Programul Național de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2014 - 2020

Versiunea oficială 1 – 1 iulie 2014

Versiunea oficială 1 SFC – 1 iulie 2014

Cuprins

1. TITLUL PROGRAMULUI DE DEZVOLTARE RURALĂ 11
2. STATUL MEMBRU ŞI REGIUNEA ADMINISTRATIVĂ 11
2.1. Aria geografică de aplicabilitate 11
2.2. Clasificarea regiunilor 11
3. EVALUAREA EX-ANTE 13
3.1. Descrierea procesului. 13
3.2. Tabel structurat care conține recomandările evaluării ex-ante și modul în care au fost abordate. 13
3.2.1. 001. Indicatorii comuni 20
3.2.2. 002. Indicatorii comuni 20
3.2.3. 003. Indicatorii comuni 20
3.2.4. 004. Indicatorii comuni 21
3.2.5. 005. Indicatorii comuni 21
3.2.6. 006. Indicatorii comuni 22
3.2.7. 007. Indicatorii comuni 22
3.2.8. 008. Indicatorii comuni 22
3.2.9. 009. Indicatorii comuni 23
3.2.10. 010. Indicatorii comuni 23
3.2.11. 011. Indicatorii comuni 24
3.2.12. 012. Indicatorii comuni 24
3.2.13. 013. Indicatorii comuni 24
3.2.14. 014. Indicatorii comuni 25
3.2.15. 015. Indicatorii comuni 25
3.2.16. 016. Indicatorii comuni 26
3.2.17. 017. Indicatorii comuni 26
3.2.18. 018. Indicatorii comuni 27
3.2.19. 019. Indicatorii comuni 27
3.2.20. 020. Indicatorii adiţionali 28
3.2.21. 021. Indicatorii adiționali 28
3.2.22. 022. Indicatorii adiționali 28
3.2.23. 023. Indicatorii adiționali 29
3.2.24. 024. Evidențele care susțin analiza SWOT 29
3.2.25. 025. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT 30
3.2.26. 026. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT 31
3.2.27. 027. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT 31
3.2.28. 028. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT 32
3.2.29. 029. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT 32
3.2.30. 030. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT 33

3.2.31. 031. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT 34
3.2.32. 032. Analiza SWOT în perspectiva SEA 34
3.2.33. 033. Analiza SWOT în perspectiva SEA 35
3.2.34. 034. Analiza SWOT în perspectiva SEA 35
3.2.35. 035. Analiza SWOT în perspectiva SEA 36
3.2.36. 036. Conexiunea cu analiza SWOT 36
3.2.37. 037. Formularea corectă a nevoilor 37
3.2.38. 038. Strategia 37
3.2.39. 039. Strategia 38
3.2.40. 040. Strategia 38
3.2.41. 041. Strategia 39
3.2.42. 042. Măsuri 39
3.2.43. 043. Măsuri 39
3.2.44. 044. Măsuri 40
3.2.45. 045. Analiza şi evaluarea gradului de integrare în PDR al principiului egalităţii de şanse şi nediscriminării 40
3.2.46. 046. Analiza şi evaluarea gradului de integrare în PDR al principiului dezvoltării durabile 41
3.2.47. 047. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunităţii 41
3.2.48. 048. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunităţii 42
3.2.49. 049. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunităţii 42
3.2.50. 050. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunităţii 43
3.2.51. 051. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunităţii 43
3.2.52. 052. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunităţii 44
3.2.53. 053. Analiza contribuţiei Reţelei Rurale la implementarea politicii rurale şi la buna guvernanţă în zonele rurale 44
3.2.54. 054. Plan indicatori 45
3.2.55. 055. Plan indicatori 45
3.2.56. 056. Plan indicatori 45
3.2.57. 057. Plan Indicatori 46
3.2.58. 058. Plan Indicatori 46
3.2.59. 059. Analiza Planului de evaluare 47
3.2.60. 060. Analiza Planului de evaluare 47
3.2.61. 061. Resurse umane 48
3.2.62. 062. Resurse umane 48
3.2.63. 063. Resurse umane 49
3.2.64. 064. Resurse umane 49
3.2.65. 065. Resurse umane 50

3.2.66. 066. Analiza gradului de adecvare al sub-programelor tematice....51
3.2.67. 067. Analiza gradului de adecvare al sub-programelor tematice....51
3.2.68. 068. Strategia....52
3.2.69. 069. Raportul final preliminar....53
3.2.70. 070. Masura 4....53
3.2.71. 071. Masura 6....54
3.2.72. 072. Masura 7....54
3.2.73. 073. Masura 8....55
3.2.74. 074. Masura 16....55
3.2.75. 075. Masura Leader....56
3.3. Raportul de evaluare Ex-ante....56
4. ANALIZA SWOT ŞI IDENTIFICAREA NEVOILOR....57
4.1. SWOT....57
4.1.1. Analiza socio-economică a spaţiului rural românesc....57
4.1.2. Puncte tari....73
4.1.3. Puncte slabe....74
4.1.4. Oportunităţi....77
4.1.5. Ameninţări....78
4.1.6. Indicatori de context....80
4.2. Identificarea nevoilor....90
4.2.1. 001. Cunoştinţe adecvate în rândul fermierilor....92
4.2.2. 002. Servicii de consiliere şi consultanţă agricolă adecvate şi de calitate....93
4.2.3. 003. Adaptarea activităţilor de cercetare şi a rezultatelor cercetării la nevoile fermierilor, şi procesatorilor....93
4.2.4. 004. Nivel adecvat de capital şi tehnologie pentru realizarea de activităţi agricole moderne....94
4.2.5. 005. Modernizarea sectorului de procesare a produselor agricole şi adaptarea acestuia la standardele UE....95
4.2.6. 006. Reîntinerirea generaţiilor de fermieri....96
4.2.7. 007. Restructurarea şi modernizarea fermelor mici, în ferme orientate către piaţă....97
4.2.8. 008. Înfiinţarea de grupuri şi organizaţii de producători....97
4.2.9. 009. Lanţuri scurte de aprovizionare funcţionale....98
4.2.10. 010. Managementul riscului în agricultură şi silvicultură....99
4.2.11. 011. Acces facil la instrumente financiare adecvate pentru fermieri, procesatori, a micilor antreprenori din zonele rurale....99
4.2.12. 012. Menţinerea diversităţii biologice şi a valorii de mediu a terenurilor agricole şi forestiere....100
4.2.13. 013. Susţinerea unui management durabil al pădurilor....101
4.2.14. 014. Creşterea suprafeţelor împădurite....102
4.2.15. 015. Menţinerea şi îmbunătăţirea resurselor de apă....102
4.2.16. 016. Protecţia şi îmbunătăţirea resurselor de sol....103
4.2.17. 017. Adaptarea la efectele schimbărilor climatice....104

4.2.18. 018. Nivel redus de emisii GES din sectorul agricol şi tranziţia către o economie cu emisii scăzute de carbon 104
4.2.19. 019. Reducerea gradului de sărăcie şi a riscului de excluziune socială 105
4.2.20. 020. Infrastructura de bază şi servicii adecvate în zonele rurale 106
4.2.21. 021. Creşterea numărului de locuri de muncă în zonele rurale 106
4.2.22. 022. Patrimoniu local conservat 107
4.2.23. 023. Dezvoltare locală prin abordarea LEADER 108
4.2.24. 024. Reţea naţională de dezvoltare rurală funcţională 108
4.2.25. 025. Accesul la infrastructura modernă TIC 109
4.2.26. 026. Modernizarea infrastructurii de învăţământ agricol 110
5. DESCRIEREA STRATEGIEI 112
5.1. Fundamentarea nevoilor selectate pentru a fi acoperite prin PNDR şi selectarea obiectivelor, priorităţilor şi domeniilor de intervenţie pe baza analizei SWOT şi a analizei nevoilor 112
5.2. Pentru fiecare prioritate şi domeniu de intervenţie - Alegerea, combinaţia şi justificarea măsurilor de dezvoltare rurală 120
5.2.1. P1: Încurajarea transferului de cunoştinţe şi a inovării în agricultură, în silvicultură şi în zonele rurale 120
5.2.2. P2: Creşterea viabilităţii exploataţiilor şi a competitivităţii tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile şi promovarea tehnologiilor agricole inovatoare şi a gestionării durabile a pădurilor 122
5.2.3. P3: Promovarea organizării lanţului alimentar, inclusiv procesarea şi comercializarea produselor agricole, a bunăstării animale şi gestionării riscurilor în agricultură 124
5.2.4. P4: Refacerea, conservarea şi consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură şi silvicultură 126
5.2.5. P5: Promovarea eficienţei resurselor şi sprijinirea tranziţiei către o economie cu emisii reduse de carbon şi mai rezistente la schimbările climatice în sectorul agricol, alimentar şi forestier 129
5.2.6. P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei şi a dezvoltării economice în zonele rurale 132
5.3. Descriere a modului în care vor fi abordate temele transversale 134
5.4. Tabel sumar al strategiei 138
5.5. Descrierea măsurilor luate pentru a asigura disponibilitatea capacităţii de consultanţă cu privire la cerinţele de reglementare şi a acţiunilor privind inovarea 140
6. EVALUAREA CONDIŢIONALITĂŢILOR EX-ANTE 142
6.1. Informaţii suplimentare 142
6.2. Condiţionalităţi ex-ante 143
6.2.1. Acţiuni care trebuie întreprinse pentru a îndeplini condiţionalităţile ex-ante generale aplicabile 158
6.2.2. Acţiuni care trebuie întreprinse pentru a îndeplini condiţionalităţile ex-ante aplicabile legate de priorităţi 159
7. DESCRIEREA CADRULUI DE PERFORMANŢĂ 160
7.1. Indicatori 160
7.1.1. P2: Creşterea viabilităţii exploataţiilor şi a competitivităţii tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile şi promovarea tehnologiilor agricole inovatoare şi a gestionării durabile a pădurilor 162

7.1.2. P3: Promovarea organizării lanţului alimentar, inclusiv procesarea şi comercializarea produselor agricole, a bunăstării animale şi gestionării riscurilor în agricultură....164
7.1.3. P4: Refacerea, conservarea şi consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură şi silvicultură....165
7.1.4. P5: Promovarea eficienței resurselor şi sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon şi mai rezistente la schimbările climatice în sectorul agricol, alimentar şi forestier...166
7.1.5. P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei şi a dezvoltării economice în zonele rurale....167
7.2. Indicatori alternativi....170
7.2.1. P3: Promovarea organizării lanţului alimentar, inclusiv procesarea şi comercializarea produselor agricole, a bunăstării animale şi gestionării riscurilor în agricultură....171
7.2.2. P4: Refacerea, conservarea şi consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură şi silvicultură....172
7.2.3. P5: Promovarea eficienței resurselor şi sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon şi mai rezistente la schimbările climatice în sectorul agricol, alimentar şi forestier...173
7.2.4. P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei şi a dezvoltării economice în zonele rurale....174
7.3. Reserva....175
8. DESCRIEREA FIECĂREI MĂSURI SELECTATE....176
8.1. Descrierea condiţiilor generale, care se aplică mai multor măsuri, inclusiv, acolo unde este relevant, definiția zonei rurale, a standardelor, a eco-condiţionalităţii, a destinaţiei instrumentelor financiare, a destinaţiei avansurilor, etc....176
8.2. Descrierea măsurilor....181
8.2.1. M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)....181
8.2.2. M02 - Servicii de consiliere (art 15)....195
8.2.3. M04 – Investiții în active fizice (art 17)....203
8.2.4. M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)....243
8.2.5. M07 - Servicii de bază şi reînnoirea satelor în zonele rurale (art 20)....273
8.2.6. M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere şi ameliorarea viabilității pădurilor (art 21)....289
8.2.7. M09 - Înfiinţarea grupurilor de producători în sectorul pomicol (art 27)....307
8.2.8. M10 - Agro-mediu şi climă (art 28)....314
8.2.9. M11 – Agricultură ecologică (art 29)....370
8.2.10. M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31)....392
8.2.11. M15 - Servicii de silvo-mediu, servicii climatice şi conservarea pădurilor (art 34)……..418
8.2.12. M16 - Cooperare (art 35)....435
8.2.13. M17 – Gestionarea riscurilor (art 36)....459
8.2.14. M19 - Dezvoltarea locală a LEADER (art 35 Reg. (UE) Nr. 1303/2013)....471
9. PLANUL DE EVALUARE....498
9.1. Obiective şi scop....498
9.2. Guvernanță şi coordonare....498
9.3. Teme şi activități de evaluare....502

9.4. Date şi informaţii 504
9.5. Planificarea 505
9.6. Comunicare 507
9.7. Resurse 508
10. PLANUL FINANCIAR 510
10.1. Contribuţii anuale din FEADR (€) 510
10.2. Contribuţia FEADR, aplicabilă tuturor măsurilor - articolul 59 alineatul (3) 511
10.3. Defalcare pe măsură şi tipul de operare cu diferite rata contribuţiei FEADR (în euro pentru întreaga perioadă 2014-2020) 512
10.3.1. M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14) 512
10.3.2. M02 - Servicii de consiliere (art 15) 514
10.3.3. M04 – Investiţii în active fizice (art 17) 515
10.3.4. M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19) 516
10.3.5. M07 - Servicii de bază şi reînnoirea satelor în zonele rurale (art 20) 517
10.3.6. M08 - Investiţii în dezvoltarea zonelor forestiere şi ameliorarea viabilităţii pădurilor (art 21) 518
10.3.7. M09 - Înfiinţarea grupurilor de producători (art 27) 519
10.3.8. M10 - Agro-mediu şi climă (art 28) 520
10.3.9. M11 – Agricultură ecologică (art 29) 521
10.3.10. M13 - Plăţi pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31) 522
10.3.11. M14 – Bunăstarea animalelor (art 33) 523
10.3.12. M15 - Servicii de silvo-mediu, servicii climatice şi conservarea pădurilor (art 34) 524
10.3.13. M16 - Cooperare (art 35) 525
10.3.14. M17 – Gestionarea riscurilor (art 36) 526
10.3.15. M19 - Dezvoltarea locală a LEADER (art 35 Reg. (UE) Nr. 1303/2013) 527
10.3.16. M20 – Asistenţă tehnică State Membre (art 51-54) 528
11. PLAN INDICATORI 529
11.1. Plan indicatori 529
11.1.1. P1: Încurajarea transferului de cunoştinţe şi a inovării în agricultură, în silvicultură şi în zonele rurale 529
11.1.2. P2: Creşterea viabilităţii exploataţiilor şi a competitivităţii tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile şi promovarea tehnologiilor agricole inovatoare şi a gestionării durabile a pădurilor 532
11.1.3. P3: Promovarea organizării lanţului alimentar, inclusiv procesarea şi comercializarea produselor agricole, a bunăstării animale şi gestionării riscurilor în agricultură 534
11.1.4. P4: Refacerea, conservarea şi consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură şi silvicultură 536
11.1.5. P5: Promovarea eficienţei resurselor şi sprijinirea tranziţiei către o economie cu emisii reduse de carbon şi mai rezistente la schimbările climatice în sectorul agricol, alimentar şi forestier 542
11.1.6. P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei şi a dezvoltării economice în zonele rurale 546

11.2. Prezentare generală a rezultatelor prevăzute şi a cheltuielilor planificate, pe măsuri şi domenii de intervenţie....549
11.3. Contribuţii secundare ale măsurilor/sub-măsurilor de Dezvoltare Rurală....552
12. FINANŢARE NAŢIONALĂ SUPLIMENTARĂ**EROARE! MARCAJ ÎN DOCUMENT NEDEFINIT.**
13. ELEMENTE NECESARE PENTRU EVALUAREA AJUTORULUI DE STAT....554
13.1. M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)....556
13.2. M02 - Servicii de consiliere (art 15)....556
13.3. M04 – Investiţii în active fizice (art 17)....556
13.4. M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)....557
13.5. M07 - Servicii de bază şi reînnoirea satelor în zonele rurale (art 20)....557
13.6. M08 - Investiţii în dezvoltarea zonelor forestiere şi ameliorarea viabilităţii pădurilor (art 21)....558
13.7. M09 - Înfiinţarea grupurilor de producători (art 27)....558
13.8. M10 - Agro-mediu şi climă (art 28)....558
13.9. M11 – Agricultură ecologică (art 29)....559
13.10. M13 - Plăţi pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31)....559
13.11. M14 – Bunăstarea animalelor (art 33)....560
13.12. M15 - Servicii de silvo-mediu, servicii climatice şi conservarea pădurilor (art 34)....560
13.13. M16 - Cooperare (art 35)....560
13.14. M17 – Gestionarea riscurilor (art 36)....561
13.15. M19 - Dezvoltarea locală a LEADER (art 35 Reg. (UE) Nr. 1303/2013)....561
14. INFORMAŢII ASUPRA COMPLEMENTARITĂŢII....562
14.1. Descrierea mijloacelor pentru asigurarea complementarităţii/coerenţei cu:....562
14.1.1. Alte instrumente ale Uniunii Europene şi, în particular, cu ESI şi Pilonul I şi alte instrumente specifice Politicii Agricole Comune....562
14.1.2. Acolo unde PDR naţionale şi regionale se aplică în cadrul aceluiaşi teritoriu, informaţii asupra complementarităţii dintre cele două PDR....567
14.2. Acolo unde este relevant, informaţii asupra complementarităţii cu alte instrumente ale Uniunii Europene, incluzând LIFE....567
15. ACŢIUNI DE IMPLEMENTARE A PROGRAMULUI....569
15.1. Desemnarea tuturor autorităţilor relevante şi o descriere sumară a structurii de gestionare şi de control....569
15.1.1. Autorităţile....569
15.1.2. Descriere sumară a structurii de gestionare şi de control şi dispoziţiile prevăzute pentru examinarea independentă a reclamaţiilor....569
15.2. Componenţa prevăzută a Comitetului de Monitorizare....572
15.3. Acţiunile de publicitate pentru program (cu referire la strategia de informare şi publicitate prevăzute la articolul 13 din regulamentul de aplicare)....574
15.4. Descrierea mecanismelor de asigurare a coerenţei între strategiile locale de dezvoltare puse în aplicare în cadrul Leader, activităţile prevăzute în cadrul art. 35, măsura "Cooperare" art. 20, măsura "Servicii de bază şi reînnoirea satelor în zonele rurale" şi alte fonduri ESI....578

15.5. Acţiuni în vederea reducerii sarcinii administrative pentru beneficiari conform Art. 27(1) din Regulamentul (UE) Nr. 1303/2013 580
15.6. Descrierea utilizării asistenţei tehnice inclusiv acţiunile legate de pregătirea, gestionarea, monitorizarea, evaluarea, informarea şi controlul programului şi implementarea acestuia, precum şi a activităţilor referitoare la perioadele de programare anterioare sau ulterioare, în conformitate la Art. 59(1) din Regulamentul (UE) nr 1303/2013 582
16. LISTA ACŢIUNILOR DESFĂŞURATE PENTRU IMPLICAREA PARTENERILOR....587
16.1. a. Nivel tehnic - Constituirea Comitetului Consultativ Tematic pentru Dezvoltare Rurală Agricultură şi Pescuit CCT DRAP 587
16.1.1. Subiectul corespunzător consultării 587
16.1.2. Sumarul rezultatelor....587
16.2. b. Constituirea Grupurilor de Lucru la nivel tehnic....588
16.2.1. Subiectul corespunzător consultării 588
16.2.2. Sumarul rezultatelor....589
16.3. c. Nivel non-tehnic: Conferinţe naţionale – 2 întâlniri/Conferinţe regionale – 7 întâlniri 589
16.3.1. Subiectul corespunzător consultării 589
16.3.2. Sumarul rezultatelor....589
16.4. d. Informarea şi consultarea beneficiarilor – Call Center: contactarea a 35.137 beneficiari ai PNDR 2007-2013 şi potenţiali beneficiari ai PNDR 2014-2020....590
16.4.1. Subiectul corespunzător consultării 590
16.4.2. Sumarul rezultatelor....590
16.5. e. Site-ul MADR: http://www.madr.ro/ro/programare-2014-2020-pndr.html, ce cuprinde secţiunea dedicată dezvoltării rurale pentru perioada 2014-2020; Platforma www.pndr2020.ro; Adresă de e-mail: viitorulpndr@madr.ro....590
16.5.1. Subiectul corespunzător consultării 590
16.5.2. Sumarul rezultatelor....591
16.6. (Opţional) Explicaţii sau informaţii suplimentare pentru a completa lista de acţiuni desfăşurate ...591
17. REŢEAUA NAŢIONALĂ DE DEZVOLTARE RURALĂ 594
17.1.1. Procedura şi planul de înfiinţare a reţelei naţionale de dezvoltare rurală (RNDR) 594
17.1.2. Structura organizatorică planificată a reţelei, modalitatea de implicare a organizaţiilor şi administraţiilor, inclusiv a partenerilor, conform Art. 55(1) din RD şi modalitatea de facilitare a activităţilor reţelei 595
17.1.3. Descrierea concisă a principalelor categorii de activităţi ce se vor realiza prin RNR conform obiectivelor programului....597
17.1.4. Resursele disponibile pentru înfiinţarea şi funcţionarea RNR....598
18. EVALUAREA EX ANTE VERIFICARE, CONTROL ŞI RATA DE EROARE....599
18.1. Declaraţie a Autorităţii de Management şi a Agenţiei de Plăţi cu privire la verificabilitatea şi controlul măsurilor sprijinite în cadrul Programului de Dezvoltare Rurală....599
18.2. Declaraţie a organismului funcţional independent menţionat în Art. 62(2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 care să confirme caracterul adecvat şi precizia calculelor privind costurile standard, costurile suplimentare şi pierderile de venit....600
19. DISPOZIŢII TRANZITORII....601

19.1. Descrierea condițiilor tranzitorii pentru fiecare măsură 601
19.2. Tabel indicativ de indicatori 604
20. SUBPROGRAMUL TEMATIC PENTRU SECTORUL POMICOL.....606
21. DOCUMENTE 668

1. TITLUL PROGRAMULUI DE DEZVOLTARE RURALĂ

Programul Național de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2014 - 2020

2. STATUL MEMBRU ŞI REGIUNEA ADMINISTRATIVĂ

2.1. Aria geografică de aplicabilitate

Aria Geografică:

RO - National

Descriere:

Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 acoperă întregul teritoriu al României. România este situată în partea de Sud-Est a Europei, la intersecţia cu principalele axe de comunicaţii Nord-Sud şi Est-Vest.

Suprafaţa este de 238.391 km2 şi cuprinde: 61,3% teren agricol (cca. 14,6 mil. ha, din care 64,2% teren arabil, 32,9 % păşuni şi fâneţe naturale şi 2,7% plantaţii de pomi şi vie); 28,3% păduri şi alte terenuri cu vegetaţie forestieră; 10,4% suprafaţa construită a localităţilor, ape, drumuri, căi ferate şi terenuri neproductive (INS Tempo Online, 2012).

Din punct de vedere al mărimii suprafeţei sale, România este o ţară medie în UE 27 (5,41% din suprafaţa UE 27). Teritoriul României cuprinde 5 regiuni bio-geografice (stepică, pontică, panonică, continentală şi alpină) din cele 11 ale Europei.

Din suprafaţa totală a ţării, circa 87,1% reprezintă spaţiul rural format din comune, ca unități administrativ teritoriale împreună cu satele componente, iar pe acest teritoriu locuia 45,0% din populația României în anul 2012.

Repartizarea pe zone geografice este echilibrată: 33% zona de câmpie (până la 300 m altitudine), 37% zona colinară (300-1000 m) şi 30% zona montană (peste 1000 m altitudine).

2.2. Clasificarea regiunilor

Descriere:

Conform Nomenclatorului Unităţilor Teritoriale Statistice (NUTS) structura teritorială a României, asimilabilă NUTS, este:

- NUTS I: România;
- NUTS II: 8 regiuni de dezvoltare, cu o populaţie medie de 2,67 mil. locuitori pe regiune;
- NUTS III: 42 judeţe, care reflectă structura administrativ-teritorială a ţării;

- NUTS IV: nu se foloseşte[1], deoarece încă nu s-au realizat asocieri de unităţi teritoriale;
- NUTS V: 320 municipii şi oraşe, 2.861 comune cu 12.957 de sate (Anuarul statistic, 2012).

În conformitate cu Articolul 59 din cadrul Regulamentului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din FEADR nr. 1305/2013 şapte dintre cele opt regiuni ale României sunt mai puţin dezvoltate, având produsul intern brut (PIB) pe cap de locuitor sub 75% din PIB-ul mediu al UE-27, excepţie făcând regiunea Bucureşti-Ilfov care înregistra un PIB pe cap de locuitor de 113% din media UE27[2].

[1] În România, nivelul NUTS 4, nivelul microregiunilor, nu a fost încă organizat. În general, microregiunile se formează ocazional, pe baza parteneriatului voluntar al unor administraţii comunale, în cadrul unor programe sau proiecte.

[2] În conformitate cu Anexa I „Acoperirea ajutoarelor regionale de către statele membre pentru perioada 2014-2020 la „Orientările comunitare privind ajutoarele de stat regionale pentru perioada 2014-2020" adoptate de Comisia Europeană (CE) la 28.06.2013, PIB-ul pe cap de locuitor exprimat în Euro PPC/locuitor era în regiunea Nord-Vest - 42, 33%, Centru 45, 00%, Nord-Est – 29,33%, Sud-Est – 37, 67%, Sud-Muntenia 39,33%, Sud-Vest Oltenia – 35,67%, Vest – 52, 00%, în timp ce la nivel de Bucureşti-Ilfov se înregistra 113,00% - raportat procentual la media UE27.

3. EVALUAREA EX-ANTE

3.1. Descrierea procesului.

Conform prevederilor art. 55 din Regulamentul 1303/2013, statele membre efectuează evaluări ex ante în vederea creşterii calităţii elaborării fiecărui program. Evaluările ex ante sunt sub responsabilitatea autorităţii însărcinate cu pregătirea programelor.

În aceste condiţii, Autoritatea de Management pentru PNDR a lansat, prin măsura de asistenţă tehnică din PNDR 2007-2013, licitaţia publică pentru atribuirea contractului ”Evaluarea ex ante a programului de dezvoltare rurală aferent perioadei 2014-2020”, în urma căreia contractul a fost atribuit asocierii formate din S.C ACZ CONSULTING SRL – leader al asocierii, Iris S.R.L. şi T33 S.R.L.

Contractul a fost semnat în data de 13 decembrie 2013, iar întâlnirea de iniţiere a proiectului – kick-off meeting s-a desfăşurat în data de 13 ianuarie 2014.

Obiectivul general al acestei evaluări este de a aduce valoarea adăugată reală şi de a îmbunătăţi calitatea Programului Naţional de Dezvoltare Rurală 2014 şi de a furniza judecăţi de valoare şi recomandări privind aspectele programării, de către experţi independenţi de cei implicaţi în programare. Evaluarea ex ante a PNDR 2014-2020 include şi evaluarea strategică de mediu (SEA), realizată în conformitate cu cerinţele Directivei Europene SEA 2001/42/CE privind evaluarea efectelor anumitor planuri şi programare asupra mediului şi ale Hotărârii Guvernului nr. 1076/2004 care transpune prevederile directivei mai sus menţionate.

Analiza evaluatorului acoperă toate capitolele programului şi se finalizează cu concluzii şi recomandări pentru Autoritatea de Management pentru îmbunătăţirea şi asigurarea coerenţei Programului.

Evaluatorul ex ante a transmis un raport iniţial şi rapoarte intermediare. În data de 1 iulie 2014, evaluatorul ex ante a transmis un raport preliminar de evaluare ex ante care cuprinde şi versiunea preliminară a Raportului privind Evaluarea Strategică de Mediu şi care este anexă la Programul Naţional de Dezvoltare Rurală 2014-2020 transmis către serviciile Comisiei Europene în luna iulie 2014.

Versiunea finală a evaluării ex-ante urmează a fi definitivată până la adoptarea Programelor.

3.2. Tabel structurat care conţine recomandările evaluării ex-ante şi modul în care au fost abordate.

Titlul (sau referinţa) recomandării	Categoria recomandării	Data
001. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
002. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014

003. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
004. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
005. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
006. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
007. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
008. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
009. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
010. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
011. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
012. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
013. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
014. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, identificarea	07/03/2014

	nevoilor	
015. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
016. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
017. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
018. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
019. Indicatorii comuni	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
020. Indicatorii adiționali	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
021. Indicatorii adiționali	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
022. Indicatorii adiționali	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
023. Indicatorii adiționali	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
024. Evidențele care susțin analiza SWOT	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
025. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014

026. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
027. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
028. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
029. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
030. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
031. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
032. Analiza SWOT în perspectiva SEA	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
033. Analiza SWOT în perspectiva SEA	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
034. Analiza SWOT în perspectiva SEA	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
035. Analiza SWOT în perspectiva SEA	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
036. Conexiunea cu analiza SWOT	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014

037. Formularea corectă a nevoilor	Analiza SWOT, identificarea nevoilor	07/03/2014
038. Strategia	Construcția intervenției logice	10/04/2014
039. Strategia	Construcția intervenției logice	10/04/2014
040. Strategia	Construcția intervenției logice	10/04/2014
041. Strategia	Construcția intervenției logice	10/04/2014
042. Măsuri	Construcția intervenției logice	06/06/2014
043. Măsuri	Construcția intervenției logice	06/06/2014
044. Măsuri	Construcția intervenției logice	06/06/2014
045. Analiza și evaluarea gradului de integrare în PDR al principiului egalității de șanse și nediscriminării	Construcția intervenției logice	06/06/2014
046. Analiza și evaluarea gradului de integrare în PDR al principiului dezvoltării durabile	Construcția intervenției logice	06/06/2014
047. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității	Construcția intervenției logice	06/06/2014
048. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității	Construcția intervenției logice	06/06/2014
049. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității	Construcția intervenției logice	06/06/2014
050. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității	Construcția intervenției logice	06/06/2014
051. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru	Construcția intervenției logice	06/06/2014

dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității		
052. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității	Construcția intervenției logice	06/06/2014
053. Analiza contribuției Rețelei Rurale la implementarea politicii rurale și la buna guvernanță în zonele rurale	Construcția intervenției logice	06/06/2014
054. Plan indicatori	Stabilirea targeturilor, distribuția alocărilor financiare	06/06/2014
055. Plan indicatori	Stabilirea targeturilor, distribuția alocărilor financiare	06/06/2014
056. Plan indicatori	Stabilirea targeturilor, distribuția alocărilor financiare	06/06/2014
057. Plan Indicatori	Stabilirea targeturilor, distribuția alocărilor financiare	28/06/2014
058. Plan Indicatori	Stabilirea targeturilor, distribuția alocărilor financiare	28/06/2014
059. Analiza Planului de evaluare	Acțiuni de implementare a programului	06/06/2014
060. Analiza Planului de evaluare	Acțiuni de implementare a programului	06/06/2014
061. Resurse umane	Acțiuni de implementare a programului	29/06/2014
062. Resurse umane	Acțiuni de implementare a programului	29/06/2014
063. Resurse umane	Acțiuni de implementare a	29/06/2014

	programului	
064. Resurse umane	Acțiuni de implementare a programului	29/06/2014
065. Resurse umane	Acțiuni de implementare a programului	29/06/2014
066. Analiza gradului de adecvare al sub-programelor tematice	Altele	06/06/2014
067. Analiza gradului de adecvare al sub-programelor tematice	Altele	01/07/2014
068. Strategia	Construcția intervenției logice	19/06/2014
069. Raportul final preliminar	Construcția intervenției logice	01/07/2014
070. Măsura 4	Recomandări specifice SEA	01/07/2014
071. Măsura 6	Recomandări specifice SEA	01/07/2014
072. Măsura 7	Recomandări specifice SEA	01/07/2014
073. Măsura 8	Recomandări specifice SEA	01/07/2014
074. Măsura 16	Recomandări specifice SEA	01/07/2014
075. Măsura Leader	Recomandări specifice SEA	01/07/2014

3.2.1. 001. Indicatorii comuni

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Indicatori sectoriali Indicatorul *Structura pe vârste* are nevoie de o exprimare suplimentară.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată: a fost acceptată valoarea propusă pentru raport manageri tineri/în vârstă și valoarea pentru Număr total manageri ferme. Recomandare parțial acceptată pentru propunerea ca indicatorul să includă și *elementul numărul managerilor sub 35 de ani și a celor între 35 și 55 ani*, în sensul că acest element a fost acceptat ca pondere.

3.2.2. 002. Indicatorii comuni

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Indicatorul Rata de ocupare a populației pe activitate economică prezintă valori diferite în analiza pe care am efectuat-o.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare neacceptată având în vedere că valoarea acestui indicator va fi generată automat.

3.2.3. 003. Indicatorii comuni

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Indicatorul *Suprafață agricolă ocupată de agricultură ecologică* prezintă valori diferite în analiza pe care am efectuat-o.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare neacceptată în ceea ce privește valoarea propusă având în vedere ca valoarea dată este suma dintre suprafața certificată și cea în conversie.

3.2.4. 004. Indicatorii comuni

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Indicatorul *Formarea capitalului fix brut în agricultură* prezintă valori diferite în analiza pe care am efectuat-o.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată în ceea ce privește modificarea valorii indicatorului.

3.2.5. 005. Indicatorii comuni

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Indicatorul *Păduri și alte terenuri cu vegetație forestieră (FOWL)* prezintă valori diferite în analiza pe care am efectuat-o.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare parțial acceptată în ceea ce privește valoarea propusă, în sensul că s-a inclus valoarea din 2012 furnizată de INS, respectiv, 6746906 ha (28,3% din suprafața fondului funciar național – 23839071 ha).

3.2.6. 006. Indicatorii comuni

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Pentru indicatorul *Păduri şi alte terenuri cu vegetaţie forestieră* (FOWL) *nr. de HA* dispunem de valori mai recente din 2012.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată.

3.2.7. 007. Indicatorii comuni

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Indicatori socio-economici

Indicatorii *Populaţie*, *Teritoriu* şi *PIB/cap de locuitor* trebuie reformulaţi în sensul particularizării pentru zona rurală.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare parţial acceptată.

Pentru indicatorii *Populaţie* şi *Teritoriu* aferenţi zonei rurale vor fi introduse în SFC valorile indicatorilor adiţionali respectivi conform definiţiei spaţiului rural pentru România, deoarece aceste valori au implicaţii în stabilirea indicatorilor target (populaţia rurală). În ceea ce priveşte indicatorul PIB/locuitor - rural, nu se colectează acest indicator. De asemenea, în secţiunea 4.1.7 din PNDR sunt furnizaţi indicatorii adiţionali referitor la populaţie şi teritoriu raportat la spaţiul rural conform legislaţiei naţionale.

3.2.8. 008. Indicatorii comuni

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Indicatorul *Populație* prezintă valori diferite în analiza pe care am efectuat-o.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare neacceptată, va fi utilizată valoarea din baza de date DG AGRI care este automat generată de SFC pentru indicatorul *Populație* la nivel național.

3.2.9. 009. Indicatorii comuni

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Indicatorul *Structura pe vârste* prezintă valori diferite în analiza pe care am efectuat-o.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare neacceptată având în vedere că valoarea indicatorului a fost modificată conform valorii din baza de date DG AGRI care este generată automat de sistem.

3.2.10. 010. Indicatorii comuni

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Indicatorul *Rata dezvoltării activității independente –rural* prezintă valori diferite în analiza pe care am efectuat-o.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandarea neacceptată având în vedere că acest indicator nu se colectează de către INS, va fi utilizată valoarea unui indicator proxy ce reprezintă valorile însumate ale indicatorilor proxy *Lucrător pe cont*

propriu - 31,5% si *Lucrător familial neremunerat* - 26,4% conform definiției spațiului rural aplicabil PDR Romania.

3.2.11. 011. Indicatorii comuni

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Indicatorul *Rata șomajului* prezintă valori diferite în analiza pe care am efectuat-o.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare neacceptată având în vedere că valoarea indicatorului a fost modificată conform valorii din baza de date DG AGRI care este generată automat de sistem, iar în secțiunea 4.1.7 din PNDR este furnizat indicatorul adițional referitor la rata șomajului raportat la spațiul rural conform legislației naționale.

3.2.12. 012. Indicatorii comuni

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Pentru indicatorii *Populație*, *Structura pe vârste* și *Rata șomajului* dispunem de valori mai recente – 2013.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare neacceptată, având în vedere că valoarea indicatorilor a fost modificată conform valorii din baza de date DG AGRI care este generată automat de sistem, iar în secțiunea 4.1.7 din PNDR sunt furnizați indicatorii adiționali referitori la *Populație*, *Structura pe vârste* și *Rata șomajului* raportat la spațiul rural conform legislației naționale.

3.2.13. 013. Indicatorii comuni

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Indicatorii *Structura populației ocupate pe sectoare –național și Structura economiei* dispun de surse incorecte.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare neacceptată având în vedere că pentru indicatorul *Structura economiei* –nivel național va fi utilizată valoarea din baza de date DG AGRI, generată automat de către SFC, iar pentru indicatorul de la nivel rural nu se colectează date conform definiției spațiului rural specific PDR România. În ceea ce privește indicatorul *Structura populației ocupate pe sectoare* –la nivel național va fi utilizată valoarea furnizată de INS, valoare utilizată și în analiza socio-economică pentru o mai bună coerențăiar în secțiunea 4.1.7 din PNDR este furnizat indicatorul adițional referitor la structura populației raportat la spațiul rural conform legislației naționale.

3.2.14. 014. Indicatorii comuni

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Indicatori de mediu

Indicatorii *Suprafața agricolă extensivă, Natura 2000, Materie organică din sol, Eroziunea solului și Emisii de gaze cu efect de seră (GHG) din agricultură* au nevoie de o revizuire a modului în care sunt formulați.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată, cu excepția indicatorului *materia organică din sol pe terenuri arabile*, pentru care s-a utilizat un indicator proxy (Materie organică din sol – sursa JRC)

3.2.15. 015. Indicatorii comuni

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Indicatorul *Producția de energie regenerabilă din agricultură și silvicultură* are nevoie de o detaliere suplimentară.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată în sensul introducerii *producerii de energie prin valorificare pădurilor* și actualizarea valorii indicatorului la nivelul anului 2011.

3.2.16. 016. Indicatorii comuni

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Indicatorul *Materie organică pe terenuri arabile* este nevoie să fie înlocuit cu unul proxy.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată în sensul introducerii indicatorului proxy *Materie organică din sol* – sursa JRC.

3.2.17. 017. Indicatorii comuni

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Indicatorii *Suprafața fondului funciar, Suprafața agricolă extensivă utilizată pentru creșterea animalelor, Păduri protejate, Calitatea apei, Utilizarea directă de energie în industria alimentară* prezintă valori diferite (date cu valori diferite sunt disponibile în alte surse).

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată pentru primul indicator (*Suprafața fondului funciar)* în sensul păstrării datelor furnizate de DG AGRI.

Recomandare acceptată pentru indicatorul *Suprafața agricolă extensivă utilizată pentru creșterea*

animalelor, în sensul utilizării valorii furnizate de DG AGRI dar sub formă de procent (38.9%).

Recomandare acceptată pentru indicatorul *Păduri protejate*, în sensul utilizării valorii furnizate de DG AGRI la nivelul anului 2005. Pentru acest indicator nu exista date mai recente, utilizându-se, de asemenea, un indicator proxy.

Recomandare acceptată în ceea ce privește indicatorul *Calitatea apei.*

Recomandare neacceptată pentru indicatorul *Utilizarea directă de energie în industria alimentară*, valoarea acestui indicator este conformă cu datele furnizate în cadrul studiului realizat pentru MADR de către Centrul Național de Pregătire în Statistică (CNPAS) în anul 2013, datele provenind din baza de date a INS.

3.2.18. 018. Indicatorii comuni

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Pentru indicatorul *Suprafața fondului funciar* dispunem de date mai recente.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată parțial, în sensul că, din datele furnizate de DG AGRI, categoriile fondului funciar nu coincid cu cele disponibile furnizate de INS. Din acest motiv, în cadrul indicatorului am utilizat datele DG AGRI din 2006, ultimele date disponibile. Mai mult decât atât pentru a surprinde evoluția diferitelor categorii ale fondului funciar, am utilizat date specifice furnizate de INS, prin intermediul unui indicator proxy (Dinamica structurii fondului funciar).

3.2.19. 019. Indicatorii comuni

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Pentru indicatorii *Suprafața fondului funciar, Păduri protejate și Gradul de intensivizare al agriculturii* sursele ar trebuie reverificate.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Sursele au fost reverificate conform observațiilor menționate mai sus.

3.2.20. 020. Indicatorii adiționali

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Indicatorii *Rata de abandon școlar, Instituții de învățământ cu profil agricol și Migrația netă* nu sunt conectați în mod strict cu dimensiunea rurală

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată pentru primii 2 indicatori, iar cel de-al treilea indicator a fost eliminat din considerente de coerență.

3.2.21. 021. Indicatorii adiționali

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Indicatorii *Aria de răspândire a internetului și Infrastructura rutieră* nu definiți în mod clar.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Primul indicator a fost eliminat.

Recomandare acceptată pentru cel de-al doilea indicator în sensul detalierii tipologiei drumului.

3.2.22. 022. Indicatorii adiționali

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Pentru Indicatorul *Număr ferme în funcție de câmpul de activitate (vegetale, zootehnice, mixte)* denumirea nu este corelată cu valoarea prevăzută care este un procent.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată.

3.2.23. 023. Indicatorii adiționali

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Verificarea indicatorilor de context

Descrierea recomandării

Indicatorii *Aplicarea feritilizanților pe sol* și *Ponderea suprafețelor agricole care contribuie la emisiile nete* trebuie reconstriuiți sub forma unui singur indicator cu sub-indicatori în vederea sprijinirii în mod clar a elementelor analizei SWOT.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandarea acceptată în sensul reconstruirii sub forma indicatorului definit de documentul DG AGRI (*Sursele care contribuie la emisiile anuale cumulate de CH4 si N2O provenite din agricultura*).

3.2.24. 024. Evidențele care susțin analiza SWOT

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

Necesitatea ca fiecare element al analizei SWOT să se bazeze pe un indicator comun sau adițional sau să fie susținut de o justificare furnizată de analiza socio-economică. În urma analizei au fost identificate următoarele posibilități:

a. Elementele ar putea fi redundante, prea generale și prea dificil de dovedit și, prin urmare, ar putea fi șterse. Este cazul, de exemplu, pentru *Creşterea concurenţei produselor cu valoare adăugată mare provenite din alte piețe și a presiunii exercitate asupra sectorului de vânzare cu amănuntul*

b. Elementele pot fi justificate cu o justificare adecvată, care ar putea fi inclusă în analiza socio-

economică. Este cazul, de exemplu, pentru *Succes limitat al politicii de stimulare a cooperării între fermieri, reflectat într-un grad scăzut de asociere cu implicaţii în viabilitatea exploataţiilor.*

c. Elementele sunt importante şi relevante şi este esenţială identificarea unor date cantitative. Este cazul, de exemplu, *Înregistrarea scăzută în registrul de carte funciară a terenurilor agricole.*

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

a. Recomandare acceptată în sensul că elementul fost eliminat.

b. Recomandare neacceptată deoarece pentru acest element **există date justificative** referitoare la cooperative şi grupuri de producatori din Descrierea generală, precum şi indicatorul aditional nr. 29 Nr. de cooperative (meşteşugăreşti, de consum, de credit).Va este reformulat elementul din SWOT referitor la asociere.

c. Recomandare acceptată.

3.2.25. 025. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistenţa analizei SWOT

Descrierea recomandării

A doua dimensiune a analizei SWOT este mai puţin reprezentată, deoarece nu sunt multe elemente legate de pespectivele de viitor/externe, deşi acestea sunt cruciale.

Unele elemente sunt ambigue deoarece acestea ar putea fi interpretate ca o tendinţă sau ca rezultatul dorit, spre exemplu, *Creşterea valorii adăugate prin diversificarea ofertei de produse din lemn de calitate.*

Unele elemente sunt acţiuni care trebuie întreprinse, spre exemplu, *Crearea de noi IMM-uri cu activităţi non-agricole, culturale, creative şi de cooperare în zonele rurale, pentru crearea de noi locuri de muncă.*

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandările au fost acceptate parţial în sensul reanalizării şi reformulării elementelor de oportunităţi conform a ceea ce a sugerat evaluatorul ex ante.

De exemplu elementul *Crearea de noi IMM-uri cu activităţi non-agricole, culturale, creative şi de cooperare în zonele rurale, pentru crearea de noi locuri de muncă* a fost reformulată in sensul *Disponibilitatea unei pieţe aflată în plină dezvoltare, atât pe plan intern cât şi extern, care ar putea fi exploatată.*

3.2.26. 026. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

Se recomandă a se completa analiza SWOT cu următoarele informații suplimentare:

(Puncte tari) "Patrimoniu cultural material și imaterial și patrimoniu natural bogat și divers". Acest element se referă la două aspecte foarte importante. Acesta se va împărți în:

i. Patrimoniul cultural material și imaterial

ii. Patrimoniu natural bogat și divers

(Puncte tari) "Experiență în actuala perioadă de programare în constituirea de parteneriate public-private la nivel local (GAL)". Acest element a fost contestat de către Comisie. Ar putea fi reformulat ca:"Conștientizarea și atenția asupra potențialului abordării LEADER acordate la nivel teritorial și confirmate de numărul mare de solicitanți, în 2007-2013" – a se lua în considerare opțiunea de a se muta la "Oportunități"

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Analiza SWOT a fost revizuită n concordanță cu recomandările evaluatorului ex ante.

3.2.27. 027. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

(Oportunități) "Atractivitate a zonelor rurale ce poate crea condiții de dezvoltare a infrastructurii și serviciilor de bază". Logica este inversă, noua infrastructură asigură atractivitatea. În concluzie, va fi reformulat: "Investițiile în infrastructura de bază și de comunicare asigură un mediu rural mai atractiv."

(Oportunități) "Utilizarea cunoștințelor tradiționale în zonele agricole și rurale pentru dezvoltarea unor activități specifice" – este o formulare prea vagă. Reformulare: "Valoarea neexploatată a cunoștințelor tradiționale în zonele rurale pentru dezvoltarea unor produse cu valoare adăugată mare, considerând cererea europeană în creștere pentru producția reală și tradițională (producție non-industrială) a alimentelor (băutură și mâncare)".

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Analiza SWOT a fost revizuită n concordanţă cu recomandările evaluatorului ex ante.

3.2.28. 028. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

(Oportunitate): "Interesul turiştilor pentru zonele cu resurse culturale şi naturale locale" – este o formulare prea vagă. Reformulare: "Creşterea cererii internaţionale pentru locaţii turistice caracterizate de posibilitatea practicării ecoturismului (cu specific cultural şi de mediu)".

(Oportunitate): "Finalizarea criteriilor pentru desemnarea destinaţiilor ecoturistice în România ca bază pentru dezvoltarea structurilor de primire agroturistice în aceste destinaţii". Se recomandă inversarea logicii: "Îmbunătăţirea şi dezvoltarea infrastructurii turistice, datorită investiţiilor aduse de PNDR, în 2007-2013, este o pre-condiţie pentru creşterea atractivităţii şi accesibilităţii spaţiului rural."

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Analiza SWOT a fost revizuită n concordanţă cu recomandările evaluatorului ex ante.

3.2.29. 029. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

Se recomandă completarea analizei SWOT cu elemente referitoare la experienţa din perioada 2007-2013, valorificând informaţiile cuprinse în raportările anuale şi evaluarea intermediară:

(Puncte tari): performanţă relativ bună în implementarea şi absorbţia aferente măsurilor specifice investiţiilor „neproductive”.

(Puncte tari): performanţă relativ bună în implementarea şi absorbţia măsurii privind investiţii pentru

"servicii de bază pentru populația din mediul rural" conform rezultatelor integrate în evaluarea intermediară.

(Oportunitate): Dezvoltarea de microîntreprinderi pentru obținerea unei surse de venituri alternative, mai ales de către femei, aspect demonstrat de capacitatea lor de a valorifica oportunitățile oferite prin PNDR pentru inițierea de noi afaceri (în special în domeniul turismului); d. (Punct slab): Dificultăți pentru fermele de familie de mici dimensiuni în asigurarea confinanțării pentru grant-uri, întrucât sistemul bancar de creditare nu acceptată garantarea creditelor cu imobile.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare parțial acceptată, analiza SWOT a fost completată în conformitate cu recomandările evaluatorului ex ante. Propunerea privind completarea analizei SWOT cu punctul tare *performanță relativ bună în implementarea și absorbția aferente măsurilor specifice investițiilor neproductive* nu a fost acceptată deoarece această măsură nu s-a implementat în perioada 2007 - 2013.

3.2.30. 030. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

(Amenințare) Inițiere întârziată a activităților aferente Strategiilor de dezvoltare rurală ale GAL-urilor.

(Amenințare): Riscul de dezangajare de fonduri UE din cauza lipsei capacității beneficiarilor locali publici și privați de susținere și realizare a investițiilor productive.

Se recomandă a se completa analiza SWOT cu următoarele informații suplimentare referitoare la elemente suplimentare aferente politicilor UE:

a. Macroregiunea Dunării din punct de vedere al consolidării capacităților și creșterii eficienței publice

b. Creșterea eficienței actorilor locali ca rezultat al sprijinului acordat prin intermediul PO DCA

c. Atenția acordată la nivelul UE proceselor de inovare socială ce integrează diferite tipuri de cunoștințe (producătorii și consumatorii sunt considerați ca fiind surse de informații) în noul program de cercetare (ORIZONT 2020)

d. Îmbunătățirea infrastructurii de comunicații și accesibilității ca urmare a investițiilor realizate în perioada 2007-2013 prin FEDR

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată, analiza SWOT a fost completată în conformitate cu recomandările evaluatorului ex

ante.

În ceea ce privește completarea analizei SWOT cu informații suplimentare referitoare la elementele aferente politicilor UE, această recomandare nu a fost acceptată.

3.2.31. 031. Formularea elementelor incluse în analiza SWOT

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

Se recomandă a se completa analiza SWOT cu alte elemente aferente unor Organizații internaționale:

a. Grad de conștientizare crescut în rândul consumatorilor de la nivel local și internațional cu privire la conexiunea existentă între produsele alimentare, starea mediului și starea de sănătate (FAO: tendință globală)

b. Cererea consumatorilor pentru dezvoltarea educației privind produsele alimentare, sănătatea și de natura (FAO: trend global)

c. Noul rol al femeilor în mediul rural, de asemenea și în calitate de actori economici ca urmare a procesului natural de emancipare (sursă: sondaj și interviuri în cadrul evaluării ex-ante)

Pentru a avea un vocabular mai concis și clar este de preferat utilizarea unui limbaj mai standardizat și simplu (nivel scăzut/nivel ridicat, creșterea/scăderea).

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Prima recomandare nu a fost acceptată.

Cea de-a doua recomandare a fost acceptată.

3.2.32. 032. Analiza SWOT în perspectiva SEA

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

Se sugerează ca o analiză de impact asupra calității aerului, cu referire la emisiile de gaze cu efect de sera și

o analiza a managementului activelor materiale să fie consemnate în analiza SWOT.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

În analiza SWOT a fost tratat subiectul schimbărilor climatice, în cadrul căruia s-au prezentat informații referitoare la emisiile de gaze cu efect de seră în sectorul agricol.

În cadrul analizei SWOT a fost tratată tema referitoare la managementul deșeurilor, respectiv managementul gunoiului de grajd, de departe principalul furnizor de deșeuri în sectorul agricol.

3.2.33. 033. Analiza SWOT în perspectiva SEA

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

De asemenea, ar trebui considerate şi analiza managementului nămolului produs de stațiile de epurare a apelor uzate şi a utilizării acestuia în agricultură ca îngrășământ - reciclarea nămolului pe terenuri agricole.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Conform raportului de mediu din 2011, cantitatea de nămol de epurare utilizata in sectorul agricol a fost în anul 2010 de 2376,4 tone, întreaga cantitate primind avizul de mediu pentru utilizare. Având în vedere cantitatea redusă şi faptul că utilizarea este strict reglementată, nu considerăm oportun să atingem acest subiect în PNDR, mai ales ca investițiile finanțate din FEADR nu vizează acest aspect.

3.2.34. 034. Analiza SWOT în perspectiva SEA

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

În urma verificării dacă analiza SWOT face referire la evoluția probabilă care ar putea avea loc în cazul în care programul nu a fost pus în aplicare s-a dovedit că o astfel de analiză nu este inclusă în analiza SWOT. Prin urmare, unele amenințări legate de non-punerea în aplicare a PNDR 2014-2020 au fost completate în plus față de amenințările prezentate în analiza SWOT originală.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Referitor la recomandarea ca analiza SWOT să facă referire la evoluția probabilă care ar putea avea loc în cazul în care programul nu ar pus în aplicare, menționăm că aspectele precizate fac obiectul SEA, respectiv prezentarea alternativei „0” (varianta nerealizării planului/programului).

3.2.35. 035. Analiza SWOT în perspectiva SEA

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei SWOT

Descrierea recomandării

Este recomandată adăugarea unor puncte tari, puncte slabe, oportunități și amenințări în analiza SWOT. De ex. introducerea amenințării *“Sistemele de irigații sunt într-un stadiu avansat de degradare și nu sunt operaționale”*.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptate în sensul includerii/reformulării, in acord cu evaluatorul ex-ante a anumitor propunerilor.

3.2.36. 036. Conexiunea cu analiza SWOT

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei nevoilor

Descrierea recomandării

Pentru nevoile legate *de TIC/internet și sprijin financiar pentru fermieri* nu am găsit elemente directe ale analizei SWOT care ar putea oferi justificare.

Există 3 nevoi care s-ar putea dovedi neconsistente cu anumite elemente SWOT precum: *Nevoia unui instrument de dezvoltare rurală pentru promovarea de jos în sus a inițiativelor și activităților de dezvoltare de către comunităţile locale, având ca punct de plecare nevoile identificate la nivel local şi potenţialul endogen* neconsistentă cu *Experiență în actuala perioadă de programare în ceea ce privește dezvoltarea rurală locală bazată pe abordarea de jos în sus, prin constituirea şi funcţionarea grupurilor de acțiune locală (GAL)* – punct tare din analiza SWOT.

Nevoile *referitoare la abandonul şcolar timpuriu* şi la *infrastructura socială* ar trebui susţinute de elemente ale analizei SWOT legate în mod specific de aspectele legate de egalitatea de gen și cele privind populația

de etnie Romă.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandările au fost acceptate în sensul că au fost reformulate, după caz, nevoile şi/sau elemente prevăzute în analiza SWOT, în vederea corelării.

3.2.37. 037. Formularea corectă a nevoilor

Categoria recomandării: Analiza SWOT, identificarea nevoilor

Data: 07/03/2014

Subiect: Consistența analizei nevoilor

Descrierea recomandării

Se recomandă reconstruirea semantică a descrierii nevoilor, ținând cont de următoarea structură:

- Decalaje,
- Schimbare prevăzută,
- Sector,
- Grup țintă.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată parțial, în sensul reformulării nevoilor luând în considerare următoarele 2 elemente: concentrarea pe nevoie (decalaj) şi rezultatul aşteptat.

În ceea ce privește secțiunile *sector, grup țintă* nu au fost acceptate având drept argumente următoarele:

- prevederile Ghidului de programare strategică a COM solicită doar descrierea nevoii;
- informațiile adiționale recomandate de evaluator sunt părți componente ale fișei fiecărei măsurii.

3.2.38. 038. Strategia

Categoria recomandării: Construcția intervenției logice

Data: 10/04/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

În urma analizei efectuate a rezultat faptul că Domeniul de Intervenție 6c nu este asociat cu nicio nevoie.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Observație corecta. PNDR 2014-2020 nu va aborda acest domeniu de intervenție.

3.2.39. 039. Strategia

Categoria recomandării: Construcția intervenției logice

Data: 10/04/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

Se recomandă oferirea de explicații suplimentare pentru detalierea semnificației și asocierii „nevoie * obiectiv general" în cazul nevoilor 12 și 25.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandarea parțial acceptată. Informațiile din strategie au fost detaliate în sensul asigurării unei mai bune clarități.

3.2.40. 040. Strategia

Categoria recomandării: Construcția intervenției logice

Data: 10/04/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

Legăturile interne și potențialele sinergii nu sunt descrise în mod explicit în cadrul PNDR la nivel de Domeniu de Intervenție sau la nivel de prioritate. Se sugerează să se sublinieze mai explicit această coerență internă în cadrul PNDR.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Capitolul de strategie 5.2 a fost revizuit în sensul observațiilor ex-ante, detaliindu-se combinarea măsurilor și potențiale sinergii pentru fiecare domeniu de intervenție în raport cu nevoile identificate.

3.2.41. 041. Strategia

Categoria recomandării: Construcția intervenției logice

Data: 10/04/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

Nu întotdeauna PNDR descrie în totalitate interacțiunea sinergică dintre măsuri. Se recomandă detalierea suplimentară a acestui aspect în descrierea măsurilor.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Strategia revizuită surprinde tocmai această parte de coerență internă atât la nivel de domeniu de intervenție cât și sinergiile între domeniile de intervenție și temele orizontale.

3.2.42. 042. Măsuri

Categoria recomandării: Construcția intervenției logice

Data: 06/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

În urma analizei formelor de sprijin propuse în cadrul PNDR 2014-2020, evaluatorii sunt de părere că alocarea financiară pentru măsura 1 nu pare adecvată, având în vedere necesitatea asigurării unei coerențe între importanța măsurii și alocarea financiară.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. S-a suplimentat alocarea aferentă M1 pentru a răspunde mai bine nevoilor de pregătire și activităților de informare. Alocarea suplimentară a luat în calcul și complementaritatea cu serviciile naționale de furnizare de formare profesională, dar și complementaritatea cu FSE.

3.2.43. 043. Măsuri

Categoria recomandării: Construcția intervenției logice

Data: 06/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

La nivelul programului nu este pusă la punct o strategie de simplificare administrativă (de exemplu, cu adoptarea de cost standard sau sumă forfetară). Prin urmare, riscul de timp procedural lung și riscul de angajament din cauza erorilor (și involuntare) sunt foarte ridicate și pot pune în pericol absorbția financiară

a PNDR. În prezent, se pare că posibilitatea oferită de noul regulament în utilizarea costurilor simplificate nu este exploatată suficient.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare parțial acceptată. Costurile simplificate vor fi eligibile doar în cadrul sM 4.1 aferentă subprogramului pomicol în condițiile respectării prevederilor art. 62 R(UE) nr. 1305/2013 și art. 67 din R (UE) nr. 1303/2013. Astfel, vor fi utilizate costuri standard pentru costurile legate de reconversia și înființarea plantațiilor (ex: material săditor, lucrări, sistem susținere etc.).

3.2.44. 044. Măsuri

Categoria recomandării: Construcția intervenției logice

Data: 06/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

Având în vedere contextul actual evaluatorii consideră important, pe de o parte, ca PNDR să se concentreze asupra sistemului de inovare în ansamblul său (relații între Universitate, centre de cercetare, fermieri și întreprinderi agricole), iar pe de altă parte să ofere cadrul pentru experimente sociale în zonele rurale precum servicii comunitare, parteneriate public-private, bunăstare, TIC etc. În ceea ce privește acest aspect, alocarea financiară pentru măsura 16 pare a fi inadecvată, de vreme ce Grupurile operaționale par a fi adevăratele motoare de schimbare în zonele rurale.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare neacceptată. Deși alocarea financiară pare relativ mică, acesta a avut în vedere accentul pus pe acoperirea costurilor de înființare și funcționare pe baza de proiecte pilot ale potențialelor grupuri operaționale în contextul în care cultura inovării în spațiul rural este insuficient reprezentată. În plus experiența altor state membre a relevat faptul că dezvoltarea de astfel de parteneriate necesită un timp relativ îndelungat și o abordare graduală ceea ce este de așteptat să se întâmple și în cazul RO.

3.2.45. 045. Analiza și evaluarea gradului de integrare în PDR al principiului egalității de șanse și nediscriminării

Categoria recomandării: Construcția intervenției logice

Data: 06/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

Se recomandă individualizarea unor soluții inovatoare privind aplicarea principiului egalității de șanse și

nediscriminării adecvate în analiza SWOT şi descrierea nevoilor.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandarea parțial acceptată. Strategia tratează atât pe domeniu de intervenție 6a cât și 6b acest principiu. În acest sens sunt abordate problematicile de egalitate de șanse între mediile rezidențiale cât și la nivelul categoriilor defavorizate ale populației.

3.2.46. 046. Analiza şi evaluarea gradului de integrare în PDR al principiului dezvoltării durabile

Categoria recomandării: Construcția intervenției logice

Data: 06/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

Din analiza nevoilor și a măsurilor s-a constatat faptul că nu întotdeauna este explicată conexiunea măsurilor cu nevoile. Prin urmare, pentru a consolida coerența internă, ar putea fi util să se indice nevoile specifice care sunt abordate prin intermediul fiecărei măsuri.

Se sugerează sintetizarea nevoilor identificate în analiza socio-economică, la începutul descrierii fiecărei măsuri; mai exact, o scurtă referire la nevoie ar putea fi introdusă în sub paragraful "Descrierea generală a măsurii, inclusiv logica de intervenție și contribuția la Domeniul de Intervenţie și obiectivele transversale".

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare parțial acceptată.

Abordarea nevoilor în raport cu măsurile sunt tratate în secțiunea de strategiei unde practic se arată combinarea măsurilor care vor conduce la atingerea nevoilor identificate.

3.2.47. 047. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității

Categoria recomandării: Construcția intervenției logice

Data: 06/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

S-a considerat că informațiile furnizate privind CLLD sunt foarte generale în ceea ce privește mai multe aspecte importante prezentate mai jos. Se recomandă completarea Programului cu o descriere mai profundă

cu privire la modul în care vor fi abordate aceste aspecte pentru a îmbunătăți calitatea PNDR.

Suportul de pregătire limitat în a explica modul în care se va acoperi consolidarea capacității actorilor locali;

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandarea referitoare la sprijinul pregătitor a fost acceptată, indicându-se detaliat care sunt elementele sprijinului pregătitor şi cum se va organiza consolidarea capacității actorilor locali.

3.2.48. 048. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității

Categoria recomandării: Construcția intervenției logice

Data: 06/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

Definirea zonelor este foarte generală;

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare nejustificată. Au fost definite zonele eligibile LEADER şi populația zonei conform Reg. nr. 1303/2013 – Art. 33 (6).

3.2.49. 049. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității

Categoria recomandării: Construcția intervenției logice

Data: 06/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

Descrierea criteriilor de selecție a GAL-urilor şi SDL-urilor se limitează la a defini titlurile principalelor categorii de criterii;

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Criteriile de selecție au fost exemplificate.

3.2.50. 050. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității

Categoria recomandării: Construcția intervenției logice

Data: 06/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

Indicatorii specifici legați de principalele provocări nu sunt elaborați.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare nejustificată deoarece fiecare strategie locală va conține indicatori specifici GAL.

3.2.51. 051. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității

Categoria recomandării: Construcția intervenției logice

Data: 06/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

De asemenea, în secțiunea privind calitatea Strategiei, ar putea fi formulate sub-criterii specifice, luând în considerare adoptarea principiului inovării, calitatea structurii GAL, a procesului de decizie și a strategiei, caracteristicile specifice ale abordării LEADER.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată: principiul inovării a fost detaliat și au fost introduse domenii de intervenție în care se pot încadra acțiunile care răspund nevoilor relevante din teritoriu.

Au fost introduse criterii de eligibilitate referitor la calitatea structurii GAL - capacitatea administrativă pentru implementarea SDL și referitor la procesul de decizie a strategiei – organizațiile din mediul urban trebuie să reprezinte maximum 25% la nivel decizional și la nivelul total al populației acoperite din teritoriu.

3.2.52. 052. Analiza gradului de adecvare al abordării pentru dezvoltarea locală plasată sub semnul comunității

Categoria recomandării: Construcția intervenției logice

Data: 06/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

De asemenea, rolul GAL-urilor în desfăşurarea activităților specifice de evaluare legate de Strategia de dezvoltare locală, ar putea fi specificat într-o manieră mai detaliată (Ce sunt acestea? Care este modalitatea de coordonare aplicată de AM? Care este rolul jucat de evaluatorul independent al RNDR şi PNDR?).

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Activitățile GAL-urilor au fost detaliate conform Art. 34 (3) din Regulamentului 1303/2013 şi a fost inclusă şi efectuarea de activități specifice de evaluare în legătură cu strategia respectivă. De asemenea, au fost detaliate sarcinile AM.

Referitor la evaluatorul independent, după cum am menționat şi în Planul de evaluare, AM va iniția din timp toate demersurilor necesare pentru contractarea unui 'evaluator permanent' la începutul programului pentru organizarea furnizării de date.

3.2.53. 053. Analiza contribuției Rețelei Rurale la implementarea politicii rurale şi la buna guvernanță în zonele rurale

Categoria recomandării: Construcția intervenției logice

Data: 06/06/2014

Subiect: Construcția intervenției logice

Descrierea recomandării

Evaluatorul ex ante recomandă să se precizeze faptul că în Planul de Acțiune RNDR:

- va fi explicat modul în care principalele categorii de actori cheie interesați vor fi identificați şi implicați.
- va explica modul în care USR va dezvolta o logică de intervenție, cu stabilirea de obiective şi indicatori clari şi va construi un sistem simplu de monitorizare şi auto-evaluare a propriilor sale activități încă de la început.
- va fi prezentat modul în care USR va colecta indicatori şi informații (completarea datelor cantitative de bază, cu o evaluare calitativă şi studii de caz), pentru a asigura o monitorizare adecvată a activităților.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare parțial acceptată. Capitolul 17 a fost revizuit și detaliat conform recomandărilor ținând cont de limitările de spațiu din SFC și de faptul că Planul de Acțiune al RNDR este un instrument de implementare și nu de programare.

3.2.54. 054. Plan indicatori

Categoria recomandării: Stabilirea targeturilor, distribuția alocărilor financiare

Data: 06/06/2014

Subiect: Stabilirea targeturilor, distribuția alocărilor financiare

Descrierea recomandării

Evaluatorul ex ante subliniază necesitatea furnizării unor argumente suplimentare care să susțină valorile stabilite (De ex. valoarea de 60 euro alocată fiecărui participant care va fi format în cadrul FA 3A).

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Planul de indicatori este insoțit de un document explicativ care furnizează informații suplimentare cu privire la aceste valori și metodologia de calcul.

3.2.55. 055. Plan indicatori

Categoria recomandării: Stabilirea targeturilor, distribuția alocărilor financiare

Data: 06/06/2014

Subiect: Stabilirea targeturilor, distribuția alocărilor financiare

Descrierea recomandării

Evaluatorul ex ante propune actualizarea valorii de 12710 la 12709 pentru indicatorul *Nr. de beneficiari (tineri fermieri)* care primesc sprijin prin Submăsura 6.1 – FA 2B

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată.

3.2.56. 056. Plan indicatori

Categoria recomandării: Stabilirea targeturilor, distribuția alocărilor financiare

Data: 06/06/2014

Subiect: Stabilirea targeturilor, distribuția alocărilor financiare

Descrierea recomandării

Evaluatorul ex ante a evidențiat că proiectele care primesc sprijin prin măsura LEADER nu contribuie la FA 2A, 2B, 5D etc.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată.

3.2.57. 057. Plan Indicatori

Categoria recomandării: Stabilirea targeturilor, distribuția alocărilor financiare

Data: 28/06/2014

Subiect: Stabilirea targeturilor, distribuția alocărilor financiare

Descrierea recomandării

Evaluatorul ex ante propune actualizarea valorii pentru indicatorul Nr. de ferme care participă la fondul mutual (Măsura 17.2) - FA 3A, pentru a fi în concordanță cu modificarea legislativă.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată.

3.2.58. 058. Plan Indicatori

Categoria recomandării: Stabilirea targeturilor, distribuția alocărilor financiare

Data: 28/06/2014

Subiect: Stabilirea targeturilor, distribuția alocărilor financiare

Descrierea recomandării

Evaluatorul ex ante propune detalierea metodologiei utilizate pentru calcularea indicatorului Nr. de GAL-uri selectate – FA 6B, revizuirea Planului de indicatori şi furnizarea unei noi valori pentru proiectele sprijinite în cadrul LEADER.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Detaliile sunt expuse în documentul explicativ.

3.2.59. 059. Analiza Planului de evaluare

Categoria recomandării: Acțiuni de implementare a programului

Data: 06/06/2014

Subiect: Acțiuni de implementare

Descrierea recomandării

a. În "faza de pregătire" (9.3), ar putea fi oportun să se includă, de asemenea, mecanismul de identificare a întrebărilor de evaluare suplimentare prin consultarea părților interesate.

b. Din interviuri, resursele umane reprezintă principala problemă. În subcapitolul 9.7 trebuie să se ia în considerare acest lucru mai în profunzime. Ar putea fi oportun să se anticipeze un plan specific cu privire la capacitatea de evaluare, care va identifica nevoile importante şi va prezenta activitățile întreprinse pentru întărirea resurselor umane și recrutare.

c. În plus, ar putea fi util să organizeze activități specifice legate de: Ateliere de lucru privind analiza contrafactuală, peer review în cadrul altor AM-uri la nivel european, participarea activă în cadrul Rețelei Europene Rurale de evaluare, colaborarea cu mediul academic (stagiu al doctoranzilor în cadrul MADR).

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

a. Recomandare acceptată în sensul introducerii în secțiunea privind faza de pregătire a planului de evaluare a ”mecanismului de identificare a întrebărilor de evaluare suplimentare prin consultarea părților interesate”.

b. Recomandare acceptată în sensul introducerii în secțiunea ”Resurse umane” a unor mențiuni privind elaborarea unui plan specific cu privire la capacitatea de evaluare, care va identifica nevoile importante și va prezenta activitățile întreprinse pentru întărirea resurselor umane și recrutare.

c. Recomandare acceptată în sensul introducerii în secțiunea ”Resurse umane” a unor activități suplimentare necesare pentru întărirea capacității administrative.

3.2.60. 060. Analiza Planului de evaluare

Categoria recomandării: Acțiuni de implementare a programului

Data: 06/06/2014

Subiect: Acțiuni de implementare

Descrierea recomandării

a. Activitatea de "Auto-evaluare" a GAL-urilor va fi gestionată la nivel central în cadrul RNDR Ar putea fi util să se prevadă pregătirea unui ghid operațional.

b. Un sprijin mai structurat ar putea veni prin selectarea evaluatorului *in itinere* în stadii incipiente (după cum este sugerat și de către CE). Evaluatorul poate, de asemenea, să sprijine, în colaborare cu RNDR, consolidarea capacității aferentă activităților menționate anterior.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

a. Recomandare acceptată în sensul introducerii în secțiunea ”Grupurile de Acțiune Locală” a unor prevederi referitoare la faptul că RNDR va fi implicată în consolidarea capacității de realizare a acestor acțiuni, prin elaborarea unor ghiduri operaționale de evaluare și prin acțiuni de instruire.

b. Recomandare acceptată în sensul detalierii mențiunilor referitoare la contractarea unui ‘evaluator permanent’.

3.2.61. 061. Resurse umane

Categoria recomandării: Acțiuni de implementare a programului

Data: 29/06/2014

Subiect: Acțiuni de implementare

Descrierea recomandării

Având în vedere că multe dintre aspectele referitoare la consolidarea capacității se raportează la nivel național, este necesară o strânsă coordonare cu PODCA. Pentru crearea unei sinergii în acest sector, ar fi utilă încheierea unui protocol de cooperare.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare nejustificată deoarece consolidarea capacității pentru personalul implicat în implementarea FEADR este eligibilă în cadrul măsurii Asistență tehnică din PNDR 2014-2020. În ceea ce privește beneficiarii publici ai PNDR (comune), aceștia reprezintă o categorie de beneficiari eligibili în cadrul PODCA.

3.2.62. 062. Resurse umane

Categoria recomandării: Acțiuni de implementare a programului

Data: 29/06/2014

Subiect: Acțiuni de implementare

Descrierea recomandării

Referitor la necesitatea consolidării capacității la nivel intern, este utilă realizarea unei evaluări structurate pentru a planifica o consolidare a resurselor umane și a cunoștințelor managementului intern. Printre acțiunile utile, care au reieșit în urma interviurilor, se numără: sesiuni de lucru între colegi pe tematici specifice (ex. costuri standardizate), schimburi de experiență prin proiecte sectoriale europene și proiecte de cooperare teritorială, concentrarea pe următoarele tematici specifice: achiziții publice, monitorizare și evaluare, experiență practică și proiecte pilot.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Prin Planul de Acțiune pentru implementarea AT se vor avea în vedere astfel de acțiuni pentru consolidarea capacității administrative.

3.2.63. 063. Resurse umane

Categoria recomandării: Acțiuni de implementare a programului

Data: 29/06/2014

Subiect: Acțiuni de implementare

Descrierea recomandării

În procedura de achiziții publice pentru anumite activități cum ar fi evaluarea și asistența tehnică ar trebui să fie utilizat criteriul bazat pe calitate, nu pe preț. Deși este dificil și periculos, având în vedere posibilitatea depunerii de contestații se sugerează cu tărie să se aibă în vedere experiența ofertantului mai mult decât prețul cel mai scăzut.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Vom avea în vedere în implementarea măsurii de AT (inclusiv pentru activitățile aferente Planului de Evaluare).

3.2.64. 064. Resurse umane

Categoria recomandării: Acțiuni de implementare a programului

Data: 29/06/2014

Subiect: Acțiuni de implementare

Descrierea recomandării

Este necesară elaborarea unui Plan integrat de simplificare pe diferite tematici privind simplificarea. Ar putea fi implementat prin intermediul asistenței tehnice. Unele elemente pot să vizeze:

a. Lansarea unui apel de selecție în două etape. Prima etapă constă în prezentarea ideii de proiect și a

cerințelor minime privind eligibilitatea; selecția se va face pe baza unei eligibilități subiective și analizând valoarea ideii proiectului. În a doua etapă, ofertantul își va defini propunerea și va integra aspectele administrative. Daca propunerea este validă, proiectul va fi selectat și finanțat.

b. Utilizarea unui format standard al informațiilor solicitate prin formularul de cerere de finanțare, astfel încât potențialul beneficiar care dorește să depună proiecte să cunoască ce informații trebuie să furnizeze.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare parțial acceptată, în sensul că pentru simplificare se intenționează:

- Solicitarea la depunerea proiectului a unui număr minim de documente simplificate, urmând ca la semnarea contractului să fie solicitate prezentarea autorizațiilor, avizelor și a celorlalte documente necesare investiției,
- Totodată, pentru reducerea poverii administrative vor fi disponibile proiecte model pentru finanțarea anumitor tipuri de investiții realizate prin PNDR.

3.2.65. 065. Resurse umane

Categoria recomandării: Acțiuni de implementare a programului

Data: 29/06/2014

Subiect: Acțiuni de implementare

Descrierea recomandării

Este necesară elaborarea unui Plan integrat de simplificare pe diferite tematici privind simplificarea. Ar putea fi implementat prin intermediul asistenței tehnice. Unele elemente pot să vizeze:

a. Adoptarea de costuri standardizate și sume forfetare (așa cum este deja pentru Măsura 6). Costurile standardizate, o practică deja posibilă pentru FSE în perioada 2007-2013, poate să fie aplicabilă pentru Măsura 1 și 2

b. Adoptarea unui sistem de indicatori pentru a monitoriza costurile și povara administrativă. Acest instrument este util, asigurând o analiză de cost bazată pe indicatori.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

a. Recomandare parțial acceptată. Costurile simplificate vor fi eligibile doar în cadrul sM 4.1 aferentă subprogramului pomicol în condițiile respectării prevederilor art. 62 R(UE) nr. 1305/2013 și art. 67 din R (UE) nr. 1303/2013. Astfel, vor fi utilizate costuri standard pentru costurile legate de reconversia și înființarea plantațiilor (ex: material săditor, lucrări, sistem susținere etc.).

b. Recomandare acceptată. Simplificările propuse vor fi monitorizate, evaluate și îmbunătățite în mod

continuu şi la timp, prin următoarele mecanisme:

- monitorizarea modului în care răspunde sistemul privind depunerea on-line şi îmbunătăţirea acestuia în timp util, astfel încât beneficiarii să poată depune cererile de finantare în conditii optime,
- actualizarea şi completarea periodică a Bazei de date cu preţuri de referinţă;
- evaluarea anuală a modului de organizare a sesiunilor şi a alocărilor disponibile în ceea ce priveşte numărul de proiecte depuse şi timpul de evaluare necesar AFIR în vederea îmbunătăţirii modului de organizare a sesiunilor, pentru a limita timpul de decizie privind aprobarea proiectelor.

3.2.66. 066. Analiza gradului de adecvare al sub-programelor tematice

Categoria recomandării: Other

Data: 06/06/2014

Subiect: Sub-programul pomicol

Descrierea recomandării

Principala deficienţă a acestuia este absenţa unui Plan de indicatori distinct, în conformitate cu prevederile art. 8 (2.c) din Regulamentul nr. 1305/2013.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Planul de indicatori aferent subprogramului pomicol a fost elaborat şi transmis evaluatorului ex-ante.

3.2.67. 067. Analiza gradului de adecvare al sub-programelor tematice

Categoria recomandării: Other

Data: 01/07/2014

Subiect: Sub-programul pomicol

Descrierea recomandării

Se recomandă introducerea în sub-programul tematic a M2 – Servicii de consiliere.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare neacceptată. Creşterea nivelului de cunoştinte a fermierilor care lucrează în sectorul pomicol va fi adresată într-un mod integrat în cadrul PNDR prin măsurile 1 şi 2. De asemenea, prin sub-măsura 7.2 se va acorda sprijin pentru extinderea şi modernizarea instituţiilor de învăţământ secundar din domeniul

agricol, acţiuni care vor asigura viitorilor fermieri creşterea nivelului de cunoştinţe şi a capacităţilor de muncă. Prin urmare considerăm că abordarea actuală va avea un efect mai puternic asupra nivelului de cunoştinţe ale fermierilor care lucrează în sectorul pomicol decât includerea M2 în sub-programul pomicol.

3.2.68. 068. Strategia

Categoria recomandării: Construcţia intervenţiei logice

Data: 19/06/2014

Subiect: Construcţia intervenţiei logice

Descrierea recomandării

Se constată o lipsă de consistenţă între FA din Cap. 5 - Strategie şi Cap. 8 - Măsuri, astfel:

a. Măsura 1: FA 1A şi 1C sunt menţionate în Cap. 5 dar nu şi în Cap. 8

b. Măsura 2: FA 1A este menţionată în Cap. 5, dar nu este menţionată în Cap. 8.

c. Măsura 10: A fost adăugată Submăsura 10.2 care contribuie la FA 4A. FA 4B, 5A, 5D şi 5E nu apar în Cap. 5, dar apar în Cap. 8. În Cap. 5, FA 5A a fost eliminat din tabel, dar textul indică faptul că FA este prezentă la Măsura 10.

d. Măsura 11: A fost introdusă Submăsura 11.1; nu este clar dacă există o submăsură 11.2. În Cap. 5 au fost eliminate FA 4A, 4C şi 5E care în schimb apar în Cap. 8. FA 4C a fost eliminată din tabel, în schimb textul indică faptul că FA este prezentă la Măsura 11.

e. Măsura 13: Din Cap. 5 a fost eliminată FA 4A, în timp ce Cap. 8 păstrează menţiunile referitoare la FA 4A şi 4C.

f. Măsura 16: FA 5A este menţinută în Cap. 5, dar este eliminată din Cap. 8. În schimb FA 2A şi 6A sunt eliminate atât din Cap. 5, cât şi din Cap. 8.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

a. Recomandare neacceptată. Măsura 1 este o măsură orizontală care contribuie la FA 1A şi 1C. În termeni de alocare, Măsura 1 nu se cuantifică în cadrul P1. În cadrul măsurii se stipulează FA unde contribuie cu alocare financiară. Având în vedere că prin program se asigură instruire şi formare pentru fermieri, tineri fermieri, procesatori, fond mutual şi fermieri implicaţi în protecţia mediului, s-au menţionat acele FA unde măsura contribuie cu alocare. Este corectă precizarea FA 1A şi 1C la Cap. 5, deoarece acest capitol descrie prioritatea şi prezintă măsurile care contribuie la FA.

b. Recomandare neacceptată din aceleaşi considerente prezentate anterior pentru Măsura 1.

c. Recomandare acceptată în sensul revizuirii Cap. 8 prin introducerea FA 5A, păstrând doar principalele FA. FA 5A este considerată principală, atât în Cap. 5, cât şi în Cap. 8.

d. Recomandare acceptată în sensul că a fost revizuit Cap. 8 păstrând doar principala FA (4B). Există două sub-măsuri, ambele contribuind la FA 4B.

e. Recomandare acceptată în sensul că a fost revizuit Cap. 8 păstrând doar principala FA (4C).

f. Recomandare acceptată în sensul că FA 5A a fost eliminată din Cap. 5 pentru această măsură.

3.2.69. 069. Raportul final preliminar

Categoria recomandării: Construcția intervenției logice

Data: 01/07/2014

Subiect: Raport final preliminar

Descrierea recomandării

Se recomandă introducerea unei scheme de micro-creditare.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

MADR intenționează să pună la dispoziția beneficiarilor PNDR instrumentele financiare necesare pentru asigurarea cofinanțării private. În acest scop, este în curs de elaborare evaluarea ex-ante pentru instrumente financiare, conform prevederilor art. 37, alin. 2 din R (UE) nr. 1303/2013. Rezultatele acestei evaluări vor permite selectarea și adecvarea acelor instrumente financiare care răspund cel mai bine nevoilor pieței țintă. În prezent, în cadrul acestui proces, este analizată oportunitatea introducerii în PNDR a două instrumente financiare: de creditare și de garantare.

3.2.70. 070. Masura 4

Categoria recomandării: Recomandări specifice SEA

Data: 01/07/2014

Subiect: Recomandări specifice SEA

Descrierea recomandării

Impactul negativ al activităților de investiții va trebui redus prin aplicarea corectă a normativelor în vigoare referitoare la construcția obiectivelor de investiții, a legislației de mediu relevante, precum și a prevederilor regulamentelor comunitare privind dezvoltarea rurală (de ex. prevederile referitoare la investițiile în sistemele de irigații). Este recomandat ca pentru fiecare activitate în parte ce urmează a fi sprijinită prin această măsură să se acorde o atenție deosebită criteriilor de eligibilitate și de selecție care se referă la respectarea mediului înconjurător.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată în sensul că pentru fiecare activitate în parte ce urmează a fi sprijinită prin această măsură au fost stabilite criterii de eligibilitate şi de selecţie care au în vedere respectarea mediului înconjurător. În acelaşi timp, proiectele care necesită evaluarea impactului de mediu vor face obiectul EIA/EA înaintea implementării.

3.2.71. 071. Masura 6

Categoria recomandării: Recomandări specifice SEA

Data: 01/07/2014

Subiect: Recomandări specifice SEA

Descrierea recomandării

Există un risc de a afecta negativ mediul prin implementarea neadecvată a unor acţiuni eligibile în cadrul măsurii (de ex.: dezvoltarea necontrolată a turismului, dezvoltarea neadecvată a sectorului de creştere a animalelor care pot fi o sursă de poluare a aerului,resurselor de apă şi sol şi pot afecta biodiversitatea). Prin urmare, va fi necesar să se evalueze în mod constant diferitele planuri de afaceri în ceea ce priveşte impactul lor asupra mediului.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Planul de afaceri presupune obţinerea unui aviz de mediu. Planul de afaceri va demonstra printre altele, oportunitatea implementării proiectului ţinând seama de condiţiile specifice.

3.2.72. 072. Masura 7

Categoria recomandării: Recomandări specifice SEA

Data: 01/07/2014

Subiect: Recomandări specifice SEA

Descrierea recomandării

Din punct de vedere al mediului, investiţiile în infrastructura de bază la scară mică, prin acţiunile propuse, prezintă un risc pentru mediu, în special pentru biodiversitate, ecosisteme şi pentru serviciile ecosistemice. Totuşi, aceste riscuri, pot fi diminuate printr-o evaluare a impactului asupra mediului a fiecărei activităţi sau proiect în parte, şi printr-o evaluare adecvată a acestora (în cazul Siturilor Natura 2000), ce va avea ca rezultat măsuri de reducere a impactului asupra mediului.

Pentru dezvoltarea turismului va fi necesar să se evalueze importanţa zonei pentru dezvoltarea potenţialului

de turism şi să se armonizeze dezvoltarea turismului cu potenţialul zonei. Criteriile de selecţie trebuie să confere şi o atenţie asupra mediul înconjurător.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată în sensul că pentru fiecare activitate în parte ce urmează a fi sprijinită prin această măsură au fost stabilite criterii de eligibilitate şi de selecţie care au în vedere respectarea mediului înconjurător. În acelaşi timp, proiectele care necesită evaluarea impactului de mediu vor face obiectul EIA/EA înaintea implementării.

3.2.73. 073. Masura 8

Categoria recomandării: Recomandări specifice SEA

Data: 01/07/2014

Subiect: Recomandări specifice SEA

Descrierea recomandării

În cazul în care acţiunile se implementează în interiorul Siturilor Natura 2000 este necesară parcurgerea procedurii de EA pentru a stabili dacă prin acţiunea de împădurire se vor aduce modificări asupra statutului de conservare al habitatelor/speciilor pentru care au fost declarate siturile.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată. Pentru aceste proiecte se va derula EA, conform prevederilor legale.

3.2.74. 074. Masura 16

Categoria recomandării: Recomandări specifice SEA

Data: 01/07/2014

Subiect: Recomandări specifice SEA

Descrierea recomandării

Având în vedere că această măsură poate sprijini şi punerea în aplicare a proiectelor de investiţii, în astfel de cazuri, este foarte important să se evalueze impactul acestora asupra mediului. În astfel de cazuri, se recomandă utilizarea unor criterii de selecţie care vizează protecţia mediului.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată în sensul că pentru fiecare activitate în parte ce urmează a fi sprijinită prin această măsură au fost stabilite criterii de eligibilitate și de selecție care au în vedere respectarea mediului înconjurător.

3.2.75. 075. Masura Leader

Categoria recomandării: Recomandări specifice SEA

Data: 01/07/2014

Subiect: Recomandări specifice SEA

Descrierea recomandării

În ceea ce privește măsurile de investiții din cadrul acestei măsuri, acestea pot avea un impact negativ din punct de vedere al mediului. Prin urmare, atunci când se evaluează calitatea strategiei, ar fi necesar să se aibă în vedere criteriile de mediu. În mod similar, atunci când se evaluează calitatea parteneriatului ar fi oportun să se evalueze activitățile parteneriatului care vizează protecția mediului în zona acoperită de parteneriat.

Cum a fost abordată sau justificată recomandarea sau de ce nu a fost luată în considerare

Recomandare acceptată.

3.3. Raportul de evaluare Ex-ante

Vezi documentele anexate

4. ANALIZA SWOT ŞI IDENTIFICAREA NEVOILOR

4.1. SWOT

4.1.1. Analiza socio-economică a spaţiului rural românesc

Teritoriu şi populaţie

România dispune de un potenţial de dezvoltare important, dar insuficient utilizat. Cu o suprafaţă totală de 238.391 km2 {1}[**CI 3]** şi o populaţie de 21,356 mil. de locuitori (Conform EUROSTAT, în 2012 populația României este de 20,077 mil. de locuitori - date provizorii).{1}[**CI 1]**, RO se situează pe locul 7 în UE27 atât după suprafaţă (6,0%) cât şi după populaţie (4,25%). Din punct de vedere regional se constată o distribuție echilibrată a teritoriului între 6 regiuni (14,33% NV, 14,30% Centru, 15,46% N-E, 15% S-E, 14,45% S-M, 12,25% SV-O, 13,44% V), în timp ce regiunea București-Ilfov care ocupă doar 0,76% din teritoriul României. Pe zone geografice (munte, deal şi câmpie) teritoriul ţării este repartizat în proporţii relativ echilibrate.

Zonele rurale, reprezentative pentru RO, au resurse substanţiale de dezvoltare. Astfel, în 2012, spaţiul rural (cf. def. Anexa 1) avea o suprafață de 207 522 km2 (87,1%) {3}**[A3],** iar pe acest teritoriu locuia 45,0% din populația României {2}[**A1**]. Populaţia rurală nu este distribuită uniform pe teritoriul țării. Astfel, populația rurală are o pondere ridicată în anumite regiuni (Sud Muntenia - 58,6%, Nord Est - 56,8% şi Sud-Vest Oltenia - 51,9%) cea mai mare densitate, exceptând regiunea București-Ilfov, înregistrându-se în regiunea Nord-Est (63,24 loc/km2), în timp ce în partea de vest a țării spațiul rural este mai puțin populat (26,51 loc/km2 în regiunea Vest) {2}**[A4**]. Aceste disparități își pun amprenta asupra dezvoltării socio-economice a zonei respective și asupra calității vieții populației rurale.

Populaţia rurală cunoaște un declin demografic, fiind în continuă scădere și în curs de îmbătrânire. În perioada 2005-2012, populaţia rurală a scăzut cu 65 646 de persoane {2}**[A1]**, iar conform prognozelor demografice scăderea acesteia va continua în ritm moderat, până în 2015, după care urmează un declin accentuat în perioada 2015-2050 {5}.

La nivel național, în perioada de referință, analiza structurii populației pe categorii de vârstă nu relevă diferențe semnificative (categoria 0-14 ani a scăzut cu 0,6% ajungând la 15% în 2012, iar categoriile 15-64, respectiv categoria de peste 65 ani au avut un trend ușor ascendent - cu 0,3%, respectiv 0,2%%, ajungând la 70%, respectiv 15% în 2012) {1}**[CI 2]** , fenomenul de diminuare și îmbătrânire a populației rurale fiind evident. Astfel, categoria 0-14 ani a scăzut (de la 17,8% în 2005 la 16,6% în 2012), în timp ce categoria de peste 65 de ani se menține la niveluri semnificativ înalte (18,7% în 2005 şi 18,3% în 2012*)* {2}**[A2]**.

Situația generală a economiei românești

În planul dezvoltării economice, RO este pe o poziție modestă în UE27, ponderea în PIB-ul european în 2012 fiind de numai 1%. Chiar dacă după 2010 PIB-ul pe locuitor (€) a înregistrat un trend ascendent (Anexa 1 figura 1) , totuşi, raportat la media UE27 în termeni de PPS/locuitor, acesta reprezintă doar 49% {1}**[CI 8]**.

Sectorul agricol şi economia rurală, în general, continuă să aibă potenţial de creştere substanţial, încă insuficient exploatat. Agricultura a generat 6924,752 , mil. € valoare adăugată brută (VAB), reprezentând 6,01% din totalul VAB Evoluţia distribuţiei VAB pe sectoare de activitate relevă scăderea continuă a ponderii agriculturii (9,52 % din VAB total în 2005; 6,0% în 2012) în favoarea sectorului

secundar (35,90% în 2005; 42,3% în 2012) şi terţiar (54,58 % în 2005; 51,6% în 2012). **Deşi acest fenomen reflectă un proces de apropiere a structurii economiei româneşti de cea existentă în restul SM, ponderea sectorului agricol rămâne totuşi de peste trei ori mai mare decât în UE27 (1,74% în 2012)** {1}**[CI 10].**

În 2012, **productivitatea muncii** în agricultură, silvicultură şi pescuit a fost de 2464 €/persoană ocupată, fiind de aproape 5 ori mai mică decât media naţională (12.527 €/persoană ocupată), pe când în sectorul secundar (industrie şi construcţii) şi terţiar, valorile înregistrate au fost de 1,5, respectiv 1,3 ori mai mari {1}**[CI 12].**

Analiza **IMM-urilor** din spaţiul rural evidenţiază capacitatea redusă a acestora de a răspunde necesităţii de a furniza locuri de muncă pentru populaţia din spaţiul rural. Dezvoltarea afacerilor la scară mică este recunoscută ca fiind sursa cea mai importantă de locuri de muncă/obţinere de venituri în spaţiul rural, atât pentru economiile deja dezvoltate, cât şi pentru cele în curs de dezvoltare.

Dintre IMM-urile active cu profil non-agricol la nivel naţional, numai 18,1% figurau în mediul rural la nivelul anului 2011, ceea ce denotă **o pondere redusă a IMM-urile din rural implicate în desfăşurarea activităţilor non-agricole (industrie, servicii şi turism rural).**

Deşi în perioada 2005-2011, numărul IMM-urilor cu profil non-agricol din rural a crescut cu 16%, efectele crizei economie s-au făcut simţite în ultimii trei ani analizaţi, când a fost înregistrată o scădere cu 7492 a acestor unităţi, ajungându-se la 77.315 IMM-uri non-agricole (sector secundar şi terţiar) în 2011 {2} **[A24] .**

Cu toate că microîntreprinderile ce desfăşurau activităţi non-agricole în mediul rural au fost sprijinite şi prin PNDR 2007-2013 (în 2011 majoritatea proiectelor finanţate prin măsura 312-56,5%- vizau activităţi de prestare servicii auxiliare în agricultură {39}) totuşi **densitatea IMM-urilor la 1.000 de locuitori** în mediul rural este mai redusă decât cea la nivel naţional(9,64 faţă de 23,66 în anul 2011) {7}**[A25].**

Turismul rural nu are ca unică dimensiune localizarea în spaţiul rural ci are implicit dimensiuni culturale, tradiţionale, agricole şi ecologice, fiind reprezentat de componente precum: agroturism, ecoturism, turism ecumenic şi turism de agrement în contextul specificităţii locale. În ceea ce priveşte **infrastructura de turism**, capacitatea de cazare (locuri de cazare existente) la nivel naţional a înregistrat o creştere de 6,13% în 2012 faţă de 2005, hotelurile deţinând 60% din capacitatea totală de cazare. Dacă ne raportăm la capacitatea de cazare existentă în pensiunile agroturistice din mediul rural, aceasta s-a dublat în perioada analizată, înregistrând o creştere de 59,4% fapt datorat, în mare parte, sprijinului financiar acordat prin fondurile europene. {4} **[A 23].**

Cu tot acest suport, turismul rural nu a ajuns la un nivel de dezvoltare satisfăcător, în special din punct de vedere al calităţii infrastructurii şi al serviciilor furnizate, în special cele de agrement.

Accesul IMM urilor la finanţare rămâne problematic. Din punct de vedere al teritorialităţii, serviciile financiare sunt, în general, mai puţin accesibile întreprinderilor din mediul rural şi sectorului agricol (în special pentru fermele mici), cu costuri de creditare ridicate. În 2010, nivelul creditelor acordate pentru agricultură a fost sub 3% din volumul total al creditelor pentru sectorul nonguvernamental din economie {5}. În perioada precedentă de programare, deşi au existat mecanisme financiare (scheme de garantare), unii beneficiari care au semnat contracte de finanţare nu au reuşit să acceseze credite pentru investiţii. **Reducerea numărului de ateliere de prestări servicii şi a unităţilor cooperaţiei meşteşugăreşti a generat comprimarea severă a economiei sociale din rural.** Totodată, sectorul cooperatist agricol este insuficient dezvoltat comparativ cu cel din SM, iar tendinţa este de reducere. În anul 2005, numărul unităţilor cooperatiste era de 108, iar în 2010 s-a redus la 68 de unităţi {4}**[A29]** . De asemenea, spre

deosebire de cooperativele europene, cooperativele româneşti îşi desfăşoară activitatea în sfera productivă şi nu în domeniul procesării sau al marketingului

De asemenea, în ceea ce priveşte practicarea de activităţi tradiţionale (meşteşuguri, artizanat) de către meşteşugari care lucrează pe cont propriu sau organizaţi în asociaţii şi cooperative meşteşugăreşti, la nivelul anului 2010, din 2017 cooperative 42,5% erau cooperative meşteşugăreşti. {4}

Educaţie şi formare profesională

Populaţia rurală din România, la nivelul anului 2011, avea un **nivel de instruire** scăzut, ponderea cea mai mare a populaţiei rurale cu vârste cuprinse între 25 şi 64 de ani urmând doar gimnaziul (38,5%). În ceea ce privește studiile preuniversitare, doar 22,2%, respectiv 17,4% din populația rurală a urmat o școală profesională, respectiv liceu. În ceea ce privește populația rurală cu studii superioare, doar 1,6% au absolvit aceste studii {8} **[A10]** .

Rata abandonului şcolar este mult mai ridicată în mediul rural decât în mediul urban, dar şi în raport cu nivelul naţional care înregistrează, în anul şcolar 2011/2012, 4,2% în învăţământul liceal şi profesional. Astfel, în mediul rural, rata abandonului şcolar din sectorul educaţional analizat, atingea 5,3%, cu 1,2% peste rata înregistrată în mediul urban{2} **[A11] .**

În ultimul deceniu, numărul liceelor agricole, agromontane și veterinare a înregistrat o tendință descendentă (cu 40% până în anul 2011 când au mai rămas 67 astfel de licee la nivel national şi 44 în mediul rural), cea mai drastică scădere înregistrându-se în rândul liceelor agricole (cu 52%) {4} **[A12].** Această scădere a unităților liceale cu profil agricol s-a produs concomitent cu reducerea numărului de absolvenți (cu peste 44% din 2001 până în 2011), în anul 2011 înregistrându-se un procent de 0,76 % din total absolvenți de liceu, la nivel național. În ceea ce privește situația în mediul rural, la nivelul anului 2011 doar 1,20% din absolvenți terminau un liceu cu profil agricol {4}**[A13].**

Atractivitatea scăzută a sectorului agricol, precum și scăderea numărului de absolvenți ai școlilor cu profil agricol sunt factori care au contribuit la scăderea **nivelului de instruire a managerilor exploataţiilor agricole**.

În România, formarea profesională pe parcursul întregii vieți se află într-un stadiu incipient de manifestare, fapt ce reiese din gradul redus de participare la procesul de instruire la nivelul anului 2012. Astfel, la nivel national, gradul de participare la procesul educațional sau de instruire al populației cu vârsta între 25-64 ani este de 1.4%, în cazul populatiei din mediul rural acesta situându-se la un nivel și mai scazut și anume de 0,5% {2}**[A17]**. Deși, conform datelor prezentate în Raportul anual de implementare POS DRU pentru anul 2012, numărul de participanți din zonele rurale la programele integrate destinate dezvoltării resursei umane a fost de 31.721, doar 32,8 % din target a fost atins {28}. O situație similară apare și în cazul măsurii 111 *Formare profesională, informare și difuzare de cunoștințe* prin care au fost formați până la sfârșitul anului 2012 doar 18.030 din cei 27.266 de fermieri vizați care dețin ferme de semi-subzistență {12}.

Structura forţei de muncă şi ocuparea

Urbanizarea populației active. Dezvoltarea economică a sectorului secundar și terțiar a atras în ultimul deceniu populația activă rurală către zonele urbane, în anul 2012 populația activă din mediul urban fiind cu 11,7% mai mare decât cea din mediul rural (44,6%) {4}.

Deși populația activă din mediul rural înregistrează un trend ușor descendent (cu 1%) în perioada 2005-2012 pe fondul scăderii și îmbătrânirii populației rurale, există forță de muncă disponibilă care în prezent este

implicată într-o proporție ridicată în agricultura de subzistență și semisubzistență.

În RO, populaţia ocupată se diminuează atât la nivel naţional, cât şi în rural. La nivel naţional, în 2012, rata ocupării, ca expresie a gradului de concentrare a populaţiei ocupate în vârstă de 15-64 ani, era de 59,5%, mai mică faţă de media europeană cu 4,7 pp {1}**[CI 5]**.

În perioada de referință 2005-2012, o analiză a populaţiei ocupate pe sectoare de activităţi ale economiei naţionale indică scăderea numărului persoanelor ocupate în sectorul primar şi secundar (cu 3,2 % în agricultură şi **1,7** % în industrie şi construcţii) și o creștere cu 4,9% în sectorul terțiar{2} **[CI 11]** .

În spațiul rural, structura populației ocupate indică o pondere mai ridicată a populației ocupate în agricultură, de 60,3%, comparativ cu cea din sectoarele nonagricole (cu 40,2 pp față de industrie și 40,6 pp față de servicii) {2}**[A9].**

Analizând structura populaţiei ocupate din punct de vedere al statutului profesional, remarcăm că, la nivelul anului 2012, lucrătorii pe cont propriu şi lucrătorii familiali neremuneraţi din mediul rural reprezentau 89% din totalul populației încadrată la acest statut profesional. De asemenea, în contextul economiei rurale, ponderea lor este de 57,9% din totalul populaţiei ocupate în rural în 2012, aspect ce este asociat mai curând cu agricultura de subzistență și cu lipsa alternativelor decât cu spiritul antreprenorial {2}**[A6]**.

În spațiul rural, se înregistrează o scădere a ratei de ocupare la principala grupă de vârstă, 15-64 ani (61,6% în 2005, comparativ cu 60,7% în 2012) {2}**[A5].**

Dacă ne raportăm la mediul de rezidență, observăm că, la nivelul anului 2012, rata ocupării populației cuprinse între 15-64 ani în rural (60,7%) este cu 2% mai mare decât cea din urban, ceea ce în loc să reflecte existența unor ocazii de angajare mai bune indică mai degrabă o ocupare insuficientă a forței de muncă din această zonă {2}**[A5].**

<u>Somajul</u>

În contextul în care în 2012 rata şomajului din RO se menţine sub media europeană (10,5% în UE27 şi 7% în RO) {1} **[CI 7], o rată de ocupare mai ridicată în rural maschează un șomaj ascuns. Astfel, rata șomajului în rural este de 5,1%** comparativ cu 8,6% în urban.Categoriile cele mai expuse riscului de a nu avea un loc de muncă sunt tinerii cuprinşi în grupele de vârstă 15-24 ani. Ponderea şomerilor din această categorie a crescut semnificativ de la 13,9% în 2005 la 15,9% în 2012 {2} **[A7] .**Rata şomajului pe termen lung în mediul rural a fost în 2012 de 2,0% {4}.

<u>Calitatea vieţii în zonele rurale</u>

În 2011, 40,3 % din populație era expusă riscului de sărăcie și excluziune socială, fiind cu 16,1 pp mai mare decât în UE27 {1}**[CI 9]**. Aceste diferențe au un caracter profund teritorial, ponderea persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială din mediul rural reprezentând 54,2% (61,9% în anul 2007) {2} **[A8**].

Una dintre cele mai expuse categorii la riscul de excluziune socială este minoritatea romă. Conform Recensământului populației și locuințelor din 2011, 619.000 de persoane s□au declarat ca fiind de etnie romă {2} **[A32]**. Participarea redusă şi accesul limitat la poziţii nesigure şi marginale pe piaţa muncii se traduc în venituri precare şi risc ridicat de sărăcie şi excluziune socială în rândul populaţiei de etnie romă. Astfel, la nivelul anului 2012, în rândul romilor din mediul rural, cu vârste cuprinse între 15 şi 64 de ani, se înregistrează, o rată de ocupare de 38 %, situându-se cu 28 % sub procentul populaţiei ocupate din mediul

rural {2}.

În zonele rurale, veniturile sunt relativ scăzute, comparativ cu zonele urbane (la nivelul anului 2011 – 503 €/gospodărie în rural față de 621 €/gospodărie în urban). Totodată ponderea veniturilor (atât în numerar, cât şi în natură) din agricultură reprezintă 42% din venitul total brut/gospodărie în zona rurală, în timp ce salariile se situează în prezent în jurul procentului de 26% {2} .

Zonele rurale din RO sunt afectate de lipsa sau deficienţa infrastructurii, ceea ce are un impact negativ asupra dezvoltării economice şi a calităţii vieţii.

Drumurile comunale au o lungime de 31639 km și reprezintă 37,8% din totalitatea drumurilor publice, doar 7% dintre acestea fiind modernizate**.** Din totalitatea drumurilor comunale, 48% sunt pietruite şi 29% de pământ, fiind de multe ori impracticabile în perioadele cu precipitaţii[A19]{9}. Deşi în perioada 2005-2012 lungimea reţelei de distribuţie a apei potabile din mediul rural a înregistrat o creștere considerabilă (cu 55,65%), accesul populației rurale la rețeaua de alimentare cu apă este mai scăzut decât în mediul urban (70,29% localități rurale față de 99% localități din mediul urban) .În ceea ce privește lungimea rețelei de canalizare din mediul rural, aceasta a crescut cu 22,68% în perioada analizată, numărul de localități rurale care beneficiază de canalizare fiind cu 75,37% mai scăzut decât localitățile din mediul urban (21,53% în rural față de 96,90% în urban) **{2}[A20].**

Studiile de fezabilitate pentru proiectele contractate până la sfârșitul anului 2012 prin PNDR 2007-2013 arată că se vor moderniza și crea 92,26% din cei 4.149 km de drum prevăzuți ca target, 44,16% din targetul de 6.317 km de conducte pentru alimentarea cu apă potabilă și 83,33% din cei 5.053 km de conducte de canalizare propuși spre realizare {12}.

Principale dificultăți întâmpinate în implementarea proiectelor pentru infrastructura de bază au fost legate de nivelul mare de complexitate și de durata de execuție a proiectelor. De asemenea, pentru realizarea investițiilor a fost necesară obținerea unui număr mare de autorizații emise de diverse autorități, ceea ce a îngreunat procesul de implementare pentru beneficiari. Această problemă va fi adresată prin reducerea birocrației, astfel, depunerea cererii de finanțare se va face on line, iar beneficiarii proiectelor selectate vor prezenta la semnarea contractului documentele care dovedesc îndeplinirea criteriilor pe baza cărora au fost selectați.

În plus, a existat o dificultate în aplicarea conceptului de proiecte integrate de dezvoltare sub forma intervențiilor concentrate, interconectate, în zone clar definite, drept pentru care, în viitoarea perioadă de programare vor fi sprijinite proiectele care vizează un singur tip de investiţii.

Serviciile de bază nu răspund nevoilor populaţiei rurale, iar deficitul condiţiilor pentru dezvoltarea spaţiului rural din perspectivă socială se va reflecta în dezvoltarea economică a zonelor rurale din România. Astfel, **infrastructura educațională** nu are capacitatea de a susține un nivel decent de trai. În acest context, educația antepreșcolară (creșe) și preșcolară (grădinițe) se confruntă cu un deficit major în ceea ce privește infrastructura. Astfel, la nivelul creșelor, din 295 unități în anul 2011, doar 1% se aflau în mediul rural, în contextul în care, din totalul copiilor cu vârste cuprinse între 0 şi 4 ani, 45,5% erau înregistrați în mediul rural. În ceea ce privește procentul de acoperire grădinițe în mediul rural acesta era doar de 7,44 % din numărul înregistrat la nivel național în anul școlar 2012-2013. {2} **[A21].**

De asemenea**, infrastructura aferentă serviciilor de sănătate** nu are capacitatea de a susţine un nivel de viaţă decent.

Furnizarea şi accesul la **serviciile medicale** reprezintă o problemă cheie pentru asigurarea unei mai bune

calităţi a vieţii în comunităţile rurale. Situaţia unităţilor sanitare din România atât din perspectiva numărului de unităţi, cât şi a resurselor umane implicate a cunoscut o evoluţie negativă în perioada 2005-2011. Astfel, numărul dispensarelor medicale la nivel naţional a scăzut cu 16,5% din 2005 ajungând la 187 de unităţi în 2011, din care numai 7,5% erau localizate în mediul rural. În ceea ce priveşte numărul locuitorilor din mediul rural la un medic, acesta era în 2011 de 1.722, de aproape 7 ori mai mult decât în mediul urban {2} [**A22]**.

Identitatea culturală a satului românesc reprezintă o importantă sursă de dezvoltare locală şi este caracterizată de un **patrimoniu cultural material** şi imaterial divers. În mediul rural românesc, accesul locuitorilor din sate şi comune la cultură este limitat, comparativ cu accesul celor din mediul urban.

O parte integrantă a moştenirii culturale o reprezintă aşezămintele mohale. Aşezămintele monahale din România au ca specific păstrarea identităţii şi tradiţionalităţii naţionale prin practicile meşteşugăreşţi, culinare şi agricole, dar şi prin conservarea stilurilor arhitecturale specifice regiunilor în care sunt construite. Din totalitatea unităţilor de cult din România (18439), doar 1,9% sunt reprezentate de mănăstiri (1,5%), respectiv schituri (0,4%), iar aproape jumătate dintre mănăstirile din România (49,3%) şi peste 56% dintre schituri sunt monumente istorice {29}.

În acest context, turismul religios-ecumenic este un instrument de promovare a patrimoniului cultural reprezentat de obiectivele cultural-religioase. Punerea în valoare a moştenirii rurale şi a patrimoniului cultural s-a realizat în perioada precedentă de programare, în special prin sprijinirea investiţiilor pentru renovarea, modernizarea şi dotarea aferentă a aşezămintelor culturale; restaurarea, consolidarea şi conservarea obiectivelor de patrimoniu cultural şi natural; achiziţionarea de echipamente pentru expunerea şi protecţia patrimoniului cultural.

<u>Dezvoltare şi guvernanţă locală</u>

Prin prisma specificului său, abordarea LEADER poate adresa o dezvoltare echilibrată a teritoriilor rurale. Implicarea actorilor locali în dezvoltarea zonelor în care activează va contribui la dezvoltarea guvernării locale şi la realizarea unei dezvoltări dinamice sprijinită de o strategie de dezvoltare locală elaborată, implementată şi administrată de reprezentanţii GAL. La nivelul anului 2012, teritoriul acoperit de GAL-uri este de aprox. 14.398 km2 (cuprinzând 1.805 comune şi 79 de oraşe sub 20.000 locuitori) la ele participând circa 58% din populaţia eligibilă LEADER şi fiind reprezentat de circa 63% din teritoriul eligibil LEADER.) {12} **[A15, A16]**. În cele două sesiuni de selecţie organizate, au fost selectate pentru finanţare un număr de 163 de Grupuri de Acţiune Locală dintre care 81 în anul 2011 şi 82 în anul 2012. Până la sfârşitul anului 2012, doar 87 de GAL-uri semnaseră contracte în cadrul sub-măsurii *431.2 Funcţionarea Grupurilor de Acţiune Locală, dobândirea de competenţe şi animarea teritoriului*, în valoare totală de 44.465,611 mii €, putând astfel să înceapă desfăşurarea activităţilor de implementare a strategiilor. În ceea ce priveşte implementarea, GAL-urile selectate în prima sesiune au înregistrat dificultăţi în asigurarea finanţării necesare organizării instituţionale în scopul începerii activităţii, angajării personalului şi acoperirii costurilor necesare pentru funcţionare.

Gradul redus al activităţilor de cooperare desfăşurate prin LEADER 2007-2013 a fost determinat pe de o parte de lipsa de experienţă a GAL în ceea ce priveşte această abordare, dar şi a autorităţilor de plată care, în lipsa unor criterii foarte precise de definire a proiectelor de acest tip, au fost rezervate în contractarea unor astfel de proiecte. În plus, deşi au fost prevăzute proiecte de cooperare la nivelul strategiilor GAL, impactul crizei economice 2008-2010 a limitat drastic capacitatea financiară a partenerilor de a derula astfel de proiecte. Inovarea este, de asemenea, unul dintre elementele principale ale abordării LEADER. Cu toate acestea, lipsa de experienţă a GAL şi a autorităţilor de implementare a făcut ca proiectele inovative să se regăsească într-o proporţie foarte mică între priorităţile identificate la nivelul strategiilor de dezvoltare

locală.Moştenirea culturală reprezintă o sursă importantă de dezvoltare atât la nivel regional cât şi la nivel local, capitalul simbolic fiind esențial pentru identitatea culturală reprezentată prin valori, obiceiuri şi îndeletniciri, credințe şi simboluri împărtășite de către comunitate. Manifestarea identităţii culturale, a tradiţiilor şi a obiceiurilor este influenţată de regiune, care reprezintă mai mult decât o locaţie geografică. Protejarea moştenirii rurale este extrem de importantă în ceea ce priveşte dezvoltarea turismului rural ca modalitate de promovare a satelor româneşti, cu un efect pozitiv asupra atragerii turiştilor şi cu beneficii economice pentru populaţia locală.

Muzeele, aşezămintele culturale, bibliotecile, cinematografele, radioul, televiziunea şi internetul sunt căi de transmitere şi conservare ale patrimoniului cultural, iar intrarea României în U.E. a adus cu sine o creştere a numărului de muzee din ţară, dar şi o creştere a gradului de accesibilitate din spaţiul rural la internet.

Cu toate acestea, în zonele rurale **accesul la internet rămâne limitat**, de acesta beneficiind, în special, unele instituţii publice. Astfel, la nivelul anului 2012 **rata de penetrare a internetului în bandă largă** la puncte fixe era de 60,28% în mediul urban şi 23,47% în mediul rural {14} **[A18].**

Această rată de penetrare și de utilizare nesatisfăcătoare are drept cauză principală veniturile mici ale

populației din mediul rural. În acest sens, dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaştere în coroborare cu stimularea sectorului de tehnologia informaţiei şi comunicaţiilor (TIC) va fi capabilă să stimuleze competitivitatea economică şi să contribuie la asigurarea coeziunii sociale.

Implementarea cu succes a PNDR 2014-2020 nu va depinde numai de existența sprijinului financiar, ci va depinde, de asemenea, și de existența de idei bune pentru proiecte noi care să promoveze dezvoltarea afacerilor rurale și a comunităților rurale. Prin PNDR 2007-2013, a fost înființată Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală (RNDR) care a contribuit la promovarea și conectarea actorilor locali, însă aceasta a funcționat pentru o perioadă scurtă de timp. Cu toate acestea, RNDR și-a demonstrat utilitatea contribuind la dezvoltarea animării și schimbului de experiență între actorii rurali implicați în dezvoltarea rurală. Prin activitățile de diseminare desfășurate la nivel rural (conferințe, seminarii, publicarea de newslettere, etc.), RNDR a dus la creșterea gradului de informare al populației din mediul rural cu privire la oportunitățile de finanțare disponibile prin intermediul PNDR 2007-2013. Cele mai importante rezultate ale RNDR au fost: înființarea și coordonarea a opt birouri regionale, un număr de 1.097 membri RNDR, 4 reuniuni ale Comitetului Național de Coordonare, 4 reuniuni ale Grupului de Lucru LEADER, 24 de întâlniri ale Grupurilor de Lucru Tematice, două întâlniri ale celor mai reprezentativi membri ai RNDR, cinci întâlniri ale experților, o comunitate virtuală dinamică, cu 1.429 utilizatori, peste 100 de bune practici identificate și peste 87 diseminate prin publicațiile rețelei, 4 sesiuni de training, la care a participat un număr de 397 de participanți etc. {20}.

Analiza sectorului agricol

<u>Utilizarea terenurilor agricole</u>

În RO, suprafaţa agricolă utilizată (SAU) este în scădere, tendinţă manifestată şi în UE27. În perioada 2005- 2010, SAU a scăzut cu 4,3 % (de la 13,9 mil. ha la 13,3 mil. ha). În structura pe categorii de folosinţă cea mai mare pondere o deţin terenurile arabile (62,4 %), urmate de păşuni şi fâneţe (33,9%). SAU a terenurilor arabile și a culturilor permanente a scăzut în perioada 2005-2010 cu 6,3% și respectiv cu 8,2%, în timp ce SAU a pășunilor și fânețelor s-a menținut la un nivel relativ constant {1}{10} **[CI 18].**

Majoritatea plantaţiile pomicole sunt îmbătrânite, cu vârste mai mari de 25 ani, cu potenţial productiv redus, în declin sau abandonate. În 2013, suprafaţa totală a plantaţiilor pomicole era de 158,6

mii ha (de la 313,4 mii ha în 1990), reprezentând aproximativ 1.2% din SAU. [A36] (Nu sunt incluse date privind grădinile familiale). Încadrarea pe grupe de vârstă indică faptul că, din totalul suprafeţei cu plantaţii pomicole, 73,8% (117 mii ha) sunt plantaţii cu vârsta mai mare de 25 ani, 18,7% (29,7 mii ha) sunt plantaţii cu vârsta cuprinsă între 10-25 ani şi doar 7,5% (11,8 mii ha) sunt plantaţii cu vârsta cuprinsă între 1-10 ani De asemenea, circa 83 mii ha reprezintă plantaţii în declin (52,4% din total suprafaţă), circa 67 mii ha reprezintă plantaţii pe rod (42,2% din total suprafaţă) şi 8,54 mii ha reprezintă plantaţii tinere (5,4% din total suprafaţă){24} **[A37]**.

Potrivit sistemului de cultură, peste jumătate din plantaţiile pomicole sunt exploatate în sistem extensiv (clasic). Doar 47,2 mii ha plantaţii (29,7%) sunt cultivate în sistem intensiv, iar 2.93 mii ha (1,9%) sunt plantaţii super-intensive {24}

Principalele specii pomicole cultivate sunt mărul şi prunul, care în 2013, însumau 83% din suprafaţa cultivată cu pomi şi 77% din producţia de fructe (2012). Pe baza informaţiilor comunicate de Direcţiile pentru Agricultură Judeţene la nivelul anului 2011, spaţiile de depozitare nu acoperă nevoia existentă în acest sens. Capacitatea totală a depozitelor de fructe este de doar 132.735 tone (în contextul unei producţii totale de fructe în 2012 de 1.076,5 mii tone). De asemenea, din totalul depozitelor 12,35 % (respectiv cu o capacitate de 16.400 tone) sunt nefuncţionale, fără dotări şi 1,34% (1.780 tone) în construcţie.

Din cauza lipsei fondurilor şi a sla bei reprezentări a grupurilor de producători la nivel naţional (doar 153 de grupuri în august 2013), numarul mic al spaţiilor de depozitare a devenit, de asemenea, o problemă majoră, fiind acoperit mai puţin de 20% din de necesarul de depozitare şi condiţionare pentru producţia de legume-fructe şi circa 40% din necesarul de depozitare şi condiţionare pentru producţia de cartofi, fapt ce generează pierderi importante de venit.

Distribuţia regională a SAU diferă în funcţie de varietatea reliefului şi de condiţiile socio-economice. SAU are valori ridicate în special în Regiunile Vest şi Sud, iar terenurile arabile sunt predominante în Regiunile Sud-Est (16,5%) şi Sud Muntenia (17,5%). În Regiunile Centru şi Nord-Vest păşunile şi fâneţele deţin mai mult de jumătate din SAU (65,6% şi respectiv 52,8% {10}. **Suprafaţa cultivată în ferme ecologice este încă redusă, dar în creştere.** În 2012, în RO, doar 2,1% din SAU total a fost cultivat în regim ecologic, comparativ cu 5,8% în UE 27. Din cele 288 mii de ha, 64,2% (185 mii ha) erau în conversie şi doar 35,8% (103 mii ha) certificate. În 2012 faţă de 2007, suprafeţele cultivate în regim ecologic au crescut de peste 2 ori {2} **[CI 19]**.

<u>Dimensiunile fizică şi economică ale exploataţiilor agricole</u>

Dimensiunile fizică şi economică ale exploataţiilor agricole din RO înregistrează diferenţe semnificative faţă de mediile europene. În 2010, pe teritoriul RO se aflau 32,1% (3.859.040) din totalul exploataţiilor agricole din UE27 (cu 10,0% mai puţine faţă de 2005). Dimensiunea medie a unei exploataţii româneşti (3,4 ha SAU/fermă) este de peste 4 ori mai mică decât cea europeană (14,3 ha SAU) {1}, iar gradul de fragmentare este unul foarte ridicat, suprafaţa medie a parcelei fiind de 0,45 ha, fiecare fermier deţinând în medie 4,8 parcele {23}. Un decalaj mare faţă de UE27 există şi în cazul dimensiunii economice, care este de 9,4 ori mai mică în RO (2.700,2 € producţie standard (SO)/fermă în RO; 25.450,0 € SO/fermă în UE27 **[CI 17]** . Diferenţe semnificative faţă de UE au fost şi în ceea ce priveşte intensitatea utilizării forţei de muncă în fermă, ca expresie a productivităţii. Astfel, AWU/fermă din RO a fost la jumătate din media UE27 (0,4 AWU/fermă faţă de 0,8 {6} **[CI 17]**.

Conform RGA 2010, faţă de 2002, la nivel naţional modificările structurale nu au fost semnificative. Astfel, fermele mici, sub 5 ha, reprezintă 92,9% din totalul exploataţiilor şi utilizează 29,7% din SAU.

Fermele, peste 50 ha, mult mai puține la număr (aprox. 21.000), gestionează 52% din SAU.

Pentru cea mai mare parte a exploataţiilor agricole româneşti se înregistrează un nivel scăzut de dezvoltare economică. În categoriile sub 8000 de euro, se încadrează 96,7% din numărul total de ferme, care reprezintă 43% din fermele din UE27 din această clasă de mărime. Fermele cu dimensiunea economică începând cu 8.000 SO (în număr de 127.107 exploataţii, adică 3,29% din totalul exploataţiilor de la nivel naţional) euro au cele mai mari şanse de îmbunătăţire a performanţelor economice, în special prin creşterea nivelului de comercializare a producţiei proprii. Dintre acestea, categoria 8.000-12. 000 însumează aprox. 61.000 exploataţii agricole (aproape 48% din total exploataţiilor peste 8.000 SO) şi reprezintă fermele potenţial de orientare către piaţă. Un alt segment important, cel al exploataţiilor de dimensiuni medii, adică categoria 12.000 - 250.000 euro cu 50% din total exploataţiilor peste 8.000 SO, reprezintă segmentul cu nevoia pentru investiţii care să determine depăşirea lacunelor legate de dotare şi productivitate.

La nivel regional nu există diferenţe semnificative faţă de situaţia naţională. Excepţie face Regiunea Vest care are un nivel superior de dezvoltare a fermelor, atât din punct de vedere al dimensiunii fizice (6,3 ha SAU/unitate) care depăşeşte cu 2,9 ha SAU media naţională/fermă, cât şi al dimensiunii economice (4.096 € SO/fermă) {1} **[CI 17]**.

Forma juridică de organizare a exploataţiilor agricole

Conform RGA 2010, doar 30,6 de mide exploataţii agricole aveau personalitate juridică. Restul de 99,2% erau organizate sub formă de exploataţii agricole individuale, persoane fizice autorizate sau întreprinderi familiale fara personalitate juridica {11}{10}[**[A27]**. **O particularitate a agriculturii româneşti o reprezintă dualitatea modului de gestionare a suprafeţei agricole: jumătate din SAU este gestionată de exploataţiile agricole de tip comercial, eficiente şi competitive, iar cealaltă jumătate revine fermelor de subzistenţă şi semi-subzistenţă.**

Doar 15% din proprietăţi sunt înregistrate în prezent în Registrul de Carte Funciară, Oficiul de Cadastru. România este în schimb, în plin proces de elaborare a unui sistem coerent de înregistrare a proprietăţilor, prin intermediul căruia se urmăreşte, în primul rând, creşterea acestui procent.

Producţia sectorului zootehnic

Creşterea animalelor este un domeniu cu tradiţie în România, fapt confirmat de preponderenţa fermelor cu profil de creştere a animalelor şi mixte (68% din total) {10}. Totuşi, efectivele de animale au un nivel redus (4,0% din total UE 27, respectiv 5,4 mil. UVM), iar **numărul acestora a scăzut într-un ritm mai accelerat în RO decât în UE27**. În cazul RO, s-au manifestat tendinţe de diminuare doar la bovine şi porcine, restul efectivelor înregistrând creşteri {1} [**CI 21] .**

Forţa de muncă din agricultură

În fermele din RO, în 2010, forţa de muncă existentă echivala cu 1,5 mil. de Unităţi Anuale de Muncă (AWU) - 16,7% din total UE 27 {1} [**CI 22]**. La fel ca în UE 27, în volumul total al forţei de muncă din agricultură predomină bărbaţii. **Majoritatea fermierilor îşi lucrează individual terenul (52,9% din total AWU)**. Forţa de muncă angajată reprezintă doar 4,8% din AWU, nivel cu 11,1 pp mai mic decât în UE 27. În acelaşi timp, în 2010, raportul dintre numărul managerilor de ferme cu vârsta sub 35 de ani ce revin la un manager de peste 55 de ani este apropiat de cel european (12:100 în RO, faţă de 14,2:100 în UE 27) şi reflectă **gradul de îmbătrânire al forţei de muncă din sector, care se înscrie în tendinţele europene.** De asemenea acest fenomen se reflectă şi in ponderea tinerilor fermeiri de 7, 27% in totalul managerilor de

ferma {1}[**CI 23**].

În RO, comparativ cu alte state ale UE27, forţa de muncă din agricultură este încă supradimensionată. În 2012, la nivel naţional, peste 28,3% din totalul persoanelor ocupate activau în agricultură, 2,1% în industria alimentară, 2,0% în turism şi 0,7%, în sectorul forestier. Doar în cazul agriculturii există diferenţe substanţiale faţă de UE27 (indicatorul fiind de 6 ori mai mic); în restul sectoarelor menţionate RO înregistrează valori apropiate {1}**[CI 13].** Rata de ocupare în activităţi agricole, forestiere şi piscicole din RO a fost în ultimii cinci ani relativ constantă, situându-se în jurul valorii de 29%, cu mult peste media europeană (4,6%). În acest context, nu se prefigurează modificări relevante în evoluţia dimensiunii forţei de muncă pentru perioada imediat următoare {1},{10}. În profil regional, rata de ocupare în activităţi agricole, forestiere şi piscicole înregistrează cele mai mari valori în Regiunile Nord-Est (41,54%) şi Sud-Vest Oltenia (40,09%), unde şi caracterul rural este mai pronunţat.

Productivitatea muncii și a factorilor de producție. Există decalaje semnificative între RO şi UE27 şi în materie de productivitate a muncii în sectorul agricol. Valoarea medie a productivităţii muncii pentru anii 2010-2012 a fost de patru ori mai mică decât cea înregistrată în UE 27 (4.328,5 €/AWU, respectiv 14.967,0 €/AWU {6}. Indicatorul a avut una dintre cele mai scăzute rate de creştere comparativ cu restul ţărilor europene (de doar 0,1%) {1}**[CI 14].** Printre cauzele diferenţelor de productivitate se numără gradul scăzut de instruire al lucrătorilor din agricultură, sistemul public de consultanţă insuficient dezvoltat şi diseminarea ineficientă a rezultatelor cercetării agricole către fermele mici și mijlocii Astfel, în 2010, doar 2,5% dintre managerii exploatațiilor agricole erau absolvenţi ai unei forme de învăţământ agricol (educație de bază sau completă) (față de 7,3% în 2005), cu mult sub nivelul european de 29,6%, iar 97,5% aveau numai experienţă practică agricolă {1}[**CI 24**]. În ceea ce privește sectorul de cercetare agricolă, rezultatele slabe se reflectă și prin ponderea scăzută a IMM-urilor din sectorul agricol care desfăşoară activităţi de cercetare - dezvoltare, respectiv 1,2% din totalul IMM-urilor care desfăşoară astfel de activități {2}**[A31]**.

Sistemul de cercetare agricolă din coordonarea Academiei de Ştiințe Agricole din România cu o traditie de peste 50 de ani in domeniu este caracterizat prin existența unei rețele de 60 unităţi de cercetare dezvoltare şi inovare de interes public care administrează un patrimoniu funciar de cca. 30.000 ha, din care activitatea de cercetare ştiințifică în domeniul agricol, reprezintă cca. 90% din activitatea de cercetare-dezvoltare pe țară. În rețeaua de cercetare-dezvoltare de interes public activează cca. 530 de cercetători care acoperă toata plaja de profesiuni specifice şi conexe domeniului de cercetare agricolă, zootehnică, piscicolă, silvică şi de industrie alimentară{38}.

Cât privește sistemul de consultanţă la nivelul anului 2012, numărul total de angajaţi din reţeaua de consultanţă publică era de 850 persoane din care 500 în centrele locale de consultanţă agricolă şi 350 în camerele agricole județene {37}**[A14]**. Aceştia acoperă doar 25% din unitățile administrative (raportul optim fiind de 1 consultant/ unitate administrativă). Astfel, în perioada de programare anterioară, sistemul de consultanță agricolă a fost unul insuficient adaptat din punct de vedere al cerințelor Politicii Agricole Comune, al calității și al accesului fermierilor la serviciile de consultanţă agricolă.

<u>Contribuţia agriculturii la dezvoltarea economiei românești</u>

Ca efect al restructurărilor de producţie şi a alocărilor comunitare, productivitatea globală a factorilor din agricultură a crescut cu 13% între anii 2009-2011 faţă de 2005 {1}**[CI 27]**. În acest context, şi venitul sectorului agricol a crescut constant, începând cu 2007 (excepţie anul 2011 – atipic), ajungând în 2012 la 1.931,9 €/AWU, respectiv 19,1% din media UE27 {1}**[CI 26]**. Cu toate acestea, în România, veniturile fermierilor se situează la nici jumătate din venitul mediu pe angajat (47,1%). La nivelul UE27 ponderea este şi mai mică (37,1%). Analizate însă din punct de vedere valoric, veniturile fermierului român sunt de patru

ori mai mici (1,6 €/oră în RO faţă de 6,3 în UE 27 {6}.

În 2012, VAB (la costul factorilor de producţie pe AWU) a fost de 2.169,5 €/AWU, reprezentând doar 17,1% din nivelul UE27. În perioada 2007-2012 decalajul faţă de media UE27 a fost aproape acelaşi, excepţie făcând anul 2011 (23,5%) {1}**[CI 25]**.

Nivelul scăzut al VAB realizat în agricultură a afectat şi sumele alocate viitoarelor investiţii. Deşi, în 2011, 18,9% din VAB din agricultură s-a reîntors în sector sub forma investiţiilor, totuşi nivelul formării brute de capital fix în agricultură (FBCF) rămâne cu 25% sub media europeană {1} **[CI 28]**. De asemenea, deşi s-au realizat investiţii importante în dezvoltarea de noi procese şi produse agricole în special pentru introducerea de tehnologii şi tehnici inovative (19.415 proiecte depuse pe Măsurile 121, 123 şi 312 din care 5.153 contractate, cu o valoare totală de 1.533 mil. lei – la finalul anului 2013) {27}, din volumul total al investiţiilor realizate la nivel naţional, în 2011, doar 3,7% au fost în agricultură, procent care s-a menţinut şi în 2012 {4}.Toate acestea influenţează negativ **gradul de înzestrare tehnică al exploataţiilor agricole.** Dotarea unui agricultor din RO, comparativ cu cea a unuia din UE15, este de circa 25–26 de ori mai mică (350 €în imobilizări corporale/fermier RO faţă de 9.000–9.200 € în UE 15 {5} **[A30].** Acest fapt se datorează şi dimensiunii fizice şi economice reduse a exploataţiilor agricole, lipsei structurilor asociative, dar şi sistemului de creditare şi garantare deficitar. Obţinerea creditelor necesare realizării investiţiilor şi costul ridicat al acestora a reprezentat una dintre problemele majore ale agricultorilor. În anul 2012, agriculturii i-au revenit sub 4,0% din totalul creditelor acordate sectorului neguvernamental. **Astfel, creditele bancare acordate agricultorilor au fost de 15-16 ori mai mici, comparativ cu UE 27** (110 €/ha în RO şi 1.700- 2.000 €/ha în UE 27) {5}.

Infrastructura de adaptare

Lipsa fondurilor a influenţat negativ şi infrastructura de adaptare a agriculturii la schimbările climatice, în condiţiile în care agricultura românească este, în continuare, puternic dependentă de condiţiile meteorologice, ceea ce generează fluctuaţii mari ale veniturilor fermierilor. **Sistemele de irigaţii existente sunt, în mare parte, degradate şi nefuncţionale, iar utilizarea lor costisitoare pentru fermieri,** astfel chiar dacă suprafaţa agricolă amenajată pentru irigaţii (3,1 mil. ha, în 2012) nu s-a modificat semnificativ, suprafaţa efectiv irigată a fost de doar 1.2% din SAU {4}**[CI20]**.

Industrie alimentară

După aderarea la UE **numărul unităţilor din industria alimentară** a scăzut cu aprox. 13%, fenomen cauzat în principal de ritmul lent şi/sau incapacitatea acestora de a se adapta la standardele europene şi de lipsa de viabilitate a lanţului de aprovizionare cu materii prime. În 2012, în sector mai funcţionau 7.691 de unităţi (1,6% din totalul IMM-urilor). {4} **[A26]**.

Cea mai importantă provocare a sectorului agroalimentar românesc rămâne, în continuare, conformarea la standardele europene de siguranţă şi calitate a alimentelor pe întregul lanţ agroalimentar. Acest lucru a avut un impact deosebit în industria cărnii şi laptelui, unde standardele au fost cele mai severe. În 2007 (iunie), existau 425 de unităţi de producere şi prelucrare a cărnii, din care 123 erau aprobate de către UE şi 302 erau supuse unei perioade de tranziţie până la sfârşitul anului 2009. În industria laptelui, în 2007 existau 259 de procesatori, din care 52 îndeplineau cerinţele UE, în vreme ce 207 erau supuşi perioadei de tranziţie.

Industria de procesare pentru produsele animale a fost subutilizată în ultimii ani, în special din cauza de cererii fragmentate (doar 22% din producţia totală de lapte este procesată de către industrie) şi de existenţa a numeroşi producători mici care nu sunt în conformitate cu regulile stricte de igienă ale UE (Anexa I, Tabel 4). Din capacitatea totală de procesarea pentru lapte şi produse lactate, doar 94 de unităţi sunt conforme cu

cerinţele UE şi sunt autorizate pe piaţa europeană. {14}.

Conform situației monitorizate a PNDR 2007-2013, la sfârşitul anului 2013, din totalul unităților de procesare pentru carne roșie, carne pasăre, lapte şi produse lactate şi ouă supuse perioadei de tranziție pentru îndeplinirea standardelor de siguranță alimentară (Anexa I M123, PNDR 2007-2014) în număr total de 531, doar 12,2% au încheiat contract de finanțare pentru investiții necesare îndeplinirii standardelor.

În ceea ce privește populația angajată în industria alimentară a României aceasta înregistra, în 2011, 2,1% (Eurostat) din totalul populației ocupate, procent mai mic cu 34% decât media UE-12 situată la 2,8%. Raportul dintre populația ocupată în agricultură şi cea din industria alimentară este de 12:1 (cea mai mare din Europa), față de media din UE-12, de 5:1{6}.

În contextul în care în proporție de circa 70% se exportă încă producție neprelucrată sau prelucrată primar (animale vii, cereale, oleaginoase, tutun, grăsimi şi uleiuri vegetale), aceasta este o industrie esențială care pune la dispoziție posibilități variate pentru valorificarea eficientă a diversității materiilor prime. Gradul relativ scăzut de dotare şi tehnologiile depăşite utilizate, în majoritatea unităților de profil, se reflectă în nivelul redus al productivității muncii din sector, care, în 2010, se situa cu 78% sub media europeană (40.785€/persoana în UE27; 9.086,3€/persoană în RO) {1}**[CI 16]** şi în calitatea produselor. La nivel național, există un potențial bun, dar încă nevalorificat, de recunoaştere şi promovare a mărcilor locale prin includerea acestora în schemele de calitate din UE. Deşi, există 4.180 produse tradiționale, la nivelul anului 2013 există un singur produs recunoscut şi protejat la nivel comunitar. Eforturi reale au fost realizate şi pentru promovarea produselor tradiționale şi pentru dezvoltarea activităților meşteşugăreşti şi de artizanat şi a altor activități tradiționale non-agricole cu specific local. Cu toate acestea, conform datelor din ultimul Raport de progres, doar 42 de proiecte au fost aprobate pentru acest segment, reprezentand 1,1% din targetul de 3.806 {12}.

După 2007, prin accesarea fondurilor europene specifice au fost create o serie de unități noi, viabile, care răspund cerinţelor pieţei comunitare.

Sectorul forestier

Suprafața pădurilor, care cuprinde Fondul forestier național (FFN) şi Vegetația forestieră din afara fondului forestier național (VFAFFN) s-a menținut la un nivel relativ constant în timp, astfel că la nivelul anului 2012 aceasta era de 6.746.906 ha (6.529.100 ha în FFN şi 217.806 ha în VFAFFN), reprezentând cca. 28,3% din suprafața totală a fondului funciar național, sub media europeană de 37,6% {31}{2}}**[CI 29], {2}**{4} **[A 34]** . Cu toate acestea, suprafața pădurilor înregistrează fluctuații anuale, datorate în principal scoaterilor sau includerilor unor terenuri din/în FFN (ex. lucrări de împădurire pe terenuri din afara FFN, realizarea de obiective de interes național sau privat, includerea în FFN a pășunilor împădurite cu consistența mai mare de 0.4, etc.) precum şi corecțiilor operate cu ocazia realizării amenajamentelor silvice (ridicări în plan, schimbarea bazei cartografice, etc.). Ponderea cea mai mare în cadrul FFN o dețin pădurile proprietate publică a statului (50,4% din total) urmate de cele proprietate privată a persoanelor fizice şi juridice (32,6%), cele proprietate a unităților administrativ teritoriale reprezentând cca.17% {26}.În UE 27, ponderea în total suprafață a pădurilor publice este de cca. 33%, iar a celor private de cca. 67%. Pădurile proprietate privată sunt caracterizate de exploataţii mici şi fragmentate. Mărimea medie a exploataţiei forestiere este de aproximativ 2,56 ha/proprietate (există cca. 830.000 de proprietari {30}). În conformitate cu prevederile legislației silvice în vigoare administrarea FFN, indiferent de natura proprietății, trebuie să se realizeze prin ocoale silvice. Până la sfarşitul anului 2011 au fost autorizate şi reautorizate 466 structuri de administrare silvică din care 326 ocoale din structura Regiei Naţionale a Pădurilor Romsilva (administratorul legal al pădurilor statului) şi 140 ocoale silvice private

{26}.

Periodic pădurile sunt afectate de acţiunea negativă a unor factori biotici şi abiotici**.** Se estimează că în medie în România cca. 1 mil. de m3 de lemn este doborât anual de acțiunea vântului și a zăpezii, iar circa 130.000 de ha de păduri din FFN, în principal zonele de câmpie, sunt afectate anual de fenomene de uscare datorate deficitului de apă din sol.

Administrarea eficientă a sectorului forestier întâmpină o serie de impedimente. În primul rând, rețeaua de drumuri forestiere este slab dezvoltată,densitatea medie a acestora, respectiv de 6,4 m/ha, fiind cu mult sub nivelul altor ţări europene, care au, în linii mari, topografie similară (Austria 36 m/ha, Elveţia 40 m/ha şi Franţa 26 m/ha) {30}. De asemenea, dotarea tehnică a firmelor care activează în industria de exploatare și prelucrare primară a lemnului este insuficientă, învechită şi slab diversificată {30}. **În ceea ce privește** p**roductivitatea muncii pentru acest sector, ea rămâne cu 14,7% mai mică decât în UE** 27(media anilor 2008-2010 fost de 8.608,4 €/AWU, în RO, şi de 10.086,7 €/AWU, în UE 27 {1}**[CI 15]**.

Analiza de mediu

Mediul natural din RO se caracterizează, în general, printr-o stare bună de conservare a resurselor naturale de sol şi apă, prin varietatea peisajelor tradiţionale şi printr-o remarcabilă diversitate biologică. Totuşi, o parte din aceste resurse sunt supuse unor factori de presiune cu efecte asupra potenţialului lor productiv, cantitativ şi calitativ. Referitor la suprafaţa fondului funciar, în perioada 2006 – 2012 se constată o uşoară diminuare a suprafeţei agricole (cu 0,79%) şi o creştere a suprafeţelor terenurilor neproductive și degradate (cu 11,6%) {2}{4} **[A 34]**. La nivelul anului 2010, peste 1,3 mil.ha din suprafaţa de teren agricol este neutilizată ca urmare a precarităţii factorilor de producţie din exploataţiile mici, funcţionării necorespunzătoare a pieţelor agricole, a restricţiilor determinate de factorii naturali (climă, formă de relief, caracteristici edafice etc.), a litigiilor dintre proprietari etc. {1}{10} **[CI 18] ,**{2}{4} **[A 34]**. Circa 55%, respectiv 2,49 mil. ha, din suprafața utilizată a pajiștilor în anul 2010 era utilizată în regim extensiv (reprezentând 18,7% din SAU la nivel național). Față de anul 2007, în anul 2010, suprafața de pajiști utilizată extensiv a crescut cu cca. 24% {1}{10} **[CI 18]**,{2}**[A 35] .**

România este una dintre cele mai importante țări din UE în ceea ce privește diversitatea biologică. De asemenea, în România se regăsesc cele mai multe regiuni bio-geografice la nivelul UE27, respectiv 5 din cele 11 existente, cu următoarea dispunere: continentală (53% din suprafaţa ţării), alpină (23%), stepică (17%), panonică (6%) şi pontică (1%) {13}.

În 2011, siturile Natura 2000 ocupau 5.406.718 ha, reprezentând 22,7% din suprafața fondului funciar (locul 7 la nivelul UE-27), din care SPA - 3.554.250 ha şi SCI - 3.995.251 ha (Există o zonă mixtă, în care SPA se suprapune cu SCI). 12,5% din SAU şi 38,6 % din suprafaţa FFN se regăseşte în siturile Natura 2000 {1} {2} **[CI 34]** (Anexa 1, Figura 4). Siturile Natura 2000 se administrează în baza principiilor unei dezvoltări durabile, având ca scop găsirea unor soluţii care să permită desfăşurarea activităţilor economice simultan cu conservarea biodiversităţii. Conform datelor furnizate de Ministerul Mediului şi Schimbărilor Climatice, la jumătatea anului 2013 existau doar 2 Planuri de management aprobate pentru cele 383 zone SCI și 148 SPA desemnate la nivelul țării. Pentru asigurarea măsurilor speciale de protecţie şi conservare „in situ" a bunurilor patrimoniului natural, pe lângă sistemul de gestionare instituit prin desemnarea siturilor Natura 2000, în România există un sistem de arii naturale protejate funcțional, dezvoltat în timp, care acoperă o suprafață semnificativă la nivel național (suprefețe ocupate în anul 2012: rezervații ale bioseferei – 664.446 ha; parcuri naționale – 316.782 ha; parcuri naturale - 772.810 ha; Rezervatii stiintifice, Monumente ale naturii, Rezervatii naturale – 387.387 ha; Zone umede de importanta internationala – 804.497 ha) {4}.

La nivel național a fost identificat un număr de 783 tipuri de habitate, din care 196 habitate specifice

pajiştilor, 206 habitate forestiere şi 135 habitate specifice celorlalte tipuri de terenuri agricole, 13 habitate de coastă,143 habitate specifice zonelor umede și 90 habitate specifice dunelor și zonelor stâncoase.

România deţine una din resursele cele mai bogate de terenuri agricole care pot fi clasificate ca având o înaltă valoare naturală (locul 5 în UE-27 cu o suprafață de 5.221.251 ha) {6}. O contribuţie ridicată la menţinerea biodiversităţii în România o au suprafeţele de pajişti cu înaltă valoare naturală (HNV) care, în 2010, acopereau o suprafață de cca. 2,79 mil. ha {2} **[CI 37]**. În această categorie erau încadrate pajiştile naturale şi semi-naturale. O înaltă valoare naturală prezintă şi livezile tradiţionale extensive (incluse în zonele eligibile HNV în România începând cu anul 2012), peisajele mozaicate incluzând pajişti, arbori, arbuşti şi parcele agricole de dimensiuni mici cultivate extensiv în care biodiversitatea, inclusiv fauna sălbatică, este ridicată sau pajiştile aflate în vecinătatea pădurilor. Conform rezultatelor studiilor ({13}{32}) referitoare la valoarea conservativă a habitatelor de pajişti naturale şi seminaturale din zona montană s-a constatat că pentru cca. 50 % din aceste tipuri de habitate sunt necesare măsuri de conservare {2}**[CI 36]**. Ecosistemele şi peisajele HNV sunt ameninţate de abandonul activităţilor agricole, de transformarea lor în terenuri arabile, de intervenţii cu efecte negative etc. În perioada 2008 - 2012, pentru conservarea biodiversității în zonele HNV au fost alocate anual fonduri din FEADR pentru o suprafață de cca. 1.2 mil. ha {12}.

De asemenea, diversitatea ecosistemelor/habitatelor naturale este completată de diversitatea remarcabilă a speciilor. Astfel, în România, în zonele desemnate ca IBA sunt prezente păsări care deţin o pondere importantă din populaţia la nivel UE – 27, cum ar fi *Lanius minor* (cca. 97%), *Falco vespertinus* (cca. 50%), *Crex crex* (cca. 28%) etc., iar în unele dintre IBA sunt prezente şi păsări care sunt vulnerabile, periclitate sau rare, numărul de exemplare din aceste specii de păsări fiind foarte mic, acestea fiind amenințate de scăderea numărului de exemplare. Din cele 54 de specii de păsări specifice terenurilor agricole la nivel european, în România au fost evaluate atât din punct de vedere cantitativ, cât şi calitativ 20 de specii (Anexa 1 Tabel 2), dar şi speciile prioritare vizate de măsura de agro-mediu {19}{17}. În 2010, valoarea de referinţă necesară pentru calcularea indexului populațiilor de păsări specifice terenurilor agricole era de 1,47 = 100% {17}**[CI 35]** . În perioada de programare 2007-2013 au fost, de asemenea, alocate fonduri din FEADR pentru conservarea speciilor, de exemplu pentru anul 2012 acestea acoperind o suprafață de cca. 85.000 ha {12}.

În cadrul sectorului agricol, catalogul varietăţilor de plante (soiuri) care se cultivă pe teritoriul României include 2.118 soiuri de plante (anul 2008), iar în catalogul mamiferelor domestice sunt incluse 79 de rase (26 sunt încă active, 19 în potenţial pericol şi 34 dispărute){21}. Deși potențialul genetic autohton este ridicat, programele elaborate și implementate au fost insuficiente pentru dezvoltarea acestui segment. Totuși, pentru animalele de fermă din rase locale în pericol de abandon, sunt aprobate de ANARZ și se derulează programe de conservare pentru 27 de rase din 8 specii.

Pădurile, care au un rol important în protejarea şi conservarea diversităţii biologice, au fost clasificate în anul 2005 în două clase, în funcţie de intervenţia factorului uman: *Clasa I – Conservarea biodiversităţii* (398.000 ha, cu subclasele: 1.1 – fără intervenţie – 136.200 ha; 1.2 – cu minimă intervenţie -83.800 ha; 1.3 – cu conservare prin management activ – 178.400 ha); *Clasa II – Protecţia peisajelor şi a elementelor naturale specifice* (140.500 ha) {1}**[CI38]**. Conform sistemului românesc de clasificare, pădurile cu funcţii speciale de protecţie, desemnate prin amenajamentele silvice, deţin o pondere de 53,3% din suprafaţa totală a FFN, din care: 43% pentru protecţia solului (11 categorii funcționale); 31% pentru protecţia apelor (8 categorii funcționale); 11% pentru recreere (6 categorii funcționale); 10% cu funcţii ştiinţifice de ocrotire a genofondului şi ecofondului forestier (14 categorii funcționale); 5% pentru protecţie contra factorilor climatici şi industriali (12 categorii funcționale) {4}{26}**[A 38]** .

Zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (zone defavorizate) deţin o pondere însemnată în suprafaţa totală a RO. Aceste zone reunesc caracteristici nefavorabile de mediu, ca urmare a unor factori bio-fizici (climatici, edafici, relief), care limitează

activitatea agricolă prin obţinerea unor producţii reduse, scurtarea perioadei de vegetaţie, creşterea costurilor de producţie etc. Conform Reg. CE nr.1257/1999, în 2010, 30,7% din SAU era încadrată ca zonă defavorizată, împărţită astfel: zone montane (18,3%); zone semnificativ defavorizate (1,2%); zone defavorizate de condiţii naturale specifice (11,2%) (Anexa 1 Figura 2) {1}{2}**[CI 32]** .Ponderea ridicată a suprafeţelor HNV în zonele defavorizate (ZM este acoperită în proporţie de peste 90% de HNV) susţin importanţa acestora pentru mediu. În urma redefinirii zonelor defavorizate pe baza noilor criterii comunitare de natură bio-fizică care vor viza clima, solul şi terenul, în următoarea perioadă de programare, se estimează extinderea ariei acestora (suprafeţele agricole totale încadrate în categoria zonelor defavorizate pentru perioada 2014-2020 se regăsesc în fişa măsurii 13 *Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice).*

Resursele de apă dulce ale RO sunt reduse şi distribuite neuniform, ceea ce încadrează RO în categoria ţărilor cu resurse sărace de apă. Cu o reţea hidrografică de 78.905 km şi un volum de apă al râurilor interioare de 40 miliarde m3{4}, cantitatea medie de apă disponibilă pe locuitor este de 2.100 m3 apă/loc/an, jumătate din media europenă (4.230 m3 apă/loc/an). Acest nivel pentru RO a fost stabilit fără a se lua în calcul potenţialul hidrologic al Dunării (62% din total ţară), deoarece acesta poate fi exploatat economic doar parţial (20-30km3/an), ca urmare a costurilor mari de pompare şi a altor factori care îngreunează gestionarea sa. În ceea ce priveşte calitatea apelor, aceasta este bună şi foarte bună (90,8% din totalul cursurilor de apă codificate se încadrează în clasele I şi II) {22}. O parte semnificativă din suprafaţă agricolă a RO resimte efectele negative ale secetei, ale rezervelor de apă insuficiente şi ale sistemelor de irigaţii slab funcţionale. Absenţa sau gradul mare de degradare al infrastructurii de irigaţii a făcut ca, aproximativ 48% din suprafaţa agricolă totală (7,1 mil ha, în 2006) să fie afectată de aceste fenomene (cele mai afectate zone au fost Câmpia Română, sudul Moldovei şi Dobrogea. Volumul de apă utilizat pentru irigaţii a crescut cu 52,65%, de la 212.979 mii m3 în 2010, la 325.127 mii m3 în 2012 {2} **[CI 39]** însă agricultura românească continuă să fie dependentă de factorii climatici. Efectele negative ale acestui fenomen se reflectă, în principal, în randamentele scăzute înregistrate la principalele culturi (35-60% din potenţial).

RO a elaborat în 2009 și a implementat în 2012 Planul Național de Management, împreună cu cele 11 Planuri de management ale bazinelor / spațiilor hidrografice și *Planul național de management aferent porțiunii din bazinul hidrografic internațional al fluviului Dunărea care este cuprinsă în teritoriul României* {33}. Conform informațiilor cuprinse în plan, 97,4% din suprafața României face parte din districtul hidrografic internațional al Dunării (DHID), reprezentând aproximativ 29% din suprafața acestuia. Partea românească a DHID cuprinde 11 sub-bazine hidrografice. Din totalul de 142 de corpuri de apă subterană monitorizate în acest district hidrografic, 19 sunt în stare chimică proastă. Poluanții care duc la neatingerea stării chimice bune sunt azotații (17 corpuri de apă subterană) și amoniul (14 corpuri de apă subterană). 64% din totalul corpurilor de apă de suprafață din România au fost evaluate ca fiind în stare ecologică bună sau mai bună. Numai în cazul a mai puțin de 2% din corpurile de apă de suprafață evaluarea a indicat o stare ecologică slabă sau proastă. Circa 91,6% din corpurile de apă de suprafață din România au fost evaluate în anul 2010 ca având o calitate bună în ceea ce privește poluarea cu nitrați, circa 8,4% ca având o calitate moderată, evaluările indicând că nu au fost identificate corpuri de apă de suprafață cu o calitate scăzută. În ceea ce privește calitatea apelor subterane, 84,4% la sută au fost identificate ca având o calitate ridicată, 6,7% moderată și 8,9% scăzută {1} **[CI 40]**.

În ceea ce privește zonele vulnerabile la nitrați, de la prima desemnare a acestora (2003) suprafața inclusă în cadrul acestor zone a crescut de la 8,64% din suprafața țării (2003) la 57,7% în 2008. În 2013 România a decis aplicarea unui program de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole la nivelul întregului teritoriu. Faptul că circa 80% din numărul animale –bovine, ovine, porcine, păsări- se găsesc în gospodării individuale, a căror funcționare nu este condiționată de obținerea acordului de mediu și nu au facilități de stocare a gunoiului de grajd, constituie un important factor de risc nu doar

pentru poluarea punctiformă a apei dar şi pentru creşterea nivelului de emisii de GES.

România dispune de soluri de bună calitate ameninţate însă de diferite fenomene negative. Potenţialul de producţie al terenurilor agricole stabilit pe baza notelor de bonitare grupează terenurile agricole în 5 clase de calitate, clasa I cuprinzând terenurile de cea mai bună calitate. Cea mai mare suprafaţă a terenurilor arabile din RO se încadrează în clasele II şi III. Eroziunea solului prin acţiunea apei a fost una dintre cele mai mari probleme din RO, afectând 769.400 ha (5,6% din suprafaţa agricolă a RO, aproape de media UE27 de 6%), din care 95% au fost terenuri arabile {1} **[CI 42]** În anul 2006 eroziunea solului prin acţiunea apei avea o valoare de 2,6 tone/ha/an, cu 0,6% mai puţin decât în media UE27 - 2,76 tone/ha/an {1} **[CI 42].** În perioada 2005 - 2012 suprafaţa amenajată pentru combaterea eroziunii solului a crescut de la 2.281.995 ha la 2.286.221 ha {4}.

În RO, utilizarea input-urilor agro-chimice reprezentate de fertilizanţi, pesticide, etc.,ceea ce conduce la o presiune în general scăzută asupra solului şi apei. Astfel, în anul 2012 cantitatea de îngrăşăminte chimice şi pesticide a scăzut faţă de anul 2005 cu 5%, respectiv 15% {4}**[A 39].** Avantajul alocărilor reduse de input-uri agro-chimice este anulat de utilizarea neuniformă a acestora, având ca efect apariţia unor zone de risc de poluare cu nutrienţi.

Tot ca efect al practicilor agricole de utilizare a input-urilor agro-chimice, în perioada 2005-2010, RO a înregistrat un surplus în bilanţul azotului (ca sursa difuză de poluare) de 6,8kg/ha, în timp ce bilanţul conţinutului de fosfor din sol a fost deficitar în RO (-1,3kg/ha) {1} **[CI 40]**.

Consumul total de energie în agricultură şi silvicultură a înregistrat un trend crescător în perioada 2007 – 2011 (de la 260 kTOE la 433 kTOE), în timp ce, consumul de energie în industria alimentară s-a diminuat cu aproximativ 22% (de la 722 kTOE în 2007 la 560 kTOE în 2011) {2} **[CI44]**. Producţia şi utilizarea energiei din surse regenerabile din sectorul agricol sunt încă scăzute, astfel că doar 2,5% din producţia totală de energie regenerabilă la nivel național a provenit în anul 2011 din sectorul agricol, comparativ cu 9,8% în UE27. În schimb, cca. 69,1% din energia regenerabilă la nivel național în anul 2011 a provenit din sectorul forestier, comparativ cu 48,3% la nivelul UE 27 {6} **[CI 43]**. În perioada 2009 - 2011, producţia de energie din surse regenerabile provenită din agricultură şi silvicultură a scăzut cu 6,8% (de la 3.864 kTOE la 3.601 kTOE) {6} **[CI 43]** .Romania dispune de o varietate de surse de energie regenerabilă, dar capacitatea de valorificare este redusă ca urmare a limitărilor tehnologice, a eficienţei economice şi a restricţiilor de mediu (Anexa 1, Tabel 3 şi Figura 3) {16}.

Emisiile GES din agricultură şi activităţile rurale, în RO, sunt reduse. Emisiile GES din agricultură au înregistrat o scădere de 6,4% în 2011 (18.941,5 Gg echivalent CO2) faţă de 2007 (20.236,9 Gg echivalent CO2), şi de 48,4% faţă de anul de referinţă 1990, înregistrând un nivel scăzut al emisiilor de GES comparativ cu celelalte state membre (locul 24 la nivelul UE-27 în ceea ce priveşte emisiile GES pe ha de SAU) {34} **[CI 45]** . Principalele motive care au dus la această scădere substanţială a emisiilor de GES în sectorul agricultură faţă de anul 1990 sunt reprezentate de diminuarea efectivelor de animale, scăderea suprafeţelor cultivate cu orez, scăderea nivelului de producţie la ha pentru principalele culturi de câmp, precum şi scăderea volumului utlizat de fertilizanţi pe bază de azot..Sursele care au contribuit în anul 2011 la emisiile anuale cumulate de GES provenite din agricultură sunt reprezentate de aplicarea de fertilizanţi pe terenurile agricole (47,9 %), fermentarea enterică (41,6 %), arderea reziduurilor din agricultură (0,9%), cultivarea orezului (0,1%) şi managementul gunoiului de grajd (9,5%) {34}**[A33]**. Conform scenariilor climatice, în România se aşteaptă ca temperatura medie anuală spre sfârşitul secolului XXI să crească cu cca. 4 – 4.5°C, spre deosebire de marea majoritate a zonei temperat continentale unde se aşteaptă o creştere medie de 3 – 4°C {35}. De altfel, tendința de creștere a temperaturilor și scădere a nivelului precipitațiilor în România se poate observa deja și din evoluțiile înregistrate în ultimii ani. Primele 5 cele mai călduroase și

mai secetoase luni iulie din ultimii 61 de ani au fost înregistrate în ultimele 2 decenii {36}.

4.1.2. Puncte tari

Situația socio-economică a mediului rural

- Pondere ridicată a zonelor rurale în cadrul teritoriului național
- Resurse naturale aflate în general în stare bună de conservare
- Experiențe pilot în dezvoltarea de produse locale alimentare și non-alimentare de calitate
- Patrimoniu cultural material și imaterial și patrimoniu natural bogat și divers
- Meșteșugari recunoscuți care practică activități tradiționale și realizează produse locale
- Performanțe relativ bune în implementarea și absorția măsurii „Servicii de bază în zonele rurale"
- Pondere ridicată a populației active în mediul rural

Nivel sectorial

- Suprafață agricolă semnificativă cu o pondere mare a terenului arabil
- Jumătate din suprafaţa agricolă este utilizată în exploataţii comerciale mari, orientate către piață
- Bună asimilare a tehnologiilor inovative la nivelul fermelor comerciale mari
- Materii prime agricole şi non-agricole de calitate
- Tendinţă de creştere a sectorului de produse ecologice
- Gamă variată de alimente tradiționale de calitate înregistrate la nivel naţional
- Interes în creştere al investitorilor pentru sectorul agroalimentar
- Resurse diversificate de lemn de calitate
- Existența unui cadru de reglementare și a unui sistem de planificare în sectorul forestier cu largă acoperire
- Industrie de prelucrare a lemnului cu tradiție, generatoare de valoare adăugată, cu avantaje comparative și competitive la nivel internațional
- Tradiție în activitatea de cercetare-dezvoltare în domeniul agricol și silvic
- Număr în creştere de absolvenți ai universităților cu profil agricol precum şi a celor de științe complementare domeniului agricol și silvic
- Sistem de siguranță alimentară reglementat și care contribuie la respectarea standardelor minime obligatorii pentru alimente

Mediu şi climă

- Pondere ridicată a terenurilor agricole și forestiere generatoare de servicii ecosistemice caracterizate printr-o mare diversitate biologică, inclusiv suprafețe agricole semnificative cu înaltă valoare

naturală (HNV) gestionate în mod tradițional, care contribuie la conservarea biodiversității

- Existența unor rase tradiționale adaptate la condițiile locale
- Existența programelor de conservare a rasei pentru rasele locale în pericol de abandon
- Pondere ridicată de acoperire a zonelor importante din punct de vedere al protecţiei mediului (arii naturale protejate, situri Natura 2000) din perspectiva managementului durabil al terenurilor agricole și forestiere
- Utilizarea redusă a inputurilor agro-chimice (fertilizanți și pesticide) la nivel național
- Nivel bun al calității resurselor de apă
- Suprafață semnificativă a terenurilor agricole aflate sub angajamente de agro-mediu prin care se promovează practici agricole extensive, cu impact redus asupra mediului.
- Nivelul general scăzut al emisiilor de gaze cu efect de seră în agricultură.
- Pondere ridicată a pădurilor care au fost desemnate a avea funcții de protecție, fiind administrate în baza unor concepte de gestionare durabilă a pădurilor compatibile cu cele recunoscute la nivel european.
- Performanțe bune în implementarea și absorția măsurilor de mediu
- Gamă variată de surse de energie regenerabilă.

4.1.3. Puncte slabe

Situația socio-economică a mediului rural

- Trend demografic negativ - populație rurală în scădere (în special tineri) și în curs de îmbătrânire
- Slaba dezvoltare a activităților non-agricole generează dependența populației rurale de agricultura de subzistență
- Nivel scăzut al productivității muncii
- Nivel scăzut de instruire în zonele rurale.
- Rata crescută de abandon şcolar în învățământul liceal și profesional din mediul rural față de rata din mediul urban și media națională
- Cultură antreprenorială slab dezvoltată, caracterizată de lipsa cunoştinţelor manageriale de bază
- O participare scăzută a rezidenților din zona rurală la programe de instruire pentru dobândirea de noi competențe în activități non agricole
- Nivel scăzut al venitului pe gospodărie
- Calitatea slabă a infrastructurii turistice și a serviciilor turistice rurale
- Infrastructură de bază și servicii rurale de bază slab dezvoltate
- Acces la rețelele de alimentare în sistem centralizat cu apă potabilă și canalizare în zonele rurale, limitat comparativ cu mediul urban

- Pondere crescută a populaţiei rurale aflată în risc de sărăcie sau de excluziune socială
- Degradarea aşezărilor tradiţionale cu valoare culturală şi a monumentelor istorice
- Acces scăzut la resurse financiare pentru micii antreprenori şi a noilor iniţiative de afaceri în mediul rural
- Slaba capacitate a GAL-urilor de atingere a obiectivelor din strategiile de dezvoltare locale
- Sistarea activităţii Reţelei Naţionale de Devoltare Rurală începând cu anul 2012
- Costuri mari ale produselor de creditare
- Nivel scazut de conectare al populatiei rurale la internet in banda larga

Nivel sectorial

- Număr mare de ferme mici (de subzistență și semisubzistență) care utilizează o mare pondere din SAU şi o mare parte din forţă de muncă
- Nivel mare de fărâmițare a terenurilor agricole și forestiere
- Procent mare al fermierilor în vârstă
- Productivitate agricolă scăzută
- Apreciere scăzută pentru serviciile publice de mediu furnizate de fermieri (de ex.peisaj, biodiversitate)
- Insuficiente programe pentru valorificarea potențialului genetic autohton
- Diminuarea efectivelor de animale – în special bovine şi porcine
- Scăderea suprafeţelor şi îmbătrânirea plantaţiilor pomicole
- Nivel scăzut de pregătire profesională de bază și de competenţe profesionale în rândul fermierilor
- Programe insuficiente de pregătire profesională (pe tot parcursul vieții) pentru fermieri
- Slaba adaptare a specializărilor universităţilor de profil la cerinţele pieţei muncii
- Structuri şi sisteme slab dezvoltate pentru transferul de cunoștințe și inovare
- Capacitate redusă a activităților de cercetare, în special a sectorului privat, de a răspunde nevoilor sectorului agro-alimentar
- Dotări tehnice deficitare şi insuficiente în agricultură şi silvicultură
- Dificultăți în adaptarea la tehnologii noi pentru micii fermieri şi procesatori din cauza accesului redus la surse de finanţare
- Vulnerabilitatea crescută a micilor fermieri
- Înregistrarea scăzută în registrul de carte funciară a terenurilor agricole
- Slaba cooperare între fermieri, reflectată într-un grad scăzut de asociere cu implicaţii în viabilitatea exploataţiilor
- Menţinerea unui procent mare de produse neprocesate la export
- Acces redus la sistemul de creditare pentru sectorul agricol
- Tendința de scădere a unităților de procesare în industria alimentară determinată de slaba capacitate

de adaptare la standardele UE

- Un singur produs tradițional recunoscut la nivelul UE, ceea ce conduce la limitarea valorii adăugate a produselor agricole româneşti
- Sisteme de productie colectare şi depozitare slab dezvoltate, în special pentru fructe, legume şi cartofi
- Sisteme și servicii inadecvate de gestionare a riscurilor prin care să se aplaneze potențialele riscuri agricole
- Ponderea suprafeței împădurite este inferioară mediei UE și sub pragul minim recomandat de comunitatea științifică și academică din România
- Largi suprafeţe agricole situate în zone afectate de constrângeri naturale, caracterizate de productivităţi reduse ale terenurilor
- Slaba adaptare a fermelor în gestionarea riscurilor asociate cu condițiile adverse de mediu

Mediu şi climă

- Slaba eficienţă economică a practicilor agricole tradiţionale
- Abandonul activităţilor agricole datorat în special reducerii numărului de animale pe suprafeţele de pajişti naturale şi seminaturale situate în zone afectate de constrângeri naturale.
- Gestionarea inadecvată a deşeurilor rezultate din activitățile agricole, în special în fermele de mici dimensiuni.
- Nivelul de disponibilitate și capacitățile aferente serviciilor de consultanță și de instruire sunt inadecvate pentru a putea sprijini numărul potențial de solicitanți pentru măsurile de agromediu și climă în perioada 2014-2020
- Insuficienta corelare a sectorului de cercetare agricolă (inclusiv cea relevantă pentru provocările specifice legate de diminuarea efectelor schimbărilor climatice și adaptarea la acestea) cu practica agricolă.
- Număr redus de animale din rase tradiționale adaptate la condițiile locale datorat, în general, productivității scăzute a animalelor din aceste rase
- Insuficienţa personalului angrenat în administrarea schemelor de sprijin adresate utilizării durabile a resurselor naturale, în raport cu complexitatea implementării măsurii de agro-mediu şi climă
- Suprafețe agricole extinse afectate de fenomene de degradare a solului (eroziune, alunecări de teren, deșertificare, etc.)
- Sisteme de irigare, în mare parte, degradate și non-operaționale
- Nivelul de producere şi utilizare a resurselor de energie regenerabilă în sectorul agricol şi silvic este scăzut
- Intervențiile frecvente cu lucrări silvotehnice pe suprafețele forestiere, cu impact asupra biodiversității și solului
- Gradul de accesibilitate al pădurilor este redus ca urmare a unei densități scăzute a rețelei de drumuri forestiere
- Resurse de apă limitate și distribuite inegal, asociate cu creșterea apariției fenomenului de secetă

- Insuficienţa sistemelor administrative de gestionare a zonelor Natura 2000.

4.1.4. Oportunități

Situația socio-economică a mediului rural

- Practici tradiționale neexploatate în zonele rurale pentru dezvoltarea de produse cu înaltă valoare adăugată în contextul cererii în creștere la nivel european
- Disponibilitatea unei piețe aflată în plină dezvoltare, atât pe plan intern cât și extern, care ar putea fi exploatată
- Investitiile în infrastructura de bază si servicii vor creşte atractivitatea zonelor rurale
- Revenirea persoanelor care au activat pe pieţe de muncă externe și au dobândit cunoștințe și capital necesare dezvoltării de activități economice
- Accesul populației rurale la programele de învățare pe tot parcursul vieții și de dezvoltare a abilităților antreprenoriale
- Potențialul tehnologiei informaționale și al mijloacelor media de a sprijini dezvoltarea rurală
- Creşterea cererii interne și externe pentru zonele în care se practică turismul rural și ecoturismul în zone cu resurse culturale și naturale locale
- Păstrarea și promovarea identităţii locale
- Accesul antreprenorilor la instrumente financiare
- Consolidarea parteneriatelor ca bază pentru întărirea strategiilor locale care pot facilita inovarea, promovarea cooperării și creșterea economică locală
- Îmbunătățirea infrastructurii agro-turistice și a celei de agrement pentru consolidarea investițiilor realizate prin PNDR 2007-2013 ca precondiție a atractivității zonelor rurale

Nivel sectorial

- Parteneriate pentru inovare, creare de baze de cunoștințe și de noi metode
- Cererea mondială de alimente determinată de creșterea populației, creșterea economică și de urbanizare.
- Interesul generațiilor tinere în a practica activități agricole orientate către piață.
- Creşterea cererii pentru produsele agro-alimentare de calitate și produse animale tradiționale
- Cererea pentru o gamă diversă de produse din lemn
- Utilizarea de tehnologii inovative care să asigure un management eficient al resurselor naturale și depășirea riscurilor asociate schimbărilor climatice
- Lanțuri locale de aprovizionare cu produse agro-alimentare și rețelele de desfacere care să conecteze producătorii și consumatorii, inclusiv să asigure o legătură mai bună între zonele rurale și urbane
- Rețea Națională de Dezvoltare Rurală care să faciliteze diseminarea de informații, să încurajeze

cooperarea transnațională și inter-regională și asimilarea de cele mai bune practici inovative

- Utilizarea instrumentelor de gestionare a riscurilor în agricultură
- Numărul mare de gospodării individuale care cresc animale, având posibilitatea reorientării spre creșterea raselor locale

Mediu şi climă

- Conștientizarea în domeniul sănătății publice a conexiunii între alimente, mediu și sănătate și creșterea numărului de consumatori informați
- Atractivitatea zonelor rurale (în special a zonelor HNV), în perspectiva creşterii investiţiilor în serviciile publice de mediu
- Atractivitatea zonelor rurale din perspectiva disponibilității și calității bune a resurselor naturale (biodiversitate, apă, sol, peisaj)
- Accesul la scară largă la tehnologii de producere a energiei din surse regenerabile
- Politicile publice pentru gestionarea durabilă a resurselor naturale

4.1.5. Amenințări

Situația socio-economică a mediului rural

- Scăderea populației rurale, în special în rândul tinerilor și al persoanelor calificate, îndeosebi în zonele afectate de constrângeri naturale și sociale
- Adâncirea disparităților dintre zonele rurale și urbane, din perspectiva calității vieții
- Menţinerea gradului ridicat de ocupare în sectorul agricol faţă de celelalte sectoare ale economiei rurale
- Pierderi materiale şi umane cauzate de vulnerabilitatea comunităților rurale în fața manifestării, din ce în ce mai frecvente, a efectelor schimbărilor climatice şi a fenomenelor meteorologice extreme
- Alterarea și pierderea moștenirii culturale și a tradițiilor rurale
- Întârzierea depunerii de proiecte de către potențialii beneficiari identificate în cadrul strategiile de dezvoltare locală ai unui GAL
- Eșecul parteneriatelor locale în implementarea strategiilor de dezvoltare locală
- Riscul dezangajării fondurilor din cauza capacității limitate a autorităților publice și potențialilor beneficiari privați de a realiza investiții

Nivel sectorial

- Menţinerea tendinței descendente a numărului centrelor de cercetare agro-alimentare
- Menţinerea unui grad ridicat de disociere a activităților de cercetare de latură aplicativă și cererea din piată
- Neadaptarea capacității serviciilor de consultanță, din punct de vedere cantitativ și calitativ, la

nevoile fermierilor

- Volatilitatea prețurilor pentru produse agricole
- Desființarea cotelor de lapte ale UE în 2015 va genera o presiune mai mare asupra micilor producători şi procesatori
- Creşterea ponderii suprafeţelor ocupate de livezile îmbătrânite, slab productive
- Destabilizarea pieţei lemnului şi afectarea sănătăţii ecosistemelor forestiere, ca urmare a manifestării fenomenelor climatice extreme cu frecvenţă şi intensitate crescută (secetă, vânt puternic, viituri etc.), cauzate de schimbările climatice
- Menţinerea unui grad mare de fărâmiţare a exploataţiilor agricole, cu implicaţii în performanţa globală la nivelul fermelor
- Creșterea prețurilor la energie și inputuri

Mediu şi climă

- Creşterea impactului negativ asupra mediului al activităţilor agricole ca rezultat al intensivizării agriculturii (în special pe terenurile agricole cele mai productive)
- Abandonul activităţilor agricole, cu influenţe negative în conservarea biodiversităţii, calitatea solului, starea peisajelor, în special în zonele afectate de constrângeri naturale
- Pierderea resurselor genetice asociate raselor locale în pericol de abandon
- Accentuarea efectelor negative, în special asupra resurselor de apă, rezultate în urma utilizării unor tehnologii neperformante sau neadaptate condițiilor locale
- Schimbarea condițiilor climatice poate conduce la creșterea atacurilor de dăunători și boli, precum şi la scăderea productivităţii naturale a terenurilor agricole și forestiere
- Riscul poluării punctiforme a apei, eutrofizării habitatelor umede și a creșterii emisiilor de GES, ca urmare a creșterii numărului de animale din gospodăriile individuale și a numărului redus de facilități și echipamente de gestionare a gunoiului de grajd
- Manifestarea accentuată a fenomenelor de degradare a solului în lipsa extinderii suprafețelor împădurite în zonele cu risc ridicat
- Manifestarea accentuată a fenomenelor asociate schimbărilor climatice în lipsa dezvoltării sistemelor de perdele forestiere

4.1.6. Indicatori de context

I Situația socio-economică și rurală			
1 Populație			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total	21.355.849	Locuitori	2012 p
rural	45	% din total	2012 p
Observație: *Valoarea utilizata este cea aferenta indicatorului adiţional în conformitate cu definiţia spatiului rural aplicabilă PDR România.* *Sursa: Studiu CNPS*			
intermediar	0	% din total	
Observație: *Nu s-a utilizat indicatorul, dat fiind faptul că nu este aplicabil pentru PDR România, dată fiind utilizarea definiției spatiului rural.*			
urban	0	% din total	
Observație: *Nu s-a utilizat.*			
2 Structura pe vârste			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total < 15 ani	15	% din totalul populației	2012 p
total 15 - 64 ani	70	% din totalul populației	2012 p
total > 64 ani	15	% din totalul populației	2012 p
rural <15 ani	16,6	% din totalul populației	2012 p
Observație: *Valoarea utilizata este cea aferenta indicatorului adiţional în conformitate cu definiţia spatiului rural aplicabilă PDR România.* *Sursa: Studiu CNPS*			
rural 15 - 64 ani	65,1	% din totalul populației	2012 p
Observație: *Valoarea utilizata este cea aferenta indicatorului adiţional în conformitate cu definiţia spatiului rural aplicabilă PDR România.* *Sursa: Studiu CNPS*			
rural > 64 ani	18,3	% din totalul populației	2012 p
Observație: *Valoarea utilizata este cea aferenta indicatorului adiţional în conformitate cu definiţia spatiului rural aplicabilă PDR România.* *Sursa: Studiu CNPS*			
3 Teritoriu			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total	238.391	Km2	2012
rural	87,1	% din totalul suprafeței	2012
Observație: *Valoarea utilizata este cea aferenta indicatorului adiţional în conformitate cu definiţia spatiului rural aplicabilă PDR România.* *Sursa: INS Cercetare Statistica a Fondului Funciar*			
intermediar	0	% din totalul suprafeței	
Observație: *Nu s-a utilizat.*			
urban	0	% din totalul suprafeței	

Observație: *Nu s-a utilizat.*

4 Densitatea populației

Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total	93	Loc / km2	2011
rural	46,4	Loc / km2	2011

Observație: *Valoarea utilizata este cea aferenta indicatorului adiţional în conformitate cu definiţia spatiului rural aplicabilă PDR România.*

Sursa: Studiu CNPS

5 Rata de ocupare

Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total (15-64 ani)	59,5	%	2012
bărbați (15-64 ani)	0	%	

Observație: *Nu s-a utilizat.*

femei (15-64 ani)	0	%	

Observație: *Nu s-a utilizat.*

* rural (slab populat) (15-64 ani)	60,7	%	2012

Observație: *Valoarea utilizata este cea aferenta indicatorului adiţional în conformitate cu definiţia spatiului rural aplicabilă PDR România.*

Sursa: Studiu CNPS

total (20-64 ani)	0	%	

Observație: *Nu s-a utilizat.*

male (20-64 ani)	0	%	

Observație: *Nu s-a utilizat.*

female (20-64 ani)	0	%	

Observație: *Nu s-a utilizat.*

6 Rata dezvoltării activități independente

Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total (15-64 ani)	57,9	%	2012

Observație: *Nu a fost utilizată valoarea la nivel național. Valoarea utilizata provine din valorile insumate a indicatorilor proxy 'lucrator pe cont propriu - 31,5%' si lucrator familial neremunerat - 26,4%' conform definitiei spatiului rural aplicabil PDR Romania.*

Sursa: Studiu CNPS

7 Rata șomajului

Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total (15-74 ani)	7	%	2012
tineri (15-24 ani)	22,7	%	2012
rural (slab populate) (15-74 ani)	5,1	%	2012

Observație: *Valoarea utilizata este cea aferenta indicatorului adiţional în conformitate cu definiţia spatiului rural aplicabilă PDR România.*

Sursa: Studiu CNPS

tineri(15-24 ani)	15,9	%	2012
Observație: *Valoarea utilizata este cea aferenta indicatorului adiţional în conformitate cu definiţia spatiului rural aplicabilă PDR România.* *Sursa: Studiu CNPS*			
8 PIB pe cap de locuitor			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total	49	Index PPS (EU-27 = 100)	2012
* rural	0	Index PPS (EU-27 = 100)	
Observație: *Indicatorul nu se colecteaza conform definitiei spatiului rural aplicabila PDR Romania.*			
9 Rata sărăciei			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total	40,3	% din totalul populației	2011
* rural (slab populate)	54,2	% din totalul populației	2011
Observație: *Valoarea utilizata este cea aferenta indicatorului adiţional în conformitate cu definiţia spatiului rural aplicabilă PDR România.* *Sursa: Studiu CNPS*			
10 Structura economiei (VAB)			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total	115.220,5	EUR milioane	2012
primar	6	% din total	2012
secundar	42,3	% din total	2012
terțiar	51,6	% din total	2012
rural	0	% din total	
Observație: *Nu se colecteaza conform definitiei spatiului rural aplicabila PDR Romania.*			
intermediar	0	% din total	
Observație: *Nu se aplica.*			
urban	0	% din total	
Observație: *Nu se aplica.*			
11 Structura populației ocupate			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total	9.263	1000 persoane	2012
Observație: *A fost utilizata valoarea furnizata prin studiul CNPS.* *Sursa: Studiu CNPS*			
primar	29	% din total	2012
Observație: *A fost utilizata valoarea furnizata prin studiul CNPS.* *Sursa: Studiu CNPS*			
secundar	28,6	% din total	2012
Observație: *A fost utilizata valoarea furnizata prin studiul CNPS.*			

Sursa: Studiu CNPS			
terțiar	42,4	% din total	2012
Observație: *A fost utilizata valoarea furnizata prin studiul CNPS.* *Sursa: Studiu CNPS*			
rural	45,2	% din total	2012
Observație: *Valoarea utilizata este cea aferenta indicatorului adiţional în conformitate cu definiţia spatiului rural aplicabilă PDR România.* *Sursa: Studiu CNPS*			
intermediar	0	% din total	
Observație: *Nu se aplica.*			
urban	0	% din total	
Observație: *Nu se aplica.*			
12 Productivitatea muncii pe sectoare economice			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total	12.526,8	EUR/persoană	2012
primar	2.464	EUR/persoană	2012
secundar	0	EUR/persoană	
Observație: *Nu s-a utilizat.*			
terțiar	0	EUR/persoană	
Observație: *Nu s-a utilizat.*			
rural	0	EUR/persoană	
Observație: *Nu s-a utilizat.*			
intermediar	0	EUR/persoană	
Observație: *Nu s-a utilizat.*			
urban	0	EUR/persoană	
Observație: *Nu s-a utilizat.*			

II Agricultură/Analiză sectorială			
13 Rata de ocupare a populației pe activitate economică			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total	9.262,8	1000 persoane	2012
Agricultură	2.619,1	1000 persoane	2012
Agricultură	28,3	% din total	2012
Silvicultură	61,5	1000 persoane	2012
Silvicultură	0,7	% din total	2012
Industrie alimentară	191,7	1000 persoane	2012
Industrie alimentară	2,1	% din total	2012
Turism	185,9	1000 persoane	2012
Turism	2	% din total	2012
14 Productivitatea muncii în agricultură			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total	4.328,5	EUR/UAM	2010 - 2012
15 Productivitatea muncii în silvicultură			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total	8.383,3	EUR/UAM	2008 - 2009
16 Productivitatea muncii în industria alimentară			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total	9.086,3	EUR/persoană	2010
17 Exploatațiile agricole (ferme)			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total	127.107	Nr	2014
Observație: *Numărul total de ferme se referă la fermele eligibile prin PNDR 2014-2020 care au dimensiunea economică (SO) mai mare de 8000 euro SO. Indicatorul referitor la numărul total de ferme din România se regăsește în capitolul 4.1.7. ind. nr. 41*			
dimensiune fizică fermă <2 Ha	2.866.440	Nr	2010
dimensiune fizică fermă2-4.9 Ha	727.390	Nr	2010
dimensiune fizică fermă5-9.9 Ha	182.440	Nr	2010
dimensiune fizică fermă10-19.9 Ha	43.610	Nr	2010
dimensiune fizică fermă20-29.9 Ha	9.730	Nr	2010
dimensiune fizică fermă30-49.9 Ha	8.210	Nr	2010
dimensiune fizică fermă50-99.9 Ha	7.480	Nr	2010
dimensiune fizică fermă>100 Ha	13.730	Nr	2010
dimensiune economică fermă<2000 Standard Output (SO)	2.816.460	Nr	2010
dimensiune economică fermă 2.000 - 3.999 SO	602.470	Nr	2010
dimensiune economică fermă 4.000 - 7.999 SO	313.000	Nr	2010
dimensiune economică fermă 8.000 - 14.999 SO	78.460	Nr	2010
dimensiune economică fermă 15.000 - 24.999 SO	22.240	Nr	2010

dimensiune economică fermă 25.000 - 49.999 SO	13.370	Nr	2010
dimensiune economică fermă 50.000 - 99.999 SO	6.450	Nr	2010
dimensiune economică fermă 100.000 - 249.999 SO	4.120	Nr	2010
dimensiune economică fermă 250.000 - 499.999 SO	1.450	Nr	2010
dimensiune economică fermă > 500.000 SO	1.010	Nr	2010
medie dimensiune fizică	3,4	ha SAU/exploatație	2010
medie dimensiune economică	2.700,23	EUR of SO/exploatație	2010
dimensiune medie în unitați de producție (persoane)	1,9	Persoane/exploatație	2010
dimensiune medie în unitați de producție (UAM)	0,4	UAM/exploatație	2010
18 Suprafață agricolă			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total SAU	13.306.130	ha	2010
arabilă	62,4	% din total SAU	2010
pășuni și fânețe permanente	33,9	% din total SAU	2010
culturi permanente	2,3	% din total SAU	2010
19 Suprafață agricolă ocupată de agricultură ecologică			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
certificată	23.060	ha SAU	2010
Observație: *Indicatorul utilizat de RO este diferit de cel prezent în baza de date DG AGRI și se regăsește in capitolul 4.1.7, indicatorul nr. 42 a) (82981,3 Ha).*			
in conversie	26.920	ha SAU	2010
Observație: *Indicatorul utilizat de RO este diferit de cel prezent în baza de date DG AGRI și se regăsește in capitolul 4.1.7, indicatorul nr. 42 b) (99720,0 Ha).*			
cotă SAU (certificată și de conversie)	0,4	% din total SAU	2010
Observație: *Indicatorul utilizat de RO este diferit de cel prezent în baza de date DG AGRI și se regăsește in capitolul 4.1.7, indicatorul nr. 42 c) (1.4%).*			
20 Teren irigat			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total	3.148.882	ha	2012
Observație: *INS*			
share of SAU	1	% of total SAU	2010
21 Unități de șeptel			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total	5.444.180	LSU	2010
22 Forța de muncă în agricultură			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
număr total	7.156.930	Persoane	2010
număr total	1.501.000	UAM	2010
23 Structura de vârstă a managerilor fermelor			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
Număr total manageri ferme	3.859.040	Nr	2010
pondere < 35 y	7,3	% din total manageri	2010
pondere<35 / >= 55 y	12	Nr. Managerilor tineri la 100 de manageri vârstnici	2010

24 Instruirea managerilor fermelor pe agricultură			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
numărul de manageri cu instruire completă în agricultură	2,5	% din total	2010
pondere manageri < 35 ani cu instruire complete în agricultură	2,9	% din total	2010
25 Venit din agricultură			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total	2.169,5	EUR/UAM	2012
total (index)	113,3	Index 2005 = 100	2012
26 Venit din agricultură			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
Nivelul de trai al fermierilor	1.931,9	EUR/UAM	2012
Nivelul de trai al fermierilor ca o parte a nivelului de trai al persoanelor angajate în alte sectoare	47,1	%	2012
27 Productivitatea totală în agricultură			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total (index)	113	Index 2005 = 100	2009 - 2011
28 Formarea capitalului fix brut în agricultură			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
GFCF	1.499,54	EUR milioane	2011
pondere VAB în agricultură	18,9	% din VAB în agricultură	2011
29 Păduri și alte terenuri cu vegetație forestieră (FOWL) (000)			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total	6.747	1000 ha	2012
Observație: *Informații din studiul realizat în anul 2013 de Centrul National de Pregătire în Statistică, bazat pe serii de date din statistica INS*			
pondere suprafață totală	28,3	% din suprafața totală	2012
Observație: *Idem rândul precedent.*			
30 Infrastructura de turism			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
Nr. total locuri de cazare	301.109	Nr locuri de cazare	2012
Observație: *Valoarea aferenta indicatorului aditional 'Numar locuri de cazare existente'* *Sursa: Tempo Online, serii date, INS.*			
rural	9	% din total	2012
Observație: *Valoarea utilizata este aferenta indicatorului aditional 'numar locuri de cazare existente in pensiuni agro-turistice'.* *Sursa: Tempo Online, serii date INS.*			
intermediar	0	% din total	
Observație: *Nu se aplica.*			
urban	0	% din total	
Observație: *Nu se aplica.*			

III Mediu/Clima			
31 Suprafața fondului funciar			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
pondere suprafață agricolă	56,8	% din suprafața totală	2006
pondere pajiști naturale	1,3	% din suprafața totală	2006
pondere păduri	29,4	% din suprafața totală	2006
pondere arbuști	2,4	% din suprafața totală	2006
pondere suprafață naturală	1,9	% din suprafața totală	2006
pondere suprafață artificială	6,3	% din suprafața totală	2006
pondere alte suprafețe	1,9	% din suprafața totală	2006
32 Zone cu constrângeri naturale			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total	28,9	% din total SAU	2008
munte	15,7	% din total SAU	2008
altele	1,3	% din total SAU	2008
specifice	11,9	% din total SAU	2008
33 Gradul de intensivizare al agriculturii			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
intensitate scăzută	71,5	% din total SAU	2007
intensitate medie	22,5	% din total SAU	2007
intensitate ridicată	6	% din total SAU	2007
păstorit	38,9	% din total SAU	2010
Observație: *Vezi de asemenea indicatorul adițional 35 - Suprafața de pajiști utilizate extensiv*			
34 Zone Natura 2000			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
pondere teritoriu	22,7	% din teritoriu	2011
pondere SAU (incl. pășunile naturale)	12,5	% din total SAU	2011
pondere suprafață totală păduri	38,4	% din suprafața totală	2011
35 Indexul populațiilor de păsări			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total (index)	NA	Index 2000 = 100	
Observație: *Valoarea de referință a indexului a fost calculată de Societatea Ornitologică Română în anul 2010, aceasta fiind de 1.47 (100%)*			
36 Valoarea conservativă a habitatelor de pajiști permanente			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
favorabil	NA	% de evaluări de habitate	
Observație: *A se vedea Indicatorul Adițional 40 - Valoarea conservativă a habitatelor de pajiști permanente din zona montană.*			
nefavorabil - inadecvat	NA	% de evaluări de habitate	
Observație: *A se vedea Indicatorul Adițional 40 - Valoarea conservativă a habitatelor de pajiști permanente din zona montană.*			
nefavorabil - slab	NA	% de evaluări de habitate	

Observație: *A se vedea Indicatorul Adițional 40 - Valoarea conservativă a habitatelor de pajişti permanente din zona montană.*			
necunoscut	NA	% de evaluări de habitate	
Observație: *A se vedea Indicatorul Adițional 40 - Valoarea conservativă a habitatelor de pajişti permanente din zona montană.*			
37 Zone cu înaltă valoare naturală			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total	21	% din total SAU	2010
Observație: *Informații din studiul realizat în anul 2013 de Centrul National de Pregătire în Statistică, bazat pe serii de date din statistica INS*			
38 Păduri protejate			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
clasa 1.1	NA	% din suprafața	
Observație: *A se vedea Indicatorul Adițional 38 - Categoriile de protecție a Pădurilor din FFN.*			
clasa 1.2	NA	% din suprafața	
Observație: *A se vedea Indicatorul Adițional 38 - Categoriile de protecție a Pădurilor din FFN.*			
clasa 1.3	NA	% din suprafața	
Observație: *A se vedea Indicatorul Adițional 38 - Categoriile de protecție a Pădurilor din FFN.*			
clasa 2	44,4	% din suprafața	2011
Observație: *A se vedea și Indicatorul Adițional 38 - Categoriile de protecție a Pădurilor din FFN.*			
39 Captarea apei în agricultură			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total	325.127	1000 m3	2012
Observație: *Informații din studiul realizat în anul 2013 de Centrul National de Pregătire în Statistică, bazat pe serii de date din statistica INS*			
40 Calitatea apei			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
Surplusul potențial de azotpe terenurile agricole	6,8	kg N/ha/an	2005 - 2008
Surplus potențial de fosfor pe terenurile agricole	-1,3	kg P/ha/an	2005 - 2008
Nitrați în ape de suprafață: Calitate Ridicată	91,6	% din site-uri de monitorizare	2010
Nitrați în ape de suprafață: Calitate Moderată	8,4	% din site-uri de monitorizare	2010
Nitrați în ape de suprafață: Calitate Scăzută	0	% din site-uri de monitorizare	2010
Nitrați în ape de adâncime: Calitate Ridicată	84,4	% din site-uri de monitorizare	2010
Nitrați în ape de adâncime: Calitate Moderată	6,7	% din site-uri de monitorizare	2010
Nitrați în ape de adâncime: Calitate Scăzută	8,9	% din site-uri de monitorizare	2010
41. Materie organică din sol			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
Estimările totale ale conținutului de carbon organic	2.300	mega tone	2010
Observație: *(carbon organic în stratul de suprafață al solului 0-30 cm) - Informație extrasă din publicații ale JRC.*			
Conținutul de carbon organic	NA	g kg-1	

42 Eroziunea solului			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
Rata de pierdere a solului prin eroziunea de apă	2,6	tonnes/ha/An	2006
Suprafața agricolă afectată	769,4	1000 ha	2006 - 2007
Suprafața agricolă afectată	5,6	% din suprafața agricolă	2006 - 2007
43 Producția de energie regenerabilă din agricultură și silvicultură			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
din agricultură	124,9	kToe	2011
Observație: *Informații extrase din Raport DG AGRI "Rural Development in the European Union - Statistical and economic information".*			
din silvicultură	3.476	kToe	2011
Observație: *Informații extrase din Raport DG AGRI "Rural Development in the European Union - Statistical and economic information".*			
44 Utilizarea energiei în agricultură, silvicultură și industria alimentară			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
agricultură și silvicultură	432	kToe	2011
utilizare per ha (agricultură și silvicultură)	20,9	kg de petrol echivalent per ha din SAU	2011
industrie alimentară	564	kToe	2011
45 Emisii de gaze cu efect de seră (GHG) din agricultură			
Indicator	Valoarea indicatorului de context	Unitate de măsură	An
total agricultură (CH4 și N2O și emisiile de sol)	15.874,6	1000 t of CO2 echivalent	2011
Observație: *Informații extrase din baza de date a European Environmental Agency - GHG viewer*			
pondere totala a emisiilor (GHG)	16,2	% din totalul emisiilor nete	2011
Observație: *Informații extrase din baza de date a European Environmental Agency - GHG viewer*			

4.2. **Identificarea nevoilor**

Titlul nevoii	P1			P2		P3		P4			P5					P6			Obiective transversale		
	1A	1B	1C	2A	2B	3A	3B	4A	4B	4C	5A	5B	5C	5D	5E	6A	6B	6C	Mediu	Climă	Inovare
001. Cunoştinţe adecvate în rândul fermierilor	**X**		**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**									**X**	**X**	**X**
002. Servicii de consiliere şi consultanţă agricolă adecvate şi de calitate	**X**			**X**	**X**	**X**										**X**			**X**	**X**	**X**
003. Adaptarea activităţilor de cercetare şi a rezultatelor cercetării la nevoile fermierilor, şi procesatorilor	**X**	**X**				**X**													**X**	**X**	**X**
004. Nivel adecvat de capital şi tehnologie pentru realizarea de activităţi agricole moderne				**X**										**X**					**X**	**X**	**X**
005. Modernizarea sectorului de procesare a produselor agricole şi adaptarea acestuia la standardele UE						**X**										**X**			**X**		**X**
006. Reîntinerirea generaţiilor de fermieri					**X**														**X**	**X**	**X**
007. Restructurarea şi modernizarea fermelor mici, în ferme orientate către piaţă				**X**															**X**	**X**	
008. Înfiinţarea de grupuri şi organizaţii de producători						**X**											**X**				**X**
009. Lanţuri scurte de aprovizionare funcţionale	**X**	**X**				**X**															**X**
010. Managementul riscului în agricultură şi silvicultură							**X**												**X**	**X**	
011. Acces facil la instrumente financiare adecvate pentru fermieri, procesatori, a micilor antreprenori din zonele rurale				**X**		**X**										**X**					
012. Menţinerea diversităţii biologice şi a valorii de mediu a terenurilor agricole şi forestiere								**X**		**X**	**X**								**X**	**X**	**X**
013. Susţinerea unui management durabil al pădurilor				**X**						**X**									**X**	**X**	

014. Creşterea suprafeţelor împădurite															X				X	X	
015. Menţinerea şi îmbunătăţirea resurselor de apă									X										X	X	
016. Protecţia şi îmbunătăţirea resurselor de sol										X									X	X	
017. Adaptarea la efectele schimbărilor climatice											X				X				X	X	
018. Nivel redus de emisii GES din sectorul agricol şi tranziţia către o economie cu emisii scăzute de carbon										X			X	X	X				X	X	
019. Reducerea gradului de sărăcie şi a riscului de excluziune socială																X	X				X
020. Infrastructura de bază şi servicii adecvate în zonele rurale																	X		X	X	
021. Creşterea numărului de locuri de muncă în zonele rurale																X			X		X
022. Patrimoniu local conservat																	X		X		X
023. Dezvoltare locală prin abordarea LEADER																	X		X	X	X
024. Reţea naţională de dezvoltare rurală funcţională	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X			X
025. Accesul la infrastructura modernă TIC																	X		X	X	X
026. Modernizarea infrastructurii de invăţământ agricol																	X				

4.2.1. 001. Cunoştinţe adecvate în rândul fermierilor

Priorităţi/Domenii de intervenţie

- 1A)
- 1C)
- 2A)
- 2B)
- 3A)
- 3B)
- 4A)
- 4B)
- 4C)

Obiective transversale

- Mediu
- Climă
- Inovare

Descriere

Majoritatea fermierilor din România, în special cei ce deţin exploataţii de dimensiuni mici şi mijlocii, nu dispun de cunoştinţe adecvate în domeniul metodelor de management, al tehnologiilor şi standardelor moderne de producţie, în special în sectorul zootehnic şi horticol, axându-se preponderent pe experienţa practică tradiţională. De asemenea, nivelul de conştientizare, cunoştinţe şi abilităţi a acestora cu privire la metode moderne şi inovative de procesare şi marketing al produselor agricole, inclusiv în contextul lanţurilor scurte de aprovizionare, este insuficient pentru a putea răspunde cererii pieţei şi a îndeplini standardele la nivel european. În plus, aceştia nu deţin suficiente cunoştinţe cu privire la practicile de mediu care aduc beneficii biodiversităţii, solului şi apei şi nu deţin informaţii privind practicile agricole care contribuie la o mai bună adaptare la efectele schimbărilor climatice în zonele cu risc şi la reducerea emisiilor de GES. Evoluţia în sectorul agro-alimentar din România necesită un nivel ridicat de instruire tehnică, economică şi de management al afacerii la nivel de fermă, pentru a îndeplini cu succes standardele UE (siguranţă alimentară, sănătatea animalelor, norme de mediu, etc.) şi de a face faţă unui mediu concurenţial.

Îmbunătăţirea nivelului de cunoştinţe şi aptitudini a fermierilor va contribui la restructurarea/modernizarea fermelor (de dimensiuni mici şi mijlocii), diversificarea gamei de produse, orientarea către piaţă a fermelor mici, adoptarea de tehnologii inovative şi bune practici, în special de către fermierii tineri şi crearea de lanţuri scurte de aprovizionare. De asemenea, va fi încurajat managementul sustenabil al resurselor naturale şi adaptarea la schimbările climatice.

4.2.2. 002. Servicii de consiliere şi consultanţă agricolă adecvate şi de calitate

Priorităţi/Domenii de intervenţie

- 1A)
- 2A)
- 2B)
- 3A)
- 6A)

Obiective transversale

- Mediu
- Climă
- Inovare

Descriere

În prezent, serviciile de consultanţă agricolă din România sunt insuficiente şi nu răspund cerinţelor pieţei. Această situaţie afectează în special tinerii fermieri care vor să se instaleze ca şefi de exploataţie, care au un potenţial mai mare de dezvoltare, dar şi micii fermieri. Aceştia au nevoie de acces la servicii de consultanţă de calitate şi adaptate cerinţelor lor cu privire la dezvoltarea fermei, inovare, adaptarea la standarde şi la cerinţele pieţei, orientarea spre piaţă, crearea de forme asociative şi promovarea antreprenoriatului. De asemenea, exploataţiile agricole necesită servicii de consultanţă adaptate nevoilor proprii care să le sprijine în eforturile de îmbunătăţire a activităţilor agricole din punct de vedere atât al performanţelor economice, cât al celor de mediu. Aceste nevoi specifice, generate în principal de fragmentarea excesivă a exploataţiilor agricole şi de lipsa formelor asociative, au perpetuat fenomenul de dualitate a fermelor mici şi a fermelor comerciale, cu nevoi diferite de servicii de consultanţă. În plus, populaţia din mediul rural are nevoie de consultanţă specifică cu privire la iniţierea de activităţi economice în mediul rural, în domenii non-agricole.

Furnizarea de consiliere specifică pentru fermierii tineri şi mici va conduce la creşterea gradului de penetrare pe piaţă a micilor fermieri, creşterea viabilităţii economice a exploataţiilor conduse de fermierii tineri dar şi la diversificarea activităţilor la nivel de fermă, cu efecte ulterioare asupra competitivităţii exploataţiilor. Consilierea pe aspecte particulare ale procesului de constituire şi dezvoltare a formelor asociative va stimula formarea grupurilor de producători şi îi va ajuta în fazele de dezvoltare efectivă şi de implementare a proiectelor de investiţii. De asemenea, consultanţa acordată iniţierii de noi afaceri la scară mică în mediul rural va contribui la stimularea spiritului antreprenorial şi la dezvoltarea economică a zonelor rurale.

4.2.3. 003. Adaptarea activităţilor de cercetare şi a rezultatelor cercetării la nevoile fermierilor, şi procesatorilor

Priorităţi/Domenii de intervenţie

- 1A)
- 1B)
- 3A)

Obiective transversale

- Mediu
- Climă
- Inovare

Descriere

În România, sectorul de cercetare-inovare nu este suficient de adaptat nevoilor specifice ale fermierilor, şi procesatorilor. Problemele structurale ale agriculturii din România, efectele schimbărilor climatice şi gradul scăzut de adaptare la cerinţele pieţei sunt aspecte ce menţin un decalaj ridicat între cerinţele pieţei, schimbările climatice şi posibilităţile reale de producţie si procesare şi comercializare. Colaborarea modestă între fermieri şi actorii ce promovează cercetarea-inovarea a condus la limitarea transferului de cercetare-inovare dinspre furnizorii de cdi către fermieri pe problematici punctuale. Este astfel necesar ca problemele punctuale ale fermierilor, de folosire a practicilor prietenoase cu mediul, optimizarea utilizării resurselor şi factorilor de producţie să îşi găsească soluţionarea şi în dezvoltarea de produse, procese inovatoare. Implementarea de tehnologii inovatoare, dezvoltate şi sprijinite prin activităţi de cercetare-inovare, identificate de fermieri şi care găsesc în furnizorul de cercetare, dezvoltare invoare un partener în abordarea problematicilor sale, va genera efecte socio-economice şi de mediu pozitive, precum: creşterea producţiei, dezvoltarea şi promovarea de produse alimentare de calitate, stimularea creării de lanţuri scurte de aprovizionare, scăderea consumului de combustibil şi îmbunătăţirea condiţiilor de lucru ale fermierilor.

Colaborarea dintre fermieri, mediul de afaceri şi cercetători pentru iniţiative de cercetare prin intermediul grupurilor operaţionale este importantă în special pentru sectorul pomicol, întrucât restructurarea şi modernizarea acestui sector necesită atât noi soiuri, cât şi noi tehnici de management.

4.2.4. 004. Nivel adecvat de capital şi tehnologie pentru realizarea de activităţi agricole moderne

Priorităţi/Domenii de intervenţie

- 2A)
- 5D)

Obiective transversale

- Mediu
- Climă
- Innovation

Descriere

Agricultura din România este caracterizată de un nivel insuficient de dotare cu utilaje și echipamente, uzate de cele mai multe ori fizic sau moral. În prezent, mulți fermieri își bazează sistemele de producție pe o mecanizare învechită și de calitate slabă și pe clădiri și facilități de depozitare inadecvate. Activele lor corporale nu sunt adaptate la condițiile de producție, în special în perioadele de vârf. Multe dintre ferme se confruntă cu dificultăți legate de procesul de adaptare la noile tehnologii ca urmare a mijloacelor financiare proprii insuficiente și a accesului redus la surse de finanțare. Aceste ferme, în special cele de dimensiuni mici si mijlocii, au nevoie de sprijin pentru a-și valorifica potențialul și pentru a deveni competitive. Pentru acest lucru, au nevoie de investiții în modernizare și construcții de facilități, echipamente, mașini, spații post-recoltare și condiționare, sisteme de sortare, calibrare, mijloace de producție, etc.

Prin abordarea acestor nevoi, fermele își vor îmbunătăți baza materiala de producție și recoltare, vor adapta metodele de management agricol, vor crește eficiența costurilor, își vor diversifica veniturile, vor îmbunătăți productivitatea muncii și standardele – inclusiv cele de protecția mediului, igiena și bunăstarea animalelor.

Abordarea acestor nevoi va asigura un acces mai bun pe piață pentru produsele agricole, în special pentru cele provenite din fermele zootehnice care în acelasi timp vor avea un acces îmbunătățit la instalații și echipamente adecvate privind managementul gunoiului de grajd. Totodată, fermele vor fi încurajate să utilizeze tehnologii care să contribuie la un bun management al solului și al apei și vor fi mai adaptate la efectele schimbărilor climatice. De asemenea, va exista o orientare mai bună către sisteme de irigații performante care să contribuie la eficiența utilizării apei, dotări și echipamente care să conducă la scăderea consumului de energie și echipamente de producere și utilizare a energiei regenerabile (de exemplu din biomasă) în cadrul fermelor.

4.2.5. 005. Modernizarea sectorului de procesare a produselor agricole și adaptarea acestuia la standardele UE

Priorități/Domenii de intervenție

- 3A)
- 6A)

Obiective transversale

- Mediu
- Inovare

Descriere

În România, sectorul de procesare a produselor agricole are nevoie de investiții pentru crearea de capacități noi de procesare, de echipamante și tehnologii modernizate, de fluxuri tehnologice care să permită respectarea noilor standarde comunitare. Aceste nevoi încă situează industria alimentară din România la decalaje semnificative a valorii adăugate a produselor agricole în raport cu capacitatea de producție a produselor agricole autohtone.

Astfel este necesară concentrarea sprijinului pe acele produse agro-alimentare pentru care oferta internă este relativ redusă comparativ cu potențialul existent. În mod specific nevoia de investiții în spații de producție și

tehnologii moderne, dezvoltarea de noi produse, aplicarea practicilor şi tehnologiilor inovative este mare în industria laptelui şi a produselor lactate, în procesarea produselor horticole, în industria cărnii, dar şi a produselor cu înaltă valoare adăugată. Progresele ce vor fi realizate în aceste domenii vor creşte numărul unităților de procesare care respectă standardele UE (siguranţă alimentară şi trasabilitate) şi ponderea pe piață a produselor autohtone cu valoare adăugată, vor echilibra nevoia de procesare în raport cu producția internă cu efecte pozitive asupra balanței comerciale. De asemenea, unităţile de procesare îşi vor putea eficientiza activitatea prin reducerea consumului de energie şi prin producerea şi utilizarea energiei regenerabile în propriile unități.

4.2.6. 006. Reîntinerirea generațiilor de fermieri

Priorități/Domenii de intervenție

- 2B)

Obiective transversale

- Mediu
- Climă
- Inovare

Descriere

Sectorul agricol se confruntă cu un grad ridicat de îmbătrânire în rândul proprietarilor şi managerilor de ferme. Această stare, de fapt generează un efect negativ asupra nivelului de dezvoltare, modernizare şi implicit competitivitate, precum şi asupra bunelor practici de mediu în cadrul fermelor. Fermele gestionate de fermierii în vârstă prezintă de cele mai multe ori o slabă orientare spre piață, o slabă adoptare a tehnicilor şi tehnologiilor moderne şi de implementare a standardelor comunitare, dar şi o deschidere limitată spre restructurare, divesificare, menținând astfel un decalaj crescut în raport cu posibilitatea de creştere a competitivității.

Totodata nevoia de atenuare şi adaptare la schimbările climatice prin utilizarea de resurse regenerabile, scăderea emisiilor de dioxid de carbon şi conştientizarea efectelor negative ale abandonării terenurilor agricole asupra dezvoltării economice a zonelor rurale sunt aspecte ce au o perspectivă limitată în rândul fermierilor mai în vârstă.

Prin urmare, România are nevoie de un număr mai mare de tineri fermieri care să preia managementul fermei de la generația mai în vârstă, să îmbunătățească productivitatea fermelor şi să crească accesul pe piață al acestora.

Creşterea semnificativă a ponderii proprietarilor/managerilor tineri de exploatații agricole cu un nivel adecvat de cunoştinţe va conduce la îmbunătăţrea capacității tehnice şi a potențialului de inovare şi va genera un management sustenabil prin îmbunătățirea performanţei globale a exploatațiilor şi o mai bună integrare a acestora pe piață. Totodată, tinerii fermieri vor putea să investească şi în alte active corporale precum teren agricol, construcții, echipamente, utilaje, facilități de post-recoltare, mijloace de producție, etc.

4.2.7. 007. Restructurarea și modernizarea fermelor mici, în ferme orientate către piață

Priorități/Domenii de intervenție

- 2A)

Obiective transversale

- Mediu
- Climă

Descriere

În România există un număr mare de ferme mici, de subzistență și semi-subzistență, care utilizează o parte semnificativă a suprafeței agricole. La momentul de față, unele exploatații datorită dimenisunii economice sunt vulnerabile, multe dintre acestea au perspective limitate de a-și îmbunătăți performanța economică și de a se indepărta către piață. Aceste ferme au o productivitate scăzută, o dotare tehnică deficitară, sunt de cele mai multe ori afectate de un grad ridicat de fragmentate, aplică practici agricole tradiționale cu eficiență economică slabă și, astfel, întâmpină dificultăți în procesul de adaptare la noile tehnologii. Prin urmare, fermele mici au nevoie de un sprijin conjugat atât pentru realizarea de mici investiții dar și de sprijin în elaborarea și dezvoltarea unui plan de afaceri pentru a se orienta pe piață și, a-și îmbunătăți managementul fermei. De asemenea micile exploatații zoothenice au nevoie de spijin pentru a investi în facilități indviduale de depozitare a gunoiului de grajd pentru a se alinia cerinţelor minime obligatorii de mediu.

Abordarea acestei nevoi specifice României va asigura noi oportunități pentru facilitatea restructurării fermelor, integrarea femelor mici pe piață, creșterea producției.

Aceste investiții vor crea premisele ulterioare îmbunătățirii performanțelor economice prin modernizarea fermei prin investiții în active fizice.

4.2.8. 008. Înființarea de grupuri și organizații de producători

Priorități/Domenii de intervenție

- 3A)
- 6B)

Obiective transversale

- Inovare

Descriere

Fermierii români, în special micii fermieri, sunt încă reticenți în fața conceptului de cooperare, în ciuda avantajului reciproc al unei astfel de cooperări.

De aceea, este necesară o abordare a acestui concept de cooperare mai intensă atât sectorial cât și local între

fermieri, în cadrul grupurilor de producători, pentru a-şi îmbunătăţi şi adapta producţia la cerinţele pieţei (inclusiv pentru aspecte legate de aprovizionare, cantitate şi calitate) şi pentru a-şi comercializa produsele împreună (inclusiv prin lanţuri scurte de aprovizionare). Este necesar sprijin specializat pentru a informa şi stimula fermierii să se implice în aceste structuri/grupuri şi pentru a le face să funcţioneze eficient, în beneficiul membrilor. Această nevoie ar trebui să fie abordată inclusiv printr-o politică fiscală care să stimuleze înfiinţarea şi funcţionarea de forme asociative în agricultură. Nevoile menţionate mai sus există în toate sectoarele agricole, însă sectorul pomicol este afectat în mod specific de lipsa asociaţiilor, ceea ce contribuie, de asemenea, la nivelul slab de competitivitate al producătorilor primari.

Prin asociere în activităţile de afaceri, fermierii îşi vor consolida puterea de negociere, pot cumpăra echipamente agricole, tehnologii şi alte inputuri agricole la preţuri convenabile, pot avea acces mai uşor la credite şi pot introduce inovaţii şi idei noi de management. Grupurile de producători pot juca un rol important în rezolvarea problemelor de management cu care se confruntă fermele şi în construirea de mijloace de creştere a venitului acestora. Sprijinul pentru înfiinţarea de grupuri de producători în sectorul pomicol va contribui la reducerea dezavantajelor structurale şi la consolidarea poziţiei pe piaţă a fermierilor din acest subsector.

4.2.9. 009. Lanţuri scurte de aprovizionare funcţionale

Priorităţi/Domenii de intervenţie

- 1A)
- 1B)
- 3A)

Obiective transversale

- Inovare

Descriere

Existenţa şi promovarea de lanţuri scurte agro-alimentare cunoaşte în momentul de faţă un decalaj major în termeni de metode de organizare şi promovare care să permită în principal producătorului o relaţie cât mai directă cu consumatorul. Astfel, nevoile de creare şi promovare a lanţurilor scurte agro-alimentare sunt complexe, iar complexitatea acestora este dată chiar de necesitatea unui sprijin concentrat pe intreg lanţul valoric dar şi nevoia de acompaniere a acestora cu informare, conştientizare şi promovare dar şi de cooperare. În prezent, toate aceste elemente privite individual par a avea potenţial dar nevoia majoră survine în integarea acestora în cadru organizat cu sprijin concentrat.

Prin acest sprijin fermierii din România au posibilitatea de integrare în lanţuri scurte pentru a-şi putea diversifica şi creşte sursele de venit, pentru a dezvolta legături durabile cu consumatorii, promovând în acelaşi timp rolul important deţinut de agricultură în cadrul societăţii. Crearea de lanţuri scurte de aprovizionare va deschide oportunităţi de piaţă pentru fermieri, deţinătorii de păduri şi alţi antreprenori din mediul rural, pentru diversificarea gamei de produse, promovarea şi vânzarea produselor pe pieţele locale sau aproape de sursa de producţie, fie individual, fie în comun.

4.2.10. 010. Managementul riscului în agricultură și silvicultură

Priorități/Domenii de intervenție

- 3B)

Obiective transversale

- Mediu
- Climă

Descriere

În România, în general, resursele naturale sunt în stare bună, însă sistemele de management al riscului și serviciile prin care riscurile potențiale pot fi aplanate sunt complet inadecvate. Chiar și fermele comerciale au, în mare parte, o bază de active insuficientă și sunt inadecvat dotate pentru a face față managementului riscurilor climatice și evenimentelor climatice nefavorabile.

Este necesar ca fermierii să gestioneaze mai bine riscul în cadrul propriei afaceri, deoarece pe termen mediu și lung se preconizează un impact mare al schimbărilor climatice asupra producției primare. Posibile riscuri sunt cele de scădere a activității economice cauzate de incidente de mediu, dezastre naturale și efectele schimbărilor climatice (precum inundații persistente, alunecări de teren, eroziune, pagube cauzate de furtuni, secetă, focare de boli, lipsa accesului la resurse de apă).

În situația existenței de sisteme și fonduri de sprijin pentru gestionarea și aplanarea acestor riscuri, fermierii ar minimiza efectele evenimentelor catastrofice, schimbărilor climatice, care pot afecta producția, viabilitate generală a afacerii și siguranța gospodăriei și asigurarea surselor de hrană și de venit.

4.2.11. 011. Acces facil la instrumente financiare adecvate pentru fermieri, procesatori, a micilor antreprenori din zonele rurale

Priorități/Domenii de intervenție

- 2A)
- 3A)
- 6A)

Obiective transversale

Descriere

Fermierii și întreprinderile non-agricole din spațiul rural au nevoie de acces facil la credite cu termene și condiții avantajoase (inclusiv din punctul de vedere al ratei dobânzii, al perioadei de rambursare și al garanțiilor) pentru a investi în afacerile lor. Situația este cu totul diferită în momentul de față, deoarece în

România instrumentele financiare sunt mai puțin accesibile întreprinderilor din zonele rurale (în special celor nou înființate) și sectorului agricol în general. În ciuda mecanismelor financiare stabilite în cadrul Programului Național de Dezvoltare Rurală 2007-2013, problema accesului la împrumuturile bancare este în continuare una dificilă din cauza costului ridicat al creditelor și a lipsei garanțiilor.

Îmbunătățirea accesului la credite cu condiții avantajoase ar sprijini fermele în procesul de modernizare și de orientare mai intensă înspre piață, inclusiv de participare la lanțuri scurte de aprovizionare, în procesul de achiziționare mai competitivă a input-urilor, de diversificare a producției și de îmbunătățire a operațiunilor și a viabilității generale. Instrumentele financiare sunt importante în mod specific atunci când fermele încep proiecte de dezvoltare rurală care necesită co-finanțare. Instrumentele financiare pentru sprijinirea inițiativelor antreprenoriale de tip start-up pot sta la baza inițierii și dezvoltării de mici afaceri non-agricole care generează locuri de muncă și oportunități de obținere a veniturilor suplimentare în zonele rurale.

4.2.12. 012. Menținerea diversității biologice și a valorii de mediu a terenurilor agricole și forestiere

Priorități/Domenii de intervenție

- 4A)
- 4C)
- 5A)

Obiective transversale

- Mediu
- Climă
- Inovare

Descriere

Mediul natural din România se caracterizează, în general, printr-o stare bună de conservare a resurselor naturale de sol și apă, prin varietatea peisajelor tradiționale și printr-o remarcabilă diversitate biologică. Cu toate acestea, riscul intensivizării și abandonării activităților agricole, exercită o presiune ridicată asupra biodiversității.

Astfel, este necesară încurajarea fermierilor pentru a deservi societatea ca întreg, prin continuarea practicării activităților agricole prietenoase cu mediul, promovarea practicilor agricole tradiționale, extensive, bazate pe o utilizare redusă a inputurilor, menținându-se în același timp peisajul și caracteristicile sale, calitatea resurselor naturale, inclusiv calitatea solului și diversitatea genetică.

Pentru acoperirea acestor nevoi, fermierii trebuie sprijiniți să aplice metode de producție agricolă compatibile cu protecția și îmbunătățirea calității mediului, care implică pierderi de venit și costuri suplimentare față de metodele convenționale de producție agricolă.

De asemenea, pentru îmbunătățirea condițiilor de mediu specifice ecosistemelor forestiere, în completarea măsurilor de protecție a mediului prevăzute de legislația națională, este necesară aplicarea unor măsuri de

limitare a intervenţiilor silvotehnice, care presupun pierderi de venit pentru care deţinătorii de păduri trebuie să fie compensaţi.

Măsurile menţionate vor avea ca rezultat, conservarea speciilor sălbatice şi a habitatelor naturale pe terenurile agricole şi forestiere, inclusiv pe terenurile agricole cu înaltă valoare naturală, precum şi menţinerea şi creşterea valorii naturale a acestora. De asemenea, se va asigura conservarea raselor locale de animale în pericol de abandon.

Astfel, se va asigura dezvoltarea durabilă a sectoarelor agricol şi forestier, răspunzând în acelaşi timp cererii din ce în ce mai mari a societăţii pentru servicii de mediu şi totodată promovând produsele tradiţionale şi diversificarea activităţilor prin turism durabil.

4.2.13. 013. Susținerea unui management durabil al pădurilor

Priorități/Domenii de intervenție

- 2A)
- 4C)

Obiective transversale

- Mediu
- Climă

Descriere

Pădurile din România, indiferent de natura proprietății, sunt administrate în baza unor concepte de gestionare durabilă compatibile cu cele recunoscute la nivel european, printr-un cadru de reglementare și un sistem de planificare unitar la nivel național. Acest cadru este orientat în mod deosebit către asigurarea funcțiilor de protecție pe care pădurile le îndeplinesc. Cu toate acestea, gestionarea resurselor forestiere este îngreunată de gradul scăzut de accesibilizare al pădurilor, precum și de dotarea tehnică insuficientă, învechită și puțin diversificată a firmelor care activează în domeniul forestier.

Astfel, este necesară sprijinirea diferiților actori din sectorul forestier pentru modernizarea și construirea de drumuri forestiere și pentru achiziționarea de echipamente și tehnologii moderne. De asemenea, trebuie încurajată utilizarea practicilor tradiționale în activitatea de exploatare forestieră, cu impact redus asupra factorilor de mediu.

Prin creșterea accesibilizării pădurilor se va asigura îmbunătățirea condițiilor pentru executarea lucrărilor silvoculturale, prevenirea și stingerea incendiilor și pentru exploatarea pădurilor în condiții ecologice și de rentabilitate. Utilizarea unor echipamente și tehnologii moderne și a practicilor tradiționale, va avea impact pozitiv asupra mediului, prin reducerea nivelului de degradare a solului, de poluare a aerului și apelor, prin reducerea emisiilor de GES și a consumului de energie.

4.2.14. 014. Creşterea suprafeţelor împădurite

Priorităţi/Domenii de intervenţie

- 5E)

Obiective transversale

- Mediu
- Climă

Descriere

În România, ponderea suprafeţei împădurite este mai mică decât media UE şi sub pragul minim recomandat de comunitatea ştiinţifică naţională pentru România. Totodată, suprafeţele împădurite sunt repartizate în mod inegal pe principalele forme de relief, astfel că, în zona de câmpie, afectată în mod deosebit de schimbările climatice, se regăsesc numai 11% din totalul suprafeţei împădurite. De asemenea, în zonele de deal şi munte, pe terenurile agricole şi neagricole, se manifestă fenomene de degradare a solului şi inundaţii.

Creşterea suprafeţelor împădurite şi dezvoltarea de sisteme de perdele forestiere constituie o necesitate din perspectiva îndeplinirii obiectivelor globale cu privire la reducerea emisiilor de CO2 şi adaptarea la efectele schimbărilor climatice, precum şi a obiectivelor de reducere a degradării solului, a atenuării riscului la inundaţii şi a reducerii efectelor negative ale viiturilor. Pe lângă acestea, împădurirea terenurilor agricole şi neagricole va contribui la creşterea biodiversităţii locale, prin refacerea habitatelor şi ecosistemelor şi crearea de zone de tranziţie propice dezvoltării populaţiilor de insecte, păsări şi mamifere. Prin funcţiile de natură ecologică, socială şi economică, pădurile furnizează şi alte bunuri şi servicii pentru societate, cum ar fi produsele lemnoase şi nelemnoase, spaţiu de recreere, înfrumuseţarea peisajului.

4.2.15. 015. Menţinerea şi îmbunătăţirea resurselor de apă

Priorităţi/Domenii de intervenţie

- 4B)

Obiective transversale

- Mediu
- Climă

Descriere

Cea mai mare parte a resurselor de apă în România se încadrează în clase de calitate bună şi foarte bună. Deşi agricultura nu reprezintă, în prezent, un factor poluator major al apelor de suprafaţă şi subterane (cu fertilizanţi, pesticide, nitraţi şi nitriţi), pe fondul cererii din ce în ce mai ridicate de produse alimentare, presiunea intensivizării agriculturii va reprezenta un risc important pentru creşterea poluării apelor, asociat

și cu aplicarea inadecvată a tehnologiilor agricole.

În acest sens, este necesară menținerea unui nivel redus de poluare a apelor din surse agricole, prin utilizarea unor practici și facilități agricole cu impact redus asupra calității apei.

Creșterea calității apelor va reprezenta un rezultat al aplicării de practici specifice agriculturii ecologice prin care se limitează sau chiar se interzice utilizarea de îngrășăminte și produse de protecție a plantelor. În plus, aplicarea de practici agricole extensive și gestionarea adecvată a gunoiului de grajd, contribuie la menținerea și îmbunătățirea calității apelor.

4.2.16. 016. Protecția și îmbunătățirea resurselor de sol

Priorități/Domenii de intervenție

- 4C)

Obiective transversale

- Mediu
- Climă

Descriere

În ciuda stării bune, în general, a resurselor naturale, a tendinței de creștere a suprafeței pe care se practică agricultura ecologică, a ponderii ridicate a suprafețelor gestionate în mod durabil, care promovează agricultura extensivă cu impact scăzut asupra mediului, există mari suprafețe agricole afectate de diverse fenomene de degradare a solului.

Manifestarea din ce în ce mai frecventă a fenomenelor climatice extreme și practicarea unui management agricol inadecvat cresc riscul de degradare a solului prin: eroziunea cauzată de apă și de vânt, salinizare/alcalinizare, compactarea solului, reducerea biodiversității solului și reducerea materiei organice. În unele regiuni, aceste amenințări contribuie din ce în ce mai mult la un risc de scădere a productivității și chiar de marginalizare a suprafețelor agricole și abandonare a activităților agricole.

Pentru reducerea riscului de degradare a solului este necesară încurajarea fermierilor și a deținătorilor de păduri în vederea aplicării de practici de management care asigură protecția resurselor de sol și continuării activităților agricole în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice, precum și încurajarea acestora în vederea utilizării de tehnologii cu impact redus asupra solului.

Un prim set de măsuri importante pentru protecția solului este cel al normelor privind ecocondiționalitatea, a căror aplicare în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice reprezintă, în sine, continuarea activităților agricole. De asemenea, promovarea măsurilor de gestionare a terenurilor, care depășesc standardele minime de întreținere a terenului, va contribui suplimentar la reducerea proceselor de degradare a solului. În plus, aplicarea de metode specifice agriculturii ecologice, precum și împădurirea terenurilor agricole afectate de diverse fenomene de degradare, pot veni în sprijinul protecției resurselor de sol.

4.2.17. 017. Adaptarea la efectele schimbărilor climatice

Priorități/Domenii de intervenție

- 5A)
- 5E)

Obiective transversale

- Mediu
- Climă

Descriere

În contextul scenariilor climatice pe termen mediu și lung, conform cărora se așteaptă creșteri ale temperaturii medii anuale, se vor amplifica fenomenele climatice extreme (secetă, inundații etc.). În plus, infrastructura de irigații existentă în România este depășită din punct de vedere al eficienței utilizării resurselor.

În vederea adaptării la efectele schimbărilor climatice, este necesară înființarea, extinderea și/sau modernizarea instalațiilor de irigații, promovarea de tehnologii și practici noi de management agricol, adoptarea de măsuri pentru managementul riscului, înființarea de perdele forestiere de protecție a câmpului.

Aceste acțiuni vor avea ca rezultat combaterea secetelor excesive, ameliorarea climatului local, acoperirea pierderilor cauzate de vulnerabilitatea comunităților rurale față de efectele schimbărilor climatice, precum și eficientizarea utilizării resurselor de apă dulce.

4.2.18. 018. Nivel redus de emisii GES din sectorul agricol și tranziția către o economie cu emisii scăzute de carbon

Priorități/Domenii de intervenție

- 4C)
- 5C)
- 5D)
- 5E)

Obiective transversale

- Mediu
- Climă

Descriere

Emisiile de gaze cu efect de seră din agricultură au scăzut cu 53% din 1989. Această reducere a emisiilor este asociată cu declinul economic al agriculturii din 1989, inclusiv cu numărul redus de animale şi cu folosirea scăzută a fertilizanţilor minerali. Cu toate acestea, emisiile de gaze cu efect de seră provenite din depozitarea şi aplicarea în teren a gunoiului de grajd sunt în continuare foarte ridicate din cauza facilităţilor inadecvate de depozitare şi din cauza echipamentelor învechite folosite pentru aplicarea în teren.

Pentru a menţine un nivel scăzut al emisiilor de gaze cu efect de seră din agricultură, este necesară crearea de facilităţi şi utilizarea de echipamente moderne pentru depozitarea şi aplicarea gunoiului de grajd, aplicarea unor practici agricole care contribuie la menţinerea carbonului în sol, inclusiv producţia şi folosirea energiei regenerabile. De asemenea, creşterea suprafeţelor împădurite şi dezvoltarea de sisteme de perdele forestiere constituie o necesitate din perspectiva îndeplinirii obiectivelor globale cu privire la reducerea emisiilor de CO2 şi adaptarea la efectele schimbărilor climatice.

Aceste acţiuni vor avea ca rezultat menţinerea unui nivel scăzut al emisiilor de gaze cu efect de seră din agricultură.

4.2.19. 019. Reducerea gradului de sărăcie şi a riscului de excluziune socială

Priorităţi/Domenii de intervenţie

- 6A)
- 6B)

Obiective transversale

- Inovare

Descriere

În zonele rurale din România există o serie de decalaje majore în ceea ce priveşte calitatea vieţii în mediul rural. Acestea se reflectă prin prisma tuturor componentelor sale socio-economice: economie rurală, servicii, infrastructura edilitară şi recreaţională, formare şi educaţie, capacitate administrativă, potenţial demografic, sănătate, cultură, etc.

Toate aceste nevoi evaluate ca un întreg conduc la o nevoie principală, cea de reducere a sărăciei şi a riscului de excluziune socială.

Asfel în mod specific, mediul rural este caracteriazat de decalaje importanate faţă de mediul urban în ceea ce priveşte infrastructura de bază şi servicii, oportunităţi de angajare şi antreprenoriat, guvernanţă locală, acces la credite pentru investiţii.

Nevoia protejarii şi conservării patrimoniului cultural este de asemenea esenţială în menţinerea identităţii comunităţilor rurale. Totodată este din ce in ce mai evidentă nevoia unei abordări locale integrate, participative, de jos în sus, cu posibilitatea de a identifica nevoile locale şi a găsi soluţii viabile şi inovatoare pe care o abordare convenţională de sus în jos nu o poate realiza.

O infrastructură de bază adecvată va crea premizele atractivităţii mediului rural atât ca mediu de rezidenţă

cât şi ca mediu de afaceri ce poate oferi posibilități de anagajare mai ales în domenii non-agricole. Aceste nevoi odată abordate într-un mod piramidal sau integrat printr-o abordare de tip Leader vor conduce la generarea de venituri alternative, la calitatea şi atractivitatea mediului rural.

Abordarea nevoilor socio-economice şi culturale a zonelor rurale vor conduce la reducerea disparităților, la oportunități egale pentru populația rurală, oferind creşterea accesului la locuri de muncă, antreprenoriat, infrastructură de bază, sănătate, educație, cultură.

4.2.20. 020. Infrastructura de bază şi servicii adecvate în zonele rurale

Priorități/Domenii de intervenție

- 6B)

Obiective transversale

- Mediu
- Climă

Descriere

Infrastructura şi serviciile de bază în comunitățile rurale sunt neadecvate atât din punct de vedere al calității dar mai cu seamă a functionalității acestora. Acestea reprezintă principalele elemente care menţin un decalaj accentuat între zonele rurale şi zonele urbane din România şi cu atât mai mult, o piedică în calea egalităţii de şanse şi a dezvoltării socio-economice a zonelor rurale.

Astfel dezvoltarea și modernizarea de sisteme de apă/apă uzată adaptată la standarde, rețele de drumuri de interes local, servicii de sănătate, reprezintă nevoi de bază pentru populația rurală. Accesul limitat la acestea este reflectat într-un grad redus de atractivitate a spațiului rural atât pentru antreprenori dar și pentru tinerii din aceste zone. Deficiențele ce decurg dintr-o infrastructură locală slab dezvoltată determină de asemenea decalaje de accesibilizare a formelor educaționale.

O infrastructură de bază îmbunătățită, va crea condiţii de viaţă adecvate, o dezvoltare şi revitalizare a economiei rurale asigurând totodată accesul la sănătate, servicii sociale dar şi educație.

În mod specific o infrastructură de apă/apă uzată în sistem centralizat va contribui la îmbunătățirea calității apei potabile și va reduce poluarea cauzată de încărcătura organică biodegrabilă din gospodăriile rurale.

4.2.21. 021. Creşterea numărului de locuri de muncă în zonele rurale

Priorități/Domenii de intervenție

- 6A)

Obiective transversale

- Mediu
- Inovare

Descriere

În prezent, în România, oportunităţile de angajare sunt reduse, în special în sectorul non-agricol. Populaţia din zonele rurale depinde în principal de activităţile agricole acestea oferindu-le condiţii de viaţă de subzistenţă. Decalajul dintre mediul rural şi cel urban este redat de nivelul scăzut de venituri şi de rata de angajare. Nevoia obţinerii de venituri suplimentare pentru populaţia ocupată în agricultura de subzistenţă şi semisubzistenţă este absolut necesară, mai ales în contextul tendinţei de depopulare. Totodată nevoia de stimulare a antreprenoriatului în mediul rural este ridicată şi este în rezonanţă cu nevoia de creştere a valorificării potenţialului comunităţilor rurale din perspectiva pesiajului, culturii, activităţilor tradiţionale dar şi a resurselor locale.

Dezvoltarea afacerilor la scară mică este recunoscută ca fiind sursa cea mai importantă de locuri de muncă şi obţinerea de venituri suplimentare. Astfel, abordarea nevoilor mai sus evidenţiate se va putea concretiza în dezvoltarea de către micii femieri sau membrii familiior acestora de activităţi la scară mică în domeniul non agricol, precum agro-truisnul, meşteşugrile. De asemenea, investiţiile în crearea şi dezvoltarea de activităţi de servicii şi mai ales de producţie în mediul rural vor deservi nevoii de creare de locuri de muncă pentru populaţia rurală şi menţinerea populaţiei în mediul rural.

4.2.22. 022. Patrimoniu local conservat

Priorităţi/Domenii de intervenţie

- 6B)

Obiective transversale

- Mediu
- Inovare

Descriere

Caracterizate de o capacitate slabă de a dezvolta şi implementa în mod eficient proiecte de dezvoltare locală sustenabilă, de o calitate slabă a infrastructurii turistice, de degradarea aşezămintelor tradiţionale cu valoare culturală şi a monumentelor istorice, satele româneşti cu o bogată moştenire au nevoie de o mai bună organizare pentru a asigura conservarea resurselor culturale unice şi utilizarea acestora în scopul dezvoltării socio-economice.

Tradiţiile rurale, etno-folclorice, culturale, ecologice, gastronomice şi caracteristicile locale de mediu sunt insuficient valorificate pentru dezvoltarea turismului, pentru crearea de locuri de muncă, pentru generarea de venit şi pentru asigurarea unui impact pozitiv asupra sentimentului de demnitate şi mândrie al comunităţilor locale.

Sprijinul acordat în cadrul unui proces integrat şi echilibrat de dezvoltare teritorială, inclusiv prin

intermediul strategiilor de dezvoltare locală, va conduce la păstrarea şi conservarea patrimoniului local, iar acţiunile de marketing pot genera valoarea adăugată pentru produsele autohtone.

Prin acţiuni inovative de punere în valoare a patrimoniului local se poate realiza, de asemenea, creşterea atractivităţii zonelor rurale, atât pentru populaţia rurală cât şi pentru turişti. O mai bună recunoaştere şi protecţie a moştenirii culturale şi naturale ar duce la intensificarea gradului de identificare al populaţiei rurale cu zonele în care trăiesc şi a dorinţei acestora de a rămâne în spaţiul rural, diminuând astfel dorinţa de a emigra către zonele urbane.

4.2.23. 023. Dezvoltare locală prin abordarea LEADER

Priorităţi/Domenii de intervenţie

- 6B)

Obiective transversale

- Mediu
- Climă
- Inovare

Descriere

Nevoia continuării unui instrument de dezvoltare rurală pentru promovarea de jos în sus a iniţiativelor şi activităţilor de dezvoltare de către comunităţile locale, având ca punct de plecare nevoile identificate la nivel local şi potenţialul endogen, este importantă în condiţiile nevoilor specifice ale comunităţilor locale.

Nevoia de dezvoltare într-o manieră integrată şi inovativă a problematicilor de importanţă locală, de dezvoltare echilibrată a comunităţilor locale este vitală pentru accelerarea evoluţiei structurale a acestor comunităţi.

De asemenea, nevoia întăririi guvernanţei locale în termeni de capacitate de gestionare trebuie să fie sporită, ca actorii interesaţi din zonele rurale să fie mai bine informaţi şi stimulaţi în legătură cu posibilitatea de a se implica în mai mare măsură în procesul de dezvoltare a propriilor comunităţi locale.

Implicarea actorilor locali în dezvoltarea zonelor în care activează, va contribui la realizarea unei dezvoltări dinamice sprijinită de o strategie de dezvoltare locală elaborată şi implementată local şi administrată de reprezentanţi ai GAL.

Inovarea în cadrul abordării LEADER va conduce la adaptarea nevoilor la cerinţele contextului local.

4.2.24. 024. Reţea naţională de dezvoltare rurală funcţională

Priorităţi/Domenii de intervenţie

- 1A)
- 1B)
- 1C)
- 2A)
- 2B)
- 3A)
- 3B)
- 4A)
- 4B)
- 4C)
- 5A)
- 5B)
- 5C)
- 5D)
- 5E)
- 6A)
- 6B)
- 6C)

Obiective transversale

- Inovare

Descriere

Implementarea cu succes a PNDR 2014-2020 nu va depinde numai de existența sprijinului financiar, implementărea unor măsuri bine structurate ci și de diseminarea informațiilor, a modelelor de succes, a metodelor și practicilor inovative pentru proiecte care să promoveze dezvoltarea afacerilor rurale și a comunităților rurale într-o abordare coerentă. Astfel, este necesară existența unei rețele naționale de dezvoltare rurală care prin specificul activităților desfășurate să acopere această nevoie stringentă, existentă la nivelul tuturor actorilor implicați în dezvoltarea rurală.

O rețea de dezvoltare rurală consolidată va asigura interconectarea actorilor locali, diseminarea cunoștințelor și noilor metode inovative și animarea actorilor comunităţilor locale, lucruri esenţiale pentru un spaţiu rural activ.

4.2.25. 025. Accesul la infrastructura modernă TIC

Priorități/Domenii de intervenție

- 6B)

Obiective transversale

- Mediu
- Climă
- Inovare

Descriere

În prezent există o conectivitate slabă la internet în bandă largă în zonele rurale, cauzată atât de lipsa unei infrastructuri moderne TIC cât și de veniturile slabe ale populației rurale.

Există necesitatea dezvoltării unei rețele de comunicații în zonele rurale, inclusiv a unor servicii de internet în bandă largă în principalele puncte de interes precum centre comunale, librării, administrații locale, care să permită îmbunătățirea informării, un schimb mai bun de cunoștințe și o inovare intensificată în ferme și în exploatațiile forestiere.

Modernizarea infrastructurii TIC și a serviciilor de comunicații în comunitățile locale va facilita o participare mai intensă a populației din spațiul rural la procesul de creștere economică, ducând astfel la reducerea disparităților legate de calitatea serviciilor dintre zonele rurale și centrele urbane.

Prin intermediul unei astfel de infrastructuri, spațiul rural va deveni mai atractiv pentru dezvoltarea socio-economică, inclusiv pentru inițierea și consolidarea afacerilor, pentru crearea de parteneriate pentru inovare în sensul facilitării schimbului de informații și a creării unei baze de cunoștințe comune, pentru activități de comunicații, analiză și planificare strategică, coeziune socială (instaurarea interesului social și a grupurilor culturale), pentru servicii de sănătate și de învățământ, etc. Astfel, este posibilă diminuarea tendinței de scădere a populației rurale, în special a tinerilor și a persoanelor cu diferite specializări care vor fi motivați să rămână în spațiul rural în contextul îmbunătățirii condițiilor de viață.

Un acces îmbunătățit la infrastructură modernă TIC va contribui la reducerea efectelor schimbărilor climatice prin folosirea de tehnologii inovatoare care necesită un astfel de acces pentru un management eficient al resurselor naturale.

4.2.26. 026. Modernizarea infrastructurii de invățământ agricol

Priorități/Domenii de intervenție

- 6B)

Obiective transversale

Descriere

În zonele rurale din România, infrastructura pentru învăţământul agricol este insuficient dezvoltată pentru acoperirea nevoilor de predare şi punere în practică a cunoştinţelor agricole. Migraţia tinerilor din mediul rural este un aspect care contribuie la scăderea numărului absolvenţilor de licee agricole, fenomenul fiind generat de un grad limitat de oportunităţi pentru tânăra generaţie de a se dezvolta pe plan profesional în zonele rurale. Printre cauzele migraţiei tinerilor din mediul rural către mediul urban se numără şi nivelul scăzut de atractivitate al spaţiului rural din punct de vedere socio-economic, precum şi nivelul scăzut al abilităţilor dobândite prin educaţie.

De asemenea, gradul redus de educaţie în domeniul agricol, provocat inclusiv de lipsa facilităţilor în acest sector, cauzează un management neperformant al fermelor şi implicit, contribuie la adâncirea gradului de sărăcie în mediul rural.

Nevoia oferirii de curicule educative adaptate specificului rural precum ştiinţele agricole este importantă în rândul tinerilor din zonele rurale.

Astfel, abordarea nevoii legate de o educaţie adpatată şi adecvată în domeniul agricol, va conduce la stabilizarea tienrilor în mediul rural şi cresterea competitivităţii a sectorului agricol.

Prin îmbunătăţirea infrastructurii de învăţământ agricol se poate construi o bază solidă pentru furnizarea de cunoştinţe şi de servicii adecvate care să asigure educaţia viitoarei generaţii din domeniul agricol. Prin urmare, investiţiile în infrastructura de învăţământ agricol ar putea reprezenta o soluţie pentru formarea de noi generaţii de tineri bine pregătiţi care să răspundă nevoilor de dezvoltare al sectorului agro-alimentar.

5. DESCRIEREA STRATEGIEI

5.1. Fundamentarea nevoilor selectate pentru a fi acoperite prin PNDR şi selectarea obiectivelor, priorităţilor şi domeniilor de intervenţie pe baza analizei SWOT şi a analizei nevoilor

România întâmpină dificultăţi în atingerea potenţialului socio-economic al sectorului agro-alimentar. Din analiza SWOT reiese că agricultura şi spaţiul rural înregistrează mari provocări caracterizate de: structura dual a exploataţiilor; productivitate agricolă redusă, populaţie numeroasă implicată în agricultura de (semi)subzistenţă şi cu nivel scăzut de pregătire agricolă şi antreprenorială; pondere scăzută a produselor agroalimentare cu valoare adăugată; procent ridicat al fermierilor în vârstă, dotări deficitare la nivelul exploataţiilor; acces la servicii de bază şi infrastructură cu mult sub nivelul zonelor urbane; dezvoltare insuficientă a economiei rurale non-agricole cu efecte la nivel de ocupare în mediul rural; o pondere mare a populaţiei aflate în risc de sărăcie şi excluziune socială şi o serie de riscuri climatice şi de mediu care reprezintă o ameninţare pentru zonele rurale şi pentru întregul teritoriu.

Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) 2014-2020 este o oportunitate pentru abordarea punctelor slabe, pe baza consolidării punctelor tari şi utilizarea oportunităţilor, dar şi pe baza lecţiilor învăţate şi progreselor realizate prin PNDR 2007-2013. Au fost înregistrate progrese importante în perioada 2007-2013, în special cu privire la modernizarea exploatațiilor agricole și a unităților procesatoare din sectorul agro-alimentar, întinerirea generaţiilor de fermieri, implementarea de practici şi realizarea de investiţii prietenoase cu mediul, economii locale diversificate şi infrastructura locală dar insuficinete in raport cu nevoile. Începând cu anul 2007, în România au fost puse bazele promovării utilizării continue şi durabile a terenurilor agricole şi forestiere, fiind create astfel premisele menţinerii patrimoniului natural şi conservarea valorii naturale ridicate a zonelor rurale. PNDR 2014-2020 va putea menţine în acest context continuarea eforturilor necesare dezvoltării spaţiului rural, prin abordarea strategică a următoarelor obiective:

i) restructurarea şi creşterea viabilităţii exploataţiilor agricole; ii) gestionarea durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice; iii) diversificarea activităţilor economice, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii şi serviciilor pentru îmbunătățirea calităţii vieţii în zonele rurale, conform prevederilor Acordului de Parteneriat. Aceste obiective sunt în acord cu cele definite în strategiile naţionale, în special cu Strategia de dezvoltare a sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung 2020-2030, cu Politica Agricolă Comună şi cu Strategia Europa 2020. Măsurile adresate atingerii acestor obiective, se subordonează principiilor şi obiectivelor stabilite prin convenţiile internaţionale şi directivele europene adresate conservării biodiversităţii, habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică şi managementului durabil al resurselor naturale .

Îndeplinirea acestor obiective se va realiza în perioada de programare 2014-2020 prin intermediul **celor șase priorități** ale Uniunii Europene stabilite în cadrul Regulamentului de dezvoltare rurală (1305/2013):

- ***Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale (P1);***
- ***Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovative si a gestionării durabile a pădurilor (P2);***
- ***Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură (P3)***;
- ***Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură și silvicultură (P4)***;

- ***Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezilientă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic (P5)***;
- ***Promovarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei şi dezvoltare economică în zonele rurale (P6).***

Toate aceste priorităţi sunt transpuse prin domenii de intervenţie (D.I.) şi facilitează realizarea obiectivelor transversale legate de inovare, de protecția mediului și de atenuare a efectelor schimbărilor climatice şi adaptare la acestea.

Urmare analizei SWOT şi a identificării nevoilor au fost selectate nevoile la care se va răspunde prin PNDR 2014-2020. Acestea vor fi soluţionate în contextul abordării transversale prin P1 prin domeniile de intervenţie 1A, B, C.

Intervenţiile prin intermediul P1 vor conduce la reducerea decalajelor de cunoştinţe, informaţii şi servicii de consiliere în rândul fermierilor, corelare a cercetării cu practica şi de conectare a actorilor implicaţi în dezvoltarea rurală, la nivel de cultură antreprenorială şi în privinţa dependenţei de activităţi agricole caracteristice zonelor rurale. Va fi abordată nevoia de reducere a decalajelor de cunoştinţe şi informaţii în rândul fermierilor şi în ceea ce priveşte aplicarea de practici de mediu care aduc beneficii biodiversităţii, solului şi apei şi de adaptare la efectele schimbărilor climatice la reducerea emisiilor de GES. Totodată, interconectarea actorilor implicaţi în dezvoltarea rurală şi facilitarea schimbului de cunoştinţe va fi sprijinită prin Reţeaua Naţională de Dezvoltare Rurală (RNDR) -N. 1-3, 12, 15-18, 24.

Nevoile care sunt abordate în principal prin intermediul **priorităţilor 2-6** sunt stabilite după cum urmează:

i) Obiectivul de restructurare si creştere a viabilităţii exploataţiilor agricole (Fig. Xi)

Creşterea competitivităţii agriculturii, silviculturii şi sectorului alimentar este esenţială pentru dezvoltarea economică a zonelor rurale şi pentru crearea de locuri de muncă şi prin urmare, reprezintă elementul central al acestei strategii. Există potenţial pentru creşterea productivităţii, integrarea mai bună pe piaţă a producătorilor agricoli, substituirea importurilor, creşterea exporturilor de produse cu valoare adăugată şi modernizarea sectorului de procesare a produselor agricole. În particular, importante beneficii pot fi obţinute din sporirea competitivităţii sectorului pomicol. Sectorul pomicol, aflat în declin în ultimii 25 de ani, atât în materie de suprafeţe cultivate, cât şi de productivitate, va fi abordat printr-un subprogram dedicat, pentru a elimina problematicile structurale ce afectează plasarea pe piața de fructe proaspete, materie primă pentru procesare şi implicit competitivitatea sectorului în general. Acest sprijin, permite identificarea nevoilor specifice, în contextul unei analize detaliate a sectorului, zonarea intervenției, adresarea mai eficientă a acestora pe tot lanțul, de la productie şi procesare până la comercializare şi sporirea interesului beneficiarilor, datorită conştientizării oportunităților oferite de acest sector.

Obiectivul i) al PNDR 2014-2020 va răspunde nevoilor selectate (N. 1-13), prin priorităţile de dezvoltare rurală P2, P3 şi prioritatea orizontală P1 după cum urmează:

- **Prioritatea 2 de dezvoltare rurală (P2)** prin domeniile de intervenţie **2A, B** va conduce la reducerea decalajelor la nivel de: capital şi tehnologie în fermă, ferme restructurate şi modernizate, orientate către piaţă, acces facil la instrumente financiare, generaţii tinere de fermieri, susţinerea unui management durabil al pădurilor (N. 4, 6, 7, 11, 13);
- **Prioritatea 3 de dezvoltare rurală (P3)** prin domeniile de intervenţie **3A, B** va conduce la reducerea decalajelor de modernizare şi adaptare la standardele UE în sectorul agro-alimentar,

integrarea fermierilor şi a procesatorilor în lanţurile scurte de aprovizionare şi gestionarea riscului în agricultură (N. 5, 8, 9, 10);

Prioritățile 1, 2 şi 3 şi domeniile de intervenţie corespunzătoare vor asigura cadrul general pentru abordarea nevoilor selectate, iar un subprogram dedicat sectorului pomicol (pe întregul lanţ valoric) va revitaliza acest subsector cu potenţial ridicat.

Dat fiind nivelul slab de dotare, polarizarea excesivă a exploataţiilor şi accesul dificil la investiţii, abordarea nevoilor 4,6,7 şi 11 este elementul central ce va fi abordat prin sprijini modernizarea sectorului agricol, a fermelor mici si mijlocii si a fermelor de familie, ceea va asigura creşterea consolidării structurale a acestui segment prin creşterea productivităţii agricole, a calităţii ofertei de materii prime agricole şi a adaptării acestora la cerinţele pieţei si standardelor europene. Totodata o atenţie specială va fi acordată instalării tinerilor fermieri şi restructurării fermelor mici şi mijlocii.

Pentru scăderea vulnerabilităţii la efectele negative generate de fenomenele schimbarilor climatice, sanitare şi de mediu, se va asigura accesul fermierilor la sisteme şi fonduri de sprijin pentru gestionarea riscurilor.

Creşterea ponderii de produse procesate şi comercializate pe piaţă, inclusiv de produse cu înaltă valoare adăugată, va fi asigurată prin abordarea nevoilor 5,8,9. Dezvoltarea de grupuri de producători la nivel local prin intermediul LEADER şi în cadrul subprogramului pomicol, va reduce deficienţele legate volumul redus şi fragmentarea ofertei de produse, consolidând poziţia pe piaţă a producătorilor agricoli in vederea comercializarii in comun a produselor.

În contextul scăderii numărului unităţilor de procesare şi a nevoii de conformare cu standardele UE, sprijinirea investiţiilor de modernizare în industria procesatoare in raport cu capacitatea de productie va conduce la creşterea ofertei de produse agro-alimentare pe piaţă, generând valoare adaugata produselor agricole cu efecte pozitive si asupra balanţei comerciale. Stimularea creării de lanţuri scurte de aprovizionare va deschide noi oportunităţi de piaţă şi va consolida legăturile dintre producători şi consumatori.

Nivelul scăzut de instruire şi slaba capacitate managerială în rândul tinerilor fermieri şi a fermierilor mici vor fi ameliorate prin furnizarea de servicii de instruire şi consultanţă cu privire la îmbunătăţirea productivităţii şi creşterea valorii adăugate, cât și cu privire la managementul riscurilor. Lipsa de adaptare a activităţilor de cercetare la nevoile sectorului agro-alimentar (în special în subsectorul pomicol) va fi abordată prin facilitarea creării de grupuri operaționale formate din fermieri, mediul de afaceri și cercetători. Având în vedere elementele identificate mai sus, **sprijinul prin PNDR va prevedea in principal**:

- Înfiinţarea, extinderea şi modernizarea dotărilor la nivel de fermă (clădiri, drumuri de acces, irigaţii, tehnologii de reducere a poluării şi producţie de energie din surse regenerabile, facilităţi de depozitare, comercializare şi procesare, inclusiv în contextul lanţurilor scurte, etc.);
- Investiţii în procesare şi comercializare, inclusiv în eficienţă energetică, marketing, depozitare, condiţionare, adaptare la standarde, etc;
- Sprijin pentru restructurarea fermelor, în special a celor mici, şi întinerirea generaţiilor de fermieri;
- Gestionarea riscurilor în sectorul agro-alimentar;
- Activităţi consiliere şi formare, realizate inclusiv prin intermediul grupurilor de producători.

ii) Gestionarea durabilă a resurselor naturale şi combaterea schimbărilor climatice (Fig. Xii)

Gestionarea durabilă a resurselor naturale şi combaterea schimbărilor climatice sunt acţiuni esenţiale pentru abordarea obiectivelor transversale ale PNDR legate de protecţia mediului şi atenuarea schimbărilor climatice şi de adaptarea la acestea. PNDR 2014-2020 îşi propune cu prioritate să menţină înalta valoare naturală şi starea bună a resurselor naturale prin promovarea utilizării într-un mod durabil a acestora, precum şi să contribuie la atingerea obiectivului naţional de menţinere a unui nivel redus de emisii de GES în sectorul agricol şi la adaptarea la efectele schimbarilor climatice.

Ameninţările cu care se confruntă mediul natural din România, şi pentru evitarea cărora sunt propuse unele măsuri în cadrul PNDR 2014-2020, vizează şi riscurile asociate schimbărilor climatice, manifestate prin apariţia tot mai frecventă a fenomenelor climatice extreme (seceta, inundaţii etc.), precum şi poluarea din surse agricole.

Obiectivul ii) al PNDR 2014-2020 va fi atins prin abordarea priorităţilor de dezvoltare rurală P4 şi P5, răspunzându-se în acest fel nevoilor selectate (N.12-18), după cum urmează:

- Abordarea **Priorităţii 4 de dezvoltare rurală (P4)**, prin domeniile de intervenţie **4A, B, C**, va conduce la conservarea diversităţii biologice pe terenurile agricole şi forestiere, precum şi la protecţia şi îmbunătăţirea resurselor de apă şi sol (N.12, 13, 15, 16, 18);
- Abordarea **Priorităţii 5 de dezvoltare rurală (P5)**, prin domeniile de intervenţie **5A, C, D, E**, va conduce la eficientizarea utilizării apei în agricultură, creşterea producerii şi utilizării de energie provenită din surse regenerabile, reducerea emisiilor de GES din agricultură, promovarea sechestrării şi conservării carbonului, precum şi la adaptarea la efectele schimbărilor climatice (N.12, 14, 17, 18);

România deţine o mare diversitate biologică, aflată într-o stare bună şi foarte bună de conservare, fiind necesară continuarea eforturilor de încurajare a menţinerii unor practici agricole extensive, bazare pe inputuri reduse, cu un impact redus asupra factorilor de mediu, la scară largă. În acest mod se va putea asigura pe termen scurt şi mediu, contribuind la consistenţa strategiilor europene şi naţionale de conservare a speciilor importante (inclusiv a raselor locale în pericol de abandon) şi a habitatelor prioritare, menţinerea valorii de mediu a terenurilor agricole, în special a celor situate pe teritoriul siturilor Natura 2000. Astfel se va putea răspunde nevoilor identificate (N12, N.15, N16, N18). Aceasta este de o deosebită importanţă, în special în contextul intensivizării activităţilor agricole în urma dezvoltării socio-economice înregistrată de România. Promovarea utilizării continue a terenurilor agricole în zonele mai puţin atractive pentru activităţile agricole, este o provocare din perspectiva menţinerii peisajelor tradiţionale specifice spaţiului rural românesc, dar şi a managementului durabil al resurselor naturale, răspunzând şi acestor nevoi. Ameninţările cu care se confruntă mediul natural din România, şi pentru evitarea cărora sunt propuse unele măsuri (agro-mediu şi climă sau agricultură ecologică) în cadrul PNDR 2014-2020, vizează şi reducerea poluării din surse agricole (N15, N18).

Rolul multifuncţional al pădurii, în urma acţiunilor de împădurire şi a limitării numărului de lucrări silvotehnice în cadrul pădurilor, va răspunde nevoilor identificate atât din perspectiva P 4 (N12, N13, N16), cât şi din perspectiva P 5 (N12, N14).

Pentru abordarea nevoilor adresate schimbărilor climatice (P5), va fi necesară promovarea unor practici agricole care să conducă la adaptarea la schimbările climatice (N17), promovarea unui management adecvat al gunoiului de grajd şi reducerea utilizării inputurilor (N18), promovarea eficientizării utlizării apei în

sectorul agricol (N17) sau promovarea producerii şi utlizării energiei din surse regenerabile (N18).

iii) Diversificarea activităţilor economice, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii şi serviciilor pentru îmbunătățirea calităţii vieţii în zonele rurale (Fig. Xiii)

Zonele rurale joacă un important rol socio-economic în România, reprezentând o pondere mare din suprafaţa totală a teritoriului fiind locuite de aproape jumătate din populaţia tarii. Acest spaţiu ar putea beneficia de o bună dezvoltare a mediului de afaceri şi oferi noi locuri de muncă, oferind oprtunitati de ocupare in randul al populaţiei active din mediul rural.

Obiectivul iii) al PNDR 2014-2020 va răspunde nevoilor selectate prin prioritatea de dezvoltare rurală P6, respectiv prioritatea orizontală P1, după cum urmează:

- **Prioritatea 6 de dezvoltare rurala (P6)** prin domeniile de intervenţie **6A, B** va conduce la reducerea decalajelor legate de: gradul de sărăcie şi risc de excluziune socială, locuri de muncă în mediul rural, infrastructură de bază şi servicii, precum şi infrastructură de învăţământ agricol; conservarea patrimoniului local şi dezvoltare locală şi nivel de calitate a vieţii în mediul rural (N.5, 8, 11, 19-23,25, 26).

Abordarea nevoilor 19-23 va sprijini schimbarea structurii ocupationale a zonelor rurale (inclusiv absorbţia forţei de muncă excedentare din agricultură), prin stimularea unei economii rurale care să ofere locuitorilor oportunităţi de diversificare pentru obţinerea de venituri şi pentru reducerea gradului de sărăcie. Aceasta va conduce la crearea de şanse egale între populaţia rurală şi populaţia urbană prin furnizarea unor condiţii de viaţă adecvate, inclusiv în contextul educației, a serviciilor de sănătate şi serviciilor sociale.

Sprijinirea creării de noi microintreprinderi si intreprinderi mici va genera noi locuri de muncă în mediul rural si va conduce la absortia fortei de munca excedentare din sectorul agricol. Înființarea unor noi întreprinderi cu activități neagricole, sau dezvoltarea celor existente, inclusiv pentru stimularea turismului rural, dar şi o mai bună recunoaştere şi protecţie a moştenirii culturale şi naturale va spori atractivitatea spațiului rural, diminuând astfel tendinta locuitorilor de a emigra către zonele urbane în căutarea de noi oportunităţi socio-economice.

Continuarea abordării LEADER are o importanţă majoră în condițiile nevoilor specifice ale comunităţilor locale, iar investiţiile în infrastructură modernă TIC vor contribui la abordarea nevoii 25. Prin abordarea nevoii 26, se poate construi o bază solidă pentru furnizarea de cunoştinţe şi de servicii adecvate care să asigure educația viitoarei generaţii din domeniul agricol pentru a răspunde nevoilor de dezvoltare a sectorului agro-alimentar.

Având în vedere elementele identificate mai sus, **sprijinul prin PNDR va adresa in principal**:

- Sprijin pentru realizarea de investiții pentru microîntreprinderi şi întreprinderi mici non-agricole în zonele rurale;
- Îmbunătățirea infrastructurii locale, educaționale şi de îngrijire medicală, sisteme de alimentare cu apă, canalizare, drumuri locale;
- Restaurarea şi conservarea moştenirii culturale;
- Sprijin pentru strategii generate la nivel local, care asigură abordări integrate pentru dezvoltarea locală;

- Servicii de consiliere și acțiuni de transfer de cunoștințe pentru dezvoltarea afacerilor în spațiul rural.

Măsurile care vor contribui la abordarea nevoilor stabilite în cadrul priorităţilor 2-6 vor fi susţinute în mod sinergic de măsurile-suport stabilite sub domeniile de intervenție din cadrul priorității 1 de dezvoltare rurală.

i) Obiectivul de restructurare si creștere a viabilității exploatațiilor agricole		
Creșterea viabilității exploatațiilor și a competitivității tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile și promovarea tehnologiilor agricole inovative si a gestionării durabile a pădurilor (P2)	**Promovarea organizării lanțului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animalelor și a gestionării riscurilor în agricultură (P3)**	**Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale (P1)**
Nevoi selectate: **N.4** Nivel adecvat de capital şi tehnologie pentru realizarea de activități agricole moderne; **N.6** Reîntinerirea generațiilor de fermieri; **N.7** Restructurarea și modernizarea fermelor mici, în ferme orientate către piață; **N.11** Acces facil la instrumente financiare adecvate pentru fermieri, procesatori, amicilor antreprenori din zonele rurale. **N. 13** Susținerea unui management durabil al pădurilor	**Nevoi selectate** **N.5** Modernizarea sectorului de procesare a produselor agricole și adaptarea acestuia la standardele UE; **N.8** Înființarea de grupuri și organizații de producători; **N.9** Lanțuri scurte de aprovizionare funcționale; **N.10** Managementul riscului în agricultură și silvicultură; **N.11** Acces facil la instrumente financiare adecvate pentru fermieri, procesatori, amicilor antreprenori din zonele rurale.	**Nevoi selectate** **N.1** Cunoștințe adecvate în rândul fermierilor, în sectorul agro-alimentar şi de mediu; **N.2** Servicii de consiliere și consultanță agricolă adecvate și de calitate; **N.3** Adaptarea activităților de cercetare și a rezultatelor cercetării la nevoile fermierilor, deținătorilor de păduri și procesatorilor; **N.24** Facilitarea schimbului de informații, cunoștințe și experiențe printr-o rețea de conectare a actorilor implicați în dezvoltarea rurală.

Fig. Xi

ii) Gestionarea durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice	
Refacerea, conservarea și consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură și silvicultură (P4)	***Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezilientă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic (P5)***
Nevoi selectate: **N.12** Menținerea diversității biologice și a valorii de mediu a terenurilor agricole și forestiere; **N.13** Susținerea unui management durabil al pădurilor; **N.15** Menținerea și îmbunătățirea resurselor de apă; **N.16** Protecția și îmbunătățirea resurselor de sol; **N.18** Nivel redus de emisii de gaze cu efect de seră din sectorul agricol și sprijinirea trecerii către o economie cu emisii scăzute de carbon.	**Nevoi selectate** **N.12** Menținerea diversității biologice și a valorii de mediu a terenurilor agricole și forestiere; **N.14** Creșterea suprafețelor împădurite; **N.17** Adaptarea la efectele schimbărilor climatice; **N.18** Nivel redus de emisii de gaze cu efect de seră din sectorul agricol și sprijinirea trecerii către o economie cu emisii scăzute de carbon.

Fig. Xii

iii) Diversificarea activităţilor economice, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii şi a serviciilor pentru îmbunătățirea calităţii vieţii în zonele rurale	
Promovarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei şi dezvoltare economică în zonele rurale (P6)	***Încurajarea transferului de cunoștințe și a inovării în agricultură, în silvicultură și în zonele rurale (P1)***
Nevoi selectate: **N.5** Modernizarea sectorului de procesare a produselor agricole și adaptarea acestuia la standardele UE; **N.8** Înființarea de grupuri și organizații de producători; **N.11** Acces facil la instrumente financiare adecvate pentru fermieri, procesatori, amicilor antreprenori din zonele rurale; **N.19** Reducerea gradului de sărăcie și a riscului de excluziune socială. **N.20** Infrastructura de bază şi servicii adecvate în zonele rurale; **N.21** Creșterea numărului de locuri de muncă în zonele rurale; **N.22** Patrimoniu local conservat; **N.23** Dezvoltare locală prin abordarea LEADER; **N.25**. Accesul la infrastructură modernă TIC; **N.26** Modernizarea infrastructurii de învățământ agricol.	**Nevoi selectate:** **N.2** Servicii de consiliere și consultanță agricolă adecvate și de calitate; **N.3** Adaptarea activităților de cercetare și a rezultatelor cercetării la nevoile fermierilor, deținătorilor de păduri și procesatorilor; **N.24.** Retea nationala de dezvoltare rurala care sa interconecteze actorii implicați în dezvoltarea rurală si facilitarea schimbului de informații, cunoștințe și experiențe.

Fig. Xiii

5.2. Pentru fiecare prioritate şi domeniu de intervenţie - Alegerea, combinaţia şi justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

5.2.1. P1: Încurajarea transferului de cunoştinţe şi a inovării în agricultură, în silvicultură şi în zonele rurale

5.2.1.1. 1A) Încurajarea inovării, a cooperării şi a creării unei baze de cunoştinţe în zonele rurale

5.2.1.1.1. Măsuri selectate

- M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)
- M02 - Servicii de consiliere (art 15)
- M16 - Cooperare (art 35)

5.2.1.1.2. Combinarea şi justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Conform analizei SWOT, populaţia rurală din România are un nivel scăzut de informare şi inovare, fenomen reflectat mai ales în rândul fermierilor mici şi mijlocii. Situaţia se accentuează în contextul unor programe de pregătire profesională insuficiente şi a unei capacitati a serviciilor de consiliere şi inițiative de cercetare-inovare neadaptate la cerințele fermierilor. Lipsa lanţurilor scurte accentuează legăturile deficitare dintre producători şi consumatori şi este întreţinută de o slabă promovare şi organizare.

Pentru ***încurajarea inovării, a cooperării şi a creării unei baze de cunoştinţe în zonele rurale***, sunt stabilite măsuri-suport pentru transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (M1), servicii de consiliere (M2) şi cooperare (M16).

Formarea profesională va sprijini măsurile de restructurare şi modernizare a exploataţiilor în vederea creşterii competitivităţii şi productivităţii. Acţiunile de informare şi cele demonstrative (SM 1.2), vor sprijini încurajarea inovarii şi a consolidarii cunoştinţelor fermierilor în temele de interes, metode şi practici inovative dar cu practici ce conduc la protectia mediului. Todotata prin SM 1.2, fermierii vor avea acces la cunoştinţe şi informaţii pentru un management mai bun al riscurilor la care sunt expuse exploataţiile.

Serviciile de consiliere vor însoţi de asemenea sprijinul acordat restructurării şi modernizării exploataţiilor, reînnoirii generaţiilor de fermieri, diversificării activităţilor economice din mediul rural şi organizarea lanţului agro-alimentar prin consilierea si introducerea in planurile de dezvoltrare a afacerilor de metode si practici noi. Facilitarea accesului fermierilor la lanţul valoric şi promovarea cooperării va fi sprijinită prin SM 16.4. Incurajarea inovării în sectorul agro-alimentar şi a creării unei baze de cunoştinţe va fi susţinută prin SM 16.1. prin diseminarea rezultatelor temelor de certerae inovare a gruprurilor operationale.

De asemenea, înființarea RNDR va crește gradul de informare al actorilor din sectorul agro-alimentar şi din mediul rural prin activități de diseminare precum conferințe, seminarii, newslettere, etc.

Alegerea si combinarea acestor masuri vor completa sprijinul public national de formare profesionala si consultanta si va promova utilizarii metodelor si tehnicilor inovative.

5.2.1.2. 1B) Consolidarea legăturilor dintre agricultură, producţia alimentară şi silvicultură, pe de o parte, şi cercetare şi inovare, pe de altă parte, inclusiv în scopul unei gestionări mai bune a mediului şi al unei performanţe de mediu îmbunătăţite

5.2.1.2.1. Măsuri selectate

- M16 - Cooperare (art 35)

5.2.1.2.2. Combinarea şi justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

În România, activităţile de cercetare-inovare nu sunt suficient adaptate la nevoile sectorului agro-alimentar. În plus, există o slabă diseminare a rezultatelor cercetării în rândul fermierilor şi silvicultorilor ca urmare a canalelor şi legăturilor insuficient dezvoltate între cercetare şi practică. Aceste dificultăţi au un impact negativ asupra productivităţii şi competitivităţii, inclusiv în contextul performanţei de mediu.

În vederea ***consolidării legăturilor dintre agricultură, producția alimentară și silvicultură, pe de o parte, și cercetare și inovare, pe de altă parte, inclusiv în scopul unei gestionări mai bune a mediului și al unei performanțe de mediu îmbunătățite***, este programată măsura de cooperare (M16).

Pentru dezvoltarea de proiecte pilot, noi produse, practici, procese şi tehnologii inovatoare în sectoarele agricol, alimentar şi forestier, vor fi stimulate crearea si consolidarea interacţiunilor dintre cercetători, fermieri, proprietari de păduri, procesatori, prin intermediul submăsurii 16.1 care va acorda sprijin pentru înfiinţarea şi funcţionarea grupurilor operaţionale pentru dezvoltarea de proiecte pilot, noi produse, practici, procese şi tehnologii în sectoarele agricol, agro-alimentar şi forestier.

5.2.1.3. 1C) Încurajarea învăţării pe tot parcursul vieţii şi a formării profesionale în sectoarele agricol şi forestier

5.2.1.3.1. Măsuri selectate

- M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)

5.2.1.3.2. Combinarea şi justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Conform analizei SWOT, populaţia rurală din România are un nivel scăzut de instruire, iar majoritatea fermierilor și mai ales managerii exploatațiilor mici și mijlocii, nu au competențe suficiente în contextul nevoii de performanţă în agricultură. Această situație se accentueaza in contextul unor programe adecvate de pregătire profesională insuficiente și a unei capacitati a serviciilor de consiliere și inițiative de cercetare-inovare neadaptate la cerințele fermierilor. Lipsa lanţurilor scurte accentuează legăturile deficitare dintre producători şi consumatori şi este întreţinută de o slabă promovare şi organizare.

În vederea ***încurajării învățării pe tot parcursul vieții și a formării profesionale în sectorul agricol*** a fost programată măsura de transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (M1).

Formarea profesională va sprijini măsurile de restructurare şi modernizare a exploataţiilor în vederea creşterii competitivităţii şi productivităţii. De asemenea, aceste acţiuni, precum şi cele demonstrative şi de informare (SM 1.1 şi 1.2), vor sprijini un management bun al exploataţiilor conduse de tinerii fermieri, fermierii mici si cei de familie şi adoptarea de practici prietenoase cu mediul. Prin SM 1.2, fermierii vor avea acces la cunoştinţe şi informaţii pentru un management mai bun al riscurilor la care sunt expuse exploataţiile.

Serviciile de consiliere vor însoţi de asemenea sprijinul acordat restructurării şi modernizării exploataţiilor, reînnoirii generaţiilor de fermieri, diversificării activităţilor economice din mediul rural şi organizarea lanţului agro-alimentar. În mod specific, se va acorda consiliere în întocmirea şi managementul implementării planurilor de afaceri pentru: ferme mici, tineri fermieri, micro-întreprinderi şi întreprinderi mici non-agricole şi grupuri şi organizaţii de producători.

5.2.2. P2: Creşterea viabilităţii exploataţiilor şi a competitivităţii tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile şi promovarea tehnologiilor agricole inovatoare şi a gestionării durabile a pădurilor

5.2.2.1. 2A) Îmbunătățirea performanței economice a tuturor fermelor şi facilitarea restructurării şi modernizării fermelor, în special în vederea creşterii participării şi orientării către piață, cât şi a diversificării agricole

5.2.2.1.1. Măsuri selectate

- M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)
- M02 - Servicii de consiliere (art 15)
- M04 – Investiții în active fizice (art 17)
- M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)

5.2.2.1.2. Combinarea şi justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Slaba orientare către piaţă a fermelor mici, nivelul inadecvat de dotare şi adaptare a producţiei la cerinţele pieţei, nivel redus al cunoştinţelor fermierilor şi accesul scăzut la servicii de consultanţă reprezintă obstacole în calea cresterii competitivităţii. Nevoile specifice de restructurare şi modernizare ale sectorului pomicol rezultă din fragmentarea majorităţii suprafeţelor, plantatii pomicole îmbătrânite şi productivitate scăzută.

Gestionarea resurselor agricole şi forestiere este îngreunată de gradul scăzut de accesibilizare al fermelor şi pădurilor şi dotare tehnică inadecvată.

Pentru ***îmbunătățirea performanței economice a tuturor fermelor şi facilitarea restructurării şi modernizării fermelor,*** sunt programate măsuri de investiţii în active fizice (M4) , dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (M6), transfer de cunoştinţe (M1) şi servicii de consiliere (M2).

Restructurarea şi integrarea fermelor mici pe piaţă va fi sprijinita prin SM 6.3 urmărindu-se orientarea spre piata prin evaluarea impactului investional in comercializarea productiei. In mod sinergic, va fi sprijinită elaborarea planurilor de afaceri pentru restructurarea fermei prin măsura de consiliere (M2) dar si a

dobandirii de cunostinte in domeniul agricol.

Creşterea performanţei exploataţiilor în special pentru fermele de familie si a celor mijlocii, va fi sprijinită prin investiţii pentru restructurarea si modernizarea fermelor, adaptarea la standarde, inclusiv pentru producerea şi utilizarea energiei din surse regenerabile în cadrul fermei, inclusiv integrarea în lanţul agro-alimentar prin creşterea valorii adăugate (SM 4.1) dar şi prin investiţii de accesibilizare a fermelor (SM 4.3).

Principiul asocierii este abordat sinergic contribuind la consolidarea poziţiei pe piaţă a fermelor mici şi mijlocii.

În mod sinergic, la restructurarea fermelor mici şi mijlocii vor contribui SM 1.1, 1.2.

O abordare integrată a pomiculturii va presupune investiţii în modernizare, procesare şi reconversie a plantaţiilor.

Alegerea si combinarea acestor masuri sub DI2A va conduce la restructurarea şi modernizarea fermelor, la creşterea orientării pe piaţă şi consolidarea fermelor mici, restructurarea si consoliodarea fermelor de familie şi cresterea competitivitatii fermelor medii.

5.2.2.2. 2B) Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificaţi corespunzător şi, în special, a reînnoirii generaţiilor

5.2.2.2.1. Măsuri selectate

- M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)
- M02 - Servicii de consiliere (art 15)
- M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)

5.2.2.2.2. Combinarea şi justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Creșterea performanței și competitivității sectorului agricol din România este strâns legată de reîntinerirea generațiilor în exploatațiile agricole. Există un nivel înalt de îmbătrânire a proprietarilor și managerilor fermelor si reticienta in a ceda aceste exploatatii fiind de cele mai multe ori principala sursa de venit. Aceasta are efect negativ asupra modernizării, competitivității și practicilor bune de mediu ale fermelor deoarece fermierii în vârstă sunt, în general, mai puțin înclinați către inovare, investiții în tehnologii noi și eficientizarea producției.

Pentru facilitarea reînnoirii generaţiilor de fermieri, sunt programate măsuri pentru dezvoltarea exploataţiilor şi întreprinderilor (M6), precum şi pentru transfer de cunoştinţe (M1) şi servicii de consiliere (M2).

În vederea susţinerii formării unei noi generaţii de fermieri, sprijinul pentru instalarea tinerilor fermieri (SM6.1) va viza investiţii pentru modernizarea exploataţiilor, conformitatea cu cerinţele pentru protecţia

mediului, igiena şi bunăstarea animalelor, siguranţa la locul de muncă, pe baza unui plan de afaceri. Îndeplinirea corectă a obiectivelor stabilite prin planul de afaceri condiţionează parte din sprijinul acordat. In mod sinergic sprijinirea elaborării de planuri de afaceri realiste şi adaptate la nevoile fermierului, serviciile de consiliere vor fi sprijinite cu un aport semnificativ în soluţionarea nevoii privind reîntinerirea generaţiilor de fermieri. În acelaşi timp, acţiunile de formare profesională şi dobândire de competenţe, precum şi sesiunile demonstrative şi de informare vor contribui la consolidarea cunoştinţelor tinerilor fermieri în sectorul agro-alimentar, pentru eficientizarea activităţilor la nivelul fermei.

De asemenea cedarea permanenta a intregii exploatatii de catre generatia mai in varsta in schimbul unei plati unice va consolida si comasa exploatatiile agricole prin (SM 6.5).

Alegerea si combinarea acestor masuri va crea acele sinergii necesare reinoirii generatiei si utilizarea cunostintelor si abilitatilor tinerilor fermieri in scopul cresterii competitivitatii.

5.2.3. P3: Promovarea organizării lanţului alimentar, inclusiv procesarea şi comercializarea produselor agricole, a bunăstării animale şi gestionării riscurilor în agricultură

5.2.3.1. 3A) Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanţul agro-alimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe pieţele locale şi în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor şi organizațiilor de producători și al organizaţiilor interprofesionale

5.2.3.1.1. Măsuri selectate

- M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)
- M02 - Servicii de consiliere (art 15)
- M04 – Investiții în active fizice (art 17)
- M09 - Înfiinţarea grupurilor de producători (art 27)
- M14 – Bunăstarea animalelor (art 33)
- M16 - Cooperare (art 35)

5.2.3.1.2. Combinarea şi justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Competitivitatea sectorului agro-alimentar din România este legată de o mai bună integrare în lanţul valoric. Fermele, în special cele mici, au dificultăţi în a se integra pe piaţă şi în a asigura standardele obligatorii în cadrul exploataţiilor. Unităţile de procesare sunt afectate de uzura echipamentelor, lipsa spaţiilor de producţie şi conformarea cu regulile de igienă. În particular, subsectorul pomicol este afectat de fragmentarea ofertei, lipsa dotărilor în cadrul unităţilor de procesare şi absenţa cooperării dintre actorii din lanţul valoric.

Pentru ***îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanţul agro-alimentar*** au fost selectate măsuri de investiţii (M4), cooperare (M16), înfiinţare grupuri de producători (M9), consiliere (M2), transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (M1) şi bunăstare animală

(M14).

Sprijinul prin măsura tranzitorie dedicată bunăstării animale (M14) vizează asigurarea de standarde superioare de bunăstarea animalelor în fermele de creştere a porcilor şi păsărilor, răspunzând nevoilor legate de siguranţă alimentară şi asigurarea calităţii produselor alimentare.

Sprijinul pentru înfiinţarea grupurilor de producători prin M9 (în sectorul pomicol şi prin LEADER) va ajuta fermierii să valorifice în comun producţia, de pe o poziţie de negociere mai puternică şi să furnizeze procesatorilor materia primă necesară. Sprijinul se completează prin susţinerea serviciilor de consiliere pentru întocmirea şi managementul implementării planului de afaceri pentru înfiinţarea grupurilor de producători (SM 2.1). Sprijinul pentru acţiuni de cooperare va întări rolul fermelor în lanţul de aprovizionare prin crearea de lanţuri scurte (SM 16.4) şi dezvoltarea de proiecte-pilot, noi produse, practici şi tehnologii (SM 16.1) prin consolidarea legăturilor dintre fermieri, cercetători şi alţi actori din spaţiul rural.

Investiţii în dotări de post recoltare până la procesare şi pentru asigurarea calităţii produselor în contextul respectării standardelor europene vor genera creşterea valorii adăugate a produselor agricole, în special în subsectorul pomicol. Fermierii care îşi vor completa activităţile de producţie primară cu activităţi de procesare, vor beneficia de acţiuni de informare şi sesiuni demonstrative prin SM 1.2.

5.2.3.2. 3B) Sprijinirea gestionării şi a prevenirii riscurilor la nivelul exploataţiilor

5.2.3.2.1. Măsuri selectate

- M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)
- M17 – Gestionarea riscurilor (art 36)

5.2.3.2.2. Combinarea şi justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

În contextul schimbărilor climatice, a riscurilor cu privire la boli de animale şi plante, incidente de mediu, producţia primară pe termen mediu şi lung este ameninţată, putând influenţa în mod negativ performanţa sectorului agro-alimentar. Lipsa cunoştinţelor în domeniu şi slaba informare cu privire la riscurile existente accentuează vulnerabilitatea producţiei.

În ***vederea sprijinirii gestionării și a prevenirii riscurilor la nivelul exploataţiilor,*** nevoia fermierilor de a avea acces la fonduri de compensare a pierderilor economice generate în acest context va fi abordată cu ajutorul măsurii pentru managementul riscului (M17) şi susţinută prin intermediul asigurării accesului la transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (M1).

În mod practic, acest sprijin va permite fermierilor să acceseze şi să contribuie la fonduri mutuale care vor fi folosite pentru a restaura potenţialul de producţie şi pentru a compensa pierderi de venit. Managementul riscului la nivel de fermă, poate presupune, de asemenea, îmbunătăţirea cunoştinţelor şi informaţiilor disponibile. Astfel de acţiuni vor fi sprijinite prin SM 1.2 dedicată sprijinirii activităţilor demonstrative şi de informare.

5.2.4. P4: Refacerea, conservarea şi consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură şi silvicultură

5.2.4.1. 4A) Refacerea, conservarea şi dezvoltarea biodiversităţii, inclusiv în zonele Natura 2000, în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice şi în cadrul activităţilor agricole de mare valoare naturală, precum şi a stării peisajelor europene

5.2.4.1.1. Măsuri pentru sectorul agricol

- M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)
- M10 - Agro-mediu şi climă (art 28)
- M11 – Agricultură ecologică (art 29)
- M13 - Plăţi pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31)

5.2.4.1.2. Măsuri pentru sectorul silvic

- M15 - Servicii de silvo-mediu, servicii climatice şi conservarea pădurilor (art 34)

5.2.4.1.3. Combinarea şi justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Pe termen mediu şi lung, biodiversitatea este ameninţată de o serie de riscuri, dintre care pe de-o parte intensivizarea activităţilor agricole pe fondul dezvoltării economice, iar pe de altă parte de abandonul animalelor mai puţin performante, dar importante din punct de vedere al conservării resurselor genetice locale sau, deşi în secundar, chiar a activităţilor agricole în zonele mai puţin productive din cauza manifestării unor fenomene limitative. În acelaşi timp, tehnologiile performante, specifice agriculturii moderne tind să înlocuiască practicile agricole extensive, tradiţionale, datorită randamentului ridicat din perspectiva profitabilităţii.

O atenţie deosebită trebuie acordată zonelor cheie pentru unele speciile importante ca indicatori biologici ai calităţii mediului sau habitatelor prioritare, pentru care vor fi promovate o serie de măsuri de management extensiv al terenurilor agricole.

În sectorul forestier, limitarea numărul de lucrări silvotehnice aplicate va avea un impact pozitiv în zonele de linişte create în scopul conservării biodiversităţii. De asemenea, pe lângă aceste ameninţari de origine antropică, fenomenele asociate schimbărilor climatice pot avea un impact negativ asupra diversităţii biologice.

Pentru ***conservarea diversităţii biologice pe terenurile agricole şi forestiere şi a resurselor genetice animale locale în pericol de abandon***, sunt programate măsuri de tip compensatoriu, respectiv agromediu şi climă (M10) şi servicii de silvo-mediu, servicii climatice şi conservarea pădurilor (M15). Din perspectiva impactului aşteptat, consistenţa angajamentelor de agromediu şi climă va putea fi asigurată prin creşterea accesului beneficiarilor la transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (M1).

5.2.4.2. 4B) Ameliorarea gestionării apelor, inclusiv gestionarea îngrăşămintelor şi a pesticidelor

5.2.4.2.1. Măsuri pentru sectorul agricol

- M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)
- M10 - Agro-mediu şi climă (art 28)
- M11 – Agricultură ecologică (art 29)
- M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31)

5.2.4.2.2. Măsuri pentru sectorul silvic

- M15 - Servicii de silvo-mediu, servicii climatice şi conservarea pădurilor (art 34)

5.2.4.2.3. Combinarea şi justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Cea mai mare parte a resurselor de apă din România se încadrează în clase de calitate bună și foarte bună. Deși agricultura nu reprezintă, în prezent, un factor poluator major al apelor de suprafață și subterane (cu fertilizanți, pesticide, nitraţi şi nitriţi), presiunea intensivizării agriculturii, asociată cu aplicarea inadecvată a tehnologiilor agricole, ar putea conduce la creșterea riscului poluării apelor.

Pentru ***ameliorarea gestionării apelor, inclusiv gestionarea îngrășămintelor și a pesticidelor*** pe terenurile agricole sunt programate măsuri de conversie la practicile și metodele specifice agriculturii ecologice și de menținere a acestora (M11) și de transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (M1).

De asemenea, alte măsuri care vor fi implementate prin PNDR vor putea contribui în mod secundar la ameliorarea gestionării apelor prin promovarea de practici agricole extensive, bazate pe reducerea inputurilor și împădurirea terenurilor agricole.

Pentru îmbunătățirea cunoștințelor, în vederea aplicării în mod adecvat a practicilor agricole specifice măsurii de de agricultură ecologică, fermierii vor beneficia de acţiuni de informare şi conştentizare prin măsura transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (M1).

5.2.4.3. 4C) Prevenirea eroziunii solului şi ameliorarea gestionării solului

5.2.4.3.1. Măsuri pentru sectorul agricol

- M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)

- M10 - Agro-mediu şi climă (art 28)
- M11 – Agricultură ecologică (art 29)
- M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31)

5.2.4.3.2. Măsuri pentru sectorul silvic

- M15 - Servicii de silvo-mediu, servicii climatice şi conservarea pădurilor (art 34)

5.2.4.3.3. Combinarea şi justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Suprafeţe largi ale României prezintă limitări naturale ale productivității agricole care conduc la riscul de abandon al activităților agricole, limitări care se datorează unor condiții climatice și biofizice nefavorabile desfășurării în condiții optime a activităților agricole.

Manifestarea din ce în ce mai frecventă a fenomenelor climatice extreme, riscul de abandon al activităților agricole și utilizarea unor tehnologii inadecvate pe terenurile agricole și forestiere pot conduce la degradarea solului prin eroziune, salinizare/alcalinizare, compactare, reducerea biodiversității solului și reducerea materiei organice.

Pentru ***prevenirea eroziunii și ameliorarea gestionării solului*** pe terenurile agricole şi forestiere sunt programate măsuri de tip compensatoriu, respectiv agromediu şi climă (M10), plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (M13) și servicii de silvo-mediu, servicii climatice şi conservarea pădurilor (M15). Aceste măsuri vor fi susținute prin intermediul asigurării accesului la transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (M1).

Prin compensarea fermierilor pentru pierderile de venit şi costurile suplimentare suportate ca urmare a aplicării unor condiţii speciale de management a solului, respectiv continuarea utilizarea de culturi verzi, măsura de agromediu și climă (M10) va contribui la ameliorarea gestionării solului. De asemenea, M11 va contribui la ameliorarea gestionării solului prin încurajarea menţinerii activităţilor agricole în zonele eligibile, compensând fermierii pentru dezavantajele întâmpinate în desfăşurarea acestor activități, diminuându-se în același timp riscul de abandon al terenurilor agricole.

Totodată, măsura servicii de silvo-mediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (M15) va contribui la prevenirea eroziunii solului pe terenurile forestiere prin promovarea utilizării de tehnologii cu impact redus asupra solului.

Sprijinul acordat acţiunilor de informare şi conştentizare prin măsura transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (M1) va susține îmbunătățirea cunoștințelor în vederea aplicării în mod adecvat a practicilor agricole necesare protecției solului.

5.2.5. P5: Promovarea eficienței resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și mai rezistente la schimbările climatice în sectorul agricol, alimentar și forestier

5.2.5.1. 5A) Eficientizarea utilizării apei în agricultură

5.2.5.1.1. Măsuri selectate

- M04 – Investiții în active fizice (art 17)
- M10 - Agro-mediu și climă (art 28)

5.2.5.1.2. Combinarea şi justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

În contextul scenariilor climatice pe termen mediu si lung, conform cărora se așteaptă creșteri ale temperaturii medii anuale, se vor amplifica fenomenele climatice extreme (secetă, inundații etc.). La aceste schimbări așteptate ale climatului se adaugă problemele legate de infrastructura de irigații, care este în mare parte nefuncțională, iar cea funcțională este ineficientă din punct de vedere al consumului de apă și energie. În acest context, este necesară identificarea unor soluții tehnologice și practici agricole, care să asigure alternative la combaterea secetei prin metodele clasice de irigații, cu scopul de adaptare la efectele schimbărilor climatice.

Pentru ***eficientizarea utilizării apei în agricultură*** au fost selectate măsurile de investiții (M4) și de agromediu și climă (M10).

Înființarea, extinderea și/sau modernizarea instalațiilor de irigații (M4) și promovarea de tehnologii și practici noi de management agricol (M10) vor contribui la eficientizarea utilizării apei în agricultură și, în același timp la adaptarea la efectele schimbărilor climatice. De asemenea, alte măsuri care vor fi implementate prin PNDR vor contribui în mod secundar acestui obiectiv, cum ar fi măsura prin se vor înființa perdele forestiere de protecție a câmpului.

Implementarea acestor măsuri va contribui, de asemenea, la combaterea secetelor excesive și la ameliorarea climatului local.

5.2.5.2. 5B) Eficientizarea utilizării energiei în sectorul agro-alimentar

5.2.5.2.1. Măsuri selectate

5.2.5.2.2. Combinarea şi justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Domeniul de intervenție 5B nu este bugetat în mod direct. Pe de altă parte, implementarea măsurilor de investiții, prin sprijinirea achiziționării de tehnologii, utilajele și echipamente noi și a modernizării sistemelor de irigații, va contribui în mod indirect și consistent la eficientizarea utilizării energiei în sectorul

agro-alimentar.

5.2.5.3. 5C) Facilitarea furnizării şi a utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deşeurilor, a reziduurilor şi a altor materii prime nealimentare, în scopul bioeconomiei

5.2.5.3.1. Măsuri selectate

- M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)

5.2.5.3.2. Combinarea şi justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

În contextul tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon, producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile constituie una din modalitățile de reducere a emisiilor de GES. România deține o gamă variată de resurse de energie regenerabilă care pot fi valorificate în cadrul acțiunilor propuse în proiectele de dezvoltare rurală prevăzute în PNDR.

Furnizarea și utilizarea surselor regenerabile de energie va fi susținută prin măsura de dezvoltare a exploatațiilor și întreprinderilor (M6)

Aceasta va oferi sprijin pentru furnizarea și utilizarea surselor de energie regenerabilă prin sprijinirea creării și dezvoltării activităților de afaceri agricole și neagricole în zone rurale, în conformitate cu planul de afaceri/proiectul solicitantului.

De asemenea, alte măsuri care vor fi implementate prin PNDR vor contribui în mod secundar acestui obiectiv, cum ar fi sub-măsurile de investiții în exploatații agricole (M4.1) și de investiții în procesarea/ marketingul produselor agricole (M 4.2).

5.2.5.4. 5D) Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră şi de amoniac din agricultură

5.2.5.4.1. Măsuri selectate

- M04 – Investiții în active fizice (art 17)

5.2.5.4.2. Combinarea şi justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

În România, deși nivelul emisiilor de GES provenite din agricultură s-a redus în ultimii ani, sunt necesare eforturi pentru menținerea unui nivel scăzut al acestora, pe măsură ce investițiile și producția agro-alimentară din sector vor crește. Cu toate acestea, emisiile de GES din sectorul zootehnic sunt în continuare ridicate din cauza facilităților inadecvate de depozitare a gunoiului de grajd și a echipamentelor învechite

folosite pentru aplicare în teren a acestuia.

Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură va fi susținută prin măsura de investiții în active fizice (M4) care va sprijini investițiile în facilități și echipamente moderne pentru managementul gunoiului de grajd.

În mod indirect, acest obiectiv va fi atins și prin aplicarea metodelor specifice agriculturii extensive care promovează utilizarea redusă a inputurilor, reducerea aplicării mecanizării și protejează solul. De asemenea, managementul durabil al pădurilor promovat prin măsura de silvomediu și măsura de investiții, respectiv prin investiții pentru creșterea accesibilității pădurii, va contribui la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

Pentru a asigurarea unei implementări eficace a sprijinului descris mai sus, în temeticile cursurilor și informărilor realizate prin măsura de transfer de cunoștințe vor fi incluse și subiecte privind metode și practici agricole care să contribuie la reducerea emisiilor GES.

5.2.5.5. 5E) Promovarea conservării şi a sechestrării carbonului în agricultură şi silvicultură

5.2.5.5.1. Măsuri selectate

- M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere și ameliorarea viabilității pădurilor (art 21)

5.2.5.5.2. Combinarea şi justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Pentru a contribui la obiectivul global de reducere a emisiilor de GES, România, pe lângă alte măsuri pe care le adresează acestui domeniu, va implementa și o măsură dedicată sechestrării carbonului, respectiv măsura de investiții în dezvoltarea zonelor forestiere și ameliorarea viabilității pădurilor (M 8), sub-măsura de împădurire și crearea de suprafețe împădurite.

De asemenea, în secundar, practicile agricole extensive (în special înfiinţarea culturilor verzi, dar şi menţinerea pajiştilor permanente), dar și practicile specifice agriculturii ecologice, prin care se asigură o îmbunătăţire a managementului solului, contribuie la conservarea şi sechestrarea carbonului, vor fi sprijinite prin măsurile de agro-mediu și climă și agricultură ecologică.

5.2.6. P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei şi a dezvoltării economice în zonele rurale

5.2.6.1. 6A) Facilitarea diversificării, a înfiinţării şi a dezvoltării de întreprinderi mici şi a creării de locuri de muncă

5.2.6.1.1. Măsuri selectate

- M02 - Servicii de consiliere (art 15)
- M04 – Investiţii în active fizice (art 17)
- M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)

5.2.6.1.2. Combinarea şi justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Conform analizei SWOT, zonele rurale din România întâmpină dificultăţi în ceea ce priveşte riscul de excluziune socială, numărul redus al locurilor de muncă, gradul ridicat de sărăcie, lipsa alternativelor ocupaţionale, etc. Aceste dificultăţi sunt adâncite de accesul scăzut la finanţare şi de slabele abilităţi antreprenoriale în rândul populaţiei rurale.

În vederea ***facilitării diversificării, a înfiinţării şi a dezvoltării de întreprinderi mici, precum şi creării de locuri de muncă*** sunt programate măsuri de investiţii în active fizice (M4), creare şi dezvoltare de activităţi non-agricole (M6) şi acordare de servicii de consiliere (M2).

Diversificarea activităţilor din zonele rurale şi crearea de noi alternative de venit vor fi stimulate prin măsura de dezvoltare a exploataţiilor şi a întreprinderilor, SM 6.2 şi 6.4. Sprijinul pentru submăsura 6.2 va fi acordat pe baza unui plan de afaceri şi va fi direcţionat către infiintarea de noi activitati non agricole în scopul creării de locuri de muncă. Sprijinul se va concentra pe activităţi precum cele de productie, meşteşugăreşti, agro-turistice şi prestarea de servicii. In acelasi timp in scopul crerii de venituri alternative fermierii sau membrii familiei acestora vor fi incurajati sa îşi diversifice activitatea către sectorul nongricol.

Potenţialii beneficiari ai acestei măsuri vor fi sprijiniţi în elaborarea şi implementarea planurilor de afaceri prin Servicii de consiliere (M2). În vederea facilitării accesului la finanţare, micro-întreprinderile şi întreprinderile mici non-agricole vor avea acces la instrumente financiare.

De asemenea, crearea de noi locuri de muncă va fi stimulată prin înfiinţarea de noi unităţi de procesare, incluzând investiţii pentru producerea şi utilizarea energiei din resurse regenerabile, în cadrul măsurii de investiţii în active fizice, SM 4.2.

Măsurile, atât la nivel de investiţii pentru întreprinderi, cât şi cele suport, vor asigura în mod sinergic un nivel de viaţă mai ridicat, creşterea gradului de incluziune pe piaţa muncii şi dezvoltarea economică în mediul rural.

Alegerea si combinarea acestor masuri va crea sinergiile necesare prin care structura ocupationala a populatiei rurale va tinde sa se echilibreze, va creste conditiile de viata a populatiei rurale conducand astfel la o revitalizare a economiei rurale romanesti.

5.2.6.2. 6B) Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale

5.2.6.2.1. Măsuri selectate

- M07 - Servicii de bază şi reînnoirea satelor în zonele rurale (art 20)
- M19 - Dezvoltarea locală a LEADER (art 35 Reg. (UE) Nr. 1303/2013)

5.2.6.2.2. Combinarea şi justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Analiza SWOT arată că zonele rurale înregistrează decalaje faţă de zonele urbane, la nivel de infrastructură, servicii şi calitatea vieţii. Satele româneşti deţin o bogată moştenire culturală insuficient exploatată. Toate aceste provocări sunt amplificate de slaba implicare a comunităţilor locale în dezvoltarea zonelor rurale.

În vederea ***încurajării dezvoltării locale în zone rurale***, au fost selectate măsuri de investiţii în servicii de bază şi reînnoirea satelor (M7) şi de stimulare a dezvoltării locale plasate sub responsabilitatea comunităţii (M19).

Dezvoltarea infrastructurii rurale, serviciilor de bază și protejarea patrimoniului cultural local va fi realizată prin măsura de investiţii în servicii de bază şi reînnoirea satelor, SM 7.2, 7.6, cu accent pe conformarea la angajamentele de ţară pentru investitii în infrastructura de apă/ apă uzată; de asemenea, înfiinţarea şi modernizarea drumurilor de interes local cu scopul de a asigura conectivitatea populației și spori potențialul de dezvoltare economică la nivel local, investiţii în infrastructură educaţională ante şi preşcolară, infrastructura socială şi de servicii medicale, vor conduce la dezvoltarea echilibrată a spaţiului rural.

Investiţiile în patrimoniul local şi aşezăminte monahale vor avea impact pozitiv asupra conservării şi promovării specificului local şi dezvoltarii turismul rural. Măsura LEADER va aduce valoare adaugata prin implementarea strategiilor locale in contextul nevoilor locale si proiectelor inovative. Această abordare va facilita şi accesul la infrastructura TIC şi va încuraja comunitățile rurale în valorificarea şi promovarea resurselor, tradiţiilor şi va oferi şanse egale pentru tineri, femei, persoane în vârstă, persoane cu dizabilităţi şi membrii minorităţilor naţionale.

Prin deschiderea manifestată de abordarea LEADER pentru tipurile de investiţii care nu sunt finanţate prin măsurile clasice PNDR 2014-2020, vor fi acoperite decalajele dintre rural şi urban, păstrându-se identitatea locală şi stimulându-se coagularea intereselor comunităţii.

Alegerea si combinarea acestor masuri va crea sinergii puternice la nivelul DI 6B potenţând legaturile intre infrastructura, servicii de bază si dezvoltare locala, facilitand dezvoltarea economica prin interconectarea cu alte domenii de interventie precum 6A si 2A.

5.3. Descriere a modului în care vor fi abordate temele transversale

Scopul acestei secțiuni este de a prezenta, contribuția PNDR 2014-2020 la cele trei obiective transversale, respectiv i) inovarea, ii) mediul și iii) atenuarea și adaptarea la schimbările climatice, care sprijină cele șase priorități de dezvoltare rurală ale Uniunii Europene și prin urmare, realizarea unei creșteri inteligente, sustenabile și inclusive, în conformitate cu strategia Europa 2020.

Sprijinul pentru **inovare** și dezvoltare, utilizarea și transferul de "idei noi care funcționează în practică" a fost o prioritate cheie pentru dezvoltarea rurală a UE timp de mulți ani și este acum abordată, în mod specific, în PNDR 2014-2020. Există 5 zone principale ale sprijinului permanent pentru inovare în PNDR:

1. Inovarea rămâne principiul cheie pentru **LEADER** și pe măsură ce abordarea LEADER este dezvoltată în perioada 2014-2020, atunci sprijinul pentru o gamă largă de acțiuni inovatoare, identificate pe principiul abodarii ascendente, bazate pe nevoile comunității va fi de revigorat și consolidat. Prin urmare, abordarea LEADER propusă pentru perioada 2014-2020 va incuraja promovarea la nivelul strategiilor de dezvoltare locala a proiectelor inovatoare, cu accent special pe identificarea de solutii inovative adaptate la contextul local;

2. Pe lângă LEADER, o altă inițiativă ascendenta – **Parteneriatul European pentru Inovare (PEI-AGRI) –** va fi implementată pentru a promova proiectele pilot, noi produse, practici, procese si tehnologii în sectorul agricol și forestier prin intermediul grupurilor operationale. Finanțarea se va asigura prin **Măsura 16 (Cooperare)** pentru a sprijini stabilirea și funcționarea Grupurilor Operaționale care vor reuni fermieri, deținători de păduri, cercetători, consultanți, ONG-uri și alți specialiști pentru a implementa proiecte care să dezvolte și să testeze soluții practice și viabile la problemele specifice cu care se confruntă agricultura și silvicultura;

3. Inovarea este strâns legată de transferul de cunoaștinte și schimbul de informații. Prin urmare, **Măsura 1** și **Măsura 2** vor stimula inovarea încurajând fermierii și alte întreprinderi din spațiul rural sa adopte solutii inovative prin: a) sesiuni de formare dedicate; b) activități demonstrative și de informare, și; c) servicii de consiliere dedicate;

4. În conformitate cu Articolul 54(2) din Regulamentul nr.1305/2013, **Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală (RNDR)** va avea un rol important in perioada 2014-2020 cu privire la " incurajarea inovării în agricultură, productia agro-alimentara, silvicultura și zonele rurale". Prin urmare, RNDR va avea ca funcții și următoarele:

- Creșterea nivelului de conștientizare și animarea pentru PEI-AGRI, în special furnizarea de servicii de sprijin pentru inovare care încurajează formarea unor Grupuri Operaționale echilibrate și funcționale, și;
- Sprijin pentru diseminarea rezultatelor din proiectele implementate de Grupurile Operaționale;

5. În sfârșit, până în prezent, inovarea a fost un principiu general care a influențat selectarea și elaborarea unor sub-măsuri dedicate in cadrul PNDR 2014-2020. De exemplu, se anticipează că implementarea **sub-măsurii 16.4 (Sprijin pentru cooperarea orizontală și verticală între actorii din lanțul de aprovizionare)** va conduce la formarea de structuri noi și alternative ale actorilor din mediul rural, sub forma lanțurilor scurte de aprovizionare, care reunesc inclusiv organizații non-guvernamentale și autorități publice locale.

Este limpede că **protecția, conservarea și utilizarea responsabilă a resurselor de mediu** trebuie să fie integrate din toate punctele de vedere în PNDR 2014-2020. PNDR 2014-2020 trebuie să asigure o gamă largă de servicii de mediu (biodiversitate, peisaje, sol, apă și aer) printr-o serie extinsă de mecanisme, și să evite riscul unui impact negativ din finanțarea unor acțiuni inadecvate. În acest sens, abordarea adoptată poate fi rezumată, după cum urmează:

1. *Legătura cu strategiile/convențiile naționale/UE/internaționale pe mediu* – Măsurile adresate atingerii obiectivelor de protecție a mediului și de atenuare a schimbărilor climatice și de adaptare la acestea din cadrul PNDR 2014 - 2020 se subordonează principiilor și obiectivelor stabilite prin convenţiile internaţionale şi directivele europene adresate conservării biodiversităţii (Convenția privind diversitatea biologică de la Rio de Janeiro, Strategia Biodiversității 2020 a UE, Directiva 92/43/CEE a Consiliului privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică, Directiva 2009/147/CE privind conservarea păsărilor sălbatice) și managementului durabil al resurselor naturale (Strategia UE privind adaptarea la schimbările climatice, Directiva 2000/60/CE de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei, Directiva 91/676/CEE privind protectia apelor impotriva poluarii cu nitrati din surse agricole), din perspectiva cărora România deţine un rol activ prin asumarea strategiilor naţionale specifice (ex. Strategia Naţională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030, Strategia Naţională şi Planul de acţiune pentru conservarea biodiversităţii 2010 – 2020, Strategia Națională privind Schimbările Climatice 2013-2020).

2. *Conformitatea deplină și complementaritatea cu cadrul de reglementare de bază din legislația privitoare la protecția mediului* – Legislația relevantă de mediu este menționată în secțiunile corespunzătoare din PNDR 2014-2020 iar condiționalitățile ex-ante cu privire la mediu sunt respectate. Eco-condiționalitatea (GAEC/SMR) și componentele legate de înverzire din cadrul Pilonului 1 (plăți directe) sunt luate integral în considerare cu privire la plățile compensatorii relevante. Totodată, în toate cazurile, proiectele sprijinite prin PNDR 2014-2020 vor fi implementate cu respectarea prevederilor legislației în vigoare referitoare la protecția mediului și gestionarea resurselor naturale, aceasta fiind certificată prin obținerea acordurilor și avizelor necesare din partea autorităților competente.

3. *Consolidarea și implementarea măsurilor care vizează <u>direct</u> asigurarea de servicii de mediu* - **Măsura 10 (Agromediu și climă)** și **Măsura 11 (Agricultura ecologică)** sunt măsuri cheie care vor viza direct protecția, conservarea și utilizarea responsabilă a biodiversității, solului și apei pe terenurile agricole, prin menținerea practicilor agricole tradiționale extensive, reducerea semnificativă a utilizării inputurilor agrochimice, conservarea resurselor genetice animale din rase locale în pericol de abandon și introducerea/menținerea practicilor de gestionare a exploatațiilor agricole ecologice. **Măsura 10** continuă, de asemenea, să sprijine conceptul important de agricultură de Înaltă Valoare Naturală (HNV), fiind îmbunătățită cu sub-măsuri suplimentare axate pe conservarea biodiversității pe tipuri specifice de habitat. Implementarea **Măsurii 13 (Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice)** va contribui la protecția factorilor de mediu locali (biodiversitatea, solul sau peisajele) și menținerea viabilității zonelor rurale prin reducerea fenomenul de abandon al activităţilor agricole. Utilizarea de practici benefice pentru protecția solului în lucrările de exploatare forestieră și reducerea numărului de intervenții silviculturale, promovate prin **Măsura 15 (Servicii de silvo-mediu, servicii climatice și conservarea pădurilor)**, vor susține conservarea biodiversității și protecția resurselor de sol pe terenurile forestiere. Conformarea la cerinţele de bază şi la cerinţele specifice ale angajamentelor **Măsurilor 10 și 11** prin dezvoltarea de competențe și cunoștințe specifice, dobândite prin sistemul de servicii de consiliere sau consultanţă, va contribui la atingerea obiectivelor de protecție a mediului.

4. *Implementarea măsurilor care sprijină indirect furnizarea de servicii de mediu* – multe alte măsuri vor asigura un sprijin mai puțin axat (dar la fel de important) pe utilizarea durabilă a resurselor de mediu în perioada 2014-2020.

Printre acestea, se numără:

Măsura 1 – o măsură importantă pentru dezvoltarea competențelor și cunoștințelor de management al mediului în rândul fermierilor.

Măsura 2 – o altă măsură importantă pentru sprijinirea fermierilor, prin elaborarea planurilor de afaceri, inclusiv prin gestionarea gunoiului de grajd, utilizarea de tehnici si tehnologii prietenoase cu mediul, etc.

Măsura 4 – disponibilitatea sprijinului pentru investiții pentru tehnologii noi și eficiente de reducere a poluării și a eroziunii solului, modernizarea echipamentelor de irigații în fermă și în cadrul sistemelor secundare din afara fermelor, și producția și utilizarea energiei din surse de energie regenerabilă în ferme vor contribui în mod semnificativ la îmbunătățirea performanței de mediul în cadrul multor ferme.

Măsura 7 – prin sprijinirea investițiilor de creare, extindere și îmbunătățire a infrastructurii de apă/apă uzată

Măsura 8 – aduce beneficii potențiale pentru protejarea biodiversității, reducerea eroziunii solului și îmbunătățirea calității apei.

Măsura 16 – reprezintă un sprijin potențial pentru Grupurile Operaționale PEI-AGRI pentru dezvoltarea unor proiecte pilot, noi tehnologii si practici , inovatoare care sa adreseze probleme specifice de management al mediului.

5. *Evitarea impactului negativ asupra mediului ca urmare a unor investiții inadecvate și a altor acțiuni* – investițiile în clădiri și echipamente noi în cadrul **Măsurii 4 (Investiții în active fizice)** trebuie să respecte condiționalitatea ex-ante cu privire la eficientizarea energiei iar în cazul specific al echipamentelor pentru irigații, trebuie să se respecte și condițiile din Articolul 46 din Regulamentul nr. 1305/2013 privind utilizarea eficientă a apei.

Schimbările climatice reprezintă o provocare pentru agricultură, silvicultură și sectorul de dezvoltare rurală din România. Pe de o parte, agricultura este o sursă de emisii de gaze cu efect de seră (GES) și, prin urmare, se așteaptă să contribuie la obiectivele de atenuare a schimbărilor climatice din cadrul Strategiei Europa 2020. Pe de altă parte, sectorul este extrem de vulnerabil la impactul schimbărilor climatice de vreme ce capacitatea zonelor rurale de a asigura o aprovizionare adecvată de alimente, de a furniza servicii de mediu, de a sprijini la creșterea economică și a oferi un mediu de trai în condiții de siguranță pentru comunitățile rurale *depinde direct* de condițiile climatice favorabile.

Abordarea generală în cazul atenuării schimbărilor climatice și adaptării la acestea, ca obiectiv orizontal în cadrul PNDR 2014-2020, cuprinde aspecte legate de:

1. *Implementarea măsurilor care includ acțiuni specifice legate de climă* – respectiv:

Măsura 4 (Investiții în active fizice) – în cadrul măsurii sunt sprijinite următoarele categorii de

investiții:

- facilități și echipamente moderne de depozitare și împrăștiere a gunoiului de grajd;
- crearea, extinderea și/sau modernizarea echipamentului de irigații;
- echipamente pentru producția și utilizarea surselor de energie regenerabilă în cadrul fermei, inclusiv eficientizarea energiei;
- producția și utilizarea de energie din surse regenerabile în cadrul unităților de procesare agro-alimentare;
- crearea, extinderea și modernizarea infrastructurii de irigații.

Măsura 6 (Dezvoltarea exploatațiilor și a întreprinderilor) – în cadrul măsurii sunt sprijinite investiții în producția de combustibili din biomasă și de energie verde. **Măsura 8 (Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere și ameliorarea viabilității pădurilor)** – în cadrul măsurii se acordă sprijin pentru împădurirea terenurilor agricole și neagricole, promovându-se în acest fel creșterea sechestrării carbonului și adaptarea la efectele schimbărilor climatice în zonele deficitare în păduri.

Măsura 10 (Agro-mediu-climă) – prin această măsură sunt acordate plăți compensatorii beneficiarilor care dețin terenuri arabile localizate în zone care prezintă un risc mare de deșertificare, pentru promovarea adaptării la condițiile de secetă a sistemelor de cultivare și recoltare.

Măsura 11 (Agricultura ecologică) - prin această măsură sunt acordate plăți compensatorii pentru conversia/sau menținerea agriculturii ecologice.

Măsura 17 (Managementul riscului) – prin această măsură se definește cadrul creării de fonduri mutuale pentru asigurarea împotriva pierderilor rezultate ca urma a manifestării fenomenelor climatice nefavorabile, apariției de boli care afectează efectivele de animale și plantele, infestării cu dăunători, precum și în cazul apariției altor incidente de mediu.

2. *Implementarea măsurilor care sprijină acțiunile legate de climă* – printre acestea, se numără:

Măsura 1 (Transfer de cunoștințe și acțiuni de informare) și Măsura 2 (Servicii de consiliere) – aceste măsuri joacă un rol important în creșterea nivelului de conștientizare cu privire la schimbările climatice în rândul fermierilor și a altor actori rurali, contribuind la orientarea acestora către adaptarea afacerilor la condițiile de climă în continuă schimbare și sprijinirea implementării unor acțiuni specifice legate de climă (e.g. acțiuni de agro-mediu-climă)

Măsura 16 (Cooperare) – PEI-AGRI este un instrument important pentru sprijinirea cercetării și proiectelor pilot orientate către fermier pe tematici de climă relevante, cum ar fi tehnologii eficiente pentru apă, reducerea efectelor secetei etc.

3. *Evitarea impactului negativ asupra climei în urma unor investiții inadecvate sau a altor acțiuni* – investițiile în clădiri și echipamente noi în cadrul **Măsurii 4 (Investiții în active fizice)** trebuie să respecte standardele de eficientă energetica iar în cazul specific al echipamentelor pentru irigații, trebuie să se respecte și condițiile din Articolul 46 din Regulamentul nr. 1305/2013 privind utilizarea eficientă a apei.

5.4. Tabel sumar al strategiei

Prioritatea 1			
Domeniu de intervenție	Indicator țintă	Valoare target 2023	Combinarea măsurilor
1A	T1: procent cheltuieli în conformitate cu articolele 14, 15 și 35 din Regulamentul (UE) nr 1305/2013 în raport cu cheltuielile totale pentru dezvoltare rurală (1A)	1,56	M01 M02 M16
1B	T2: Numărul total de operațiuni de cooperare sprijinite în baza măsurii de cooperare (articolul 35 din Regulamentul (UE) nr 1305/2013) (grupuri, retele / grupuri, proiecte pilot ...) (1B)	215,00	M16
1C	T3: Numărul total de participanți instruiți în conformitate cu articolul 14 din Regulamentul (UE) nr 1305/2013 (1C)	153.318,00	M01
Prioritatea 2			
Domeniu de intervenție	Indicator țintă	Valoare target 2023	Combinarea măsurilor
2A	T4: procent exploatații agricole, cu sprijin PDR pentru investiții în restructurare sau modernizare (2A)	2,89	M01 M02 M04 M06
2B	T5: procent exploatații agricole cu sprijin PDR pentru planul de dezvoltare a afacerilor/ de investiții pentru tinerii fermieri (2B)	10,00	M01 M02 M06
Prioritatea 3			
Domeniu de intervenție	Indicator țintă	Valoare target 2023	Combinarea măsurilor
3A	T6: Procent exploatații agricole care beneficiază de sprijin pentru participarea la sistemele de calitate, piețele locale și circuite scurte de aprovizionare, precum și grupurilor de producători / organizații (3A)	0,92	M01 M02 M04 M09 M14 M16
3B	T7: procentul fermelor care participă la sistemele de management al riscului (3B)	11,80	M01 M17
Prioritatea 4			
Domeniu de intervenție	Indicator țintă	Valoare target 2023	Combinarea măsurilor
4A	T9: procentul de teren agricol în cadrul contractelor de management de susținere a biodiversității și / sau a peisajelor (4A)	7,92	M01 M10 M11 M13
4A	T8: procent paduri / altă zone împădurite sub contracte de management de susținere a biodiversității (4A)	12,60	M15
4B	T10: procentul de teren agricol în cadrul contractelor de management pentru îmbunătățirea gestionării apei (4B)	1,23	M01 M10 M11 M13
4B			M15
4C	T12: procentul de teren agricol în cadrul contractelor de management pentru îmbunătățirea managementului solului și / sau prevenirea eroziunii solului (4C)	1,73	M01 M10

			M11
			M13
4C	T13: procentul de teren forestier în cadrul contractelor de management pentru îmbunătățirea managementului solului şi / sau prevenirea eroziunii solului (4C)	1,26	M15
Prioritatea 5			
Domeniu de intervenție	Indicator țintă	Valoare target 2023	Combinarea măsurilor
5A	T14: procentul de teren irigat trecerea la un sistem de irigare mai eficient (5A)	14,78	M04
			M10
5C	T16: Valoarea totală a investițiilor în producerea de energie din surse regenerabile (€) (5C)	1.960.784,44	M06
5D	T17: procent de LU vizate de investiții în gestionarea șeptelelor în vederea reducerii emisiilor de de GHG şi/sau amoniac (5D)	0,43	M04
5D	T18: procent de teren agricol în cadrul contractelor de management vizând reducerea emisiilor GHG și/sau amoniac (5D)		M04
5E	T19: procent de teren agricol şi forestier în cadrul contractelor de management care contribuie la captarea şi conservareacarbonului (5E)	0,05	M08
Prioritatea 6			
Domeniu de intervenție	Indicator țintă	Valoare target 2023	Combinarea măsurilor
6A	T20: Locuri de muncă create prin proiectele sprijinite (6A)	24.417,00	M02
			M04
			M06
6B	T21: procent din populația rurală care intră sub incidența strategiilor locale de dezvoltare (6B)	80,00	M07
			M19
6B	T22: procent din populația rurală care beneficiază de servicii /infrastructuri îmbunătățite (6B)	26,64	M07
			M19
6B	T23: Locuri de muncă create prin proiectele sprijinite (Leader) (6B)	2.055,00	M07
			M19

5.5. Descrierea măsurilor luate pentru a asigura disponibilitatea capacității de consultanță cu privire la cerințele de reglementare și a acțiunilor privind inovarea

Un sistem de consultanţă agricolă funcțional și eficient este un element important pentru dezvoltarea agriculturii și zonelor rurale din România. În perioada de programare 2014-2020, acțiunile de consultanță și informare furnizate prin sistemul public național de consiliere agricolă joacă un rol esenţial în implementarea cu succes a Politicii Agricole Comune (PAC) în general, dar si in complementarea actiunilor pe care PNDR 2014-2020 intervine.

Sistemul public de consiliere agricolă din Romania are scopul de a-i ajuta pe fermieri să înțeleagă mai bine și să îndeplinească cerințele de bază obligatorii ale UE pentru mediu, sănătate publică și bunăstare animală și GAEC si SMR asa cum sunt stabilite în art. 93 și Anexa II din R (UE) nr. 1306/2013.

Sistemul de consultanță actual vine în sprijinul fermierilor pentru a-i ajuta să respecte obligațiile de la nivelul exploatației agricole rezultate din cerințele de reglementare în materie de gestionare, dar și consultanță specifică cu privire la tehnici și tehnologii de producție.

În completarea serviciilor publice asigurate prin sistemul național vor funcționa serviciile de consiliere implementate prin intermediul PNDR, după selectarea furnizorilor de servicii de consultanță și vor viza modernizarea fermei, consolidarea competitivității, integrarea sectorială, asocierea și lanțurile scurte de aprovizionare, inovarea, orientarea către piață și promovarea antreprenorialului în zonele rurale, precum și aspecte (din planurile de afaceri) legate de aplicarea anumitor cerințe de mediu care trebuie respectate de fermieri (cum ar fi cele impuse de Directiva cadru privind apa).

Furnizarea de servicii de consultanță în România

Serviciul national de consultanta agricola ofera servicii de consultanță precum furnizarea, transferul tehnologic, informarea și pregătirea profesională în domeniul agriculturii. Coordonarea tehnică și metodologică a acestui serviciu se face prin Compartimentul de Consultanță, Extensie și Formare Profesională din cadrul MADR și sub conducerea consiliilor județene.

La nivel național, acest serviciu funcționează în toate cele 41 de județe și la nivel local în aproximativ 450 de centre locale care asigură legături directe cu fermierii. Serviciul are 850 de consilieri specializați în agricultură și domenii de dezvoltare rurală conexe, inclusiv îmbunătăţiri tehnologice și acțiuni inovatoare.

Serviciul de consultanță publică funcționează conform Legii 329/2009 și Hotărârii de Guvern 1609/2009. Acesta vizează în special fermele mici și mijlocii, fermele de familie, care sunt înregistrate la agenția de plăți (APIA) (peste 1 milion de fermieri) precum și micro-întreprinderile din mediul rural.

Aceștia beneficiază periodic de formare și instruire adecvate legate de GAEC, SMR, cerinţe minime privind utilizarea îngrăşămintelor și a produselor de protecţie a plantelor, Codul de bune practici agricole etc.

Pe lângă aceste programe de instruire și consultanță, servicul public de consultanță prin consultanți specializați oferă servicii individuale de consultanță pentru fermieri în ceea ce privește tehnici și tehnologii de producție și de creștere a animalelor, agricutura ecologică și produse tradiționale.

Pe lângă serviciul de consultanță publică, există peste 360 de furnizori de servicii de consultanță privați înregistrați, majoritatea fiind implicați în elaborarea proiectelor pe bază de onorarii pentru fermele mari, întreprinderi, companii și asociații. În plus, există numeroase companii private care promovează și

furnizează consultanță tehnică privind inputurile agricole, de exemplu semințe și material săditor, material de reproducere, etc.

Atribuţiile sectorului public cât şi ale sectorului privat sunt stabilite şi bine formulate în legislaţia actuală în sensul că, sectorul public se orientează cu precădere către categoriile de fermieri mici şi mijlocii, cu ponderea cea mai mare în agricultura românească (80%) care nu au putere financiară să asigure contravaloarea serviciilor, în timp ce sectorul de consultanţă privat se adresează unei categorii restrânse de fermieri care pot suporta costurile serviciilor, în special pentru întocmirea de proiecte pentru întreprinderi, asociaţii şi societăţi agricole de dimensiuni mari.

Consolidarea capacității furnizorilor publici de servicii de consiliere agricolă

Începând cu 2010, sistemul public de consultanță, informare și formare profesională a trecut printr-o reformă.

In urma acesteia, coordonarea tehnică și metodologică a Compartimentului de Consultanță, Extensie și Formare Profesională a trecut în cadrul MADR, iar subordonarea administrativă sub conducerea consiliilor județene.

Instruirea și consolidarea capacității personalului din serviciul de consultanță publică se desfășoară conform noilor regulamente și cerințe ale PAC 2014-2020. In acest sens anual exista un plan de instruire al consultanților din cadrul sistemului public, aprobat la nivel de MADR. De exemplu, temele din planul de formare a consultaților pentru anul 2014 cuprind următoarele:

- Instruirea consultanților cu privire la noile modificări aduse GAEC, SMR, cu privire la cerințele minime de utilizare a îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor, codul de bune practici agricole, etc.
- Instruirea consultanților cu privire la măsurile PNDR, regulamentele și noile cerințe acoperite de PAC.

Un protocol semnat în luna mai 2014 între Agențiile de Plăți și MADR va completa sprijinul public gratuit prin serviciile furnizate de Camerele Agricole prin Birourile Agricole Integrate (BAI) formate din reprezentanții Agențiilor de Plăți.

BAI vor facilita accesul fermierilor la informații despre FEGA, SAPS (Schema de plată unică pe suprafață), PNDR și GAEC și vor acoperi 10 județe principale (Alba, Argeș, Constanța, Dolj, Hunedoara, Iași, Maramureș, Olt, Satu Mare, Timiș). În plus, BAI vor funcționa ca o platformă de cooperare dintre fermieri și grupurile de fermieri, furnizorii de consultanță, agențiile de plăți și autoritățile locale.

Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală (RNDR), inclusiv sediile sale regionale, va funcționa ca centre importante de informare pentru actorii locali și vor completa celelalte surse menționate mai sus. RNDR va informa în mod specific și va facilita activitățile inovatoare, inclusiv crearea de legături între fermieri/silvicultori și cercetători, consultanți și alți actori (grupuri operaționale PEI).

6. EVALUAREA CONDIȚIONALITĂȚILOR EX-ANTE

6.1. Informații suplimentare

(1) Directiva 2010/31/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 mai 2010 privind performanța energetică a clădirilor (JO L 153, 18.6.2010, p. 13).

(2) Directiva 2012/27/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 privind eficiența energetică, de modificare a Directivelor 2009/125/CE și 2010/30/UE și de abrogare a Directivelor 2004/8/CE și 2006/32/CE (JO L 315, 14.11.2012, p. 1).

(3) Directiva 2006/32/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2006 privind eficiența energetică la utilizatorii finali și serviciile energetice și de abrogare a Directivei 93/76/CEE a Consiliului (JO L 114, 27.4.2006, p. 64).

(4) Directiva 2009/28/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, de modificare și ulterior de abrogare a Directivelor 2001/77/CE și 2003/30/CE (JO L 140, 5.6.2009, p. 16).

6.2. Condiționalități ex-ante

Condiționalitate ex-ante aplicabilă	Condiționalitate ex-ante îndeplinită: Da/Nu/ Parțial	Evaluarea realizării acesteia	Priorități/Domenii de intervenție	Măsuri
G1) Antidiscriminare: Existența unei capacități administrative pentru punerea în aplicare și aplicarea legislației antidiscriminare a Uniunii și a politicii în materie de fonduri ESI	Da	Da	6B	M16, M01, M19, M02
G2) Gen: Existența unei capacități administrative pentru punerea în aplicare și aplicarea legislației Uniunii privind egalitatea de gen și a politicii în materie de fonduri ESI	Da	Da	6A, 6B	M01, M07, M06, M02, M16, M19
G3) Invaliditate: Existența capacității administrative pentru punerea în aplicare și aplicarea Convenției Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (UNCRPD) în domeniul fondurilor ESI în conformitate cu Decizia 2010/48/CE a Consiliului (1).	Da	Da	6B, 6A	M19, M07, M16, M06
G4) Achizițiile publice: Existența unor măsuri de aplicare eficace a dreptului Uniunii din domeniul achizițiilor publice în ceea ce privește fondurile ESI.	Da	Da	5C, 6B, 2A, 5B, 5A	M04, M16, M07, M19, M02, M01
G5) Ajutoare de stat: Existența unor măsuri de aplicare eficace a normelor Uniunii din domeniul ajutoarelor de stat în ceea ce privește fondurile ESI.	Da	Da	P4, 5D, 3B, 3A, 2A, 1C, 5C, 5B, 5E, 1B, 6C, 1A, 5A, 6A, 6B, 2B	M13, M04, M16, M11, M20, M06, M02, M09, M01, M08, M10, M19, M07, M17, M15
G6) Legislația de mediu privind evaluarea impactului asupra mediului (Environmental Impact Assessment - EIA) și evaluarea strategică de mediu (Strategic Environmental Assessment - SEA): Existența unor măsuri de aplicare eficace a legislației Uniunii din domeniul mediului referitoare la EIA și SEA.	Da	Da	P4, 5C, 2A, 5E, 3A, 6A, 5D, 5B, 5A	M10, M04, M08, M13, M16, M11, M06, M07
G7) Sistemele statistice și indicatorii de rezultat: Existența unei baze statistice necesare pentru a efectua evaluări ale eficacității și impactului programelor. Existența unui sistem de indicatori de rezultat necesari pentru selectarea acțiunilor care contribuie în modul cel mai eficient la obținerea rezultatelor dorite, monitorizarea progreselor înregistrate în obținerea rezultatelor și efectuarea evaluării impactului.	Da	Da		

P3.1) Prevenirea şi gestionarea riscurilor: existenţa evaluărilor naţionale sau regionale ale riscurilor pentru gestionarea dezastrelor, luând în considerare adaptarea la schimbările climatice.	Parţial	Nu	3B	M17
P4.1) Bune condiţii agricole şi de mediu (GAEC): sunt stabilite la nivel naţional standarde privind bunele condiţii agricole şi de mediu ale terenurilor, menţionate în titlul VI capitolul 1 din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013.	Da	Da	P4	M10, M11, M13
P4.2) Cerinţe minime privind utilizarea îngrăşămintelor şi a produselor de protecţie a plantelor: sunt definite la nivel naţional cerinţe minime privind utilizarea îngrăşămintelor şi a produselor de protecţie a plantelor, menţionate în titlul III capitolul 1 articolul 28 din prezentul regulament.	Da	Da	P4	M10, M11
P4.3) Alte standarde relevante la nivel naţional: sunt definite standardele obligatorii relevante la nivel naţional, în sensul titlului III capitolul 1 articolul 28 din prezentul regulament.	Da	Da	P4	M10
P5.1) Eficienţa energetică: Pentru construcţia sau renovarea clădirilor, s-au derulat acţiuni pentru a încuraja dezvoltarea de investiţii eficiente, din punctul de vedere al costurilor, în scopul îmbunătăţirii eficienţei utilizării energiei finale şi a eficienţei energetice.	Da	Da	5B	M06, M07, M04
P5.2) Sectorul apelor: Existenţa a) unei politici tarifare privind apele care oferă stimulente corespunzătoare utilizatorilor pentru utilizarea eficientă a resurselor de apă şi b) unei contribuţii adecvate a diferitelor utilizări ale apei pentru recuperarea costurilor serviciilor legate de utilizarea apei la o rată stabilită de planul adoptat de gestionare a bazinelor hidrografice pentru investiţii sprijinite prin programe.	Da	Da	5A	M04
P5.3) Energie din surse regenerabile: Se desfăşoară acţiuni de promovare a producerii şi a distribuirii de surse de energie regenerabile.	Da	Da	5C	M04, M06

Condiționalitate ex-ante aplicabilă	Criterii	Criterii îndeplinite Da/Nu	Referință (referință la strategii, legislație sau alte documente relevante, incl. referințe la secțiunile, articolele relevante)	Evaluarea realizării acesteia
G1) Antidiscriminare: Existența unei capacități administrative pentru punerea în aplicare și aplicarea legislației antidiscriminare a Uniunii și a politicii în materie de fonduri ESI	G1.a) Măsuri în conformitate cu cadrul instituțional și juridic al statelor membre pentru implicarea organismelor responsabile pentru promovarea unui tratament egal pentru toate persoanele pe tot parcursul pregătirii și realizării programelor, inclusiv furnizarea de consiliere privind egalitatea în activitățile conexe fondurilor ESI;	Da	http://www.madr.ro/ro/programare-2014-2020-pndr/comitet-consultativ-tematic/regulamentul-de-organizare-si-functionare.html http://www.madr.ro/ro/programare-2014-2020-pndr/comitet-consultativ-tematic/componenta.html Alte explicatii: În contextul procesului de elaborare al PNDR 2014-2020 s-au inițiat o serie de activități consultative cu reprezentanți ai autorităților competente naționale și locale, societății civile, precum și cu alți parteneri economici și sociali. Astfel, în baza Memorandumului aprobat la nivel de Guvern, a fost constituit Comitetul Consultativ Tematic pentru Dezvoltare Rurală, Agricultură și Pescuit (CCT DRAP) ca structură partenerială cu rol consultativ în stabilirea și prioritizarea investițiilor finanțate din PNDR 2014-2020. Funcționând atât prin reuniuni de plen, cât și în grupuri de lucru, componența CCT DRAP respectă principiul egalității de tratament între persoane, deoarece implică părți interesate din domeniul agriculturii, dezvoltării rurale și pisciculturii fără deosebire de rasă, etnie, situație socio-economică, credință, orientare sexuală, vârstă, sex,etc. Concret, implicarea în cadrul a trei Grupuri de Lucru (Dezvoltare Economică, Inovare și Formare Profesională și LEADER) a Agenției Naționale pentru Romi (ANR) a asigurat că analizele, domeniile prioritare de intervenție, indicatorii și potențialii beneficiari nu intră în contradicție cu principiile tratamentului egal al persoanelor, mai ales din perspectiva nediscriminării populației de origine romă. De asemenea, prin participarea Fundației pentru Incluziune și Coeziune Socială în cadrul Grupului de Lucru LEADER, s-a asigurat că documentele supuse dezbaterii țin cont de includerea persoanelor dezavantajate sociale și că situația socio-economică nu reprezintă un criteriu de discriminare. Promovarea drepturilor femeilor și a nivelului de incluziune socială a acestora în cadrul procesului de programare pentru PNDR 2014-2020 a fost asigurată de participarea Asociației Naționale a Femeilor din Mediul Rural la Grupul de Lucru Dezvoltare Economică.	
	G1.b) Măsuri pentru formarea personalului autorităților implicat în gestionarea și controlul fondurilor ESI în domeniul legislației și politicilor antidiscriminare ale UE.	Da	Planul de acțiune privind nevoile de formare ale AM PNDR întocmit pentru anul 2014 include și activități de instrire în domeniul legislației și politicilor antidiscriminare ale UE.	
G2) Gen: Existența unei capacități administrative pentru punerea în aplicare și aplicarea legislației Uniunii privind egalitatea de gen și a politicii în materie de fonduri ESI	G2.a) Măsuri în conformitate cu cadrul instituțional și juridic al statelor membre pentru implicarea organismelor responsabile pentru promovarea egalității de gen pe tot parcursul pregătirii și realizării programelor, inclusiv furnizarea de consiliere privind egalitatea de gen în activitățile conexe fondurilor ESI.	Da	http://www.madr.ro/ro/programare-2014-2020-pndr/comitet-consultativ-tematic/regulamentul-de-organizare-si-functionare.html http://www.madr.ro/ro/programare-2014-2020-pndr/comitet-consultativ-tematic/componenta.html **Alte explicatii:** Promovarea și integrarea aspectelor referitoare la egalitatea de gen în procesul de elaborare a PNDR 2014-2020 a fost asigurată prin implicarea activă în reuniunile CCT DRAP a Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (MMFPSPV). Prin atribuțiile sale în domeniul aplicării orizontale a legislației în domeniul egalității de gen, MMFPSPV (în particular, Agenția Națională pentru Egalitatea de Sanse între Femei și Bărbați, ANES) se asigură că procesul de pregătire și	

			realizare a PNDR 2014-2020 respectă şi promovează egalitatea dintre femei şi bărbaţi. În plus, implicarea Asociaţiei Naţionale a Femeilor din Mediul Rural în Grupul de Lucru Dezvoltare Economică a garantat că drepturile femeilor în raport cu pregătirea programului nu au fost încălcate şi că acestea au un acces egal ca şi bărbaţii la oportunităţile oferite de PNDR 2014-2020.	
	G2.b) Măsuri pentru formarea personalului autorităţilor implicat în gestionarea şi controlul fondurilor ESI în domeniul legislaţiei şi politicilor Uniunii în materie de egalitate de gen şi de integrare a dimensiunii de gen.	Da	Planul de acţiune privind nevoile de formare ale AM PNDR întocmit pentru anul 2014 include şi activităţi de instruire în domeniul legislaţiei şi politicilor Uniunii în materie de egalitate de gen şi de integrare a dimensiunii de gen.	
G3) Invaliditate: Existența capacității administrative pentru punerea în aplicare și aplicarea Convenției Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap (UNCRPD) în domeniul fondurilor ESI în conformitate cu Decizia 2010/48/CE a Consiliului (1).	G3.a) Măsuri în conformitate cu cadrul instituțional și juridic al statelor membre pentru consultarea și implicarea organismelor responsabile pentru protecția drepturilor persoanelor cu handicap sau a organizațiilor reprezentative ale persoanelor cu handicap sau a altor părți interesante relevante pe tot parcursul pregătirii și realizării programelor.	Da	http://www.madr.ro/ro/programare-2014-2020-pndr/comitet-consultativ-tematic/regulamentul-de-organizare-si-functionare.html http://www.madr.ro/ro/programare-2014-2020-pndr/comitet-consultativ-tematic/componenta.html **Alte explicatii:** Promovarea drepturilor persoanelor cu handicap în procesul de elaborare al PNDR 2014-2020 a fost asigurată prin implicarea activă în reuniunile CCT DRAP a Ministerului Muncii, Familiei, Protecţiei Sociale şi Persoanelor Vârstnice (MMFPSPV). Prin atribuţiile sale în domeniul implementării legislaţiei în domeniul protecţiei speciale şi a promovării drepturilor persoanelor cu handicap, MMFPSPV se asigură că procesul de pregătire şi realizare a PNDR 2014-2020 respectă şi promovează drepturile persoanelor cu dizabilităţi.	
	G3.b) Măsuri pentru formarea personalului autorităților implicat în gestionarea și controlul fondurilor ESI în domeniul legislației aplicabile a Uniunii și în domeniul legislației și politicilor naționale privind persoanele cu handicap, inclusiv în ceea ce privește aplicarea practică a UNCRPD, reflectată în legislația Uniunii și cea națională, după caz.	Da	Planul de acţiune privind nevoile de formare ale AM PNDR întocmit pentru anul 2014 include şi activităţi de instruire în domeniul legislaţiei şi politicilor naţionale privind persoanele cu handicap.	
	G3.c) Măsuri pentru asigurarea monitorizării aplicării articolului 9 din UNCRPD în legătură cu fondurile ESI pe tot parcursul pregătirii și realizării programelor.	Da	Pe tot parcursul pregătirii PNDR 2014-2020 principiile subscrise articolului 9 din UNCRPD au fost respectate. Astfel, persoanele cu dizabililităţi au avut un acces liber şi neîngrădit la informaţii, sisteme, tehnologii şi alte servicii. În implementarea PNDR 2014-2020, autorităţile competente se vor asigura că persoanele cu dizabilităţi nu vor întâmpina niciun obstacol sau barieră în ceea ce priveşte accesul la oportunităţi, servicii, mijloace de comunicare, etc.	
G4) Achizițiile publice: Existența unor măsuri de aplicare eficace a dreptului Uniunii din domeniul achizițiilor publice în ceea ce privește fondurile ESI.	G4.a) Măsuri pentru aplicarea eficace a normelor Uniunii din domeniul achizițiilor publice prin intermediul unor mecanisme adecvate.	Da	Autoritatea Naţională pentru Reglementarea şi Monitorizarea Achiziţiilor Publice (ANRMAP) http://www.anrmap.ro www.e-licitatie.ro Alte explicatii: Directivele europene (2004/17/CE, 2004/18/CE şi 2009/81/CE) în domeniul achiziţiilor publice au fost transpuse în legislaţia	

			românească printr-o serie de acte normative (Ordonanţa de Urgentă a Guvernului nr. 34/2006 cu modificările ulterioare). Aceste acte normative legiferează modul în care procesele de achiziţii publice se pot desfăşura în condiţii optime de transparenţă şi egalitate. Intrarea în vigoare la începutul anului 2014 al unei legislaţii europene îmbunătăţite privind procedurile de achiziţii publice impune modificarea normelor naţionale existente în scopul unor proceduri mai simple şi mai flexibile. Noile proceduri vor viza inclusiv aplicarea eficientă şi prin mecanisme adecvate a fondurilor ESI.	
	G4.b) Măsuri de asigurare a procedurilor transparente de atribuire a contractelor;	Da	Normele curente aplicabile în România asigură eficienţa folosirii fondurilor ESI printr-un proces de achiziţie publică efectiv, etic, echidistant şi transparent. Modurile de atribuire a contractelor de achiziţii publice sunt monitorizate, analizate şi evaluate de către Autoritatea Naţională pentru Reglementarea şi Monitorizarea Achiziţiilor Publice (ANRMAP) al cărei rol fundamental este acela de a concepe, promova şi implementa politica în domeniul achiziţiilor publice. În plus, ANRMAP se asigură că cele 7 principii europen în domeniul achiziţiilor publice (nediscriminarea, tratamentul egal, recunoaşterea reciprocă, transparenţa, proporţionalitatea, eficienţa folosirii fondurilor publice şi asumarea răspunderii) sunt respectate. În special, respectarea principiului publicităţii şi al transparenţei este asigurată de Sistemul Electronic de Achiziţii Publice (SEAP). Pentru achiziţiile care depăşesc un anumit prag, orice autoritate contractantă este obligată să publice în SEAP anunţuri de intenţie, participare şi atribuire. Acest lucru permite tuturor operatorilor economici interesaţi să-şi exprime interesul şi să participe într-un mod eficient şi transparent la un proces de achiziţie publică. Deşi a înregistrat deficienţe la început, paşi importanţ au fost făcuţi în ultima perioadă în eficientizarea proceselor de achiziţie publică realizate prin intermediul SEAP. De asemenea, eficienţa folosirii fondurilor ESI este atent supravegheată şi monitorizată de către Curtea de Conturi a României, a cărei rol este de a urmări corectitudinea operaţiunilor efectuate cu fonduri publice.	
	G4.c) Măsuri de formare profesională şi difuzare a informaţiilor pentru personalul implicat în implementarea fondurilor ESI;	Da	În ultimii ani, au fost organizate o serie de sesiuni de formare în domeniul achiziţiilor publice. Aceste cursuri sunt esenţiale în vederea pregătirii personalului MADR în a gestiona eficient şi corect procedurile de achiziţie publică realizate cu fonduri europene. În viitor, MADR va continua să organizeze sesiuni de informare şi formare profesională în domeniul achiziţiilor publice pentru personalul implicat în gestionarea FEADR.	
	G4.d) Măsuri de asigurare a capacităţii administrative de punere în aplicare şi aplicare	Da	Eficienţa şi transparenţa folosirii fondurilor ESI în România este garantată de existenţa unei capacităţi administrative care sa monitorizeze şi să evalueze atent modul în care se atribuie contractele de achiziţie publică. La nivelul Guvernului, Autoritatea Naţională pentru Reglementarea şi Monitorizarea Achiziţiilor Publice are rolul de a reglementa procedurile de achiziţie publice în conformitate cu cerinţele acquis-ului comunitar precum şi de a supraveghea procesele de atribuire a contracterlor de achiziţie publică. De asemenea, soluţionarea plângerilor şi a disputelor ivite în cadrul unor proceduri de achiziţii publice este asigurată de Consiliul Naţional de Soluţionare a Contestaţiilor (CNSC). Pe lângă acesta, Unitatea de Coordonare şi Verificare a Achiziţiilor Publice din subordinea Ministerului Finanţelor Publice este responsabilă cu verificarea aspectelor procedurale legate de procesele de atribuire a contractelor de achiziţie publică. De asemenea, pentru beneficiarii publici ai PNDR se vor elabora documentaţii standard pentru a fi utilizate de către beneficiarii publici. Vor fi realizate formate de documentaţii de atribuie în care cerintele de calificare, factorii de evaluare şi ponderea acestora vor fi predeterminate.	
G5) Ajutoare de stat: Existenţa unor măsuri de aplicare eficace a normelor Uniunii din domeniul ajutoarelor de stat în ceea ce priveşte fondurile ESI.	G5.a) Măsuri referitoare la aplicarea eficace a normelor Uniunii privind ajutoarele de stat.	Da	http://www.consiliulconcurentei.ro/ro/despre-noi.html O.U.G. nr. 117 /2006 privind procedurile naţionale în domeniul ajutorului de stat, aprobată cu modificări şi completări prin	

			Legea nr. 137/2007 **Alte explicatii:** Legislaţia românească aplicabilă în domeniul ajutoarelor de stat este în concordanţă cu normativele europene. Începând cu 2007, orice donator care doreşte să acorde o schemă de ajutor de stat trebuie să respecte legislaţia europeană din domeniu. La nivel naţional, Consiliul Concurenţei din România, o instituţie independentă, a fost însărcinată să fie „punctul de contact" în domeniul ajutorului de stat între Comisia Europeană şi autorităţile naţionale. De asemenea, Consiliul Concurenţei are rolul de a monitoriza la nivel naţional ajutoarele de stat acordate de donatori. Toate ajutoarele de stat sunt incluse în Tabloul de Bord şi sunt raportate Comisiei Europee. În domeniul agriculturii, România poate aplica măsuri de politică naţională atât timp cât acestea nu denaturează concurenţa în cadrul UE şi nu compromit piaţa unică a UE. Astfel, pentru orice formă de ajutor de stat introdusă, MADR trebuie să notifice Comisiei Europene elementele de bază ale schemei. Prin Direcţia Generală de Afaceri Europene şi Relaţii Europene din cadrul MADR, legislaţia naţională care intră sub incidenţa ajutoarelor de stat este notificată departamentelor specializate din cadrul Comisiei Europene. În plus, în calitatea sa de autoritate naţională în domeniul concurenţei, Consiliul Concurenţei pune în aplicare şi asigură respectarea prevederilor europene în materie de dreptul concurenţei. În acelaşi timp, Consiliul Concurenţei are rolul de autoritate naţională de contact în domeniul ajutorului de stat între Comisia Europeană, pe de o parte, şi instituţiile publice, furnizorii şi beneficiarii de ajutor de stat, pe de altă parte. Legislaţia românească în materie de ajutor de stat în domeniul agriculturii va fi actualizată în prima jumătate a anului 2014 pentru a fi în conformitate cu noile regulamente europene din domeniu.	
	G5.b) Măsuri de formare profesională şi difuzare a informaţiilor pentru personalul implicat în implementarea fondurilor ESI;	Da	Având în vedere complexitatea şi specializarea componentei de ajutoare de stat în domeniul agriculturii şi dezvoltării rurale, MADR va continua să întreprindă activităţi de formare şi informare a personalului implicat în implementarea FEADR. O parte a activităţii de training va fi realizată cu sprijinul Consiliului Concurenţei (Reţeaua Naţională de Ajutor de Stat). O altă parte va fi realizată cu ajutorul Agenţiei Funcţionarilor Publici care va realiza acţiuni de training şi diseminare pentru personalul implicat în implementarea fondurilor europene. Planul de acţiune privind nevoile de formare ale AM PNDR întocmit pentru anul 2014 include şi activităţi de instruire în domeniul ajutoarelor de stat.	
	G5.c) Măsuri de asigurare a capacităţii administrative de punere în aplicare şi aplicarea normelor Uniunii din domeniul ajutoarelor de stat.	Da	La nivelul MADR, Direcţia Generală de Managementul Resurselor Umane şi Juridic prin Direcţia Juridică monitorizează concordanţa legislaţiei naţionale cu normativele europene în domeniul ajutoarelor de stat. În plus, Direcţia Generală Afaceri Europene şi Relaţii Internaţionale asigură coordonarea cu departamentele specializate din Comisia Europeană în materie de ajutoare de stat. La nivel naţional, Consiliul Concurenţei a luat iniţiativa implementării unei baze de date pentru ajutoarele de stat acordate în România pentru evitarea cumulării.	
G6) Legislaţia de mediu privind evaluarea impactului asupra mediului (Environmental Impact Assessment - EIA) şi evaluarea strategică de mediu (Strategic Environmental Assessment - SEA): Existenţa unor măsuri de aplicare eficace a legislaţiei Uniunii din domeniul	G6.a) Măsuri referitoare la aplicarea eficace a Directivei 2011/92/UE a Parlamentului European şi a Consiliului (2) (EIA) şi a Directivei 2001/42/CE a Parlamentului European şi a Consiliului (3) (SEA).	Da	Hotărâre nr. 445 din 08/04/2009 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice şi private asupra mediului HG nr. 1076/2004 Ordinul 135/76/84/1284/2010 al ministrului mediului şi pădurilor, al ministrului administraţiei şi internelor, al ministrului	

mediului referitoare la EIA şi SEA.			agriculturii şi dezvoltării rurale şi al ministrului dezvoltării regionale şi turismului privind aprobarea Metodologiei de aplicare a evaluării impactului asupra mediului pentru proiecte publice şi private **Alte explicatii:** Prevederile legislaţiei europene în materie de evaluarea impactului de mediu şi evaluarea strategică de mediu au fost transpuse în totalitate în legislaţia românească. În plus, normativele în vigoare se referă şi la evaluarea efectelor anumitor proiecte publice şi private asupra mediului şi la evaluarea conform Directivei Habitatelor. Având în vedere complexitatea efectelor pe care legislaţia din domeniul agriculturii şi dezvoltării le poate avea, MADR a demarat proceduri SEA pentru majoritatea documentelor de politici publice importante. Acest proces va continua şi în viitor în vederea evaluării impactului pe care diverse documente strategice majore le poate avea asupra mediului. Având în vedere faptul că în prezent se negociază textul unei noi directive care va modifica Directiva EIA aflată în vigoare, legislaţia naţională de transpunere şi implementare va suferi, de asemenea, modificări. O analiză substanţială a legislaţiei naţionale va precede modificările necesare.	
	G6.b) Măsuri de formare profesională şi difuzare de informaţii pentru personalul care participă la punerea în aplicare a directivelor privind EIA şi SEA.	Da	Planul de acţiune privind nevoile de formare ale AM PNDR întocmit pentru anul 2014 include şi activităţi de instruire în domeniul legislaţiei de mediu privind evaluarea impactului asupra mediului (Environmental Impact Assessment - EIA) şi evaluarea strategică de mediu (Strategic Environmental Assessment - SEA).	
	G6.c) Măsuri de asigurare a unei capacităţi administrative suficiente.	Da	Activităţile privind derularea SEA pentru planuri şi programe se desfăşoară sub coordonarea directă a autorităţii publice în domeniul protecţiei mediului, respectiv MMSC, în conformitate cu prevederile HG 1076/2004	
G7) Sistemele statistice şi indicatorii de rezultat: Existenţa unei baze statistice necesare pentru a efectua evaluări ale eficacităţii şi impactului programelor. Existenţa unui sistem de indicatori de rezultat necesari pentru selectarea acţiunilor care contribuie în modul cel mai eficient la obţinerea rezultatelor dorite, monitorizarea progreselor înregistrate în obţinerea rezultatelor şi efectuarea evaluării impactului.	G7.a) Existenţa unor măsuri privind colectarea şi agregarea rapidă a datelor statistice, cu următoarele elemente: identificarea surselor şi mecanismelor de asigurare a validării statistice;	Da	Pe baza Sistemului Comun de Monitorizare şi Evaluare întocmit de Comisie şi Statele Membre, PNDR respectă cerinţele specificate.	
	G7.b) Existenţa unor măsuri privind colectarea şi agregarea rapidă a datelor statistice, cu următoarele elemente: măsuri de publicare şi de disponibilitate publică a datelor agregate;	Da	Pe baza Sistemului Comun de Monitorizare şi Evaluare întocmit de Comisie şi Statele Membre, PNDR respectă cerinţele specificate.	
	G7.c) Un sistem eficient de indicatori de rezultat care să includă: selectarea indicatorilor de rezultat pentru fiecare program care să ofere informaţii cu privire la motivele pentru care au fost selectate acţiunile politice finanţate prin program;	Da	Pe baza Sistemului Comun de Monitorizare şi Evaluare întocmit de Comisie şi Statele Membre, PNDR respectă cerinţele specificate.	
	G7.d) Un sistem eficient de indicatori de rezultat care să includă: stabilirea de ţinte pentru aceşti indicatori;	Da	Pe baza Sistemului Comun de Monitorizare şi Evaluare întocmit de Comisie şi Statele Membre, PNDR respectă cerinţele specificate.	
	G7.e) Un sistem eficient de indicatori de rezultat care să includă: respectarea, pentru fiecare indicator, a cerinţelor	Da	Pe baza Sistemului Comun de Monitorizare şi Evaluare întocmit de Comisie şi Statele Membre, PNDR respectă cerinţele	

	următoare: robustețea și validarea statistică, claritatea interpretării normative, capacitatea de reacție la politică, colectarea în timp util a datelor;		specificate.	
	G7.f) Proceduri pentru a se asigura că toate operațiunile finanțate prin program adoptă un sistem eficace de indicatori.	Da	Pe baza Sistemului Comun de Monitorizare şi Evaluare întocmit de Comisie și Statele Membre, PNDR respectă cerințele specificate.	
P3.1) Prevenirea şi gestionarea riscurilor: existența evaluărilor naționale sau regionale ale riscurilor pentru gestionarea dezastrelor, luând în considerare adaptarea la schimbările climatice	P3.1.a) Efectuarea unei evaluări naționale sau regionale a riscurilor care să includă următoarele elemente: descriere a procesului, metodologiei, metodelor și datelor nesensibile utilizate la evaluarea riscurilor, precum și a criteriilor bazate pe riscuri pentru prioritizarea investițiilor;	Nu	Memorandum privind îndeplinirea condiționalităților ex-ante. Plan de acţiune MAI. Explicatii: Ministerul Afacerilor Interne va implementa un proiect pentru a evalua riscurile existente la nivel național. În acest sens, s-a creat un grup de lucru (compus din instituțiile competente, inclusiv MADR) cu privire la evaluarea diferitelor tipuri de risc. Următoarele etape vor fi parcurse în implementarea proiectului: • elaborarea metodologiei unice de evaluare a riscurilor la nivel național • elaborarea listei cu scenariile de risc cu impact semnificativ și descrierea celor reprezentative selectate pentru evaluare; • elaborarea hărților de hazard la nivel național; • constituirea bazei naționale de date privind expunerea la hazard; • analiza de vulnerabilitate a elementelor expuse riscului; • elaborarea hărților de risc la nivel national. Cu această ocazie, MADR va furniza sprijinul necesar pentru a oferi informații adecvate cu privire la riscurile asociate cu activități specifice din agricultură. De asemenea, următoarele inițiative au fost luate de către MAI: • Modificarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 21/2004 în scopul instituirii temeiului legal necesar înființării Platformei de reducere a Riscului de Dezastre (PNRRD) Elaborarea unei hotărâri a guvernului pentru adoptarea regulamentului de organizare şi funcționare a PNNRD şi a Grupului de lucru pentru evaluarea riscurilor la nivel național (GLERN)	
	P3.1.b) Efectuarea unei evaluări naționale sau regionale a riscurilor care să includă următoarele elemente: o descriere a scenariilor de risc unic și de riscuri multiple;	Nu		
	P3.1.c) Efectuarea unei evaluări naționale sau regionale a riscurilor care să includă următoarele elemente: luarea în considerare, dacă este cazul, a strategiilor naționale de adaptare la schimbările climatice.	Da	Strategia Națională privind Schimbările Climatice 2013-2020 http://www.mmediu.ro/beta/wp-content/uploads/2012/10/2012-10-05-Strategia_NR-SC.pdf	

			Anexa I http://www.mmediu.ro/protectia_mediului/schimbari_climatice/1_Documentatie/PNASC_ro.pdf Planul Naţional de Acţiune privind Schimbările Climatice (în curs de pregătire) Alte explicatii: Conform Strategiei Naţionale privind Schimbările Climatice se recomandă, printre altele, următoarele măsuri de adaptare la efectele schimbărilor climatice în vederea gestionarii riscurilor: • elaborarea unor ghiduri de bune practici pentru agricultură, în special pentru agricultura neirigată; • elaborarea şi implementarea planurilor de acţiune locale (la nivel de comună) pentru adaptarea la schimbările climatice; • elaborarea şi implementarea planurilor de îmbunătăţiri funciare care să mărească probabilitatea precipitaţiilor (inclusiv împăduriri, luciu de apă, etc.); • utilizarea cercetării pentru a combate vulnerabilitățile existente și a modifica structura culturilor/ exploatațiilor în sensul unei agriculturi mai puțin expuse la schimbările climatice; • încurajarea asigurărilor pentru culturi/ferme; • îmbunătățirea disponibilității și aplicabilității opțiunilor de modelare și adaptare pentru uzul fermierilor (furnizarea de date și rezultate privind reacția resursei de apă la scenariile posibile de schimbări climatice, promovarea utilizării tehnologiei GIS etc.); • dezvoltarea infrastructurii și tehnologiei necesare pentru intervenții active de combatere locală a fenomenelor meteorologice extreme pentru protecția culturilor și a comunităților locale.	
P4.1) Bune condiții agricole și de mediu (GAEC): sunt stabilite la nivel național standarde privind bunele condiții agricole și de mediu ale terenurilor, menționate în titlul VI capitolul 1 din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013	P4.1.a) Standardele privind GAEC sunt definite în legislația națională și specificate în programe	Da	http://www.apia.org.ro/legislatie_nationala/Ordin%20GAEC%20MADR-MMDD%2015-56%20din%202008.pdf http://www.apdrp.ro/uploads/Docu%20LEGISLATIE/Ordin_MADR/MMP nr. 30/147/2010.pdf http://www.apia.org.ro/dir_iacs/Ghid%20ecoconditionalitate%20pentru%20agricultori%20in%202013%20v%20%202%201.pdf **Alte explicatii:** Standardele GAEC sunt definite în România încă din 2007, prin Ordinul comun al ministrului agriculturii, pădurilor şi dezvoltării rurale şi al ministrului mediului şi gospodăririi apelor nr. 791/1.381/2006 pentru definirea bunelor condiţii agricole şi de mediu în România in Romania şi Ordinul comun nr. 15/56/2008 al ministrului agriculturii, pădurilor şi dezvoltării rurale şi al ministrului mediului şi dezvoltării durabile pentru adoptarea măsurilor privind bunele condiţii agricole şi de mediu în România. Actele normative menționate mai sus implementează regulamentul 1782/2003 al Consiliului de stabilire a normelor comune pentru schemele de sprijin direct în cadrul politicii agricole comune și de stabilire a anumitor scheme de sprijin pentru agricultori (cu privire la bunele condiții agricole și de mediu) Prevederile Regulamentului 73/2009 au fost transpuse prin Ordinul comun nr. 30/147/2010 al ministrului agriculturii şi	

			dezvoltării rurale și al ministrului mediului și pădurilor privind aprobarea GAEC în România, cu ultimele modificări. Ultimele modificări au fost introdusă prin Ordinul comun nr. 36/888/2012 al ministrului agriculturii şi dezvoltării rurale şi a ministrului mediului şi pădurilor prin introducerea unui nou standard obligatoriu GAEC 12 şi Ordinul comun nr. 212/361/2014 prin introducerea GAEC 13. În ceea ce privește cadrul legislativ referitor la GAEC în perioada de programare 2014-2020, având în vedere că anul 2014 este un an de tranziție pentru noua Politică Agricolă Comună, România va întreprinde demersurile necesare pentru alinierea la noile condiții de bază incidente reformei PAC, începând cu anul 2015. În aceste condiții, după aprobarea actelor delegate și de impelmentare la nivelul UE, Romania va actualiza cadrul legal, luînd în considerare următoarele: -revizuirea modificărilor GAEC la nivelul UE; -modificarea normelor naționale de aprobare a GAEC.	
P4.2) Cerințe minime privind utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor: sunt definite la nivel național cerințe minime privind utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor, menționate în titlul III capitolul 1 articolul 28 din prezentul regulament	P4.2.a) Sunt specificate în programe cerințele minime privind utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor, menționate în titlul III capitolul 1 din REGULAMENTUL (UE) NR. 1305/2013	Da	**Explicatii:** Codul de bune practici agricole pentru protecția apelor față de poluarea cu nitrați din sursele agricole, aprobat prin Ordinul comun nr. 1182/1270/2005 al Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor și al Ministerului Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale este în curs de modificare pentru a fi în conformitate cu Programul de acțiune pentru protecția apelor față de poluarea cu nitrați din surse agricole aprobat prin Decizia nr. 221.983/GC/ 12.06.2013 a Comisiei pentru implementarea Planului de Acțiune pentru protecția apelor față de poluarea cu nitrați din surse agricole, conform articolului 6 alineatului (1) din HG nr. 964/2000. Cerințele minime pentru produsele de protecție a plantelor sunt: 1) Folosirea produselor clasificate ca fiind foarte toxice (T+), toxice (T) se face în conformitate cu art. 7 alineatul (1) al OG nr. 41/2007 pentru comercializarea produselor de protecție a plantelor și modificarea și abrogarea unor legi privind condițiile fitosanitare; 2) Folosirea produselor de protecție a plantelor în conformitate cu: - art. 2 al HG nr. 1559/2004 cu privire la procedura de aprobare a produselor de protecție a plantelor pentru plasarea pe piață și utilizarea acestora în România, cu modificările ulterioare - art. 19 din OG nr. 4/1995 cu privire la producția, comercializarea și folosirea protecției plantelor față de boli, dăunători și buruieni în agricultură și silvicultură - art. 28 și 55 (prima și a doua propoziție) din Regulamentul nr. 1107/2009 privind plasarea pe piață a produselor de protecție a plantelor și de abrogare a Directivelor Consiliului 79/117/CEE și 91/414/CEE 3) Interzicerea tratamentelor cu produse de protecție a plantelor în domenii specifice de protecție de către autoritățile competente, în conformitate cu Art. 27, alineatul (1), litera e) a OG nr. 4/1995 cu privire la producția, comercializarea și folosirea produselor de protecție a plantelor față de boli, dăunători și buruieni în agricultură și silvicultură.	
P4.3) Alte standarde relevante la nivel național: sunt definite standardele obligatorii relevante la nivel național, în sensul titlului III capitolul 1 articolul 28	P4.3.a) Standardele obligatorii relevante la nivel național sunt specificate în programe.	Da	Explicatii:	

din prezentul regulament			România a început implementarea SMR-urilor din 2012 prin Ordinul nr. 187/2.155/42/2011 al Ministerului Agriculturii şi Dezvoltării Rurale, Ministerului Mediului şi Pădurilor şi Autorităţii Naţionale Sanitare Veterinare şi pentru Siguranţa Alimentelor care aprobă cerinţele statutare de management (SMR) pentru mediu şi identificarea şi înregistrarea animalelor în scheme şi măsuri pentru fermieri din România, cu modificările ulterioare. În 2013, acest ordin a fost modificat prin Ordinul comun nr. 496/1632/65/2013 al MADR/MESC/ANSVSA pentru a revizui anumite cerinţe obligatorii şi/sau elemente de control pentru SMR 1- SMR 8. În aprilie 2014, acest ordin a fost modificat prin Ordinul comun nr. 234/362/52/2014, fiind introduse SMR 9-15. România va implementa, în etape, toate SMR-urile până la 1 ianuarie 2016, termenul limită stabilit pentru implementarea legislaţiei UE privind SMR în România. În acest context, ţinând cont de prevederile din Regulamentele PAC post-2013, având în vedere că anul 2014 este un an de tranziţie pentru noua Politică Agricolă Comună, România va întreprinde demersurile necesare pentru alinierea la noile condiţii de bază incidente reformei PAC, începând cu anul 2015. În acest sens, legislaţia naţională relevantă va fi actualizată pentru a asigura conformitatea cu aceste cerinţefiind planificaţi următorii paşi: • stabilirea unui grup de lucru cu reprezentanţii diferitelor ministere şi departamente implicate; • o revizuire a modificărilor SMR la nivelul UE în cadrul PAC post 2013; • modificarea normelor naţionale de aprobare a SMR, dacă sunt identificate modificări la nivelul UE, precum şi introducerea SMR-urilor de care beneficiază România în perioada de tranziţie.	
P5.1) Eficienţa energetică: Pentru construcţia sau renovarea clădirilor, s-au derulat acţiuni pentru a încuraja dezvoltarea de investiţii eficiente, din punctul de vedere al costurilor, în scopul îmbunătăţirii eficienţei utilizării energiei finale şi a eficienţei energetice.	P5.1.a) Măsurile de asigurare a existenţei unor cerinţe minime privind performanţa energetică a clădirilor necesare în conformitate cu articolele 3, 4 şi 5 din Directiva 2010/31/UE a Parlamentului European şi a Consiliului (1);	Da	http://www.dreptonline.ro/legislatie/legea_performatei_energetice_cladirilor.php http://lege5.ro/Gratuit/gm4dombvgq/ordinul-nr-3457-2013-pentru-aplicabilitatea-unor-acte-normative-cu-caracter-tehnic-elaborate-in-aplicarea-legii-nr-372-2005-privind-performanta-energetica-a-cladirilor http://www.mdrt.ro/userfiles/consultari_publice/11_09_12/oug.pdf **Alte explicatii:** Legea nr. 372/2005 cu privire la la performanţa energetică a clădirilor transpune directiva europeană 31/2010 în domeniu. Scopul legii este promovarea măsurilor pentru creşterea performanţei energetice a clădirilor, ţinându-se cont de condiţiile climatice exterioare şi de amplasament, de cerinţele de confort interior, de nivel optim, din punct de vedere al costurilor, al cerinţelor de performanţă energetică, precum şi pentru ameliorarea aspectului urbanistic al localităţilor. Legea a fost modificată, republicată şi completată cu o serie de documente ulterioare de aplicare, cum ar fi: • Ordinul nr. 157/2007 al Ministerului Transportului, Construcţiilor şi Turismului, pentru aprobarea reglementării tehnice "Metodologie de calcul al performanţei energetice a clădirilor", cu modificările ulterioare • Ordinul nr. 3457/2013 al Ministerului Dezvoltării Regionale şi Administraţiei Publice pentru aplicabilitatea unor acte normative cu caracter tehnic elaborate în aplicarea Legii nr. 372/2005 privind performanţa energetică a clădirilor. Cerinţele minime pentru performanţa energetică a clădirilor în zonele rurale, incluse în prevederile de mai sus se aplică diferit pentru diferite tipuri de clădiri, clădiri noi şi vechi. În conformitate cu articolul 16 din Legea nr. 372/2005, republicată, Ministerul Dezvoltării Regionale şi Administraţiei Publice dezvoltă politicile şi iniţiază regulamentele care promovează măsurile de îmbunătăţire a performanţei energetice a clădirilor şi a clădirilor a căror tranziţie de la energia convenţională către energia regenerabilă este aproape zero, care ţine cont, în special, de: utilizarea adecvată a fondurilor structurale pentru a creşte eficienţa energetică în clădiri, în special în case, folosirea eficientă a	

			fondurilor de la instituțiile financiare publice, coordonarea utilizării fondurilor de la organismele naționale și ale UE: alte forme de sprijin pentru a încuraja investițiile în eficiența energetică.	
	P5.1.b) Măsurile necesare pentru instituirea unui sistem de certificare a performanței energetice a clădirilor în conformitate cu articolul 11 din Directiva 2010/31/UE;	Da	http://www.dreptonline.ro/legislatie/legea_performatei_energetice_cladirilor.php http://lege5.ro/Gratuit/gm4dombvgq/ordinul-nr-3457-2013-pentru-aplicabilitatea-unor-acte-normative-cu-caracter-tehnic-elaborate-in-aplicarea-legii-nr-372-2005-privind-performanta-energetica-a-cladirilor http://www.mdrt.ro/userfiles/consultari_publice/11_09_12/oug.pdf **Alte explicatii:** Legea nr. 372/2005 cu privire la la performanța energetică a clădirilor transpune directiva europeană 31/2010 în domeniu. Scopul legii este promovarea măsurilor pentru creșterea performanței energetice a clădirilor, ținându-se cont de condițiile climatice exterioare și de amplasament, de cerințele de confort interior, de nivel optim, din punct de vedere al costurilor, al cerințelor de performanță energetică, precum și pentru ameliorarea aspectului urbanistic al localităților. Legea a fost modificată, republicată și completată cu o serie de documente ulterioare de aplicare, cum ar fi: • Ordinul nr. 157/2007 al Ministerului Transportului, Construcțiilor și Turismului, pentru aprobarea reglementării tehnice "Metodologie de calcul al performanței energetice a clădirilor", cu modificările ulterioare • Ordinul nr. 3457/2013 al Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice pentru aplicabilitatea unor acte normative cu caracter tehnic elaborate în aplicarea Legii nr. 372/2005 privind performanța energetică a clădirilor. Cerințele minime pentru performanța energetică a clădirilor în zonele rurale, incluse în prevederile de mai sus se aplică diferit pentru diferite tipuri de clădiri, clădiri noi și vechi. În conformitate cu articolul 16 din Legea nr. 372/2005, republicată, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice dezvoltă politicile și inițiază regulamentele care promovează măsurile de îmbunătățire a performanței energetice a clădirilor și a clădirilor a căror tranziție de la energia convențională către energia regenerabilă este aproape zero, care ține cont, în special, de: utilizarea adecvată a fondurilor structurale pentru a crește eficiența energetică în clădiri, în special în case, folosirea eficientă a fondurilor de la instituțiile financiare publice, coordonarea utilizării fondurilor de la organismele naționale și ale UE: alte forme de sprijin pentru a încuraja investițiile în eficiența energetică.	
	P5.1.c) Măsurile de asigurare a unei planificări strategice privind eficiența energetică, în conformitate cu articolul 3 din Directiva 2012/27/UE a Parlamentului European și a Consiliului (2);	Da	http://www.dreptonline.ro/legislatie/legea_performatei_energetice_cladirilor.php http://lege5.ro/Gratuit/gm4dombvgq/ordinul-nr-3457-2013-pentru-aplicabilitatea-unor-acte-normative-cu-caracter-tehnic-elaborate-in-aplicarea-legii-nr-372-2005-privind-performanta-energetica-a-cladirilor http://www.mdrt.ro/userfiles/consultari_publice/11_09_12/oug.pdf **Alte explicatii:** Legea nr. 372/2005 cu privire la la performanța energetică a clădirilor transpune directiva europeană 31/2010 în domeniu. Scopul legii este promovarea măsurilor pentru creșterea performanței energetice a clădirilor, ținându-se cont de condițiile climatice exterioare și de amplasament, de cerințele de confort interior, de nivel optim, din punct de vedere al costurilor, al	

			cerinţelor de performanţă energetică, precum şi pentru ameliorarea aspectului urbanistic al localităţilor. Legea a fost modificată, republicată şi completată cu o serie de documente ulterioare de aplicare, cum ar fi: • Ordinul nr. 157/2007 al Ministerului Transportului, Construcţiilor şi Turismului, pentru aprobarea reglementării tehnice "Metodologie de calcul al performanţei energetice a clădirilor", cu modificările ulterioare • Ordinul nr. 3457/2013 al Ministerului Dezvoltării Regionale şi Administraţiei Publice pentru aplicabilitatea unor acte normative cu caracter tehnic elaborate în aplicarea Legii nr. 372/2005 privind performanţa energetică a clădirilor. Cerinţele minime pentru performanţa energetică a clădirilor în zonele rurale, incluse în prevederile de mai sus se aplică diferit pentru diferite tipuri de clădiri, clădiri noi şi vechi. În conformitate cu articolul 16 din Legea nr. 372/2005, republicată, Ministerul Dezvoltării Regionale şi Administraţiei Publice dezvoltă politicile şi iniţiază regulamentele care promovează măsurile de îmbunătăţire a performanţei energetice a clădirilor şi a clădirilor a căror tranziţie de la energia convenţională către energia regenerabilă este aproape zero, care ţine cont, în special, de: utilizarea adecvată a fondurilor structurale pentru a creşte eficienţa energetică în clădiri, în special în case, folosirea eficientă a fondurilor de la instituţiile financiare publice, coordonarea utilizării fondurilor de la organismele naţionale şi ale UE: alte forme de sprijin pentru a încuraja investiţiile în eficienţa energetică.	
	P5.1.d) Măsuri în conformitate cu articolul 13 din Directiva 2006/32/CE a Parlamentului European şi a Consiliului (3) privind eficienţa energetică la utilizatorii finali şi serviciile energetice pentru punerea de contoare individuale la dispoziţia clienţilor finali, în măsura în care este posibil din punct de vedere tehnic, rezonabil din punct de vedere financiar şi proporţional în raport cu potenţialele economii de energie.	Da	http://www.dreptonline.ro/legislatie/legea_performatei_energetice_cladirilor.php http://lege5.ro/Gratuit/gm4dombvgq/ordinul-nr-3457-2013-pentru-aplicabilitatea-unor-acte-normative-cu-caracter-tehnic-elaborate-in-aplicarea-legii-nr-372-2005-privind-performanta-energetica-a-cladirilor http://www.mdrt.ro/userfiles/consultari_publice/11_09_12/oug.pdf **Alte explicatii:** Legea nr. 372/2005 cu privire la la performanţa energetică a clădirilor transpune directiva europeană 31/2010 în domeniu. Scopul legii este promovarea măsurilor pentru creşterea performanţei energetice a clădirilor, ţinându-se cont de condiţiile climatice exterioare şi de amplasament, de cerinţele de confort interior, de nivel optim, din punct de vedere al costurilor, al cerinţelor de performanţă energetică, precum şi pentru ameliorarea aspectului urbanistic al localităţilor. Legea a fost modificată, republicată şi completată cu o serie de documente ulterioare de aplicare, cum ar fi: • Ordinul nr. 157/2007 al Ministerului Transportului, Construcţiilor şi Turismului, pentru aprobarea reglementării tehnice "Metodologie de calcul al performanţei energetice a clădirilor", cu modificările ulterioare • Ordinul nr. 3457/2013 al Ministerului Dezvoltării Regionale şi Administraţiei Publice pentru aplicabilitatea unor acte normative cu caracter tehnic elaborate în aplicarea Legii nr. 372/2005 privind performanţa energetică a clădirilor. Cerinţele minime pentru performanţa energetică a clădirilor în zonele rurale, incluse în prevederile de mai sus se aplică diferit pentru diferite tipuri de clădiri, clădiri noi şi vechi. În conformitate cu articolul 16 din Legea nr. 372/2005, republicată, Ministerul Dezvoltării Regionale şi Administraţiei Publice dezvoltă politicile şi iniţiază regulamentele care promovează măsurile de îmbunătăţire a performanţei energetice a clădirilor şi a clădirilor a căror tranziţie de la energia convenţională către energia regenerabilă este aproape zero, care ţine cont, în special, de: utilizarea adecvată a fondurilor structurale pentru a creşte eficienţa energetică în clădiri, în special în case, folosirea eficientă a fondurilor de la instituţiile financiare publice, coordonarea utilizării fondurilor de la organismele naţionale şi ale UE: alte forme	

			de sprijin pentru a încuraja investițiile în eficiența energetică.	
P5.2) Sectorul apelor: Existența a) unei politici tarifare privind apele care oferă stimulente corespunzătoare utilizatorilor pentru utilizarea eficientă a resurselor de apă și b) unei contribuții adecvate a diferitelor utilizări ale apei pentru recuperarea costurilor serviciilor legate de utilizarea apei la o rată stabilită de planul adoptat de gestionare a bazinelor hidrografice pentru investiții sprijinite prin programe.	P5.2.a) În sectoarele sprijinite de FEADR, un stat membru asigură contribuția diferitelor utilizări ale apei la recuperarea costurilor serviciilor de utilizare a apei, pe sector, în conformitate cu articolul 9 alineatul (1) prima liniuță din Directiva-cadru privind apa, ținând seama, după caz, de efectele sociale, de mediu și economice ale recuperării, precum și de condițiile geografice și climatice ale regiunii/regiunilor afectate.	Da	Ordinul MADR nr. 120/2011 pentru aprobarea Normelor metodologice privind calculul și plata tarifelor pentru serviciile de îmbunătăţiri funciare HOTARARE Nr. 1202/2010 privind actualizarea cuantumului contributiilor specifice de gospodarire a resurselor de apa http://www.legex.ro/Hotararea-1202-2010-108801.aspx **Alte explicatii:** Pe baza Ordinului MADR nr. 120/2011 sunt stabilite tarifele de îmbunătățiri funciare pentru a asigura o exploatare echitabilă a schemelor de îmbunătățiri funciare, sisteme de irigare sau drenaj și lucrări de drenaj și de protecție față de inundații sau de control al eroziunii solului pentru a proteja interesele tuturor beneficiarilor, pentru a preveni utilizarea ineficientă a apei, excesul de umiditate, eroziune și poluarea solului și a promova protecția mediului în conformitate cu standardele de mediu.	
P5.3) Energie din surse regenerabile: Se desfășoară acțiuni de promovare a producerii și a distribuirii de surse de energie regenerabile	P5.3.a) Există scheme de sprijin transparente, priorități privind accesul la rețea sau acces garantat și prioritate pentru expediere, precum și norme standardizate privind suportarea separată și în comun a costurilor adaptărilor tehnice care au fost făcute publice, în conformitate cu articolul 14 alineatul (1), articolul 16 alineatele (2) și (3) din Directiva 2009/28/CE.	Da	Ordinul nr. 46/2012 privind aprobarea Procedurii de emitere a certificatului de origine pentru biomasa provenită din agricultură și industriile conexe, utilizată drept combustibil sau materie primă pentru producția de energie electrică: http://lege5.ro/Gratuit/gmytgmrqg4/ordinul-nr-46-2012-privind-aprobarea-procedurii-de-emitere-a-certificatului-de-origine-pentru-biomasa-provenita-din-agricultura-si-industriile-conexe-utilizata-drept-combustibil-sau-materie-prima-pent **Alte explicatii:** Ordinul nr. 46/2012 al MADR privind aprobarea procedurii de emitere a certificatului de origine pentru biomasa provenită din agricultură și industriile conexe, utilizată drept combustibil sau materie primă pentru producția de energie electrică Prevederile art. 13-19 din Directiva 2009/28/CE au fost transpuse în: • OG nr. 935/2011 privind promovarea utilizării biocarburanților și a biolichidelor; Ordinul Ministerului Economiei nr.136/2012 privind certificarea biocarburanților și biolichidelor în ceea ce privește respectarea criteriilor de durabilitate, precum și cerințele de evaluare și de recunoaștere a organismelor care au competențe în certificarea și verificarea rapoartelor anuale care conțin informații privind respectarea criteriilor de durabilitate a biocarburanților și biolichidelor.	
	P5.3.b) Un stat membru a adoptat un plan național de acțiune în domeniul energiei regenerabile, în conformitate cu articolul 4 din Directiva 2009/28/CE. II.	Da	Planul Naţional de Acţiune în Domeniul Energiei din Surse Regenerabile (PNAER) http://www.minind.ro/energie/PNAER_final.pdf **Alte explicatii:** Planul Național de Acțiune în Domeniul Energiei din Surse Regenerabile (PNAER) adoptat prin Memorandumul guvernamental	

			din 2010 – secțiunea dedicată agriculturii și dezvoltării rurale: paginile 16, 38, 82-84, 173-186 și 198.	

6.2.1. Acțiuni care trebuie întreprinse pentru a îndeplini condiționalitățile ex-ante generale aplicabile

Nu se aplică.

6.2.2. Acțiuni care trebuie întreprinse pentru a îndeplini condiționalitățile ex-ante aplicabile legate de priorități

Condiționalitate ex-ante aplicabilă	Criterii neîndeplinite	Acțiuni care trebuie întreprinse	Termen limită (data)	Organisme responsabile de îndeplinire
P3.1) Prevenirea şi gestionarea riscurilor: existența evaluărilor naționale sau regionale ale riscurilor pentru gestionarea dezastrelor, luând în considerare adaptarea la schimbările climatice	P3.1.a) Efectuarea unei evaluări naţionale sau regionale a riscurilor care să includă următoarele elemente:descriere a procesului, metodologiei, metodelor şi datelor nesensibile utilizate la evaluarea riscurilor, precum şi a criteriilor bazate pe riscuri pentru prioritizarea investiţiilor;	• elaborarea metodologiei unice de evaluare a riscurilor la nivel naţional; • elaborarea listei cu scenariile de risc cu impact semnificativ şi descrierea celor reprezentative selectate pentru evaluare; • elaborarea hărţilor de hazard la nivel naţional; • constituirea bazei naţionale de date privind expunerea la hazard; • analiza de vulnerabilitate a elementelor expuse riscului; • elaborarea hărţilor de risc la nivel naţional;	31-12-2015	Ministerul Administraţiei şi Internelor (coordonator) împreună cu ministerele cu responsabilităţi în gestionarea riscurilor specifice: (Ministerul Dezvoltării Regionale şi Administraţiei Publice, Ministerul Sănătăţii, Ministerul Mediului şi Schimbărilor Climatice, Ministerul Transporturilor, Ministerul Agriculturii şi Dezvoltării Rurale, Ministerul Economiei, Ministerul Finanţelor Publice şi Comisia Naţională pentru Controlul Activităţii Nucleare)
	P3.1.b) Efectuarea unei evaluări naţionale sau regionale a riscurilor care să includă următoarele elemente: o descriere a scenariilor de risc unic şi de riscuri multiple;	• elaborarea metodologiei unice de evaluare a riscurilor la nivel naţional; • elaborarea listei cu scenariile de risc cu impact semnificativ şi descrierea celor reprezentative selectate pentru evaluare; • elaborarea hărţilor de hazard la nivel naţional; • constituirea bazei naţionale de date privind expunerea la hazard; • analiza de vulnerabilitate a elementelor expuse riscului; • elaborarea hărţilor de risc la nivel naţional;	31-12-2015	Ministerul Administraţiei şi Internelor (coordonator) împreună cu ministerele cu responsabilităţi în gestionarea riscurilor specifice: (Ministerul Dezvoltării Regionale şi Administraţiei Publice, Ministerul Sănătăţii, Ministerul Mediului şi Schimbărilor Climatice, Ministerul Transporturilor, Ministerul Agriculturii şi Dezvoltării Rurale, Ministerul Economiei, Ministerul Finanţelor Publice şi Comisia Naţională pentru Controlul Activităţii Nucleare)

7. DESCRIEREA CADRULUI DE PERFORMANȚĂ

7.1. Indicatori

Prioritate	Aplicabil	Indicatori sau unitatea de măsură	Target 2023 (a)	Ajustare top ups (b)	Reper 2018 % (c)	Valoare reper absolută (a-b)*c
P2: Creşterea viabilităţii exploataţiilor şi a competitivităţii tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile şi promovarea tehnologiilor agricole inovatoare şi a gestionării durabile a pădurilor	X	Totalul cheltuielilor publiceP2 (EUR)	1.757.974.976,00		13%	228.536.746,88
	X	Numărul de exploataţii agricole cu sprijin din PDR pentru investiţii în restructurare sau modernizare (domeniu de intervenţie 2A) + exploataţii cu sprijin PDR/ plan de dezvoltare a afacerilor de investiţii pentru tinerii fermieri (domeniu de intervenţie 2B)	16.388,00		12%	1.966,56
P3: Promovarea organizării lanţului alimentar, inclusiv procesarea şi comercializarea produselor agricole, a bunăstării animale şi gestionării riscurilor în agricultură	X	Totalul cheltuielilor publiceP3 (EUR)	1.019.184.800,00		39%	397.482.072,00
		Numărul de exploataţii agricole sprijinite beneficiază de sprijin pentru participarea la sistemele de calitate, pieţele locale / circuitele scurte de aprovizionare, precum şi grupurile de	1.164,00			

		producători (domeniu de intervenție 3A)				
		Numărul de exploatații agricole care participă la sistemele de gestionare a riscurilor (domeniu de intervenție 3B)	15.000,00			
P4: Refacerea, conservarea şi consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură şi silvicultură	X	Totalul cheltuielilor publiceP4 (EUR)	2.697.211.178,00		50%	1.348.605.589,00
		Terenurile agricole în baza contractelor de management care contribuie la biodiversitate (ha) (4A) + îmbunătățirea gestionării apelor (ha) (4B) + îmbunătățirea managementului solului și / prevenirea eroziunii solului (ha) (4C)	1.447.400,00			
P5: Promovarea eficienței resurselor şi sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și mai rezistente la schimbările climatice în sectorul agricol, alimentar şi forestier	X	Totalul cheltuielilor publiceP5 (EUR)	1.025.682.431,00		11%	112.825.067,41
		Numărul de operațiuni de investiții în eficientizarea economisirii de energie (5B) + în producția de energie din surse regenerabile (5C)	9,00			
		Terenurile agricole și a terenurile forestiere aflate	476.405,00			

		în gestionarea dezvoltării captării carbonului / conservare (ha) (5E) + terenurile agricole în cadrul contractelor de management pentru reducerea emisiilor de de GHG şi de / sau amoniac (ha) (5D), care vizează + terenurile irrigate care fac trecerea la o instalaţie de irigare mai eficientă (ha) (5A)				
P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei şi a dezvoltării economice în zonele rurale	X	Totalul cheltuielilor publiceP6 (EUR)	2.653.289.550,01		6%	159.197.373,00
		Nr. de operaţiuni contractate pentru îmbunătăţirea serviciilor de bază şi a infrastructurilor din zonele rurale (P6B şi P6C)	1.151,00			
	X	Populaţie acoperită de GAL (6B)	7.688.106,00		100%	7.688.106,00

7.1.1. P2: Creşterea viabilităţii exploataţiilor şi a competitivităţii tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile şi promovarea tehnologiilor agricole inovatoare şi a gestionării durabile a pădurilor

Indicatori sau unitatea de măsură Totalul cheltuielilor publiceP2 (EUR)

Applicable: Da

Target 2023 (a): 1.757.974.976,00

Ajustare top ups (b):

Reper 2018 % (c): 13%

Valoare reper absolută (a-b)*c: 228.536.746,88

Justificare reper: În stabilirea țintelor intermediare (milestone-ului) s-a pornit de la situația existentă în 2011 pentru măsurile corespondente. Astfel, pentru măsura de investiții în exploatațiile agricole din sectorul vegetal, fiind vorba în cea mai mare parte de proiecte de achiziții mașini, utilaje și echipamente agricole (cu durată mică de implementare), se preconizează un număr relativ mare de proiecte finalizate și plătite integral până la sfârșitul anului 2018. În cazul proiectelor pentru adaptarea infrastructurii agricole și silvice, ca urmare a procesului complex de elaborare a documentației pentru solicitarea finanțării, dar și a duratei mari de implementare a proiectelor, nivelul plăților așteptat este mic. La nivelul anului 2011,conform rapoartelor de monitorizare, nu existau proiecte finalizate în cadrul măsurii adresată fermelor mici, M141 iar în cazul măsurii M112 proiectele finalizate dețineau 5% din proiectele contractate, . Cu toate acestea, ca urmare a interesului crescut pentru aceste măsuri, a plafonului sprijinului mărit față de perioada anterioară și a faptului că procedurile de evaluare/selectare vor fi simplificate, se așteaptă ca ambele măsuri să contribuie la realizarea țintelor intermediare (milestone-ului), însă într-un procent relativ limitat, fiind condiționate, în continuare, de plata sprijinului în 2 transe (cea de a doua dupa trei ani de la aprobarea deciziei individuale de finanțare) ceea ce va conduce la un număr mic de proiecte finalizate și plătite integral la sfârșitul anului 2018.

Indicatori sau unitatea de măsură Numărul de exploatații agricole cu sprijin din PDR pentru investiții în restructurare sau modernizare (domeniu de intervenție 2A) + exploatații cu sprijin PDR/ plan de dezvoltare a afacerilor de investiții pentru tinerii fermieri (domeniu de intervenție 2B)

Applicable: Da

Target 2023 (a): 16.388,00

Ajustare top ups (b):

Reper 2018 % (c): 12%

Valoare reper absolută (a-b)*c: 1.966,56

Justificare reper: În stabilirea țintelor intermedire s-a pornit de la experiența anterioară deoarece cele două măsuri care contribuie la target au corespondent în perioada curentă de programare care permit comparația. În acest sens, în baza rapoartelor de monitorizare au fost analizate, pentru măsurile corespondente (112 și 121 vegetal), numărul de proiecte contractate, numărul de proiectele finalizate și plățile efectuate aferente proiectelor finalizate la finalul anului 2011. Valorile rezultate în urma analizei au fost ajustate conform cu schimbările intervenite la nivelul măsurilor și în strategia de implementare a programului față de perioada 2007-2013. În plus, s-a avut în vedere și sesiunea de depunere a cererilor de finanțare mai-iunie 2014 a M121 (reguli vechi, bani noi conform R1310/2013) ale cărei rezultate vor contribui, deasemenea, la ținte.

7.1.2. P3: Promovarea organizării lanţului alimentar, inclusiv procesarea şi comercializarea produselor agricole, a bunăstării animale şi gestionării riscurilor în agricultură

Indicatori sau unitatea de măsură Totalul cheltuielilor publiceP3 (EUR)

Applicable: Da

Target 2023 (a): 1.019.184.800,00

Ajustare top ups (b):

Reper 2018 % (c): 39%

Valoare reper absolută (a-b)*c: 397.482.072,00

Justificare reper: O parte semnificativă din alocarea financiară aferentă acestei priorități corespunde măsurii 14 Bunăstarea animalelor și reprezintă angajamente încheiate în perioada 2007-2013 care vor fi finalizate majoritar (70%) în 2017. În cazul investițiilor pentru procesarea si marketingul produselor agricole, datorită gradului ridicat de complexitate al activităților și implicit a duratei de implementare mai lunga,se preconizează că procentul de proiecte de acest tip finalizate și plătite integral până la finalul anului 2018 va fi mic. Ca urmare aportul măsurii aferente la milestone va fi limitat. De asemenea, deoarece măsura de gestionare a riscurilor este condiționată de constituirea fondurilor mutuale, și contribuția sa la milestone va fi nesemnificativă.

Indicatori sau unitatea de măsură Numărul de exploatații agricole sprijinite beneficiază de sprijin pentru participarea la sistemele de calitate, piețele locale / circuitele scurte de aprovizionare, precum și grupurile de producători (domeniu de intervenție 3A)

Applicable: Nu

Target 2023 (a): 1.164,00

Ajustare top ups (b):

Reper 2018 % (c):

Valoare reper absolută (a-b)*c: 0,00

Justificare reper: Deoarece în cazul acestui indicator nu este întrunita condiția pragului de 50%, nu vom utiliza indicatorul prestabilit de Comisie în cazul acestei priorități ci vom opta pentru un indicator specific adițional (alternativ) care este relevant în cazul Ro, și anume ”Număr de exploatații/beneficiari sprijiniți pentru bunăstarea animalelor”

Indicatori sau unitatea de măsură Numărul de exploatații agricole care participă la sistemele de gestionare a riscurilor (domeniu de intervenție 3B)

Applicable: Nu

Target 2023 (a): 15.000,00

Ajustare top ups (b):

Reper 2018 % (c):

Valoare reper absolută (a-b)*c: 0,00

Justificare reper: Deoarece în cazul acestui indicator nu este întrunita condiția pragului de 50%, nu vom utiliza indicatorul prestabilit de comisie în cazul acestei priorități. În cadrul P3 cea mai relevantă măsură sub aspectul alocării rămâne M14 ”Bunăstarea animalelor”.

7.1.3. P4: Refacerea, conservarea şi consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură şi silvicultură

Indicatori sau unitatea de măsură Totalul cheltuielilor publiceP4 (EUR)

Applicable: Da

Target 2023 (a): 2.697.211.178,00

Ajustare top ups (b):

Reper 2018 % (c): 50%

Valoare reper absolută (a-b)*c: 1.348.605.589,00

Justificare reper: La aceasta prioritate o contribuţie semnificativă o au măsurile: agromediu şi climă (masura 10) şi plăţile pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (masura 13). In programarea anterioara (perioada 2007-2011) gradul de realizare a acestor plati a fost de peste 50%.

În cazul măsurilor de mediu, în stabilirea țintelor intermediare (milestone-ului) s-a pornit de la experiența anterioară, respectiv de la analiza situației existente la nivelul anului 2011 în cazul măsurilor corespondente. De asemenea, s-a ținut cont de natura anuală a plăților și s-a pornit de la premisa că majoritatea beneficiarilor actuali vor solicita sprijin și pe noul program.

Indicatori sau unitatea de măsură Terenurile agricole în baza contractelor de management care contribuie la biodiversitate (ha) (4A) + îmbunătățirea gestionării apelor (ha) (4B) + îmbunătățirea managementului solului şi / prevenirea eroziunii solului (ha) (4C)

Aplicabil: Nu

Target 2023 (a): 1.447.400,00

Ajustare top ups (b):

Reper 2018 % (c):

Valoare reper absolută (a-b)*c: 0,00

Justificare reper: Deoarece în cazul acestui indicatori nu este întrunita condiția pragului de 50%, nu vom utiliza indicatorul prestabilit de comisie în cazul acestei priorități ci vom opta pentru un indicator specific additional care este relevant în cazul Ro, și anume ” Agricultural land under management contracts contributing to biodiversity (focus area 4A) + improving water management (focus area 4B) + improving soil management and/preventing soil erosion +agricultural land under LFA contract payments(focus area 4C)”.

7.1.4. P5: Promovarea eficienței resurselor şi sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și mai rezistente la schimbările climatice în sectorul agricol, alimentar şi forestier

Indicatori sau unitatea de măsură Totalul cheltuielilor publiceP5 (EUR)

Aplicabil: Da

Target 2023 (a): 1.025.682.431,00

Ajustare top ups (b):

Reper 2018 % (c): 11%

Valoare reper absolută (a-b)*c: 112.825.067,41

Justificare reper: 83% din alocarea aferentă acestei priorități corespunde măsurii de investiții în active fizice, sumele fiind destinate investiţiilor în fermele zootehnice şi investiţii pentru reabilitarea şi modernizarea sistemelor de irigaţii. În stabilirea milestone-ului au fost avute în vedere gradul ridicat de complexitate al proiectelor și durata lor mare de implementare, precum și experiența din perioada anterioară. În cazul măsurii adresate infrastructurii de irigații, până la finalul anul 2018, deşi se preconizează că 40% din sumă va fi contractată, probabilitatea existenței unor proiecte finalizate este redusă. În cazul fermelor zootehnice, în 2011, numărul de proiecte finalizate și plătite era foarte mic și se așteaptă un grad similar de realizare și pentru perioada de programare 2014-2020.

Indicatori sau unitatea de măsură Numărul de operațiuni de investiții în eficientizarea economisirii de energie (5B) + în producția de energie din surse regenerabile (5C)

Aplicabil: Nu

Target 2023 (a): 9,00

Ajustare top ups (b):

Reper 2018 % (c):

Valoare reper absolută (a-b)*c: 0,00

Justificare reper: Deoarece în cazul acestui indicator nu este întrunită condiția pragului de 50%, nu vom utiliza indicatorul prestabilit de comisie în cazul acestei priorități. Domeniul de intervenție 5B nu are prevăzută o alocare distinctă deoarece operațiunile de eficiență energetică sunt componente ale proiectelor de investiții care sunt cuantificate în cadrul altor domenii de intervenție, după caz. Similar și în cazul domeniului de intervenție 5C, a cărei alocare (mult sub plafonul de 50%) este data de proictele dedicate exclusiv obținerii de energie regenerabilă (biocombustibili) provenind din sub-măsura 6.4.

Pentru prioritatea 5 contribuția semnificativă este adusă de sub-măsura 4.1 investiţii în exploataţii agricole, prin componenta destinată zootehniei și de sub-măsura 4.3 prin componenta de irigații. Propunerea indicatorilor adiționali este prevăzută în secțiunea 7.2.

Indicatori sau unitatea de măsură Terenurile agricole şi a terenurile forestiere aflate în gestionarea dezvoltării captării carbonului / conservare (ha) (5E) + terenurile agricole în cadrul contractelor de management pentru reducerea emisiilor de de GHG și de / sau amoniac (ha) (5D), care vizează + terenurile irrigate care fac trecerea la o instalație de irigare mai eficientă (ha) (5A)

Aplicabil: Nu

Target 2023 (a): 476.405,00

Ajustare top ups (b):

Reper 2018 % (c):

Valoare reper absolută (a-b)*c: 0,00

Justificare reper: Dată fiin d contribuția importantă a sbmăsurii 4.3 la domeniul de intervenție 5D, vom utiliza un indicator KIS și anume ”Suprafață irigată prin trecerea la un system mai eficient de irigații” (la nivel de proiecte contractate). Alegerea acestui indicator a avut la bază experiența anterioară din cadrul M125 care a demonstrat că proiectele de investiții în infrastructura de irigații au un grad ridicat de complexitate și necesită perioade lungi de implementare. Conform datelor de monitorizare, la jumătatea perioadei anterioare de programare nu exista nici un proiect finalizat pe M125.

7.1.5. P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei şi a dezvoltării economice în zonele rurale

Indicatori sau unitatea de măsură Totalul cheltuielilor publiceP6 (EUR)

Aplicabil: Da

Target 2023 (a): 2.653.289.550,01

Ajustare top ups (b):

Reper 2018 % (c): 6%

Valoare reper absolută (a-b)*c: 159.197.373,00

Justificare reper: Alocarea financiară a acestei măsuri este distribuită între măsurile destinate sprijinirii activităților de procesare și non-agricole , 6.4, M7 și LEADER. În cazul primelor două, nivelul plăților așteptate este mic ca urmare a gradului ridicat de complexitate a proiectelor. În cazul celei de a treia nivelul scăzut al plăților preconizat pentru 2018 se datorează complexității procesului de pregătire a documentației necesare pentru accesarea sprijinului, procedurilor de achiziții publice greoaie și duratei mari de implemnatre a proiectelor. În perioada de programare anterioara, la nivelul anului 2011 gradul de realizare a indicatorului corespondent a fost de 8,1%.

În cazul măsurilor LEADER, implementarea lor este condiţionată intr-o prima etapa de înființarea și recunoașterea GAL-urilor, implicit de elaborarea şi selectarea strategiilor de dezvoltare locală. În acest context, implementarea efectivă a proiectelor va corespunde celei de a doua părți a perioadei de programare, în special în ceea ce privește plățile efectuate.

Indicatori sau unitatea de măsură Nr. de operațiuni contractate pentru îmbunătățirea serviciilor de bază și a infrastructurilor din zonele rurale (P6B și P6C)

Aplicabil: Nu

Target 2023 (a): 1.151,00

Ajustare top ups (b):

Reper 2018 % (c):

Valoare reper absolută (a-b)*c: 0,00

Justificare reper: În cazul domeniului de intervenție 6B se propune un indicator KIS (la nivel de proiecte contractate) datorat gradului de complexitate al proiectelor (în special cele publice) care necesită o perioadă mai lungă de finalizare, iar pentru domeniul de intervenție 6C nu este prevăzută nici o alocare și nu se poate stabili țintă intermediară pentru cadrul de performanță.

Indicatori sau unitatea de măsură Populație acoperită de GAL (6B)

Aplicabil: Da

Target 2023 (a): 7.688.106,00

Ajustare top ups (b):

Reper 2018 % (c): 100%

Valoare reper absolută (a-b)*c: 7.688.106,00

Justificare reper: Unul din obiectivele aferente perioadei de programare 2014-2020 este creșterea suprafaței acoperită de GAL-urilor și implicit a populației, până la pragul de 80% din total populație rurală, mai ales ca urmare a necesității implementării unor proiecte integrate dar și a facilitării accesului persoanelor atât la informație și cunoaștere cât și la fondurile disponibile prin program.

7.2. Indicatori alternativi

Prioritate	Aplicabil	Indicatori sau unitatea de măsură	Target 2023 (a)	Ajustare top ups (b)	Reper 2018 % (c)	Valoare reper absolută (a-b)*c
P3: Promovarea organizării lanţului alimentar, inclusiv procesarea şi comercializarea produselor agricole, a bunăstării animale şi gestionării riscurilor în agricultură	X	Numrul de fermieri ce beneficiază de bunăstarea animalelor	497,00		70%	347,90
	X	Numărul operațiunilor sprijinite prin 4.2	205,00		10%	20,50
P4: Refacerea, conservarea şi consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură şi silvicultură	X	Teren agricol în cadrul contractelor de gestionare care contribuie la biodiversitate (ha) (4A) + teren agricol în cadrul contractelor de management pentru îmbunătățirea managementului apei (ha) (4B) + teren agricol în cadrul contractelor de management pentru buna gestionare a solurilor și de / prevenire a eroziunii solului (ha) + teren agricol în cadrul plăți contractuale pentru	3.043.473,00		80%	2.434.778,40

		zonele defavorizate (4C) "				
P5: Promovarea eficienței resurselor şi sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon şi mai rezistente la schimbările climatice în sectorul agricol, alimentar şi forestier	X	Numărul operațiunilor sprijinite prin 4.1 (ex. gunoiul de grajd	1.935,00		8%	154,80
	X	Zone (ha) vizate de investiții pentru economisirea apei (ex. sisteme de irigații mai eficiente) contractate KIS	435.410,00		40%	174.164,00
P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei şi a dezvoltării economice în zonele rurale	X	Nr. de operațiuni contractate pentru îmbunătățirea serviciilor de bază şi a infrastructurilor din zonele rurale (P6B şi P6C)	2.836,00		50%	1.418,00

7.2.1. P3: Promovarea organizării lanţului alimentar, inclusiv procesarea şi comercializarea produselor agricole, a bunăstării animale şi gestionării riscurilor în agricultură

Indicatori sau unitatea de măsură Numrul de fermieri ce beneficiază de bunăstarea animalelor

Aplicabil: Da

Target 2023 (a): 497,00

Ajustare top ups (b):

Reper 2018 % (c): 70%

Valoare reper absolută (a-b)*c: 347,90

Justificare reper: Acest indicator este aferent angajamanelor încheiate pentru bunastarea animalelor în perioada 2007-2013 si finalizate majoritar in 2017, iar pentru anul 2018 se vor regasi in tabele doar beneficiarii ale caror angajamante s-au deschis in 2014, acestea din urma avand o pondere redusa in totalul finanțării acordate.

Desi Ghidul COM prevede ca evaluarea obiectivului de etapa sa fie realizata pentru masurile multianuale pe baza tabelului aferent anului 2018 (intocmit pe pincipiul necumularii), pentru indicatorul "numarul exploatiilor care beneficiaza de bunastarea animalelor" trebuie avute in vedere datele din 2017 luand in considerare cele mai sus mentionate.

Indicatori sau unitatea de măsură Numărul operațiunilor sprijinite prin 4.2

Aplicabil: Da

Target 2023 (a): 205,00

Ajustare top ups (b):

Reper 2018 % (c): 10%

Valoare reper absolută (a-b)*c: 20,50

Justificare reper: Indicatorul aditional propus se refera la investitiile in procesarea si marketingul produselor agroalimentare care contribuie la promovarea si functionarea lanturilor scurte de aprovizionare si a pietelor locale. La stabilirea ponderii indicatorului s-a avut in vedere complexitatea proiectelor precum si experienta programarii anterioare (perioada 2007-2011) cand gradul de realizare a indicatorilor a fost de 8,55%.

7.2.2. P4: Refacerea, conservarea şi consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură şi silvicultură

Indicatori sau unitatea de măsură Teren agricol în cadrul contractelor de gestionare care contribuie la biodiversitate (ha) (4A) + teren agricol în cadrul contractelor de management pentru îmbunătățirea managementului apei (ha) (4B) + teren agricol în cadrul contractelor de management pentru buna gestionare a solurilor și de / prevenire a eroziunii solului (ha) + teren agricol în cadrul plăți contractuale pentru zonele defavorizate (4C) "

Aplicabil: Da

Target 2023 (a): 3.043.473,00

Ajustare top ups (b):

Reper 2018 % (c): 80%

Valoare reper absolută (a-b)*c: 2.434.778,40

Justificare reper: Indicatorul prestabilit de COM este Agricultural land under management contracts contributing to biodiversity (focus area 4A) + improving water management (focus area 4B) + improving soil management and/preventing soil erosion (focus area 4C), însă dat fiind faptul ca nu întrunim conditia ca acest indicator să detina peste 50% din prioritate vom adauga şi suprafata sprijinita pentru plati din LFA a carei alocare deține peste 50% din alocarea P4. În programarea 2007-2013, suprafața cu contracte de angajament din măsurile corespondente avute în vedere ca reper (M211, M212 si M214) a ajuns la 76,5%, drept pentru care s-a optat pentru un procent de 80% pentru țintele de etapă.

7.2.3. P5: Promovarea eficienței resurselor şi sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și mai rezistente la schimbările climatice în sectorul agricol, alimentar şi forestier

Indicatori sau unitatea de măsură Numărul operațiunilor sprijinite prin 4.1 (ex. gunoiul de grajd

Aplicabil: Da

Target 2023 (a): 1.935,00

Ajustare top ups (b):

Reper 2018 % (c): 8%

Valoare reper absolută (a-b)*c: 154,80

Justificare reper: Indicatorul additional ales este relevant, în special pentru investițiile în modernizarea și construirea de ferme de creșterea animalelor care respectă standardele de mediu (sisteme evacuarea dejectiilor, platforme de gunoi, statii de epurare etc.). La stabilirea ponderii pentru anul 2018 s-a avut în vedere gradul de realizare a acestor proiecte prin PNDR 2007-2013 (perioada 2007-2011) care a fost de 13,1%, dar și numarul mare de proiecte reziliate.

Indicatori sau unitatea de măsură Zone (ha) vizate de investiții pentru economisirea apei (ex. sisteme de irigații mai eficiente) contractate KIS
Aplicabil: Da

Target 2023 (a): 435.410,00

Ajustare top ups (b):

Reper 2018 % (c): 40%

Valoare reper absolută (a-b)*c: 174.164,00

Justificare reper: Indicatorul se refera la suprafata angajată pentru investitii privind gestionarea eficienta a apei si aplicarea unor sisteme de economisire prin modernizarea sistemelor de irigatii (contorizarea apei, reducerea pierderilor etc.). La stabilirea ponderii acestui indicator additional s-a avut în vedere ca elaborarea şi implementarea proiectelor necesită o perioadă mai lunga de timp şi că beneficiarii sunt organizații

ale utilizatorilor de apa pentru irigații, în programarea 2007-2013 procentul de angajare (contractare) fiind de 32,6 %.din tintele prevazute prin program.

7.2.4. P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei şi a dezvoltării economice în zonele rurale

Indicatori sau unitatea de măsură Nr. de operațiuni contractate pentru îmbunătățirea serviciilor de bază şi a infrastructurilor din zonele rurale (P6B şi P6C)

Aplicabil: Da

Target 2023 (a): 2.836,00

Ajustare top ups (b):

Reper 2018 % (c): 50%

Valoare reper absolută (a-b)*c: 1.418,00

Justificare reper: Se considera relevant utilizarea indicatorului keie de etapă (KIS) „Numar de operațiuni contractate pentru a îmbunătăți serviciile de bază și infrastructura în zonele rurale (P6B și P6C) – KIS" deoarece investitiile sunt complexe și necesita o perioada mai lunga pentru elaborare și implementare. La aceasta se adauga si faptul ca beneficiarii sunt autoritati publice care trebuie sa aplice procedurile de achizitii publice care pot conduce la intarzieri în demararea lucrărilor de constructii. Acest indicator a fost monitorizat și realizat în proporție de peste 50% și în PNDR 2007-2013.

7.3. Reserva

Prioritate	Contribuția totală a Uniunii prevăzută (€)	Contribuția totală a Uniunii (€) supusă rezervei de performanță	Rezerva de performanță (€)	Rezerva de performanță min (Min 5%)	Rezerva de performanță max (Max 7%)	Pondere rezerva de performanță
P2: Creşterea viabilităţii exploataţiilor şi a competitivităţii tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile şi promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor	1.516.921.821,00	1.551.445.233,97	93.086.714,04	77.572.261,70	108.601.166,38	6%
P3: Promovarea organizării lanţului alimentar, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole, a bunăstării animale şi gestionării riscurilor în agricultură	867.579.309,00	887.324.425,95	53.239.465,56	44.366.221,30	62.112.709,82	6%
P4: Refacerea, conservarea şi consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură şi silvicultură	2.309.486.595,00	2.362.047.879,54	165.343.351,56	118.102.393,98	165.343.351,57	7%
P5: Promovarea eficienței resurselor şi sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și mai rezistente la schimbările climatice în sectorul agricol, alimentar şi forestier	856.179.372,00	875.665.039,37	43.783.251,97	43.783.251,97	61.296.552,76	5%
P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei şi a dezvoltării economice în zonele rurale	2.287.128.386,00	2.339.180.823,17	125.487.021,00	116.959.041,16	163.742.657,62	5.36%

8. DESCRIEREA FIECĂREI MĂSURI SELECTATE

8.1. Descrierea condiţiilor generale, care se aplică mai multor măsuri, inclusiv, acolo unde este relevant, definiţia zonei rurale, a standardelor, a eco-condiţionalităţii, a destinaţiei instrumentelor financiare, a destinaţiei avansurilor, etc

Aria de aplicabilitate a măsurilor şi sub-măsurilor

În funcţie de specific, aria de aplicabilitate menţionată în cadrul fişelor tehnice ale măsurilor şi sub-măsurilor din cadrul Programului de Dezvoltare Rurală 2014-2020 poate fi:

- la nivelul întregului teritoriu al României: M.1, M.2, M.4; sM.6.1, sM.6.3, sM6.5, M.8.1, M.9, M.10, M11, M.13, M.14, M.15, M.16, M.17.
- la nivelul spațiului rural (definit ca totalitatea comunelor la nivel de unitate administrativ-teritorială. O comună este cea mai mică unitate administrativ-teritorială, nivel NUTS 5. Din punct de vedere administrativ, spațiul rural românesc cuprinde 2861 de comune. Având în vedere legislația națională - Legea 350/2001 *privind amenajarea teritoriului și urbanismul* și Legea nr. 351/2001 *privind aprobarea Planului de naționale de planificare teritorială*, pentru PNDR spațiul rural este reprezentat de localitățile rurale ca sate componente ale comunelor): sM6.2, sM6.4, M7;
- la nivelul spațiului eligibil LEADER (unități administrativ-teritoriale-comune și unități administrativ-teritoriale- orașe mici cu o populație de maxim 20.000 locuitori.) – toate măsurile din strategiile de dezvoltare locală implementate prin intermediul Leader.

Specificaţii pentru beneficiari

Pot fi beneficiari ai fondurilor nerambursabile, aşa cum sunt menţionaţi în fişele tehnice ale măsurilor şi sub-măsurilor din cadrul PNDR 2014-2020 și a R(UE) nr. 1305/2013, următoarele categorii:

- Entităţi publice şi/sau private, inclusiv asociaţii ale acestora - persoane juridice care au competenţă în domeniul formării profesionale, informării, serviciilor de consiliere şi promovării;
- Fermieri – condițiile specifice sunt descrise în fișele măsurilor;
- Tineri fermieri în conformitate cu definiţia prevăzută la art. 2 din R (UE) nr. 1305/2013;
- Persoane juridice de drept privat înregistrate conform legislației naționale (PFA, ÎI, IF, întreprinderi) – condițiile specifice sunt descrise în fișele măsurilor;
- Unităţi administrativ-teritoriale comune și/sau asociațiile acestora;
- Grupuri de producători, cooperative, constituite conform legislației în vigoare, inclusiv cele din sectorul pomicol;
- Grupuri operaționale;
- Parteneriate constituite - sM16.4;
- Deţinători publici și privați de teren agricol şi neagricol și asociațiile acestora;
- Proprietari de pădure și/sau asociaţiile acestora;
- Administratorii fondului forestier de stat proprietate publică a statului;

- Organizaţii/federaţii ale utilizatorilor de apă, proprietari/deţinători de terenuri agricole constituite în conformitate cu legislaţia în vigoare;
- Organizații neguvernamentale;
- Unităţi de cult;
- Fonduri mutuale pentru agricultură constituite în conformitate cu legislația națională ca asociații juridice non-profit, acreditate de către autoritatea competentă;
- Parteneriate public-private de tip GAL
- Autoritatea de Management, Agenții de Plată, Autoritatea competentă, alte organisme implicate în implementarea PNDR.

Publicarea anuală ex-post a beneficiarilor de finanțare din PNDR se va face în conformitate cu art.111 din R (UE) nr.1306/2013.

Conform art.113 din R (UE) nr.1306/2013 beneficiarii vor fi informați asupra publicării datelor în conformitate cu art. 111 şi prelucrării datelor de către organisme de audit şi de investigare ale Uniunii şi ale statelor membre, în vederea protejării intereselor financiare ale Uniunii. În conformitate cu cerinţele Directivei 95/46/CE, în cazul datelor cu caracter personal, statele membre informează beneficiarii cu privire la drepturile care le revin în temeiul normelor privind protecţia datelor şi cu privire la procedurile aplicabile pentru exercitarea acestor drepturi.

Dispoziţii privind eligibilitatea cheltuielilor

Cheltuielile eligibile generale vor respecta prevederile din:

- **Regulamentul (UE) nr. 1305/2013** - art. 45 privind investițiile, art. 46 privind investițiile în irigații, art. 60 privind eligibilitatea cheltuielilor, în mod specific prevederile cu privire la eligibilitatea cheltuielilor în cazul unor dezastre naturale, art. 61 privind cheltuielile eligibile;

- **Regulamentul delegat (UE) nr…./.....** de completare a R (UE) nr. 1305/2013 – art. 13 privind investițiile;

- **Regulamentul (UE) nr. 1303/2013** – art. 65 privind eligibilitatea, art. 66 privind formele de sprijin, art. 67 privind tipuri de granturi și de asistență rambursabilă, art. 68 privind finanțarea forfetară pentru costuri indirecte și costuri cu personalul cu privire la granturile și asistența rambursabilă, art. 69 privind normele specifice de eligibilitate pentru granturi şi asistență rambursabilă, art. 70 privind eligibilitatea operațiunilor în funcție de localizare, art. 71 privind caracterul durabil al operațiunilor;

Costurile generale ocazionate de cheltuielile cu construcția sau renovarea de bunuri imobile şi achiziționarea sau cumpărarea prin leasing de mașini și echipamente noi, în limita valorii pe piață a activului precum onorariile pentru arhitecți, ingineri și consultanți, onorariile pentru consiliere privind durabilitatea economică și de mediu, inclusiv studiile de fezabilitate, vor fi realizate în limita a 10% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele care prevăd și construcții - montaj, și în limita a 5% pentru proiectele care prevăd simpla achiziție.

De asemenea, sunt eligibile, următoarele investiții intangibile: achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci.

Cheltuielile eligibile privind investiţiile specifice fiecărei masuri vor fi prevăzute în subcapitolul 8.2**.** Detalierea cheltuielilor eligibile specifice măsurilor va fi prezentată în cadrul naţional de implemenetare.

Toate investiţiile sprijinite, vor fi supuse evaluării de mediu din perspectiva efectelor negative potenţiale asupra mediului, în conformitate cu prevederilor legale în vigoare.

Cheltuieli neeligibile generale aplicabile tuturor măsurilor:

- cheltuielile cu achiziţionarea de bunuri şi echipamente ”second hand”;
- cheltuielile efectuate înainte de aprobarea proiectului pentru finanţare cu excepţia costurilor generale definite la art 45, alin 2 litera c) a R (UE) nr. 1305/2013;
- cheltuieli cu achiziţia mijloacelor de transport pentru uz personal şi pentru transport persoane, exceptând cheltuielile cu achiziţionarea mijloacelor de transport pentru transportul şcolar eligibile în cadrul sM 7.2 şi a mijloacelor de transport utilizate de echipa GAL,conform menţiunilor din cadrul sM 19.4;
- investiţiile în instalaţii a căror principală destinaţie este producţia de energie electrică din biomasă nu sunt eligibile pentru sprijin, cu excepţia cazului în care se utilizează un procentaj minim de energie termică, care urmează să fie stabilit de statele membre, în conformitate cu art. 13 (d) din R delegat (UE) nr…./.....;
- cheltuielile cu investiţiile ce fac obiectul dublei finanţări;
- cheltuielile neeligibile în conformitate cu art. 69, alin (3) din R (UE) nr. 1303/2013 şi anume:

  (a) dobânzi debitoare, cu excepţia celor referitoare la granturi acordate sub forma unei subvenţii pentru dobândă sau a unei subvenţii pentru comisioanele de garantare;

  (b) achiziţionarea de terenuri neconstruite şi de terenuri construite, cu excepţia achiziţionării de terenuri în cadrul sM 6.1, sM 6.2 şi sM 6.3 în limita a 10% din cheltuielile totale eligibile prevăzute în planul de afaceri;

  (c) taxa pe valoarea adăugată, cu excepţia cazului în care aceasta nu se poate recupera în temeiul legislaţiei naţionale privind TVA-ul;

  (d) în cazul contractelor de leasing, celelalte costuri legate de contractele de leasing, cum ar fi marja locatorului, costurile de refinanţare a dobânzilor, cheltuielile generale şi cheltuielile de asigurare nu constituie cheltuieli eligibile.

În ceea ce priveste eligibilitatea contribuţiei în natura aceasta va fi eligibilă doar pentru sM 4.1 aferentă subprogramului pomicol în condiţiile respectării prevederilor art. 61 din R (UE) nr.1305/2013 şi art. 69 din R (UE) nr. 1303/2013.

Cuantumul acestor costuri vor fi considerate parte de cofinanţare privată a beneficiarului.

Cheltuielile neeligibile privind investiţiile specifice fiecărei masuri vor fi prevăzute în subcapitolul 8.2**.** Detalierea cheltuielilor neeligibile specifice măsurilor va fi prezentată în cadrul naţional de implemenetare.

Plăţile în avans

In conformitate cu prevederile art. 42 , art. 45 şi art 63 din R(UE) nr. 1305/2013, RO optează pentru includerea în PNDR 2014-2020, a facilităţii ca beneficiarii sprijinului pentru investiţii, cât şi Grupurile de Acțiune Locală să poată solicita plata unui avans de până la 50% din ajutorul public acordat de către agenţiile de plăţi competente. Măsurile pentru care beneficiarii vor putea solicita acordarea de plăți în avans sunt: M 4, sM 6.4, M 7, M16, sM 19.2, sM 19.4, precum şi măsurile aferente subprogramului pomicol.

Măsurile de plăţi compensatorii pe suprafaţă pentru care se pot acorda avansuri de până la 75%, in conformitate cu prevederile art. 75 al R(UE) nr.1306/2013, sunt: M.8, M.10, M.11, M.13 şi M.14.

Costuri standard

În ceea ce privește eligibilitatea costurilor standard, aceastea vor fi eligibile doar pentru sM 4.1 aferentă subprogramului pomicol în condițiile respectării prevederilor art. 62 R(UE) nr. 1305/2013 și art. 67 din R (UE) nr. 1303/2013. Acestea vor fi utilizate doar pentru costurile legate de reconversia și înființarea plantațiilor (ex: material săditor, lucrări, sistem susținere etc.).

Pe baza evaluării costurilor standard evaluate prin metodologiile de calcul se acordă şi plăţile compensatorii de dezvoltare rurală prevăzute de M.8, M.10, M.11, M.13 şi M.15.

Instrumente financiare

Având în vedere nevoile de finanţare ale fermierilor, precum şi ale antreprenorilor din zonele rurale, PNDR va pune la dispoziţia beneficiarilor privaţi instrumente financiare adecvate pentru a asigura necesarul de cofinanţare privată a acestora.

În acest scop, la nivelul MADR se află în curs de elaborare evaluarea ex-ante a instrumentelor financiare conform prevederilor art. 37, alin. 2 din R (UE) nr. 1303/2013. În urma rezultatelor preliminare ale evaluării ex-ante a instrumentelor financiare, MADR a identificat nevoia combinării instrumentelor financiare cu granturile în scopul sprijinirii beneficiarilor proiectelor de investiții private cofinanțate din următoarele măsuri ale PNDR:

- M 4 „Investiții în active fizice”, sM 4.1 „Investiții în exploatații agricole”, și sM 4.2 „Investiții pentru procesarea/marketingul produselor agricole”,
- M 6 „Dezvoltarea exploatațiilor și a întreprinderilor”, sM6.4 „Investiții în crearea și dezvoltarea microîntreprinderilor și întreprinderilor mici non-agricole”,
- sM 4.1 și 4.2 din cadrul sub-programului tematic pentru pomicultură,
- Proiectele cu finanțare din LEADER care răspund la obiectivele submăsurilor prezentate mai sus.

Instrumentele financiare vor fi create în baza art. 38 (1) b din R (UE) nr. 1303/2013, în acest stadiu al evaluării, fiind analizate oportunitatea şi capacitatea de a răspunde nevoilor identificate atât a instrumentului de garantare, cât şi a celui de creditare pe care MADR intenţionează să le aplice în sprijinul beneficiarilor Programului.

Stadiul actual al evaluării ex-ante a instrumentelor financiare va permite finalizarea analizei şi introducerea instrumentelor până la adoptarea Programului, astfel încât instrumentele financiare să poată fi aplicate încă de la începutul perioadei de implementare a PNDR 2014-2020. Urmare finalizării evaluării ex-ante conform art. 37 alin. 2 din R (UE) nr. 1303/2013 şi deciziei de a aduce contribuţii din Program la instrumentele financiare, alocarea

bugetară a măsurilor pentru care vor fi aplicabile instrumente financiare va face obiectul contribuţiei la instrumentele financiare, cu aplicarea prevederilor art. 59, alin. 4 lit (d) din R (UE) 1305/2013.

Modalitatea de alegere a gestionarilor şi a intermediarilor financiari va fi decisă în urma rezultatelor evaluarii ex-ante.

Principiile de selecție

PNDR 2014-2020 include la cap. 8 „*Descrierea măsurilor selectate*" principii ce se vor utiliza în stabilirea criteriilor de selecție pentru proiecte și strategii de dezvoltare locale, având în vedere obiectivele relevante. Descrierea principiilor de selecție are un caracter general, dar suficient pentru a reflecta ce anume vizează sprijinul financiar, cine sunt potențialii beneficiari/grupuri de beneficiari și permite elaborarea ulterioară a criteriilor de selecție specifice fiecărei măsuri în parte.

Autoritatea de management stabilește, în consultare cu Comitetul de Monitorizare, criteriile de selecție care permit ierarhizarea cererilor de finanțare astfel încât sprijinul financiar să fie canalizat către acele proiecte care corespund cu necesitățile identificate, cu analiza SWOT și cu obiectivele stabilite în PNDR. Criteriilor de selecție li se va asocia un anumit punctaj conform importanței lor, permițând derularea corespunzătoare a activității de evaluare-selectare.

Criteriile de selecție vor fi detaliate în legislația națională subsecventă, cu respectarea prevederilor art. 49 al R (UE) nr. 1305/2013 în ceea ce privește tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea măsurilor în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

Selecţia proiectelor va urma o procedură transparentă şi bine documentată, urmând a fi realizată pe baza criteriilor de selecție stabilite şi a regulilor prezentate la cap. 15, sectiunea 5. Selecţia proiectelor se aplică pentru măsurile 4, 6, 7, 8, 15 şi 16 cu luarea în considerare a principiului proporționalității în ceea ce privește dimensiunea operațiunii.

Specificații privind eco-conditionalitatea și nivelul de referință relevant

Eco-condiţionalitatea (Cross-compliance)

Conform prevederilor art. 92 al R (UE) nr. 1306/2013, beneficiarii măsurilor prevăzute la art. 21(1)(a), 28, 29 şi 31 ale R (UE) nr. 1305/2013 trebuie să aplice la nivelul întregii ferme standardele de eco-condiţionalitate, care includ bunele condiţii agricole şi de mediu (GAEC) şi cerinţele legale în materie de gestionare (SMR). Standardele de eco-condiţionalitate aplicate începând cu anul 2015 sunt cele stabilite prin legislaţia naţională care transpune prevederile Titlului VI - Cap. 1 al Tegulamentului (UE) nr. 1306/2013.

În cazul în care cerinţele specifice pachetelor din cadrul măsurii 10 „agro-mediu şi climă" contravin unor standarde de eco+condiţionalitate, cerinţele de agro-mediu şi climă vor fi respectate cu prioritate faţă de cerinţele eco+condiţionalitate, solicitanţii sprijinului nefiind penalizaţi în cazul în care se constată că activităţile agricole derulate în cadrul fermei sunt conforme cu cerinţele specifice măsurii 10.

Nivelul de referinţă relevant (baseline)

Conform prevederilor art. 28 (3) şi 29 (2) ale R (UE) nr. 1305/2013, cerinţele de bază pentru plăţile acordate în cadrul angajamentelor de agro-mediu şi climă şi a celor pentru agricultură ecologică, constituie nivelul

minim obligatoriu neremunerat, fiind constituite din:

- standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din R (UE) nr. 1306/2013;
- criteriile relevante şi activităţile minime stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) şi (iii) din R (UE) nr. 1307/2013;
- cerinţele minime relevante pentru utilizarea îngrăşămintelor şi a produselor de protecţie a plantelor prevăzute de legislaţia naţională;
- alte cerinţe obligatorii relevante prevăzute în legislaţia naţională.

Standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din R (UE) nr. 1306/2013 sunt stabilite în România prin legislaţia naţională, adaptând prevederile Ordinului comun MADR/MMP nr. 30/147/2010 de aprobare GAEC în România şi ale Ordinului comun MADR/MMP/ANSVSA nr. 187/2155/42/2011 de aprobare a SMR în România, la noul cadru juridic aplicabil începând cu anul 2015.

De asemenea, criteriile relevante şi activităţile minime stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) şi (iii) din R (UE) nr. 1307/2013 sunt stabilite în România prin legislaţia naţională..

Cerinţele minime relevante privind utilizarea îngrăşămintelor şi a produselor de protecţie a plantelor sunt de asemenea prevăzute de legislaţia naţională (Ordinul MMGA nr. 1234/2006 *privind aprobarea Codului de bune practici în fermă*, OG nr. 4/1995 *privind fabricarea, comercializarea şi utilizarea produselor de uz fitosanitar pentru combaterea bolilor, dăunătorilor şi buruienilor în agricultură şi silvicultură*, HG 1559/2004 *privind procedura de omologare a produselor de protecţie a plantelor în vederea plasării pe piaţă şi a utilizării lor pe teritoriul României* – acte normative cu modificările si completările ulterioare).

Combinarea angajamentelor

Regulile aplicabile pentru măsurile de mediu şi climă (M.8.1, M.10.1, M.11, M.13 şi M15) sunt prevăzute în fişele tehnice ale măsurilor.

Transferul între piloni

Referitor la alocarea pentru sub-măsura *6.5 Schema pentru micii fermieri*, RO va notifica COM cu privire la transferul din Pilonul I către Pilonul II în termenul prevăzut de Reg. 1305/2013. Având în vedere faptul că sub-măsura *6.5 Schema pentru micii fermieri* va avea ca sursă bugetară suma transferată din Pilonul I, aceasta va avea temporar o alocare bugetară *"0"* în planul financiar . În momentul aprobării transferului, alocarea financiară aferentă acestei măsuri va fi revizuită.

8.2. Descrierea măsurilor

8.2.1. M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)

8.2.1.1. Baza legală

Regulamentul (UE) Nr. 1305/2013

Regulamentul de implementare (UE) nr. …*pentru stabilirea normelor de aplicare a Regulamentului (UE)*

Nr. 1305/2013

Regulamentul delegat (UE) nr. *.... de completare a Regulamentului (UE) Nr. 1305/2013*

Regulamentul (UE) Nr. 1303/2013

Regulamentul Delegat (UE) nr. 480/2014 *de completare a Regulamentului (UE) nr. 1303/2013.*

8.2.1.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv logica intervenţiei şi contribuţia la DI şi obiectivele transversale

Acţiunile privind transferul de cunoştinţe şi acţiuni de informare vizează acompanierea măsurilor de creştere a competitivităţii şi diversificării din agricultură şi a necesităţii restructurării şi modernizării sectorului agricol, a încurajării afacerilor orientate spre piaţă procesarea şi comercializarea produselor agricole, a sporirii cerinţelor pentru o gamă largă şi diversificată de aptitudini economico-financiare şi de management cât şi a celor legate de îndeplinirea obiectivului gestionării durabile a terenurilor şi protecţiei mediului, aplicarea de tehnologii şi practici prietenoase cu mediul, bunelor practici de producţie agricolă, precum şi de utilizare a energiei regenerabile.

Evoluţia şi specializarea agriculturii necesită un sprijin adecvat de formare profesională tehnică şi economică, precum şi o capacitate mai mare de acces la cunoştinţe şi informaţii, inclusiv sub forma diseminării de informaţii.

Transferul de cunoştinţe şi acţiunile de informare va fi adaptat la nevoile actorilor ţintă fermierilor şi persoanelor care activează în sectorul agroalimentar. Prin urmare, trebuie sprijinite în egală măsură, îndrumarea profesională, activităţile demonstrative şi acţiunile de informare.

Cunoştinţele şi informaţiile dobândite prin transferul de cunoştinţe şi acţiunile de informare ar trebui să permită fermierilor, persoanelor implicate în sectorul alimentar în special, să-şi sporească gradul competitivitate, să utilizeze tehnologii si proceselor inovative, să utilizeze mai eficient resursele şi să îmbunătăţească performanţele de mediu.

Pentru a răspunde nevoilor identificate, prin măsura „Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare" sprijinul se va acorda în două direcţii: formarea profesională şi dobândirea de competenţe şi activităţi demonstrative şi de informare. Astfel, se propune abordarea a două sub-măsuri:

Contribuţia fiecărei sub-măsuri la domeniile de intervenţie

Sub-măsura 1.1. **„Sprijin pentru formarea profesională şi dobândirea de competenţe"**

DI 2A - Îmbunătăţirea performanţei economice a tuturor fermelor şi facilitarea restructurării şi modernizării fermelor, în special în vederea creşterii participării şi orientării catre piaţă, cât şi a diversificării agricole

Acţiunile de formare profesională vor fi orientate pentru a asigura dezvoltarea abilităţilor şi competenţelor necesare în vederea îmbunătăţirii performanţei şi a viabilităţii fermelor pentru o mai bună integrare pe piaţă

precum şi pentru îmbunătăţirea cunostintelor de management;

DI 2B - Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificaţi corespunzător şi în special, a reînnoirii generaţiilor

Tinerii fermieri vor primi instruire specifică în vederea îmbunătăţirii nivelului de cunoştinţe agricole pentru îmbunătăţirea performanţelor generale ale fermei.

DI 3A- Imbunătăţirea competitivităţii producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanţului agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creşterii valorii adăugate a produselor agricole, creşterea valorii adăugate a produselor agricole, promovarea pe pieţele locale, a circuitelor scurte de aprovizionare, grupurilor de producători şi a organizaţiilor interprofesionale;

DI 4C - Prevenirea eroziunii solului şi ameliorarea gestionării solului

Creşterea nivelului de pregătire a fermierilor utilizarea îngrăşămintelor şi pesticidelor, precum şi practicarea unor tehnologii şi lucrări agricole pentru o mai gestionare solului şi conservarea biodiversităţii*;*

<u>Sub-măsura 1.2. „Sprijin pentru activităţi demonstrative şi de informare”</u>

DI 2A - Îmbunătăţirea performanţei economice a tuturor fermelor şi facilitarea restructurării şi modernizării fermelor, în special în vederea creşterii participării şi orientării către piaţă, cât şi a diversificării agricole;

Acţiunile de informare şi activităţile demonstrative vor asigura fermierilor informaţii asupra posibilităţilor de îmbunătăţire a eficienţei activităţii şi diversificarea producţiei pentru asigurarea participării şi orientării către piaţă, privind tehnici şi tehnologii inovative.

DI 3A - Imbunătăţirea competitivităţii producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanţului agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creşterii valorii adăugate a produselor agricole, creşterea valorii adăugate a produselor agricole, promovarea pe pieţele locale, a circuitelor scurte de aprovizionare, grupurilor de producători şi a organizaţiilor interprofesionale;

Fermierii (inclusiv grupurile şi organizaţiile de producători) şi procesatorii le va fi facilitat accesul la rezultatelor activităţilor de cercetare din domeniul tehnologic, economic, de protectie a mediului, de adaptare la schimbările climatice şi la acţiuni de cooperare pentru lanţuri scurte de aprovizionare.

DI 3B- sprijinirea gestionării şi a prevenirii riscurilor la nivelul exploataţiilor

Fermierii vor fi informaţi cu privire la posibilităţile oferite de aderarea la fondul mutual în vederea posibilităţii compensării financiare a acestora în urma producerii unor fenomene climatice nefavorabile sau unei boli ale animalelor şi palntelor;

DI 4A - Refacerea, conservarea şi dezvoltarea biodiversităţii, inclusiv în zonele Natura 2000, în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice şi în cadrul activităţilor agricole de mare valoare naturală, precum şi a stării peisajelor europene;

DI 4B - Ameliorarea gestionării apelor, inclusiv gestionarea îngrăşămintelor şi a pesticidelor;

DI 4C - Prevenirea eroziunii solului şi ameliorarea gestionării solului;

Acţiunile de informare vor contribui la promovarea bunelor practici în agricultură, pentru utilizarea şi gestionarea apei, conştientizarea utilizatorilor de teren asupra riscurilor fenomenelor climatice extreme şi practicilor inadecvate de management a solului (creşterea riscului de degradare a solului prin: eroziunea cauzată de ape şi de vânt, salinizare/alcalinizare, compactarea solului, scăderea biodiversităţii solului şi scăderea materiei organice).

Contribuţia la temele orizontale

Inovare

Activităţile de training şi informare au un rol important în dobândirea de cunoştinţe, competenţe şi concepte noi în rândul fermierilor şi a persoanelor active în domeniul agro-alimentar. De asemenea, activităţile demonstrative le permit acestora să aibă contact cu echipamente şi utilaje moderne, tehnologii inovatoare, să beneficieze de transfer de practici noi etc. Cursurile de formare şi sesiunile demonstrative pot stimula inovarea inclusiv prin cooptarea de practicieni inovatori care pot acţiona ca factori de diseminare pentru fermierii din jur. De asemenea, interacţiunile de grup, schimburile de experienţă, practici şi idei pot acţiona ca un catalizator pentru procesul de inovare. Prin expunerea la noi idei, metode şi principii, prin interacţiune şi învăţare, fermierii devin mai bine pregătiţi, mai receptivi la noi idei şi concepte şi mai înclinaţi să aplice tehnologii şi practici inovatoare în domeniul lor de activitate.

Un rol deosebit de important în înţelegerea şi asumarea de către fermieri a angajamentelor privind **protecţia mediului**, inclusiv protejarea biodiversităţii, precum şi a **acţiunilor de atenuare a schimbărilor climatice** (limitarea emisiilor din agricultură, generate de activităţi cheie precum producţia animalieră şi utilizarea îngrăşămintelor, cât şi intensificarea activităţii de sechestrare a carbonului în ceea ce priveşte exploatarea terenurilor, schimbarea destinaţiei terenurilor) îl deţine transferul de informaţii şi cunoştinţe, formarea şi dobândirea de aptitudini.

Transferul de cunoştinţe şi informarea au un rol extrem de important în cadrul Programului Naţional de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2014-2020 deoarece acestea sprijină **Inovarea** şi facilitează dezvoltarea, folosirea şi transferul de idei, produse sau tehnologii noi pentru a îmbunătăţi un anumit sistem de producţie, produs, serviciu.

Mediu şi climă

În următoarea perioadă de programare 2014 -2020 fermierii şi locuitorii spaţiului rural se aşteaptă să implementeze şi să adopte la o serie de cerinte în ceea ce priveşte mediu conform strategiei pentru biodiversitate, Directivei Cadru Ape, cerinţe privind controlul şi utilizarea pesticidelor sau prevenirii eroziunii solului. Transferul de cunoştinţe joacă un rol deosebit de important în înţelegerea şi asumarea de către fermieri şi a angajamentelor privind protejarea biodiversităţii atât în zonele protejate sub Natura 2000 şi HNV, cât şi în afara acestora, managementul sustenabil al terenurilor agricole, cât şi corelarea şi crearea de sinergii cu cerinţele prevăzute prin pachetul de înverzire şi ecocondiţionalitatea din cadrul plăţilor directe (Pilonul I al PAC). O componentă extrem de importantă al transferului de informaţii şi cunoştinţe, formarii şi dobândirii de aptitudini trebuie sa se concentreze si asupra acţiunilor de atenuare a schimbărilor climatice în ceea ce priveşte exploatarea terenurilor, schimbarea destinaţiei terenurilor, practici şi tehnologii care urmaresc sechestrarea de carbon, adoptarea de culturi rezistente la secetă, metode de anvelopare a clădirilor, identificarea de surse de energie regenerabilă care să conducă la limitarea emisiilor din agricultură, generate

de activități-cheie precum producția animalieră și utilizarea îngrășămintelor, atât la nivel de fermă, unități agricole de mari dimensiuni sau chiar la nivelul comunității. Încurajarea activităților demonstrative și de informare în cadrul fermelor vizează un transfer mai elocvent și o deschidere a fermierilor de a adopta noi practici ce contribuie la o mai bună protejare a mediului și adaptare la schimbările climatice.

8.2.1.3. Domeniul de aplicare, nivelul de sprijin, precum și alte informații (defalcate pe sub-măsuri și tip de operațiuni)

8.2.1.3.1. 1.1 Sprijin pentru formarea profesională şi dobândirea de competenţe

8.2.1.3.1.1. Sub-măsură:

- 1.1 - Sprijin pentru formarea profesională şi dobândirea de competenţe

8.2.1.3.1.2. Descrierea acțiunii

În cadrul acestei sub-măsuri se urmărește îmbunătățirea competenţelor şi cunoştinţelor de bază în rândul fermierilor, inclusiv cu privire la protecţia mediului şi climă precum şi al persoanelor care activează în industria alimentară (în materie de management, marketing, procesare, siguranţă şi igienă alimentară, standarde etc.) şi promovarea rezultatelor cercetării şi a inovării prin acţiuni de formare profesională şi dobândire de cunoştinţe.

Scopul sprijinului acordat prin sub-măsură, va contribui la:

- Îmbunătățirea cunoștințelor tehnice și economice, specifice pentru practicare și gestionarea activităților în domeniul agricol, alimentar;
- Conştientizarea fermierilor privind aspectele de mediu, gestionarea eficientă a resurselor naturale;
- Creșterea gradului de informare a fermierilor și a administratorilor de teren agricol, precum și introducerea de noi tehnologii inovative.

Operatiuni/Acțiuni eligibile pentru suport

Sub-măsura sprijină cursurile de formare profesională de scurtă durată (ex: inițiere, perfectionare), cu perioade diferentiate de pregatire, în funcţie de nivelul de pregătire al tinerilor fermieri şi fermierilor care gestionează ferme mici și de familie și de tematica programului de formare profesională.

Programele de formare profesională vor viza in principal:

- îmbunătățirea cunoștintelor fermierilor în scopul practicării de tehnici şi tehnologii agricole şi inovative, inclusiv ca urmare a rezultatelor cercetarii;
- îmbunătățirea cunoștințelor legate de standarde comunitare la nivelul fermei, îmbunătățirea calității producției;

- diversificarea activităților în exploatațiile agricole;
- managementul durabil al terenurilor agicole, însușirea cunoștințelor privind eco-condiționalitate și aplicare unor metode de producție compatibile cu întreținerea și ameliorarea peisajului, respectiv mediu și climă.

8.2.1.3.1.3. Tipul sprijinului

Rambursarea cheltuielilor.

8.2.1.3.1.4. Trimiteri către alte legi

Regulamentul (UE) Nr. 1310/2013;

Regulamentul (UE) Nr. 1336/2013;

8.2.1.3.1.5. Beneficiarii

Beneficiarii sunt furnizorii de servicii de formare profesională în condițiile legislației în vigoare.

8.2.1.3.1.6. Cheltuieli eligibile

Cheltuielile eligibile în cadrul acestei submăsuri sunt:

a. Cheltuieli cu onorariile prestatorului (inclusiv cazare, masă și transport);

b. Cheltuieli pentru derularea acțiunilor, după cum urmează:

- cazare, masă și transport participanți, după caz;
- materiale didactice și consumabile;
- închirierea de echipamente necesare;
- închirierea de spații pentru susținerea acțiunilor de formare.

c. Alte cheltuieli strict legate de implementarea acțiunilor de formare profesională.

Toate aceste cheltuieli trebuie să fie rezonabile, justificate şi să corespundă principiilor unei bune

gestionări financiare, în special din punct de vedere al raportului preţ-calitate şi al rentabilităţii.

8.2.1.3.1.7. Condiții de eligibilitate

Condițiile de eligibilitate pentru beneficiarii acestei submăsuri sunt:

- Solicitantul se încadrează în categoria de beneficiari eligibili;
- Solicitantul este persoană juridică, constituită în conformitate cu legislaţia în vigoare în România;
- Solicitantul are prevăzut în obiectul de activitate activități specifice domeniului de formare profesională;
- Solicitantul dispune de personal propriu sau cooptat, calificat în domeniile corespunzătoare tematicilor prevăzute, astfel:
    - are personal permanen suficient absolvent de studii superioare în domeniile relevante ale măsurii;
    - asigura cel puțin 1/3 din personalul implicat în proiect;
    - 50% din personalul implicat în proiect a beneficiat de cursuri de formare pentru îmbunătățirea abilităților în ultimii 7 ani, sau dețin masterat/doctorat/rang academic.
- Solicitantul are acces la o logistica corespunzătoare activităţii specifice de formare;
- Solicitantul dispune de capacitate tehnică şi financiară necesare derulării activităţilor specifice de formare;
- Solicitantul nu este în dificultate financiară.

Participanții la cursurile de formare sunt persoane care activează în sectoarele agricol şi agroalimentar și/sau au angajamente privind protecția mediului, inclusiv protejarea biodiversității, precum şi a acţiunilor de atenuare a schimbărilor climatice pentru care acţiunile oferite în cadrul acestei sub-măsuri sunt gratuite.

Nu sunt eligibile serviciile de formare care fac parte din programele de învățământ

8.2.1.3.1.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

Principiile de selecție sunt definite, în scopul de a selecta beneficiarii (furnizori de servicii), care ar putea pune în aplicare mai bine măsura după cum urmează:

- Principiul nivelului calitativ şi tehnic cu privire la curricula cursului, experiența și/sau calificarea trainerilor;
- Principiul parteneriatului cu asociații reprezentative la nivel național și instituții de învățământ și/sau instituții de cercetare dezvoltare;

- Principiul tematicii și al grupului țintă;

Procesul de selecție a beneficiarilor se realizează de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și se supune prevederilor legislației naționale în vigoare privind achizițiile publice.

Principiile de selecție vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitantilor, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.1.3.1.9. Sume și rate de sprijin aplicabile

Ajutorul public acordat în cadrul acestei măsuri este de 100% din totalul cheltuielilor eligibile.

Alocarea financiară a submăsurii 1.1 „Sprijin pentru formarea profesională şi dobândirea de competenţe" este de 70% din alocarea totală a măsurii.

Valoarea proiectului va fi stabilită proporțional cu nivelul (aria teritorială, grupul țintă, tematică) la care acesta se va implementa (național, regional sau județean).

8.2.1.3.1.10. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.1.3.1.10.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Având în vedere faptul că măsura se adresează beneficiarilor publici şi/sau privați, în perioada de programare 2014-2020, a căror selectare se face în baza reglementărilor achizițiilor publice, se estimează că pot exista o serie de riscuri specifice dintre care enumerăm:

- **Procesul de achiziţie publică**

8.2.1.3.1.10.2. Acțiuni de reducere a riscului

Dintre măsurile luate şi cele avute în vedere pentru îmbunătăţirea implementării măsurii şi reducerii riscurilor, menţionăm:

- Îmbunătăţirea cerințelor din documentaţiile de atribuire pentru achiziţiile publice, prin contribuția unor grupuri de lucru mai ample;
- Îmbunătăţirea pregătirii profesionale în domeniul achiziţiilor publice, a personalului care elaborează şi monitorizează activitatea de formare profesională;

- Consolidarea transparenței în procedurile de achiziție publică pre- și post- acordare a contractelor de achiziție publică;
- Monitorizare şi evaluare prin folosirea unor instrumente specifice, cum ar fi: rapoarte periodice de activitate; verificare pe teren/observare directă a activităţii furnizorului de transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare; completarea unor chestionare de către fermierii instruiţi privind calitatea serviciului furnizat; analiza documentelor întocmite/elaborate (rapoarte, recomandări etc. în funcţie de tematica sesiunii de instruire/informare) în cadrul proiectului/activităţii desfăşurate etc.
- Asigurarea unei monitorizări sistematice și eficiente a executării contractelor în vederea unei mai bune corelări cu cererile de plată.

8.2.1.3.1.10.3. Evaluarea generală a măsurii

Măsura creează premisele îndeplinirii priorităților menționate în strategie contribuind la îndeplinirea tuturor domeniilor de intervenţie vizate ca măsură transversală cu contribuții la diferite domenii de intervenție.

Măsura asigură o dezvoltare echilibrată şi durabilă în elaborarea PNDR, si urmăreşte asigurarea demarcării şi complementarităţii între FEADR şi alte fonduri.

De asemenea, măsura vizeaza tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.1.3.1.11. Informații specifice măsurii

Definiția capacităților corespunzătoare pentru calificarea personalului si abilitatile de formare,calificări și abilități:

- Studii universitare obținute cu diplomă de licență într-o specializare în acord cu tematica cursului;
- Experiență profesională în acord cu tematica cursului.

Specificarea calificărilor minime ale organismelor ce furnizează transfer de cunoștințe.

Organismele ce furnizează trasfer de cunoștințe trebuie să îndeplinească minim condițiile menționate la ca și criterii de eligibilitate.

8.2.1.3.2. **1.2 Sprijin pentru activităţi demonstrative şi de informare**

8.2.1.3.2.1. Sub-măsură:

- 1.2 - Sprijin pentru activităţi demonstrative şi de informare

8.2.1.3.2.2. Descrierea acțiunii

În cadrul acestei sub-măsuri se urmărește îmbunătăţirea competenţelor şi cunoştinţelor de bază în rândul fermierilor, precum şi persoanelor care activează în sectorul agroalimentar prin extinderea domeniului de aplicare şi sprijinirea altor acţiuni pe termen scurt, cum ar fi activitățile demonstrative şi acțiunile de informare. În acest fel, vor fi promovate alte tehnici de dobândire a cunoștințelor în afară de cursurile tradiționale.

Scopul sprijinului creşterea nivelului de conştientizare al persoanelor angajate în sectoarele agricol şi alimentar, cu privire la: domenii specifice în care își desfășoară activitatea și alte domenii ca și protecția mediului sau alte domenii de interes general prin oferirea de activitati demonstrative si actiuni de informare.

Operatiuni/Actiuni eligibile pentru suport:

- **activităţi demonstrative** care se vor realiza prin sesiuni practice care vizează demonstrarea unor noi tehnologii, folosirea de mașini și utilaje noi, metode noi de protecție a culturilor sau tehnici specifice de producție. Activitatea poate avea loc într-o fermă sau în alte locații, cum ar fi: centre de cercetare, expoziții, târguri de profil, etc.

- **acţiuni de informare:** activități de difuzare a informațiilor cu privire la agricultură, mediu, sectorul agro-alimentar, în scopul de a conștientiza grupul țintă asupra cunoștințelor relevante pentru activitatea desfășurată la locul de muncă.

8.2.1.3.2.3. Tipul sprijinului

Rambursarea cheltuielilor.

8.2.1.3.2.4. Trimiteri către alte legi

Regulamentul (UE) Nr. 1310/2013*;*

Regulamentul (UE) Nr. 1336/2013;

8.2.1.3.2.5. Beneficiarii

Beneficiarii sunt entităţi publice şi/sau private, inclusiv asocieri ale acestora care au în obiectul de activitate activitati de informare/demonstrare şi/sau diseminare.

8.2.1.3.2.6. Cheltuieli eligibile

Cheltuielile eligibile în cadrul acestei submăsuri sunt:

a. Cheltuieli cu onorariile prestatorului (inclusiv cazare, masă şi transport);

b. Cheltuieli pentru derularea acțiunilor, după cum urmează:

- cazare, masă și transport participanți, după caz;
- materiale didactice și consumabile;
- materiale de informare si promovare;
- închirierea de echipamente necesare;
- închirierea de spaţii pentru susținerea acțiunilor de informare și demonstrative.

c. Alte cheltuieli strict legate de implementarea acţiunilor de informare şi demonstrative.

Toate aceste cheltuieli trebuie să fie rezonabile, justificate şi să corespundă principiilor unei bune gestionări financiare, în special din punct de vedere al raportului preţ-calitate şi al rentabilităţii.

8.2.1.3.2.7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul se încadrează în categoria de beneficiari eligibili;
- Solicitantul este persoană juridică constituită în conformitate cu legislaţia în vigoare în România;
- Solicitantul are prevăzut în obiectul de activitate activități specifice domeniului;
- Solicitantul dispune de personal propriu sau cooptat calificat în domeniile corespunzătoare tematicilor prevăzute;
- Solicitantul are acces la logistica corespunzătoare activităţii specifice;
- Solicitantul dispune de capacitate tehnică şi financiară necesară derulării activităţilor specifice de informare;
- Solicitantul nu este în dificultate financiară;

Participanții la activitățile de informare și activități demostrative sunt persoane care activează în

sectoarele agricol, agroalimentar și protecția mediului.

8.2.1.3.2.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

Criteriile de selecție sunt definite, în scopul de a selecta beneficiarii (furnizori de servicii), care ar putea pune în aplicare mai bine măsura, după cum urmează:

- Principiul tematicii și a grupului țintă;
- Principiul parteneriatului cu asociații reprezentative la nivel național și instituții de învățământ și/sau organisme de cercetare;
- Principiul nivelului calitativ și tehnic;

Procesul de selecție a beneficiarilor se realizează de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și se supune prevederilor legislației naționale în vigoare privind achizițiile publice.

Principiile de selecție vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitantilor, o mai buna utilizare a resurselor financiare și directionarea acestora in conformitate cu prioritatile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.1.3.2.9. Sume și rate de sprijin aplicabile

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei măsuri este de 100% din totalul cheltuielilor eligibile.

Alocarea financiară a submăsurii 1.2 „Sprijin pentru activităţi demonstrative şi de informare" este de 30% din alocarea totală a măsurii.

Valoarea proiectului va fi stabilită proporțional cu nivelul (aria teritoriala, grupul țintă, tematică) la care acesta se va implementa (național, regional sau județean).

8.2.1.3.2.10. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.1.3.2.10.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Având în vedere faptul că măsura se adresează beneficiarilor publici şi/sau privați, în perioada de programare 2014-2020, a căror selectare se face în baza reglementărilor achizițiilor publice, se estimează că pot exista o serie de riscuri specifice dintre care enumerăm:

- **Procesul de achiziţie publică**

8.2.1.3.2.10.2. Acțiuni de reducere a riscului

Dintre măsurile luate şi cele avute în vedere pentru îmbunătăţirea implementării măsurii şi reducerii riscurilor, menţionăm:

- Îmbunătăţirea cerinţelor din documentaţiile de atribuire pentru achiziţiile publice, prin contribuția unor grupuri de lucru mai ample;
- Îmbunătăţirea pregătirii profesionale în domeniul achiziţiilor publice, a personalului care elaborează şi monitorizează activitatea de formare profesională;
- Consolidarea transparenței în procedurile de achiziție publică pre- și post- acordare a contractelor de achiziție publică;
- Monitorizare şi evaluare prin folosirea unor instrumente specifice, cum ar fi: rapoarte periodice de activitate; verificare pe teren/observare directă a activităţii furnizorului; completarea unor chestionare de către fermieri privind calitatea serviciului furnizat; analiza documentelor întocmite/elaborate (rapoarte, recomandări etc. în funcţie de tematica sesiunii de instruire/informare) în cadrul proiectului/activităţii desfăşurate etc.
- Asigurarea unei monitorizări sistematice și eficiente a executării contractelor în vederea unei mai bune corelări cu cererile de plată.

8.2.1.3.2.10.3. Evaluarea generală a măsurii

Măsura creează premisele îndeplinirii priorităților menționate în strategie contribuind la îndeplinirea tuturor domeniilor de intervenţie vizate ca măsură transversală cu contribuții la diferite domenii de intervenție.

Măsura asigură o dezvoltare echilibrată şi durabilă în elaborarea PNDR, si urmăreşte asigurarea demarcării şi complementarităţii între FEADR şi alte fonduri.

De asemenea, măsura vizeaza tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

În urma analizei realizate de autoritatea de management și agenția de plăți pe baza experienţei din perioada 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea și controlul măsurii atât prin prisma pregătirii profesionale cât și îmbunatățirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

8.2.1.3.2.11. Informații specifice măsurii

Definirea criteriilor obligatorii

Organismele ce furnizează informare si activitati demostrative trebuie să îndeplinească minim condițiile menționate la ca și criterii de eligibilitate.

8.2.2. M02 - Servicii de consiliere (art 15)

8.2.2.1. Baza legală

Regulamentul (UE) Nr. 1305/2013

Regulamentul de implementare (UE) nr. …*pentru stabilirea normelor de aplicare a Regulamentului (UE) Nr. 1305/2013*

Regulamentul delegat (UE) nr. *.... de completare a Regulamentului (UE) Nr. 1305/2013*

Regulamentul (UE) Nr. 1303/2013

Regulamentul Delegat (UE) nr. 480/2014 *de completare a Regulamentului (UE) nr. 1303/2013.*

8.2.2.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv logica intervenției și contribuția la DI și obiectivele transversale

Dezvoltarea capitalului uman influențează puternic competitivitatea. Aceasta este o temă transversală pentru abordarea nevoilor legate de competitivitate, determinată pe de o parte de ponderea ridicată a populației ocupate în agricultură, dar cu un nivel redus de instruire, iar pe de altă parte de necesitatea calificării fermierilor. Nevoile prioritare pentru dezvoltarea capitalului uman au fost exprimate în analiza SWOT în trei direcţii prioritare: servicii de consultanţă, formare profesională și o mai bună integrare a rezultatelor cercetării.

Ponderea populației ocupate în agricultură a fost și rămâne ridicată, nivelul de instruire rămâne scăzut, rata înscrierii în învățământul tehnologic agricol fiind și ea redusă la toate nivelurile de învățământ. Astfel, este evidentă necesitatea adaptării potențialului uman care activează în agricultură și industria agroalimentară prin oferirea unor servicii de consultanță individuală.

Serviciile de consiliere agricolă trebuie să ajute fermierii să evalueze performanța exploatației lor agricole și să identifice îmbunătățirile necesare în ceea ce privește cerințele de reglementare în materie de gestionare a exploatațiilor, prevăzute în Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 și măsurile la nivel de exploatație agricolă prevăzute în programul de dezvoltare rurală care vizează modernizarea exploatațiilor, consolidarea competitivității, integrarea sectorială, inovarea, orientarea către piață, precum și promovarea antreprenoriatului.

Serviciile de consiliere agricolă trebuie să sprijine micii fermieri și tinerii fermieri, persoanele care înființează activități non-agricole în mediul rural și grupurile de producători în elaborarea și managementul implementării precum și în elaborarea planului de afaceri pentru dezvoltarea și orientarea spre piață, dar și din perspectiva practicării unei agriculturi sustenabile și prietenoase cu mediul și a cerințelor în materie de sănătate, siguranță și protecția mediului și diversificarea activității.

Prin urmare, această măsură va veni să completeze nevoia de servicii gratuite oferită de sistemul public de consultanță, în special pentru fermele micii și mijlocii, tinerii fermieri, grupurilor de producători și micilor antreprenori din spațiul rural potențiali beneficiari ai măsurilor de investiții din PNDR 2014-2020, care nu

au resursele necesare achiziționării serviciilor private oferite contracost de către sistemul privat. Serviciile de consultanţă vor fi acordate atât pentru elaborarea planurilor de afaceri cât şi pentru implementarea lor, în bune condiții, pe întreaga perioadă de implementare.

Contribuţia fiecărei submăsurii la domeniile de intervenţie

Sub-măsura 2.1. Servicii de consiliere pentru fermieri, tinerii fermieri, micro-întreprinderile şi întreprinderile mici din zonele rurale

DI 2A *Îmbunătațirea performanței economice a tuturor fermelor şi facilitarea restructurării şi modernizarii fermelor, în special in vederea creşterii participarii şi orientării către piaţă, cât şi a diversificării agricole*

Consilierea micilor fermieri privind modernizarea fermelor şi viabilităţii afacerilor agricole, rezultatul activităților de cercetare din domeniul tehnologic, economic, de protectie a mediului, de adaptare la schimbările climatice şi la acţiuni de cooperare pentru lanţuri scurte de aprovizionare.

DI 2B *Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzător și, în special a reînnoirii generațiilor*

Tinerii fermieri vor beneficia de servicii de consultanţă individuală, de sprijin tehnic (planuri de afaceri pentru instalare) de informarea şi diseminarea rezultatele activităților de cercetare din domeniul tehnologic, economic, de protectie a mediului, de adaptare la schimbările climatice. Tinerii fermieri vor putea participa la acţiuni de cooperare pentru lanţuri scurte de aprovizionare.

DI 3A *Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agroalimentar*

Grupurile de fermieri au nevoie de sprijin atât din puct de vedere al constituirii şi organizării lor, cât şi din punct de vedere tehnic (acces la consultanță în domeniul tehnologic, economic, de protectie a mediului, de adaptare la schimbările climatice şi la acţiuni de cooperare în cadrul lanţurilor scurte de aprovizionare.

DI 6A *Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici și a creării de locuri de muncă*

Consilierea pentru mici antreprenori din zonele rurale va viza elaborarea planului de afaceri, informaţii referitoare la specificitatea activităţilor din zonă şi la oportunitățile oferite de piaţă,

Contribuţia la temele orizontale

Consilierea are un rol central în transmiterea de cunoştinţe, idei şi bune practici către fermieri. Prin rolul lor de intermediari între cercetare şi practică, consultanţii pot face accesibile unui public mai larg ultimele descoperiri şi noutăţi din domeniul agro-alimentar. Măsura de consultanţă este cu atât mai importantă pentru sectorul agro-alimentar din România, cu cât transferul de cunoaştere dintre lumea academică şi producţia agricolă este deficitar şi nu se bazează pe un proces sistematic de comunicare şi diseminare. Ca beneficiari de servicii de consultanţă profesioniste şi de calitate, fermierii tineri şi cei mici vor avea un acces privilegiat la ultimele noutăţi din sectorul agro-alimentar, la exemple şi bune practici din alte state membre, devenind astfel mai bine informaţi şi mai ancoraţi în realităţile prezente. De asemenea, grupurile de producători vor fi mai pregătite să facă faţă provocărilor interne şi externe, având acces la informaţii de ultimă oră despre

concurenţă, piaţă, strategii de marketing, noi canale de promovare, etc. Consilierea va avea un rol determinant şi în dezvoltarea afacerilor non-agricole din spaţiul rural prin stimularea capacităţii de inovare şi a abilităţilor antreprenoriale, precum şi prin facilitarea practicilor inovatoare.

8.2.2.3. Domeniul de aplicare, nivelul de sprijin, precum și alte informații (defalcate pe sub-măsuri și tip de operațiuni)

8.2.2.3.1. **2.1 Servicii de consiliere pentru fermieri, tinerii fermieri, microîntreprinderi si întreprinderile mici**

8.2.2.3.1.1. Sub-măsură:

- 2.1 - Servicii de consiliere pentru fermieri, tinerii fermieri, microîntreprinderi si întreprinderile mici

8.2.2.3.1.2. Descrierea acțiunii

Măsura are ca scop consilierea fermierilor, grupurilor de producători pentru reorientarea calitativă a producţiei, pentru aplicarea practicilor de producţie competitive, pentru respectarea standardelor comunitare, dar şi pentru dobândirea consilierii necesare pentru a administra o exploataţie viabilă din punct de vedere economic și al performanțelor legate de mediu și climă.

Scopul sprijinului

Serviciile de consiliere va avea ca scop accesul micilor fermieri si tinerilor fermieri să-şi elaboreze planul de afaceri şi să-și gestioneze implementarea acestuia în vederea dezvoltării exploataţiei agricole pentru a se orienta spre piață și pentru a-și îmbunătăți managementul în contextul respectării standardelor comunitare.

De asemenea, serviciile de consiliere vor viza elaborarea planurilor de afaceri pentru înființarea micro-întreprinderilor și întreprinderilor mici din mediul rural în activităţi non-agricole.

Operațiuni sprijinite

În cadrul sub-măsurii, sprijinul va fi acordat pentru serviciile de consiliere, pentru:

(a) modernizarea exploatațiilor, consolidarea competitivității, integrarea sectorială, inovarea și orientarea spre piață, precum și promovarea antreprenoriatului;

(b) îndeplinirea standardelor naționale și comunitare;

(c) întocmirea și managementul implementării planului de afaceri, inclusiv tratarea aspectelor legate protecția mediului, pentru:

- ferme mici;
- instalarea tinerilor fermieri;

- înființarea de microintreprinderi și întreprinderi mici non-agricole;
- înființarea, recunoașterea grupurilor de producători;

(d) activitati de consultantă și animare a grupurilor operationale PEI

8.2.2.3.1.3. Tipul sprijinului

Rambursarea cheltuielilor.

8.2.2.3.1.4. Trimiteri către alte legi

Regulamentul (UE) Nr. 1310/2013;

Regulamentul (UE) Nr. 1336/2013;

8.2.2.3.1.5. Beneficiarii

- Furnizorii de servicii de consiliere, entităţi publice şi/sau private înfiinţate conform legislaţiei în vigoare care au competențe în domeniul acoperit de submăsură;
- Brokeri de inovare

8.2.2.3.1.6. Cheltuieli eligibile

Cheltuielile eligibile în cadrul acestei submăsuri sunt:

(a) Cheltuieli cu onorariile prestatorului (inclusiv cazare, masă și transport);

(b) Cheltuieli privind spaţiile de furnizare a consultanței;

(c) Alte cheltuieli justificate care sunt legate de serviciile de consultanță sprijinite.

Toate aceste cheltuieli trebuie să fie justificate şi să corespundă principiilor unei bune gestionări financiare, în special din punct de vedere al raportului preţ-calitate şi al rentabilităţii.

8.2.2.3.1.7. Condiții de eligibilitate

Condițiile de eligibilitate minime pentru furnizorii de servicii de consiliere:

- Solicitantul se încadrează în categoria de beneficiari eligibili;
- Solicitantul este persoană juridică constituită în conformitate cu legislaţia în vigoare în România;
- Solicitantul are prevăzut în obiectul de activitate activităţi specifice domeniului;
- Solicitantul dispune de personal calificat propriu sau cooptat, calificat în domeniile corespunzătoare tematicilor prevăzute, astfel:
  - are personal permanent suficient absolvent de studii superioare/specialitate în domeniile agricol, economic, alimentar sau de mediu.
  - cel puțin 50% din personalul implicat în proiect a beneficiat de cursuri de formare pentru îmbunătățirea aptitudinilor profesionale în ultimii 5 ani sau deține masterat, doctorat sau rang academic;
- Solicitantul are acces la logistica corespunzătoare activităţii specifice de consiliere;
- Solicitantul dispune de capacitate tehnică şi financiară necesare derulării activităţilor specifice de consiliere;
- Solicitantul nu este în dificultate financiară;

Participanții la serviciile de consiliere sunt persoane care activează în sectorul agricol, agroalimentar sau întreprinderi nou înființate în sectorul non-agricol precum şi grupuri şi organizații de producători.

8.2.2.3.1.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

Criteriile de selecție vor fi definite, în scopul de a selecta beneficiarii (furnizori de servicii de consiliere), care ar putea pune în aplicare mai bine măsura.

- Principiul parteneriatului cu asociații reprezentative la nivel național și instituții de învățământ și/sau organisme de cercetare;
- Principiul experienței anterioare;
- Principiul tematicii și al grupului țintă.

Procesul de selecție a beneficiarilor se realizează de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și se supune prevederilor legislației naționale în vigoare privind achizițiile publice.

Principiile de selecție vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitantilor, o mai buna utilizare a resurselor financiare şi directionarea acestora in conformitate cu prioritatile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.2.3.1.9. Sume și rate de sprijin aplicabile

Sprijinul public acordat în cadrul acestei măsuri este de 100% din totalul cheltuielilor eligibile.

Sprijinul acordat în cadrul măsurii nu poate depăși suma maximă eligibilă de 1500 Euro/serviciu de consiliere.

8.2.2.3.1.10. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.2.3.1.10.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Având în vedere faptul că măsura se adresează beneficiarilor publici şi/sau privaţi, a căror selectare se face în baza reglementărilor achizițiilor publice, se estimează că pot exista o serie de riscuri specifice dintre care enumerăm:

- **Procesul de achiziţie publică;**

8.2.2.3.1.10.2. Acțiuni de reducere a riscului

Dintre măsurile luate şi cele avute în vedere pentru îmbunătăţirea implementării măsurii şi reducerii riscurilor, menţionăm:

- Îmbunătăţirea cerinţelor din documentaţiile de atribuire pentru achiziţiile publice, prin contribuția unor grupuri de lucru mai ample;
- Îmbunătăţirea pregătirii profesionale în domeniul achiziţiilor publice, a personalului care elaborează şi monitorizează activitatea de consultanță;
- Consolidarea transparenței în procedurile de achiziție publică pre- și post- acordare a contractelor de achiziție publică;
- Monitorizare şi evaluare prin folosirea unor instrumente specifice, cum ar fi: rapoarte periodice de activitate; verificare pe teren/observare directă a activităţii furnizorului de servicii de consiliere; completarea unor chestionare de către fermierii consiliați privind calitatea serviciului furnizat; analiza documentelor întocmite/elaborate (rapoarte, recomandări etc. în funcţie de tematica consilierii) în cadrul proiectului/activităţii desfăşurate etc.
- Asigurarea unei monitorizări sistematice și eficiente a executării contractelor în vederea unei mai bune corelări cu cererile de plată.

8.2.2.3.1.10.3. Evaluarea generală a măsurii

Măsura creează premisele îndeplinirii priorităților menționate în strategie contribuind la îndeplinirea tuturor domeniilor de intervenţie vizate ca măsură transversală cu contribuții la diferite domenii de intervenție.

De asemenea, măsura vizează tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

În urma analizei realizate de autoritatea de management și agenția de plăți pe baza experienţei din perioada 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea și controlul măsurii atât prin prisma pregătirii profesionale cât și îmbunatățirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

8.2.2.3.1.11. Informații specifice măsurii

- principii generale care să asigure resursele adecvate de desfășurare, în condiții normale, a activității de consiliere, concretizate în calificarea și experiența personalului care desfășoară aceste activități.
- organismele ce furnizează consilirea trebuie să îndeplinească minim condițiile menționate ca și criterii de eligibilitate.

În cadrul sub-măsurii, sprijinul va fi acordat pentru serviciile de consiliere, pentru:

(a) modernizarea exploatațiilor, consolidarea competitivității, integrarea sectorială, inovarea și orientarea spre piață, precum și promovarea antreprenoriatului;

(b) îndeplinirea standardelor naționale și comunitare;

(c) întocmirea și managementul implementării planului de afaceri, inclusiv tratarea aspectelor legate protecția mediului, pentru:

- ferme mici;
- instalarea tinerilor fermieri;
- înființarea de microintreprinderi și întreprinderi mici non-agricole;
- înființarea, recunoașterea grupurilor de producători;

(d) activitati de consultantă și animare a grupurilor operationale PEI

În contextul elaborării Planurilor de afaceri și al suportului oferit de consultant de-a lungul perioadei de implementare a acestora, vor fi acoperite, inclusiv elemente specifice legate de:

- **evaluarea individuala a fermei** si masurile care se impun pentru cresterea competitivității, integrarea sectorială, promovarea inovației și orientarea către piață, agricultura ecologica, culturi, tehnici de productie cu valoare adaugata mare precum și promovarea spiritului antreprenorial

- **gestionarea și / sau standardele pentru bunele condiții agricole și de mediu** agricultura ecologica/bio, culturi, tehnici de productie cu valoare adaugata mare**,**
- **soluții la nivel de fermă de atenuare a efectelor schimbărilor climatice** și adaptarea la acestea, biodiversitate, protecția apei,
- **managementul riscului** in ferme legat de condițiile meteorologice nefavorabile, infestări cu dăunători, boli ale plantelor și animalelor .

8.2.3. M04 – Investiții în active fizice (art 17)

8.2.3.1. Baza legală

Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Regulamentul de Implementare (UE) nr. …*pentru stabilirea normelor de aplicare a Regulamentului (UE) Nr. 1305/2013*

Regulamentul Delegat (UE) nr. …. *al Comisiei de completare a Regulamentului (UE) Nr. 1305/2013 și de introducere a unor dispoziții tranzitorii*

Regulamentul (UE) nr. 1303/2013

Regulamentul Delegat (UE) nr. 480/2014 *de completare a Regulamentului (UE) nr. 1303/2013.*

Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 215/2014 *al Comisiei de completare a Regulamentului (UE) nr. 1303/2013.*

8.2.3.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv logica intervenției și contribuția la DI și obiectivele transversale

Sprijinul acordat, în conformitate cu art. 17 din **Regulamentul (UE) nr. 1305/2013** prin **măsura 4 „Investiții în active fizice”** are în vedere:

- ameliorarea nivelului global de performanță și de sustenabilitate al exploatațiilor agricole;
- prelucrarea și/sau dezvoltarea produselor agricole, cu excepția produselor pescărești;
- infrastructura necesară pentru dezvoltarea, modernizarea sau adaptarea agriculturii și a silviculturii, inclusiv accesul la suprafețele agricole și forestiere, consolidarea și ameliorarea terenurilor și furnizarea și economisirea energiei și a apei

Gradul relativ scăzut de dotare şi tehnologiile depăşite, utilizate în majoritatea unităţilor de profil, se reflectă în nivelul redus al productivităţii muncii din sector şi în calitatea poduselor. Numărul unităților de procesare înregistrează în continuare declin din cauza destrămării lanţurilor mari de producţie integrate pe verticală şi costurilor ridicate de conformare la standardele europene;

Se impune crearea de noi locuri de muncă care să absoarbă forța de muncă excedentară din agricultura de (semi)subzistență, prin promovarea investițiilor în diversificarea activităţilor din cadrul fermei (inclusiv procesarea, ambalarea şi marketingul produselor agricole) şi investiţii în unităţile de procesare;

Este nevoie de o mai bună integrare a producătorilor agroalimentari pe piaţă şi la nivelul lanţurilor scurte de aprovizionare. Pentru producătorii mai mici, accentul va fi pus pe stimularea asocierii, în timp ce pentru marii actori este nevoie de investiţii în modernizare şi în conformitatea cu cerinţele UE, cu accent pe sectoarele care au cea mai mare valoare adăugată și cel mai mare potențial pentru export;

Fragmentare excesivă a proprietăţilor şi exploataţiilor agricole şi forestiere a făcut ca infrastructura ce deservea sistemele agricole şi forestiere (reţeua de drumuri de acces, sistemele de îmbunătăţiri funciare şi irigaţii, sistemele de prevenire a inundaţiilor, etc.) concepute în cea mai mare măsură în perioada economiei planificate, să nu mai corespundă noilor structuri de exploatare rezultate (ex.: amenajările pentru irigaţii sau drumurile de acces). Din cauza numărului mare de exploataţii mici şi foarte mici, a procesului dificil de asociere al acestora, suprafaţa irigată în anul 2012 a reprezentat cca. 50% din cea irigată în 2007, fiind mult sub necesar;

Schimbările climatice manifestate prin secetă au impact asupra resurselor de apă disponibile, în special în mediul rural. Competitivitatea sectorului agricol şi forestier este în mare măsură afectată de slaba adaptare a infrastructurii existente la noile structuri agricole şi forestiere, astfel încât sectoarele rămân vulnerabile condiţiilor climatice (alternarea situaţiilor de secetă cu inundaţiile frecvente), cu efecte economice însemnate asupra viabilităţii economice a fermelor. În contextul încălzirii globale această problemă devine mult mai acută;

Există o gamă variată de resurse de energie regenerabilă din agricultură, însă nivelul de utilizare şi valorificare este redus ca urmare a limitărilor tehnologice, a eficienţei economice şi a restricţiilor de mediu;

Metodele inadecvate de gestionare a gunoiului de grajd constituie un important factor de risc nu doar pentru emisiile de gaze cu efect de seră (GES) dar și pentru poluarea punctiformă a apei. Pentru a menține nivelul actual al emisiilor de gaze cu efect de seră din agricultură, în contextul intensivizării agriculturii există de asemenea, nevoia de reducere a amprentei GES a utilajelor folosite în agricultură, utilizarea unor tehnologiilor și echipamente care să asigure un bun management al utilizării îngrășămintelor, precum și aplicarea unor bune practici de gestionare a solului.

Contribuţia fiecărei submăsuri la domeniile de intervenţie

<u>Sub-măsura 4.1. „Investiţii în exploataţii agricole”</u>

DI 2A *Imbunătățirea performanţei economice a tuturor fermelor şi facilitarea restructurării şi modernizarii fermelor, în special în vederea creşterii participării şi orientarii către piaţă, cât şi a diversificării agricole*

Prin această sub-măsură sunt vizate investiții care să conducă la creșterea nivelului de dotare tehnică al exploatațiilor cu potențial în implementarea proiectelor de investiţii viabile, care să asigure continuarea procesului de modernizare al exploataţiilor agricole prin modernizarea construcțiilor fermei, echipamentelor și utilajelor tehnice, îmbunătățirea calității activelor, adoptarea standardelor comunitare, îmbunătăţirea eficienţei energetice, o mai bună gestionare a solului și să direcționeze diversificarea producţiei agricole.

DI 5D *Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră şi de amoniac din agricultură*.

Prin intermediul investițiilor în fermele zootehnice, se urmărește atingerea unui nivel adecvat de dotare și facilități moderne pentru depozitarea și aplicarea gunoiului de grajd și a nămolului de epurare, facilități de biogaz, utilaje folosite în agricultura pentru reducerea amprentei GES, precum și tehnologii care contribuie la susținerea unei economii cu un nivel scăzut de carbon.

<u>Sub-măsura 4.2. „Investiţii pentru procesarea/marketingul produselor agricole”</u>

DI 3A *Imbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanţul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creşterii valorii adăugate a produselor*

agricole, creşterea valorii adăugate a produselor agricole, promovarea pe pieţele locale, a circuitelor scurte de aprovizionare, grupurilor de producători şi a organizaţiilor interprofesionale

Prin această sub-măsură se vor sprijini investiţiile individuale şi/sau colective în dezvoltarea şi modernizarea unor capacităţi de procesare şi de comercializare a produselor agricole, respectarea standardelor comunitare, incluzând tehnologii moderne, inovaţii şi idei noi, precum şi facilităţi pentru creşterea eficienţei şi productivităţii întreprinderilor şi a valorii adăugate a produselor agricole. Se vor putea realiza facilităţi de depozitare şi ambalare, certificare, sisteme prietenoase cu mediul, etichetare, promovare şi marketing pentru lanţurile alimentare scurte.

DI 6A *Facilitarea diversificării, a înfiinţării şi a dezvoltării de întreprinderi mici şi a creării de locuri de muncă*

Creearea de noi unităţi de procesare a produselor agricole locale şi promovarea lanţurilor scurte de aprovizionare vor avea ca efect direct crearea de locuri de muncă şi creşterea veniturilor populaţiei rurale contribuind la promovarea ocupării forţei de muncă.

Sub-măsura 4.3. „Investiţii pentru dezvoltarea, modernizarea şi adaptarea infrastructurii agricole şi silvice”

DI 2A *Îmbunătaţirea performanţei economice a tuturor fermelor şi facilitarea restructurării şi modernizarii fermelor, în special in vederea creşterii participarii şi orientării către piaţă, cât şi a diversificării agricole;*

Îmbunătățirea accesibilității exploatațiilor agricole și silvice prin modernizarea și adaptarea căilor de acces va avea efect asupra competitivității exploatațiilor, asigurând o bună aprovizionare și un acces mai facil către consumatori și piețele de desfacere**.**

DI 5A *Eficientizarea utilizării apei în agricultură;*

Investițiile în infrastructura secundară de irigații vor promova tehnologii noi, moderne care să contribuie la economisirea apei în agricultura și scăderea costurilor determinate de consumul apei**.**

Contribuţia la temele orizontale

Mediu și clima

În cadrul acestei măsuri se vor încuraja investițiile ce vizează eficientizarea/economisirea consumului de apă, utilizarea energiei regenerabile în sectorul agroalimentar, prelucrarea deșeurilor, a reziduurilor precum și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac în agricultură. Investițiile în sistemele de irigații vor fi realizate în conformitate cu prevederile planurilor de management ale bazinelor hidrografice potrivit Directivei Cadru Apă, asigurând contorizarea și eficientizarea consumului de apă și energie.

Investițiile în industria de procesare vor viza reducerea amprentei asupra mediului prin încurajarea de noi metode de păstrare a producției agroalimentare pentru creșterea siguranței alimentare, produse adaptate mai bine cerințelor pieței, metode de utilizare a deșeurilor și de epurare a apei pentru protejarea mediului, anveloparea clădirilor.

Inovare

Sprijinul pentru realizarea de investiţii în active fizice inovative în domeniul producţiei agricole, a procesării şi a infrastructurii agricole şi silvice va ameliora performanţa economică a exploataţiilor şi va conduce la obţinerea de produse procesate cu înaltă valoare. În agricultură, sprijinul va viza îndeosebi folosirea de soiuri de plante mai bine adaptate la secetă, rase de animale mai productive, tehnologii eficiente şi moderne, instalaţii inovatoare. În sectorul de procesare al produselor agro-alimentare, vor fi încurajate acele tehnologii şi echipamente cu un caracter inovator, care vor conduce la utilizarea, la o scară mai largă, a tehnologiilor moderne.

Sub-programul tematic pomicol

Sprijinul acordat prin sub-programul tematic pomicol se referă la:

a. ameliorarea nivelului global de performanță și de sustenabilitate al exploatațiilor pomicole;

b. prelucrarea și/sau dezvoltarea produselor provenite din sectorul pomicol, care fac obiectul Anexei I la Tratat.

Analiza socio-economică a dezvoltării rurale în România si analiza sectorului pomicol evidențiază o serie de aspecte care impun necesitatea restructurării și realizării de investiții în agricultura și industria agroalimentară în vederea ameliorării nivelului global de performanță al exploatațiilor agricole și respectiv de creștere a competitivității întreprinderilor implicate în creșterea valorii adăugate a produselor agricole și creării de locuri de muncă.

- Din analiza asupra situaţiei plantaţiilor pomicole pe baza criteriilor privind evoluția suprafeței ocupate, rata de înlocuire și inființare, vârsta și potenţialul de producţie s-a constat nevoia realizării de investiții pentru refacerea suprafețelor pomicole prin înființarea de plantații și prin reconversia plantațiilor existente, în scopul creșterii competitivității sectorului, protejării solului de eroziune, alunecari de teren, etc. și creșterea cantității de carbon sechestrat.
- Pentru a putea asigura necesarul de material săditor, de calitate, adaptat la conditiile pedoclimatice din România, este nevoie de creșterea suprafețelor ocupate de pepinierele pomicole și de diversificarea speciilor și soiurilor cultivate.
- La nivelul exploataţiilor pomicole se regăsesc dotări tehnologice uzate fizic şi moral, aspect ce se reflectă negativ în productivitatea, profitabilitatea, competitivitatea acestor exploataţii şi asupra mediului şi climei. Lipsa resurselor pentru realizarea de investiţii face ca plantaţiile existente să aibă acces redus la echipamente moderne pentru cultivare, intretinere şi recoltare. Pentru a valorifica potențialul acestor exploatații sunt necesare investiții de modernizare, precum construcții, echipamente, utilaje, etc. Astfel, se va îmbunătăți eficiența costurilor, diversificarea venitului, creșterea productivității muncii şi atingerea standardelor de calitate.
- Procesarea producţiei pomicole conduce la creșterea ponderii de produse procesate cu valoare adăugată mare și poate crea locuri de muncă pentru diverse categorii ale populaţiei, dispunând de largi posibilităţi pentru valorificarea eficientă atât a materiilor prime cât şi a resurselor umane. Această ramură este insuficient dezvoltată având nevoie de investiții în scopul creștereii eficienței economice și a productivității, ce constau în modernizarea/construcția/achiziția de spaţii de producţie şi tehnologii moderne, sisteme de colectare, sortare, calibrare, depozitare, condiționare, ambalare, comercializare, dar și în dezvoltarea de noi produse şi mărci locale.
- De asemenea, susținerea acțiunilor de marketing şi de îmbunătățire a planificării strategice a afacerilor și a managementului resurselor conduce la creșterea eficienței economice și a

productivității.

Contribuţia fiecărei sub-măsuri la domeniile de intervenţie

Submăsura 4.1a „Investiţii în exploataţii pomicole”

DI 2A

Sprijinul acordat prin această sub-măsură vizează creşterea competitivităţii şi viabilităţii exploataţiilor pomicole atât prin investiții precum echipamente, utilaje, sisteme de irigații în ferma și procesare la nivelul fermei cât și prin investiții ce conduc la creșterea suprafeței ocupate cu plantații pomicole și/sau la reconversia plantațiilor existente.

Submăsura 4.2a „Investiţii în procesarea/marketingul produselor din sectorul pomicol”

DI 3A

Această sub-măsură contribuie la stimularea comercializării produselor prin intermediul lanțurilor scurte de aprovizionare şi la o mai buna integrare a fermierilor pe piaţă prin sprijinul acordat pentru modernizarea și extinderea sistemelor de colectare și condiționare și a unităților de procesare, coroborate cu activități de marketing și cu creșterea calității produselor.

DI 6A

Aceasta sub-măsură contribuie la creşterea numărului de locuri de muncă în arealele pomicole prin sprijinul acordat pentru înființarea unităților de procesare a fructelor la nivel local.

Contribuţia la temele orizontale

Inovare

Investiţiile efectuate prin intermediul acestei măsuri contribuie la promovarea inovării în sectorul pomicol prin înnoirea parcului de maşini şi utilaje, modernizarea unităţilor de procesare, dezvoltarea de noi soiuri de pomi şi arbuşti şi de noi produse în industria alimentară.

Mediu şi climă

Prin această măsură este sprijinită modernizarea parcului de maşini şi utilaje agricole, a unităţilor de procesare, creşterea eficienţei energetice a clădirilor din exploataţiile pomicole, stimularea producerii de energie din surse regenerabile în exploataţiile pomicole şi în unităţile de procesare şi utilizarea de sisteme de irigaţii cu un consum scăzut de apă, ceea ce va contribui la reducerea consumului de energie şi apă şi implicit la reducerea emisiilor de GES, respectiv la reducerea presiunii exercitate asupra bazinelor hidrografice.

Sprijinul acordat pentru înființarea de plantații pomicole are o contribuție importantă în protejarea solului de deșertificare, în prevenirea alunecărilor de teren, dar și în stocarea carbonului, atât în sol cât și în masă lemnoasă.

8.2.3.3. Domeniul de aplicare, nivelul de sprijin, precum şi alte informaţii (defalcate pe sub-măsuri şi tip de operaţiuni)

8.2.3.3.1. **4.1 Investiţii în exploataţii agricole**

8.2.3.3.1.1. Sub-măsură:

- 4.1 - Investiţii în exploataţii agricole

8.2.3.3.1.2. Descrierea acțiunii

În cadrul acestei sub-măsuri vor fi sprijinite investiţiile orientate spre creşterea competitivităţii exploataţiilor agricole prin dotarea cu utilaje şi echipamente performante în raport cu structura agricolă actuală, precum şi investiţiile pentru modernizarea fermei (în special cele de dimensiuni medii şi asocieri de ferme mici şi medii) și îmbunătățirea calității activelor fixe.

Scopul sprijinului acordat prin sub-măsură, va contribui la:

- Îmbunătăţirea performanţelor generale ale exploataţiilor agricole prin creşterea competitivităţii activităţii agricole, a diversificării producţiei agricole şi a calităţii produselor obţinute;
- Restructurarea exploatațiilor de dimensiuni mici și medii și transformarea acestora în exploataţii comerciale;
- Respectarea standardelor comunitare aplicabile tuturor tipurilor de investiţii;
- Creşterea valorii adăugate a produselor agricole prin procesarea produselor la nivelul fermei şi comercializarea directă a acestora în vederea creării și promovării lanțurilor scurte.

Operațiuni/Acțiuni eligibile pentru suport:

- Investiţii în înființarea, extinderea şi/sau modernizarea fermelor zootehnice, inclusiv tehnologii eficiente de reducere a poluării și respectarea standardelor;
- Investiţii în înființarea, extinderea şi/sau modernizarea fermelor vegetale, inclusiv capacități de stocare, condiționare, sortare, ambalare a producției vegetale pentru creșterea valorii adăugate a produselor;
- Investiţii în scopul îndeplinirii standardelor comunitare;
- Înființare şi/sau modernizarea căilor de acces în cadrul fermei, inclusiv utilităţi şi racordări;
- Investiţii în procesarea produselor agricole la nivel de fermă**,** precum și investiţii în vederea comercializării;
- Investiţii în înființarea şi/sau modernizarea instalaţiilor pentru irigaţii în cadrul fermei;

Investiţii în producerea şi utilizarea energiei din surse regenerabile în cadrul fermei, inclusiv investiţii de eficienţă energetică ca şi componentă în cadrul unui proiect de investiţii;

8.2.3.3.1.3. Tipul sprijinului

Rambursare cheltuieli eligibile.

8.2.3.3.1.4. Trimiteri către alte legi

Regulamentul (UE) Nr. 1307/2013

Regulamentul (UE) Nr. 1310/2013

Recomandarea 2003/361/CE din 6 mai 2003 privind definirea micro-întreprinderilor şi a întreprinderilor mici şi mijlocii

Regulamentului (CE) nr. 1242/2008 de stabilire a unei tipologii comunitare pentru exploatații agricole

8.2.3.3.1.5. Beneficiarii

În cadrul acestei sub-măsuri beneficiarii sunt:

- fermieri, cu excepția persoanelor fizice neautorizate;

- cooperative, grupuri de producători constituite în baza legislației naționale în vigoare, care deservesc interesele membrilor;

8.2.3.3.1.6. Cheltuieli eligibile

Cheltuieli eligibile specifice:

Cheltuielile eligibile vor respecta prevederile art. 46 din R (UE) nr. 1305/2013 şi art. 13 din Regulamentul Delegat (UE) și se referă la:

a. Construcţia, extinderea, modernizarea şi dotarea clădirilor din cadrul fermei, destinate activității productive, inclusiv căi de acces în fermă, irigații în cadrul fermei și racordarea fermei la utilități;
b. Amenajarea și dotarea spațiilor de desfacere și comercializare, în cadrul unui lanț scurt de aprovizionare;
c. Achiziţionarea, inclusiv prin leasing de maşini/utilaje şi echipamente noi, în limita valorii de piaţă a bunului respectiv;

d. Achiziționarea, inclusiv prin leasing, de mijloace de transport compacte, frigorifice, inclusiv remorci și semiremorci specilizate în scopul comercializării produselor agricole în cadrul unui lanț scurt de aprovizionare;

e. Cheltuieli generate de înființarea plantațiilor pentru struguri de masă și alte plantații perene cu excepția celor eligibile în cadrul subprogramului pomicol;

f. Cheltuieli generate de respectarea standardelor și conformarea cu noile standarde impuse de legislația europeană.

Cheltuieli neeligibile specifice:

a. Achiziţia de terenuri şi clădiri;

b. Achiziția de drepturi de producție agricolă, de drepturi la plată, animale, plante anuale și plantarea acestora din urmă.

8.2.3.3.1.7. Condiții de eligibilitate

- Investiția trebuie să se realizeze în cadrul unei ferme cu o dimensiune economică de minimum 8.000 SO (valoarea producției standard).;
- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin una din acțiunile eligibile prevăzute prin sub – măsură;
- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul trebuie să asigure cofinanțarea investiției;
- Investiția trebuie să își demonstreze viabilitatea economică;
- Investiția trebuie să respecte prevederile legislației europene privind efectele asupra mediului;
- Investițiile în sistemele de irigaţii de la nivelul fermei trebuie să respecte prevederile art. 46 din R(UE) nr.1305/2013;
- Investiţiile în materie de eficienţă energetică şi energie regenerabilă trebuie să respecte prevederile art. 13 din R. Delegat (UE);
- Investițiile necesare adaptării la standardele UE, aplicabile producției agricole realizate de tinerii fermieri care se instalează pentru prima dată într-o exploatație agricolă se vor realiza în termen de maxim 24 de luni de la data instalării *(conform art 17, alin. 5 din R(UE) nr.1305/2013);*
- Investițiile necesare adaptării la noi cerințe impuse fermierilor de legislația europeană se vor realiza în termen de 12 luni de la data la care aceste cerințe au devenit obligatorii pentru exploatația agricolă *(conform art 17, alin. 6 din R(UE) nr.1305/2013).*

8.2.3.3.1.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

- Principiul dimensiunii exploatației care vizează exploatațiile de dimensiuni medii;

- Principiul potențialului agricol al zonei care vizează zonele cu potențial determinate în baza studiilor de specialitate;
- Principiul sectorului prioritar conform analizei socio-economice precum: sectorul zootehnic (suine, bovine, păsări, ovine și caprine) și vegetal (culturi de câmp, legumicultură, pepiniere și plantații de viță de vie pentru struguri de masă);
- Principiul creării lanțurilor scurte de aprovizionare;
- Principiul asocierii fermierilor, care dețin exploații de dimensiuni micii și/sau medii, în cadrul cooperativelor sau a grupurilor de producători constituite în baza legislației naționale în vigoare sau principiul aderării la Organizații Interprofesionale pentru Produse Agroalimentare;
- Principiul nivelului de calificare în domeniul agricol al managerului exploatației agricole;
- Principiul utilizării resurselor genetice tradiționale;

Principiile de selectie vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al R(UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora in conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

De asemenea, principiile de selecție vor asigura dezvoltarea echilibrată a agriculturii din România, ponderea criteriilor de selecție realizându-se în funcție de evoluția programului și nivelul de dezvoltare al sectoarelor prioritare identificate în strategia programului.

8.2.3.3.1.9. Sume și rate de sprijin aplicabile

Sprijin public nerambursabil

Ponderea sprijinului public nerambursabil va fi de **50% din totalul cheltuielilor eligibile și nu va depăși:**

- **în cazul proiectelor care prevăd achiziții simple** – maximum 500.000 euro, respectiv 100.000 euro pentru fermele mici;
- **în cazul proiectelor care prevăd construcții- montaj** – maximum 1.000.000 euro pentru sectorul vegetal, respectiv 200.000 euro pentru fermele mici din sectorul vegetal și maximum 1.500.000 euro pentru legume în spații protejate (sere) și sectorul zootehnic, respectiv 300.000 euro pentru fermele mici din sectorul zootehnic;
- **în cazul proiectelor care prevăd crearea de lanțuri scurte de aprovizionare** -maximum 2.000.000 euro, respectiv 400.000 euro pentru fermele mici;
- **în cazul proiectelor realizate de cooperative și grupuri de producători** – maximum 2.000.000 euro indiferent de tipul investiției;

Intensitatea sprijinului nerambursabil și valoarea se vor putea majora cu 20 puncte procentuale

suplimentare, dar rata maximă a sprijinului combinat nu poate depăși 90%, în cazul:

- Investiţiilor realizate de tinerii fermieri, cu vârsta sub 40 de ani, la data depunerii cererii de finanţare (așa cum sunt definiți la art. 2 al R (UE) nr. 1305/2013);
- Investițiilor colective realizate de formele asociative ale fermierilor (cooperative și grupuri de producători constituite în baza legislației naționale în vigoare);
- Proiectelor integrate care conduc la creearea unui lanț scurt (producție, procesare, comercializare);
- Operațiunilor sprijinite în cadrul PEI;
- Investițiilor legate de operațiunile prevăzute la art. 28 (Agromediu) și art. 29 (Agricultura ecologică) din R(UE) nr. 1305/2013;
- Investiții în zone care se confruntă cu constrângeri naturale și cu alte constrângeri specifice, menționate la art. 32 R(UE) nr. 1305/2013;

Pentru fermele de familie, în cadrul sesiunilor de depunere a cererilor de finanțare pentru această sub-măsură, va fi prevăzută o alocare distinctă care va fi comunicată beneficiarilor odată cu publicarea anunțului de lansare a sesiunii.

8.2.3.3.1.10. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.3.3.1.10.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

- Rezonabilitatea costurilor;
- Sisteme adecvate de verificare și control;
- Selecția solicitanților;
- Sistemul IT.

8.2.3.3.1.10.2. Acțiuni de reducere a riscului

Măsurile care vor fi luate în vederea îmbunătăţirii implementării măsurii şi reducerii riscurilor sunt:

- Introducerea unei sistem pentru verificarea rezonabilității costuri la nivelul Agenției de Plăți prin crearea bazei de date cu prețuri de referință pentru achiziții simple de mașini și utilaje;
- Eficientizarea sistemelor de control în toate fazele de verificare a unui proiect prin: elaborarea de proceduri cu fișe de verificare pentru toate acțiunile ce concură la plata unui proiect evaluare, selectare, contractare, achizitii și autorizare plăți, eșantioane de supraveghere a structurilor teritoriale și delegate, controlul on the spot, sistemul de contestatii care permite o verificare a modului de aplicare a procedurilor, controale prin eșantion atat in perioada de implementare a proiectelor cât si ex-post;

- Depunerea on-line a proiectelor, simplificarea documentațiilor depuse de beneficiari, verificarea autorizațiilor, avizelor, documentațiilor tehnice după etapa de selecție a proiectelor înainte de etapa de contractare;
- Realizarea a maximum trei verificări legate de implementarea proiectelor în corelare cu etapele de implementare a proiectelor;
- Neregulile datorate beneficiarilor vor fi evitate prin informarea solicitanților cu privire la eligibilitatea cheltuielilor prin ghiduri, pliante, site-uri web și acțiuni de informare;
- Stabilirea, în baza principiilor de selecție a unor criterii clare, transparente și verificabile de selecție a beneficiarilor și informarea potențialilor beneficiari asupra acestora;
- Sistemul IT existent la nivelul Agenției de Plăți se va actualiza și optimiza cu noile fluxuri administrative și măsurile PNDR 2014-2020 și vor fi introduse chei de control precum: codul beneficiarului, denumire beneficiar.

8.2.3.3.1.10.3. Evaluarea generală a măsurii

Posibilitatea de verificare și control a măsurii se bazează pe recomandările misiunilor de audit și pe îmbunătățirea procedurilor de lucru ale Agenției de Plăți.

În perioada 2007-2013, principalele probleme identificate au fost determinate de procedurile de achiziții private și crearea de condiții artificiale.

În baza protocolului încheiat între Ministerul Justiției/ ONRC și APDRP, s-a acordat acces gratuit pentru utilizatori din cadrul APDRP la datele aferente firmelor înregistrate în registrul comerțului prin serviciul RECOM online și s-au modificat procedurile APDRP, în scopul întăririi controalelor și verificării statutului de IMM.

Referitor la crearea de condiții artificiale, au fost incluse elemente de verificare și prevenirea condițiilor care au determinat crearea de situații artificiale. Totodată, au fost eliminate criteriile de selecție care au condus la crearea de condiții artificiale.

Calculul sprijinului a fost determinat plecând de la experiența exercițiului financiar anterior și de la grupul țintă al fermelor vizate de submăsură.

8.2.3.3.1.11. Informații specifice măsurii

Definiția investițiilor colective

Investiții realizate de către cooperative sau grupuri de producători legate de asigurarea cooperării între producători, prin promovarea unor investiții în facilități comune, mai eficiente și profitabile, cum sunt:

echipamente, infrastructură şi altele.

Aceste investiţii vor fi derulate în interesul membrilor de către cooperative şi grupuri de producători constituite conform legislaţiei în vigoare.

Definiţia proiectelor integrate

Proiecte care combină cel puţin două operaţiuni care conduc la realizarea unui lanţ scurt de aprovizionare (ex. producţie, procesare, comercializare).

Exploataţiile agricole vizate pentru sprijin, prin această sub-măsură au o dimensiune economică minimă de 8.000 SO (valoare producţie standard) potenţial viabile pentru investiţii, fiind prioritizate exploataţiile agricole de dimensiuni medii şi asocieri ale fermierilor, care deţin exploaţii de dimensiuni micii şi/sau medii, în cooperative sau grupurilor de producători.

Lista noilor cerinţe impuse de legislaţia Uniunii conforme cu care se poate acorda sprijin în conformitate cu articolul 17 alineatul (6) din Regulamentul (UE) nr 1305/2013

<u>Standarde minime pentru protecţia găinilor ouătoare*</u>

Legislaţia UE

Directiva Consiliului nr. 1999/74/CE

Legislaţia naţională

Ordinul nr. 136 din 16 iunie 2006 pentru aprobarea Normei sanitare veterinare privind standardele minime pentru protecţia găinilor ouătoare, cu modificările şi completările ulterioare.

Data la care standardul devine obligatoriu

31.12.2011

Data la care se încheie perioada de graţie

31.12.2014

Tipuri de investiţii

a. Construirea şi/sau modernizarea clădirilor utilizate pentru protecţia găinilor ouătoare, inclusiv a celor

utilizate pentru protecţia mediului.

b. Achiziţionarea de noi maşini, utilaje, echipamente pentru protecţia găinilor ouătoare, inclusiv a celor utilizate pentru protecţia mediului.

Punctele a) şi b) se aplică pentru:

· sistemul alternativ de creştere;

· sistemul de cuşti îmbunătăţite.

Îndeplinirea standardelor pentru lapte crud*

Legislaţia UE

Regulamentul (CE) nr. 852/2004

Regulamentul (CE) nr. 853/2004

Regulamentul (CE) nr. 854/2004

Regulamentul (CE) nr. 2074/2005

Regulamentul (CE) nr. 1664/2006

Decizia 2009/852/CE

Legislaţia naţională

Regulamentele (CE) nr. 852/2004, 853/2004, 854/2004, 2074/2005, 1664/2006 se aplică direct în legislaţia naţională începând cu 01.01.2007.

Ordinul nr.67/2009 privind aprobarea Planului de masuri pentru îmbunătăţirea calităţii laptelui crud de vacă

Data la care standardul devine obligatoriu

31.12.2011

Data la care se încheie perioada de graţie

31.12.2014

Tipuri de investiţii

a. Construirea şi/sau modernizarea clădirilor pentru producţia şi/sau depozitarea laptelui de vacă, inclusiv cele utilizate pentru protecţia mediului.

b. Achiziţionarea de noi maşini, utilaje, echipamente, acesorii pentru producţia şi/sau depozitarea laptelui de

vacă, pentru transport, inclusiv cele utilizate pentru protecţia mediului.

* Respectarea standardelor prezentate mai sus este obligatorie pentru sesiunile de depunere proiecte organizate in baza prevederilor tranzitorii din Regulamentului (UE) nr.1310/2013, în care la art.3 se fac precizări legate de posibilitatea organizării unor astfel de sesiuni înainte de aprobarea noului program de dezvoltare rurală 2014 – 2020.

Justificare referitoare la necesitatea sprijinului pentru standardele comunitare nou introduse

1. În conformitate cu alin (6) al art. 17 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 in cazul în care dreptul Uniunii impune noi cerințe fermierilor, sprijinul poate fi acordat pentru investiții necesare pentru a se conforma respectivelor cerințe, pe o perioadă de maxim 12 luni de la data la care acestea au devenit obligatorii pentru exploatația agricolă.

2. In conformitate cu alin (5) al art. 17 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 vor beneficia de o perioadă de grație de 24 de luni de la instalare pentru investitiile necesare pentru a se conforma standardelor Uniunii care se aplica productiei agricole, inclusiv celor privind normele de securitate a muncii doar tinerii fermieri care se stabilesc pentru prima data intr-o exploatatie agricola ca sefi a acestora.

3. In cazul proiectelor de modernizare cu investitii privind conformarea cu standardele comunitare, data la care se realizeaza investitia privind standardul este data la care se incheie perioada de gratie a standardului sau data finalizarii proiectului, oricare dintre acestea este survine primul.

4. După expirarea perioadei de graţie pentru pct.1 de mai sus în timpul căreia standardele sunt considerate ca standarde comunitare nou introduse, acestea devin obligatorii ca standarde existente.

5. Investiţiile finanţate pentru îndeplinirea standardelor trebuie să fie finalizate până la sfârşitul perioadei de graţie, dar plata se poate efectua şi ulterior.

6. Pentru îndeplinirea standardelor este necesară o sursă financiară semnificativă, care implică desfăşurarea de activităţi economice fără obţinere de venituri, şi din acest motiv agricultorii nu-şi pot permite să realizeze astfel de investiţii.

8.2.3.3.2. **4.1a Investii în exploatații pomicole**

8.2.3.3.2.1. Sub-măsură:

- 4.1 - Investii în exploatații pomicole

8.2.3.3.2.2. Descrierea acțiunii

Scopul investițiilor sprijinite în cadrul acestei sub-măsuri este creşterea competitivității exploatațiilor pomicole prin dotarea cu utilaje și echipamente, înființarea, modernizarea și/sau extinderea unităţilor de procesare, înființarea de plantații pomicole, reconversia plantațiilor existente și creşterea suprafețelor ocupate de pepinierele pomicole.

Sprijinul acordat prin această sub-măsură va contribui la:

- creşterea competitivității, diversificarea producției, creşterea calității produselor obținute și îmbunătățirea performanței generale a exploatațiilor pomicole;
- creşterea valorii adăugate a produselor prin sprijinirea procesării fructelor la nivel fermă și a comercializarii directe a produselor obţinute;
- dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare;
- eficientizarea costurilor de producţie prin promovarea producerii şi utilizării energiei din surse regenerabile în cadrul fermei şi prin reducerea consumului de energie.

8.2.3.3.2.3. Tipul sprijinului

Sprijin nerambursabil, acordat în tranșe, conform etapelor de execuție a proiectului și cererilor de plată depuse de beneficiar.

8.2.3.3.2.4. Trimiteri către alte legi

Regulamentul (UE) Nr. 1307/2013

Regulamentul (UE) Nr. 1310/2013

Recomandarea 2003/361/CE *din 6 mai 2003 privind definirea micro-întreprinderilor şi a întreprinderilor mici şi mijlocii*

8.2.3.3.2.5. Beneficiarii

Sprijinul se acordă:

- fermierilor, cu excepția persoanelor fizice;
- grupurilor de producători si cooperativelor care activează în sectorul pomicol, cu condiţia ca investiţiile realizate să deservească interesele propriilor membri;

8.2.3.3.2.6. Cheltuieli eligibile

Cheltuieli eligibile specifice:

a) Reconversia plantațiilor existente, inclusiv costurile pentru defrișare, materiale de plantare, sisteme de susţinere, pregătirea solului, lucrări de plantare, sisteme de protecție pentru grindină și ploaie, sisteme de irigaţii la nivelul exploatațiilor și drumuri de exploatare;

b) Înființarea de plantații pomicole, inclusiv costurile pentru materiale de plantare, sisteme de susţinere, pregătirea solului, lucrări de plantare, sisteme de protecție pentru grindină și ploaie și drumuri de exploatare.

c) Înființarea de pepiniere pentru material de înmulțire și material de plantare fructifer inclusiv costurile pentru materiale de plantare, sisteme de susţinere, pregătirea solului, lucrări de plantare, plase antigrindină, drumuri de exploatare.

d) Înființarea, extinderea și/sau modernizarea sistemelor de depozitare, condiționare, sortare și ambalare şi a unităţilor de procesare la nivelul exploatației.

e) Achiziţionarea, inclusiv prin leasing, de maşini/utilaje şi echipamente noi, în limita valorii de piaţă a bunului respectiv;

f) Achiziționarea, inclusiv prin leasing, de mijloace de transport compacte, frigorifice, în scopul comercializării produselor în cadrul lanțurilor scurte;

g) Amenajarea, construcția și dotarea spațiilor de desfacere din cadrul exploatației;

h) Investiții care vizează îmbunătățirea performanțelor de mediu ale exploatațiilor pomicole (creșterea eficienței energetice a clădirilor, achiziționarea de instalații de producere și utilizare a energiei regenerabile la nivelul exploatației);

* investitiile prevăzute la punctele (a), (b), (c) se vor face pe baza costurilor standard și a contribuției în natură.

** în cazul investiţiilor în sisteme de irigaţii, numai investiţiile care respectă condiţiile prezente articolul 46-R1305/2013 sunt considerate cheltuieli eligibile.

Cheltuieli neeligibile specifice:

a. Achiziția de drepturi de producție agricolă, de drepturi la plată, animale, plante anuale şi plantarea acestora din urmă;
b. Achiziţia de terenuri şi clădiri.

8.2.3.3.2.7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul trebuie să asigure cofinanțarea investiției;
- Investiția trebuie să își demonstreze viabilitatea economică;
- Investiția va respecta cerințele privind conformarea cu standarde impuse de legislația europeană;
- Investiția va respecta prevederile legislației europene privind efectele asupra mediului;
- Solicitantul nu trebuie să fie în dificultate, în conformitate cu legislația în vigoare.
- Investiția trebuie realizată doar în unitățile teritorial administrative prezente în anexa II, și trebuie să respecte zonarea speciilor din anexa menționată anterior.
- În cazul înființării şi/sau reconversiei solicitantul trebuie să utilizeze doar material fructifer din categoria biologica certificat.
- În cazul pepinierelor, solicitantul se angajează că materialul rezultat va fi material fructifer din categoria biologica certificat.
- Investiţiile în materie de eficienţă energetică şi energie regenerabilă trebuie să respecte prevederile art. 13 din R. Delegat (UE);
- Investițiile în sistemele de irigaţii de la nivelul fermei trebuie să respecte prevederile art. 46 din R(UE) nr.1305/2013;
- Investiția trebuie să respecte dimensiunile economice viabile. Dimensiunea minimă a suprafeţelor pomicole, deţinute în proprietate sau folosinţă de o exploataţie agricolă trebuie să fie de minimum 12000 euro SO în cazul investiţiilor simple, care nu presupun reconversie şi/ înfiinţare plantaţii pomicole şi în cazul producerii de material fructifer. În cazul investiţiilor care presupun reconversie şi/ înfiinţare plantaţii pomicole, dimensiunea economică a exploataţiei agricole trebuie să fie de minimum 8000 euro SO.
- Investiția trebuie să respecte dimensiunile economice minime pentru înfiinţare şi reconversie. În cazul înființării de plantații pomicole și reconversiei, suprafața înființată/replantată trebuie să fie echivalentă cu minimum 3000 euro SO), în cazul producerii de material de înmulțire și material de plantare fructifer 6000 euro SO, iar în cazul culturii de capşuni în camp şi în spatii protejate 7000 euro SO.

8.2.3.3.2.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

- Principiul speciei pomicole prioritare (piersic, nectarin, măr, arbuști);
- Principiul dimensiunii (ferme mici);
- Principiul sistemului de cultură prioritar (intensiv, superintensiv, ecologic, pepiniere, culturi în spaţii protejate);
- Principiul lanţurilor de aprovizionare (investiţiile care acoperă tot lanţul alimentar: producţie – procesare – comercializare);
- Principiul asocierii (investiţiile realizate de grupurile de producători şi cooperativele din sectorul pomicol);
- Principiul proprietății (exploatatiile agricole care detin in proprietate plantatiile pomicole supuse reconversiei si/ terenul pe care se face infiintarea de plantatii pomicole);
- Principiul nivelului de calificare (studii superioare in domeniul proiectului; studii medii in domeniul proiectului);
- Principiul vârstei (tinerii sub 40 ani);
- Principiul reconversiei (investiţii care presupun reconversie).

Principiile de selecție vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitantilor, o mai buna utilizare a resurselor financiare și directionarea acestora in conformitate cu prioritatile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.3.3.2.9. Sume și rate de sprijin aplicabile

Sprijinul nerambursabil se va acorda după cum urmează:

<u>În cazul fermelor mici:</u>

- intensitatea sprijinului este de **50% din totalul cheltuielilor eligibile,** fără a depăși:

- 300000 Euro în cazul activității de producție (înființare și reconversie);

- 450000 Euro pentru investiţiile care acoperă tot lanţul alimentar (producție, procesare, comercializare).

Intensitatea sprijinului nerambursabil se va putea majora, cu 20 de puncte procentuale, însă rata maximă a sprijinului combinat nu poate depăși 90%, în urmatoarele cazuri:

- Investiţii realizate de tinerii fermieri, cu vârsta sub 40 de ani, la data depunerii cererii de finanţare (așa cum sunt definiți la art. 2 din Regulamentul 1305/2013);
- Investiții colective realizate de cooperative şi grupuri de producători si proiecte integrate;

- Operațiuni sprijinite în cadrul PEI;
- Investiții legate de operațiunile prevăzute la art. 28 (Agromediu) si art. 29 (Agricultura ecologica) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013;
- Investiții în zone defavorizate.

În cazul fermelor medii:

- intensitatea sprijinului este de **50% din totalul cheltuielilor eligibile,** fără a depăși:

- 600.000 Euro în cazul activității de producție (înființare și reconversie);
- 900.000 Euro Euro pentru investiţiile care acoperă tot lanţul alimentar (producție, procesare, comercializare).

Intensitatea sprijinului nerambursabil se va putea majora, cu 20 de puncte procentuale, insă rata maximă a sprijinului combinat nu poate depăși 80%, în urmatoarele cazuri:

- Investiţii realizate de tinerii fermieri, cu vârsta sub 40 de ani, la data depunerii cererii de finanţare (așa cum sunt definiți la art. 2 din Regulamentul 1305/2013);
- Investiții colective realizate de cooperative și grupuri de producători si proiecte integrate;
- Operațiuni sprijinite în cadrul PEI;
- Investiții legate de operațiunile prevăzute la art. 28 (Agromediu) si art. 29 (Agricultura ecologica) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013;
- Investiții în zone defavorizate.

În cazul fermelor mari:

- intensitatea sprijinului este de **50 % din totalul cheltuielilor eligibile,** fără a depăși:

- 750.000 Euro în cazul activității de producție (înființare și reconversie);
- 1.050.000 Euro pentru investiţiile care acoperă tot lanţul alimentar (producție, procesare, comercializare).

Intensitatea sprijinului nerambursabil se va putea majora, cu 20 de puncte procentuale, în urmatorul caz:

- Operaţiuni sprijinite în cadrul PEI.

8.2.3.3.2.10. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.3.3.2.10.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

- Rezonabilitatea costurilor;

- Sisteme adecvate de verificare şi control;
- Selecția solicitanților;
- Sistemul IT.

8.2.3.3.2.10.2. Acțiuni de reducere a riscului

Măsurile care vor fi luate în vederea îmbunătăţirii implementării măsurii şi reducerii riscurilor sunt:

- Introducerea unei sistem pentru verificarea rezonabilității costuri la nivelul Agenției de Plăți prin crearea bazei de date cu prețuri de referință pentru achiziții simple de mașini și utilaje;
- Introducerea sistemului de plată pe baza costurilor standard în cazul înființării şi reconversiei plantațiilor pomicole.
- Eficientizarea sistemelor de control în toate fazele de verificare a unui proiect prin: elaborarea de proceduri cu fișe de verificare pentru toate acțiunile ce concură la plata unui proiect evaluare, selectare, contractare, achizitii și autorizare plăți, eșantioane de supraveghere a structurilor teritoriale și delegate, controlul on the spot, sistemul de contestatii care permite o verificare a modului de aplicare a procedurilor, controale prin eșantion atat in perioada de implementare a proiectelor cât si ex-post;
- Depunerea on-line a proiectelor, simplificarea documentațiilor depuse de beneficiari, verificarea autorizațiilor, avizelor, documentațiilor tehnice după etapa de selecție a proiectelor înainte de etapa de contractare;
- Realizarea a maximum trei verificări legate de implementarea proiectelor în corelare cu etapele de implementare a proiectelor;
- Neregulile datorate beneficiarilor vor fi evitate prin informarea solicitanților cu privire la eligibilitatea cheltuielilor prin ghiduri, pliante, site-urilor web și acțiuni de informare;
- Stabilirea, în baza principiilor de selecție a unor criterii clare, transparente și verificabile de selecție a beneficiarilor și informarea potenţialilor beneficiari asupra acestora;
- Sistemul IT existent la nivelul Agenției de Plăți se va actualiza şi optimiza cu noile fluxuri administrative și măsurile PNDR 2014-2020 și vor fi introduse chei de control precum: codul beneficiarului, denumire beneficiar.

8.2.3.3.2.10.3. Evaluarea generală a măsurii

Posibilitatea de verificare şi control a măsurii se bazează pe recomandările misiunilor de audit şi pe îmbunătățirea procedurilor de lucru ale Agenției de Plăți.

În perioada 2007-2013, principalele probleme identificate au fost determinate de procedurile de achiziții private și crearea de condiții artificiale.

În baza protocolului încheiat între Ministerul Justiției/ ONRC și AP, s-a acordat acces gratuit pentru utilizatori din cadrul AP la datele aferente firmelor înregistrate în registrul comerțului prin serviciul RECOM online și s-au modificat procedurile AP, în scopul întăririi controalelor și verificării statutului de IMM.

Referitor la crearea de condiții artificiale, au fost incluse elemente de verificare și prevenirea condițiilor care au determinat crearea de situații artificiale. Totodată, au fost eliminate criteriile de selecție care au condus la crearea de condiții artificiale.

Calculul sprijinului a fost determinat plecând de la experiența exercițiului financiar anterior și de la grupul țintă al fermelor vizate de submăsură.

8.2.3.3.2.11. Informații specifice măsurii

Investiții realizate de către cooperative sau grupuri de producători legate de asigurarea cooperării între producători, prin promovarea unor investiții în facilități comune, mai eficiente și profitabile, cum sunt: echipamente, infrastructură și altele.

Proiecte care combină cel puțin două operațiuni care conduc la realizarea de investiții pe tot lanțul alimentar (ex. producţie, procesare, comercializare).

Exploatațiile agricole vizate pentru sprijin, prin această sub-măsură au o dimensiune economică minimă de 8.000 SO în cazul reconversiei și înființării plantațiilor pomicole și o dimensiune minimă a suprafețelor pomicole deținute/utilizate de 12000 SO în cazul achizițiilor simple. În scopul creșterii competitivității sectorului sunt prioritizate exploatațiile agricole mici, formele asociative din sectorul pomicol, tinerii și fermierii cu studii în domeniul agricol.

8.2.3.3.3. **4.2 Sprijin pentru investiţii în procesarea/ marketingul produselor agricole**

8.2.3.3.3.1. Sub-măsură:

- 4.2 - Sprijin pentru investiţii în procesarea/ marketingul produselor agricole

8.2.3.3.3.2. Descrierea acțiunii

Sprijinul prin această sub-măsură se acordă întreprinderilor care realizează investiţii corporale şi necorporale pentru procesarea şi marketingul produselor agricole cuprinse în Anexa I la Tratatul de Instituire a Comunităţii Europene, cu excepția produselor pescărești, pentru:

- înființarea și / sau modernizarea unităţilor de procesare şi comercializare;
- introducerea de noi tehnologii pentru dezvoltarea de noi produse și procese;
- aplicarea măsurilor de protecţia mediului, inclusiv măsuri de eficienţă energetică;
- promovarea investiţiilor pentru producerea şi utilizarea energiei din surse regenerabile;
- creşterea numărului de locuri de muncă permanente.

Rezultatul procesării produsului agricol poate fi produs Anexa I cât și produs neinclus în lista cuprinsă în Anexa I la Tratatul de Instituire a Comunităţii Europene (non-Anexa I). În situaţia în care creşterea valorii adăugate a produselor agricole implică obţinerea de produse non-Anexa I, vor fi sprijinite numai sectoarele precizate în schema de ajutor de stat în conformitate cu regulamentele aplicabile ajutoarelor de stat şi numai de la data intrării în vigoare a acesteia.

Operatiuni/Actiuni eligibile pentru support:

Sprijinul va fi acordat pentru investiţii corporale şi/sau necorporale din sectorul de procesare a produselor agro-alimentare pentru:

- Înființarea, extinderea și/sau modernizarea și dotarea unităților de procesare, inclusiv investiții de marketingul produselor (etichetare, ambalare);
- Înființarea, extinderea și/sau modernizarea de rețelele locale de colectare, recepție, depozitare, condiționare, sortare și capacități de ambalare**;**
- Investiţii pentru îmbunătăţirea controlului intern al calităţii şi respectarea standardelor şi conformarea cu noile standarde impuse de legislația europeană;
- Investiţii pentru producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile cadrul unității procesatoare exclusiv pentru consumul propriu și investiții în eficienţă energetică, ca operaţiuni din cadrul unui proiect de investiţii.
- Investiții în procesarea produselor agricole incluse în lista cuprinsă în Anexa I la Tratatul de Instituire a Comunităţii Europene în scopul obținerii de produse non-Anexa I.

8.2.3.3.3.3. Tipul sprijinului

Rambursare cheltuieli eligibile.

8.2.3.3.3.4. Trimiteri către alte legi

Recomandarea 2003/361/CE din 6 mai 2003 *privind definirea micro-întreprinderilor şi a întreprinderilor mici şi mijlocii.*

8.2.3.3.3.5. Beneficiarii

În cadrul acestei sub-măsuri beneficiarii sunt:

- întreprinderi

- cooperative, grupuri de producători constituite în baza legislației naționale în vigoare, care deservesc interesele membrilor;

8.2.3.3.3.6. Cheltuieli eligibile

Cheltuieli eligibile specifice:

a) Construcţia, extinderea, modernizarea și dotarea clădirilor unităților de procesare;

b) Achiziţionarea, inclusiv în leasing de utilaje noi, instalaţii, echipamente şi mijloace de transport specializate în scopul comercializării produselor agro-alimentare în cadrul lanțurilor scurte;

c) Cheltuieli generate de respectarea standardelor și conformarea cu noile standarde impuse de legislația europeană.

Cheltuieli neeligibile specifice:

a) Achiziţia de terenuri şi clădiri;

8.2.3.3.3.7. Condiții de eligibilitate

- **Condiții de eligibilitate:**
- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin unul din tipurile de sprijin prevăzute prin sub - măsură;
- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Investiția trebuie să își demonstreze viabilitatea economică;
- Solicitantul trebuie să asigure cofinanțarea investiției;
- Solicitantul nu trebuie să fie în dificultate, în conformitate cu legislația în vigoare;
- Investiția va respecta prevederile legislației europene privind efectele asupra mediului și normele de siguranță alimentară.

8.2.3.3.3.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

- Principiul sectorului prioritar care vizează legătura cu sectoarele agricole prioritare: lapte și produse lactate, carne și ouă, legume, cereale și panificație, semințe oleaginoase, miere de albine, vin;
- Principiul creării lanțurilor scurte de aprovizionare care vizează sistem de colectare, sortare, depozitare, ambalare, procesare și comercializare;
- Principiul protecției mediului (ex. tehnologii cu grad de poluare redus)
- Principiul produsului cu înaltă valoare adăugată (ex. produsele ecologice, tradiționale, produse care participă la scheme de calitate recunoscute la nivel european, etc);
- Principiul asocierii în cadrul cooperativelor sau a grupurilor de producători, constituite în baza legislației naționale în vigoare sau principiul aderării la Organizații Interprofesionale pentru Produse Agroalimentare;
- Principiul utilizării resurselor genetice tradiționale;

Principiile de selectie vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al R (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitantilor, o mai buna utilizare a resurselor financiare și directionarea acestora in conformitate cu prioritatile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

De asemenea, principiile de selecție vor asigura dezvoltarea echilibrată a agriculturii din Romania, ponderea criteriilor de selecție realizându-se în funcție de evoluția programului și dezvoltarea sectoarelor prioritare în concordanță cu strategia programului.

8.2.3.3.3.9. Sume și rate de sprijin aplicabile

Sprijin public nerambursabil.

Ponderea sprijinului public nerambursabil va fi de **50% din totalul cheltuielilor eligibile** pentru IMM-uri și grupuri de producători/cooperative și **40%** pentru alte întreprinderi și nu va depăși:

- **1.000.000 Euro/proiect** pentru IMM;
- **1.500.000 Euro/proiect** pentru alte întreprinderi;
- **2.500.000 Euro/proiect** pentru investițiile care conduc la un lanț scurt de aprovizionare local, forme asociative cooperative și grupuri de producători (colectare, sortare, depozitare, ambalare/procesare și comercializare);

Intensitatea sprijinului nerambursabil se va putea majora, cu 20 de puncte procentuale, în urmatorul caz:

- Operaţiuni sprijinite în cadrul PEI.

8.2.3.3.3.10. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.3.3.3.10.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

- Rezonabilitatea costurilor
- Sisteme adecvate de verificare și control
- Selecția solicitanților
- Sistemul IT.

8.2.3.3.3.10.2. Acțiuni de reducere a riscului

Măsurile care vor fi luate în vederea îmbunătăţirii implementării măsurii şi reducerii riscurilor sunt:

- Introducerea unei sistem pentru verificarea rezonabilității costuri la nivelul Agenției de Plăți prin crearea bazei de date cu prețuri de referință pentru achiziții simple de mașini și utilaje;
- Eficientizarea sistemelor de control în toate fazele de verificare a unui proiect prin: elaborarea de proceduri cu fișe de verificare pentru toate acțiunile ce concură la plata unui proiect evaluare, selectare, contractare, achizitii și autorizare plăți, eșantioane de supraveghere a structurilor teritoriale și delegate, controlul on the spot, sistemul de contestatii care permite o verificare a modului de aplicare a procedurilor, controale prin eșantion atat in perioada de implementare a proiectelor cât si ex-post;
- Depunerea on-line a proiectelor, simplificarea documentațiilor depuse de beneficiari, verificarea autorizațiilor, avizelor, documentațiilor tehnice după etapa de selecție a proiectelor înainte de etapa

de contractare;

- Realizarea a maximum trei verificări legate de implementarea proiectelor în corelare cu etapele de implementare a proiectelor;
- Neregulile datorate beneficiarilor vor fi evitate prin informarea solicitanților cu privire la eligibilitatea cheltuielilor prin ghiduri, pliante, site-uri web și acțiuni de informare;
- In cadrul verificărilor se va urmări respectarea condițiilor care au stat la baza prioritizării proiectului în cadrul principiilor de selecție aferente, respectiv menținerea/înscrierea anuală după caz în sistem și menținerea certificărilor aferente în cazul produselor cu înaltă valoare adăugată;
- Stabilirea, în baza principiilor de selecție a unor criterii clare, transparente și verificabile de selecție a beneficiarilor și informarea potenţialilor beneficiari asupra acestora;
- Sistemul IT existent la nivelul Agenției de Plăți se va actualiza și optimiza cu noile fluxuri administrative și măsurile PNDR 2014-2020 și vor fi introduse chei de control precum: codul beneficiarului, denumire beneficiar;
- Îmbunătățirea pregătirii profesionale a evaluatorilor.

8.2.3.3.3.10.3. Evaluarea generală a măsurii

Posibilitatea de verificare și control a măsurii se bazează pe recomandările misiunilor de audit și pe îmbunătățirea procedurilor de lucru ale Agenției de plăți.

În perioada 2007-2013, principalele probleme identificate au fost determinate de procedurile de achiziții private și crearea de condiții artificiale.

În baza protocolului încheiat între Ministerul Justiției/ ONRC și APDRP, s-a acordat acces gratuit pentru utilizatori din cadrul APDRP la datele aferente firmelor înregistrate în registrul comerțului prin serviciul RECOM online și s-au modificat procedurile APDRP, în scopul întăririi controalelor și verificării statutului de IMM.

Referitor la crearea de condiții artificiale, au fost incluse elemente de verificare și prevenirea condițiilor care au determinat crearea de situații artificiale. Totodată, au fost eliminate criteriile de selecție care au condus la crearea de condiții artificiale. La verificarea creării de condiții artificiale se va avea în vedere și punctele care pot fi obținute în plus în cadrul criteriilor de selecție.

În procedura de evaluare vor fi detaliate riscuri în ceea ce privește crearea de condiții artificiale bazate pe experienta programării 2007-2013.

8.2.3.3.3.11. Informații specifice măsurii

Investiții realizate de către cooperative sau grupuri de producători legate de asigurarea cooperării între

producători, prin promovarea unor investiții în facilități comune, mai eficiente și profitabile, cum sunt: echipamente, infrastructură și altele.

Aceste investiții vor fi derulate în interesul membrilor de către cooperative și grupuri de producători constituite conform legislației în vigoare.

Proiecte care combină cel puțin două operațiuni care conduc la realizarea unui lanț scurt de aprovizionare (ex. colectare, procesare,comercializare).

8.2.3.3.4. **4.2a Investiţii în procesarea/marketingul produselor din sectorul pomicol**

8.2.3.3.4.1. Sub-măsură:

- 4.2 - Investiţii în procesarea/marketingul produselor din sectorul pomicol

8.2.3.3.4.2. Descrierea acțiunii

În cadrul acestei sub-măsuri sprijinul se acordă pentru investiții corporale și necorporale în cadrul întreprinderilor de prelucrare și comercializare a fructelor și a produselor din fructe pentru:

- înființarea, extinderea și/sau modernizarea unităților ce procesează materie primă provenită din sectorul pomicol menționată în Anexa I de la TFUE;
- înființarea, extinderea și/sau modernizarea de rețelele locale de colectare, recepție, depozitare, condiționare, sortare și ambalare;
- acţiuni marketing;
- producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile în unitatea proprie;
- eficienţă energetică.

Sprijinul acordat prin această sub-măsură va contribui la:

- modernizarea și crearea de unități de procesare și comercializare;
- introducerea de noi tehnologii pentru dezvoltarea de noi produse si procese tehnologice;
- creşterea valorii adăugate a produselor din sectorul pomicol;
- îmbunătăţirea controlului intern al calităţii;
- creşterea numărului de locuri de muncă permanente;
- scăderea consumului de energie și a emisiilor de GES.

8.2.3.3.4.3. Tipul sprijinului

Sprijin nerambursabil, acordat în tranșe, conform etapelor de execuție a proiectului și cererilor de plată depuse de beneficiar.

8.2.3.3.4.4. Trimiteri către alte legi

Recomandarea 2003/361/CE

8.2.3.3.4.5. Beneficiarii

În cadrul acestei sub-măsuri beneficiarii sunt:

- Întreprinderile micro, mici, mijlocii şi mari;
- Grupurile de producători şi cooperativele.

8.2.3.3.4.6. Cheltuieli eligibile

Cheltuieli eligibile specifice:

a) Înfiinţarea, extinderea şi modernizarea unităţilor ce colectează, condiționează şi/ procesează materie primă provenită din sectorul pomicol menționată în Anexa I de la TFUE;

b) Achiziţionarea, inclusiv în leasing, de utilaje noi, instalaţii şi echipamente şi mijloace de transport specializate în scopul comercializării produselor din fructe în cadrul lanțurilor scurte;

c) Cheltuieli cu activități de marketing.

d) Investiții în energie regenerabilă și/sau eficiență energetică, sisteme de economisire a apei și în tehnologii de eliminare a deșeurilor;

Cheltuieli neeligibile specifice:

a) Achiziţia de terenuri şi clădiri;

b) Contribuția în natură.

8.2.3.3.4.7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Investiția trebuie să își demonstreze viabilitatea economică;
- Solicitantul trebuie să asigure cofinanțarea investiției;

- Solicitantul nu trebuie să fie în dificultate, în conformitate cu legislația în vigoare;
- Investiția trebuie facută doar în unitățile teritorial administrative prezente în anexa II;
- Investiția va respecta prevederile legislației europene privind efectele asupra mediului și normele de siguranță alimentară.

8.2.3.3.4.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

- Principiul produselor cu valoare adaugată mare (produse ecologice, provenite din zone HNV, scheme de calitate);
- Principiul lanturilor de aprovizionare (investiţiile care acoperă tot lanţul alimentar: colectare, depozitare, condiţionare, procesare şi comercializare);
- Principiul asocierii (investiţiile realizate de grupurile de producători şi cooperativele din sectorul pomicol).

Principiile de selecţie vor fi detaliate în legislația națională subsecventă şi vor avea în vedere prevederile art. 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitantilor, o mai buna utilizare a resurselor financiare şi directionarea acestora in conformitate cu prioritatile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.3.3.4.9. Sume și rate de sprijin aplicabile

Sprijinul nerambursabil se va acorda după cum urmează:

Întreprinderi micro și mici

- intensitatea sprijinului este de **50% din totalul cheltuielilor eligibile,** fără a depăşi:

- 600.000 euro;
- 900.000 euro pentru investiţiile care acoperă tot lanţul alimentar (colectare, sortare, depozitare, ambalare, procesare);

Intensitatea sprijinului nerambursabil se va putea majora, cu 20 de puncte procentuale, în urmatorul caz:

- Operaţiuni sprijinite în cadrul PEI.

Întreprinderi mijlocii

- intensitatea sprijinului este de **50% din totalul cheltuielilor eligibile,** fără a depăşi:

- 800.000 euro;
- 1.100.000 euro pentru investiţiile care acoperă tot lanţul alimentar (colectare, sortare, depozitare, ambalare, procesare);

Intensitatea sprijinului nerambursabil se va putea majora, cu 20 de puncte procentuale, în urmatorul caz:

- Operaţiuni sprijinite în cadrul PEI.

<u>Întreprinderi mari</u>

- intensitatea sprijinului este de **40% din totalul cheltuielilor eligibile,** fără a depăși:

- 1.000.000 euro;
- 1.500.000 euro pentru investiţiile care acoperă tot lanţul alimentar (colectare, sortare, depozitare, ambalare, procesare);

Intensitatea sprijinului nerambursabil se va putea majora, cu 20 de puncte procentuale, în urmatorul caz:

- Operaţiuni sprijinite în cadrul PEI.

8.2.3.3.4.10. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.3.3.4.10.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

- Rezonabilitatea costurilor
- Sisteme adecvate de verificare și control
- Selecția solicitanților
- Sistemul IT.

8.2.3.3.4.10.2. Acțiuni de reducere a riscului

Măsurile care vor fi luate în vederea îmbunătăţirii implementării măsurii şi reducerii riscurilor sunt:

- Introducerea unei sistem pentru verificarea rezonabilității costuri la nivelul Agenției de Plăți prin crearea bazei de date cu prețuri de referință pentru achiziții simple de mașini și utilaje;
- Eficientizarea sistemelor de control în toate fazele de verificare a unui proiect prin: elaborarea de proceduri cu fișe de verificare pentru toate acțiunile ce concură la plata unui proiect evaluare, selectare, contractare, achizitii și autorizare plăți, eșantioane de supraveghere a structurilor teritoriale și delegate, controlul on the spot, sistemul de contestatii care permite o verificare a modului de aplicare a procedurilor, controale prin eșantion atat in perioada de implementare a proiectelor cât si

ex-post;

- Depunerea on-line a proiectelor, simplificarea documentațiilor depuse de beneficiari, verificarea autorizațiilor, avizelor, documentațiilor tehnice după etapa de selecție a proiectelor înainte de etapa de contractare;
- Realizarea a maximum trei verificări legate de implementarea proiectelor în corelare cu etapele de implementare a proiectelor;
- Neregulile datorate beneficiarilor vor fi evitate prin informarea solicitanților cu privire la eligibilitatea cheltuielilor prin ghiduri, pliante, site-uri web și acțiuni de informare;
- In cadrul verificărilor se urmări respectarea condițiilor care au stat la prioritizării proiectului in cadrul principiilor de selecție aferente, respective menținerea înscrierea anuală după caz în sistem și menținerea certificărilor aferente în cazul produselor cu înaltă valoare adăugată;
- Stabilirea, în baza principiilor de selecție a unor criterii clare, transparente și verificabile de selecție a beneficiarilor și informarea potenţialilor beneficiari asupra acestora;
- Sistemul IT existent la nivelul Agenției de Plăți se va actualiza și optimiza cu noile fluxuri administrative și măsurile PNDR 2014-2020 și vor fi introduse chei de control precum: codul beneficiarului, denumire beneficiar;
- Îmbunătățirea pregătirii profesionale a evaluatorilor.

8.2.3.3.4.10.3. Evaluarea generală a măsurii

Posibilitatea de verificare și control a măsurii se bazează pe recomandările misiunilor de audit și pe îmbunătățirea procedurilor de lucru ale Agenției de plăți.

În perioada 2007-2013, principalele probleme identificate au fost determinate de procedurile de achiziții private și crearea de condiții artificiale.

În baza protocolului încheiat între Ministerul Justiției/ ONRC şi APDRP, s-a acordat acces gratuit pentru utilizatori din cadrul APDRP la datele aferente firmelor înregistrate în registrul comerțului prin serviciul RECOM online și s-au modificat procedurile APDRP, în scopul întăririi controalelor și verificării statutului de IMM.

Referitor la crearea de condiții artificiale, au fost incluse elemente de verificare și prevenirea condițiilor care au determinat crearea de situații artificiale. Totodată, au fost eliminate criteriile de selecție care au condus la crearea de condiții artificiale. La verificarea creării de condiții artificiale se va avea în vedere și punctele care pot fi obținute în plus în cadrul criteriilor de selecție.

În procedura de evaluare vor fi detaliate riscuri în ceea ce privește crearea de condiții artificiale bazate pe experienta programării 2007-2013.

8.2.3.3.4.11. Informații specifice măsurii

Investiții realizate de către cooperative sau grupuri de producători legate de asigurarea cooperării între producători, prin promovarea unor investiții în facilități comune, mai eficiente și profitabile, cum sunt: echipamente, infrastructură și altele.

Aceste investiții vor fi derulate în interesul membrilor de către cooperative și grupuri de producători constituite conform legislației în vigoare.

Proiecte care combină cel puțin două operațiuni care conduc la realizarea de investiții pe tot lanțul alimentar (ex. colectare, procesare, comercializare).

Acolo unde este cazul, standardele minime de eficiență energetică prevăzute la articolul 13 litera (c) din [DA RD - C (2014) 1460]

Sunt reglementate prin legislația națională și vor fi detaliate în cadrul național de implementare.

8.2.3.3.5. **4.3 Investiţii pentru dezvoltarea, modernizarea sau adaptarea infrastructurii agricole şi silvice**

8.2.3.3.5.1. Sub-măsură:

- 4.3 - Investiţii pentru dezvoltarea, modernizarea sau adaptarea infrastructurii agricole şi silvice

8.2.3.3.5.2. Descrierea acțiunii

Procesul de reformă al sectorului agricol şi forestier trebuie să includă şi măsuri de restructurare a modului de administrare şi utilizare a infrastructurii de acces. Adaptarea infrastructurii la noua structură agricolă şi forestieră, precum şi folosirea eficientă a infrastructurii utilizabile reclamă investiţii, în special, pentru modernizare şi dezvoltare. Secetele, inundaţiile şi alte probleme legate de schimbările climatice au un impact semnificativ asupra stabilităţii producţiei şi a securităţii alimentare naţionale, iar lipsa unei infrastructuri adecvate contribuie la limitarea oportunităţilor de dezvoltare economică în pofida existenţei potenţialului din agricultură.

Competitivitatea sectorului agricol şi forestier este în mare măsură afectată de sub-dezvoltarea infrastructurii, astfel că sectoarele rămân vulnerabile condiţiilor climatice (alternarea situaţiilor de secetă cu inundaţiile frecvente), cu efecte economice însemnate asupra viabilităţii economice a fermelor. În contextul încălzirii globale această problemă devine mult mai acută.

Operatiuni/Actiuni eligibile pentru suport:

Agricol

- Înființare, extindere și modernizare a infrastructurii agricole de acces către ferme;

Silvic

- Înființare, extindere și modernizare a căilor de acces în cadrul fondului forestier;

Irigatii

- Înființarea, extinderea și modernizarea infrastructurii de irigații din afara exploatațiilor;

8.2.3.3.5.3. Tipul sprijinului

- Asistenţa se acordă beneficiarilor eligibili pentru sprijin în cadrul submăsurii, sub forma sprijinului nerambursabil, cu obligația acestora de a asigura întreținerea investiției pe o perioadă cel puțin egală cu perioada de monitorizare a proiectului. În caz contrar, sprijinul public acordat se va recupera proporțional.

8.2.3.3.5.4. Trimiteri către alte legi

Planurile naționale de management ale bazinelor hidrografice.

8.2.3.3.5.5. Beneficiarii

Agricol

- Unităţi administrativ teritoriale şi/sau asociaţii ale acestora;

Silvic

- Proprietari de pădure şi/sau asociaţiile acestora;
- Unități administrativ teritoriale şi/sau asociaţii ale acestora, proprietari de pădure;
- Administratorii fondului forestier de stat proprietate publică a statului.

Irigații

- Organizaţii/federaţii ale utilizatorilor de apă, constituite din proprietari/utilizatori de terenuri agricole în conformitate cu legislaţia în vigoare.

8.2.3.3.5.6. Cheltuieli eligibile

Cheltuieli eligibile specifice:

Cheltuielile eligibile sunt limitate la:

a. Construcția și/sau modernizarea, inclusiv dotarea infrastructurii secundare de irigații (din afara exploatațiilor), inclusiv clădiri și racordarea la utilități;
b. Construcția și/sau modernizarea drumurilor de acces agricole și forestiere (căi de acces din afara exploatațiilor);

Cheltuieli neeligibile specifice:

a. Achiziţia de terenuri şi clădiri.

8.2.3.3.5.7. Condiții de eligibilitate

Conditii comune aplicabile tuturor tipurilor de sprijin:

- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin unul din tipurile de sprijin prevăzute prin sub-măsură;
- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Investiția va respecta prevederile legislației europene privind efectele asupra mediului;
- Solicitantul va întreține obiectivul investițional.

Condiții specifice fiecărui tip de sprijin:

Infrastructura de acces agricolă

- Solicitanții trebuie să facă dovada proprietății/administrării terenului pe care se realizează investiția;
- Investiția trebuie să fie racordată la un drum existent**.**

Infrastructura de acces silvică

- Solicitantul investiţiilor trebuie să facă dovada proprietății asupra terenului/administrării în cazul domeniului public al statului;
- Solicitantul trebuie să facă dovada faptului că investiția se regăsește în amenajament silvic și în inventarul deținătorului**.**

Infrastructura de irigații

- Investițiile trebuie să respecte prevederile cadrului comunitar în vigoare (*art.46 al R (UE) nr. 1305/2013*) și cadrul național de reglementare al sectorului;
- Solicitantul să facă dovada deţinerii în folosinţă a terenului/activului fizic aferent investiţiei;
- Sistemul de irigații prevăzut prin proiect trebuie să fie racordat la un sistem (infrastructura principală) funcțional, din amonte în funcție de soluția tehnică.

8.2.3.3.5.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

Infrastructura de acces agricolă

- Principiul scopului multiplu al obiectivului investițional (ex: acces pentru mai mulți agenți economici, acces la rute alternative sau preluarea traficului realizat de mașinile agricole de pe anumite artere rutiere, scop agroturistic etc.);

- Principiul suprafețelor agricole deservite;
- Principiul complementarității cu subprogramul pomicol.

Infrastructura de acces silvică

- Principiul accesibilizării zonelor forestiere prin investiții noi;
- Principiul suprafeței de fond forestier deservită;
- Principiul scopului multiplu al obiectivului investițional (ex. în scopul intervenției în caz de incendii, pentru lucrări de igienă, pentru întreținerea arboretului și protecție, în scop turistic, accesibilizarea agenților economici, etc.);

Infrastructura de irigații

- Principiul complementarității cu investiții pentru modernizare sisteme de irigații în aval;
- Principiul alimentării direct de la sursă sau în sistem gravitațional;
- Principiul suprafețelor deservite;

Principiile de selectie vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitantilor, o mai buna utilizare a resurselor financiare și directionarea acestora in conformitate cu prioritatile Uniunii în materie de dezvoltare rurală

De asemenea, principiile de selecție vor asigura dezvoltarea echilibrată a agriculturii din Romania, ponderea criteriilor de selecție realizându-se în funcție de evoluția programului și dezvoltarea sectoarelor prioritare în concordanță cu strategia programului.

8.2.3.3.5.9. Sume și rate de sprijin aplicabile

Sprijinul public nerambursabil

Ponderea spijinului public nerambursabil va fi de **100% din totalul cheltuielilor eligibile**, și nu va depăși:

- **1.000.000 Euro/proiect** pentru sistemele de irigații aferente stațiilor de punere sub presiune și drumurile agricole de acces;
- **1.500.000 Euro/proiect** pentru amenajarea sistemelor de irigații aferente stațiilor de pompare și repompare precum și drumurilor forestiere.

8.2.3.3.5.10. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.3.3.5.10.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

- Procedurile de licitație pentru beneficiarii publici
- Selecția solicitanților
- Sistemul IT

8.2.3.3.5.10.2. Acțiuni de reducere a riscului

Măsurile care vor fi luate în vederea îmbunătăţirii implementării măsurii şi reducerii potențialelor riscuri sunt următoarele:

- Cu privire la procedurile de licitație pentru beneficiarii publici, Agenția de Plăți va elabora documentații standard pentru a fi utilizate de către aceștia.
- Eficientizarea sistemelor de control în toate fazele de verificare a unui proiect prin: elaborarea de proceduri cu fișe de verificare pentru toate acțiunile ce concură la plata unui proiect evaluare, scorare, contractare, achizitii și autorizare plăți, eșantioane de supraveghere a structurilor teritoriale și delegate, controlul on the spot, sistemul de contestatii care permite o verificare a modului de aplicare a procedurilor, controale prin eșantion atat in perioada de implementare a proiectelor cât si ex-post;
- Depunerea on-line a proiectelor, simplificarea documentațiilor depuse de beneficiari, verificarea autorizațiilor, avizelor, documentațiilor tehnice după etapa de selecție a proiectelor înainte de etapa de contractare;
- Realizarea a maximum trei verificări legate de implementarea proiectelor în corelare cu etapele de implementare a proiectelor;
- Neregulile datorate beneficiarilor vor fi evitate prin informarea solicitanților cu privire la eligibilitatea cheltuielilor cu ajutorul ghiduri, pliante si site-urilor web și acțiuni de informare;
- Stabilirea, în baza principiilor de selecţie a unor criterii clare, transparente şi verificabile de selecție a beneficiarilor și informarea potențialilor beneficiari asupra acestora;
- Sistemul IT existent la nivelul Agenției de Plăți se va actualiza și optimiza cu noile fluxuri administrative și măsurile PNDR 2014-2020 și vor fi introduse chei de control precum: codul beneficiarului, denumire beneficiar.

8.2.3.3.5.10.3. Evaluarea generală a măsurii

Posibilitatea de verificare și control a măsurii se bazează pe rezultatele evaluarii ex -ante realizate de către Autoritatea de Management și Agenția de Plăți, luând în considerare rezultatele controalelor efectuate în perioada de programare anterioară.

Referitor la crearea de condiții artificiale, au fost incluse elemente de verificare și prevenirea condițiilor care au determinat crearea de situații artificiale. Totodată, au fost eliminate criteriile de selecție care au condus la crearea de condiții artificiale. La verificarea creării de condiții artificiale se va avea în vedere și punctele care pot fi obținute în plus în cadrul criteriilor de selecție.

În procedura de evaluare vor fi detaliate riscuri în ceea ce privește crearea de condiții artificiale bazate pe experienta programării 2007-2013.

8.2.3.3.5.11. Informații specifice măsurii

Investiții realizate de către Federația Organizațiilor Utilizatorilor de Apă pentru Irigații, prin efectuarea unor investiții în sistemul de irigații, în interesul membrilor.

8.2.3.4. Alte specificații importante relevante pentru întelegerea și implementarea măsurii

Definiție fermă de familie

Ferma de familie reprezintă exploatația aparţinând unei persoane fizice autorizate, întreprindere individuală, întreprindere familială, înfiinţată potrivit legislaţiei în vigoare, care produce pentru consumul propriu şi comercializează surplusul, precum şi persoanelor juridice ale căror asociaţi sunt exclusiv membrii ai aceleiaşi familii.

Definiție fermă mică

Exploatația agricolă având dimensiunea economică între 8.000 -11999 SO (valoarea producției standard).

Definiție fermă de dimensiune medie

Exploatația agricolă având dimensiunea economică între 12000 - 250000 SO (valoarea producției standard).

Definiție fermă mare

Exploatația agricolă având dimensiunea economică > 250.000 SO (valoarea producției standard).

Standardele minime pentru eficiență energetică în conformitate cu art.13c din R Delegat (UE)

Sunt reglementate prin legislația națională și vor fi detaliate în cadrul național de implementare, în funcție de tipul investiției.

Definiția pragurilor în conformitate cu art. 13e din R Delegat (UE) Proporții maxime de cereale și alte

culturi folosite pentru producția de bioenergie/biocombustibililor sau alte tipuri de investiții

Nu se aplică deoarece exploatațiile agricole vor obține energie/biocombustibil din deșeurile /produsele secundare ce provin din propria activitate agricolă și din alte surse de energie regenerabilă (geotermală, eoliană, solară etc.) exclusiv pentru consumul propriu.

8.2.4. M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)

8.2.4.1. Baza legală

Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Regulamentul de Implementare (UE) nr. …*pentru stabilirea normelor de aplicare a Regulamentului (UE) Nr. 1305/2013*

Regulamentul Delegat (UE) nr. …. *al Comisiei de completare a Regulamentului (UE) Nr. 1305/2013 şi de introducere a unor dispoziţii tranzitorii*

Regulamentul (UE) nr. 1303/2013

Regulamentul Delegat (UE) nr. 480/2014 *de completare a Regulamentului (UE) nr. 1303/2013.*

Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 215/2014 *al Comisiei de completare a Regulamentului (UE) nr. 1303/2013.*

8.2.4.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv logica intervenției și contribuția la DI și obiectivele transversale

Sprijinul acordat, în conformitate cu art. 19 din **Regulamentul (UE) nr. 1305/2013** prin **măsura 6 „Dezvoltarea exploatațiilor și întreprinderilor”** se referă la:

a. ajutor la înființarea întreprinderii pentru:

(i) tinerii fermieri;

(ii) activităţi neagricole în zone rurale;

(iii) dezvoltarea fermelor mici.

(iv) plăți pentru fermierii eligibili în cadrul schemei pentru micii fermieri care-și transferă definitiv exploatația altui fermier .

b. investiţii în crearea şi dezvoltarea de activităţi neagricole;

În urma analizei datelor statistice disponibile se poate aprecia faptul că în România, agricultura este caracterizată încă de un număr insuficient de tineri agricultori, aspect determinat atât de factori economici cât și sociali, precum și de fenomenul de îmbătrânire a populației de agricultori, ceea ce pe termen mediu și lung poate afecta performanța sectorului agricol. Tinerii fermieri promovează de asemenea, o gamă largă de activități (turism rural, conservarea tradițiilor și moștenirii culturale), participă la asocierile locale și pot fi promotori ai inovării.

Acest demers este însă dificil, din cauza lipsei de capital, dar și a cunoștințelor reduse din domeniul

managementului unei afaceri din alt domeniu decât cel agricol.

Astfel, **reînnoirea generaţiei** şefilor de exploataţii agricole care deţin o pregătire adecvată, devine o necesitate a sectorului agricol, având ca efect atât îmbunătăţirea competitivităţii acestuia, cât şi îmbunătăţirea vieţii sociale a comunităţilor rurale.

În situația actuală de încetinire economică, a condițiilor economice dificile şi a accesului limitat la capital, sprijinul pentru **crearea de noi activități non - agricole viabile**, acordat în special fermierilor de mici dimensiuni sau membrilor familiilor lor și în general, micilor întreprinzători este esențială pentru diversificarea economiei rurale, absorbției de forță de muncă neremunerată, excedentară, din agricultură și dezvoltarea economică a zonelor rurale. Având în vedere faptul că, în cea mai mare parte activitatea agricolă are un caracter sezonier, promovarea ocupării forței de muncă și a spiritului antreprenorial, precum și reducerea fluctuațiilor sezoniere a locurilor de muncă devine un obiectiv important. Diversificarea economică asigură creşterea veniturilor gospodăriilor agricole şi ocuparea forței de muncă, contribuind la un mai bun echilibru teritorial, atât din punct de vedere economic şi social, precum şi la dezvoltarea durabilă în zonele rurale.

În România, majoritatea fermelor individuale se caracterizează printr-o putere economică redusă şi sunt orientate, cu preponderență, spre autoconsum. Deschiderea acestora către piaţă este relativ redusă, atât în ceea ce priveşte input-urile necesare cât şi output-urile. Aceste ferme se caracterizează printr-o structură de producţie foarte diversificată, determinată de necesităţile gospodăriei, precum şi printr-o dotare tehnică redusă şi necorespunzătoare, ceea ce împiedică creşterea productivităţii şi obţinerea unui surplus de produse destinate vânzării. În acest context, este necesar un sprijin specific pentru **dezvoltarea fermelor mici orientate spre piață.**

Orientarea acestor ferme către piaţă necesită schimbarea sistemului de producţie şi implicit cheltuieli financiare suplimentare, pe care fermierii nu şi le pot permite.

Având în vedere situaţia actuală ce caracterizează dezvoltarea mediului de afaceri în spaţiul rural, este necesar un sprijin comunitar şi naţional susţinut pentru **dezvoltarea activităţilor non-agricole**, care să conducă la creare de locuri de muncă, la creşterea veniturilor populaţiei rurale şi la diminuarea disparităţilor dintre rural şi urban.

Contribuţia fiecărei sub-măsuri la domeniile de intervenţie

<u>Sub-măsura 6.1. „Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri”</u>

DI 2B *Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzator și, în special a reînoirii generațiilor*

Sprijinul se acordă tinerilor fermieri adecvat pregătiți care se stabilesc pentru prima dată într-o exploatație agricolă ca șefi ai acesteia, cu scopul de întinerire a generațiilor de agricultori și de creștere a competitivității exploatațiilor agricole. Sprijinul va acoperi, inclusiv, investițiile necesare conformării la standardele UE referitoare la producția agricolă și normele de securitate a muncii, precum și creșterea eficienței activității agricole prin diversificarea producției și promovarea inovației.

<u>Sub-măsura 6.2. „Sprijin pentru înființarea de activități neagricole în zone rurale”</u>

DI 6A - *Facilitarea diversificării, a înființării şi a dezvoltării de întreprinderi mici şi a creării de locuri de*

muncă

Sprijinul acordat în cadrul acestei submăsuri va contribui la DI prin diversificarea activităților către noi activități non-agricole în cadrul gospodăriilor agricole, a microîntreprinderilor şi întreprinderilor mici și, implicit, prin creare de locuri de muncă, obținere de venituri alternative pentru populația rurală și scăderea dependenței de sectorul agricol.

Sub-măsura 6.3 „Sprijin pentru dezvoltarea fermelor mici"

DI2A *Îmbunătățirea performanței economice a tuturor fermelor şi facilitarea restructurării şi modernizarii fermelor, în special în vederea creşterii participării şi orientării către piaţă, cât şi a diversificării agricole*

Sprijinul acordat este direcționat pentru îmbunătăţirea accesului la mijloacele de producție de calitate (fertilizanți, protecția culturilor, servicii veterinare, etc.) şi pentru asigurarea dotării necesare în scopul adaptării la standarde, eficientizării costurilor şi creşterea veniturilor. De asemenea, va fi sprijinită diversificarea producţiei agricole în scopul comercializării şi aprovizionării pieţelor locale.

Sub-măsura 6.4. „Investiţii în crearea şi dezvoltarea de activităţi neagricole"

DI 5C *Facilitarea furnizării şi utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deşeurilor, a reziduurilor şi altor materii prime nealimentare, în scopul bioeconomiei*

Sprijinul se acordă pentru investiții în producere de biocombustibil (peleți) din biomasă, încurajându-se în acest fel utilizarea surselor regenerabile de energie.

DI 6A -*Facilitarea diversificării, a înfiinţării şi a dezvoltării de întreprinderi mici şi a creării de locuri de muncă.*

Sprijinul vizează fermele, microîntreprinderile și întreprinderile mici existente care dezvoltă activități non-agricole productive, precum și diverse servicii ce vor contribui la diversificarea activităților în zonele rurale și crearea de locuri de muncă.

Sub-măsura 6.5. „Plăți pentru fermierii eligibili în cadrul schemei pentru micii fermieri care-și transferă definitiv exploatația altui fermier"

DI 2B *Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificați corespunzator și, în special a reînoirii generațiilor*

Sprijinul acordat prin intermediul acestei sub-măsuri vine să completeze efortul de reîntinerire a generațiilor de agricultori și să încurajeze restructurarea sectorului agricol contribuind în acest fel la comasarea exploatațiilor agricole și la reducerea gradului de fărămițare a exploatațiilor.

Contribuţia la temele orizontale

Măsura 6 contribuie prin activitățile sale la atingerea următoarelor obiective transversale:

Mediu și climă

"Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor" va contribui la prevenirea abandonului terenurilor agricole

prin sprijinirea tinerilor fermieri, inclusiv în vederea îndeplinirii statutului de fermieri activ, a cerințelor privind eco-condiționalitatea și măsurile de înverzire, conducând la o activitate agricolă sustenabilă. De asemenea, măsura promovează investițiile pentru producerea și utilizarea energiei regenerabile, prelucrarea deșeurilor, a reziduurilor precum și a celor pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac în agricultură. Sprijinul vizează de asemenea, adaptarea fermelor mici la schimbările climatice și reducerea vulnerabilității acestora prin adoptarea de culturi rezistente și minima intervenție asupra solului, economisirea apei în agricultură, adoptarea de surse de încălzire bazate pe biomasă, reducerea emisiilor de amoniac prin investiții în fermă.

Totodată, sprijinul acordat fermierilor, microîntreprinderilor și întreprinderilor mici pentru producerea și utilizarea de surse regenerabile de energie, în special, prin utilizarea biomasei în cadrul submăsurii ce vizează dezvoltarea activităților non-agricole contribuie la reducerea efectelor schimbărilor climatice. Activitățile de agroturism sprijinite vor viza practicarea unui turism responsabil care să evite degradarea ariilor naturale sensibile și, mai mult decât atât, să le promoveze, contribuind inclusiv la promovarea biodiversității și generarea de venituri pentru locuitorii mediului rural.

Încurajarea instalării tinerilor fermieri ca manageri de exploataţii agricole va facilita procesele inovative în sectorul agro-alimentar, tinerii fiind mai deschişi în direcţia aplicării tehnologiilor şi proceselor noi. De asemenea, tinerii au un rol important în diseminarea de bune practici, idei şi concepte noi, deoarece au acces mai facil la informaţii noi, inovatoare. Sprijinul acordat exploataţiilor agricole de mici dimensiuni va facilita accesul acestora pe piaţă, şi adoptarea de noi tehnici şi metode şi tehnologii inovatoare, etc.

Diversificarea activităţilor economice în zonele rurale va deschide noi oportunităţi şi posibilităţi pentru adoptarea de metode noi şi utilizarea de tehnologii inovative, sporind astfel atractivitatea satelor româneşti.

8.2.4.3. Domeniul de aplicare, nivelul de sprijin, precum și alte informații (defalcate pe sub-măsuri și tip de operațiuni)

8.2.4.3.1. **6.1 Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri**

8.2.4.3.1.1. Sub-măsură:

- 6.1 - Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri

8.2.4.3.1.2. Descrierea acțiunii

În cadrul acestei sub-măsuri se va sprijini stabilirea pentru prima dată a tinerilor fermieri, ca şefi/conducători unici ai unei exploataţii agricole.

Sprijinul acordat va contribui la îmbunătăţirea managementului, la creşterea competitivităţii sectorului agricol şi sprijinirea procesului de modernizare şi conformitatea cu cerinţele pentru protecţia mediului, igienă şi bunăstarea animalelor, siguranţa la locul de muncă. Sprijinul financiar va fi acordat pe baza unui plan de afaceri pentru dezvoltarea exploataţiei. Măsura va crea posibilitatea tinerilor fermieri rezidenți, cu un minim de cunoștințe de bază, să se instaleze ca șefi/conducători ai exploatației.

Intervenţia prin acestă sub-masură, va conduce la creşterea numărului de tineri fermieri care încep pentru prima dată o activitate agricolă ca şefi/conducători de exploataţie, care sunt încurajaţi să realizeze investiţii, să se asocieze, să participe la lanţurile scurte de aprovizionare.

Prin aceasta sub-măsură se urmăreşte şi preluarea exploataţiilor agricole în mod integral de la fermierii în vârstă, creşterea veniturilor exploataţiilor conduse de tinerii fermieri, încurajarea familiilor tinere de a se stabiliza, cu efect pozitiv asupra economiei naţionale, în ansamblul său.

8.2.4.3.1.3. Tipul sprijinului

Sprijinul va fi acordat sub formă de sumă forfetară pentru implementarea obiectivelor prevăzute în planul de afaceri pentru a facilita tânărului fermier începerea activităților agricole.

8.2.4.3.1.4. Trimiteri către alte legi

Regulamentul (UE) nr. 1307/2013

Regulamentul (UE) Nr. 1310/2013

Recomandarea 2003/361/CE din 6 mai 2003. *privind definirea micro-întreprinderilor şi a întreprinderilor mici şi mijlocii.*

Regulamentului (CE) nr. 1242/2008 *de stabilire a unei tipologii comunitare pentru exploataţii agricole.*

8.2.4.3.1.5. Beneficiarii

În cadrul acestei sub-măsuri beneficiarii sunt:

- **tânărul fermier** în conformitate cu definiția prevăzută la art. 2 din R(UE) nr. 1305/2013, care se instalează ca unic șef al exploatației agricole;

- **persoană juridică** în care un tânăr fermier în sensul art. 2 din R(UE) nr. 1305/2013 exercită un control efectiv pe termen lung în ceea ce privește deciziile referitoare la gestionare, beneficii și riscuri financiare.

8.2.4.3.1.6. Cheltuieli eligibile

Sprijinul se acordă în vederea facilitării stabilirii tînărului fermier în baza Planului de Afaceri. Toate

cheltuielile şi activităţile relevante pentru implementarea în bune condiţii a **Planului de afaceri aprobat** pot fi eligibile, inclusiv achiziționarea de teren agricol și animale. Detalii legate de ponderea investițiilor din planul de afaceri va fi specificat în cadrul național.

8.2.4.3.1.7. Condiții de eligibilitate

a. Aplicabile tuturor beneficiarilor

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria întreprinderilor mici şi mijlocii (IMM).
- Solicitantul deţine o exploataţie agricolă cu dimensiunea economică cuprinsă între 12.000 şi 50.000 SO (valoare producţie standard);
- Solicitantul prezintă un Plan de Afaceri pe care îl va implementa conform cerințelor regulamentelor privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din FEADR.
- Solicitantul are domiciliul stabil într-una dintre unitățile administrativ teritoriale pe teritoriul căreia se află exploatația;
- Solicitantul devine fermier activ în termen de 18 luni de la data instalării;
- Solicitantul demonstrează, înaintea celei de-a doua tranșe de plată, îmbunătăţirea performanţelor economice ale exploatației, prin producția proprie comercializată în procent de minimum de 20 % din valoarea primei tranșe de plată;
- În cazul în care exploatația agricolă vizează creșterea animalelor, planul de afaceri va viza obligatoriu investiții/amenajări minime de gestionare a gunoiului de grajd, conform normelor de mediu.

b. Aplicabile solicitantului persoană juridică:

- Asociații care participă la capitalul sau gestionarea persoanei juridice vor îndeplini calitatea de tânărul fermier în sensul art. 2 din R (UE) nr. 1305/2013;

c. Aplicabile tînărului care se instalează ca unic șef de exploatație și tânărului fermier care exercită control efectiv asupra persoanei juridice

- Nu deţine concomitent un alt loc de muncă în afara unității teritorial-administrative în care este situată exploatația, sau a zonei limitrofe;
- Deține competențe profesionale îndeplinind cel puțin una dintre următoarele condiții:
    i. studii medii/superioare în domeniul agricol/veterinar/economie agrară
    ii. cunoștințe în domeniul agricol dobândite prin participarea la programe de instruire
- Dobândeşte competențele profesionale adecvate într-o perioadă de grație de maximum 36 de luni de la data adoptării deciziei individuale de acordare a ajutorului;

8.2.4.3.1.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

- Principiul comasării exploatațiilor având în vedere numărul exploatațiilor preluate integral;
- Principiul nivelului de calificare în domeniul agricol;
- Principiul sectorului prioritar care vizează sectorul zootehnic (suine, bovine, păsări, apicultură, ovine și caprine) și vegetal (culturi de câmp, legumicultură, pepiniere și plantații de viță de vie pentru struguri de masă, cultură de câmp);
- Principiul potențialului agricol care vizează zonele cu potențial determinate în baza studiilor de specialitate;
- Principiul utilizării resurselor genetice tradiționale;

Principiile de selectie vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al R(UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora in conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

De asemenea, principiile de selecție vor asigura dezvoltarea echilibrată a agriculturii din Romania, ponderea criteriilor de selecție realizându-se în funcție de evoluția programului și nivelul de dezvoltare al sectoarelor prioritare identificate în strategia programului.

8.2.4.3.1.9. Sume și rate de sprijin aplicabile

Sprijin public nerambursabil care se acordă pentru o perioadă de maximum cinci ani.

Cuantumul maxim al sprijinului este de până la **50.000 Euro.**

Sprijinul pentru instalarea tinerilor fermieri este de minimum 15.000 de Euro pentru o exploataţie agricolă cu dimensiunea minimă de 12.000 euro (valoare Producţie Standard), iar peste această dimensiune, sprijinul pentru instalare va creşte proporţional cu dimensiunea exploataţiei , dar nu va putea depăşi 50.000 de Euro/ exploataţie.

Sprijinul pentru instalarea tinerilor fermieri va fi acordat sub formă de primă în două tranşe, astfel:

- 80% din cuantumul maxim al sprijinului la primirea deciziei de finanțare;
- 20% din cuantumul maxim al sprijinului în maximum trei ani de la primirea deciziei de finanțare.

Implementarea planului de afaceri trebuie să înceapă în termen de cel mult nouă luni de la data deciziei de acordare a ajutorului.

Acordarea celei de-a doua tranșe este condiționată de îndeplinirea implementării corecte a obiectivelor stabilite prin Planul de Afaceri.

În cazul nerespectării planului de afaceri, se recuperează prima tranșă, proporțional în raport cu obiectivele

realizate.

8.2.4.3.1.10. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.4.3.1.10.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Având în vedere că măsura se adresează beneficiarilor privați, printre potențialele riscuri identificate se numără:

- Procedura de achiziții pentru beneficiarii privați
- Rezonabilitatea costurilor
- Sisteme adecvate de verificare si control
- Selecția solicitanților
- Sistemul IT.

8.2.4.3.1.10.2. Acțiuni de reducere a riscului

Măsurile care vor fi luate în vederea îmbunătăţirii implementării măsurii şi reducerii riscurilor sunt:

- Introducerea unei sistem pentru verificarea rezonabilității costuri la nivel FEADR. Actualizarea instrucțiunilor de achiziții aplicabile beneficiarilor privați cu prevederi noi privind verificarea de către experții evaluatori a rezonabilității prețurilor;
- Eficientizarea sistemelor de control în toate fazele de verificare a unui proiect prin verificarea acționariatului, amplasament, sursa finanțării, grad de rudenie și alte verificări specifice, pentru identificare condițiilor artificial create pentru obținerea sprijinului.
- În vederea evitării problemelor apărute în neîndeplinirea planului de afaceri se va urmării verificarea la tranșa a doua a îndeplinirii obiectivelor din planul de afaceri și recuparareа proporțională a primei tranșe și ulterior se vor solicita beneficiarilor rapoarte de progres.
- În stabilirea principiilor de selecției specifice sub-măsurii au fost luate în vedere stabilirea unor criterii clare, transparente și verificabile de selecție a beneficiarilor si informarea potențialilor beneficiari asupra acestora, de exemplu în cazul principiului de selecție privind comasarea exploatațiilor se va urmării dispariția codului de exploatație- a celei preluate- în IACS și registrul agricol.
- Realizarea a maximum trei verificări legate de implementarea proiectelor în corelare cu etapele de implementare a proiectelor;
- Neregulile datorate beneficiarilor vor fi evitate prin informarea solicitanților cu privire la eligibilitatea cheltuielilor prin ghiduri, pliante și site-uri web și acțiuni de informare;
- Sistemul IT existent la nivelul Agenției de Plăți se va actualiza și optimiza cu noile fluxuri

administrative şi măsurile PNDR 2014-2020 şi vor fi introduse chei de control precum: codul beneficiarului, denumire beneficiar.

8.2.4.3.1.10.3. Evaluarea generală a măsurii

În perioada 2007-2013, principalele probleme identificate au fost determinate de procedurile de achiziţii private şi crearea de condiţii artificiale.

În baza protocolului încheiat între Ministerul Justiţiei/ ONRC şi Agenţiei de Plăţi, s-a acordat acces gratuit pentru utilizatori din cadrul agenţiei la datele aferente firmelor înregistrate în registrul comerţului prin serviciul RECOM online şi s-au modificat procedurile agenţiei, în scopul întăririi controalelor şi verificării statutului de IMM.

Referitor la crearea de condiţii artificiale, au fost incluse elemente de verificare şi prevenire a condiţiilor care au determinat crearea de situaţii artificiale, printre care menţionăm detalierea şi clarificarea procedurilor, instruirea personalului cu privire la verificarea şi identificarea condiţiilor artificiale.

În urma analizei realizate de Autoritatea de Management şi Agenţia de Plăţi pe baza experienţei din perioada 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea şi controlul măsurii atât prin prisma pregătirii profesionale cât şi îmbunatăţirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

Definirea pragurilor superioare şi inferioare cum se prevede la articolul 19 alineatul (4) din Regulamentul (UE) nr 1305/2013

Exploataţie de dimensiune cuprinsă între 12.000 SO şi 50.000 SO (valoare producţie standard).

Condiţii specifice de sprijin pentru tinerii fermieri în cazul în care nu se stabilesc în calitate de şef unic al exploataţiei, în conformitate cu articolul 2 alineatul (1) şi (2) din [DA RD - C (2014) 1460]

Aplicabile solicitantului persoană juridică:

- Asociaţii care participă la capitalul sau gestionarea persoanei juridice vor îndeplini calitatea de tânărul fermier în sensul art. 2 din R (UE) nr. 1305/2013;

Aplicabile tînărului care se instalează ca unic şef de exploataţie şi tânărului fermier care exercită control efectiv asupra persoanei juridice

- Nu deţine concomitent un alt loc de muncă în afara unităţii teritorial-administrative în care este situată exploataţia, sau a zonei limitrofe;

- Deține competențe profesionale îndeplinind cel puțin una dintre următoarele condiții:
  - studii medii/superioare în domeniul agricol/veterinar/economie agrară
  - cunoștințe în domeniul agricol dobândite prin participarea la programe de instruire

Informații privind punerea în aplicare a perioadei de grație prevăzută la articolul 2 alineatul (3) din [DA RD - C (2014) 1460]

Perioada de grație în care tânărul fermier dobândește competențele profesionale adecvate este de maximum 36 de luni de la data adoptării deciziei individuale de acordare a ajutorului.

Rezumatul cerințelor planului de afaceri

Planul de Afaceri va cuprinde cel puțin următoarele:

i. Prezentarea situației inițiale a exploatației agricole;

ii. Prezentarea etapelelor și obiectivelor propuse pentru dezvoltarea exploatației agricole ;

iii. Prezentarea detaliilor privind acțiunile, inclusiv cele legate de sustenabilitatea mediului și de utilizarea eficientă a resurselor, necesare pentru dezvoltarea exploatației agricole, cum ar fi investițiile în fermă, formarea sau consilierea.

8.2.4.3.2. **6.2 Sprijin pentru înfiinţarea de activităţi neagricole în zone rurale**

8.2.4.3.2.1. Sub-măsură:

- 6.2 - Sprijin pentru înfiinţarea de activităţi neagricole în zone rurale

8.2.4.3.2.2. Descrierea acțiunii

În cadrul acestei sub-măsuri se va acorda sprijin pentru facilitarea diversificării prin înfiinţarea şi dezvoltarea de microîntreprinderi şi întreprinderi mici în sectorul non-agricol din zonele rurale, în vederea unei dezvoltări economice durabile, creării de locuri de muncă şi reducerii sărăciei în spaţiul rural.

Sprijinul va viza **crearea de noi activităţi non – agricole,** în special, pentru fermierii de mici dimensiuni sau membrii familiilor lor şi în general, pentru micii întreprinzători din mediul rural.

Prin aceasta sub-măsura se urmăreşte:

- diversificarea economiei rurale prin creşterea numărului de microîntreprinderi şi întreprinderi mici în sectorul non-agricol, dezvoltarea serviciilor şi crearea de locuri de muncă în spaţiul rural;
- încurajarea menţinerii şi dezvoltării activităţilor tradiţionale.

8.2.4.3.2.3. Tipul sprijinului

Sprijinul va fi acordat sub formă de sumă forfetară pentru înfiinţarea de activităţi non-agricole în mediul rural pe baza unui plan de afaceri.

Se acordă sprijin pentru unităţi nou înfiinţate pentru activităţi non-agricole în mediul rural, ca de exemplu:

Investiţii pentru producerea şi comercializarea propriilor produselor non-agricole– cum ar fi:

- Fabricarea produselor textile, îmbrăcăminte, articole de marochinărie, articole de hârtie şi carton;
- Fabricarea produselor chimice, farmaceutice;
- Activităţi de exploatare forestieră şi prelucrare a produselor lemnoase;
- Industrie metalurgică, fabricare construcţii metalice, maşini, utilaje şi echipamente;
- Fabricare produse electrice, electronice.

Investiţii pentru activităţi meşteşugăreşti cum ar fi:

- Activităţi de artizanat şi alte activităţi tradiţionale non-agricole (olărit, brodat, prelucrarea manuală a fierului, lânii, lemnului, pielii)

Investiții pentru prestarea de servicii și agro-turism cum ar fi:

- Servicii agroturistice de cazare, servicii turistice de agrement și alimentație publică;
- Servicii medicale, sociale, sanitar-veterinare;
- Servicii de reparații mașini, unelte, obiecte casnice;
- Servicii de consultanță, contabilitate, juridice, audit;
- Activități de servicii în tehnologia informației și servicii informatice;
- Servicii tehnice, administrative,etc.

8.2.4.3.2.4. Trimiteri către alte legi

Recomandarea 2003/361/CE din 6 mai 2003 *privind definirea micro-întreprinderilor şi a întreprinderilor mici şi mijlocii.*

8.2.4.3.2.5. Beneficiarii

Sprijinul financiar prevăzut pentru această sub-măsură se acordă pentru :

- fermieri sau membrii unei gospodarii agricole care își diversifică activitatea prin înființarea unei activități non-agricole pentru prima dată;
- micro-întreprinderi și întreprinderi mici nou înființate.

8.2.4.3.2.6. Cheltuieli eligibile

Sprijinul se acordă pentru activităţile prevăzute pentru îndeplinirea obiectivelor din cadrul Planului de Afaceri, inclusiv achiziționarea de teren, iar detalierea costurilor eligibile se va realiza în cadrul legislativ național. Toate cheltuielile şi activităţile relevante pentru implementarea în bune condiţii a Planului de afaceri aprobat, pot fi eligibile.

Cheltuieli neeligibile:

Nu sunt eligibile cheltuielile cu achiziționarea de utilaje și echipamente agricole aferente activități de prestare de servicii agricole.

8.2.4.3.2.7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să prezinte un plan de afaceri care să conțină cel puțin elementele obligatorii prevăzute de regulamentele de dezvoltare rurală;
- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin unul din tipurile de activități sprijinite prin sub-măsură;
- Sediul social și punctul/punctele de lucru trebuie să fie situate în spațiul rural;
- Activitatea va fi desfășurată în spațiul rural și cel puțin 80% din noii angajați trebuie să aibă domiciliul stabil în spațiul rural;
- Solicitantul demonstrează, înaintea celei de-a doua tranșe de plată, desfășurarea de activități comerciale prin producție comercializată sau activități prestate, în procent de minim 30% din valoarea primei tranșe de plată.

8.2.4.3.2.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

- Principiul diversificării activității agricole a fermierilor/membrilor gospodăriei agricole către activități non agricole;
- Principiul prioritizării domeniului de activitate, în sensul prioritizării activităților productive (inclusiv meșteșugărești) și a serviciilor primare pentru populație (servicii medicale, sociale, sanitar-veterinare);
- Principiul stimulării activităților turistice în sensul prioritizării activităților agroturistice desfășurate în zonele cu potențial turistic ridicat/destinații ecoturistice/arii naturale protejate;

Principiile de selectie vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitantilor, o mai buna utilizare a resurselor financiare și directionarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.4.3.2.9. Sume și rate de sprijin aplicabile

Sprijin public nerambursabil care se acordă pentru o perioada de maximum cinci ani.

Cuantumul minim al sprijinului este de **10.000 Euro.**

Cuantumul maxim al sprijinului este de:

- **70.000 Euro/proiect** în cazul activităților productive, servicii medicale, sanitar-veterinare, servicii agroturistice de cazare, servicii turistice de agrement și alimentație publică;

- 50.000 Euro/proiect în cazul altor activități.

Sprijinul pentru înființarea de activităţi nonagricole în zone rurale va fi acordat sub formă de primă în două tranşe astfel:

- 70% din cuantumul maxim al sprijinului la primirea deciziei de finanțare;
- 30% din cuantumul maxim al sprijinului în maximum trei ani de la primirea deciziei de finanțare.

Implementarea planului de afaceri trebuie să înceapă în termen de cel mult nouă luni de la data deciziei de acordare a ajutorului.

Acordarea celei de-a doua tranșe este condiționată de implementarea obiectivelor stabilite prin Planul de Afaceri.

În cazul nerespectării planului de afaceri, se recuperează prima tranșă, proporțional în raport cu obiectivele realizate.

8.2.4.3.2.10. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.4.3.2.10.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Posibilitatea de verificare și control a submăsurilor menționate se bazează pe rezultatele evaluării ex-ante realizate de către autoritatea de management și agenția de plăți, luând în considerare rezultatele controalelor efectuate în perioada de programare anterioară.

Având în vedere faptul că măsura se adresează beneficiarilor privați, printre potențialele riscuri identificate se numără:

- Rezonabilitatea costurilor, în special cu privire la achiziționarea de echipamente și utilaje;
- Aplicare incorectă a procedurii de achiziții pentru beneficiarii privați;
- Sisteme inadecvate de verificare si control;
- Criterii de selecție neclare, dificil de evaluat;
- Sistemul IT inadecvat.

8.2.4.3.2.10.2. Acțiuni de reducere a riscului

Măsurile care vor fi luate în vederea îmbunătăţirii implementării măsurii şi reducerii riscurilor sunt:

- Introducerea unei sistem pentru verificarea rezonabilității costuri la nivel FEADR;
- Actualizarea instrucțiunilor de achiziții aplicabile beneficiarilor privați în conformitate cu legislația

în vigoare;

- Eficientizarea sistemelor de control în toate fazele de verificare a unui proiect;
- Stabilirea unor criterii clare, transparente și verificabile de selecție a beneficiarilor si informarea solicitanților asupra acestora;
- Sistemul IT existent la nivelul Agenției de Plăți se va actualiza și optimiza cu noile fluxuri administrative și măsurile PNDR 2014-2020.

8.2.4.3.2.10.3. Evaluarea generală a măsurii

În perioada 2007-2013, principalele probleme identificate au fost determinate de procedurile de achiziții private și crearea de condiții artificiale.

În baza protocolului încheiat între Ministerul Justiției/ ONRC și APDRP, s-a acordat acces gratuit pentru utilizatori din cadrul APDRP la datele aferente firmelor înregistrate în registrul comerțului prin serviciul RECOM online și s-au modificat procedurile APDRP, în scopul întăririi controalelor și verificării statutului de IMM.

De asemenea, în ceea ce privește aplicarea defectuoasă a procedurii de achiziție de către beneficiarii privați, au fost modificate procedurile în sensul unei mai bune informări a beneficiarilor (portal pentru publicarea anunțurilor de achiziții pentru beneficiarii privați), a introducerii unor obligativități pentru beneficiarii privați (publicarea invitațiilor de participare, aplicarea procedurii de selecție de oferte începând de la 15 000 euro), precum și introducerea unor puncte suplimentare de verificare pentru identificarea ofertelor formale/neautentice.

Referitor la crearea de condiții artificiale, au fost incluse elemente de verificare și prevenire a condițiilor care au determinat crearea de situații artificiale, printre care menționăm detalierea și clarificarea procedurilor, instruirea personalului cu privire la verificarea și identificarea condițiilor artificiale.

Astfel, în urma activității de control a măsurii 312 – ”*Sprijin pentru crearea și dezvoltarea de microîntreprinderi*” au fost identificate condiții artificiale în cazul achiziționării echipamentelor pentru prestarea serviciilor agricole. Pentru a evita crearea de condiții artificiale în această situație, codurile CAEN aferente prestării de servicii agricole nu vor fi eligibile pentru finanțare în cadrul acestei submăsuri.

Pe baza experienței din perioada anterioară privind crearea de condiții artificiale de către beneficiari pentru îndeplinirea criteriilor de selecție referitoare la crearea de locuri de muncă și energie regenerabilă, în perioada 2014-2020 nu au fost prevăzute principii care să vizeze aceste aspecte.

În urma analizei realizate de Autoritatea de Management și Agenția de Plăți pe baza experienței din perioada 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea și controlul măsurii atât prin prisma pregătirii profesionale cât și îmbunatățirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

Rezumatul cerințelor planului de afaceri

Continutul planului de afaceri –elemente minime:

- situația economică inițială a fermierului/membrului gospodăriei, microîntreprinderii sau întreprinderii mici care solicită sprijinul;
- etapele și obiectivele pentru dezvoltarea noilor activități ale a fermierului/membrului gospodăriei, ale microîntreprinderii sau ale întreprinderii mici;
- detalii privind acțiunile necesare pentru dezvoltarea activităților fermierului/membrului gospodăriei, ale microîntreprinderii sau ale întreprinderii mici, cum ar fi investițiile, formarea sau consilierea.

Domeniile de diversificare acoperite

Domeniile de diversificare acoperite în cadrul submăsurii sunt:

- Activități productive (ex. fabricarea produselor textile, îmbrăcăminte, articole de marochinărie, articole de hârtie şi carton; fabricarea produselor chimice, farmaceutice; activități de prelucrare a produselor lemnoase; industrie metalurgică, fabricare construcții metalice, mașini, utilaje și echipamente; fabricare produse electrice, electronice, etc.)
- Activități meșteșugărești (activități de artizanat și alte activități tradiționale non-agricole (olărit, brodat, prelucrarea manuală a fierului, lânii, lemnului, pielii etc.)
- Activități turistice (servicii agroturistice de cazare, servicii turistice de agrement și alimentație publică;)
- Servicii (ex:.medicale, sociale, sanitar-veterinare; reparații mașini, unelte, obiecte casnice; consultanță, contabilitate, juridice, audit; servicii în tehnologia informației și servicii informatice; servicii tehnice, administrative,etc.)

8.2.4.3.3. **6.3 Sprijin pentru dezvoltarea fermelor mici**

8.2.4.3.3.1. Sub-măsură:

- 6.3 - Sprijin pentru dezvoltarea fermelor mici

8.2.4.3.3.2. Descrierea acțiunii

Sprijinul acordat pentru fermele mici este un instrument menit să determine, în principal, transformarea structurală şi deschiderea către piaţă a fermelor mici şi creşterea capacităţii acestora de a identifica noi oportunităţi de valorificare a producţiei.

Scopul aceastei sub-măsuri este:

- Îmbunătăţirea managementului exploataţiei agricole;
- Orientarea spre piață a exploataţiilor agricole de mici dimensiuni;

8.2.4.3.3.3. Tipul sprijinului

Sprijinul va fi acordat sub formă de sumă forfetară pentru implementarea obiectivelor prevăzute în Planul de Afaceri.

8.2.4.3.3.4. Trimiteri către alte legi

Regulamentului (CE) nr. 1242/2008 *de stabilire a unei tipologii comunitare pentru exploataţii agricole.*

8.2.4.3.3.5. Beneficiarii

Sprijinul financiar prevăzut pentru această măsură, se acordă fermierilor care deţin în proprietate şi/sau folosinţă o exploataţie agricolă încadrată în categoria de fermă mică conform definiţiei.

8.2.4.3.3.6. Cheltuieli eligibile

Sprijinul se acordă pentru **ferma mică** în vederea asigurării îmbunătăţirii activităţii economice şi de mediu a acesteia, pe baza investițiilor şi activităţilor propuse prin Planul de Afaceri. Toate cheltuielile şi activităţile relevante pentru implementarea în bune condiţii a **Planului de afaceri aprobat** pot fi eligibile, inclusiv achiziționarea de teren agricol şi animale. Detalii legate de ponderea investițiilor din planul de afaceri va fi specificat în cadrul național.

8.2.4.3.3.7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria întreprinderilor mici şi mijlocii (IMM);
- Solicitantul deţine o exploataţie agricolă cu dimensiunea economică cuprinsă între 8.000 – 11.999 euro (valoarea Producţiei Standard);
- Exploataţia agricolă este înregistrată, conform prevederilor legale naționale, cu cel puţin 24 luni înainte de solicitarea sprijinului;
- Solicitantul prezintă un Plan de Afaceri pentru dezvoltarea activităților agricole din cadrul exploatației;
- Solicitantul are domiciliul stabil într-una dintre unitățile administrativ teritoriale pe teritoriul căreia se află exploatația;
- Solicitantul demonstrează, înaintea celei de-a doua tranșe de plată, îmbunătăţirea performanţelor economice ale exploatației, prin producția proprie comercializată în procent de minim 20 % din valoarea primei tranșe de plată;
- Solicitantul nu deține un alt loc de muncă în afara unității teritorial-administrative în care este situată exploatația, sau a zonei limitrofe;
- Solicitantul nu a beneficiat de sprijin anterior prin sub-măsură;
- O exploataţie agricolă nu poate primi sprijin decât o singură dată în cadrul acestei sub-măsuri (în sensul că exploatația nu poate fi transferată între doi sau mai mulți fermieri beneficiari de sprijin prin această submăsură);
- În cazul în care exploatația agricolă vizează creșterea animalelor, obligatoriu Planul de afaceri va viza investiții/amenajări specifice gestionării gunoiului de grajd, conform normelor specifice de mediu.

8.2.4.3.3.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

- Principiul nivelului de calificare în domeniul agricol (în funcție de nivelul educației și/sau calificării în domeniul agricol);
- Principiul sectorului prioritar precum zootehnia, horticultura;
- Principiul potențialului agricol care vizează zonele cu potențial determinate în baza studiilor de

specialitate;

- Principiul fermelor de familie;
- Principiul utilizării resurselor genetice tradiționale;

8.2.4.3.3.9. Sume și rate de sprijin aplicabile

Sprijin public nerambursabil care se acordă pentru o perioada de maximum cinci ani.

Sprijin public nerambursabil este de până la **15.000 Euro** pentru o exploataţie agricolă.

Sprijinul va fi acordat sub formă de primă în două tranşe astfel:

- 80% din cuantumul maxim al sprijinului la primirea deciziei de finanţare;
- 20% din cuantumul maxim al sprijinului în maximum trei ani de la primirea deciziei de finanţare.

Implementarea planului de afaceri trebuie să înceapă în termen de cel mult nouă luni de la data deciziei de acordare a ajutorului.

Acordarea celei de-a doua tranșe este condiționată de implementarea corectă a obiectivelor stabilite prin Planul de Afaceri.

În cazul nerespectării planului de afaceri, se recuperează prima tranșă, proporțional în raport cu obiectivele realizate.

8.2.4.3.3.10. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.4.3.3.10.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Având în vedere că măsura se adresează beneficiarilor privați, printre potențialele riscuri identificate se numără:

- Procedura de achiziții pentru beneficiarii privați
- Rezonabilitatea costurilor
- Sisteme adecvate de verificare si control
- Selecția solicitanților
- Sistemul IT.

8.2.4.3.3.10.2. Acțiuni de reducere a riscului

Măsurile care vor fi luate în vederea îmbunătăţirii implementării măsurii şi reducerii riscurilor sunt:

- Introducerea unei sistem pentru verificarea rezonabilității costuri la nivel FEADR. Actualizarea instrucțiunilor de achiziții aplicabile beneficiarilor privați cu prevederi noi privind verificarea de către experții evaluatori a rezonabilității prețurilor;
- Eficientizarea sistemelor de control în toate fazele de verificare a unui proiect prin verificarea acționariatului, amplasament, sursa finanțării, grad de rudenie și alte verificări specifice, pentru identificare condițiilor artificial create pentru obținerea sprijinului.
- În vederea evitării problemelor apărute în neîndeplinirea planului de afaceri se va urmării verificarea la tranșa a doua a îndeplinirii obiectivelor din planul de afaceri și recupararea procentuală a primei tranșe și se va solicita beneficiarilor măsurii rapoarte de progres.
- În stabilirea principiilor de selecției specifice sub-măsurii au fost luate în vedere stabilirea unor criterii clare, transparente și verificabile de selecție a beneficiarilor si informarea potențialilor beneficiari asupra acestora,
- Realizarea a maximum trei verificări legate de implementarea proiectelor în corelare cu etapele de implementare a proiectelor;
- Neregulile datorate beneficiarilor vor fi evitate prin informarea solicitanților cu privire la eligibilitatea cheltuielilor cu ajutorul ghiduri, pliante si site-urilor web și acțiuni de informare;
- Sistemul IT existent la nivelul Agenției de Plăți se va actualiza și optimiza cu noile fluxuri administrative și măsurile PNDR 2014-2020 și vor fi introduse chei de control precum: codul de beneficiarului, denumire beneficiar.

8.2.4.3.3.10.3. Evaluarea generală a măsurii

În perioada 2007-2013, principalele probleme identificate au fost determinate de procedurile de achiziții private și crearea de condiții artificiale.

În baza protocolului încheiat între Ministerul Justiției/ ONRC și Agenției de Plăți, s-a acordat acces gratuit pentru utilizatori din cadrul agenției la datele aferente firmelor înregistrate în registrul comerțului prin serviciul RECOM online și s-au modificat procedurile agenției, în scopul întăririi controalelor și verificării statutului de IMM.

Referitor la crearea de condiții artificiale, au fost incluse elemente de verificare și prevenire a condițiilor care au determinat crearea de situații artificiale, printre care menționăm detalierea și clarificarea procedurilor, instruirea personalului cu privire la verificarea și identificarea condițiilor artificiale.

În urma analizei realizate de Autoritatea de Management și Agenția de Plăți pe baza experienței din perioada 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea și controlul măsurii atât prin prisma pregătirii profesionale cât și îmbunatățirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele

financiare ale Uniunii Europene.

8.2.4.3.3.11. Informații specifice măsurii

Definiția fermei mici prevăzută la articolul 19 alineatul (1) litera (a) (iii) din Regulamentul (UE) nr 1305/2013

Exploataţie agricolă cu dimensiunea economică cuprinsă între 8.000 – 11.999 Euro Producție Standard (SO).

Definirea pragurilor superioare și inferioare cum se prevede la articolul 19 alineatul (4) din Regulamentul (UE) nr 1305/2013

Pragul inferior și superior care permite unei exploatații agricole să acceseze sprijin prin această submăsură este cuprins între 8.000 Producție Standard (SO) și 11.999 Producție Standard (SO).

Rezumatul cerințelor planului de afaceri

Continutul planului de afaceri – elemente minime:

- situația inițială a exploatației agricole;
- detalii privind acțiunile, inclusiv cele legate de sustenabilitatea mediului și de utilizarea eficientă a resurselor, care ar putea contribui la realizarea viabilității economice, cum ar fi investițiile, formarea sau cooperarea.

8.2.4.3.4. **6.4 Investiţii în crearea şi dezvoltarea de activităţi neagricole**

8.2.4.3.4.1. Sub-măsură:

- 6.4 - Investiţii în crearea şi dezvoltarea de activităţi neagricole

8.2.4.3.4.2. Descrierea acțiunii

În cadrul acestei sub-măsuri se acordă sprijin pentru microîntreprinderi şi întreprinderi mici din mediul rural, care îşi creează sau dezvoltă noi activităţi în zonele rurale.

Scopul sprijinului acordat prin măsură, va stimula mediul de afaceri din rural, contribuind la creşterea numărului de activităţi non-agricole desfăşurate în zonele rurale, precum şi la dezvoltarea activităţilor non-agricole existente; crearea de locuri de muncă, creşterea veniturilor populaţiei rurale şi diminuarea disparităţilor dintre rural şi urban.

De asemenea sunt vizați fermierii sau membrii gospodăriilor lor agricole care doresc să-și diversifice activitățile economice prin practicarea de activități non-agricole în vederea creșterii veniturilor și creării de alternative ocupaționale.

8.2.4.3.4.3. Tipul sprijinului

Se acordă sprijin în vederea investițiilor pentru microintreprinderi și întreprinderi mici existente pentru activităţi non-agricole în mediul rural, de exemplu:

Investiții pentru producerea și comercializarea produselor non-agricole proprii **, cum ar fi:**

- Fabricarea produselor textile, îmbrăcăminte, articole de marochinărie, articole de hărtie şi carton;
- Fabricarea produselor chimice, farmaceutice;
- Activități de prelucrare a produselor lemnoase;
- Industrie metalurgică, fabricare construcții metalice, mașini, utilaje și echipamente;
- Fabricare produse electrice, electronice, etc.;

Investiții pentru activități meșteșugărești**, cum ar fi:**

- Activități de artizanat și alte activități tradiționale non-agricole (olărit, brodat, prelucrarea manuală a fierului, lânii, lemnului, pielii etc.)

Investiții pentru prestarea de servicii, **de exemplu:**

- Servicii medicale, sociale, sanitar-veterinare;

- Servicii de reparații mașini, unelte, obiecte casnice;
- Servicii de consultanță, contabilitate, juridice, audit;
- Activități de servicii în tehnologia informației și servicii informatice;
- Servicii tehnice, administrative, etc.;

Investitii pentru infrastructură în unităţile de primire turistică de tip agro-turistic, proiecte de activități de agrement.;

Producere de combustibil din biomasa (fabricare de peleți) în vederea comercializării.

Asistenţa în cadrul submăsurii se acordă sub forma sprijinului nerambursabil (grantului) şi a instrumentelor financiare de garantare pentru realizarea investițiilor menţionate anterior.

8.2.4.3.4.4. Trimiteri către alte legi

Recomandarea 2003/361/CE din 6 mai 2003 *privind definirea micro-întreprinderilor şi a întreprinderilor mici şi mijlocii.*

Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 *privind aplicarea art. 107 și 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene referitor la ajutoarele de minimis*

Comunicarea Comisiei nr. 2008/C155/02 *cu privire la aplicarea art. 87 și 88 din Tratatul CE privind ajutoarele de stat sub formă de garanții;*

8.2.4.3.4.5. Beneficiarii

Sprijinul financiar prevăzut pentru această sub-măsură se acordă:

- micro-întreprinderilor și întreprinderilor mici existente, din spațiul rural;
- fermelor care își diversifică activitatea de bază prin înființarea sau dezvoltarea unei activități non-agricole în cadrul întreprinderii deja existente încadrabile în microîntreprinderi și întreprinderi mici.

8.2.4.3.4.6. Cheltuieli eligibile

- Construcţia, extinderea și/sau modernizarea și dotarea clădirilor;
- Achiziţionarea inclusiv în leasing de noi utilaje, instalaţii și echipamente, costuri de instalare;

Cheltuieli neeligibile:

- Activitatea de prestare de servicii agricole va fi exclusă de la finanțare prin declararea codurilor CAEN aferente ca neeligibile.

8.2.4.3.4.7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin unul din tipurile de sprijin prevăzute prin sub-măsură;
- Solicitantul trebuie să își desfășoare activitatea în spațiul rural;
- Activitatea va fi desfășurată în spațiul rural și cel putin 80% din noii angajați trebuie să aibă domiciliul stabil în spatiul rural;
- Solicitantul trebuie să asigure cofinanțarea investiției;
- Locurile de muncă pentru noii angajati să fie prevăzute cu normă întreagă;
- Solicitantul să demonstreze viabilitatea economică a investiției;
- Intreprinderea nu trebuie să fie în dificultate în conformitate cu legislația în vigoare;
- Solicitantul respectă regulile de minimis.

8.2.4.3.4.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

- Principiul diversificării activității agricole a fermelor existente către activități non-agricole;
- Principiul prioritizării domeniului de activitate, în sensul prioritizării activităților productive (inclusiv meșteșugărești) și a serviciilor primare pentru populație (servicii medicale, sociale, sanitar-veterinare);
- Principiul stimulării activităților turistice în sensul prioritizării activităților agroturistice desfășurate în zonele cu potențial turistic ridicat/destinații ecoturistice/arii naturale protejate;
- Principiul experienței anterioare ca activitate generală a firmei pentru o mai bună gestionare a activității economice;

Principiile de selecție vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitantilor, o mai buna utilizare a resurselor financiare și directionarea acestora in conformitate cu prioritatile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.4.3.4.9. Sume și rate de sprijin aplicabile

Sprijin public nerambursabil va respecta prevederile Regulamentului 1407/2013 cu privire la sprijinul de minimis și nu va depăși **200.000 Euro/beneficiar** pe 3 ani fiscali.

Intensitatea sprijinului public nerambursabil –maxim 90%,

8.2.4.3.4.10. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.4.3.4.10.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Posibilitatea de verificare și control se bazează pe rezultatele evaluării ex-ante realizate de către autoritatea de management și agenția de plăți, luând în considerare rezultatele controalelor efectuate în perioada de programare anterioară.

Având în vedere faptul că măsura se adresează beneficiarilor privați, printre potențialele riscuri identificate se numără:

- Rezonabilitatea costurilor, în special cu privire la achiziționarea de echipamente și utilaje;
- Aplicare incorectă a procedurii de achiziții pentru beneficiarii privați;
- Sisteme inadecvate de verificare si control;
- Criterii de selecție neclare, dificil de evaluat;
- Sistemul IT inadecvat.

8.2.4.3.4.10.2. Acțiuni de reducere a riscului

Măsurile care vor fi luate în vederea îmbunătăţirii implementării măsurii şi reducerii riscurilor sunt:

- Introducerea unei sistem pentru verificarea rezonabilității costuri la nivel FEADR;
- Actualizarea instrucțiunilor de achiziții aplicabile beneficiarilor privați în conformitate cu legislația în vigoare;
- Eficientizarea sistemelor de control în toate fazele de verificare a unui proiect;
- Stabilirea unor criterii clare, transparente și verificabile de selecție a beneficiarilor si informarea solicitanților asupra acestora;
- Sistemul IT existent la nivelul Agenției de Plăți se va actualiza și optimiza cu noile fluxuri administrative și măsurile PNDR 2014-2020.

8.2.4.3.4.10.3. Evaluarea generală a măsurii

În perioada 2007-2013, principalele probleme identificate au fost determinate de procedurile de achiziții private și crearea de condiții artificiale.

În baza protocolului încheiat între Ministerul Justiției/ ONRC și APDRP, s-a acordat acces gratuit pentru utilizatori din cadrul APDRP la datele aferente firmelor înregistrate în registrul comerțului prin serviciul RECOM online și s-au modificat procedurile APDRP, în scopul întăririi controalelor și verificării statutului de IMM.

De asemenea, în ceea ce privește aplicarea defectuoasă a procedurii de achiziție de către beneficiarii privați, au fost modificate procedurile în sensul unei mai bune informări a beneficiarilor (portal pentru publicarea anunțurilor de achiziții pentru beneficiarii privați), a introducerii unor obligativități pentru beneficiarii privați (publicarea invitațiilor de participare, aplicarea procedurii de selecție de oferte începând de la 15 000 euro), precum și introducerea unor puncte suplimentare de verificare pentru identificarea ofertelor formale/neautentice.

Referitor la crearea de condiții artificiale, au fost incluse elemente de verificare și prevenire a condițiilor care au determinat crearea de situații artificiale, printre care menționăm detalierea și clarificarea procedurilor, instruirea personalului cu privire la verificarea și identificarea condițiilor artificiale.

Astfel, în urma activității de control a măsurii 312 – ”*Sprijin pentru crearea și dezvoltarea de microîntreprinderi*” au fost identificate condiții artificiale în cazul achiziționării echipamentelor pentru prestarea serviciilor agricole. Pentru a evita crearea de condiții artificiale în această situație, codurile CAEN aferente prestării de servicii agricole nu vor fi eligibile pentru finanțare în cadrul acestei submăsuri.

Pe baza experienței din perioada anterioară privind crearea de condiții artificiale de către beneficiari pentru îndeplinirea criteriilor de selecție referitoare la crearea de locuri de muncă și energie regenerabilă, în perioada 2014-2020 nu au fost prevăzute principii care să vizeze aceste aspecte.

În urma analizei realizate de Autoritatea de Management și Agenția de Plăți pe baza experienței din perioada 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea și controlul măsurii atât prin prisma pregătirii profesionale cât și îmbunatățirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

Domeniile de diversificare acoperite

Domeniile de diversificare acoperite în cadrul submăsurii sunt:

- Activități productive (ex. fabricarea produselor textile, îmbrăcăminte, articole de marochinărie, articole de hârtie și carton; fabricarea produselor chimice, farmaceutice; activități de prelucrare a produselor lemnoase; industrie metalurgică, fabricare construcții metalice, mașini, utilaje și echipamente;fabricare produse electrice, electronice, etc.)
- Activități meșteșugărești (activități de artizanat și alte activități tradiționale non-agricole (olărit,

brodat, prelucrarea manuală a fierului, lânii, lemnului, pielii etc.)

- Activități turistice (servicii agroturistice de cazare, servicii turistice de agrement și alimentație publică;)
- Servicii (ex.medicale, sociale, sanitar-veterinare; reparații mașini, unelte, obiecte casnice; consultanță, contabilitate, juridice, audit; servicii în tehnologia informației și servicii informatice; servicii tehnice, administrative,etc.)

8.2.4.3.5. **6.5 Schema pentru micii fermieri**

8.2.4.3.5.1. Sub-măsură:

- 6.5 - Schema pentru micii fermieri

8.2.4.3.5.2. Descrierea acțiunii

Submăsura are in vedere sprijinirea micilor fermieri care au participat la schema de mici fermieri din pilonul 1 pentru cel puţin un an şi care se angajează să transfere definitiv altui fermier întreaga lor exploataţie şi drepturile de plată corespunzătoare.

Submăsura răspunde nevoii privind restructurarea şi modernizarea fermelor mici, în ferme orientate către piaţă si întinerirea generațiilor de agricultori, Prioritatea ***2 B.***

Scopul acestei masuri este de comasare a fermelor mici şi reînnoirea generaţiilor din agricultură, prin transferarea definitivă a terenului deţinut în proprietate.

8.2.4.3.5.3. Tipul sprijinului

Sprijinul acordat în cadrul submăsurii va fi furnizat sub forma unei plăți unice anuale pentru fermierii eligibili în cadrul schemei pentru micii fermieri, conform Regulamentului 1307/2013, care își transferă definitiv exploatația lor către o altă fermă.

8.2.4.3.5.4. Trimiteri către alte legi

Regulamentul (UE) NR. 1307/2013 *al Parlamentului European şi al Consiliului de stabilire a unor norme privind plăţile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune şi de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului şi a Regulamentului (CE) nr.* ***73/2009 al Consiliului.***

Regulamentului (CE) nr. 1242/2008 *de stabilire a unei tipologii comunitare pentru exploatații agricole.*

8.2.4.3.5.5. Beneficiarii

Se angajează să transfere definitiv altui fermier întreaga lor exploataţie.

8.2.4.3.5.6. Cheltuieli eligibile

Vor fi reprezentate de plăţile unice pentru fermierii eligibili în cadrul schemei pentru micii fermieri, conform Regulamentului 1307/2013, care își transferă definitiv exploatația lor către o altă fermă.

8.2.4.3.5.7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul să deţină o exploataţie cu o suprafaţă între 1 şi 5 ha;
- Solicitantul are 60 ani împliniţi la data transferului;
- Solicitantul transferă definitiv întreaga exploataţie către un alt fermier.

8.2.4.3.5.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

- Principiul vârstei fermierului care cedează exploatația;
- Principiul dimensiunii fermei transferate;
- Principiul comasării exploataţiilor ce vizează transferarea fermei către cei care au drept de preemțiune conform legii

8.2.4.3.5.9. Sume și rate de sprijin aplicabile

Intensitatea sprijinului va fi de 120% din cuantumul sprijinului acordat conform art. 63 din ***Regulamentul (UE) NR. 1307/2013*** *al Parlamentului European şi al Consiliului de stabilire a unor norme privind plăţile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune şi de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 637/2008 al Consiliului şi a Regulamentului (CE) nr.* ***73/2009 al Consiliului.***

8.2.4.3.5.10. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.4.3.5.10.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Verificabilitatea acestei măsuri va fi asigurată prin integrarea bazei de date a agenției de plată și intervenție

pentru agricultură, pentru verificabilitatea cerintei principale de eligibilitate aceea de a fi fost derulat cel putin un an schema pentru micii fermieri în pilonul I.

Sistemul IT neactualizat.

8.2.4.3.5.10.2. Acțiuni de reducere a riscului

Măsurile care vor fi luate în vederea îmbunătăţirii implementării măsurii şi reducerii riscurilor sunt:

Sistemul IT existent la nivelul Agenției de Plăți se va actualiza și optimiza cu noile fluxuri administrative și măsurile PNDR 2014-2020.

8.2.4.4. Alte specificații importante relevante pentru întelegerea și implementarea măsurii

Informatii relevante pentru sub-masura 6.2:

- **Întreprindere nou înființată (start-up)** –întreprindere care este înființată în anul depunerii cererii de finanțare sau care nu a înregistrat activitate până în momentul depunerii acesteia, dar nu mai mult de 3 ani fiscali.

8.2.5. M07 - Servicii de bază şi reînnoirea satelor în zonele rurale (art 20)

8.2.5.1. Baza legală

Regulamentul (UE) Nr. 1305/2013

Regulamentul de implementare (UE) nr. …pentru stabilirea normelor de aplicare a *Regulamentului (UE) Nr. 1305/2013*

Regulamentul delegat (UE) nr. …. de completare *a Regulamentului (UE) Nr. 1305/2013*

Regulamentul (UE) Nr. 1303/2013

Regulamentul de punere în aplicare (UE) NR. 215/2014 al Comisiei *din 7 martie 2014 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1303/2013*

Regulamentul Delegat (UE) nr. 480/2014 *de completare a Regulamentului (UE) nr. 1303/2013.*

8.2.5.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv logica intervenției și contribuția la DI și obiectivele transversale

Zonele rurale din România prezintă o deosebită importanţă din punct de vedere economic, social și din punct de vedere al dimensiunii, diversității, resurselor naturale și umane pe care le deţin.

Pentru PNDR 2014-2020, din punct de vedere administrativ, spațiul rural românesc cuprinde 2861 de comune. Dezvoltarea economică și socială durabilă a spaţiului rural este indispensabil legată de îmbunătăţirea infrastructurii rurale existente și a serviciilor de bază. Infrastructura şi serviciile de bază neadecvate constituie principalul element care menţine decalajul accentuat dintre zonele rurale şi zonele urbane din România şi care, cu atât mai mult, reprezintă o piedică în calea egalităţii de şanse şi a dezvoltării socio-economice a zonelor rurale.

În analiza nevoilor au fost identificate următoarele aspecte relevante pentru dezvoltarea spațiului rural românesc:

- dezvoltarea infrastructurii de bază şi a serviciilor în zonele rurale;

- crearea de locuri de muncă în mediul rural;

- conservarea moștenirii rurale şi a tradiţiilor locale;

- reducerea gradului de sărăcie și a riscului de excluziune socială.

Pentru diminuarea decalajelor care persistă încă între mediul rural şi cel urban şi pentru crearea unor condiţii decente de viaţă la nivelul populaţiei rurale, măsura va sprijini următoarele tipuri de acțiuni:

(a) investiții în crearea și modernizarea infrastructurii de bază la scară mică din spațiul rural;

(b) investiții asociate cu protejarea patrimoniului cultural din spațiul rural;

Prin activitățile prevăzute în prezenta măsura sunt vizate principalele obiective: crearea, îmbunătăţirea şi diversificarea facilităţilor de dezvoltare economică, a infrastructurii fizice şi a serviciilor de bază; creşterea atractivităţii zonelor rurale și diminuarea migraţiei populaţiei, în special a tinerilor; îmbunătăţirea condiţiilor sociale, economice și de mediu; protejarea și conservarea patrimoniului cultural rural.

Dezvoltarea infrastructurii de bază

Crearea și modernizarea **infrastructurii rutiere locale și a sistemelor de alimentare cu apă și canalizare**, constituie elemente de bază pentru comunitatea rurală. Acestea sunt necesare pentru a asigura condiții de sănătate, protecția mediului, accesibilitatea și, în general, condiții optime de trai. Infrastructura asigură, de asemenea, premisele pentru dezvoltarea unei economii rurale competitive.

Situația actuală a României indică faptul că este nevoie de dezvoltarea infrastructurii de bază și servicii în zonele rurale. România, la nivelul anului 2011, dispunea de o rețea de drumuri comunale (cu o lungime de 31.639 km) din care 48% erau drumuri pietruite şi 29% drumuri de pământ (fiind de multe ori impracticabile în perioadele cu precipitaţii).

În ceea ce privește accesul la rețelele de distribuţie a apei şi de canalizare, acesta rămâne redus (conform INS, numai 13,6% dintre localitățile rurale fiind conectate la reţeaua de alimentare cu apă potabilă la nivelul anului 2012).

Chiar dacă în ultimii ani infrastructura de bază în zonele rurale (drumuri, alimentare cu apă şi infrastructura de canalizare) a fost susținută din fonduri naționale și europene, este încă subdezvoltată împiedicând creșterea economică și ocuparea forței de muncă .

În urma nevoilor identificate, pentru noua perioadă de programare se are în vedere înființarea sau, după caz, îmbunătăţirea/extinderea reţelelor de alimentare cu apă şi de canalizare/tratare a apei reziduale și a rețelei de drumuri de interes local, întrucât acestea, împreună, pot contribui la eforturile comune de asigurare a unei dezvoltări durabile în comunităţile rurale.

Rezultatul acestor investiții va fi o infrastructură rutieră de interes local și o infrastructura de apă/apă uzată îmbunătățite care vor contribui la diminuarea tendințelor de declin social și economic și la îmbunătățirea nivelului de trai în zonele rurale.

Totodată, accesul la educație și un nivel crescut de educaţie al populaţiei rurale are un rol important in procesul de reducere a sărăciei și a excluziunii sociale în mediul rural.

Infrastructura educațională nu are capacitatea de a susține un nivel decent de trai. În acest context, educația antepreșcolară (creșe) și preșcolară (grădinițe) se confruntă cu un deficit major în ceea ce privește infrastructura. Astfel, la nivelul creșelor, din 295 unități în anul 2011, doar 1% se aflau în mediul rural, în contextul în care, din totalul copiilor cu vârste cuprinse între 0 și 4 ani, 45,5% erau înregistraţi în mediul rural. În ceea ce privește procentul de acoperire grădinițe în mediul rural acesta era de doar 7,44 % din numărul înregistrat la nivel național în anul școlar 2012-2013.

În comparație cu numărul mare de ferme, România are un număr mic de fermieri instruiți, un aspect

puternic influențat de scăderea absolvenților de unități de învățământ cu profil agricol. Astfel, numărul liceelor agricole a scăzut în ultimii 15 ani cu peste 80%, în 2011 fiind înregistrate în mediul rural 34 de licee agricole. Lipsa unei pregătiri de specialitate în contextul practicării agriculturii în zonele rurale duce la un management deficitar al exploatațiilor agricole și la adâncirea sărăciei cu care zonele rurale se confruntă deja.

Toate acestea fac necesară continuarea efortului de a sprijini dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale în mediul rural în vederea facilitării accesului la servicii de educație și îngrijire a copilului, precum și a accesului la infrastructura educațională cu profil agricol în zonele rurale.

Prin sprijinul acordat acestor investiții va rezulta o infrastructură educațională îmbunătățită, în acord cu Strategia de dezvoltare a infrastructurii educaționale și un sistem educațional mai atractiv și performant, corelat cu cerințele de pe piața muncii care va contribui la incluziune și dezvoltare economică.

Infrastructura aferentă serviciilor de sănătate. Furnizarea şi accesul la serviciile medicale reprezintă o problemă cheie pentru asigurarea unei mai bune calităţi a vieţii în comunităţile rurale. Situația unităților sanitare din România atât din perspectiva numărului de unități, cât și a resurselor umane implicate, a cunoscut o evoluție negativă în perioada 2005-2011. Astfel, numărul dispensarelor medicale a scăzut cu 16,5% din 2005 ajungând la 187 de unități în 2011 la nivel național, în timp ce în mediul rural trendul negativ este mai accentuat, înregistrându-se o scădere cu 38,9% a acestor unități în perioada analizată. În ceea ce privește numărul locuitorilor din mediul rural la un medic, acesta era în 2011 de 1.722, de aproape 7 ori mai mult decât în mediul urban

Investiţii asociate cu protejarea patrimoniului cultural sau /şi realizarea de investiţii pentru conservarea moştenirii de interes local, inclusiv aşezăminte monahale.

Identitatea culturală a satului românesc reprezintă o importantă sursă de dezvoltare locală şi este caracterizată de un patrimoniu cultural material şi imaterial divers.

O parte integrantă a moștenirii culturale o reprezintă așezămintele mohale. De-a lungul vremii acestea s-au constituit în centre de acumulare și diseminare a valorilor culturale, prin prezervarea culturii și transmiterea ei generațiilor următoare. Așezămintele monahale din România au ca specific păstrarea identităţii şi tradiţionalităţii naţionale prin practicile meșteșugărești, culinare și agricole, dar și prin conservarea stilurilor arhitecturale specifice regiunilor în care sunt construite. Din totalitatea unităţilor de cult din România (18439), doar 1,9% sunt reprezentate de mănăstiri (1,5%), respectiv schituri (0,4%), iar aproape jumătate dintre mănăstirile din România (49,3%) şi peste 56% dintre schituri sunt monumente istorice.

În contextul actual, crearea și restaurarea așezămintelor monahale, se identifică în perioada de programare 2014-2020, cu acțiuni de protejare a patrimoniului cultural al comunităților locale.

Pentru a păstra nealterată moștenirea rurală și identitatea națională, în următoarea perioadă de programare vor fi sprijinite acțiuni de protejare a patrimoniului cultural de interes local, inclusiv așezăminte monahale.

Contribuţia fiecărei sub-măsuri la domeniile de intervenţie

Sub-măsura 7.2. Investiţii în crearea şi modernizarea infrastructurii de bază la scară mică

DI 6B- *Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale* -sprijinul acordat pentru investiții de înființare, extindere și îmbunătățire a infrastructurii rutiere locale din zonele rurale, investiții de înființare, extindere,

îmbunătățire a infrastructurii de apă/apă uzată în localitățile rurale din aglomerările sub 10 000 l.e., investiții în infrastructura educațională ante- și preșcolară și cea secundară de învățământ agricol, precum și investiții în infrastructura aferentă serviciilor de sănătate în mediul rural (dispensare medicale) va contribui la îmbunătățirea condițiilor de trai pentru populația rurală și la stoparea fenomenului de depopulare din mediul rural prin reducerea decalajelor rural-urban.

7.6. Investiții asociate cu protejarea patrimoniului cultural**DI 6B-** *Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale* -susținerea investițiilor de restaurare, conservare și accesibilizare a patrimoniului cultural imobil de interes local, inclusiv a așezămintelor monahale în cadrul submăsurii contribuie la punerea în valoare a moștenirii culturale locale, la promovarea turismului rural, conducând astfel la creșterea nivelului de trai în zonele rurale și la o dezvoltare locală sustenabilă.

Contribuția la obiectivele transversale

Măsura 7 contribuie prin activitățile sale la atingerea următoarelor obiective transversale:

Mediu și climă

Investițiile în infrastructură de apă/apă uzată în sistem centralizat vor contribui la îmbunătățirea calității apei potabile și la reducerea poluării cauzate de încărcătura organică biodegrabilă din gospodăriile rurale.

De asemenea, prin investițiile sprijinite în cadrul măsurii se are în vedere dezvoltarea durabilă a comunităților rurale, inclusiv în sensul unei mai bune înţelegeri şi asumări a angajamentelor de mediu și a provocărilor privind schimbările climatice.

Inovarea

Sprijinul acordat dezvoltării infrastructurii de bază, în special a celei rutiere, a sistemului de alimentare cu apă şi canalizare este esenţial pentru dezvoltarea economică a zonelor rurale. O infrastructură îmbunătățită permite afacerilor din mediul rural să se dezvolte şi încurajează spiritul antreprenorial şi inovator. De asemenea, existenţa unei infrastructuri educaţionale funcţionale permite formarea de generaţii tinere bine pregătite, deschise spre noi oportunităţi şi capabile să aducă inovaţii şi dezvoltare în zonele rurale.

8.2.5.3. Domeniul de aplicare, nivelul de sprijin, precum și alte informații (defalcate pe sub-măsuri și tip de operațiuni)

8.2.5.3.1. **7.2 Investiţii în crearea și modernizarea infrastructurii de bază la scară mică**

8.2.5.3.1.1. Sub-măsură:

- 7.2 - Investiţii în crearea și modernizarea infrastructurii de bază la scară mică

8.2.5.3.1.2. Descrierea acțiunii

În cadrul acestei submăsuri vor fi sprijinite investiții pentru îmbunătățirea infrastructurii de bază la scară

mică în vederea unei dezvoltări economice durabile şi a reducerii sărăciei în spaţiul rural.

Scopul sprijinului acordat prin măsură este:

- creşterea numărului de locuitori din zonele rurale care beneficiază de infrastructură de bază îmbunătăţită.

8.2.5.3.1.3. Tipul sprijinului

În cadrul submăsurii, sprijinul va fi acordat investiţiilor corporale şi necorporale pentru :

- Înfiinţarea, extinderea şi îmbunătăţirea reţelei de drumuri de interes local;
- Înfiinţarea, extinderea şi îmbunătăţirea reţelei publice de apă;
- Înfiinţarea, extinderea şi îmbunătăţirea reţelei publice de apă uzată;
- Investiţii în crearea, modernizarea sau extinderea infrastructurii educaţionale/ îngrijire şi anume:

  - Înfiinţarea şi modernizarea (inclusiv dotare) grădiniţelor şi a creşelor;

  - Înfiinţare şi modernizare (inclusiv dotare) after-school;

  - Extinderea şi modernizarea instituţiilor de învăţământ secundar cu profil agricol;

- Investiţii aferente serviciilor medicale şi sociale

  - Înfiinţarea şi/sau modernizarea dispensarelor medicale rurale şi a centrelor comunitare de îngrijire

8.2.5.3.1.4. Trimiteri către alte legi

Directiva 2000/60/CE *a Parlamentului European şi a Consiliului din 23 octombrie 2000*

Directiva 91/271/CEE *privind epurarea apelor uzate urbane*

Directiva 98/83/EC *privind calitatea apei potabile*

Regulamentul (UE) nr. 1407/2013 *privind aplicarea art. 107 şi 108 din Tratatul privind funcţionarea Uniunii Europene referitor la ajutoarele de minimis.*

8.2.5.3.1.5. Beneficiarii

În cadrul acestei submăsuri beneficiarii sunt:

- Comunele și asociațiile acestora.
- ONG-uri-pentru investiții în infrastructura educațională (gradinițe) și socială (afterschool)

8.2.5.3.1.6. Cheltuieli eligibile

Pentru proiectele privind **infrastructura rutieră de interes local și infrastructura de apă/apă uzată**, cheltuielile eligibile specifice se referă la:

(a) construcția, extinderea si/sau modernizarea rețelei publice de apă;

(b) construcția, extinderea și/sau modernizarea rețelei publice de apă uzată;

(c) construcția, extinderea și/sau modernizarea rețelei de drumuri de interes local;

Pentru proiectele de **infrastructură educațională/socială (îngrijire)** cheltuielile eligibile specifice se referă la:

(a) construcția, modernizarea și dotarea clădirilor, inclusiv demolarea, în cazul în care expertiza tehnică o recomandă;

(b) achiziționarea, inclusiv prin leasing de mijloace de transport pentru transport școlar;

Pentru proiectele de **infrastructură aferentă serviciilor medicale** cheltuielile eligibile specifice se referă la:

(a) construcția, extinderea și/sau modernizarea clădirilor aferente dispensarelor medicale;

8.2.5.3.1.7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin unul din tipurile de sprijin prevăzute prin măsură;
- Solicitantul nu trebuie să fie în insolvență sau incapacitate de plată;
- Investiția să se realizeze în spațiul rural;
- Investiția se încadrează într-o strategie de dezvoltare regională/județeană/locală relevantă;
- Investiția trebuie să respecte Planul Urbanistic General;
- Investiția în infrastructura de apă/apă uzată să fie în conformitate cu Master Planurile pentru

apă/apă uzată sau cu strategia județeană acolo unde Master Planurile nu sunt actualizate;

- Investiția în sistemul de alimentare cu apă trebuie să se realizeze în mod obligatoriu împreună cu rețeaua de apă uzată, dacă aceasta nu există;
- Investiția în infrastructura de apă /apă uzată trebuie să se realizeze în localități rurale care fac parte din aglomerări sub 10.000 l.e., cu mențiunea că investițiile în infrastructura de apă/apă uzată din aglomerările sub 2.000 l.e. vor fi eligibile doar după atingerea angajamentelor de țară;
- Investiția trebuie să demonstreze necesitatea, oportunitatea și potențialul socio-economic al acesteia;
- Solicitantul se angajează să asigure întreținerea investiției.

8.2.5.3.1.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

Principii generale

- Principiul prioritizării tipului de investiții în sensul prioritizării investițiilor în infrastructura de apă/apă uzată;
- Principiul gradului de acoperire a populației deservite;

Principii specifice pentru investițiile în drumuri

- Principiul conectivității în vederea asigurării legăturii cu principalele căi rutiere și alte căi de transport;
- Principiul rolului multiplu în sensul accesibilizării agenților economici, a zonelor turistice, a investițiilor sociale, accesibilizarea altor investiții finanțate din fonduri europene;

Principii specifice pentru investițiile în infrastructura de apă/apă uzată

- Principiul prioritizării investițiilor care vin în completarea celor finanțate prin POS Mediu și/ sau POIM;

Principii specifice pentru investițiile în infrastructura aferentă serviciilor medicale, educaționale, sociale

- Principiul prioritizării tipului de investiție după cum urmează: infrastructura medicală, educațională, socială;

Principiile de selecție vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitantilor, o mai buna utilizare a resurselor financiare și directionarea acestora in conformitate cu prioritatile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.5.3.1.9. Sume și rate de sprijin aplicabile

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei submăsuri va fi **100% din totalul cheltuielilor eligibile** pentru proiectele aplicate de autoritățile publice locale și ONG-uri care sunt **negeneratoare de profit** și nu va depăși:

- 1.000.000 Euro/ comună, pentru investiții care vizează un singur tip de sprijin (infrastructura de drumuri, apă sau apă uzată);
- 2.500.000 Euro/ comună, pentru investiții care vizează înființarea infrastructurii de apă și apă uzată și 1.500.000 euro pentru extinderea acestei infrastructuri;
- 500.000 Euro, pentru proiectele de infrastructură educațională/socială/infrastructura aferentă serviciilor medicale;
- 4.000.000 euro, pentru proiectele colective (ADI din care fac parte comune) (proiecte care vizează mai multe comune) fără a depăși valoarea maximă /comună/tip de sprijin.

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei submăsuri va fi de max. **80% din totalul cheltuielilor eligibile** pentru proiectele **generatoare de venit** aplicate de ONG-uri care vizează infrastructura educațională (gradinițe) și socială (afterschool) și nu va depăși 100.000 euro.

Alocarea financiară a submăsurii 7.2. Investiţii în crearea și modernizarea infrastructurii de bază la scară mică este de 85% din alocarea totală a măsurii, cu alocări distincte și sesiuni specifice pe tipuri de infrastructură.

8.2.5.3.1.10. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.5.3.1.10.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Posibilitatea de verificare și control a măsurii se bazează pe rezultatele evaluarii ex -ante realizate de către autoritatea de management și agenția de plăți, luând în considerare rezultatele controalelor efectuate în perioada de programare anterioară.

Având în vedere că măsura se adresează atât beneficiarilor publici cât și privați, în perioada de programare 2014-2020 pot exista riscuri, dintre care enumerăm:

- Documentații de atribuire insuficient de relevante pentru eficiența procedurilor de licitație pentru beneficiarii publici și privați
- Criterii de selecție dificil de evaluat pentru o selecție corespunzătoare a solicitanților
- Sistemul IT inadecvat

8.2.5.3.1.10.2. Acțiuni de reducere a riscului

Măsurile care vor fi luate în vederea îmbunătățirii implementării măsurii şi reducerii riscurilor sunt:

- Agenția de Plăți va elabora documentații standard pentru a fi utilizate de către beneficiarii publici. Vor fi realizate formate de documentații de atribuire în care cerințele de calificare, factorii de evaluare şi ponderea acestora vor fi predeterminate. Pentru beneficiarii privați au fost revizuite procedurile referitoare la achiziții în sensul clarificării elementelor ce vor fi necesare în documentațiile de atribuire, necesitatea publicării lor în sistem informatic şi o mai bună informare cu privire la aceste cerințe.
- Stabilirea unor criterii clare şi transparente de selecție a solicitanților şi informarea potențialilor beneficiari cu privire la acestea;
- Sistemul IT existent la nivelul Agenției de Plăți se va actualiza şi optimiza cu noile fluxuri administrative şi măsurile PNDR 2014-2020.

8.2.5.3.1.10.3. Evaluarea generală a măsurii

Măsura creează premisele îndeplinirii priorităților menționate în descrierea strategiei prin îmbunătățirea infrastructurii de bază la scară mică din mediul rural .

În perioada 2007-2013, principalele probleme identificate au fost legate de:

- procedurile de achiziție publică, respectiv complexitatea acestui proces, fapt ce a condus la întârzieri în implementarea proiectelor;

- selecția proiectelor;

- corelarea tipurilor de investiții în cazul proiectelor integrate.

Pe baza analizei rezultatelor controlului efectuat asupra măsurii 322 ” *Renovarea, dezvoltarea satelor şi îmbunătăţirea moştenirii rurale* ”, în vederea evitării problemelor întâmpinate, pentru perioada de programare 2014-2020 au fost luate următoarele măsuri:

- au fost revizuite procedurile de achiziții pentru beneficiarii publici în sensul solicitării unor cerințe clare în documentațiile de atribuire, precum şi a controalelor efectuate de către APDRP în scopul de a eficientiza procesului de achiziții publice;acțiuni similare au fost întreprinse şi pentru beneficiarii privați.

- criteriile de selecție care vor fi detaliate în cadrul legislativ național (ghiduri, proceduri) vor avea o mai mare doză de acurate, vor fi mai clare şi verificabile;

- a fost eliminată posibilitatea de a aplica proiecte integrate (care să prevadă investiții din mai multe tipuri de operațiuni: ex. infrastructură rutieră şi infrastructură apă/apă uzată);

Pentru o bună acoperire teritorială din punct de vedere al tipurilor de acţiuni şi al potenţialilor beneficiari, inclusiv a facilitării accesului acestora la diverse fonduri, iar pe de altă parte pentru asigurarea unui sistem eficient de implementare care să conducă la o bună administrare şi în final la o dezvoltare echilibrată şi

durabilă în elaborarea PNDR, s-a urmărit asigurarea demarcării şi complementarităţii între FEADR şi alte fonduri.

De asemenea, măsura vizează tratamentul egal al solicitanţilor, o mai bună utilizare a resurselor financiare si direcţionarea sprijinului în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

În urma analizei realizate de autoritatea de management şi agenţia de plăţi pe baza experienţei din perioada 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea şi controlul măsurii atât prin prisma pregătirii profesionale cât şi îmbunatăţirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

8.2.5.3.1.11. Informații specifice măsurii

Definiția pentru infrastructură la scară mică, inclusiv a infrastructurii de turism la scară mică, în conformitate cu articolul 20 alineatul (1) litera (e) din Regulamentul (UE) nr 1305/2013

Infrastructura la scară mică: se defineşte ca o investiție realizată în infrastructura locală din spațiul rural, clasificată în funcție de domeniu și aplicabilitate, după cum urmează:

- infrastructura rutieră: drumuri de interes local (drumuri comunale, drumuri vicinale, străzi din interiorul localităților) din spațiul rural definite conform legislației naționale în vigoare.

- infrastructură de apă/apă uzată: rețea publică de apă/apă uzată din localitățile rurale care fac parte din aglomerări sub 10 000 locuitori echivalenți (l.e.)

- infrastructura educațională: infrastructura cu impact direct asupra populației din mediul rural pe diverse segmente educaționale (antepreșcolar-creșe, preșcolar-grădinițe, învățământ secundar cu profil agricol (licee, colegii, școli profesionale).

- infrastructura aferentă serviciilor de sănătate: dispensare medicale din mediul rural

Dacă este cazul, derogare specială care să permită pentru a sprijini infrastructura la scară mai mare pentru investiții în bandă largă și de energie din surse regenerabile

Prin această măsură nu sunt sprijinite investiții în infrastructura de broadband și investiții pentru producere de energie din surse regenerabile, în concluzie nu sunt necesare derogări de la definiția infrastructurii la scară mică.

Standardele minime de eficiență energetică prevăzute la articolul 13 litera (c) din [DA RD - C (2014) 1460]

Prin submăsură nu sunt sprijinite investiții în infrastructura pentru energia din surse regenerabile care consumă sau produc energie în conformitate cu art. 13, lit (c) din Reg. delegat nr …de completare a Reg. 1305/2013, astfel încât nu se aplică prevederile acestui art.

Definirea pragurilor menționate la articolul 13 litera (e) din [DA RD - C (2014) 1460]

În cadrul submăsurii nu sunt sprijinite investițiile pentru producerea bioenergiei, inclusiv a biocombustibililor în sensul art. 13, lit (e) din Reg.delegat nr….de completare a Reg. 1305/2013, astfel încât nu se aplică prevederile acestui articol.

8.2.5.3.2. **7.6 Investiţii asociate cu protejarea patrimoniului cultural**

8.2.5.3.2.1. Sub-măsură:

- 7.6 - Investiţii asociate cu protejarea patrimoniului cultural

8.2.5.3.2.2. Descrierea acțiunii

Această sub-măsură va oferi sprijin financiar pentru protejarea obiectivelor de patrimoniu cultural de interes local, inclusiv aşezăminte monahale. Investiţiile vor avea un impact pozitiv asupra turismului local şi vor ajuta la stimularea dezvoltării mediului de afaceri local.

Sprijinirea conservării patrimoniului local şi a tradiţiilor are drept scop stimularea activităţilor de turism rural, precum şi menţinerea tradiţiilor şi a moştenirii spirituale contribuind astfel la atractivitatea zonelor rurale.

8.2.5.3.2.3. Tipul sprijinului

În cadrul sub-măsurii, sprijinul va fi acordat investiţiilor corporale şi necorporale pentru :

- Restaurarea, conservarea şi accesibilizarea patrimoniului cultural imobil de interes local (clasa B);
- Restaurarea, conservarea şi accesibilizarea aşezămintelor monahale;

8.2.5.3.2.4. Trimiteri către alte legi

LEGE nr. 422 din 18 iulie 2001 *privind protejarea monumentelor istorice* cu modificările şi completările ulterioare;

Ordinul 2260 din 18 aprilie 2008 *privind aprobarea Normelor metodologice de clasare şi inventariere a monumentelor istorice*;

LEGE nr. 489 din 28 decembrie 2006 *privind libertatea religioasă şi regimul general al cultelor* cu modificările şi completările ulterioare;

8.2.5.3.2.5. Beneficiarii

În cadrul acestei submăsuri beneficiarii sunt:

- Comunele sau asociațiile acestora
- ONG-uri
- Unități de cult
- Persoane fizice autorizate și societăți comerciale care dețin în administrare obiective de patrimoniu cultural de clasă B, de utilitate publică

8.2.5.3.2.6. Cheltuieli eligibile

Cheltuielile eligibile specifice pentru aceste tipuri de investiții se referă la:

(a) restaurarea, conservarea si dotarea clădirilor/monumentelor din patrimoniul cultural imobil de interes local de clasa B, inclusiv punerea în conservare a obiectivului prin intervenții de urgență;

(b) construcția, extinderea și/sau modernizarea drumurilor de acces către așezămintele monahale și/sau obiectivele de patrimoniu de interes local;

(c) restaurarea, conservarea și /sau dotarea așezămintelor monahale;

8.2.5.3.2.7. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul nu trebuie să fie în insolvență sau incapacitate de plată;
- Solicitantul se angajează să asigure întreținerea investiției;
- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin unul din tipurile de sprijin prevăzute prin măsură;
- Investiția să se realizeze în spațiul rural;
- Pentru patrimoniul cultural imobil de interes local investiția trebuie să se regăsească în lista obiectivelor de patrimoniu de interes local clasa B, conform legislației naționale în vigoare;
- Introducerea investiției în circuitul turistic la finalizarea ei.

8.2.5.3.2.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

Pentru investițiile de restaurare și conservare a patrimoniului cultural de interes local de clasă B

- Principiul valorii culturale;
- Principiul potențialului turistic, în sensul prioritizării proiectelor în localitățile rurale cu potențial de dezvoltare turistic;
- Principiul gradului de deservire a populației;

Pentru investițiile de păstrare a tradițiilor și moștenirii culturale si spirituale

- Principiul prioritizării investițiilor care se încadrează în patrimoniul cultural de interes local de clasă B;
- Principiul gradului de deservire a populației;
- Principiul potențialului turistic, în sensul prioritizării proiectelor desfășurate în localitățile rurale cu potențial de dezvoltare turistic;
- Principiul reprezentativității unității de cult;

Principiile de selecție vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitantilor, o mai bună utilizare a resurselor financiare și directionarea acestora in conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.5.3.2.9. Sume și rate de sprijin aplicabile

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei submăsuri va fi **100% din totalul cheltuielilor eligibile** pentru proiectele de utilitate publică, **negeneratoare de profit** și nu va depăși **500.000 euro**.

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei submăsuri va fi **85% din totalul cheltuielilor eligibile** pentru proiectele **generatoare de venit** și nu va depăși **200.000 euro**.

Alocarea financiară a submăsurii 7.6. Investiţii asociate cu protejarea patrimoniului cultural este de 15% din alocarea totală a măsurii.

8.2.5.3.2.10. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.5.3.2.10.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Având în vedere că măsura se adresează atât beneficiarilor publici cât și privați, în perioada de programare 2014-2020 pot exista riscuri, dintre care enumerăm:

- Documentații de atribuire insuficient de relevante pentru eficiența procedurilor de licitație pentru beneficiarii publici și privați
- Criterii de selecție dificil de evaluat pentru o selecție corespunzătoare a solicitanților
- Sistemul IT inadecvat

8.2.5.3.2.10.2. Acțiuni de reducere a riscului

Măsurile care vor fi luate în vederea îmbunătățirii implementării măsurii și reducerii riscurilor sunt:

- Agenția de Plăți va elabora documentații standard pentru a fi utilizate de către beneficiarii publici. Vor fi realizate formate de documentații de atribuire în care cerințele de calificare, factorii de evaluare și ponderea acestora vor fi predeterminate. Pentru beneficiarii privați au fost revizuite procedurile referitoare la achiziții în sensul clarificării elementelor ce vor fi necesare în documentațiile de atribuire, necesitatea publicării lor în sistem informatic și o mai bună informare cu privire la aceste cerințe.
- Stabilirea unor criterii clare și transparente de selecție a solicitanților și informarea potențialilor beneficiari cu privire la acestea;
- Sistemul IT existent la nivelul Agenției de Plăți se va actualiza și optimiza cu noile fluxuri administrative și măsurile PNDR 2014-2020.

8.2.5.3.2.10.3. Evaluarea generală a măsurii

Submăsura creează premisele îndeplinirii priorităților menționate în descrierea strategiei prin protejarea patrimoniului cultural de interes local și a moștenirii culturale din mediul rural .

Analizând rezultatele controlului efectuat asupra măsurii 322 ” *Renovarea, dezvoltarea satelor și îmbunătăţirea moştenirii rurale* ” în perioada 2007-2013 cu privire la aspectele referitoare la investițiile pentru protejarea patrimoniului cultural de interes local, principala problemă identificată a fost legată de necorelarea punctajului acordat pentru criteriul de selecție referitor la proiectele care promovau investiții în scopul conserăarii specificului local și a moștenirii culturale, cu valoarea acestui tip de investiții.

Pentru perioada 2014-2020, a fost aleasă o altă abordare, în sensul sprijinirii acestui tip de investiții printr-o submăsură separată, cu o alocare specifică.

De asemenea, măsura vizează tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare si direcționarea sprijinului în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

În urma analizei realizate de autoritatea de management și agenția de plăți pe baza experienţei din perioada 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea și controlul măsurii atât prin prisma pregătirii profesionale cât și îmbunatățirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze

interesele financiare ale Uniunii Europene

8.2.5.4. Alte specificații importante relevante pentru întelegerea și implementarea măsurii

Modernizare: cuprinde lucrările de construcții-montaj și instalații privind reabilitarea infrastructurii si/sau consolidarea construcțiilor, reutilarea/dotarea, extinderea (daca este cazul) aparținând tipurilor de investiții derulate prin măsură, care se realizează pe amplasamentele existente, fără modificarea destinației/funcționalității inițiale.

Patrimoniul cultural imobil de interes local de clasa B este definit în legislatia națională (Legea 422/2001) ca fiind reprezentat de monumentele istorice reprezentative pentru patrimoniul cultural local și în cazul în care sunt aflate în proprietate publică, pot fi declarate, potrivit legii, de interes public național sau local, după caz, prin hotărâre a Guvernului inițiată de Ministerul Culturii și Cultelor, respectiv prin hotărâre a consiliilor locale, județene sau a Consiliului General al Municipiului București, cu avizul Ministerului Culturii și Cultelor.

8.2.6. M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere și ameliorarea viabilității pădurilor (art 21)

8.2.6.1. Baza legală

Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Regulamentul de Implementare (UE) nr. …*pentru stabilirea normelor de aplicare a Regulamentului (UE) Nr. 1305/2013*

8.2.6.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv logica intervenției și contribuția la DI și obiectivele transversale

Gestionarea pădurilor din România se realizează în baza a 11 principii de bază definite de Codul Silvic, care au în vedere respectarea celor șase criterii de gestionare durabilă a pădurilor definite de Conferința Ministerială pentru Protecția Pădurilor în Europa, precum și a celor trei principii directoare stabilite la nivel european prin noua strategie a Uniunii Europene pentru păduri și sectorul forestier, acestea constituind, de asemenea, baza noii strategii a silviculturii din România, aflată în faza de definitivare.

Creșterea suprafeței ocupate cu păduri este unul dintre obiectivele *Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă a României, Orizonturi 2013-2020-2030* și *Strategiei Naționale a României privind Schimbările Climatice 2013 - 2020*, precum și o obligație și prioritate națională definită în cadrul Codului Silvic.

Suprafața totală a Fondului Forestier Național (FFN) și a Vegetației Forestiere din Afara Fondului Forestier Național (VFAFFN) s-a menținut la un nivel constant în timp, astfel că la nivelul anului 2012 aceasta era de 6.746.906 ha (INS), reprezentând cca 28.3% din suprafața totală a fondului funciar național, sensibil sub media europeană de 37,6%, și cu cca. 7.800 de ha mai mică decât la nivelul anului 2006.

Conform analizelor efectuate de Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice, o pondere a suprafeţei ocupată de păduri de aproximativ 35% din totalul FFN este considerată pentru spaţiul geografic românesc valoarea „optimă" pentru asigurarea unei folosinţe și gospodăriri durabile a terenului.

În comparație cu distribuția proporțională relativ egală a principalelor forme de relief la nivelul fondului funciar național, la nivelul FFN și VFAFFN se constată un dezechilibru evident in ceea ce privește repartiția acestora pe principalele forme de relief, cu marea majoritate a pădurilor localizate în zonele de munte (52%) și deal (37%) și cu un deficit pregnant de suprafețe acoperite cu pădure în zona de câmpie (11%). În conformitate cu prevederile Codului Silvic, județele în care suprafaţa pădurilor reprezintă mai puţin de 16% din suprafaţa totală a fondului funciar sunt considerate *zone deficitare în păduri.* Astfel, în baza informaţiilor statistice referitoare la *suprafața fondului funciar după modul de folosință (*INS – 2011), 14 judeţe sunt considerate a fi deficitare în păduri (vezi Anexa 8.2M.8.1-1).

Creșterea suprafețelor împădurite este și va rămâne un obiectiv important la nivel național, mai ales în contextul schimbărilor climatice globale. Conform scenariilor climatice, în România se așteaptă ca temperatura medie anuală spre sfârșitul secolului XXI să crească cu cca. 4 – 4.5°C, spre deosebire de marea majoritate a zonei temperat continentale unde se așteaptă o creștere medie de 3 – 4°C. De altfel, tendința de creștere a temperaturilor și scădere a nivelului precipitațiilor în România se poate observa deja și din evoluțiile înregistrate în ultimii ani. Primele 5 cele mai călduroase și mai secetoase luni iulie din ultimii 61

de ani au fost înregistrate în ultimele 2 decenii (vezi Anexele 8.2M.8.1-2 si 8.2M.8.1-3).

Împădurirea terenurilor agricole şi neagricole este o măsură menită, în principal, să contribuie la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin captarea CO2, precum şi la adaptarea agriculturii din România la schimbările climatice aşteptate. Astfel, trupurile de pădure, perdelele sau cordoanele forestiere de protecţie nou create pe terenurile agricole şi neagricole, mai ales în zonele de câmpie, vor avea efecte pozitive asupra climatului local, contribuind la combaterea efectelor secetelor excesive, ameliorarea climatului local şi a regimului hidric edafic, reducând evaporaţia şi transpiraţia la nivelul plantelor. În regiunile de munte şi deal, crearea de suprafeţe împădurite contribuie la reducerea eroziunii solului, îmbunătăţirea capacităţii de retenţie a apei şi atenuarea riscului la inundaţii şi a efectelor negative ale viiturilor. Pe lângă influenţa pozitivă asupra condiţiilor de climă, pădurile nou create contribuie şi la creşterea diversităţii biologice la nivel local prin refacerea habitatelor şi ecosistemelor şi crearea de zone de tranziţie propice dezvoltării populaţiilor de insecte, păsări şi mamifere. Prin funcţiile de natură ecologică, socială şi economică, pădurile furnizează şi alte bunuri şi servicii pentru societate, cum ar fi produsele lemnoase şi nelemnoase, spaţiu de recreere, înfrumuseţarea peisajului, care completează raţionamentul intervenţiei prin această măsură.

Cerinţele fişei sub-măsurii *Împădurirea şi crearea de suprafeţe împădurite* referitoare la împădurirea, întreţinerea plantaţiilor şi îngrijirea arboretelor au în vedere crearea de suprafeţe de pădure adaptate condiţiilor de mediu locale, urmărindu-se astfel aplicarea principiilor şi criteriilor de creare şi gestionare durabilă a pădurilor stabilite la nivel european şi naţional.

În vederea susţinerii obiectivelor legate de conservarea biodiversităţii locale pe suprafeţele de pădure nou înfiinţate, sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri va putea fi cumulat cu sprijinul acordat prin plăţile pentru anagajamentele de silvomediu, în condiţiile cumulative prevăzute de prevederile fişelor celor două măsuri.

Contribuţia la domeniile de intervenţie (DI)

DI 5E - *Promovarea conservării şi a sechestrării carbonului în agricultură şi silvicultură*

Prin realizarea de trupuri de pădure şi perdele forestiere se va promova stocarea carbonului în biomasa vegetală (din sol şi de deasupra solului), în materia organică moartă, precum şi în sol.

Contribuţia la obiectivele transversale "mediu" si "climă"

Suprafeţele forestiere create în baza sprijinului financiar oferit prin această măsură contribuie la promovarea sechestrării carbonului, adaptarea la efectele schimbărilor climatice, reducerea eroziunii solului, îmbunătăţirea capacităţii de retenţie a apei, precum şi la refacerea biodiversităţii locale. Sprijinul acordat prin această măsură contribuie la atingerea obiectivului de alocare a 30% din contribuţia totală a FEADR a programului de dezvoltare rurală pentru atenuarea schimbărilor climatice şi adaptarea la acestea, precum şi pentru protecţia mediului.

Nr. crt.	Zonă deficitară în păduri - Județul	Procent al suprafe?ei FFN ?i a VFAFFN din suprafața totală a județului
1	Calarasi	4,4%
2	Teleorman	5,1%
3	Constanta	5,4%
4	Ialomita	5,9%
5	Braila	6,0%
6	Galati	9,8%
7	Giurgiu	10,8%
8	Olt	10,9%
9	Dolj	11,5%
10	Botosani	11,7%
11	Tulcea	12,0%
12	Timis	12,5%
13	Vaslui	15,1%
14	Ilfov	15,9%

Anexa 8.2M.8.1-1

Cele mai secetoase luni IULIE / 1961-2012	
I	Iulie 1989 / 30.5 l/mp
II	Iulie 2012 / 40.5 l/mp
III	Iulie 2007 / 43.2 l/mp
IV	Iulie 1985 / 43.5 l/mp
V	Iulie 1992 / 44.3 l/mp
Sursa: Agenția Națională de Meteorologie, 2012	

Anexa 8.2M.8.1-2

Cele mai calduroase luni IULIE / 1961-2012	
I	Iulie 2012 / 23.7°C, abatere de 4.5°C
II	Iulie 2007 / 23.0°C, abatere de 3.8°C
III	Iulie 2002 / 22.0°C, abatere de 2.8°C
IV	Iulie 1987 / 21,9°C, abatere de 2.7°C
V	Iulie 1999 / 21,6°C, abatere de 2.4°C
Sursa: Agenția Națională de Meteorologie, 2012	

Anexa 8.2M.8.1-3

8.2.6.3. Domeniul de aplicare, nivelul de sprijin, precum și alte informații (defalcate pe sub-măsuri și tip de operațiuni)

8.2.6.3.1. **8.1 Împădurirea şi crearea de suprafeţe împădurite**

8.2.6.3.1.1. Sub-măsură:

- 8.1 - Împădurirea şi crearea de suprafeţe împădurite

8.2.6.3.1.2. Descrierea acțiunii

Sub-măsura 8.1, realizată în baza art. 22 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, are ca obiectiv creşterea suprafeţei ocupate de păduri la nivel național care va contribui la promovarea sechestrării carbonului, adaptarea la efectele schimbărilor climatice, reducerea eroziunii solului, îmbunătățirea capacității de retenție a apei, precum și la refacerea și conservarea biodiversității locale.

Sprijinul acordat are în vedere acoperirea costurilor lucrărilor de înființare a plantației, a celor de întreținere a plantaţiilor pe o perioadă de maximum 6 ani până la închiderea stării de masiv, a costurilor determinate de efectuarea a doua lucrări de îngrijire a arboretelor după închiderea stării de masiv, precum şi acoperirea pierderilor de venit agricol pentru o perioadă de 12 ani pentru suprafața împădurită.

Lucrările de împădurire până la atingerea stării de masiv (maximum primii 6 ani) se execută în baza unui proiect tehnic care va respecta *Normele tehnice nr. 1* (în cazul realizării de trupuri de pădure) sau *Normele tehnice nr. 2* (în cazul realizării de perdele forestiere de protecție) şi care va fi elaborat de persoane fizice sau persoane juridice de specialitate atestate de autoritatea naţională în domeniul silviculturii pentru proiectarea şi/sau executarea lucrărilor de îmbunătăţiri funciare din domeniul silvic.

Formulele şi schemele de împădurire vor lua în considerare speciile forestiere din *Lista speciilor forestiere de arbori şi arbuşti utilizate în lucrările de împăduriri* prezentată la capitolul *"Alte informaţii suplimentare specifice măsurii"* în Anexa 8.2M.8.1-5 .

Cele două lucrări de îngrijire ale arboretelor efectuate după închiderea stării de masiv se vor realiza avându-se în vedere ca indicele de închidere a coronamentului să nu scadă sub valoarea de 0,7. Prima lucrare de îngrijire a arboretelor se va realiza în anul 7 sau 8, iar a doua lucrare de îngrijire a arboretelor se va realiza în anul 10 sau 11, conform proiectului tehnic.

Materialul forestier utilizat la lucrările de împădurire trebuie să respecte prevederile legale în vigoare referitoare la producerea, comercializarea şi importul materialelor forestiere de reproducere.

Lucrările de înființare a plantațiilor forestiere se vor realiza în maximum 2 ani de la data semnării contractului de finanțare.

Până în ultimul an de acordare a primei aferente lucrărilor de întreținere a plantațiilor, terenurile cu suprafețe mai mari sau egale cu 100 ha, care fac obiectul proiectelor de împăduriri prin care sunt create trupuri de pădure, vor fi incluse în fondul forestier național.

Plantaţia forestieră realizată în baza prezentei sub-măsuri va fi menținută pe suprafața care face obiectul proiectului cel puţin pe perioada de implementare a contractului de finanțare, respectând condițiile referitoare la realizarea lucrărilor de împădurire, întreținere a plantațiilor și îngrijire a arboretelor prevăzute de fişa măsurii. Se va avea în vedere ca pe toată perioada cuprinsă între data finalizării ultimei lucrări de întreținere a plantației şi data finalizării contractului de finanțare indicele de închidere a coronamentului să nu scadă sub valoarea de 0,7.

Beneficiarii măsurii care sunt eligibili pentru orice componentă a *Primei 2* trebuie să respecte normele privind eco-condiţionalitatea, prevăzute de Titlul VI al Regulamentului (UE) nr. 1306/2013, stabilite prin legislaţia naţională, pe toate terenurile agricole aparţinând exploatației agricole şi pe toată perioada contractului de finanțare.

8.2.6.3.1.3. Tipul sprijinului

Sprijinul acordat prin această măsură este reprezentat de costuri standard, care se referă la:

- Prima de înființare a plantațiilor forestiere (denumită în cadrul măsurii ***Prima 1***), care acoperă și costurile de realizare a proiectului tehnic de împădurire.
- Prima anuală acordată pe unitatea de suprafață (denumită în cadrul măsurii ***Prima 2***), pentru o perioada de 12 ani, pentru acoperirea costurilor de întreținere și îngrijire a plantaţiei forestiere şi pentru compensarea pierderilor de venit agricol ca urmare a împăduririi.

8.2.6.3.1.4. Trimiteri către alte legi

Legislaţie UE:

- Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European şi al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind finanţarea, gestionarea şi monitorizarea politicii agricole comune şi de abrogare a Regulamentelor CEE nr. 352/78, CE nr. 165/94, CE nr. 2799/98, CE nr. 814/2000, CE 1290/2005 şi CE nr. 485/2008 ale Consiliului,
- Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 al Parlamentului European şi al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor norme privind plăţile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune şi de abrogare a Regulamentului CE nr. 637/2008 al Consiliului şi a Regulamentului CE nr. 73/2009 al Consiliuliu,
- Liniile directoare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate (publicate în OJ C244, 1.10.2004, p.2),

Legislaţie naţională:

- Ordinul ministrului apelor, pădurilor şi protecției mediului nr. 1648 din 31.10.2000 de aprobare a *Normelor tehnice privind compoziţii, scheme şi tehnologii de regenerare a pădurilor şi de împădurire a terenurilor degradate* (denumite în cadrul măsurii Normele tehnice nr.1);
- Ordinul ministrului agriculturii, alimentaţiei şi pădurilor nr. 636 din 23.12.2002 *privind aprobarea Îndrumărilor tehnice silvice pentru înfiinţarea, îngrijirea şi conducerea vegetaţiei forestiere din perdelele forestiere de protecţie* (denumite în cadrul măsurii Normele tehnice nr.2*);*
- Ordinul ministrului apelor, pădurilor şi protecției mediului nr. 1672 din 07.11.2000 privind aprobarea *Normelor tehnice pentru amenajarea pădurilor* (denumite în cadrul măsurii Normele tehnice nr.3),
- Legea nr. 107 din 15 iunie 2011 *privind comercializarea materialelor forestiere de reproducere, cu modificările și completările ulterioare.*

8.2.6.3.1.5. Beneficiarii

Beneficiarii sprijinului prin această măsură sunt deținătorii publici și privați de teren agricol şi neagricol şi formele asociative ale acestora.

8.2.6.3.1.6. Cheltuieli eligibile

Solicitanţii vor primi sprijin pentru împădurirea terenurilor agricole şi neagricole, constând în cele două tipuri de prime acordate. Costurile eligibile pentru cele două tipuri de prime sunt următoarele:

Costuri eligibile pentru calcularea ***Primei 1***:

- Costuri necesare întocmirii proiectului tehnic de împădurire (variabile în funcție de suprafața împădurită, care acoperă cheltuieli efectuate înaintea încheierii contractului). Formula de calcul (*formula 1*) a valorii cheltuielilor pentru proiectul tehnic se prezintă mai jos la titlul "*sume şi rate de sprijin",*
- Costuri legate de lucrările pentru înființarea plantației (costuri standard pentru cele trei tipuri de forme de relief – câmpie, deal, munte și cele două categorii de teren – agricol, neagricol).

Costuri eligibile pentru calcularea ***Primei 2***:

- Costuri legate de lucrările de întreținere a plantației pentru o perioadă de maximum 6 ani (perioada în care se efectuează lucrările de întreținere a plantației este stabilită în cadrul proiectului tehnic de împădurire), asimilată termenului de închidere a stării de masiv (costuri standard pentru fiecare an de întreținere a plantației și cele trei tipuri de forme de relief – câmpie, deal, munte).
- Costuri necesare realizării celor două lucrări de îngrijire a arboretelor efectuate după închiderea stării de masiv (costuri standard pentru cele două lucrări de îngrijire a arboretelor pe cele trei tipuri de forme de relief – câmpie, deal, munte);
- Compensații pentru acoperirea pierderilor de venit agricol ca urmare a împăduririi terenurilor agricole.

Deținătorii de terenuri agricole şi neagricole proprietate a statului şi deținătorii de terenuri agricole şi neagricole proprietate a unităților administrativ teritoriale (UAT) sau asociaţii ale acestora, beneficiază numai de sprijinul acordat în baza *Primei 1*.

Numai deţinătorii de terenuri agricole, încadraţi în categoria fermierilor activi (în baza art.9 din Regulamentul (UE) 1307/2013, conform prevederilor legislaţiei naţionale) la momentul depunerii aplicației, pot beneficia de compensații pentru acoperirea pierderilor de venit agricol ca urmare a împăduririi terenurilor (componentă a *Primei 2*).

8.2.6.3.1.7. Condiții de eligibilitate

Terenurile eligibile sunt cele agricole şi cele neagricole (conform definiţiilor prevăzute de fişa tehnică a măsurii).

Suprafaţa terenului propus pentru împădurire în vederea realizării de ***perdele forestiere de protecție*** va fi de

cel puţin 0,5 ha iar suprafaţa compactă minimă împădurită va fi de cel puţin 0,1 ha.

Suprafaţa terenului propus pentru împădurire în vederea realizării de ***trupuri de pădure*** va fi de cel puţin 1 ha, iar suprafaţa compactă minimă împădurită va fi de cel puţin 0,5 ha.

Următoarele categorii de teren nu sunt eligibile pentru sprijin prin această măsură:

- terenuri grevate de sarcini şi gajuri cu deposedare în favoarea unei terţe părţi, conform evidenţelor cadastrelor locale,
- terenuri care fac obiectul unor litigii,
- terenuri menţionate în programe sau planuri naţionale sau locale de amenajare a teritoriului ca deservind un interes public major,
- pajişti naturale permanente, cu excepţia celor afectate de fenomene de degradare a solului (conform proiectului tehnic),
- terenurile agricole pentru care există angajamente în derulare pentru agro-mediu şi climă.

În cazul terenurilor aflate în proprietatea statului, sprijinul se poate acorda doar dacă autoritatea care gestionează respectivele terenuri este un organism privat sau o unitate administrativ teritorială (UAT) de nivel LAU 2.

Deţinătorii de teren agricol şi neagricol nu trebuie să facă obiectul altor forme de sprijin din Fondurile ESI sau alte fonduri publice pentru aceeaşi suprafaţă de teren pe perioada de acordare a sprijinului în baza sub-măsurii 8.1, cu excepţia, după caz, a plăţilor directe (Pilonul I al PAC) sau a plăţilor compensatorii acordate pe suprafaţă prin măsurile de dezvoltare rurală. În cazul în care beneficiarul demarează lucrările de înfiinţare a plantaţiilor începând cu data de 1 octombrie, acesta poate să beneficieze pentru anul respectiv de plăţile directe acordate pe suprafaţă în baza Regulamentului (UE) 1307/2013. În situaţia demarării lucrărilor de împădurire înainte de data de 1 octombrie, parcelele respective nu mai pot beneficia de plăţi acordate pe suprafaţă în cadrul altor scheme în acel an de depunere a cererilor unice de plată pe suprafaţă.

Nu se acordă sprijin pentru plantarea de arbori din specii forestiere cu ciclu scurt de producţie, pomi de Crăciun sau arbori cu creştere rapidă întrebuinţaţi pentru producerea de energie.

Persoanele juridice aflate în dificultate aşa cum sunt definite conform prevederilor Liniilor directoare comunitare cu privire la ajutoarele de stat pentru salvarea şi restructurarea firmelor în dificultate nu sunt eligibile.

Proiectele de împădurire pe terenurile aflate în siturile Natura 2000 trebuie să corespundă obiectivelor stabilite pentru aceste zone.

8.2.6.3.1.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecţie

Principii privind stabilirea criteriilor de selecţie:

- Principiul amplasării terenului (se va acorda prioritate terenurilor propuse pentru împădurire situate

în zonele deficitare în păduri);

- Principiul mărimii plantaţiei (se va acorda prioritate terenurilor propuse pentru împădurire cu suprafaţă mai mare);
- Principiul funcției de protecție (se va acorda prioritate realizării de perdele forestiere de protecție);
- Principiul funcției de reabilitare a terenurilor (se va acorda prioritate împădurii terenurilor afectate de fenomene de degradare a solului, cum ar fi eroziunea, deşertificarea, etc.);
- Principiul diversității speciilor (se va acorda prioritate lucrărilor de împădurire care propun cel puțin 2 specii de bază în compoziție).

Principiile de selectie vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitantilor, o mai buna utilizare a resurselor financiare și directionarea acestora in conformitate cu prioritatile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.6.3.1.9. Sume și rate de sprijin aplicabile

Sume şi rate de sprijin:

Valorile primelor anuale acordate pentru lucrările de împădurire sunt prezentate în Anexa 8.2M.8.1-4. Detalierea metodologiei de calcul a primelor se prezintă în capitolul *"Metodologia pentru calcularea sprijinului"*.

Formula de calcul a costului întocmirii proiectului tehnic de împăduriri este următoarea:

Cost proiectare = VB + n*VM*2%, (denumită în cadrul măsurii *formula 1*)

unde

- VB - costul minim necesar pentru elaborarea unui proiect de împădurire pe suprafața minimă admisă – 590 (euro)
- n (ha) – numărul total de hectare propus pentru împădurire în cadrul proiectului
- VM (euro) – costul mediu național de împădurire unui hectar de teren agricol și neagricol (înființarea și întreținerea plantațiilor) – 8.889 euro

În caz de forţă majoră, constatată conform prevederilor legale, în anul definitivării lucrării de înființare a plantației, dacă plantația este calamitată, costurile de întreținere calculate pentru primul an se vor suplimenta pentru refacerea plantației (până la maxim 75% din costul standard legat de lucrările pentru înființarea plantației), cu scopul atingerii obiectivelor propuse.

	Terenuri agricole			Terenuri neagricole		
	Câmpie	Deal	Munte	Câmpie	Deal	Munte
Prima 1	Euro pe hectar	Euro pe hectar	Euro pe hectar	Euro pe hectar	Euro pe hectar	Euro pe hectar
Proiect tehnic	Conform formulei 1	Conform formulei 1	Conform formulei 1	Conform formulei 1	Conform formulei 1	Conform formulei 1
Înfiin?are	3994	2528	2619	4393	2639	2730
Prima 2	Euro pe hectar	Euro pe hectar	Euro pe hectar	Euro pe hectar	Euro pe hectar	Euro pe hectar
Între?inere anul 1	1138	1443	487	1138	1443	487
Între?inere anul 2	2423	1923	1295	2423	1923	1295
Între?inere anul 3	1671	1438	1198	1671	1438	1198
Între?inere anul 4	899	834	109	899	834	109
Între?inere anul 5	632	465	109	632	465	109
Între?inere anul 6	632	465	55	632	465	55
Îngrijire anii 7/8	191	191	191	191	191	191
Îngrijire anii 10/11	157	157	262	157	157	262
Marja netă standard	190	190	190	-	-	-
Plata unică pe suprafa?ă	PD*	PD	PD	-	-	-
*PD - plata unică pe suprafa?ă acordată, aferentă anului de campanie						

Anexa 8.2M8.1-4

8.2.6.3.1.10. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.6.3.1.10.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Risc(uri) la implementarea măsurii:

Posibilitatea de verificare și control a măsurii se bazează pe rezultatele evaluării ex-ante realizate de către AM și Agențiile de Plăți, evaluare care ia în considerare rezultatele controalelor efectuate inclusiv în perioada de programare anterioară, așa cum prevede articolul 62 din Regulamentul (UE) 1305/2013.

În perioada de programare 2014-2020, se estimează că pot exista o serie de riscuri specifice dintre care enumerăm:

- nedeclararea tuturor suprafețelor din cadrul exploatației, unde se solicită acest lucru,
- identificarea corectă a parcelelor agricole,
- perioada de depunere a cererilor de plată (depunerea cu întârziere),
- nerespectarea standardelor de eco-condiţionalitate la nivelul fermei pentru beneficiarii care trebuie să respecte criteriile,
- stabilirea conformității în ceea ce privește respectarea prevederilor proiectului tehnic de împădurire referitoare la compoziția de împădurire și schema de plantare,
- stabilirea indicelui de închidere a coronamentului după parcurgerea lucrărilor de îngrijire a arboretelor,

- conditii climatice extreme, precum seceta si temperaturi foarte ridicate vara, in zonele cu deficit mare de suprafata împădurită, care pot influența dezvoltarea plantațiilor.

8.2.6.3.1.10.2. Acțiuni de reducere a riscului

Acţiuni de reducere a riscului

Dintre măsurile luate pentru îmbunătăţirea implementării măsurii şi reducerii riscurilor, menţionăm:

- identificarea prin mijloace electronice a parcelelor agricole,
- promovarea anuală a unor ample campanii de informare a beneficiarilor prin care se diseminează informații legate de derularea corectă a implementării contractului de finanțare,
- definirea de proceduri clare de control al respectării compoziției şi schemelor de plantare şi a indicelui de închidere a coronamentului,
- sistemul de sancţiuni dezvoltat pentru măsura de împăduriri şi crearea de suprafețe împădurite va trebui să fie unul progresiv, nivelul penalităţilor aplicate beneficiarilor să fie corelat cu impactul rezultat în urma nerespectării diferitelor cerințe din proiectul tehnic de împăduriri sau prevăzute în fişa măsurii,
- suplimentarea costurilor de întreținere calculate pentru primul an (cu până la maxim 75% din costul standard legat de lucrările pentru înființarea plantației), cu scopul refacerea plantaţiei pentru asigurarea atingerii obiectivelor propuse, în caz de forţă majoră dacă plantația este calamitată (constatată conform prevederilor legale).

În plus, experiența dobândită în perioada de programare 2007-2013 a relevat faptul că sistemul de control existent a asigurat verificarea respectării condițiilor şi angajamentelor asumate de beneficiari. De asemenea, sistemul de sancţiuni dezvoltat pentru măsura de împădurire a terenurilor agricole (M.221) este unul progresiv, nivelul penalităţilor aplicate beneficiarilor fiind corelat cu impactul rezultat în urma nerespectării diferitelor tipuri de condiţii specifice măsurii. Acest sistem va fi preluat şi adaptat specificităţilor Măsurii 8.

Angajamentele asumate de către beneficiari în cadrul acestei măsuri vor fi verificate prin metode administrative şi pe teren, asigurându-se eficacitatea şi eficienţa acestora prin prevederile procedurale specifice. Verificările administrative vor viza toate angajamentele aflate în derulare, bazându-se pe informaţiile înregistrate în sistemul informatic de gestionare a cererilor de finanţare şi pe verificări încrucişate cu alte baze de date relevante (inclusiv IACS şi LPIS). Verificările pe teren vor fi făcute asigurându-se reprezentativitatea şi nivelul adecvat al eşantioanelor de control raportate la angajamentele eligibile, prin verificări vizuale şi documentare care să confirme respectarea cerinţelor. Angajamentele selecționate pentru control la fața locului vor fi verificate în momentul în care pot fi verificate cele mai multe dintre cerințele și standardele pentru scopurile selectate de control.

Manualele de proceduri aferente etapelor fluxului procedural (promovarea măsurilor şi informarea beneficiarilor, depunerea şi administrarea cererilor de plată, analiza de risc şi eşantionarea, controlul pe teren şi supracontrolul, autorizarea plăţilor, monitorizarea şi raportarea) vor fi elaborate de Agenţia de Plăţi (sau o altă entitate delegată dacă este cazul) şi avizate de Autoritatea de Management, înaintea aprobării la

nivelul Ministerului.

În urma analizei realizate de Autoritatea de Management şi Agenţiile de Plăţi pe baza experienţei din perioada 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea şi controlul măsurii atât prin prisma pregătirii profesionale cât şi îmbunătăţirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

8.2.6.3.1.10.3. Evaluarea generală a măsurii

Măsură contribuie la creşterea suprafeţei acoperite cu pădure, cu efecte benefice pentru factorii de mediu şi asupra climatului local.

Verificabilitatea şi controlul măsurii va fi asigurată prin prisma pregătirii profesionale cât şi îmbunătăţirii continue a procedurilor de lucru la nivelul agenţiilor responsabile cu implementarea măsurii, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene. În vederea asigurării expetizei tehnice necesare asigurării unor verificări eficiente, pot fi încheiate acorduri de delegare ale unor funcţii specifice sau protocoale de colaborare cu instituţiile specializate.

În acest sens vor fi elaborate proceduri pentru toate etapele fluxului de implementare tehnică, dându-se o atenţie deosebită controalelor administrative (inclusiv a verificărilor incrucişate cu bazele de date IACS şi LPIS) şi a celor pe teren.

8.2.6.3.1.11. Metodologia de calcul al nivelului sprijinului

Metodologia pentru calcularea sprijinului

Metodologia de calcul a costurilor standard utilizate pentru lucrările de înfiinţare, întreţinere şi îngrijire a plantaţiilor forestiere a fost realizată prin expertiza Institutului de Cercetări şi Amenajări Silvice (ICAS). Datele au fost cuantificate pe principalele compoziţii de împădurire şi zone geografice (câmpie, deal, munte) şi au avut în vedere prevederile *Normelor tehnice nr.1*, *Normelor de timp şi producţie unificate pentru lucrări din silvicultură*, tarifele orare corespunzătoare valorii manoperei pentru muncitori conform Institutului Naţional de Statistică, precum şi preţurile medii utilizate de Regia Naţională a Pădurilor pentru vânzarea de puieţi forestieri şi pentru executarea lucrărilor de împădurire. Formulele de împădurire pentru care s-au conceput şi calculat devizele estimative sunt cele care apar cu frecvenţa cea mai mare în *Normele tehnice nr.1*.

Pentru calculul costurilor standard legate de lucrările de înfiinţare a plantaţiei ICAS a utilizat costuri cu pregătirea terenului (cosit, scarificat, arat, discuit, taierea tufisurilor/arbustilor, manipulare şi transport materiale) şi costuri cu înfiinţarea plantaţiilor (achiziţionarea puieţilor forestieri, costul cu transportul

materialelor necesare lucrărilor de împăduriri la locul şi interiorul şantierului, descărcarea materialelor şi manipularea puieților prin purtare directă, săparea şanțurilor de depozitare a puieților, pichetarea terenului în vederea împăduririi, plantarea puieţilor în teren pregătit sau nepregătit, retezarea tulpinii puieţilor după plantare, lucrări de prevenire şi combatere a bolilor şi dăunătorilor, costul substanței chimice utilizate, materializarea pietelor de proba).

Formula (*formula 1*) de calcul a costului întocmirii proiectului tehnic de împăduriri a fost propusă de ICAS şi ajustată de MADR. Astfel, procentul de 2% din *formula 1* a fost asimilat procentului de 3% din HG 363/2010 *privind aprobarea standardelor de cost pentru obiective de investitii finanțate din fonduri publice,* reprezentând procentul alocat cheltuielilor cu proiectarea şi ingineriea, din valoarea investiţiei de bază.

Pentru calculul costurilor standard legate de lucrările de întreținere a plantației ICAS a utilizat costuri cu revizuirea plantației, achiziționarea puieților forestieri necesari lucrărilor de completare, costul cu lucrările de completare, mobilizarea manuală și mecanică a solului, transportul materialelor necesare lucrărilor de împăduriri la locul şi interiorul şantierului, descărcarea materialelor şi manipularea puieților prin purtare directă, săparea şanțurilor de depozitare a puieților, pichetarea terenului în vederea împăduririi, retezarea tulpinii puieților după plantare, descopleşirea speciilor forestiere de specii ierboase şi lemnoase, tratarea manuală a puieților sau gropilor de plantat cu substanțe chimice, combaterea dăunătorilor prin stropiri, protejarea puieților împotriva vătămărilor produse de vânat prin aplicarea de substanțe repelente, costul substanței chimice utilizate.

Pentru calculul costurilor standard legate de lucrările de îngrijire a arboretelor efectuate după închiderea stării de masiv, ICAS a utilizat costuri cu descopleşirea, degajarea și curățirea arboretelor.

Metodologia de calculul pentru pierderea de venit a avut la bază datele furnizate de Institutul Naţional de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie şi Protecţia Mediului (ICPA).

Valoarea compensației pentru pierderea de venit pentru terenurile agricole reprezintă suma dintre plata unică pe suprafață acordata în anul de campanie și 80% din valoarea marjei nete standard rezultată din scăderea din valorea marjei brute standard medii stabilite la nivel național pentru terenurile arabile (pentru calcul se utilizează doar marjele brute standard medii pentru primele principalele 7 culturi de câmp ca și pondere în suprafața agricolă cultivată), a cheltuielilor fixe legate de combustibili şi forţa de muncă aferente lucrărilor agricole specifice terenurilor arabile. Pentru evitarea supracompensării, din valoarea calculată a marjei nete standard se deduce valoarea posibilelor venituri pe care beneficiarul le-ar putea avea în anul 10 sau 11 din efectuarea ultimei lucrări de îngrijire a arboretelor, apreciate la 20% din valoarea marjei nete standard pe toata perioada de implementare a contractului de finanțare.

Informații detaliate referitoare la modul de calcul al costurilor standard și al pierderilor de venit specifice sub-măsurii se regăsesc în cadrul **Anexei la PNDR 8.2.M8 – Metodologia de calcul a costurilor standard și a pierderilor de venit.**

În conformitate cu prevederile art. 62 din Regulamentul (UE)1305/2013, în Anexele 8.2.M8.1-6.1 și 8.2.M8.1-6.2 se regăsesc ***certificările calculelor*** de către organisme independente.

REGIA NAŢIONALĂ A PĂDURILOR – ROMSILVA

INSTITUTUL DE CERCETĂRI ŞI AMENAJĂRI SILVICE
Registrul comerţului J 40/450/1991 - Cod de înregistrare fiscală RO 2607964/1992
Oraş Voluntari, Bulevardul Eroilor nr. 128, cod 077190, judeţul ILFOv
Telefon: 3503238; 3503239; 3503240; 3503241; 3503242; 3503243; 3503244; Fax:3503245
email: icas@icas.ro http://www.icas.ro

Nr. Certificat: 01688
ISO 14001: 2004

București, 25.06.2014

Nr. înregistrare 2146

DECLARAȚIE PRIVIND CARACTERUL ADECVAT AL METODOLOGIEI (STUDIULUI) ȘI PRECIZIA CALCULELOR,

în temeiul art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului

În conformitate Art. 62 Posibilitatea de a verifica si de a controla măsurile din cadrul Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, care stipulează: *" ...În acest scop, un organism independent din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile pentru implementarea programului și care dispune de expertiza corespunzătoare efectuează calculele sau confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor. În programul de dezvoltare rurală se include o declarație care confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor"*,

noi,

INSTITUTUL DE CERCETĂRI ȘI AMENAJĂRI SILVICE (ICAS),

în calitate de autor al **componentei**

"DEVIZE ESTIMATIVE PRIVIND COSTURILE MEDII ALE LUCRĂRILOR DE ÎMPĂDURIRE PENTRU TERENURILE AGRICOLE ȘI NEAGRICOLE, CARE FAC OBIECTUL MĂSURII 8.1. DIN PNDR 2014-2020",

din cadrul studiului

„Studiu privind costurile medii ale lucrărilor de împădurire pentru terenurile agricole și neagricole și pierderile de venit pentru terenurile agricole care urmează a fi împădurite (elemente aferente Măsurii 8.1 din PNDR 2014-2020"

(realizat în cadrul procesului de programare pentru PNDR 2014-2020)

confirmăm prin prezenta declarație ***caracterul adecvat al metodologiei (studiului) și precizia calculelor realizate în cadrul componentei menționate mai sus, precum și rezonabilitatea ipotezelor, a valorilor costurilor și veniturilor utilizate, precum și a indicatorilor folosiți în cadrul metodologiei.***

Director,

dr.ing. **Romică TOMESCU**

Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice (ICAS)

REGIA NAȚIONALĂ A PĂDURILOR INSTITUTUL DE CERCETĂRI ȘI AMENAJĂRI SILVICE

Anexa 8.2.M8.1-6.1

INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARE-DEZVOLTARE PENTRU PEDOLOGIE AGROCHIMIE ȘI PROTECȚIA MEDIULUI – ICPA București
Bd. Mărăști nr. 61, 011464 sect. 1 București, ROMÂNIA
Cont: RO72RZBR0000060000671307 – Raiffeisen BANK Agenția Dorobanți,
Cont: RO30TREZ7015069xxx006353 – ATCP București
Cod fiscal nr.: RO 18107639 Reg. Comerțului: J40/18719/2005
Tel.: +40-0213184458, 0213184349; Fax: +40-0213184348
Web:http://www.icpa.ro E-mail: office@icpa.ro
CP nr. 71 OFICIUL POȘTAL 32

București, 25.06.2014
Nr. înregistrare
1480/25.06.2014

DECLARAȚIE PRIVIND CARACTERUL ADECVAT AL METODOLOGIEI (STUDIULUI) ȘI PRECIZIA CALCULELOR,

în temeiul art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului

În conformitate Art. 62 Posibilitatea de a verifica si de a controla măsurile din cadrul Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, care stipulează: *"...În acest scop, un organism independent din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile pentru implementarea programului și care dispune de expertiza corespunzătoare efectuează calculele sau confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor. În programul de dezvoltare rurală se include o declarație care confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor"*,

noi,

INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARE-DEZVOLTARE PENTRU PEDOLOGIE, AGROCHIMIE ȘI PROTECȚIA MEDIULUI – ICPA București,

în calitate de autor al **componentei**

"PIERDERILE DE VENIT PENTRU TERENURILE AGRICOLE CARE URMEAZĂ A FI ÎMPĂDURITE",

din cadrul studiului

„Studiu privind costurile medii ale lucrărilor de împădurire pentru terenurile agricole și neagricole și pierderile de venit pentru terenurile agricole care urmează a fi împădurite (elemente aferente Măsurii 8.1 din PNDR 2014-2020"
(realizat în cadrul procesului de programare pentru PNDR 2014-2020)

confirmăm prin prezenta declarație ***caracterul adecvat al metodologiei (studiului) și precizia calculelor realizate în cadrul componentei menționate mai sus, precum și rezonabilitatea ipotezelor, a valorilor costurilor și veniturilor utilizate, precum și a indicatorilor folosiți în cadrul metodologiei.***

ICPA București România

Director General,

Cătălin SIMOTA
Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului

Anexa 8.2.M8.1-6.2

8.2.6.3.1.12. Informații specifice măsurii

Definition and justification of the holding size above which support will be conditional on the submission of a forest management plan or equivalent instrument in line with sustainable forest management

Conform legislației din România numai pentru terenurile cu destinație forestieră, din Fondul Forestier Național (FFN), este necesară întocmirea de amenajamente silvice, în scopul gestionării pădurilor.

Suprafețele sub 100 de hectare care urmează a se împăduri în cadrul sub-măsurii își păstrează destinația agricolă (atât terenurile definite ca agricole în înțelesul măsurii, cât și cele definite ca neagricole), nefiind incluse în FFN.

Pentru suprafețele mai mari sau egale cu 100 de hectare, care, în baza cerințelor măsurii, vor fi incluse în FFN, proprietarii vor întocmi amenajamente silvice în conformitate cu legislația în domeniu. Limita de 100 de hectare stabilită în cadrul fișei sub-măsurii a avut în vedere suprafața minimă necesară pentru constituirea unei unități de producție, astfel încât principiul continuității definit în cadrul *Normelor tehnice nr.3*, respectiv asigurarea în mod continuu de produse lemnoase și de altă natură, precum și de servicii de protecție și sociale cât mai mari și de calitate superioară, să poată fi respectat.

Definiția unui "instrument echivalent"

Pentru suprafețele sub 100 de hectare împădurite în baza sub-măsurii 8.1, până la încheierea contractului de finanțare, beneficiarul va trebui să respecte condițiile de administrare a plantației forestiere prevăzute în fișa măsurii, respectiv prevederile proiectului tehnic de împădurire până la închiderea stării de masiv, cerința ca la aplicarea lucrărilor de îngrijire a arboretelor, indicele de închidere a coronamentului să nu scadă sub valoarea de 0,7, precum și cerința ca pe toată perioada cuprinsă între data finalizării ultimei lucrări de întreținere a plantației și data finalizării contractului de finanțare indicele de închidere a coronamentului să nu scadă sub valoarea de 0,7.

[Împădurire și crearea de păduri] Identificarea de specii, zone și metode care urmează să fie utilizate pentru a evita împăduririle necorespunzătoare în conformitate cu articolul 6 litera (a) din [DA RD - C (2014) 1460], inclusiv descrierea de mediu și climă, condițiile din zonele în care este prevăzută împădurirea în conformitate cu articolul 6 litera (b) din același regulament

Proiectele de împăduriri în cadrul măsurii se vor realiza în baza Normelor tehnice nr.1 şi nr.2. În cadrul măsurii se vor utiliza specii adaptate condițiilor locale, utilizate în cadrul formulelor de împădurire conform prevederilor celor două norme tehnice. Conform precizărilor din fișa măsurii, proiectele de împădurire realizate pe terenuri aflate în siturile Natura 2000 trebuie să corespundă obiectivelor stabilite pentru aceste zone. De asemenea, pajiştile naturale permanente, cu excepţia celor afectate de fenomene de degradare a solului (conform proiectului tehnic) nu sunt eligibile pentru finanțare, conform precizărilor din fișa măsurii. În acelaşi timp, terenurile agricole aflate sub angajamente de agro-mediu şi climă nu pot fi împădurite prin această măsură.

Numărul de puieți la hectar utilizați pentru împăduriri este specificat în proiectul tehnic, respectând cerințele din normele tehnice de împăduriri. Speciile utilizate în cadrul proiectelor tehnice sunt cele precizate în

capitolul *”Alte informaţii suplimentare specifice măsurii”*. Lista de specii este rezultatul unei adaptări pe baza listei prezentate în cele două norme tehnice. Au fost excluse speciile care nu sunt autohtone sau hibrizii utilizați în lucrările de împăduriri în România (ex. Quercus rubra, Populus euramericana). Au fost păstrate totuși specii care, deși nu sunt autohtone, s-au adaptat condițiilor locale, fiind foarte importante pentru lucrările de reconstrucție ecologică sau pentru împădurirea zonelor afectate de fenomene de deșertificare (ex. Robinia pseudoacacia).

În cadrul măsurii se va acorda prioritate terenurilor propuse pentru împădurire situate în zonele deficitare în păduri.

[Împădurire și crearea de păduri] Definirea cerințelor minime de mediu prevăzute la articolul 6 din [DA RD - C (2014) 1460]

Prin normele tehnice de împadurire se urmărește crearea de păduri adaptate condițiilor locale de climă și sol. Astfel, la alegerea speciilor se are în vedere realizarea de culturi forestiere corespunzătoare condițiilor staționale, funcțiilor ecologice, sociale și economice atribuite în prealabil. Pentru aceasta, într-o primă etapă se stabilește compoziția-țel optimă de referință pentru fiecare suprafață destinată lucrărilor de împădurire. Prin compoziția-țel optimă de referință se înțelege asocierea și proporția speciilor din cadrul unui arboret, care îmbină în modul cel mai favorabil exigențele ecologice ale speciilor din cele mai valoroase provenienţe, cu cerințele social economice, în momentul final al existenței lui. Ca urmare, prin normele tehnice se solicită ca pentru stabilirea speciilor și a formulelor și tehnologiilor de împădurire, în cadrul fiecărui proiect tehnic de împăduriri să se realizeze o analiză ecosistemică a condițiilor staționale – sol și climă – și a vegetației existente, naturală sau introdusă și chiar a vegetației ierbacee, care să se finalizeze prin întocmirea fișei staționale specifice fiecărui proiect. Aceasta, în cadrul proiectului tehnic de împăduriri, va fi însoțită și de o cartare staționala la scară mare a suprafețelor care urmează a se împăduri. Pentru asigurarea corespondenței între cerințele speciilor forestiere utilizate în lucrările de împădurire şi specificul condițiilor naturale, normele tehnice oferă posibilitatea alegerii speciilor, compoziţiilor, schemelor şi tehnologiile de împădurire dintr-un număr de total de 257 de combinații (Grupe ecologice și Grupe staționale). Astfel, specificitatea ecologică a fiecărei zone care urmează a fi împădurită este reprezentată de una din combinațiile de grupe ecologice sau grupe staționale.

8.2.6.4. Alte specificații importante relevante pentru întelegerea și implementarea măsurii

Definiţii relevante pentru măsura 8. ***Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere și ameliorarea viabilității pădurilor***

Terenul agricol reprezintă o suprafaţă de teren din categoriile de folosinţă teren arabil, pajiști permanente și culturi permanente, care au fost folosite în scopuri agricole pe parcursul ultimilor 2 ani. Terenul agricol eligibil destinat împăduririi trebuie să fi fost declarat la Agenţia de Plăţi şi Intervenţie pentru Agricultură (APIA) în urmă cu cel puţin 2 ani (minim 2 campanii integrale de primire a cererilor unice de plată pe suprafaţă), iar pentru acest teren trebuie să fi fost respectate în această perioadă standardele de eco-condiţionalitate relevante.

Terenul neagricol reprezintă o suprafaţa de teren care nu este utilizată în scop agricol (inclusă în blocurile fizice identificate în LPIS - Land Parcel Identification System) sau care are utilizare agricolă şi are categoriile de folosinţă teren arabil, pajişti permanente şi culturi permanente, fiind identificată în LPIS, dar pentru care nu a fost asigurat un nivel minim de întreţinere prin respectarea standardelor de eco-condiţionalitate relevante pe parcursul ultimilor 2 ani (minim 2 campanii integrale de primire a cererilor unice de plată pe suprafaţă).

Pădurea reprezintă o suprafaţă de teren care se întinde pe mai mult de 0,25 ha, cu arbori mai înalţi de 5 m şi consistenţa de peste 10%. (Conform definiției din Codul silvic (L46/2008 - art.2 (1)), adaptată prin includerea consistenței de 10% conform R1305/2013 - art.2 (1) (r).

Perdelele forestiere de protecţie reprezintă formaţiunile cu vegetaţie forestieră, amplasate la o anumită distanţă unele faţă de altele sau faţă de un obiectiv cu scopul de a-l proteja împotriva efectelor unor factori dăunători şi/sau pentru ameliorarea climatică, economică şi estetico-sanitară a terenurilor. În categoria perdelelor de protecţie se încadrează şi cordoanele forestiere.

Starea de masiv reprezintă stadiul din care o regenerare se poate dezvolta independent, ca urmare a faptului că exemplarele componente ale acesteia realizează o desime care asigură condiţionarea lor reciprocă în creştere şi dezvoltare, fără a mai fi necesare lucrări de completări şi întreţineri.

Amenajamentul silvic reprezintă documentul de bază în gestionarea pădurilor, cu conţinut tehnico-organizatoric şi economic, fundamentat ecologic, întocmit pe o perioadă de 10 (5) ani şi aprobat de autoritatea publică centrală care răspunde pentru silvicultură.

Unitatea de producţie şi/sau protecţie reprezintă suprafaţa de fond forestier pentru care se elaborează un amenajament silvic.

Lista speciilor forestiere de arbori şi arbuşti utilizate pentru lucrările de împădurire este prezentată în Anexa 8.2M.8.1-5.

Lista speciilor forestiere de arbori ?i arbu?ti utilizate în lucrările de împăduriri

Lista speciilor forestiere de arbori ?i arbu?ti utilizate în lucrările de împăduriri, pentru realizarea de trupuri de pădure.

Arbori	
- Stejar pedunculat (Quercus robur)	- Salcie albă (Salix alba)
- Stejar pufos (Quercus pubescens)	- Salcie căpreasca (Salix caprea)
- Stejar brumăriu (Quercus pedunculiflora)	- Salcie plesnitoare (Salix fragilis)
- Cer (Quercus cerris),	- Salcâm (Robinia pseudoacacia)
- Gârniţă (Quercus frainetto)	- Glădiţă (Gleditsia triacanthos)
- Gorun (Quercus petraea)	- Carpen (Carpinus betulus)
- Fag (Fagus sylvatica)	- Cărpiniţă (Carpinus orientalis)
- Păr sălbatic (Pirus pyraster)	- Castan (Castanea sativa)
- Cireş sălbatic (Prunus avium)	- Plop alb (Populus alba)
- Măr (Malus sylvestris)	- Plop negru (Populus nigra)
- Nuc comun (Juglans regia)	- Paltin de câmp (Acer platanoides)
- Mesteacăn (Betula pendula)	- Paltin de munte(Acer pseudoplatanus)
- Ulm de câmp (Ulmus minor)	- Ar?ar tătăresc (Acer tataricum)
- Ulm de Turkestan (Ulmus pumila)	- Jugastru (Acer campestre)
- Ulm de munte (Ulmus glabra)	- Scorus (Sorbus aucuparia)
- Tei argintiu (Tilia tomentosa)	- Sorb (Sorbus torminalis)
- Tei de deal (Tilia cordata)	- Molid (Picea abies)
- Tei cu frunza mare (Tilia platyphyllos)	- Brad(Abies alba)
- Anin negru (Alnus glutinosa)	- Larice (Larix decidua)
-Anin alb (Alnus incana)	- Pin silvestru (Pinus sylvestris)
- Mojdrean (Fraxinus ornus)	- Pin negru (Pinus nigra)
- Frasin comun (Fraxinus excelsior)	- Zâmbru (Pinus cembra)
-Frasin cu frunză îngustă (Fraxinus angustifolia)	- Ienupăr (Juniperus communis)
- Frasin pufos (Fraxinus pallisiae)	
Arbuşti	
- Alun (Corylus avellana)	- Lemn câinesc (Ligustrum vulgare)
- Alun turcesc (Crylus columa)	- Scumpie (Cotinus coggyria)
- Păducel (Crataegus monogyna)	- Sălcioară (Eleagnus angustifolia)
- Corn (Cornus mas)	- Sânger (Cornus sanguinea)
- Coacăz negru (Ribes nigrum)	- Cătina roşie (Tamarix ramosissima)
- Măceş (Rosa canina)	- Pa?achină (Rhamnus frangula)
- Călin (Viburnum opulus)	- Jneapăn (Pinus mugo)
- Liliac (Syringa vulgaris)	- Vi?in (Prunus cerasus)
- Cătină albă (Hippophae rhamnoides)	

Lista speciilor forestiere de arbori ?i arbu?ti utilizate în lucrările de împăduriri, pentru realizarea de perdele forestiere de protec?ie.

- Stejar pedunculat (Quercus robur)	- Tei cu frunza mare (Tilia platyphyllos)
- Stejar pufos (Quercus pubescens)	- Oţetarul roşu (Rhus typhina)
- Stejar brumăriu (Quercus pedunculiflora)	- Sălcioară (Eleagnus angustifolia)
- Cer (Quercus cerris)	- Jugastru (Acer campestre)
- Salcâm (Robinia pseudoacacia)	- Ar?ar tătăresc (Acer tataricum)
- Glădiţă (Gleditsia triacanthos)	- Vişinul turcesc (Prunus mahaleb)
- Ulm de Turkestan (Ulmus pumila)	- Cenuşer (Ailanthus altissima)
- Pin negru (Pinus nigra)	- Socul negru (Sambucus nigra)
- Nuc comun (Juglans regia)	- Maclura (Maclura pomifera)
- Măr (Malus sylvestris)	- Păducel (Crataegus monogyna)
- Paltin de câmp (Acer platanoides)	- Sânger (Cornus sanguinea)
- Paltin de munte(Acer pseudoplatanus)	- Scumpia (Cotynus coggygria)
- Tei argintiu (Tilia tomentosa)	- Liliacul (Syringa vulgaris)
- Tei de deal (Tilia cordata)	- Cătina roşie (Tamarix ramosissima)

Anexa 8.2M.8.1-5

8.2.7. M09 - Înfiinţarea grupurilor de producători în sectorul pomicol (art 27)

8.2.7.1. Baza legală

Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Regulamentul de Implementare (UE) *nr. ...pentru stabilirea normelor de aplicare a Regulamentului (UE) Nr. 1305/2013*

Regulamentul Delegat (UE) *nr. .... al Comisiei de completare a Regulamentului (UE) Nr. 1305/2013 şi de introducere a unor dispoziţii tranzitorii*

Regulamentul (UE) nr. 1303/2013

Regulamentul Delegat (UE) nr. 480/2014 *de completare a Regulamentului (UE) nr. 1303/2013.*

Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 215/2014 *al Comisiei de completare a Regulamentului (UE) nr. 1303/2013.*

8.2.7.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv logica intervenției și contribuția la DI și obiectivele transversale

În cazul sectorului pomicol, factorul principal ce a condus la declinul sectorului este fărâmiţarea excesivă a terenurilor, cu precădere în zona colinară, favorabilă culturilor pomicole, suprafața medie a suprafeţelor pomicole deţinute de exploataţii agricole fiind în 2010 de 0.38 ha, mult mai mică decât suprafața minimă necesară unei exploataţii pomicole pentru a deveni viabilă (în funcție de cultură și de sistemul de cultură folosit: minimum 0,3 ha-5 ha).

Slaba asociere şi cooperare în scopul producerii, dar mai ales al valorificării în comun a producţiei de fructe, este un alt factor important ce influențat negativ valorificarea producției, calitatea produselor, aprovizionarea cu input-uri şi implicit veniturile pomicultorilor.

În contextul problemelor structurale ale sectorului pomicol (dimensiunea mică și fărâmițarea exploatațiilor, numărul mare de exploataţii de mici dimensiuni etc.), dar și a efectelor schimbărilor climatice şi a gradului redus de adaptare la cerințele pieței, asocierea și cooperarea dintre producatori sunt esențiale în ceea ce privește consolidarea puterii de negociere, procurarea utilajelor şi tehnologiilor agricole, creşterea gradului de acces la credite, introducerea inovațiilor și a ideilor noi de management.

Obiectivul principal al structurilor de acest tip este valorificarea produselor membrilor, astfel degrevand producatorul de sarcina vânzării producției, ceea ce contribuie direct la o mai bună integrare a producătorilor agroalimentari pe piaţă şi la nivelul lanţurilor scurte de aprovizionare.

Prin aceasta măsură se va acorda sprijin pentru înfiinţarea grupurilor de producători în scopul asigurării legăturii cu piaţa, îmbunătățirii şi adaptării producției atât la cerințele pieței (incluzând aspectele legate de caracterul cantitativ, calitativ și continuu al aprovizionării, și de siguranță alimentară) cât și la preferințele

consumatorilor.

Contribuţia măsurii la domeniile de intervenţie

DI 3A

Sprijinul acordat prin aceasta masura va contribui la crearea lanțurilor alimentare scurte şi este necesar din perspectiva deschiderii oportunităților de piață pentru fermieri prin promovarea și vânzarea în comun a produselor, aproape de sursa de producție.

Contribuţia la temele orizontale

Inovare

Datorita cooperarii dintre micii fermieri sunt posibile actiuni inovative ce nu pot fi realizate in afara unei forme asociative precun dezvoltarea de noi metode de păstrare a producției agroalimentare pentru creșterea siguranței alimentare, de produse adaptate mai bine cerințelor pieței și de metode de utilizare a deşeurilor și de epurare a apei pentru protejarea mediului.

Mediu şi climă

Bunele practici de mediu și managementul eficient al resurselor sunt, de asemenea, fundamentale pentru dezvoltarea sustenabilă a exploatațiilor pomicole. Nivelul de abordare a aspectelor legate de mediu și acțiunilor specifice va depinde de factori precum zonarea și problemele legate de mediu, de punctele sensibile ale exploatațiilor membrilor grupului și de măsura în care acestea sunt prezentate în planurile de afaceri.

Grupurile de producători pot avea o contribuție importantă la atenuarea și adaptarea la schimbările climatice prin acțiuni practice pentru a atinge țintele agreate. Acest lucru poate fi descris în planurile de afaceri şi poate fi revizuit în mod regulat pentru a ține cont de schimbarea condiţiilor inițiale.

În mod complementar, se va asigura îmbunătățirea accesului la acțiunile de informare și diseminare a rezultatelor, serviciile de consultanţă, inclusiv la rezultatul activităților de cercetare, printr-un transfer mai bun al rezultatelor cercetării şi inovării în sectorul pomicol facilitat de către grupurile operaţionale.

8.2.7.3. Domeniul de aplicare, nivelul de sprijin, precum și alte informații (defalcate pe sub-măsuri și tip de operațiuni)

8.2.7.3.1. **9a. Înfiinţarea grupurilor de producători în sectorul pomicol**

8.2.7.3.1.1. Sub-măsură:

- 9.1a - infiinţarea grupurilor de producători în sectorul pomicol

8.2.7.3.1.2. Descrierea acțiunii

În cadrul acestei măsuri se va fi sprijini înființarea grupurilor de producători în sectorul pomicol.

Sprijinului acordat prin măsură, va contribui la:

- Îmbunătăţirea performanţelor generale ale exploataţiilor pomicole;
- O mai buna integrare pe piață a producatorilor primari;
- Creşterea veniturilor producătorilor prin comercializarea în comun a producției;
- Crearea și promovarea lanțurilor scurte;
- Respectarea standardelor comunitare de mediu si climă, siguranță alimentară etc.;

8.2.7.3.1.3. Tipul sprijinului

Sprijinul se plătește sub forma unui ajutor forfetar degresiv, în tranșe anuale, pe o perioadă care nu poate depăși cinci ani de la data la care grupul de producători a fost recunoscut.

Sprijinul se calculează pe baza producției comercializate anual prin intermediul grupului.

În primul an, se poate plăti grupului de producători un sprijin calculat pe baza valorii medii anuale a producției comercializate de membrii acestuia, în ultimii trei ani înainte de aderarea la grup.

Sprijinul se va acorda ca procent din producţia comercializată prin intermediul grupului astfel:

- **Anul I - 10%**
- **Anul II - 8%**
- **Anul III - 6%**
- **Anul IV - 5%**
- **Anul V - 4%**

8.2.7.3.1.4. Beneficiarii

Grupurile de producători din sectorul pomicol care se încadrează în definiția IMM-urilor și care au fost recunoscute oficial de către autoritatea competentă după 1 ianuarie 2014 şi înainte de solicitarea sprijinului.

8.2.7.3.1.5. Cheltuieli eligibile

Cheltuielile eligibile sunt limitate la cele rezultate din înființarea și functionarea grupurilor de producători din sectorul pomicol, prevazute în planul de afaceri, iar detalierea costurilor eligibile se va realiza în cadrul legislativ national.
Nu vor fi eligibile în cadrul acestei măsuri cheltuielile pentru fuzionarea grupurilor de producători existente.

8.2.7.3.1.6. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul prezintă un Plan de Afaceri pe care îl va implementa conform cerințelor Regulamentelor privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din FEADR;
- Membri grupurilor de producători au domiciliul/sediul social în unitățile administrativ teritoriale prezente în anexa II și activează în sectorul pomicol.

Cerințele specifice minime cu privire la conținutul planului de afaceri vor fi detaliate cadrul legislativ național.

8.2.7.3.1.7. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

- Principiul cooperarii (grupurile care fac parte dintr-un Grup Operational);
- Principiul reprezentativității grupurilor (numărul de membri);
- Principiul calității produselor (grupurile care comercializează produse ecologice sau produse care participa la scheme de calitate).

Criteriile de selecție vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 "Selecția operațiunilor" al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora în conformitate cu prioritățile Uniunii Europene în materie de dezvoltare rurală.

8.2.7.3.1.8. Sume și rate de sprijin aplicabile

Sprijinul acordat este 100% public și nu poate să depășească anual 10% din valoarea producției comercializate în primii 5 ani și 100.000 euro/an.

Ultima rată se va plăti numai după ce s-a verificat dacă planul de afaceri a fost implementat corect.

În cazul nerespectării planului de afaceri, se recuperează sprijinul, proporțional cu obiectivele realizate.

8.2.7.3.1.9. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.7.3.1.9.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Posibilitatea de verificare și control a măsurii se bazează pe rezultatele evaluării ex-ante realizate de către autoritatea de management și agenția de plăți, luând în considerare rezultatele controalelor efectuate în perioada de programare anterioară (articolul 62 „*Posibilitatea de a verifica și de a controla măsurile*" din Regulamentul UE 1305/2013).

Având în vedere faptul că măsura se adresează beneficiarilor privați, în perioada de programare 2014-2020, a căror selectare se face în baza unui proces competitiv, se estimează că pot exista o serie de riscuri specifice dintre care enumeram:

Selecția solicitanților;

Sistemul IT.

8.2.7.3.1.9.2. Acțiuni de reducere a riscului

Măsurile care vor fi luate în vederea îmbunătăţirii implementării măsurii şi reducerii riscurilor sunt următoarele:

Stabilirea unor criterii clare şi transparente şi verificabile de selecție a beneficiarilor si informarea potenţialilor beneficiari asupra acestora.

Sistemul IT existent la nivelul APDRP se va actualiza şi optimiza cu noile fluxuri administrative şi măsurile PNDR 2014-2020, în scopul reducerii riscului și îmbunătățirii verificării și controlului măsurii.

8.2.7.3.1.9.3. Evaluarea generală a măsurii

Măsura creează premisele îndeplinirii priorităților menționate în strategie contribuind la îndeplinirea tuturor domeniilor de intervenţie vizate prin îmbunătățirea competitivității în sectorul agricol, dar mai ales în sectorul pomicol, datorită sub-programului.

De asemenea, grupurile de producători pot juca un rol important în a rezolva probleme de management ale fermelor/exploatațiilor forestiere și de a construi mijloace de creştere a venitului acestora, având un impact

pozitiv asupra viabilității fermei/pădurii, precum și a comunităților în general.

Este necesar un sprijin de specialitate pentru a informa și stimula producătorii agricoli și deținătorii de păduri să se implice în aceste structuri/grupuri și pentru a le face să funcționeze eficient în beneficiul membrilor. Totodată această nevoie trebuie adresată și printr-o politică fiscală orientată în același sens pentru a stimula înființarea și funcționarea formelor asociative în agricultură și silvicultură.

De asemenea, măsura vizează tratamentul egal al solicitanților, o mai bună utilizare a resurselor financiare și direcționarea sprijinului în conformitate cu prioritățile Uniunii Europene în materie de dezvoltare rurală.

În urma analizei realizate de autoritatea de management și agenția de plăți pe baza experienței din perioada 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea și controlul măsurii atât prin prisma pregătirii profesionale cât și prin îmbunatățirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

8.2.7.3.1.10. Informații specifice măsurii

Description of the official procedure for recognising the groups and organisations

Conform legislației în vigoare, grupurile de producători sunt recunoscute de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, responsabil pentru:

a) analiza și decizia privind recunoașterea grupului de producători;

b) verificarea periodică a condițiilor de recunoaștere;

c) emiterea și înregistrarea avizului de recunoaștere al grupului de producători într-un registru special, deschis în acest scop;

d) retragerea Avizului de recunoaștere acordat grupului de producători, în situația în care acesta a fost obținut prin prezentarea de date neconforme realității, precum și atunci când obligațiile față de membrii grupurilor de producători, cuprinse în actul constitutiv, nu mai sunt respectate.

Legislația în vigoare (Ordonanța nr. 37 din 14 iulie 2005 aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 338/2005) prevede în principal, următoarele criterii de recunoaștere ale grupului de producători:

1. Grupul de producători este persoană juridică înființată la inițiativa producătorilor cu scopul de a comercializa în comun produsele membrilor, urmărind realizarea următoarelor obiective:

a) planificarea și modificarea producției conform cererii pieței, în special conform condițiilor de calitate și cantitate;

b) promovarea concentrării ofertei și plasarea pe piață a produselor obținute de membrii săi;

c) reducerea costurilor de producție și stabilirea prețurilor la producător;

d) promovarea utilizării practicilor de cultivare, a tehnicilor de producţie şi gestiune a deşeurilor care să nu dăuneze mediului înconjurător, în special pentru protecţia calitaţii apelor, a solului şi a peisajului natural, precum şi menţienerea şi/sau promovarea biodiversitaţii.

2. alte condiţii de recunoaştere se referă la:

- grupul de producători este format din cel puţin 5 membri;
- comercializează cel puţin 75% din producţia proprie prin intermediul grupului de producători;
- dovedeşte prin evidenţa contabilă o valoare minimă a producţiei comercializate, pentru grupa de produs pentru care solictă recunoaşterea, de cel puţin 10.000 Euro, echivalent în lei;
- deţine un sistem centralizat de contabilitate, facturare, înregistrare şi urmărire cantitativă, calitativă şi valorică a producţiei membrilor;
- membrii grupului de producători au obligaţia de a plăti contribuţiile financiare prevăzute în actul constitutiv pentru înfiinţarea şi funcţionarea grupului de producători.

3. Grupul are prevăzute în actul constitutiv sau în statut obligaţiile membrilor şi ale grupului de producători;

4. Grupul dispune de organe de conducere şi mijloace tehnice care să-i permită să asigure managementul comercial şi financiar pentru funcţionarea grupului de producători.

8.2.8. M10 - Agro-mediu şi climă (art 28)

8.2.8.1. Baza legală

Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Regulamentul de Implementare (UE) nr. …*pentru stabilirea normelor de aplicare a Regulamentului (UE) Nr. 1305/2013*

8.2.8.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv logica intervenției și contribuția la DI și obiectivele transversale

Plăţile de agro-mediu sunt necesare pentru a sprijini dezvoltarea durabilă a zonelor rurale şi pentru a răspunde cererii din ce în ce mai mari a societăţii pentru servicii de mediu. Plăţile acordate prin această măsură trebuie să încurajeze fermierii să deservească societatea ca întreg prin introducerea sau continuarea aplicării unor ***metode agricole compatibile cu protecţia şi îmbunătăţirea mediului, a peisajului şi caracteristicilor sale, a resurselor naturale, a solului şi a diversităţii genetice***. Promovarea practicilor agricole tradiţionale, extensive, bazate pe o utilizare redusă a inputurilor, este necesară pentru a sprijini dezvoltarea durabilă a zonelor rurale.

Măsura se desfăşoară pe patru direcţii principale:

- ***Menținerea și îmbunătățirea biodiversității și a valorii de mediu a suprafețelor agricole (nevoia 12)***, acţiunea fiind o extindere pentru perioada 2014-2020 a aplicării Pachetelor 1 şi 2 din cadrul Măsurii 214 „plăţi de agro-mediu" a PNDR 2007-2013, vizându-se în principal zonele cu Înaltă Valoare Naturală, asimilate ponderii ridicate a terenurilor utilizate ca pajişti permanente şi livezi tradiţionale extensive. În plus, încurajarea menţinerii şi stabilizării raselor de animale locale, adaptate la condiţiile de mediu şi climă, constribuie la conservarea resurselor genetice în agricultură.
- Protejarea unor specii prioritare prin continuarea implementării Pachetelor 3, 6 şi 7 din cadrul măsurii 214 „plăţi de agro-mediu" a PNDR 2007-2013 privind condiţii speciale de management a pajiştilor sau terenurilor agricole reprezentative pentru păsări sau pentru fluturi (nevoia 12).
- ***Protecţia solului (nevoia 16)*** şi ***apei (nevoia 15)*** prin continuarea aplicării Pachetului 4 - culturi verzi pentru terenul arabil pe întreg teritoriul naţional, în special în zonele cele mai vulnerabile la eroziune și la alte procese de degradare, inclusiv în zonele afectate de constrângeri naturale,
- ***Adaptarea la efectele schimbărilor climatice*** prin promovarea în cadrul Pachetului 5 a unor tehnologii și practici de management la nivelul fermelor ***(nevoia 17)***,

România deţine una din resursele cele mai bogate de terenuri care pot fi clasificate ca având o ***Înaltă Valoare Naturală (High Nature Value – HNV)***, urmare a marii varietăţi de specii asociate terenurilor agricole utilizate ca pajişti permanete, prin activităţi tradiţionale de cosit sau păşunat. Utilizând criteriile propuse de Forumul European pentru Conservarea Naturii şi Pastoralism (European Forum for Nature Conservation and Pastoralism http://www.efncp.org/policy/indicators-high-nature-value-farming/) pot fi încadrate în această categorie:

- pajiştile naturale şi semi-naturale, în special cele din zona montană şi colinară,
- livezile tradiţionale extensive în care fondul vechilor fâneţe se conservă aproape în întregime, făcând din acestea unul dintre cele mai valoroase şi mai bine conservate habitate traditionale din zona carpatică, Transilvania şi zona pericarpatică. În plus, aceste livezi tradiţionale, conservă în cele mai multe cazuri, soiuri autohtone vechi de pomi fructiferi, care constituie un genofond cultural ancestral, periclitat, ce nu trebuie pierdut,
- pajişti permanente care sunt aociate în general cu o mare diversitate floristică în România, ceea ce asigură implicit marea diversitate faunistică (păsări, insecte, animale mici şi mari),

Pentru desemnarea unităţilor administrativ-teritoriale (UAT) de nivel LAU2 (municipii, oraşe şi comune) care pot fi încadrate ca zone cu Înaltă Valoare Naturală au fost iniţial (2007-2013) aplicate criteriile bazate pe folosinţa terenurilor utilizând bazele de date Corine Land Cover şi FAO-LCCS. În desemnarea anterioară suprafaţa eligibilă de pajişti situate în cele 1.038 UAT încadrate în zonele HNV, a fost de aprox. 2,169 milioane hectare.

În noua desemnare, o unitate administrativ-teritorială este încadrată ca zonă cu Înaltă Valoare Naturală dacă peste 50% din terenul ei agricol se încadrează în una din condiţiile de definire a HNV enumerate mai sus. Suprafaţa terenurilor agricole utilizate ca pajişti permanente situate pe teritoriul celor 958 unităţi administrativ-teritoriale definite ca zone cu înaltă valoare naturală este de cca. 2 milioane ha (conform LPIS 2013 – APIA).

În situaţia livezilor tradiţionale utilizate extensive, lipsa mecanizării cu utilaje grele şi evitarea chimizării alături de aplicarea tehnicilor agricole traditionale folosite (ce se reduc în fond la un păşunat non-intensiv şi la cosit) vor favoriza menţinerea integrală a habitatelor respective, a fondului cultural tradiţional, a biodiversităţii precum şi a învelişului edafic.

Trebuie menţionat şi faptul că o mare parte a zonelor protejate importante din România (atât de interes naţional, cât şi comunitar sau internaţional) sunt acoperite (aproximativ 43,38 % din suprafaţa SPA-urilor şi 55,76 % din suprafaţa SCI-urilor) de zonele cu Înaltă Valoare Naturală (HNV), pachet care deşi este focusat pe conservarea speciilor de plante asociate pajiştilor semi-naturale are potenţialul de a aduce şi o contribuţie indirectă la protecţia altor specii sălbatice importante sau habitate prioritare. Ca o evaluare de ansamblu, zona eligibilă propusă pentru Pachetele 1 şi 2 ale măsurii de agro-mediu şi climă acoperă cca. 51,37 % din suprafaţa siturilor Natura 2000 desemnate în România.

Un management adecvat al pajiştilor din interiorul Ariilor Speciale de Protecţie Avifaunistică (SPA) este necesar pentru ***conservarea speciilor de păsări importante la nivel european***. Având în vedere necesitatea de gestionare eficientă a resurselor financiare alocate prin FEADR măsurilor de mediu, fiind necesară o targetare a elementelor cu valoare ridicată din perspectiva conservării resurselor naturale (în special a biodiversităţii), a fost realizată o redesemnare a zonelor importante pentru protecţia păsărilor al căror habitat îl constituie pajiştile permanente. Speciile vizate în continuarea acţiunilor din programul trecut sunt *Crex crex*, *Lanius minor* şi *Falco vespertinus*. Aceste specii sunt prezente în număr mare în România în timp ce în alte zone din Europa se află în declin sau au dispărut. România deţinea aproximativ 97% din populaţia europeană de *Lanius minor* (Sfrâncioc cu frunte neagră), aproximativ 58% din populaţia europeană de *Falco vespertinus* (Vânturelul de seară) şi aproximativ 28% din populaţia europeană de *Crex crex* (Cârstelul de câmp) – conform Birds in Europe 2004.

România se află în al 7 an de implementare al reţelei europene de arii protejate Natura 2000, după desemnarea oficială a Ariilor de Protecţie Specială Avifaunistică şi a Siturilor de Importanţă Comunitară

prin H.G 1284/2007, respectiv H.G-ul 971/2011. Astfel, pentru perioada de programare 2014-2020, sunt selectate pe principiul reprezentativității unele SPA-uri care se suprapuneau cu IBA-urile care au stat la baza desemnării anterioare a zonelor eligibile pentru Pachetul 3 al Măsurii 214 - plăți de agro-mediu. O diferență se observă în cazul desemnării zonei eligibile adresate conservării pajiștilor importante pentru *Crex crex*, unde nu există o corespondență directă între IBA-urile selectate în perioada 2007-2013 şi SPA-urile selectate pentru perioada 2014-2020, pe baza reprezentativitătii din perspectiva numărului de perechi de păsări estimate prin formularele standard care au stat la baza desemnării siturilor. În vederea asigurării consistenței, pe lângă datele aferente fişelor standard elaborate în vederea desemnării SPA-urilor importante pentru *Crex crex* şi *Lanius minor* şi datele obținute din raportarea distribuției speciilor pe baza articolului 12 al Directivei Păsări, s-au utilizat şi datele rezultate în urma implementării unor proiecte sau rezultate în urma recensămintelor pentru *Falco vespertinus*. SPA-urile selectate sunt:

- *Crex crex* – ROSPA0028, ROSPA0033, ROSPA0114 şi ROSPA0138 (primele 4 situri ca reprezentativitate prin stabilirea unui prag peste 215 perechi de păsări pe baza fişelor standard).
- *Falco vespertinus* – ROSPA0001, ROSPA0015, ROSPA0031, ROSPA0047, ROSPA0067, ROSPA0103, ROSPA0126, ROSPA0135, ROSPA0142, ROSPA0144 (primele 10 situri ca reprezentativitate prin stabilirea unui prag peste 30 perechi de păsări) şi ROSPA0013, ROSPA0016, ROSPA0019, ROSPA0022, ROSPA0024, ROSPA0036, ROSPA0039, ROSPA0042, ROSPA0048, ROSPA0061, ROSPA0066, ROSPA0070, ROSPA0071, ROSPA0072, ROSPA0074, ROSPA0076, ROSPA0078, ROSPA0090, ROSPA0094, ROSPA0095, ROSPA0097, ROSPA0101, ROSPA0102, ROSPA0106, ROSPA0108, ROSPA0111, ROSPA0113, ROSPA0118, ROSPA0120, ROSPA0121, ROSPA0127, ROSPA0128, ROSPA0130, ROSPA0137, ROSPA0145, ROSPA0148 (pe baza reprezentativității, utilizând datele rezultate în urma raportării din 2014 pe articolul 12 al Directivei Păsări şi recensămintelor).
- *Lanius minor* – ROSPA0001, ROSPA0002, ROSPA0015, ROSPA0016, ROSPA0017, ROSPA0019, ROSPA0029, ROSPA0073, ROSPA0100, ROSPA0119 (primele 10 situri ca reprezentativitate prin stabilirea unui prag peste 125 de perechi de păsări) şi ROSPA0004, ROSPA0006, ROSPA0008, ROSPA0040, ROSPA0049, ROSPA0068, ROSPA0069, ROSPA0135 (pe baza fişelor standard şi repartiției furnizată de raportarea pe art. 12 al Directivei Păsări).

Unele din siturile vizate, deşi se situau în perioada 2007-2013 în zona eligibilă HNV, datorită reprezentativității speciilor de păsări vizate de pachetul 3 al măsurii de agro-mediu şi climă, au fost incluse pentru perioada 2014-2020 în zona eligibilă pentru pachetul adresat *Crex crex* (ROSPA0028, ROSPA0033, ROSPA0114 şi ROSPA0138) sau pentru pachetul adresat *Lanius minor* (ROSPA0029).

Suprafața de pajişti permanente situate în cele 567 UAT-urile eligibile (din care 83 eligibile pentru Pachetul 3.1 – *Crex crex* şi 484 eligibile pentru *Lanius minor* şi *Falco vespertinus*) este de aprox 565 mii hectare (din care 155 mii ha eligibile pentru Pachetul 3.1 – *Crex crex* şi 410 mii ha eligibile pentru *Lanius minor* şi *Falco vespertinus*). În total, zona eligibilă selectată în cadrul acestui pachet acoperă aproximativ 44,31 % din suprafața totală a SPA-urilor desemnate la nivel național (din care 7,09 % în zonele eligibile pentru Pachetul 3.1 şi 37,22 % în zonele eligibile pentru Pachetul 3.2). În acelaşi timp, zona desemnată va contribui la atingerea obiectivelor de conservare stabilite pentru speciile prioritare şi habitatele importante situate în 28,02 % din suprafața totală a SCI-urilor desemante în România (din care 3,11 % în zonele eligibile pentru Pachetul 3.1 şi 24,91 % în zonele eligibile pentru Pachetul 3.2). Ca o evaluare de ansamblu, zona eligibilă propusă pentru Pachetul 3 al măsurii de agro-mediu şi climă acoperă cca. 32,95 % din suprafața siturilor Natura 2000 desemnate în România (din care 5,64 % în zonele eligibile pentru Pachetul 3.1 şi 27,31 % în zonele eligibile pentru Pachetul 3.2). În zonele selectate, pe baza datelor din fişele standard, se regăsesc cca. 35,51 % din populațiile de *Crex crex*, cca. 87,4 % din populațiile de *Falco vespertinus* şi cca. 60,86 % din populațiile de *Lanius minor* estimate ca prezente în SPA-urile desemnate în

România. O serie de specii cu statut nefavorabil la nivel global vor beneficia indirect de implementarea acestui pachet: *Falco cherrug, Coracias garrulus* şi *Lanius collurio.*

Pe pajiştile permanente din zona Clujului şi cele situate în Obcinele Bucovinei, evaluarea ***populaţiilor din speciile genului Maculinea*** a arătat faptul că aici se găseşte, în funcţie de specie, până la 3 % din populaţia la nivel comunitar, aceste zone înregistrând până la 40 % din populaţiile la nivel naţional. Cele mai reprezentative specii în aceste zone sunt *Maculinea nausithous*, *Maculinea teleius*, *Maculinea alcon* şi *Eriogaster catax*. Datorită vulnerabilităţii, a biologiei şi ecologiei deosebit de complexe, speciile de fluturi din genul *Maculinea* au beneficiat in ultimii 20 de ani de numeroase studii şi finanţări generoase din bugetul UE. Cunoscându-se biologia şi ecologia lor, s-au elaborat planuri de management bine ancorate ştiinţific. Vulnerabilitatea acestor specii se datorează fragmentării şi reducerii habitatului şi modului de utilizare a pajiştilor cu *Sanguisorba officinalis*. Cositul de 3-5 ori ca practică specifică anumitor zone joase sau de 2-3 ori în zonele înalte, dar în perioade nefaste pentru dezvoltarea fluturilor din genul *Maculinea*, constituie o practică incompatibilă cu menţinerea populaţiilor acestor specii. Deoarece perioada cuprinsă între jumătatea lunii iunie şi jumătatea lunii august corespunde perioadei de zbor pentru *M. telejus* şi *M. nausithous*, în această perioadă femelele depun ouăle pe inflorescenţa plantei gazdă (*Sanguisorba officinalis-sorbestrea*), şi tot în această perioadă larvele se află în interiorul inflorescenţelor plantei. Abia după jumătatea lunii august majoritatea larvelor au părăsit deja inflorescenţele, fiind transportate de către anumite specii de furnici gazdă în muşuroaie pentru a fi hrănite şi a-si continua ciclul de viată. Unele larve de *M. nausithous* se mai află în inflorescenţe şi după jumătatea lunii august, până la jumătatea lunii septembrie, dar procentul lor este redus sau chiar nesemnificativ pentru populaţie (Timus et al. 2011). Având în vedere ciclul biologic mai sus menţionat, bine studiat atât în zona Clujului, cât şi în zona Bucuvinei, este recomandată începerea cositului numai după data de 25 august a fiecărui an. Este necesar a fi menţionat că implementarea acestui pachet va contribui indirect la conservarea unor habitate importante specifice pajiştilor naturale şi seminaturale, dar şi a unor specii prioritare a căror ecologie este legată de aceste tipuri de habitate. Zonele selectate ca eligibile în cadrul acestui pachet, încă din perioada 2007-2013, sunt situate în judeţul Cluj şi în judeţul Suceava, pe teritoriul a 26 UAT, suprafaţa de pajişti permanente din aceste zone fiind de cca. 23.000 ha.

Distribuţia spaţială a zonelor eligibile pentru pachetele adresate zonelor de înaltă valoare naturală (HNV) (P1, P2) şi celor care vizează protecţia diferitelor specii de păsări (P3.1 şi P3.2) şi fluturi (P6) este prezentată în harta din Anexa 8.2.M.10.1-1.

Principalele specii de gâşte ce iernează pe teritoriul României sunt: gâsca de vară (*Anser anser*), gârliţa mare (*Anser albifrons*), gârliţa mică (*Anser erythropus*), şi ***gâsca cu gât roşu (Branta ruficollis)***. Gârliţa mică şi gâsca cu gât roşu sunt incluse în Lista Roşie din România, şi sunt specii ameninţate la nivel global. Alte specii precum gâsca de semănătură (*Anser fabalis*), gâsca de zăpadă (*Anser cearulescens*), gâsca canadiană (Branta canadensis), gâsca călugăriţă (Branta leucopsis) şi gâsca neagră (*Branta bernicla*) sunt rare pentru ţara noastră. Ele pot fi observat în zonele de iernare sporadic şi în număr redus. Argumentele prezente se referă în principal la specii de gâşte de pe teritoriul României, care sunt influenţate de practicile agricole aplicate în zonele de habitat. Gâsca cu gât roşu este specia de gâscă cea mai ameninţată din lume, populaţia speciei în cauză aflându-se în declin: de la 60.444 indivizi recenzaţi în perioada 1998-2001 la 45.000 de indivizi estimaţi în perioada 2012-2013. Printre motivele principale ce stau la baza declinului populaţiei se numără deteriorarea habitatelor de hrănire în zonele de iernat. În România, prima gâscă poate fi observată la sfârşitul lunii octombrie, începutul lunii noiembrie, dar concentraţii semnificative de gâşte se formează, de obicei, la sfârşitul lunii noiembrie. Gâştele rămân pe teritoriul României până la sfârşitul lunii februarie, dar grupuri mici mai pot fi întâlnite şi la începutul lunii aprilie. Principalele situri pentru gâsca cu gât roşu în România sunt situate în Dobrogea. În partea de nord a Dobrogei, zona principală de înnoptare este situată pe malul lacului Razim. În partea centrală, zone importante au fost evidenţiate pe Lacul Golovita şi în partea de sud a Lacului Sinoe. În partea de sud a Dobrogei, există două situri importante, iar de-a

lungul coastei Mării Negre, se găseşte o zonă principală de înnoptare, şi anume, partea de sud-vest a Lacului Techirghiol. De-a lungul fluviului Dunărea lângă Călăraşi, un alt adăpost principal pentru specie este situat pe Lacul Iezeru (Dan Hulea 2002). Datele colectate în timpul monitorizărilor pentru gâsca cu gât roşu prin Programul Comun de Cercetare şi Monitorizare (observaţii efectuate începând cu iarna 2000/2001 până în prezent) arată că specia foloseşte pentru hrănire o mare parte din zona agricolă din Dobrogea (www.redbreastedgoose.aewa.info). De asemenea, datele furnizate de gâştele echipate cu radio-transmiţătoare în perioada 2010/2014 au evidenţiat faptul că acestea preferă pe lângă siturile istorice şi ariile vaste de teren agricol din Balta Ialomiţei şi Insula Mică a Brăilei şi Balta Albă. Gâştele sunt specii ierbivore. Principalele resurse de hrană pentru speciile din ţara noastră sunt grâul de toamnă şi orzul. Mai pot consuma şi boabe de porumb şi plantele de rapiţă abia germinate. Ambele tipuri de hrană asigură un aport nutritiv mult mai ridicat decât grâul de toamnă, dar acestea pot fi găsite şi consumate de gâşte doar la începutul iernii. Principalele zone de hrănire pentru acestă specie sunt reprezentante de terenuri întinse cu cereale, în special grâu de toamnă, dar şi orz, secară sau triticale. De aceea, principala practică agricolă şi de folosinţa a terenului care să asigure protejarea speciei pe termen lung este reprezentată de cultivarea unor suprafeţe întinse cu aceste tipuri de culturi în Dobrogea şi asigurarea de puncte de hrănire cu boabe de porumb. Suprapunerea zonelor de hrănire pentru gâşte cu terenurile arabile utilizate pentru producţia intensivă de cereale duce la apariţia unei controverse importante referitoare la menţinerea ariilor de hrănire în bune condiţii cantitative şi calitative şi pierderile cauzate de gâşte pe culturi. O altă problemă importantă se referă la schimbarea culturilor folosite în mod tradiţional în Dobrogea cu plante tehnice care privează gâştele de resurse de hrănire. Din acest motiv, menţinerea terenurilor cu grâu de toamnă şi a punctelor de hrănire cu porumb în apropierea zonelor de înnoptare pentru gâşte este o măsură ce poate asigura supravieţuirea speciei la nivel global.

În perioada 2014-2020, pentru Pachetul 7 se va menține suprafața eligibilă desemnată pentru perioada 2007-2013 deoarece în România pentru această specie au fost incluse în zonele eligibile Ariile de Protecție Specială Avifaunistică (IBA-uri), acoperind în principal teritoriile de înnoptare. Zonele de hrănire se regăsesc numai la nivelul Ariilor de Importanță Avifaunistică (SPA-uri). Pe lângă zonele propuse anterior (2007-2013), în vederea asigurării consistenței și omogenizării zonelor eligibile, pentru următoarea perioadă de programare vor mai fi incluse unele teritorii, pe baza datelor obținute prin echiparea gâștelor cu transmițătoare satelitare instalate atât de către Societatea Ornitologică Română, cât și alți parteneri din alte State Membre. Suprafaţa de terenuri arabile situate în cele 126 UAT incluse în zonele eligibile este de cca. 926 mii ha. În acelaşi timp, zonele selectate acoperă peste 19 % din suprafaţa SPA-urilor desemnate în România. Colateral, implementarea pachetului vine în sprijinul actiunilor de protecţie a speciilor şi habitatelor, zona eligibilă acoperind cca. 14,19 % din suprafaţa SCI-urilor desemnate în România. În ansamblu, Pachetul 7 acoperă cca. 13,24 % din suprafaţa siturilor Natura 2000 desemnate în România. Zonele eligibile sunt prezentate în Anexa 8.2.M.10.1-2.

O ameninţare importantă este intensivizarea agriculturii în aceste zone şi o posibilă conversie a terenurilor cu Înaltă Valoare Naturală sau a pajiştilor importante pentru păsări în teren arabil sau pajişti utilizate intensiv. Există unele schimbări care arată potenţialul creşterii gradului de intensivizare, cea mai vizibilă dintre aceste schimbări fiind sporirea utilizării mijloacelor mecanizate pentru efectuarea lucrărilor agricole. Nivelul mediu de utilizare a fertilizanţilor şi a substanţelor de protecţie a plantelor este încă relativ scăzut, însă este de aşteptat ca acesta să crească semnificativ în strânsă corelare cu tendinţa de creştere a performanţei în agricultură. Pe langă mecanizare, creşterea utilizării inputurilor ar fi implicit asociată cu scăderea semnificativă a diversităţii speciilor spontane de plante şi a speciilor sălbatice de animale, precum şi cu degradarea unor habitate prioritare, aşa cum este demonstrat de numeroase studii. Provocarea constă în menţinerea acestei bogate resurse de terenuri agricole e în faţa schimbărilor socio-economice ce sunt aştepate în mediul rural în perioada următoare. Pentru a reuşi, este nevoie ca sistemele extensive de agricultură să fie susţinute îndeajuns pentru a putea face faţă competiţiei atât cu sistemele agricole intensive cât şi într-un context mai larg, cu alte activităţi economice emergente cu care agricultura se va putea afla în

competiţie.

Eroziunea solului, în special eroziunea solului prin apă, este un fenomen larg răspândit în România, fenomen a cărui manifestare pe termen lung, reduce viabilitatea fermelor şi aduce daune mediului înconjurător. Promovarea Bunelor Condiţii Agricole şi de Mediu (GAEC) relevante pentru combaterea eroziunii solului reprezintă un pas important pentru înlăturarea acestei ameninţări, dar există de asemenea o nevoie de a încuraja toţi fermierii să treacă dincolo de respectarea GAEC prin adoptarea unor ***practici de agro-mediu ce vizează conservarea solului şi a apei***. Riscul de eroziune este crescut şi de faptul că multe terenuri sunt lăsate descoperite pe timpul iernii, de aceea una dintre cele mai simple măsuri de conservare a solului este încurajarea utilizării aşa numitelor culturi verzi. Acestea sunt semănate imediat după recoltare şi protejează solul pe timpul iernii asigurând acoperirea acestuia cu vegetaţie. Acest pachet de conservare a apei şi a solului este disponibil în întreaga ţară, el având de asemenea potenţialul de a diminua riscul scurgerilor de nutrienţi, în special a azotului, în timpul iernii. Pachetul poate astfel contribui la atingerea obiectivelor Directivei Cadru Apă de a asigura o bună stare ecologică şi chimică a tuturor apelor.

Relaţia dintre comunitatea fermierilor şi ***schimbările climatice*** este dublă: pe de o parte fermierii sunt afectaţi de schimbările climatice prin modificarea randamentelor de producţie, pe de altă parte fermierii prin activităţile lor influenţează bilanţul gazelor cu efect de seră. Comportamentul fermierilor este în general influenat de condiţiile actuale climatice având şi o puternică componentă bazată pe tradiţie / cunoştinţe rezultate din activităţile desfăşurate în trecut. Pentru reducerea vulnerabilităţii faţă de efectul prognozat al schimbărilor climatice asupra recoltelor este necesar schimbarea comportamentului actual al fermierilor în sensul flexibilizării structurii de culturi prin care să se contracareze efectele induse de schimbările climatice. In acest sens analiza recoltelor culturilor de câmp din ultimul deceniu obţinute în reţeaua de staţiuni de cerectare ASAS precum şi studii bazate pe utilizarea modelelor agro-pedo-climatice pentru prognoza recoltelor în diferite scenarii climatice arată o tendinţă prin care soiurile şi hibrizii culturilor de primăvară (porumb, floarea soarelui, soia) semi-tardivi şi tardivi care ocupă în prezent un procent majoritar conduc la recolte mai mici (ca medie multianuală) decât soiurile şi hibrizii timpurii şi semitimpurii. Acest fapt se datorează evitării perioadelor cu stresuri mari de apă şi termice din perioada înfloritului care vor fi din ce în ce mai frecvente conform prognozelor de modificare a climei. În contextul climatic actual producţia hibrizilor timpurii şi semitimpurii este cu aproximativ 15% mai mică decât cea a hibrizilor semi-tardivi şi tardivi (ca medii multianuale). Acest raport se va inversa în viitor – pentru a putea face faţă schimbărilor prognozate fermierii trebuie să-şi modifice managementul fermelor introducând în cultură soiuri şi hibrizi cu perioade de vegetaţie diferite. Activităţile agricole influenţează fluxurile de gaze cu efect de seră. În acest sens o măsură activă pentru sechestrarea carbonului o reprezintă lucrările minime ale solului (minimum tillage) care în plus contribuie şi la conservarea apei din sol. Scăderile de recoltă în sistemul minimum-tillage faţa de sistemul convenţional sunt de 15% iar consumul de carburant este de 90% faţă de consumul de carburant din sistemul convenţional.

Selectarea zonelor în care să se aplice Pachetul 5 „adaptarea la schimbările climatice" s-a facut prin suprapunerea a două straturi de informaţii, valorile fiecărui strat fiind mediate pentru terenul agricol din fiecare UAT:

- cantitatea de apă accesibilă din sol calculată din extensia cu funcţii de pedotransfer a hărţii de sol 1:200.00 a României în format digital (SIGSTAR-200),
- numărul de zile de creştere (growing-degree days) definite ca numarul de zile din an în care temperatura medie a aerului este peste 5oC şi raportul evapotranspiraţiei reale faţă de cea potenţială este mai mare de 0,5. Acest indicator a fost calculat utilizând modelul de simulare ROIMPEL pentru primul studiu de caz privind setul de indicatorii biofizici propuşi de JRC pentru desemnarea zonelor cu limitări pentru activităţi agricole (2012) utilizând baza de date de sol SIGSTAR-200, datele

climatice pe seria de ani 1991-2000.

Prin excluderea UAT insulare şi adăugarea unor UAT vecine în vederea omogenizării zonelor selectate, valorile prag rezultate ale indicatorilor sunt:

- 65 mm apă pe profilul de sol cu rădăcini pentru cantitatea de apă accesibilă din sol (cu excepţia unei UAT ptr. care se înregistrază o valoare mai mare decât pragul stabilit, respectiv de 92 mm) şi
- 106 zile de creştere (cu excepţia unei UAT care înregistrază valoarea 111).

Validarea ipotezei pe baza căreia sunt selectate zonele este făcută prin analiza la nivel de UAT a indicatorul ESAI (Environmentally Sensitive Area Index) privind sensibilitatea arealelor la deşertificare, calculat pe baza datelor de sol, climă şi management agricol, utilizând metodologia propusă în proiectul MEDALUS. Toate zonele selectate înregistrază valori care indică încadrarea în clasa "critic".

Ca rezultat, se consideră că UAT cele mai potrivite pentru aplicarea măsurilor incluse în Pachetul 5 sunt cele în care sunt îndeplinite simultan unele condiţii (prin stabilirea pragurilor de mai sus) care se referă la influenţa climei asupra practicării activităţilor agricole:

- cantitatea de apă accesibilă din sol se încadrează în clasele „foarte mică".
- numărul redus de zile de creştere.
- clasa de expunere la efectele schimbărilor climatice fiind reflectată de indicatorul ESAI.

Prin utilizarea metodologiei MEDALUS pentru evaluarea arealelor sensibile la deşertificare în funcţie de indicatori specifici care caracterizează calitatea solului, a climei şi vegetaţiei a fost elaborată harta riscului la deşertificare în România cu menţionarea zonelor şi „critice" în care efectele induse de schimbările climatice asupra agro-ecosistemelor pot fi majore. Din aceste zone, în cele mai sensibile din perspectiva riscurilor asociate manifestării efectelor schimbărilor climatice, fermierii care în general sunt conservatori, trebuie să fie încurajaţi să aducă schimbări managementului agricol pentru o tranziţie de la practicile de azi la o agricultură adaptată în contextul schimbărilor climatice.

Zona în care se va aplica pachetul pilot adresat adaptarii agriculturii la efectele schimbărilor climatice, acoperă teritoriul administrativ al unui număr de 71 UAT, suprafaţa de teren arabil fiind estimată la cca. 900 mii ha (Anexa 8.2.M.10.1-2).

Încadrarea zonelor eligibile pentru fiecare pachet al submăsurii 10.1, la nivel de unitate administrativ-teritorială, este făcută prin Anexa 8,2,M.10-M.13 - zone eligibile.

Diversitatea genetică constituie un factor indispensabil pentru dezvoltarea producţiei agricole şi a zonelor rurale. În consecinţă, trebuie luate măsurile necesare pentru a asigura refacerea, conservarea şi dezvoltarea acesteia. Priorităţile naţionale în politicile de conservare, dezvoltare şi utilizare a diversităţii genetice a animalelor domestice sunt orientate spre producerea şi utilizarea durabilă a unor specii şi rase cu un înalt potenţial productiv şi conservarea in situ sau ex situ a raselor importante genetic, aflate pe cale de dispariţie. Agenţia Naţională pentru Ameliorare şi Reproducţie în Zootehnie "Prof. Dr. G. K. Constantinescu" – ANARZ, autoritate națională competentă în domeniul zootehnic, aprobă programe de conservare și utilizare pentru rasele în pericol de abandon. Metodologia de conservare a resurselor genetice animale este implementată de către asociaţiile crescătorilor de animale. În România, la ora actuală, șeptelul femel adult de reproducție este înregistrat și actualizat în registrele genealogice ale raselor înființate și menținute de asociațiile crescătorilor de animale autorizate și acreditate de către ANARZ. Prin conservarea raselor locale

de animale pe cale de dispariție se constituie o sursă de gene valoroase, bine adaptate la condițiile de mediu, care poate asigura o bază de progres continuu în creşterea productivităţii animalelor, poate contribui la diversificarea populaţiilor existente la un anumit moment, poate contribui la refacerea vitalităţii liniilor selecţionate şi la refacerea rezistenţei la boli. De asemenea, prin încurajarea creşterii animalelor din rase tradiționale, se păstrează identitatea locală şi valoarea cultural-istorică a acestora.

Respectarea ***standardelor de eco-condiţionalitate*** stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 de către beneficiarii măsurii de agro-mediu şi climă va putea permite asigurarea premiselor necesare pentru punerea în practică a unor practici agricole care să contribuie în mod conjugat la asigurarea unui management durabil al resurselor naturale (biodiversitate, sol, apă), precum şi la scăderea emisiilor de GES din agricultură. În acelaşi timp, promovarea unor metode agricole adecvate, va asigura o mai bună adaptare la efectele schimbărilor climatice, manifestate din ce în ce mai des prin manifestări extreme ale fenomenelor

Prin ***asigurarea competenţelor necesare implementării angajamentelor***, în urma participării la acţiuni de infomare, sau cursuri de formare profesională sau prin accesarea serviciilor de consiliere, beneficiarii măsurii asigură premisele atingerii obiectivelor stabilite şi maximizarea impactului efortului bugetar aferent angajamentelor de agro-mediu şi climă.

Contribuţia la domeniile de intervenţie

Implementarea acestor pachete contribuie la:

- **Prioritatea 4** - Refacerea, conservarea şi consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură şi silvicultură

DI 4A - Refacerea, conservarea şi dezvoltarea biodiversităţii, inclusiv în zonele Natura 2000, în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice şi în cadrul activităţilor agricole de mare valoare naturală, precum şi a stării peisajelor europene (Submăsura 10.1 - P1, P2, P3, P6, P7 şi Submăsura 10.2)

DI 4C - Prevenirea eroziunii solului şi ameliorarea gestionării solului (Submăsura 10.1 - P4)

- **Prioritatea 5** – Promovarea utilizării eficiente a resurselor şi sprijinirea tranziţiei către o economie cu emisii reduse de carbon şi rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar şi silvic

DI 5**A** – Eficientizarea utilizării apei în agricultură (Submăsura 10.1 - P5)

Contribuţia la obiectivele transversale

Prin prisma celor prezentate anterior, este evident faptul că sprijinul acordat în cadrul măsurii, în sensul încurajării adoptării practicilor agricole extensive, cu impact redus asupra mediului, precum şi în sensul refacerii, conservării şi dezvoltării diversităţii genetice, este adresată temelor orizontale privind **Mediul şi**

clima.

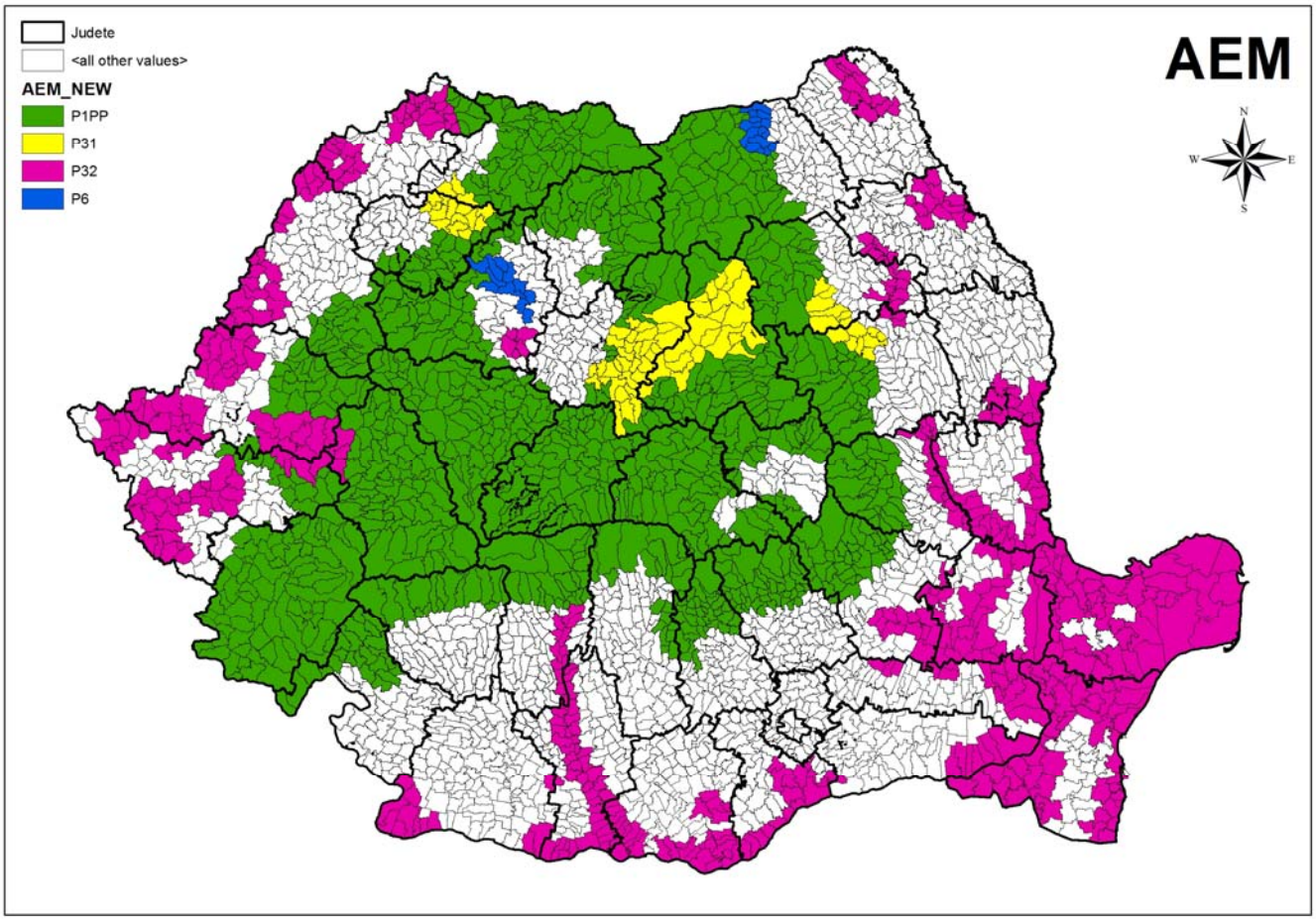

Anexa 8.2.M.10.1-1

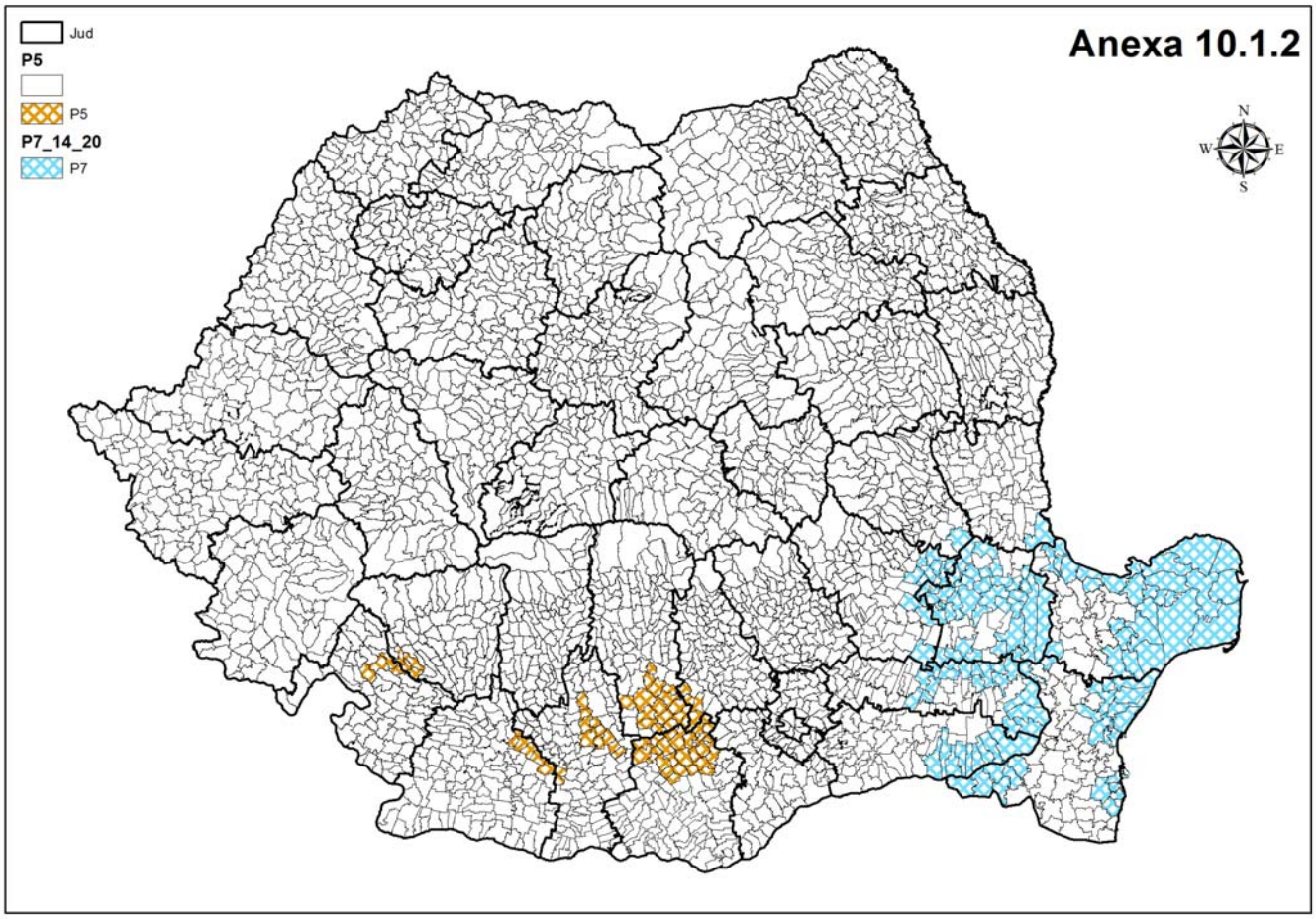

Anexa 8.2.M.10.1-2

8.2.8.3. Domeniul de aplicare, nivelul de sprijin, precum și alte informații (defalcate pe sub-măsuri și tip de operațiuni)

8.2.8.3.1. **10.1 Plăţi de agro-mediu şi climă**

8.2.8.3.1.1. Sub-măsură:

- 10.1 - Plăţi de agro-mediu şi climă

8.2.8.3.1.2. Descrierea acțiunii

Plăţile de agro-mediu vor fi acordate fermierilor care îşi asumă, în mod voluntar, angajamente de agro-mediu.

Angajamentele iniţiale încheiate de fermieri începând cu anul 2015 acoperă o perioadă de 5 ani de la data semnării acestora. După încheierea angajamentelor iniţiale, acestea pot fi prelungite anual, în limita

alocărilor financiare, fără a depăşi perioada de implementare a PNDR 2014-2020.

Angajamentele în cadrul Pachetelor 1, 2, 3, 6 şi 7 se aplică la nivel de parcelă agricolă, neexistând posibilitatea schimbării parcelelor pe perioada angajamentelor. Angajamentele încheiate pentru pachetele 4 şi 5 sunt condiţionate de menţinerea valorii suprafeţei pe toată perioada de angajament, parcelele pe care se aplică cerinţele putând fi schimbate de la un an la altul.

O clauză de revizuire este prevăzută pentru a asigura ajustarea angajamentelor în cazul modificării cerinţelor de bază (inclusiv a măsurilor de înverzire). O clauză de revizuire este prevăzută pentru angajamentele care depăşesc actuala perioadă de programare, pentru a asigura ajustarea acestora la cadrul juridic al următoarei perioade de programare. În cazul în care adaptarea nu este acceptată de beneficiar, angajamentul încetează fără a se solicita rambursarea sumelor plătite până la acel moment.

Beneficiarii măsurii se angajează să ţină o evidenţă a activităţilor agricole corelate cu implementarea angajamentelor de agro-mediu şi climă (de bază la nivelul întregii ferme şi superioare la nivelul suprafeţelor aflate sub angajament).

Beneficiarii măsurii trebuie să respecte la nivelul întregii ferme standardele de eco-condiţionalitate stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013.

Beneficiarii măsurii fac dovada deţinerii competenţelor necesare sau se angajează să facă dovada conformării în condiţiile relevante prevăzute de fişa măsurii.

Cerinţele specifice pachetelor sunt următoarele:

1. Pachetul 1 – pajişti cu înaltă valoare naturală

- utilizarea fertilizanţilor chimici şi a pesticidelor este interzisă,
- utilizarea tradiţională a gunoiului de grajd este permisă până în echivalentul a maxim 40 kg. N s.a./ha (1 UVM/ha),
- cositul poate începe doar după data de 1 iulie (pentru terenurile situate în UAT cu altitudini medii mai mari sau egale cu 600 m) sau după data de 15 iunie (pentru terenurile situate în UAT cu altitudini medii mai mici de 600 m),
- păşunatul se efectuează cu maxim 1 UVM pe hectar.

2. Pachetul 2 – practici agricole tradiţionale (Pachetul 2 poate fi aplicat doar adiţional, în combinaţie cu Pachetul 1)

varianta 2.1 – lucrări manuale pe pajişti permanente utilizate ca fâneţe

- lucrările cu utilaje mecanizate nu sunt permise pe suprafaţa pajiştilor şi a livezilor tradiţionale aflate sub angajament cu excepţia celor operate cu forţă animală.

varianta 2.2 – lucrări cu utilaje uşoare pe pajişti permanente utilizate ca fâneţe

- cositul se poate efectua cu utilaje mecanizate de mică capacitate, fiind interzisă folosirea utilajelor

grele.

3. Pachetul 3 – pajişti importante pentru păsări

varianta 3.1 – Crex crex

- utilizarea fertilizanţilor chimici şi a pesticidelor este interzisă,
- utilizarea tradiţională a gunoiului de grajd este permisă până în echivalentul a maxim 40 kg N sa/ha (1 UVM/ha),
- cositul se poate efectua doar după data de 31 iulie,
- cositul se va realiza dinspre interiorul parcelei spre exteriorul acesteia,
- o bandă necosită, lată de 3 metri, va fi lăsată pe marginile fiecărei parcele (poate fi cosită după data de 1 septembrie),
- păşunatul se va efectua cu maximum 0,7 UVM pe hectar,
- lucrările cu utilaje mecanizate nu sunt permise pe suprafaţa pajiştilor aflate sub angajament, cu excepţia celor operate cu forţă animală.

varianta 3.2 – Laniu minor şi falco vespertinus

- utilizarea fertilizanţilor chimici şi a pesticidelor este interzisă,
- utilizarea tradiţională a gunoiului de grajd este permisă până în echivalentul a maxim 40 kg N sa/ha (1 UVM/ha),
- cositul trebuie efectuat cel mai târziu până la data de 1 iulie,
- o bandă necosită, lată de 3 metri, va fi lăsată pe marginile fiecărei parcele (poate fi cosită după data de 1 septembrie),
- păşunatul se va efectua cu maximum 1 UVM pe hectar,
- lucrările cu utilaje mecanizate nu sunt permise pe suprafaţa pajiştilor aflate sub angajament cu excepţia celor operate cu forţă animală sau a celor operate cu cu utilaje mecanizate de mică capacitate.

4. Pachetul 4 – culturi verzi

- semănarea culturilor verzi trebuie realizată până la 30 septembrie, utilizându-se: mazărea, măzărichea, rapiţa, muştarul, lupinul, sulfina,
- utilizarea fertilizanţilor chimici este interzisă, doar fertilizanţii organici putând fi utilizaţi înaintea înfiinţării culturilor verzi.
- biomasa formată trebuie să fie incorporată în sol cel târziu până la 31 martie.

5. Pachetul 5 – adaptarea la efectele schimbărilor climatice

- cultivarea pe suprafaţa angajată a cel puţin 2 hibrizi/soiuri cu precocitate diferită,
- adaptarea calendarului de semănat la cerinţele climatice modificate,

- utilizarea metodelor de minimum tillage,
- aplicarea gunoiului de grajd sub formă compostată.

6. Pachetul 6 – pajişti importante pentru fluturi (Maculinea sp.)

- utilizarea fertilizanţilor chimici şi a pesticidelor este interzisă,
- utilizarea tradiţională a gunoiului de grajd este permisă până în echivalentul a maxim 30 kg N s.a./ha,
- cositul poate începe doar după data de 25 august,
- cositul se poate efectua manual sau cu utilaje mecanizate de mică capacitate, fiind interzisă folosirea utilajelor grele,
- păşunatul se efectuează cu maxim 0,7 UVM pe hectar,
- sunt interzise acţiunile care să conducă la accelerarea drenajului natural al pajiştilor aflate sub angajament.

7. Pachetul 7 – terenuri arabile importante ca zone de hrănire pentru gâsca cu gât roşu (Branta ruficollis)

- în fiecare an de angajament, după data de 15 septembrie, trebuie înfiinţată o cultură de cereale de toamnă (grâu, orz, secară, triticale) sau de rapiţă,
- însămânţarea cerealelor de toamnă (grâu, orz, secară, triticale) sau a rapiţei trebuie finalizată înainte de data de 15 octombrie,
- parcelele angajate vor putea fi însămânţate cu porumb, dar nu mai târziu de data de 15 mai, iar porumbul nu va fi recoltat înainte de data de 15 septembrie,
- la recoltarea culturii de porumb este lăsată o suprafaţă nerecoltată de minim 5 % şi maxim 10 % sau în situaţia în care nu este înfiinţată o cultură de porumb, în anul respectiv de angajament fermierul este obligat să asigure o cantitate de 100 kg de porumb boabe pe hectar, în cel puţin un punct de hrănire situat pe suprafaţa fiecărei parcele angajate,
- în situaţia în care se înfiinţează o cultură de porumb, în anul respectiv, pe parcela angajată, cultura de toamnă este încorporată în sol până cel târziu la finalul lunii martie,
- pe perioada de 5 ani a angajamentelor este obligatorie înfiinţarea în cel puţin 2 ani a culturii de porumb pe timpul verii,
- pesticidele şi fitostimulatorii (ingrăşămintele naturale) nu pot fi folosite în perioada cuprinsă între însămânţarea culturii de toamnă şi 15 martie,
- se interzic lucrările agricole şi/sau păşunatul în perioada 15 octombrie – 15 martie,
- este interzisă folosirea metodelor de alungare în perioada cuprinsă între 15 octombrie şi 31 martie.

Pentru a se evita orice suprapunere cu standardul GAEC referitor la protecţia solului pe timpul iernii, Pachetele 4 şi 7 se pot aplica pe maximum 80% din suprafaţa de teren arabil aparţinând unei ferme.

Pentru asigurarea consistenţei angajamentelor este interzis aratul sau discuitul pajiştilor existente în cadrul

fermelor care au angajamente în derulare.

Pentru asigurarea consistenţei angajamentelor încheiate pentru Pachetele 1, 2, 3 şi 6:

- masa vegetală cosită trebuie adunată de pe suprafaţa pajiştii aflate sub angajament nu mai târziu de două săptămâni de la efectuarea cositului,
- pajiştile inundate nu vor fi păşunate mai devreme de două săptămâni de la retragerea apelor,
- nu vor fi realizate însămânţări de suprafaţă sau supraînsămânţări (se pot face însămânţări cu specii din flora locală doar în cazurile când unele suprafeţe sunt afectate accidental).

8.2.8.3.1.3. Tipul sprijinului

Sub-măsura 10.1 vizează promovarea următoarelor pachete şi variante ale acestor pachete:

1. pachetul 1 – pajişti cu înaltă valoare naturală (HNV) (domeniile de intervenţie **4A**, 4B şi 5D)

2. pachetul 2 – practici agricole tradiţionale (domeniile de intervenţie **4A** şi 5D)

varianta 2.1 – lucrări manuale pe pajişti permanente utilizate ca fâneţe

varianta 2.2 – lucrări cu utilaje uşoare pe pajişti permanente utilizate ca fâneţe

3. pachetul 3 – pajişti importante pentru păsări (domeniile de intervenţie **4A**, 4B şi 5D)

varianta 3.1 – Crex crex

varianta 3.2 – Lanius minor şi falco vespertinus

4. pachetul 4 – culturi verzi (domeniile de intervenţie 4B, **4C**, 5D şi 5E)

5. pachetul 5 – adaptarea la efectele schimbărilor climatice (domeniile de intervenţie 4C şi **5A**)

6. pachetul 6 – pajişti importante pentru fluturi (*Maculinea sp.*) (domeniile de intervenţie **4A**, 4B şi 5D)

7. pachetul 7 – terenuri arabile importante ca zone de hrănire pentru gâsca cu gât roşu (Branta ruficollis) (domeniile de intervenţie **4A** şi 4B)

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri este de tip compensatoriu.

Prima compensatorie de agro-mediu şi climă este plătită anual, ca sumă fixă, acordată pe unitatea de suprafaţă (hectar) şi reprezintă o compensaţie pentru pierderile de venit şi costurile suplimentare suportate de fermierii care încheie angajamente voluntare.

8.2.8.3.1.4. Trimiteri către alte legi

Legislaţie UE:

- Regulamentul (UE) nr. 1305/2013
- Titlul VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013
- Regulamentul (UE) nr. 1307/2013
- Regulamentul de implementare al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013

Legislaţie naţională:

- OUG nr. 125/2006 cu modificarile si completarile ulterioare,
- Ordinul MADR nr. 246/2008 cu modificarile si completarile ulterioare,
- Ordinul comun MADR/MMP nr. 30/147/2010 cu modificarile si completarile ulterioare – de aprobare GAEC în România
- Ordinul comun MADR/MMP/ANSVSA nr. 187/2155/42/2011 cu modificarile si completarile ulterioare – de aprobare a SMR în România
- Cerinţele minime relevante pentru utilizarea îngrăşămintelor şi a produselor de protecţie a plantelor prevăzute de legislaţia naţională (Ordinul MMGA nr. 1234/2006 – codul bunelor practici agricole, OG nr. 4/1995, OG 1559/2004 – acte normative cu modificările si completarile ulterioare).

8.2.8.3.1.5. Beneficiarii

Beneficiarii plăţilor compensatorii acordate în cadrul sub-măsurii de agro-mediu şi climă sunt fermierii, utilizatori de terenuri agricole.

8.2.8.3.1.6. Cheltuieli eligibile

Costurile eligibile în cadrul acestei măsuri sunt constituite din costuri standard, calculate pentru fiecare pachet/variantă pe baza evaluării costurilor suplimentare şi a pierderilor de venituri, care depăşesc nivelul obligatoriu neremunerat al cerinţelor de bază, înregistrate de fermieri în urma asumării angajamentelor voluntare de agro-mediu şi climă.

Cerinţele de bază sunt constituite din:

- standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013,
- criteriile relevante și activitățile minime stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013,

- cerințele minime relevante pentru utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor prevăzute de legislaţia naţională,
- alte cerințe obligatorii relevante prevăzute în legislaţia naţională.

Costurile standard calculate pentru măsura de agro-mediu şi climă nu includ costuri tranzacţionale şi investiţionale.

8.2.8.3.1.7. Condiții de eligibilitate

Terenuri:

- Pachetul 1 – terenuri agricole cu înaltă valoare naturală vizează terenurile agricole situate în zonele cu înaltă valoare naturală, delimitate în Program la nivel de unitate administrativ-teritorială (UAT) LAU2, utilizate ca pajişti permanente, precum şi suprafeţele acoperite cu livezi tradiţionale utilizate extensiv ca pajişti prin cosit şi/sau păşunat.
- Pachetul 2 – practici agricole tradiţionale vizează terenurile agricole situate în zonele cu înaltă valoare naturală, delimitate în Program la nivel de UAT LAU2, din categoria de folosinţă pajişti permanente utilizate prin cosit (fâneţe), precum şi suprafeţele acoperite cu livezi tradiţionale utilizate extensiv ca fâneţe prin cosit (variantele 2.1 şi 2.2). Pachetul se aplică numai adiţional unui angajament încheiat pentru Pachetul 1.
- Pachetul 3 – pajişti importante pentru păsări vizează terenurile agricole situate în SPA-uri (Special Protection Area) reprezentative pentru speciile *Crex crex* (varianta 1), *Lanius minor* şi *Falco vespertinus* (varianta 2), utilizate ca pajişti permanente, situate în zonele delimitate în Program la nivel de UAT LAU2.
- Pachetul 4 – culturi verzi este disponibil pentru terenurile arabile situate pe întreg teritoriul naţional.
- Pachetul 5 – adaptarea la efectele schimbărilor climatice vizează terenurile arabile situate în zonele cu risc crescut de deşertificare, delimitate în Program la nivel de UAT LAU2.
- Pachetul 6 – pajişti importante pentru fluturi (*Maculinea sp.*) vizează terenurile agricole utilizate ca pajişti permanente, situate în zonele unde au fost identificate populaţii reprezentative ale unor specii prioritare de fluturi din genul *Maculinea sp.*, delimitate în Program la nivel deUAT LAU2.
- Pachetul 7 – terenuri arabile importante ca zone de hrănire pentru gâsca cu gât roşu (*Branta ruficollis*) vizează terenurile arabile situate în SPA-uri (Special Protection Area) reprezentative pentru *Branta ruficollis*, delimitate în Program la nivel de UAT LAU2.

Beneficiarul:

- este utilizatorul unei suprafeţe agricole localizată pe teritoriul României, identificabilă în Sistemul Integrat de Administrare şi Control (IACS), situată în zonele eligibile şi având o categorie de utilizare eligibilă,
- deţine o suprafaţă minimă a fermei este de 1 ha, iar parcelele eligibile au dimensiunea minimă de 0,3 ha (0,1 ha pentru vii şi livezi, arbuşti fructiferi, hamei, pepiniere pomicole şi viticole),
- se angajează să menţină angajamentul de agro-mediu pentru o perioada de minimum 5 ani, de la data

semnării acestuia,

- se angajează să respecte cerinţele de bază relevante pe suprafaţa întregii ferme,
- se angajează să respecte cerinţele specifice pachetelor de agro-mediu pentru care aplică,
- se angajează să ţină o evidenţă a activităţilor agricole corelate cu implementarea cerinţelor de agro-mediu (de bază la nivelul întregii ferme şi superioare la nivelul suprafeţelor aflate sub angajament),
- face dovada deţinerii competenţelor necesare implementării angajamentelor sau se angajează să obţină cunoştinţele şi informaţiile necesare sau să asigure expertiza necesară în domeniul implementării angajamentelor de agro-mediu şi climă prin servicii de consiliere sau consultanţă, care să vizeze cel puţin aspectele legate de identificarea parcelelor agricole, completarea şi depunerea angajamentelor şi cererilor de plată, măsurile de management aplicabile la nivelul fermei necesare pentru conformarea la cerinţele de bază şi la cerinţele specifice ale angajamentelor,
- a derulat un angajament similar încheiat la termen în anul anterior sau declară pe propria răspundere că nu a utilizat fertilizanţi chimici şi pesticide în ultimii 5 ani (sau pentru perioada anterioară în care fermierul a utilizat efectiv acele suprafeţe în situaţia în care utilizează acele suprafeţe de mai puţin de 5 ani) pe suprafeţele pe care intenţionează să aplice pachetul 1, pachetul 3 şi/sau pachetul 6.

Listele zonelor eligibile pentru Pachetul 1 şi 2, 3, 5, 6 şi 7 sunt prezentate în Anexele 8.2.M.10.1-1 si 8.2.M.10.1-2.

8.2.8.3.1.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

Aplicarea tuturor tipurilor de angajamente propuse prin măsura de agro-mediu şi climă contribuie la atingerea obiectivelor de mediu propuse. Cu excepţia pachetului 4 – culturi verzi care are obiective diferite faţă de celelalte pachete ale măsurii de agro-mediu şi climă, în stabilirea zonelor eligibile s-a avut în vedere demarcarea ariilor de aplicabilitate ale pachetelor pe categorii de utilizare a terenurilor agricole. În acest context nu se poate face o diferenţiere a impactului diferitelor pachete, aplicarea acestora contribuind la uniformizarea la nivel naţional a promovării practicilor agricole durabile, bazate pe reducerea imputurilor, cu impact în îmbunătăţirea calităţii factorilor de mediu. Aşadar, pentru sub-măsura 10.1 – agro-mediu şi climă nu se stabilesc criterii de selecţie.

Angajamentele iniţiale încheiate de fermieri începând cu anul 2015 acoperă o perioadă de 5 ani de la data semnării acestora. După încheierea angajamentelor iniţiale, acestea pot fi prelungite anual, în limita alocărilor financiare, fără a depăşi perioada de implementare a PNDR 2014-2020. În situaţia în care, în urma implementării măsurii 10 – agro-mediu şi climă, se constată insuficienţa resurselor financiare alocate în raport cu angajamentele încheiate, nu vor mai fi încheiate noi angajamente începând cu următorul an de primire a cererilor de plată. Regula aplicabilă, în situaţia insuficienţei fondurilor, pentru prelungirea anuală a angajamentelor în cadrul unei campanii de primire a cererilor de plată este „primul venit, primul servit”.

8.2.8.3.1.9. Sume și rate de sprijin aplicabile

Fiind vorba de o plată compensatorie, sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri are o intensitate de 100%,

fiind constituit din costuri publice. Plăţile compensatorii, calculate sub formă de costuri standard pentru fiecare pachet/variantă sunt următoarele:

1. pachetul 1 – pajişti cu înaltă valoare naturală (HNV) – ***139 €/ha/an***

2. pachetul 2 – practici agricole tradiţionale

varianta 2.1 – lucrări manuale pe pajişti permanente utilizate ca fâneţe – ***107 €/ha/an***

varianta 2.2 – lucrări cu utilaje uşoare pe pajişti permanente utilizate ca fâneţe – ***21 €/ha/an***

3. pachetul 3 – pajişti importante pentru păsări

varianta 3.1 – Crex crex – ***244 €/ha/an***

varianta 3.2 – Lanius minor şi falco vespertinus – ***171 €/ha/an***

4. pachetul 4 – culturi verzi – ***126 €/ha/an***

5. pachetul 5 – adaptarea la efectele schimbărilor climatice – ***126 €/ha/an***

6. pachetul 6 – pajişti importante pentru fluturi (*Maculinea sp.*) – ***263 €/ha/an***

7. pachetul 7 – terenuri arabile importante ca zone de hrănire pentru gâsca cu gât roşu (Branta ruficollis) – ***288 €/ha/an***

Metodologiile de calcul sunt validate de către un organism independent conform prevederilor art. 62(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 (Anexa 8.2.M10.1-3).

Plăţile acordate în cadrul acestei măsuri se pot cumula pe aceeaşi suprafaţă cu plăţile directe acordate fermierilor şi cu plăţile acordate zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale (art. 31), neexistând cerinţe similare care să conducă la dubla finanţare a unor acţiuni. Numai pachetele 4 sau 5 ale măsurii de agro-mediu şi climă (articolul 28) se pot combina cu pachetele 1 şi 2 ale fiecărei submăsuri de agricultură ecologică (11.1 şi 11.2 - art. 28).

În cadrul acestei măsuri, plăţile acordate în cadrul pachetului 5 pot fi cumulate cu plăţile acordate în cadrul pachetului 4 sau pachetului 7, neexistând cerinţe similare care să conducă la dubla finanţare a unor acţiuni. Plăţile acordate în cadrul pachetului 4 nu pot fi cumulate cu plăţile acordate în cadrul pachetului 7, datorită cerinţelor diferite aplicabile pe timpul iernii pe terenurile arabile. Nu sunt posibile alte combinaţii de pachete pe aceleaşi parcele, zonele eligibile fiind diferite.

INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARE-DEZVOLTARE PENTRU PEDOLOGIE AGROCHIMIE ȘI PROTECȚIA MEDIULUI – ICPA București
Bd. Mărăști nr. 61, 011464 sect. 1 București, ROMÂNIA
Cont: RO72RZBR0000060000671307 – Raiffeisen BANK Agenția Dorobanți,
Cont: RO30TREZ7015069xxx006353 – ATCP București
Cod fiscal nr.: RO 18107639 Reg. Comerțului: J40/18719/2005
Tel.: +40-0213184458, 0213184349; Fax: +40-0213184348
Web:http://www.icpa.ro E-mail: office@icpa.ro
CP nr. 71 OFICIUL POȘTAL 32

București, 25.06.2014

Nr. înregistrare
1481/25.06.2014

DECLARAȚIE PRIVIND CARACTERUL ADECVAT AL METODOLOGIEI (STUDIULUI) ȘI PRECIZIA CALCULELOR,

în temeiul art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului

În conformitate Art. 62 Posibilitatea de a verifica si de a controla măsurile din cadrul Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, care stipulează: *"...În acest scop, un organism independent din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile pentru implementarea programului și care dispune de expertiza corespunzătoare efectuează calculele sau confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor. În programul de dezvoltare rurală se include o declarație care confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor"*,

noi,

INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARE-DEZVOLTARE PENTRU PEDOLOGIE, AGROCHIMIE ȘI PROTECȚIA MEDIULUI – ICPA București,

în calitate de autor al studiului

"STUDIU PRIVIND CALCULUL COMPENSATIILOR PENTRU MĂSURILE DE AGROMEDIU-CLIMĂ",

realizat în cadrul procesului de programare pentru PNDR 2014-2020,

confirmăm prin prezenta declarație ***caracterul adecvat al metodologiei (studiului) și precizia calculelor realizate în cadrul acestuia, precum și rezonabilitatea ipotezelor, a valorilor costurilor și veniturilor utilizate, precum și a indicatorilor folosiți în cadrul metodologiei.***

Director General,
Cătălin SIMOTA

Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului

Anexa 8.2.M10.1-3

8.2.8.3.1.10. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.8.3.1.10.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Posibilitatea de verificare și control a măsurii se bazează pe rezultatele evaluării ex-ante realizate de către AM și Agențiile de Plăți, evaluare care ia în considerare rezultatele controalelor efectuate inclusiv în perioada de programare anterioară, așa cum prevede articolul 62 din Regulamentul (UE) 1305/2013.

În perioada de programare 2014-2020, se estimează că pot exista o serie de riscuri specifice dintre care enumerăm:

- perioada de depunere a cererilor de plată (depunerea cu întârziere),
- nedeclararea tuturor suprafețelor,
- identificarea corectă a parcelelor agricole,
- nerespectarea criteriilor de eligibilitate referitoare la suprafața aflată sub angajament,
- nerespectarea standardelor de eco-condiţionalitate la nivelul fermei,
- nerespectarea cerinţelor specifice măsurii pe suprafeţele aflate sub angajament,
- înregistrarea activităţilor agricole relevante din punctul de vedere al angajamentelor.

8.2.8.3.1.10.2. Acțiuni de reducere a riscului

Dintre măsurile luate pentru îmbunătăţirea implementării măsurii şi reducerii riscurilor, menţionăm:

- identificarea prin mijloace electronice a parcelelor agricole,
- promovarea anuală a unor ample campanii de informare a beneficiarilor prin care se diseminează informații legate de derularea corectă a angajamentelor,

Dintre măsurile luate pentru îmbunătăţirea implementării măsurii şi reducerii riscurilor, menţionăm:

- identificarea prin mijloace electronice a parcelelor agricole,
- promovarea anuală a unor ample campanii de informare a beneficiarilor prin care se diseminează informații legate de derularea corectă a angajamentelor.

În plus, experiența dobândită în perioada de programare 2007-2013 a relevat faptul că sistemul de control existent a asigurat verificarea respectării condițiilor și angajamentelor asumate de beneficiari. De asemenea, sistemul de sancţiuni dezvoltat pentru măsura de agro-mediu (M.214) este unul progresiv, nivelul penalităţilor aplicate fermierilor fiind corelat cu impactul rezultat în urma nerespectării diferitelor tipuri de condiţii specifice măsurii.

Angajamentele asumate de către fermieri în cadrul acestei măsuri vor fi verificate prin metode

administrative şi pe teren, asigurându-se eficacitatea şi eficienţa acestora prin prevederile procedurale specifice. Verificările administrative vor viza toate angajamentele aflate în derulare, bazându-se pe informaţiile înregistrate în sistemul informatic de administrare şi control al cererilor unice de plată pe suprafaţă şi pe verificări încrucişate cu alte baze de date relevante. Verificările pe teren vor fi făcute asigurându-se reprezentativitatea şi nivelul adecvat al eşantioanelor de control raportate la angajamentele eligibile, prin verificări vizuale şi documentare care să confirme respectarea cerinţelor. Angajamentele selecţionate pentru control la faţa locului vor fi verificate în momentul în care pot fi verificate cele mai multe dintre cerinţele şi standardele pentru scopurile selectate de control.

Manualele de proceduri aferente etapelor fluxului procedural (promovarea măsurilor şi informarea beneficiarilor, depunerea şi administrarea cererilor de plată, analiza de risc şi eşantionarea, controlul pe teren şi supracontrolul, autorizarea plăţilor, monitorizarea şi raportarea) vor fi elaborate de Agenţia de Plăţi (sau o altă entitate delegată dacă este cazul) şi avizate de Autoritatea de Management, înaintea aprobării la nivelul Ministerului.

Pentru asigurarea premiselor necesare atingerii obiectivelor propuse, beneficiarii măsurii vor trebui să demonstreze că deţin cunoştinţele şi informaţiile relevante sau beneficiază de expertiza tehnică necesară pentru implementarea angajamentelor, înainte de depunerea ultimei cereri de plată în cadrul angajamentelor.

În urma analizei realizate de Autoritatea de Management şi Agenţiile de Plăţi pe baza experienţei din perioada 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea şi controlul măsurii atât prin prisma pregătirii profesionale cât şi îmbunătăţirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

8.2.8.3.1.10.3. Evaluarea generală a măsurii

Măsura creează premisele atingerii obiectivelor stabilite în cadrul priorităţilor vizate, contribuind la menţinerea ecosistemelor care sunt legate de aplicarea unor practice agricole durabile, promovând utilizarea eficientă a resurselor naturale şi sprijinind tranziţia către o economie cu emisii reduse şi adaptată la efectele schimbărilor climatice, concomitent cu promovarea unei dezvoltări durabile şi echilibrate a spaţiului rural. Pachetele propuse vizează continuarea eforturilor întreprinse în perioada 2007-2013 în materie de protecţie a mediului prin promovarea unor practici agricole destinate menţinerii zonelor cu valoare naturală înaltă (HNV), promovării practicilor agricole tradiţionale/extensive, protecţia habitatelor unor specii de păsări şi fluturi prioritare şi protecţia resurselor de apă şi sol împotriva eroziunii şi poluării prin înfiinţarea de culturi verzi pe terenurile arabile în timpul iernii. În plus, pentru a veni ca răspuns la provocările aduse de schimbările climatice se propune un pachet pilot prin care să fie promovate unele metode de adaptare.

De asemenea, pentru a asigura maximizarea impactului aşteptat, măsura vizează tratamentul egal al solicitanţilor şi al diferitelor tipuri de angajamentelor. o cât mai eficientă şi eficace utilizare a resurselor financiare în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.8.3.1.10.4. Angajamente de agro-mediu-climă

8.2.8.3.1.10.4.1. Pachetul 1 - Pajişti cu Înaltă Valoare Naturală (HNV)

8.2.8.3.1.10.4.1.1. Metode de verificare ale angajamentelor

Angajamentele vor fi verificate prin metode administrative şi pe teren, asigurându-se eficacitatea şi eficienţa acestora prin prevederile procedurale specifice. Verificările administrative vor viza toate angajamentele aflate în derulare, bazându-se pe informaţiile înregistrate în sistemul informatic de administrare al cererilor unice de plată pe suprafaţă şi pe verificări încrucişate cu alte baze de date relevante. Verificările pe teren vor fi făcute asigurându-se reprezentativitatea şi nivelul adecvat al eşantioanelor de control raportate la angajamentele eligibile, prin verificări vizuale şi documentare care să confirme respectarea cerinţelor. Angajamentele selecționate pentru control la fața locului vor fi verificate în momentul în care pot fi verificate cele mai multe dintre cerințele și standardele pentru scopurile selectate de control.

Manualele de proceduri aferente etapelor fluxului procedural (promovarea măsurilor şi informarea beneficiarilor, depunerea şi administrarea cererilor de plată, analiza de risc şi eşantionarea, controlul pe teren şi supracontrolul, autorizarea plăţilor, monitorizarea şi raportarea) vor fi elaborate de Agenţia de Plăţi (sau o altă entitate delegată dacă este cazul) şi avizate de Autoritatea de Management, înaintea aprobării la nivelul Ministerului.

8.2.8.3.1.10.4.2. Pachetul 2 - Practici Agricole Tradiţionale - varianta 1 - lucrări manuale pe pajişti permanente

8.2.8.3.1.10.4.2.1. Metode de verificare ale angajamentelor

Angajamentele vor fi verificate prin metode administrative şi pe teren, asigurându-se eficacitatea şi eficienţa acestora prin prevederile procedurale specifice. Verificările administrative vor viza toate angajamentele aflate în derulare, bazându-se pe informaţiile înregistrate în sistemul informatic de administrare al cererilor unice de plată pe suprafaţă şi pe verificări încrucişate cu alte baze de date relevante. Verificările pe teren vor fi făcute asigurându-se reprezentativitatea şi nivelul adecvat al eşantioanelor de control raportate la angajamentele eligibile, prin verificări vizuale şi documentare care să confirme respectarea cerinţelor. Angajamentele selecționate pentru control la fața locului vor fi verificate în momentul în care pot fi verificate cele mai multe dintre cerințele și standardele pentru scopurile selectate de control.

Manualele de proceduri aferente etapelor fluxului procedural (promovarea măsurilor şi informarea beneficiarilor, depunerea şi administrarea cererilor de plată, analiza de risc şi eşantionarea, controlul pe teren şi supracontrolul, autorizarea plăţilor, monitorizarea şi raportarea) vor fi elaborate de Agenţia de Plăţi (sau o altă entitate delegată dacă este cazul) şi avizate de Autoritatea de Management, înaintea aprobării la nivelul Ministerului.

8.2.8.3.1.10.4.3. Pachetul 2 - Practici Agricole Tradiţionale - varianta 2 - lucrări cu utilaje uşoare pe pajişti permanente

8.2.8.3.1.10.4.3.1. Metode de verificare ale angajamentelor

Angajamentele vor fi verificate prin metode administrative şi pe teren, asigurându-se eficacitatea şi eficienţa acestora prin prevederile procedurale specifice. Verificările administrative vor viza toate angajamentele aflate în derulare, bazându-se pe informaţiile înregistrate în sistemul informatic de administrare al cererilor unice de plată pe suprafaţă şi pe verificări încrucişate cu alte baze de date relevante. Verificările pe teren vor fi făcute asigurându-se reprezentativitatea şi nivelul adecvat al eşantioanelor de control raportate la angajamentele eligibile, prin verificări vizuale şi documentare care să confirme respectarea cerinţelor. Angajamentele selecționate pentru control la fața locului vor fi verificate în momentul în care pot fi verificate cele mai multe dintre cerințele și standardele pentru scopurile selectate de control.

Manualele de proceduri aferente etapelor fluxului procedural (promovarea măsurilor şi informarea beneficiarilor, depunerea şi administrarea cererilor de plată, analiza de risc şi eşantionarea, controlul pe teren şi supracontrolul, autorizarea plăţilor, monitorizarea şi raportarea) vor fi elaborate de Agenţia de Plăţi (sau o altă entitate delegată dacă este cazul) şi avizate de Autoritatea de Management, înaintea aprobării la nivelul Ministerului.

8.2.8.3.1.10.4.4. Pachetul 3 - Pajişti Importante pentru Păsări - varianta 1 - Crex crex

8.2.8.3.1.10.4.4.1. Metode de verificare ale angajamentelor

Angajamentele vor fi verificate prin metode administrative şi pe teren, asigurându-se eficacitatea şi eficienţa acestora prin prevederile procedurale specifice. Verificările administrative vor viza toate angajamentele aflate în derulare, bazându-se pe informaţiile înregistrate în sistemul informatic de administrare al cererilor unice de plată pe suprafaţă şi pe verificări încrucişate cu alte baze de date relevante. Verificările pe teren vor fi făcute asigurându-se reprezentativitatea şi nivelul adecvat al eşantioanelor de control raportate la angajamentele eligibile, prin verificări vizuale şi documentare care să confirme respectarea cerinţelor. Angajamentele selecționate pentru control la fața locului vor fi verificate în momentul în care pot fi verificate cele mai multe dintre cerințele și standardele pentru scopurile selectate de control.

Manualele de proceduri aferente etapelor fluxului procedural (promovarea măsurilor şi informarea beneficiarilor, depunerea şi administrarea cererilor de plată, analiza de risc şi eşantionarea, controlul pe teren şi supracontrolul, autorizarea plăţilor, monitorizarea şi raportarea) vor fi elaborate de Agenţia de Plăţi (sau o altă entitate delegată dacă este cazul) şi avizate de Autoritatea de Management, înaintea aprobării la nivelul Ministerului.

8.2.8.3.1.10.4.5. Pachetul 3 - Pajişti Importante pentru Păsări - varianta 2 - Lanius minor şi Falco vespertinus

8.2.8.3.1.10.4.5.1. Metode de verificare ale angajamentelor

Angajamentele vor fi verificate prin metode administrative şi pe teren, asigurându-se eficacitatea şi eficienţa acestora prin prevederile procedurale specifice. Verificările administrative vor viza toate angajamentele aflate în derulare, bazându-se pe informaţiile înregistrate în sistemul informatic de administrare al cererilor unice de plată pe suprafaţă şi pe verificări încrucişate cu alte baze de date relevante. Verificările pe teren vor fi făcute asigurându-se reprezentativitatea şi nivelul adecvat al eşantioanelor de control raportate la angajamentele eligibile, prin verificări vizuale şi documentare care să confirme respectarea cerinţelor. Angajamentele selecționate pentru control la fața locului vor fi verificate în momentul în care pot fi verificate cele mai multe dintre cerințele și standardele pentru scopurile selectate de control.

Manualele de proceduri aferente etapelor fluxului procedural (promovarea măsurilor şi informarea beneficiarilor, depunerea şi administrarea cererilor de plată, analiza de risc şi eşantionarea, controlul pe teren şi supracontrolul, autorizarea plăţilor, monitorizarea şi raportarea) vor fi elaborate de Agenţia de Plăţi (sau o altă entitate delegată dacă este cazul) şi avizate de Autoritatea de Management, înaintea aprobării la nivelul Ministerului.

8.2.8.3.1.10.4.6. Pachetul 4 - Culturi Verzi

8.2.8.3.1.10.4.6.1. Metode de verificare ale angajamentelor

Angajamentele vor fi verificate prin metode administrative şi pe teren, asigurându-se eficacitatea şi eficienţa acestora prin prevederile procedurale specifice. Verificările administrative vor viza toate angajamentele aflate în derulare, bazându-se pe informaţiile înregistrate în sistemul informatic de administrare al cererilor unice de plată pe suprafaţă şi pe verificări încrucişate cu alte baze de date relevante. Verificările pe teren vor fi făcute asigurându-se reprezentativitatea şi nivelul adecvat al eşantioanelor de control raportate la angajamentele eligibile, prin verificări vizuale şi documentare care să confirme respectarea cerinţelor. Angajamentele selecționate pentru control la fața locului vor fi verificate în momentul în care pot fi verificate cele mai multe dintre cerințele și standardele pentru scopurile selectate de control.

Manualele de proceduri aferente etapelor fluxului procedural (promovarea măsurilor şi informarea beneficiarilor, depunerea şi administrarea cererilor de plată, analiza de risc şi eşantionarea, controlul pe teren şi supracontrolul, autorizarea plăţilor, monitorizarea şi raportarea) vor fi elaborate de Agenţia de Plăţi (sau o altă entitate delegată dacă este cazul) şi avizate de Autoritatea de Management, înaintea aprobării la nivelul Ministerului.

Datorită specificului său, în cadrul acestui pachet verificările vor necesita 2 vizite pe teren (o vizită rapidă pentru confirmarea respectării cerinăţelor aplicabile ăn toamnă si verificarea pe teren a respectăriicelorlate cerinţe specifice în primăvară).

8.2.8.3.1.10.4.7. Pachetul 5 - Adaptarea la efectele schimbărilor climatice

8.2.8.3.1.10.4.7.1. Metode de verificare ale angajamentelor

Angajamentele vor fi verificate prin metode administrative şi pe teren, asigurându-se eficacitatea şi eficienţa acestora prin prevederile procedurale specifice. Verificările administrative vor viza toate angajamentele aflate în derulare, bazându-se pe informaţiile înregistrate în sistemul informatic de administrare al cererilor unice de plată pe suprafaţă şi pe verificări încrucişate cu alte baze de date relevante. Verificările pe teren vor fi făcute asigurându-se reprezentativitatea şi nivelul adecvat al eşantioanelor de control raportate la angajamentele eligibile, prin verificări vizuale şi documentare care să confirme respectarea cerinţelor. Angajamentele selecționate pentru control la fața locului vor fi verificate în momentul în care pot fi verificate cele mai multe dintre cerințele și standardele pentru scopurile selectate de control.

Manualele de proceduri aferente etapelor fluxului procedural (promovarea măsurilor şi informarea beneficiarilor, depunerea şi administrarea cererilor de plată, analiza de risc şi eşantionarea, controlul pe teren şi supracontrolul, autorizarea plăţilor, monitorizarea şi raportarea) vor fi elaborate de Agenţia de Plăţi (sau o altă entitate delegată dacă este cazul) şi avizate de Autoritatea de Management, înaintea aprobării la nivelul Ministerului.

8.2.8.3.1.10.4.8. Pachetul 6 - Pajişti importante pentru fluturi (Maculinea sp.)

8.2.8.3.1.10.4.8.1. Metode de verificare ale angajamentelor

Angajamentele vor fi verificate prin metode administrative şi pe teren, asigurându-se eficacitatea şi eficienţa acestora prin prevederile procedurale specifice. Verificările administrative vor viza toate angajamentele aflate în derulare, bazându-se pe informaţiile înregistrate în sistemul informatic de administrare al cererilor unice de plată pe suprafaţă şi pe verificări încrucişate cu alte baze de date relevante. Verificările pe teren vor fi făcute asigurându-se reprezentativitatea şi nivelul adecvat al eşantioanelor de control raportate la angajamentele eligibile, prin verificări vizuale şi documentare care să confirme respectarea cerinţelor. Angajamentele selecționate pentru control la fața locului vor fi verificate în momentul în care pot fi verificate cele mai multe dintre cerințele și standardele pentru scopurile selectate de control.

Manualele de proceduri aferente etapelor fluxului procedural (promovarea măsurilor şi informarea beneficiarilor, depunerea şi administrarea cererilor de plată, analiza de risc şi eşantionarea, controlul pe teren şi supracontrolul, autorizarea plăţilor, monitorizarea şi raportarea) vor fi elaborate de Agenţia de Plăţi (sau o altă entitate delegată dacă este cazul) şi avizate de Autoritatea de Management, înaintea aprobării la nivelul Ministerului.

8.2.8.3.1.10.4.9. Pachetul 7 - Terenuri arabile importante ca zone de hrănire pentru gâsca cu gât roșu (Branta ruficollis)

8.2.8.3.1.10.4.9.1. Metode de verificare ale angajamentelor

Angajamentele vor fi verificate prin metode administrative şi pe teren, asigurându-se eficacitatea şi eficienţa acestora prin prevederile procedurale specifice. Verificările administrative vor viza toate angajamentele aflate în derulare, bazându-se pe informaţiile înregistrate în sistemul informatic de administrare al cererilor unice de plată pe suprafaţă şi pe verificări încrucişate cu alte baze de date relevante. Verificările pe teren vor fi făcute asigurându-se reprezentativitatea şi nivelul adecvat al eşantioanelor de control raportate la angajamentele eligibile, prin verificări vizuale şi documentare care să confirme respectarea cerinţelor. Angajamentele selecționate pentru control la fața locului vor fi verificate în momentul în care pot fi verificate cele mai multe dintre cerințele și standardele pentru scopurile selectate de control.

Manualele de proceduri aferente etapelor fluxului procedural (promovarea măsurilor şi informarea beneficiarilor, depunerea şi administrarea cererilor de plată, analiza de risc şi eşantionarea, controlul pe teren şi supracontrolul, autorizarea plăţilor, monitorizarea şi raportarea) vor fi elaborate de Agenţia de Plăți (sau o altă entitate delegată dacă este cazul) şi avizate de Autoritatea de Management, înaintea aprobării la nivelul Ministerului.

Datorită specificului său, în cadrul acestui pachet verificările vor necesita 2 vizite pe teren (o vizită rapidă pentru confirmarea respectării cerinţelor aplicabile în toamnă si verificarea pe teren a respectării celorlate cerinţe specifice în primăvară).

8.2.8.3.1.11. Informații specifice măsurii

Descrierea metodologiei și a ipotezelor și parametrilor agronomici, inclusiv descrierea cerințelor minime prevăzute la articolul 28 alineatul (3) ale Regulamentul (UE) nr 1305/2013, care sunt relevante pentru fiecare tip particular de angajament utilizat ca referință pentru calculele care justifică costurile suplimentare, pierderea de venituri care rezultă din angajamentele luate și nivelul costurilor de tranzacție; dacă este cazul, metodologia ține seama de ajutoarele acordate în temeiul Regulamentului (UE) nr 1307/2013, inclusiv plata pentru practici agricole benefice pentru climă și mediu, în scopul de a exclude dubla finanțare; acolo unde este cazul, metoda de conversie utilizată pentru alte unități, în conformitate cu articolul 9 ale prezentul regulament.

Ca urmare a respectării cerinţelor specifice ale P1, fermierii suferă o pierdere de venit faţă de practicile agricole convenţionale. Interzicerea utilizării fertilizanţilor chimici conduce la o scădere a producţiei cu 25%, iar întârzierea cositului conduce la o pierdere de 33% din valoarea fânului obţinut. Există diferenţe şi în privinţa costurilor, datorate lucrărilor de combatere manuală a plantelor invazive. Se înregistrează economii din neachiziţionarea de fertilizanţi chimici şi pesticide.

Aplicarea lucrărilor cu utilaje mecanizate de mici dimensiuni pe suprafaţa pajiştilor şi a livezilor tradiţionale utilizate extensiv aflate sub angajament în cadrul P2 sau interzicerea aplicării lucrărilor mecenizate, conduc la costuri mai mari pentru fermieri. Lucrări cum ar fi cositul manual sau întorsul fânului necesită muncă intensă şi sunt mai costisitoare decât practicile mecanizate moderne. Utilizarea echipamentelor mecanizate de mici dimensiuni, deşi este mai economică decât aplicarea unor practici manuale, este mai costisitoare

decât practicile mecanizate convenţionale.

Ca urmare a respectării cerinţelor specifice P3, fermierii suferă o pierdere de venit în comparaţie cu practicile agricole convenţionale. Interzicerea utilizării fertilizanţilor conduce la o scădere a producţiei cu 30%. Întârzierea cositului în cazul variantei 3.1 conduce la o pierdere de 50% din valoarea fânului obţinut. Există diferenţe şi în privinţa costurilor, datorate lucrărilor de combatere manuală a plantelor invazive. Se înregistrează economii din neachiziţionarea de fertilizanţi chimici şi pesticide.

Ca urmare a respectării practicilor P4, fermierii suportă costuri mai mari. Aceste costuri constau în consum crescut de combustibil pentru efectuarea lucrărilor adiţionale şi în preţul seminţelor.

În contextul climatic actual, fermierii care încheie angajamente pentru P5, deşi înregistrează unele economii din aplicarea lucrărilor minime (15% faţă de sistemul convenţional), există pierderi de venituri rezultate din utilizarea hibrizilor timpurii şi semitimpurii (producţie cu aprox. 15% mai mică decât cea a hibrizilor semi-tardivi şi tardivi).

Ca urmare a respectării cerinţelor specifice P6, fermierii suferă o pierdere de venit în comparaţie cu cei care aplică practicile agricole convenţionale. Interzicerea utilizării fertilizanţilor chimici conduce la o scădere a producţiei cu 25%, iar întârzierea cositului conduce la o pierdere de 75% din valoarea fânului obţinut. De asemenea, există diferenţe în privinţa costurilor, fermierii trebuind să lucreze mai mult pentru a combate manual plantele invazive dar în acelaşi timp având şi unele economii prin neachiziţionarea de fertilizanţi chimici şi pesticide. În ansamblu, practica de agro-mediu nu este la fel de profitabilă ca o practică convenţională, de aceea se acordă o plată compensatorie.

Înfiinţarea culturii de iarnă în cadrul P7 induce costurile asociate lucrărilor de pregătire a terenurilor, costurile cu achiziţionarea seminţelor, precum şi cheltuielile aferente încorporării culturii în sol, pierderea înregistrată fiind totală în 2 din cei 3 ani. În situaţia în care fermierii optează pentru menţinerea culturii de toamnă în vederea valorificării producţiei obţinute, aceştia înregistrează o scădere a producţiei datorită interzicerii utilizării unor metode de protecţie a culturii în perioada iernii. Astfel, pierderile cauzate de hrănirea păsărilor conduce la o pierdere a producţiei cu 25 % în cazul cerealelor sau chiar la compromiterea totală a culturii în cazul rapiţei. Aceste pierderi, cumulate cu scăderile de producţie induse de interzicerea utilizării pesticidelor şi a fitostimulatorilor în perioada iernii, conduc la o scădere medie a producţiilor, de 40%. Sunt induse cheltuieli suplimentare cu achiziţionarea porumbului boabe şi împrăştierea acestuia la punctele de hrănire (3 ani) şi nerecoltării producţiei pe 5 % din suprafaţa parcelelor angajate (2 ani). Plata a fost calculată pentru un sistem de rotaţie a culturilor, bazat pe culturi succesive, aplicat în cei 5 ani. Costurile au fost mediate pe cei 5 ani de angajament. Pentru simplificare sistemului de implementare, în situaţia prelungirii anuale a angajamentelor după perioada iniţială, este obligatorie înfiinţarea culturii de iarnă, nivelul plăţii fiind cel calculat ca medie a schemei aplicate în primii 5 ani.

8.2.8.3.1.11.1. Angajamente de agro-mediu-climă

8.2.8.3.1.11.1.1. Pachetul 1 - Pajişti cu Înaltă Valoare Naturală (HNV)

8.2.8.3.1.11.1.1.1. Referință

GAEC și / sau SMR corespunzător

Utilizarea îngrășămintelor chimice este interzisă

- SMR1 – art. 4 și 5 din Directiva Consiliului 91/676/CEE din 12 decembrie 1991 privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole (JO L 375, 31.12.1991, p. 1)

Utilizarea tradiţională a gunoiului de grajd este permisă până în echivalentul a maxim 40 kg N s.a./ha (1 UVM/ha)

- SMR1 – art. 4 și 5 din Directiva Consiliului 91/676/CEE din 12 decembrie 1991 privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole(JO L 375, 31.12.1991, p. 1)

Utilizarea pesticidelor este interzisă

- GAEC3 - protecția apelor subterane împotriva poluării: interdicția deversării directe în apele subterane și măsurile de prevenire a poluării indirecte a apelor subterane prin descărcarea pe pământ și scurgerea prin sol a substanțelor periculoase enumerate în anexa la Directiva 80/68/CEE în versiunea acesteia aflată în vigoare în ultima zi a valabilității sale, în măsura în care se referă la activitatea agricolă
- SMR10 - articolul 55 primele două teze din Regulamentul (CE) nr. 1107/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 octombrie 2009 privind introducerea pe piață a produselor fitosanitare și de abrogare a Directivelor 79/117/CEE și 91/414/CEE ale Consiliului (JO L 309, 24.11.2009, p. 1)

Cositul poate începe doar după data de 1 iulie (pentru terenurile situate în unităţile administrativ-teritoriale cu altitudini medii mai mari sau egale cu 600 m) sau după data de 15 iunie (pentru terenurile situate în unităţile administrativ-teritoriale cu altitudini medii mai mici de 600 m)

- GAEC5 – gestionarea minimă a terenului care să reflecte condițiile locale specifice pentru limitarea eroziunii
- SMR2 - articolul 3 alineatul (1), articolul 3 alineatul (2) litera (b), articolul 4 alineatele (1), (2) și (4) din Directiva 2009/147/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind conservarea păsărilor sălbatice (JO L 20, 26.1.2010, p. 7)

Cerințele minime pentru îngrășăminte şi pesticide

Folosirea îngrășămintelor - Ordin Comun 1182/1270/2005 277/983/2014- Interzicerea folosirii fertilizatorilor neautorizaţi pentru vânzare.

Fito-sanitar - OG 1559/2004 4/1995, cu modificările și completările ulterioare - Este permisă utilizarea numai a acelor produse de protecţie a plantelor care au fost autorizate pentru vânzare şi numai în conformitate cu instrucţiunile de utilizare.

Cerinţe privind protecţia apei împotriva poluării cu nitraţi din agricultură - Ordin Comun 1182/1270/2005 - Îngrăşămintele naturale aplicate nu pot conţine mai mult de 170 kg de azot (N) ca ingredient pur pe 1 ha de teren agricol. Fermierii trebuie să respecte perioadele în care aplicarea fertilizatorilor este interzisă.

Fermierii trebuie să urmeze un plan de fertilizare.

Activități minime

Criteriile relevante și activitățile minime stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 care vor fi stabilite în România.

8.2.8.3.1.11.1.1.2. Practici agricole obișnuite corespunzătoare

Utilizare a pajiştilor permanente: intensivă sau extensivă. Risc de intensivizare.

8.2.8.3.1.11.1.2. Pachetul 2 - Practici Agricole Tradiţionale - varianta 1 - lucrări manuale pe pajişti permanente

8.2.8.3.1.11.1.2.1. Referință

GAEC și/sau SMR corespunzător

Lucrările cu utilaje mecanizate nu sunt permise pe suprafaţa pajiştilor şi a livezilor tradiţionale utilizate extensiv aflate sub angajament cu excepţia celor operate cu forţă animală

- GAEC5 – gestionarea minimă a terenului care să reflecte condițiile locale specifice pentru limitarea eroziunii

Activități minime

Criteriile relevante și activitățile minime stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 care vor fi stabilite în România.

8.2.8.3.1.11.1.2.2. Practici agricole obișnuite corespunzătoare

Utilizare a pajiştilor permanente: intensivă sau extensivă. Risc de intensivizare.

8.2.8.3.1.11.1.3. Pachetul 2 - Practici Agricole Tradiţionale - varianta 2 - lucrări cu utilaje uşoare pe pajişti permanente

8.2.8.3.1.11.1.3.1. Referință

GAEC și/sau SMR corespunzător

Cositul se poate efectua cu utilaje mecanizate de mică capacitate, fiind interzisă folosirea utilajelor grele

- GAEC5 – gestionarea minimă a terenului care să reflecte condițiile locale specifice pentru limitarea eroziunii

Activități minime

Criteriile relevante și activitățile minime stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 care vor fi stabilite în România.

8.2.8.3.1.11.1.3.2. Practici agricole obișnuite corespunzătoare

Utilizare a pajiştilor permanente: intensivă sau extensivă. Risc de intensivizare.

8.2.8.3.1.11.1.4. Pachetul 3 - Pajişti Importante pentru Păsări - varianta 1 - Crex crex

8.2.8.3.1.11.1.4.1. Referință

GAEC și/sau SMR corespunzător

Utilizarea îngrăşămintelor chimice este interzisă si Utilizarea tradiţională a gunoiului de grajd este permisă până în echivalentul a maxim 40 kg N s.a./ha (1 UVM/ha)

- SMR1 – art. 4 și 5 din Directiva Consiliului 91/676/CEE din 12 decembrie 1991 privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole(JO L 375, 31.12.1991, p. 1)

Utilizarea pesticidelor este interzisă

- GAEC3 - protecția apelor subterane împotriva poluării: interdicția deversării directe în apele subterane și măsurile de prevenire a poluării indirecte a apelor subterane prin descărcarea pe pământ

și scurgerea prin sol a substanțelor periculoase enumerate în anexa la Directiva 80/68/CEE în versiunea acesteia aflată în vigoare în ultima zi a valabilității sale, în măsura în care se referă la activitatea agricolă

- SMR10 - articolul 55 primele două teze din Regulamentul (CE) nr. 1107/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 octombrie 2009 privind introducerea pe piață a produselor fitosanitare și de abrogare a Directivelor 79/117/CEE și 91/414/CEE ale Consiliului (JO L 309, 24.11.2009, p. 1)

Cositul se poate efectua doar după data de 31 iulie şi O bandă necosită, lată de 3 metri, va fi lăsată pe marginile fiecărei parcele. Această bandă poate fi cosită după data de 1 septembrie

- GAEC5 – gestionarea minimă a terenului care să reflecte condițiile locale specifice pentru limitarea eroziunii
- SMR2 - articolul 3 alineatul (1), articolul 3 alineatul (2) litera (b), articolul 4 alineatele (1), (2) şi (4) din Directiva 2009/147/CE a Parlamentului European şi a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind conservarea păsărilor sălbatice (JO L 20, 26.1.2010, p. 7)

Lucrările cu utilaje mecanizate nu sunt permise pe suprafaţa pajiştilor aflate sub angajament, cu excepţia celor operate cu forţă animală sau a celor operate cu cu utilaje mecanizate de mică capacitate

- GAEC5 – gestionarea minimă a terenului care să reflecte condițiile locale specifice pentru limitarea eroziunii

Cerințele minime pentru îngrășăminte şi pesticide

Folosirea îngrăşămintelor - Ordin Comun 1182/1270/2005 277/983/2014 - Interzicerea folosirii fertilizatorilor neautorizaţi pentru vânzare.

Fito sanitar - OG 1559/2004 4/1995, cu modificările şi completările ulterioare - Este permisă utilizarea numai a acelor produse de protecţie a plantelor care au fost autorizate pentru vânzare şi numai în conformitate cu instrucţiunile de utilizare.

Cerinţe privind protecţia apei împotriva poluării cu nitraţi din agricultură - Ordin Comun 1182/1270/2005 - Îngrăşămintele naturale aplicate nu pot conţine mai mult de 170 kg de azot (N) ca ingredient pur pe 1 ha de teren agricol. Fermierii trebuie să respecte perioadele în care aplicarea fertilizatorilor este interzisă. Fermierii trebuie să urmeze un plan de fertilizare.

Activități minime

Criteriile relevante și activitățile minime stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 care vor fi stabilite în România.

8.2.8.3.1.11.1.4.2. Practici agricole obișnuite corespunzătoare

Utilizare a pajiştilor permanente: intensivă sau extensivă. Risc de intensivizare.

8.2.8.3.1.11.1.5. Pachetul 3 - Pajişti Importante pentru Păsări - varianta 2 - Lanius minor şi Falco vespertinus

8.2.8.3.1.11.1.5.1. Referință

GAEC și/sau SMR corespunzător

Utilizarea îngrășămintelor chimice este interzisă si Utilizarea tradiţională a gunoiului de grajd este permisă până în echivalentul a maxim 40 kg N s.a./ha (1 UVM/ha)

- SMR1 – art. 4 și 5 din Directiva Consiliului 91/676/CEE din 12 decembrie 1991 privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole (JO L 375, 31.12.1991, p. 1)

Utilizarea pesticidelor este interzisă

- GAEC3 - protecția apelor subterane împotriva poluării: interdicția deversării directe în apele subterane și măsurile de prevenire a poluării indirecte a apelor subterane prin descărcarea pe pământ și scurgerea prin sol a substanțelor periculoase enumerate în anexa la Directiva 80/68/CEE în versiunea acesteia aflată în vigoare în ultima zi a valabilității sale, în măsura în care se referă la activitatea agricolă;
- SMR10 - articolul 55 primele două teze din Regulamentul (CE) nr. 1107/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 octombrie 2009 privind introducerea pe piață a produselor fitosanitare și de abrogare a Directivelor 79/117/CEE și 91/414/CEE ale Consiliului (JO L 309, 24.11.2009, p. 1)

O bandă necosită, lată de 3 metri, va fi lăsată pe marginile fiecărei parcele. Această bandă poate fi cosită după data de 1 septembrie

- GAEC5 – gestionarea minimă a terenului care să reflecte condițiile locale specifice pentru limitarea eroziunii
- SMR2 - articolul 3 alineatul (1), articolul 3 alineatul (2) litera (b), articolul 4 alineatele (1), (2) și (4) din Directiva 2009/147/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind conservarea păsărilor sălbatice (JO L 20, 26.1.2010, p. 7)

Lucrările cu utilaje mecanizate nu sunt permise pe suprafaţa pajiştilor aflate sub angajament cu excepţia celor operate cu forţă animală sau a celor operate cu utilaje mecanizate de mică capacitate

- GAEC5 – gestionarea minimă a terenului care să reflecte condițiile locale specifice pentru limitarea

eroziunii

Cerințele minime pentru îngrășăminte și pesticide

Folosirea îngrăşămintelor - Ordin Comun 1182/1270/2005 277/983/2014 - Interzicerea folosirii fertilizatorilor neautorizaţi pentru vânzare.

Fito sanitar - OG 1559/2004 4/1995, cu modificările și completările ulterioare - Este permisă utilizarea numai a acelor produse de protecţie a plantelor care au fost autorizate pentru vânzare şi numai în conformitate cu instrucţiunile de utilizare.

Cerinţe privind protecţia apei împotriva poluării cu nitraţi din agricultură - Ordin Comun 1182/1270/2005 - Îngrăşămintele naturale aplicate nu pot conţine mai mult de 170 kg de azot (N) ca ingredient pur pe 1 ha de teren agricol. Fermierii trebuie să respecte perioadele în care aplicarea fertilizatorilor este interzisă. Fermierii trebuie să urmeze un plan de fertilizare.

Activități minime

Criteriile relevante și activitățile minime stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 care vor fi stabilite în România.

8.2.8.3.1.11.1.5.2. Practici agricole obișnuite corespunzătoare

Utilizare a pajiştilor permanente: intensivă sau extensivă. Risc de intensivizare.

8.2.8.3.1.11.1.6. Pachetul 4 - Culturi Verzi

8.2.8.3.1.11.1.6.1. Referință

GAEC și/sau SMR corespunzător

Biomasa formată trebuie să fie încorporată în sol cel târziu până la finalul lunii martie. Lucrările agricole necesare pentru următoarea cultură pot începe doar după ce s-a realizat această acţiune

- GAEC5 – gestionarea minimă a terenului care să reflecte condițiile locale specifice pentru limitarea

eroziunii

- GAEC6 – menținerea nivelului de materie organică din sol prin practici adecvate, inclusiv interdicția de a incendia miriștile arabile, cu excepția motivelor fitosanitare

Activități

Criteriile relevante și activitățile minime stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 care vor fi stabilite în România.

8.2.8.3.1.11.1.6.2. Practici agricole obișnuite corespunzătoare

Utilizare a terenurilor arabile: intensivă sau extensivă. Practicile curente nu au ca antierozional.

8.2.8.3.1.11.1.7. Pachetul 5 - Adaptarea la efectele schimbărilor climatice

Cerințele minime pentru îngrășăminte și pesticide

Cerinţe privind protecţia apei împotriva poluării cu nitraţi din agricultură - Ordin Comun 1182/1270/2005 - Îngrăşămintele naturale aplicate nu pot conţine mai mult de 170 kg de azot (N) ca ingredient pur pe 1 ha de teren agricol. Fermierii trebuie să respecte perioadele în care aplicarea fertilizatorilor este interzisă. Fermierii trebuie să urmeze un plan de fertilizare.

Activități minime

Criteriile relevante și activitățile minime stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 care vor fi stabilite în România.

8.2.8.3.1.11.1.7.1. Practici agricole obișnuite corespunzătoare

Utilizare a terenurilor arabile: intensivă sau extensivă. Practicile uzuale nu sunt adaptate efectelor schimbărilor climatice, motiv pentru care eficientţa practicării agriculturii în România este strâns

dependentă de manifestarea condiţiilor climatice.

8.2.8.3.1.11.1.8. Pachetul 6 - Pajişti importante pentru fluturi (Maculinea sp.)

8.2.8.3.1.11.1.8.1. Referință

GAEC și/sau SMR corespunzător

Utilizarea îngrășămintelor chimice este interzisă

- SMR1 – art. 4 și 5 din Directiva Consiliului 91/676/CEE din 12 decembrie 1991 privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole(JO L 375, 31.12.1991, p. 1)

Utilizarea tradiţională a gunoiului de grajd este permisă până în echivalentul a maxim 30 kg . N s.a./ha

- SMR1 – art. 4 și 5 din Directiva Consiliului 91/676/CEE din 12 decembrie 1991 privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole(JO L 375, 31.12.1991, p. 1)

Utilizarea pesticidelor este interzisă

- GAEC3 - protecția apelor subterane împotriva poluării: interdicția deversării directe în apele subterane și măsurile de prevenire a poluării indirecte a apelor subterane prin descărcarea pe pământ și scurgerea prin sol a substanțelor periculoase enumerate în anexa la Directiva 80/68/CEE în versiunea acesteia aflată în vigoare în ultima zi a valabilității sale, în măsura în care se referă la activitatea agricolă
- SMR10 - articolul 55 primele două teze din Regulamentul (CE) nr. 1107/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 octombrie 2009 privind introducerea pe piață a produselor fitosanitare și de abrogare a Directivelor 79/117/CEE și 91/414/CEE ale Consiliului (JO L 309, 24.11.2009, p. 1)

Cositul poate începe doar după data de 25 august

- GAEC5 – gestionarea minimă a terenului care să reflecte condițiile locale specifice pentru limitarea eroziunii
- SMR2 - articolul 3 alineatul (1), articolul 3 alineatul (2) litera (b), articolul 4 alineatele (1), (2) și (4) din Directiva 2009/147/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind conservarea păsărilor sălbatice (JO L 20, 26.1.2010, p. 7)

Cositul se poate efectua manual sau cu utilaje mecanizate de mică capacitate, fiind interzisă folosirea utilajelor grele

- GAEC5 – gestionarea minimă a terenului care să reflecte condițiile locale specifice pentru limitarea eroziunii

Cerințele minime pentru îngrășăminte și pesticide

Folosirea îngrăşămintelor - Ordin Comun 1182/1270/2005 277/983/2014 - Interzicerea folosirii fertilizatorilor neautorizaţi pentru vânzare.

Fito sanitar - OG 1559/2004 4/1995, cu modificările și completările ulterioare - Este permisă utilizarea numai a acelor produse de protecţie a plantelor care au fost autorizate pentru vânzare şi numai în conformitate cu instrucţiunile de utilizare.

Cerinţe privind protecţia apei împotriva poluării cu nitraţi din agricultură - Ordin Comun 1182/1270/2005 - Îngrăşămintele naturale aplicate nu pot conţine mai mult de 170 kg de azot (N) ca ingredient pur pe 1 ha de teren agricol. Fermierii trebuie să respecte perioadele în care aplicarea fertilizatorilor este interzisă. Fermierii trebuie să urmeze un plan de fertilizare.

Activități minime

Criteriile relevante și activitățile minime stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 care vor fi stabilite în România.

8.2.8.3.1.11.1.8.2. Practici agricole obișnuite corespunzătoare

Utilizare a pajiştilor permanente: intensivă sau extensivă. Risc de intensivizare.

8.2.8.3.1.11.1.9. Pachetul 7 - Terenuri arabile importante ca zone de hrănire pentru gâsca cu gât roșu (Branta ruficollis)

8.2.8.3.1.11.1.9.1. Referință

GAEC și/sau SMR corespunzător

La recoltarea culturii de porumb este lăsată o suprafaţă nerecoltată de minim 5 % şi maxim 10 % sau, în situaţia în care nu este înfiinţată o cultură de porumb, în anul respectiv de angajament fermierul este obligat să asigure o cantitate de 100 kg de porumb boabe pe hectar, în cel puţin un punct de hrănire situat pe suprafaţa fiecărei parcele angajate

- SMR2 - articolul 3 alineatul (1), articolul 3 alineatul (2) litera (b), articolul 4 alineatele (1), (2) și (4) din Directiva 2009/147/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind

conservarea păsărilor sălbatice (JO L 20, 26.1.2010, p. 7)

În situaţia în care se înfiinţează o cultură de porumb, în anul respectiv, pe parcela angajată, cultura de toamnă este încorporată în sol până cel târziu la finalul lunii martie

- GAEC5 – gestionarea minimă a terenului care să reflecte condițiile locale specifice pentru limitarea eroziunii
- GAEC6 – menținerea nivelului de materie organică din sol prin practici adecvate, inclusiv interdicția de a incendia miriștile arabile, cu excepția motivelor fitosanitare

Cerinţa cuprinsă în GAEC specifică faptul că: „pe timpul iernii terenul arabil trebuie să fie acoperit cu culturi de toamnă sau să fie lăsat nelucrat pe cel puţin 20% din suprafaţa de teren arabil a fermei". Pentru a se evita orice suprapunere cu acest GAEC, şi implicit o supracompensare a fermierilor care încheie angajamente în cadrul acestui pachet, pachetul 7 se poate aplica pe maximum 80% din suprafaţa de teren arabil aparţinând unei ferme

- GAEC 4 – acoperirea minimă a solului

Cerințele minime pentru îngrășăminte și pesticide

Folosirea îngrăşămintelor - Ordin Comun 1182/1270/2005 277/983/2014 - Interzicerea folosirii fertilizatorilor neautorizaţi pentru vânzare.

Fito sanitar - OG 1559/2004 4/1995, cu modificările şi completările ulterioare - Este permisă utilizarea numai a acelor produse de protecţie a plantelor care au fost autorizate pentru vânzare şi numai în conformitate cu instrucţiunile de utilizare.

Cerinţe privind protecţia apei împotriva poluării cu nitraţi din agricultură - Ordin Comun 1182/1270/2005 - Îngrăşămintele naturale aplicate nu pot conţine mai mult de 170 kg de azot (N) ca ingredient pur pe 1 ha de teren agricol. Fermierii trebuie să respecte perioadele în care aplicarea fertilizatorilor este interzisă. Fermierii trebuie să urmeze un plan de fertilizare.

Activități minime

Criteriile relevante și activitățile minime stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 care vor fi stabilite în România.

8.2.8.3.1.11.1.9.2. Practici agricole obișnuite corespunzătoare

Utilizare a terenurilor: predominant intensivă, uneori extensivă. Zonele eligibile sunt dominate în general de

monoculturi aplicate pe suprafeţe extinse.

8.2.8.3.2. **10.2 Conservarea resurselor genetice animale locale in pericol de abandon**

8.2.8.3.2.1. Sub-măsură:

- 10.2 - Conservarea resurselor genetice animale locale in pericol de abandon

8.2.8.3.2.2. Descrierea acțiunii

Plăţile pentru conservarea resurselor genetice animale locale în pericol de abandon vor fi acordate fermierilor sau altor crescători de animale, care îşi asumă, în mod voluntar, angajamente privind creşterea animalelor femele adulte de reproducție din rase locale în pericol de abandon prevăzute în prezenta submăsură. Femelele adulte de reproducție agajate în submăsură trebuie să fie înscrise în registrele genealogice ale raselor secțiunea principală și în programele de conservare ale raselor, care sunt înființate și conduse de asociații ale crescătorilor de animale acreditate de ANARZ conform art. 2 alin 24v) din HG nr. 834/2010 și în programele de conservare ale raselor.

Angajamentele încheiate de fermieri sau de alți crescători de animale începând cu anul 2015 acoperă o perioadă de 5 ani de la data semnării acestora.

Plăţile pentru conservarea resurselor genetice animale locale în pericol de abandon cuprind doar acele angajamente care depăşesc cerinţele de bază, care prezintă nivelul obligatoriu de referinţă neremunerat, considerat drept punct de pornire pentru elaborarea acestor plăţi compensatorii.

Angajamentele încheiate sunt condiţionate de menținerea efectivului de animale femele adulte de reproducție prevăzut la începutul programului, pe o perioadă de 5 ani, precum și a descendenților femele necesari pentru înlocuirea acestor animale până la sfârşitul programului. În cazul în care efectivul angajat se reduce datorită unor cauze cum ar fi îmbolnăvirea, sacrificarea, moartea sau vânzarea, beneficiarul are obligaţia de a anunța ANARZ și de a reface efectivul de femele adulte de reproducție, prin trecere de la tineret sau prin cumpărare, imediat după reducerea efectivului. În cazul în care nu se poate face imediat, refacerea efectivului de animale adulte nu se va face mai târziu de 6 luni.

Beneficiarii măsurii vor ţine o evidenţă a activităţilor relevante pentru creşterea animalelor, corelate cu implementarea angajamentelor față de nivelul de referință.

8.2.8.3.2.3. Tipul sprijinului

Creşterea animalelor de fermă din rase locale în pericol de abandon are ca obiectiv sprijinirea reproducției animalelor de fermă din rase tradiționale adaptate la condițiile locale, al căror stoc s-a redus de-a lungul anilor. Reproducția lor contribuie la o diversificare a raselor care sunt păstrate în mod frecvent numai într-o anumită regiune.

Sprijinul acordat în cadrul acestei submăsuri este de tip compensatoriu, reprezentând o compensație pentru pierderile de venit suportate de beneficiarii care încheie angajamente voluntare. Prima compensatorie

acordată pentru respectarea angajamentelor voluntare privind creșterea animalelor femele adulte de reproducție din rase locale în pericol de abandon prevăzute în prezenta submăsură este plătită anual, ca sumă fixă, acordată pe cap de femelă adultă de reproducție de rasă pură.

8.2.8.3.2.4. Trimiteri către alte legi

Legislația UE:

- Regulamentul (UE) nr. 1306/2013
- Regulamentul (UE) nr. 1307/2013
- Regulamentul delegat (UE) nr. .../... al Comisiei de completare a Regulamentului (UE) nr. 1305/2013
- Regulamentul de implementare (UE) nr. .../... al Comisiei de stabilire a normelor de implementare ale Regulamentului (UE) nr. 1305/2013

Legislația națională:

- Hotărârea de Guvern nr. 834/2010 privind reorganizarea şi funcţionarea Agenţiei Naţionale pentru Ameliorare şi Reproducţie în Zootehnie „Prof. Dr. G. K. Constantinescu", cu modificările şi completările ulterioare
- OUG nr.113/2002 privind identificarea şi înregistrarea bovinelor în România
- Ordinul MADR nr.765/2009 pentru aprobarea normei privind animalele de reproducţie din specia bovine
- OUG nr.23/2010 privind identificarea şi înregistrarea suinelor, ovinelor şi caprinelor, precum şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative
- Ordinul nr.20/2006 pentru aprobarea normei privind animalele de reproducţie din speciile ovine şi caprine, cu modificările şi completările ulterioare
- Legea zootehniei nr. 72/2002, cu modificările şi completările ulterioare
- Legea calului nr.389/2005, cu modificările şi completările ulterioare
- OUG nr.23/2010 privind identificarea şi înregistrarea suinelor, ovinelor şi caprinelor, precum şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative
- Ordinul MAPDR nr. 13/2006 pentru aprobarea normei privind animalele de reproducţie din specia porcine, cu modificările şi completările ulterioare
- HG nr.1156/2013 pentru aprobarea programului acţiunilor de supraveghere, prevenire, control şi eradicare a bolilor la animale, a celor transmisibile de la animale la om, protecţia animalelor şi protecţia mediului, de identificare şi înregistrare a bovinelor, suinelor, ecvideelor, ovinelor şi caprinelor

8.2.8.3.2.5. Beneficiarii

Beneficiarii plăților compensatorii pentru respectarea angajamentelor privind creșterea animalelor de fermă din rase locale în pericol de abandon sunt fermierii sau alți crescători de animale, care dețin animale femele adulte de reproducție din rasele locale prevăzute în prezenta submăsură, animalele fiind înscrise în registrele genealogice ale raselor - secțiunea principală și în programele de conservare ale raselor.

Animalele cuprinse în anagajament trebuie să fie înscrise și actualizate în registrele genealogice ale raselor înființate și menținute de asociații autorizate și acreditate de ANARZ. De asemenea, animalele sunt înscrise în programul de conservare al rasei din care fac parte.

8.2.8.3.2.6. Cheltuieli eligibile

Costurile eligibile în cadrul acestei submăsuri sunt constituite din costuri standard, calculate pe baza evaluării pierderilor de venit, care depășesc nivelul obligatoriu neremunerat al cerințelor de bază, înregistrate de beneficiari în urma asumării angajamentelor voluntare privind creșterea animalelor femele adulte de reproducție din rase locale în pericol de abandon.

Cerințele de bază sunt constituite din:

- Standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI cap. I din Regulamentul (UE) nr.1306/2013,
- Criteriile relevante și activitățile minime stabilite în temeiul art. 4 alin. (1) lit. (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr.1307/2013,
- Alte cerințe obligatorii relevante prevăzute în legislația națională.

Costurile standard calculate pentru submăsura de conservare a resurselor genetice animale locale în pericol de abandon nu includ costuri tranzacționale și investiționale.

8.2.8.3.2.7. Condiții de eligibilitate

Plățile compensatorii pentru respectarea angajamentelor voluntare privind creșterea animalelor femele adulte de reproducție din rase locale în pericol de abandon pot fi acordate dacă:

- beneficiarul deține femele de reproducție de rasă pură locală în pericol de abandon din speciile prevăzute în prezenta submăsură înscrise în registrul genealogic al rasei - secțiunea principală și în

programul de conservare al rasei;

- beneficiarul este utilizatorul unei suprafeţe agricole localizate pe teritoriul României, identificabilă în Sistemul Integrat de Administrare şi Control (IACS), pe care asigură o densitate a şeptelului de cel puţin 0,3 UVM/ha şi cel mult 2,0 UVM/ha;
- beneficiarul se angajează să respecte, pe suprafaţa întregii ferme, cerinţele de bază relevante pentru submăsura 10.2, prevăzute în program;
- beneficiarul se angajează să ţină o evidenţă a activităţilor derulate în cadrul fermei relevante din perspectiva respectării angajamentelor;
- beneficiarul se angajează să respecte cerinţele specifice angajamentelor voluntare privind creşterea animalelor femele adulte de reproducţie din rase locale în pericol de abandon.

Cerinţe specifice angajamentelor voluntare privind creşterea animalelor femele adulte de reproducţie din rase locale în pericol de abandon:

- beneficiarul se angajează să respecte programul de conservare al rasei, aprobat de ANARZ, pentru femelele de reproducţie de rasă pură locală în pericol de abandon din speciile prevăzute în prezenta submăsură pe care le deţine şi care sunt înscrise în registrul genealogic al rasei - secţiunea principală şi în programul de conservare al rasei conduse de asociaţii acreditate de ANARZ în baza art. 2(10 j) din HG nr. 834/2010. Beneficiarul urmareste atingerea obiectivelor privind cresterea efectivelor stabilite prin programul de conservare;
- beneficiarul se angajează să menţină, pe o perioadă de 5 ani, numărul de animale prevăzut la încheierea angajamentului. Dacă efectivul de animale adulte se reduce, datorită unor cauze cum ar fi îmbolnăvirea, sacrificarea, moartea sau vânzarea, crescătorul are obligaţia de a anunţa ANARZ şi de a reface efectivul de animale adulte, prin trecere de la tineret sau prin cumpărare, imediat după reducerea efectivului. În cazul în care nu se poate face imediat, refacerea efectivului de animale adulte nu se va face mai târziu de 6 luni.

8.2.8.3.2.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecţie

Conform prevederilor art.49 (2) din Regulamentul (UE) nr.1305/2013 submăsura nu necesită stabilirea unor criterii de selecţie. Aplicarea angajamentelor propuse prin submăsură contribuie la atingerea obiectivelor de mediu propuse.

În situaţia în care, pe parcursul implementării submăsurii 10.2, se constată insuficienţa resurselor financiare alocate la nivel de măsură în raport cu angajamentele încheiate la nivel de măsură, nu vor mai fi încheiate noi angajamente începând cu următorul an de primire a cererilor de plată.

8.2.8.3.2.9. Sume şi rate de sprijin aplicabile

Fiind vorba de o plată compensatorie, sprijinul acordat în cadrul acestei submăsuri are o intensitate de

100%.

Valorile plăților compensatorii, calculate sub formă de costuri standard pentru acoperirea pierderii de venit datorate asumării de angajamente voluntare privind creșterea animalelor femele adulte de reproducție din rase locale în pericol de abandon, pe specii, sunt prezentate mai jos:

- Bovine – ***200 EUR/cap***
- Ovine – ***13 EUR/cap***
- Caprine – ***6 EUR/cap***
- Ecvidee – ***200 EUR/cap***
- Porcine – ***88 EUR cap***

8.2.8.3.2.10. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.8.3.2.10.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Riscurile identificate sunt următoarele:

- Nerespectarea criteriilor de eligibilitate referitoare la animalele din rase locale în pericol de abandon aflate sub angajament;
- Nerespectarea cerințelor de bază relevante pentru submăsură pe suprafața întregii ferme;
- Boli şi probleme sanitare care afectează animalele, mortalități și sacrificări de necesitate – risc sanitar;
- Incidente de mediu/poluare care pot afecta animalele – risc de mediu.

8.2.8.3.2.10.2. Acțiuni de reducere a riscului

Angajamentele asumate de către fermieri în cadrul acestei submăsuri vor fi verificate prin metode administrative şi pe teren, asigurându-se eficacitatea şi eficienţa acestora prin prevederile procedurale specifice. Verificările administrative vor viza toate angajamentele aflate în derulare, bazându-se pe informaţiile înregistrate în sistemul informatic de administrare şi control al cererilor unice de plată pe suprafaţă şi pe verificări încrucişate cu alte baze de date relevante. Verificările pe teren vor fi făcute asigurându-se reprezentativitatea şi nivelul adecvat al eşantioanelor de control raportate la angajamentele eligibile, prin verificări vizuale şi documentare care să confirme respectarea cerinţelor. Angajamentele selecționate pentru control la fața locului vor fi verificate în momentul în care pot fi verificate cele mai multe dintre cerințele și standardele pentru scopurile selectate de control.

Manualele de proceduri aferente etapelor fluxului procedural (promovarea măsurilor şi informarea beneficiarilor, depunerea şi administrarea cererilor de plată, analiza de risc şi eşantionarea, controlul pe teren şi supracontrolul, autorizarea plăţilor, monitorizarea şi raportarea) vor fi elaborate de Agenţia de Plăţi

(sau o altă entitate delegată, dacă este cazul) şi avizate de Autoritatea de Management, înaintea aprobării la nivelul Ministerului.

Pentru asigurarea premiselor necesare atingerii obiectivelor propuse, beneficiarii măsurii vor trebui să demonstreze că deţin cunoştinţele şi informaţiile relevante sau beneficiază de expertiza tehnică necesară pentru implementarea angajamentelor, înainte de depunerea ultimei cereri de plată în cadrul angajamentelor.

Implementarea unei ample campanii de informare pentru beneficiari, prin care aceştia să fie înştiinţaţi şi consiliaţi cu privire la respectarea condiţiilor şi angajamentelor asumate de beneficiari.

8.2.8.3.2.10.3. Evaluarea generală a măsurii

Submăsura creează premisele atingerii obiectivelor stabilite în cadrul priorităţilor vizate, contribuind la refacerea, conservarea şi dezvoltarea diversităţii genetice prin încurajarea creşterii animalelor din rase locale în pericol de abandon.

De asemenea, submăsura vizează:

- creşterea numărului de animale din rase locale aflate în pericol de abandon;
- organizarea reproducţiei animalelor în conformitate cu regulile registrului genealogic;
- înfiinţarea şi conducerea evidenţelor primare în conformitate cu regulamentul de organizare a registrului genealogic;
- utilizarea sistemelor de creştere la speciile de bovine, ovine, caprine, ecvidee şi porcine;
- menţinerea femelelor de rasă pură înregistrate în registrele genealogice - secţiunea principală, ţinute de organizaţii şi asociaţii acreditate, conform legislaţiei în vigoare. Rasele sunt identificate şi înregistrate conform sistemului oficial şi pentru fiecare rasă locală în pericol de abandon se aplică un program de conservare.

8.2.8.3.2.10.4. Angajamente de agro-mediu-climă

8.2.8.3.2.10.4.1. Conservarea resurselor genetice animale locale in pericol de abandon

8.2.8.3.2.10.4.1.1. Metode de verificare ale angajamentelor

În vederea asigurării unor verificări eficiente va fi necesară delegarea unor atribuţii privind controlul pe teren către o entitate competentă (ex. ANSVSA, ANARZ, etc.).

8.2.8.3.2.11. Informații specifice măsurii

Identificarea și definirea elementelor de Referință relevante; aceasta trebuie să includă standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul capitolului I din titlul VI ale Regulamentul (UE) nr 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, criteriile relevante și activitățile minime stabilite în conformitate cu articolul 4 alineatul (1) litera (c) (ii) și (iii) ale Regulamentul (UE) nr 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, a cerințelor minime relevante pentru îngrășăminte și produse de protecție a plantelor utilizate, precum și alte cerințe obligatorii relevante stabilite prin legislația națională

Elementele relevante ale nivelului de referință (baseline) sunt prezentate în secțiunea 8.2 Description by measure, M10 - Agro-mediu şi climă (art 28), c. Domeniul de aplicare, nivelul de sprijin, precum și alte informații (defalcate pe sub-măsuri și tip de operațiuni), 10.2 Conservarea resurselor genetice animale locale in pericol de abandon, 12 Angajamente de agro-mediu-climă, Conservarea resurselor genetice animale locale in pericol de abandon, Baseline.

Lista raselor locale în pericol de abandon și ale resurselor genetice vegetale în pericol de eroziune genetică

Rasele de animale locale eligibile pentru submăsura 10.2, pe specii, sunt:

- Bovine - Taurine: Sura de stepă
- Bovine - Bubaline: Bivolul românesc
- Ovine: Ţigaie - Varietatea ruginie, Raţca (Valahă cu coarne în tirbuşon), Karakul de Botoşani, Merinos de Palas, Merinos de Suseni, Merinos de Transilvania, Merinos de Cluj, Ţigaie cu cap negru de Teleorman
- Caprine: Albă de Banat, Carpatina
- Ecvidee: Furioso North Star, Huţul, Gidran, Lipiţan, Shagya Arabă, Nonius, Semigreul românesc
- Porcine: Bazna, Mangalița

Pe baza dinamicii numărului de femele de reproducție din rasele locale (înregistrate în registrele genealogice ale raselor) în perioada 2008-2013 (Anexa 8.2.M.10.2-1), ANARZ a stabilit rasele locale în pericol de abandon în România și pericolul (gradul de risc) în care se află acestea, în anul 2014, conf. art. 7 (3) din draftul Regulamentului delegat al Comisiei de completare a Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, după cum urmează:

Bovine – Taurine și Bubaline

- *în pericol de dispariție*: Sura de stepă (312 cap) și Bivolul românesc (289 cap)

Ovine

- *în pericol de dispariție*: Merinos de Suseni (300 cap), Merinos Transilvănean (268 cap), Merinos de Cluj (203 cap)
- *vulnerabil*: Ţigaie varietatea ruginie (1120 cap), Raţca (Valahă cu coarne în tirbuşon) (3888),

Karakul de Botoşani (2694), Merinos de Palas (4364), Ţigaie cu cap negru de Teleorman (2988)

Caprine

- *în pericol de dispariţie*: Alba de Banat (972 cap)
- *vulnerabil*: Carpatina (1492 cap)

Ecvidee

- *în pericol de dispariţie*: Lipiţan (350 cap), Shagya arabă (111 cap)
- *în stare critică*: Furioso North Star (47 cap), Huţul (88 cap), Gidran (36 cap), Nonius (45 cap), Semigreul românesc (91 cap)

Porcine

- *în stare critică*: Bazna (22 cap), Mangaliţa (50 cap)

În *Anexa 8.2.M.10.2 - informatii specifice rase locale* sunt prezentate informaţii specifice raselor de animale locale în pericol de abandon susţinute prin submăsura 10.2.

CENTRALIZATOR PRIVIND EFECTIVELE DE ANIMALE CARE CONSTITUIE RESURSE GENETICE IN PERIOADA 2008-2013

Nr. crt.	Specia		Rasa	Anul					
				2008*	2009*	2010**	2011**	2012**	2013***
1.	Bovine	Taurine	Sura de Stepă	45	51	61	65	61	67
		Bubaline	Bivolul românesc	221	228	44	67	81	289
2.	Ovine		Ţigaie-varietatea ruginie	1151	1271	1521	1521	1120	1120
			Raţa (Valahă cu coarne în tirbuşon)	2058	2371	3221	3108	3235	3680
			Karakul de Botoşani	3646	3669	1468	1382	1576	2342
			Merinos de Palas	4160	4415	4168	3588	4077	4364
			Merinos de Suseni	789	978	435	420	300	300
			Merinos Transilvănean	2163	2396	388	319	299	268
			Merinos de Cluj	202	202	202	197	192	203
			Ţigaie cu cap negru de Teleorman	3654	4030	3455	3252	3119	3438
3.	Caprine		Albă de Banat	603	603	581	712	1227	1002
			Carpatina	3011	3146	3535	2422	2179	1661
4.	Cabaline		Furioso North Star	51	52	46	50	45	36
			Huţul	54	55	78	81	92	83
			Gidran	46	40	41	50	38	35
			Lipiţan	236	250	332	345	337	260
			Shagya arabă	85	86	90	87	94	68
			Nonius	38	43	44	46	44	38
			Semigreul românesc	94	93	91	93	101	62
5.	Suine		Bazna	65	79	31	30	30	22
			Mangaliţa	260	548	35	36	33	55

*) În conformitate cu *Ordinul MADR nr.582/2008 şi Ordinul MADR nr. 634/2009 privind aprobarea Listei resurselor genetice animale în stare critică, în pericol de dispariţie şi a celor vulnerabile, supuse programelor de conservare şi utilizare în anul 2008, respectiv 2009;*

**) In conformitate cu datele de sistem gestionate de către Agenţia Naţională pentru Ameliorarea şi Reproducţie în Zootehnie "Prof.Dr.G.K Constantinescu"(A.N.A.R.Z.) – numai femele adulte de reproducţie;

***) În conformitate cu *Hotărârea de Guvern nr. 962/2013 privind aprobarea acordării ajutoarelor de minimis pentru conservarea raselor locale de animale în pericol de abandon.*

Anexa 8.2.M.10.2-1

Descrierea metodologiei şi a ipotezelor şi parametrilor agronomici, inclusiv descrierea cerinţelor minime prevăzute la articolul 28 alineatul (3) de Regulamentul (UE) nr 1305/2013, care sunt relevante pentru fiecare tip particular de angajament utilizate ca referinţă pentru calculele care justifică costurile suplimentare, pierderea de venituri care rezultă din angajamentele luate şi nivelul costurilor de tranzacţie; dacă este cazul, că metodologia ţine seama de ajutoarele acordate în temeiul Regulamentului (UE) nr 1307/2013, inclusiv plata pentru practici agricole benefice pentru climă şi mediu, în scopul de a exclude dubla finanţare; acolo unde este cazul, metoda de conversie utilizată pentru alte unităţi, în conformitate cu articolul 9 de prezentul regulament

Sprijinul pentru acoperirea pierderilor de venit datorate aderării la programele de conservare a raselor locale în pericol de abandon este calculat după metodologia elaborată de Reţeaua de Informaţii Contabile Agricole (RICA) din cadrul MADR, conform prevederilor Regulamentului (CE) nr. 1242/2008. Baza de calcul pentru plăţile compensatorii este productia standard (Standard Output - SO), specifică pentru fiecare specie de animal (Anexa 8.2.M.10.2-4).

Metodologia de calcul a SO a fost elaborată în baza unor formulare-chestionar completate de către crescătorii de animale din rase locale în pericol de abandon din România, prin sondaj, pe un eşantion reprezentând cel puţin 50% din efectivul fiecărei rase, cu date aferente anului 2013.

Productia standard individuală pe crescător (SOindividuală) reprezintă raportul între producţia standard totală (SOtotal) şi numărul mediu de animale (Nr. mediu).

SOtotal (RON) reprezintă suma tuturor veniturilor realizate şi este compusă din:

- valoarea producţiei principale = veniturile realizate în urma vânzării producţiei principale (lapte, lână, ore de călărie etc.),

- valoarea altei producţii principale = valoarea la naştere a descendenţilor obţinuţi,

- valoarea producţiei secundare = veniturile din valoarea suplimentară a stocului de animale la sfârşitul anului faţă de valoarea acestuia la începutul anului şi valoarea animalelor vândute sau consumate în exploataţie,

- valoarea subvenţiilor = nu este cazul pentru perioada de studiu.

Numărul mediu de animale (exprimat cu o zecimală) se calculează proporţional cu durata prezenţei animalelor în exploataţie în timpul întregului an.

Prin raportarea SOindividuală (RON/cap) la valoarea celui mai recent curs de schimb stabilit de Banca Centrală Europeană înaintea datei de 1 octombrie a anului pentru care se acordă ajutorul stabilit conf. art. 45 al Regulamentului (UE) nr. 1290/2005 (4,46 RON/EUR) a fost obţinută SOindividuală exprimată în EUR/cap.

Prin înmulţirea SOindividuală (EUR/cap) cu numărul mediu de animale din fermă, pentru fiecare crescător, pe rase, s-a obţinut producţia standard pentru fiecare fermă luată în studiu, pentru fiecare rasă (SOfermă - date intermediare).

Prin raportarea sumei tuturor SOfermă la numărul total de animale din aceste ferme a fost obţinută producţia standard medie pe specie (SOmedie pe specie), valoare care a fost atribuită tuturor animalelor din cadrul

speciei.

Prin diferența între valorile SOmedie pe specie astfel obținute în baza datelor colectate pentru anul 2013 și valorea producției standard SO 2010, calculată de RICA, pe specii de animale, ca medie a cinci ani consecutivi (2008 - 2012) EUR/cap au rezultat valorile pierderii de venit înregistrate din creșterea animalelor din rase locale în pericol de abandon, exprimată în EUR/cap (Anexa 8.2.M.10.2-2).

Valoarea pierderii de venit a fost comparată cu cuantumul maxim al sprijinului (EUR/cap) stabilit conf. Anexei II din Regulamentul (UE) nr.1305/2013 și coeficienților de conversie a diverselor categorii de animale în UVM (stabiliți în art. 9 și Anexa II din *Regulamentul Delegat (UE) nr. .... al Comisiei de completare a Regulamentului (UE) Nr. 1305/2013 și de introducere a unor dispoziții tranzitorii*). Dacă valoarea pierderii de venit este mai mică decât cuantumul maxim al sprijinului (EUR/cap), atunci valoarea plății compensatorii este egală cu valoarea pierderii de venit (rotunjită fără zecimale). Dacă valoarea pierderii de venit este mai mare decât cuantumul maxim al sprijinului (EUR/cap), atunci valoarea plății compensatorii este egală cu cuantumul maxim al sprijinului (Anexa 8.2.M.10.2-3).

Conform prevederilor art. 62 (2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, Institutul de Economie Agrară, aflat în subordinea Institutului Național de Cercetări Economice din cadrul Academiei Române a asigurat validarea și verificarea calculelor nivelului primelor compensatorii pentru acoperirea pierderii de venit datorate aderării la programul de conservare a resurselor genetice, din punct de vedere al consistenței și plauzibilității (Anexa 8.2.M10.2-5).

Nr. crt	Specia	Rasa	Nume si prenume crescător animale	Nr. medii*)	SO individuală	SO fermă (date intermediare)	SO medie/specie	SO 2010**)	Valoare pierdere de venit	Cuantum maxim al sprijinului***)
				(cap)	(EUR/cap)	(EUR)	(EUR/cap)	(EUR/cap)	(EUR/cap)	(EUR/cap)
1		Tigaie cu cap negru de Teleorman	Bohoiu Catalin Petrisor	35	34,08	1192,80				
2			Dinca Oprea	82	29,59	2426,38				
3			Dobre Petre	36	50,10	1803,60				
4			Dincă Ionel	33	37,91	1251,03				
5			Tudorache Valentin	46	37,06	1704,76				
6			Mustatea Marin	55	49,52	2723,60				
7			Nedelcaia Nicolae	57	34,10	1943,70				
8			Stocheci Marian	190	26,56	3452,80				
9			Barbalata Florin	94	48,27	4537,38				
10			Baltaretu Ionel	86	32,71	2813,06				
11			Gârlea Cătălin	321	61,32	19683,72				
12			Ureche Adrian	282	44,52	12554,64				
13			Iosif Ioanta	109	46,32	5048,88				
14			Popica Ionut Marian	165	30,52	5035,80				
15			SC Agrofam	266	24,50	6517,00				
16			Duica Nicolae	125	38,27	4783,75				
17			Otenacu Nicolae	189	42,12	7960,68				
18			Gracă Constantin	109	50,62	5517,58				
19			Rainea Ioana	173	46,33	8015,09				
20			Bigatu Nicolae	109	27,57	3005,13				
21			Bă-Buba Fănica	123	29,25	3597,75				
22			Ticău Diana	158	26,1	4123,80				
23			Barbu Dorin Tomi	69	52,21	3602,49				
24			Nicolescu marian	81	29,48	2386,28				
25			Popa Vasile	348	60,69	21120,12				
26			Tucă Ionel	108	52,92	5715,36				
27			Sava Alexandrina	53	26,00	1378,00				
			TOTAL	3442						
1		Karakul de Botoşani	Agafiţei Ioan	26	58,46	1519,96				
2			Apostu Gheorghiță	13	43,80	569,40				
3			Bă-Buca Iulian	34	46,03	1565,02				
4			Bălugă Mihai	11	49,93	549,23				
5			Bărbăcaru Vasile	18	43,97	791,46				
6			Boboutanu Constantin	16	47,34	757,44				
7			Boboutanu Mihai	10	46,86	468,60				
8			Bozi Victor	16	46,37	741,92				
9			Buza Gheorghe	57	49,17	2802,69				
10			Donisan -Rrim Marian	33	46,27	1526,91				
11			Dorofei Mariciica	33	45,82	1512,06				
12			Dorofei Vasile	24	37,46	899,04				
13			Irimia Gheorghe	35	42,28	1479,80				
14			macahon Constantin	35	40,80	1428,00				
15			Macahon Petru	13	48,37	628,81				
16			Moisa Dumitrel	18	46,02	828,36				
17			Munteanu Ion	70	39,52	2766,40				
18			Munteanu Ionut	73	42,20	3080,60				
19			Nechifor Claudia Ionela	283	36,04	10199,32				
20			SC Agrofruct Plugari SA	364	33,44	12172,16				
21			SCOCOC Popăuți	1127	38,31	43175,37				
22			Vârâmeanu Rodica	57	46,80	2667,60				
			TOTAL	2368						
1	OVINE	Ratca (Valahă cu coarne în tirbuson)	Avram Elena	17	33,56	570,52				
2			Bişte Cornelia Camelia	83	38,30	3178,90				
3			Blocău Ioan	94	46,84	4384,16				
4			Bozin Iacob	69	28,14	1941,66				
5			David Petru	320	40,30	12896,00				
6			Domaniant Migai	26	28,24	734,24				
7			Dragomir Adam	32	41,10	1315,2				
8			Fusian Cosmin Eugen	148	46,58	6864,24				
9			Gavagina Ionut	45	46,63	2098,35				
10			Grema Ion	94	31,40	2951,60				
11			Ielin Gheorghe	190	53,50	10165,00				
12			Iorgovan petru	117	27,73	3244,41				
13			Iova Nicugor Stelian	58	24,55	1423,90				
14			Mersa Florin Mircea	124	28,94	3588,56				
15			Micul Stefan	24	49,88	1197,12				
16			Miu Pavel	90	49,52	1485,60				
17			Pascu Gheorghe	140	46,86	6560,40				
18			Pascu Ionel	156	30,56	4767,36				
19			Pau Ioan	47	37,10	1743,70				
20			Rosu Ionită	194	24,95	4840,30				
21			SCOCOC Caransebeș	56	38,65	1391,40				
22			Stan Ion Gheorghe	11	17,18	188,980				
23			Stefan Iorgovan Ioan	369	29,45	10867,05				
24			Stoia Ciutu Ioan	79	23,09	1824,11				
25			Supărare Ioan	469	21,27	9975,63				
26			Țăran Ionel	59	44,07	2600,13				
27			Ayap Tudor	21	45,04	945,84				
28			Radici Marian	50	28,45	1422,50				
29			Stoia Adina Anca	172	41,55	7146,60				
			TOTAL	5274						
1		Merinos Susenî	Agroind Berezeni	600	55,72	33432,00				
			TOTAL	600						
1		Merinos de Transilvania	Schanell Ileana	337	40,04	13493,48				
			TOTAL	337						
1		Merinos Cluj	USAMV Cluj Napoca	146	41,57	6069,22				
			TOTAL	146						
1		Merinos Palas	SC Agrichim SRL Fetesti	118	19,72	2326,96				
2			Artimon Valentin	437	41,4	18091,80				
3			CCDCES Perieni Vaslui	426	30,51	12997,26				
4			Duica Nicolae	438	38,85	17016,30				
5			Iancu Mircea	293	33,24	9739,32				
6			ICDCOC Palas	515	49,93	25713,95				
7			Lungu George	296	29,98	8874,08				
8			Nedelciu Valeriu	257	38,49	9891,93				
9			Oancea Aurelia	300	40,73	12219,00				
10			PFA Negrila Ionel	271	35,27	9558,17				
11			Polifronie Ecaterina	300	22,86	6858,00				
12			Polifronie Iancu	1080	33,21	35866,80				
13			Streghiuti Ion	291	30,78	8956,980				
14			Suciu Gheorghe	750	39,76	29820,00				
			TOTAL	5772						
1		Tigaie ruginie	SCDA Turda	720	20,05	14436,00				
			TOTAL	720						
	TOTAL OVINE bază de calcul			16657		623700,02	37,4437	50,47	13,03	30
1	BUBALINE	Bivolul românesc	SCDB Sercaia	142	729	103518				
	TOTAL BUBALINE bază de calcul			142		103518	729	1033,43	304,43	200
1	PORCINE	(Rasa, Mangalita)	SCDA Turda	40	216,03	8641,2				
	TOTAL PORCINE bază de calcul			40		8641,2	216,03	304,03	88	100
1	EC/VIEIE (CABALINE)	Furioso North Star	ROMSILVA - Regia Natională a Pădurilor - Herghelile de Stat	40	651,6	26064,00				
1		Hutul		85	773,57	65753,45				
1		Gidran		73	67,57	4932,61				
1		Semigreu		59	103,48	6105,556				
1		Shagya Arabă		68	152,6	10376,8				
1		Nonius		36	131,41	4730,76				
1		Lipițan	Herghelia Sâmbata de Jos	75	293,51	22013,25				
	TOTAL CABALINE bază de calcul			436		139976,43	321,0668486	1963,87	1642,82	200
1	CAPRINE	Carpatina	SCOCOC Caransebeș	88	58,39	5138,32				
2			Mocanu Nicușor Bebe	280	83,81	23466,80				
3			Boitan Constantin	95	80,01	7600,95				
4			Oiescu Gheorghe	170	77,55	13183,50				
5			Cinca Dragoș	250	81,09	20272,50				
6			SCOOC Reghin	108	58,33	6299,64				
7			Prometalica SRL	300	116,41	34923,00				
8			SC Agrofarm Holding	300	120,07	36021,00				
			TOTAL	1591						
1		Alba de Banat	Remodel TMB SRL	380	121,48	46162,40				
2			SC Agrofarm Holding	250	81,05	20262,50				
3			SC CGC Agraria SRL	309	73,71	22776,39				
			TOTAL	939						
	TOTAL CAPRINE bază de calcul			2530		236107,00	93,32	99,37	6,05	30
1	TAURINE	Sura de Stepă	SCDCB – Dancu Iași	60	104,95	6297,00				
2			Ostag Istvaan	9	448,43	4035,87				
3			Tacacs Albert Csaba	27	269,05	7264,35				
4			SC Csenvolgye SRL	28	405,19	11345,32				
5			SC Kopo Henter	48	210,2	10089,60				
	TOTAL TAURINE bază de calcul			172		39032,14	226,93	1033,43	806,50	200

*) Nr. mediu este stabilit în urma completării formularelor-chestionar de către crescătorii de animale și cuprinde, pe lângă numărul de femele adulte de reproducție eligibile pentru submăsura 10.2 înregistrate în

**) Productia standard calculată de RICA pe specii de animale în cinci ani consecutivi (2008 - 2012), în baza Regulamentului (CE) nr.1242/2008 - (standard output 2010 - SO 2010).

***) Cuantumul maxim al sprijinului stabilit conf. Anexei II din Regulamentul (UE) nr.1305/2013 și coeficienților de conversie a animalelor în UVM.

Anexa 8.2.M.10.2-2

Specia	Nr. total de femele adulte de reproducţie (ANARZ 2014)	Valoarea plății compensatorii	Valoarea totală a plății compensatorii
	(cap)	(EUR/cap)	(EUR)
Taurine	312	200	62400,00
Bubaline	289	200	57800,00
Ovine	15825	13	205725,00
Caprine	2464	6	14784,00
Suine	72	88	6336,00
Ecvidee	768	200	153600,00
Total sprijin anual (AN I ANGAJAMENT)			500645,00
Alocare financiară Submăsura 10.2 (5 ANI DE ANGAJAMENT) (contribuție publică)			2503225,00
Contribuția maximă FEADR (85%)			2127741,25

Anexa 8.2.M.10.2-3

Coduri RICA	Denumire specii animale	SO 2010
		(EUR/cap)
C_1	Ecvidee	1963,87
C_2_6	Vaci pentru lapte	1033,43
C_3_1_1	Oi - mioare montate	50,47
C_3_2_1	Capre - capre montate	99,37
C_4_1_2	Porcine - scroafe reproducătoare peste 50 kg	304,03

Anexa 8.2.M.10.2-4

I. N. O. E.
INSTITUTUL DE ECONOMIE AGRARĂ
Nr. 583 / 01.07.2014

ACADEMIA ROMÂNĂ

INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
"COSTIN C. KIRIȚESCU"
INSTITUTUL DE ECONOMIE AGRARĂ

DECLARAȚIE PRIVIND CARACTERUL ADECVAT AL METODOLOGIEI ȘI PRECIZIA CALCULELOR,

în temeiul art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului

În conformitate cu art. 62 posibilitatea de a verifica și de a controla măsurile din cadrul Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, care stipulează: *"... În acest scop, un organism independent din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile pentru implementarea programului și care dispune de expertiza corespunzătoare efectuează calculele sau confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor. În programul de dezvoltare rurală se include o declarație care confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor"*,
noi,

Institutul de Economie Agrara
din cadrul Institutului National de Cercetari Economice al Academiei Romane
în calitate organsim independent din punct de vedere functional de autoritatile responsabile pentru implementarea PNDR

confirmăm prin prezenta declarație ***caracterul adecvat al metodologiei și precizia calculelor realizate, precum și rezonabilitatea ipotezelor, a valorilor veniturilor utilizate, precum și a indicatorilor folosiți în cadrul metodologiei pentru calculul platilor compensatorii pentru asumarea angajamentelor specifice submasurii 10.2 Conservarea resurselor genetice animale locale in pericol de abandon.***

Director,
Paun Ion OTIMAN

Semnatura si stampila

INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE "COSTIN C. KIRIȚESCU" INSTITUTUL DE ECONOMIE AGRARĂ ROMÂNIA

Calea 13 Septembrie nr.13, Sector 5, Cod 050711, București, România
Telefon/Fax: +4021 318.24.11; e-mail: iea@ines.ro; http://www.eadr.ro
Cod fiscal 4266685

Anexa 8.2.M.10.2-5

8.2.8.3.2.11.1. Angajamente de agro-mediu-clima

8.2.8.3.2.11.1.1. Conservarea resurselor genetice animale locale in pericol de abandon

8.2.8.3.2.11.1.1.1. Referință

GAEC și/sau SMR corespunzător

Pentru animale:

BOVINE (TAURINE și BUBALINE)

- **SMR 1** - art. 4 și 5 din Directiva Consiliului 91/676/CEE privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole
- **SMR 7** - art. 4 și 7 din Regulamentul (CE) nr. 1760/2000 al Consiliului și al Parlamentului European de stabilire a unui sistem de identificare și înregistrare a bovinelor și privind etichetarea cărnii de vită și mânzat și a produselor din carne de vită și mânzat și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 820/97 al Consiliului
- **SMR 13** - art. 4 din Directiva 98/58/CE a Consiliului privind protecția animalelor de fermă

OVINE ȘI CAPRINE

- **SMR 8** - art. 3, 4 și 5 din Regulamentul (CE) nr. 21/2004 al Consiliului de stabilire a unui sistem de identificare și înregistrare a animalelor din speciile ovină și caprină și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1782/2003 și a directivelor 92/102/CEE și 64/432/CEE
- **SMR 13** - art. 4 din Directiva 98/58/CE a Consiliului privind protecția animalelor de fermă

ECVIDEE

- **SMR 13** - art. 4 din Directiva 98/58/CE a Consiliului privind protecția animalelor de fermă

PORCINE

- **SMR 6** - art. 3, 4 și 5 din Directiva 2008/71/CE a Consiliului privind identificarea și înregistrarea porcinelor
- **SMR 12** - art. 3 și ar. 4 din Directiva 2008/120/CE a Consiliului de stabilire a normelor minime de protecție a porcilor
- **SMR 13** - art. 4 din Directiva 98/58/CE a Consiliului privind protecția animalelor de fermă

Pentru terenuri:

- **GAEC 6** - menținerea nivelului de materie organică din sol prin practici adecvate, inclusiv interdicția de a incendia miriștile arabile, cu excepția motivelor fitosanitare
- **GAEC 7** - menținerea particularităților peisajelor, inclusiv, dacă este cazul, a gardurilor vii, a

iazurilor, a șanțurilor și a arborilor în aliniament, în pâlc sau izolați, precum și a marginilor câmpurilor și a teraselor, inclusiv interzicerea tăierii gardurilor vii și a arborilor în perioada de reproducere și creștere a păsărilor și, opțional, măsuri pentru evitarea speciilor de plante invazive.

Alte cerințe naționale / regionale relevante

1. Obligaţia identificării animalelor:

- **BOVINE**: conform art. 1 lit. a din OUG nr.113/2002 privind identificarea şi înregistrarea bovinelor în România
- **OVINE şi CAPRINE**: art. 1 lit. a din OUG nr.23/2010 privind identificarea şi înregistrarea suinelor, ovinelor şi caprinelor, precum şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative
- **ECVIDEE**: art. 19 alin (1) din Legea zootehniei nr. 72/2002, cu modificările şi completările ulterioare
- **PORCINE**: art. 1 lit. a din OUG nr.23/2010 privind identificarea şi înregistrarea suinelor, ovinelor şi caprinelor, precum şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative

2. Obligaţia ca animalele să fie cuprinse în Programul acţiunilor de supraveghere, prevenire, control şi eradicare a bolilor la animale, a celor transmisibile de la animale la om, protecţia animalelor şi protecţia mediului, de identificare şi înregistrare a bovinelor, suinelor, ecvideelor, ovinelor şi caprinelor, aprobat prin HG nr.1156/2013.

3. Obligaţia ca animalele să fie din rasă pură înscrise în registrul genealogic al rasei respective - secţiunea principală:

- **BOVINE**: conform art. 1 lit. a şi b din Ordinul MADR nr.765/2009 pentru aprobarea normei privind animalele de reproducţie din specia bovine
- **OVINE şi CAPRINE**: art. 2 lit. a şi b din Ordinul nr.20/2006 pentru aprobarea normei privind animalele de reproducţie din speciile ovine şi caprine, cu modificările şi completările ulterioare
- **ECVIDEE**: art. 6 lit. a din Legea nr.389/2005, cu modificările şi completările ulterioare
- **PORCINE**: art. 1 lit. a şi c din Ordinul MAPDR nr. 13/2006 pentru aprobarea normei privind animalele de reproducţie din specia porcine, cu modificările şi completările ulterioare

4. Obligaţia ca, în cadrul populaţiei în conservare, reproducerea să se efectueze numai cu masculi de rasă pură înscrişi în registrul genealogic al rasei, conform Programului de conservare al rasei respective.

Activități minime

R 1305/2013, art. 4 par. (1) lit. (c) pct. (ii)

Menținerea suprafeței agricole într-o stare care o face adecvată pentru păşunat sau pentru cultivare, fără nici o acțiune pregătitoare care depăşeşte cadrul metodelor şi al utilajelor agricole uzuale, pe baza criteriilor definite de statele membre în cadrul stabilit de Comisie

R 1305/2013, art. 4 par. (1) lit. (c) pct. (iii)

Efectuarea unei activități minime definite de către statele membre, pe suprafețele agricole menținute în mod natural într-o stare adecvată pentru păşunat sau pentru cultivare

8.2.8.3.2.11.1.1.2. Practici agricole obişnuite corespunzătoare

Creşterea animalelor aflate în conservare se face în România în sistem semiintensiv şi/sau în sistem extensiv.

Sistemul extensiv de crestere se practică în gospodăria familială în care se cresc animale pentru consum propriu şi numai o cantitate redusă de produse se valorifică pe piața organizată. Animalele sunt crescute în adăposturi simple, fără dotare tehnică deosebită şi cu practicarea furajării la păşune sau, la unele specii, în mare măsură, cu resturi menajere, la care se adaugă tărâțe, porumb, orz, ovăz, rădăcinoase, bostănoase, cartofi, lucernă, masă verde. În acest sistem performanțele zootehnice nu sunt deosebite, producția având un pronunțat caracter sezonier, mai ales pentru acoperirea consumului propriu.

Sistemul semiintensiv de creştere defineşte exploatația cu un efectiv mai mare de capete de animale. Acceptarea acestui sistem de creştere a animalelor necesită adăposturi modernizate şi o dotare corespunzătoare cu echipamente de furajare, adăpare şi asigurarea condițiilor de microclimat.

8.2.8.4. Verificarea şi controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.8.4.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Riscurile specifice identificate sunt prezentate în cadrul fiecărei submăsuri.

8.2.8.4.2. Acțiuni de reducere a riscului

Măsurile avute în vedere pentru îmbunătăţirea implementării măsurii şi reducerii riscurilor sunt prezentate în cadrul fiecărei submăsuri.

8.2.8.4.3. Evaluarea generală a măsurii

Măsura creează premisele atingerii obiectivelor stabilite în cadrul priorităţilor vizate, contribuind la menţinerea ecosistemelor care sunt legate de aplicarea unor practice agricole durabile, promovând utilizarea eficientă a resurselor naturale şi sprijinind tranziţia către o economie cu emisii reduse şi adaptată la efectele schimbărilor climatic, concomitent cu promovarea unei dezvoltări durabile şi echilibrate a spaţiului rural. Pachetele propuse vizează continuarea eforturilor întreprinse în perioada 2007-2013 în materie de protecţie a mediului prin promovarea unor practici agricole destinate menţinerii zonelor cu valoare naturală înaltă (HNV), promovării practicilor agricole tradiţionale/extensive, protecţia habitatelor unor specii de păsări şi fluturi prioritare şi protecţia resurselor de apă şi sol împotriva eroziunii şi poluării prin înfiinţarea de culturi verzi pe terenurile arabile în timpul iernii. În plus, pentru a veni ca răspuns la provocările aduse de schimbările climatice se propune un pachet pilot prin care să fie promovate unele metode de adaptare. Prin conservarea raselor locale de animale pe cale de dispariţie se constituie o bază de gene valoroase, adaptate la condiţiile de mediu şi rezistente la boli, păstrându-se identitatea locală şi valoarea cultural-istorică a acestora.

De asemenea, pentru a asigura maximizarea impactului aşteptat, măsura vizează tratamentul egal al solicitanților şi al diferitelor tipuri de angajamentelor. o cât mai eficientă şi eficace utilizare a resurselor financiare în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.8.5. Alte specificaţii importante relevante pentru întelegerea şi implementarea măsurii

Pentru asigurarea premiselor necesare atingerii obiectivelor propuse, beneficiarii măsurii vor trebui să demonstreze că deţin cunoştinţele şi informaţiile relevante sau beneficiază de expertiza tehnică necesară pentru implementarea angajamentelor. În acest sens, demonstrarea deţinerii de cunoştinţe necesare şi informaţii relevante sau asigurarea expertizei necesare:

- înainte de efectuarea celei de-a II-a plăţi (până la finalul anului II de angajament) de către fermierii cu angajamente pe suprafeţe mai mari de 300 ha,
- înainte de efectuarea celei de-a III-a plăţi (până la finalul anului III de angajament) de către fermierii cu angajamente pe suprafeţe între 100 ha şi 300 ha,
- înainte de efectuarea celei de-a IV-a plăţi (până la finalul anului IV de angajament) de către fermierii cu angajamente pe suprafeţe intre 50 ha şi 100 ha,
- înainte de efectuarea celei de-a V-a plăţi (până la finalul anului V de angajament) de către fermierii cu angajamente pe suprafeţe de până la 50 ha.

Pentru atingerea acestor condiţii, prin intermediul sprijinului acordat în cadrul Programului, beneficiarilor măsurii de agro-mediu şi climă le vor putea fi acordate servicii de formare (Măsura 1), în condiţiile specifice (inclusiv cele care vizează selecţia beneficiarilor finali) prevăzute de Program.

Beneficiarii plăţilor de agro-mediu şi climă care nu beneficiază de serviciile vizate de măsura 1, trebuie să facă dovada:

- obţinerii cunoştinţelor şi informaţiilor necesare prin prezentarea unor documente care să ateste participarea la un curs de instruire în domeniul implementării angajamentelor de agro-mediu şi climă

sau

- asigurării expertizei prin servicii de consiliere sau consultanţă în domeniul implementării angajamentelor de agro-mediu şi climă, care să vizeze cel puţin aspectele legate de identificarea parcelelor agricole, completarea şi depunerea angajamentelor şi cererilor de plată, măsurile de management aplicabile la nivelul fermei necesare pentru conformarea la cerinţele de bază şi la cerinţele specifice ale angajamentelor.

Regulile minime aplicabile vor fi stabilite prin norme naţionale.

În plus, informaţiile relevante referitoare la angajamente, vor fi furnizate prin intermediul acţiunilor de informare şi publicitate derulate la nivelul Programului.

8.2.9. M11 – Agricultură ecologică (art 29)

8.2.9.1. Baza legală

Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Regulamentul de Implementare (UE) nr. …*pentru stabilirea normelor de aplicare a Regulamentului (UE) Nr. 1305/2013*

8.2.9.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv logica intervenţiei şi contribuţia la DI şi obiectivele transversale

Agricultura ecologică furnizează servicii de mediu, prin asigurarea protecţiei biodiversităţii, reducerea poluării, reducerea emisiilor de dioxid de carbon, asigurarea unor condiţii de bunăstare a animalelor şi dezvoltarea activităţilor economice la nivel local. În linii mari, agricultura ecologică poate fi caracterizată ca standard de bază pentru asigurarea unei alimentaţii durabile.

Prin urmare, sprijinul pentru agricultura ecologică a devenit un element important al politicii de dezvoltare rurală a UE. Bunurile publice şi serviciile de mediu care sunt livrate de către agricultura ecologică (*Cooper, T., Hart, K., Baldock, D. (2009) The Provision of Public Goods Through Agriculture in the European Union, Report Prepared for DG Agriculture and Rural Development, Contract No 30-CE-0233091/00-28, Institute for European Environmental Policy: London*) pot fi rezumate după cum urmează:

- **Fertilitatea şi funcţionalitatea solului** – agricultura ecologică conservă fertilitatea solului mai bine decât agricultura convenţională datorită unor niveluri mai înalte de conţinut de materie organică a solului, activitate biologică mai înaltă şi un potenţial mai mare de control al eroziunii. De asemenea, nu există poluare a solului cu pesticide sintetice în agricultura ecologică. O mai bună structură a solului este întreţinută prin aplicarea practicilor specifice agriculturii ecologice, conducând implicit la creşterea capacităţii de a face faţă problemelor legate de apă care decurg din schimbările climatice, riscul de inundaţii şi efecte ale secetei.
- **Calitatea apei -** prin evitarea utilizării pesticidelor şi gestionarea strictă a gunoiului de grajd, practicarea agriculturii ecologice conduce la scăderea poluării resurselor de apă (cursurilor şi corpurilor de apă de suprafaţă dar şi a apelor subterane).
- **Biodiversitate** - în prezent este unanim acceptat faptul că metodele de agricultură ecologică sunt mai favorabile conservării biodiversităţii faţă de agricultura convenţională. Principalele avantaje ale agriculturii ecologice din punct de vedere al biodiversităţii sunt conferite de neutilizarea îngrăşămintelor chimice, a erbicidelor şi pesticidelor produse sintetic, densităţile scăzute ale efectivelor de animale, utilizarea metodelor de control biologic al dăunătorilor (de exemplu, întreţinerea gardurilor vii, a zonelor marginale ale terenurilor agricole şi alte zone necultivate), menţinerea activităţii biologice mai intense a solului mai aproape de regimul natural, utilizarea culturilor mixte şi utilizarea mixtă a terenurilor.
- **Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră -** din puţinele evaluări referitoare la gazele cu efect de seră şi ciclurile acestora în atmosferă, care au fost făcute cu privire la agricultura ecologică, studiile comparative au demonstrat reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră raportat la tona de

produse alimentare în cazul agriculturii ecologice faţă de agricultura convenţională.

Mai mult, în poziţia sa scrisă cu privire la agricultura ecologică, FAO (FAO (2011)., *Organic agriculture and climate change mitigation. A report of the Round Table on Organic Agriculture and Climate Change*. December 2011, Rome, Italy) evidenţiază: "Agricultura ecologică contribuie la atenuarea efectului de seră şi a încălzirii globale, prin capacitatea de a sechestra carbonul în sol. Multe practici utilizate în agricultura ecologică (de exemplu încorporarea resturilor vegetale în sol, utilizarea culturilor verzi şi rotaţia culturilor, capacitatea legumelor şi leguminoaselor de fixare a azotului în sol), cresc randamentul întoarcerii carbonului în sol, cresc productivitatea şi favorizează stocarea carbonului".

- **Vitalitatea rurală** – cerinţele mai mari de forţă de muncă la fermele ecologice faţă de cerinţele de forţă de muncă din agricultura convenţională creează oportunităţi mai bune de ocupare a forţei de muncă în zonele rurale.

În România, sprijinul adresat menţinerii terenurilor certificate pentru agricultura ecologică au fost introduse în PNDR 2007-2013 ca pachet al Măsurii 214, în timp ce plăţile pentru perioada de conversie au fost acordate în baza articolului 68 din Regulamentul (UE) al Consiliului nr. 73/2009.

În Strategia PNDR 2014-2020, agricultura ecologică constituie unul din instrumentele principale de minimizare a poluării apelor în cadrul sistemelor sustenabile de gestionare a terenurilor care vizează managementul îngrăşămintelor, managementul de protecţie a culturilor, managementul apei şi managementul de protecţie anti-eroziune. Prin metodele agricole ecologice prevăzute potrivit articolului 29 se poate veni în sprijinul protecţiei resurselor naturale, cu efect benefic asupra calităţii solului, contribuind la stoparea proceselor de degradare.

Pentru asigurarea consistenţei implementării acestei măsuri, beneficiarilor măsurii li se va solicita să facă dovada deţinerii competenţelor necesare implementării angajamentelor sau să se angajeze:

- să obţină cunoştinţele şi informaţiile necesare pentru implementarea angajamentelor sau
- să asigure expertiza necesară în domeniul implementării angajamentelor, care să vizeze cel puţin aspectele legate de identificarea parcelelor agricole, completarea şi depunerea angajamentelor şi cererilor de plată, măsurile de management aplicabile la nivelul fermei necesare pentru conformarea la cerinţele de bază şi la cerinţele specifice ale angajamentelor prin servicii de consiliere sau consultanţă.

Contribuţia la Domeniile de Intervenţie

Din motivele enumerate anterior, este evident faptul că măsura de **agricultură ecologică** va contribui la următoarele priorităţi de dezvoltare rurală:

- Prioritatea 4 - Refacerea, conservarea şi consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură şi silvicultură

DI 4B - *Ameliorarea gestionării apelor, inclusiv gestionarea îngrăşămintelor şi a pesticidelor*

Contribuţia la temele orizontale "Mediu" şi "Climă"

Acțiunile indicative ce urmăresc contribuția agriculturii ecologice la obiectivul transversal de climă și mediu vizează, în afară de practicile agricole definite în regulamentele europene privind producția ecologică, mai multe acțiuni suplimentare ce pot spori eforturile de atenuare a schimbărilor climatice, cum ar fi reciclarea „*in situ*" a gunoiului de grajd și compostarea resturilor vegetale, menținerea și creșterea fertilității solurilor prin culturi intercalate, etc. Agricultura ecologică este în general benefică pentru adaptarea la schimbările climatice prin adoptarea unor soluții tradiționale verificate istoric la nivel local, care compensează pe termen mediu și lung dezavantajul unui randament mai redus față de agricultura convențională. De asemenea, sunt încurajate practicile agricole care favorizează diversificarea culturilor și a elementelor tehnologice (în funcție de sezon și spațiu), adaptarea la condițiile locale (prin rase și soiuri locale, tehnici locale de îmbunătățire a cantității și calității materiei organice din sol), integrarea elementelor de peisaj ca măsură mixtă estetică și de protecție a mediului.

Această măsură face parte din pachetul de măsuri care contribuie la conformitatea cu Articolul 59 (6) din Regulamentul (UE) 1305/2013, ce stabileşte ca cel puțin 30 % din contribuția totală a FEADR la programul de dezvoltare rurală să fie rezervată pentru măsuri ce contribuie la reducerea efectelor și adaptarea la schimbările climatice precum și la reducerea problemelor de mediu.

8.2.9.3. Domeniul de aplicare, nivelul de sprijin, precum și alte informații (defalcate pe sub-măsuri și tip de operațiuni)

8.2.9.3.1. **11.1 Sprijin pentru conversia la metodele de agricultură ecologică**

8.2.9.3.1.1. Sub-măsură:

- 11.1 - Sprijin pentru conversia la metodele de agricultură ecologică

8.2.9.3.1.2. Descrierea acțiunii

Sprijinul prevăzut în cadrul acestei submăsuri se acordă pe unitatea de suprafață agricolă, fermierilor care se angajează în mod voluntar să adopte practici și metode specifice agriculturii ecologice, așa cum sunt definite în Regulamentul (CE) nr. 834/2007 și care sunt fermieri activi în înțelesul articolului 9 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.

Beneficiarii măsurii se angajează să țină o evidență a activităților agricole corelate cu implementarea angajamentelor (de bază la nivelul întregii ferme și superioare la nivelul suprafețelor aflate sub angajament).

O clauză de revizuire este prevăzută pentru angajamentele încheiate în cadrul acestei măsuri pentru a asigura ajustarea acestora în cazul modificării cerințelor de bază sau măsurilor de înverzire (articolul 43 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013) pe care angajamentele trebuie să le depășească. O clauză de revizuire este prevăzută pentru angajamentele încheiate în cadrul acestei măsuri, care depășesc actuala perioadă de programare, pentru a asigura ajustarea acestora la cadrul juridic al următoarei perioade de programare. În cazul în care adaptarea nu este acceptată de beneficiar, angajamentul încetează și rambursarea nu este

solicitată pentru perioada în care angajamentul a produs efecte.

8.2.9.3.1.3. Tipul sprijinului

Sprijinul prevăzut în cadrul acestei submăsuri poate fi furnizat pentru operațiunile realizate în vederea conversiei la agricultura ecologică.

Submăsura conţine 5 pachete:

- Pachetul 1 – Culturi agricole pe terenuri arabile (inclusiv plante de nutreţ);
- Pachetul 2 – Legume;
- Pachetul 3 – Livezi;
- Pachetul 4 – Vii;
- Pachetul 5 – Plante medicinale şi aromatice.

Toate pachetele contribuie la domeniile de intervenţie 4A, **4B**, 4C şi 5E.

Sprijinul se acordă ca sumă fixă, acordată pe unitatea de suprafaţă (hectar) şi reprezintă o compensaţie pentru pierderile de venit şi costurile suplimentare suportate de beneficiarii care încheie angajamente voluntare.

8.2.9.3.1.4. Trimiteri către alte legi

Legislaţie UE:

- Titlul VI Capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013;
- Regulamentul (UE) nr. 1307/2013;
- Regulamentul Consiliului (CE) nr. 834/2007 împreună cu Regulamentul Comisiei (CE) nr. 889/2008 și Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 392/2013;

Legislaţie naţională:

- OUG nr. 125/2006 cu modificările şi completările ulterioare;
- Ordinul MADR nr. 246/2008 cu modificările şi completările ulterioare;
- Ordinul comun MADR/MMP nr. 30/147/2010 cu modificările şi completările ulterioare, – de aprobare GAEC în România;
- Ordinul comun MADR/MMP/ANSVSA nr. 187/2155/42/2011 cu modificările şi completările ulterioare, – de aprobare a SMR în România;

- Cerințele minime relevante pentru utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor prevăzute de legislația națională (Ordinul MMGA nr. 1234/2006 – Codul Bunelor Practici Agricole, OG nr. 4/1995, OG 1559/2004 – acte normative cu modificările şi completările ulterioare).

8.2.9.3.1.5. Beneficiarii

Sprijinul va fi acordat numai fermierilor activi înregistrați în sistemul de agricultură ecologică.

8.2.9.3.1.6. Cheltuieli eligibile

Costurile eligibile în cadrul acestei submăsuri sunt constituite din costuri standard, calculate pe baza evaluării costurilor suplimentare şi a pierderilor de venituri, care depăşesc nivelul obligatoriu neremunerat al cerinţelor de bază, înregistrate de fermieri în urma asumării angajamentelor voluntare pentru agricultura ecologică.

Cerinţele de bază sunt constituite din:

- standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI, capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013;
- criteriile relevante şi activitățile minime stabilite în temeiul articolului 4, alineatul (1), litera (c), punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013;
- cerințele minime relevante pentru utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor prevăzute de legislația naţională;
- alte cerințe obligatorii relevante prevăzute în legislația naţională.

Costurile standard calculate pentru această submăsură nu includ costuri tranzacţionale şi costuri investiţionale.

8.2.9.3.1.7. Condiții de eligibilitate

Plăţile compensatorii pentru agricultura ecologică pot fi acordate ca parte a submăsurii dacă:

- beneficiarii sunt încadraţi în categoria **fermierilor activi** în înțelesul articolului 9 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013;
- beneficiarul este utilizatorul unei suprafeţe agricole, cu categoria de utilizare teren arabil, vii sau livezi, localizată pe teritoriul României, identificabilă în Sistemul Integrat de Administrare şi Control (IACS);

- suprafaţa minimă a fermei este de 1 ha, iar parcelele eligibile au dimensiunea minimă de 0,3 ha (0,1 ha pentru vii şi livezi, arbuşti fructiferi, hamei, pepiniere pomicole şi viticole);
- beneficiarul este înregistrat, în fiecare an pentru care solicită sprijin, conform prevederilor legale, ca operator în agricultura ecologică;
- beneficiarul încheie pe toată durata angajamentului un contract cu un organism de inspecţie şi certificare independent, acreditat conform prevederilor legislaţiei naţionale.

Beneficiarii submăsurii trebuie să prezinte un document justificativ (certificat), emis în conformitate cu legislația în vigoare.

Cererea de plată va fi depusă anual, pentru fiecare an de angajament.

Perioada de angajament pentru conversia la metodele de agricultură ecologică este de maximum 2 ani (pentru culturi anuale) sau maximum 3 ani (pentru culturi perene).

8.2.9.3.1.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

Aplicarea tuturor tipurilor de angajamente propuse prin această submăsură contribuie la atingerea obiectivelor de mediu propuse. În acest context nu se poate face o diferenţiere a impactului diferitelor angajamente, aplicarea acestora contribuind la nivel naţional la promovarea practicilor agricole durabile. Aşadar, pentru submăsura 11.1 *Sprijin pentru conversia la metodele de agricultură ecologică* nu se stabilesc criterii de selecţie.

În situaţia în care, în urma implementării măsurii 11 *Agricultură ecologică*, se constată insuficienţa resurselor financiare alocate în raport cu angajamentele încheiate, nu vor mai fi încheiate noi angajamente începând cu următorul an de primire a cererilor de plată.

Regula aplicabilă, în situaţia insuficienţei fondurilor, pentru prelungirea anuală a angajamentelor în cadrul unei campanii de primire a cererilor de plată este „*primul venit, primul servit*”.

8.2.9.3.1.9. Sume și rate de sprijin aplicabile

Fiind vorba de o plată compensatorie, sprijinul acordat în cadrul acestei submăsuri are o intensitate de 100%.

Plăţile compensatorii sunt calculate sub formă de costuri standard pentru fiecare din cele 5 pachete propuse:

- Pachetul 1 - culturi agricole pe terenuri arabile (inclusiv plante de nutreţ) - ***295 euro/ha/an***,
- Pachetul 2 - legume - ***500 euro/ha/an***,
- Pachetul 3 - livezi - ***620 euro/ha/an***,

- Pachetul 4 - vii - ***532 euro/ha/an***,
- Pachetul 5 - plante medicinale şi aromatice - ***460 euro/ha/an***.

La nivel de pachet se va aplica degresivitatea sprijinului financiar. În cazul fermelor cu suprafeţe agricole mai mari de 50 ha, 100 ha și 300 ha, valoarea plăţii scade pentru acele suprafeţe agricole care depăşesc valorile respective, conform Anexei 8.2.M.11-1.

Plăţile acordate în cadrul Articolului 29, se pot cumula cu celelalte tipuri de plăţi acordate pe suprafaţă: plăţi directe, plăţi acordate în baza articolul 31 "*Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice*". Numai pachetele 1 şi 2 ale submăsurii se pot combina cu pachetele 4 sau 5 ale submăsurii 10.1 de agro-mediu şi climă (articolul 28).

Pe perioada angajamentelor este permisă pe aceeaşi parcelă de teren rotaţia culturilor de la un la altul între pachetele 1, 2 şi 5.

Suprafaţa (ha)	Valoarea plăţii (Euro/Ha)
1-50	100% din valoarea plăţii pentru fiecare hectar
50,01-100	75% din plată
100,01-300	50% din plată
peste 300	35% din plată

Anexa 8.2.M.11-1

8.2.9.3.1.10. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.9.3.1.10.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Întrucât riscurile identificate sunt similare pentru ambele submăsuri, prezentarea acestora este realizată la lit. d, punctul 1 din capitolul „*Verificabilitate și control*" din fișa măsurii.

8.2.9.3.1.10.2. Acțiuni de reducere a riscului

Întrucât măsurile întreprinse pentru reducerea riscurilor sunt aplicate pentru ambele submăsuri, prezentarea acestora este realizată la lit. d, punctul 2 din capitolul de „*Verificabilitate și control*" din fișa măsurii.

8.2.9.3.1.10.3. Evaluarea generală a măsurii

Întrucât evaluarea generală a măsurii este similară pentru toate submăsurile, prezentarea acesteia este realizată la Punctul „Riscuri aferente implementării măsurii” al Subcapitolului „Verificabilitate și control al măsurii” din fișa Măsurii 11.

8.2.9.3.2. **11.2 Sprijin pentru menţinerea practicilor de agricultură ecologică**

8.2.9.3.2.1. Sub-măsură:

- 11.2 - Sprijin pentru menţinerea practicilor de agricultură ecologică

8.2.9.3.2.2. Descrierea acțiunii

Sprijinul prevăzut în cadrul acestei submăsuri se acordă pe hectar de suprafață agricolă fermierilor care se angajează în mod voluntar să mențină practici și metode specifice agriculturii ecologice, așa cum sunt definite în Regulamentul (CE) nr. 834/2007, și care sunt fermieri activi în înțelesul articolului 9 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.

Sprijinul se acordă numai pentru angajamente care depășesc cerinţele de bază.

Beneficiarii măsurii se angajează să ţină o evidenţă a activităţilor agricole corelate cu implementarea angajamentelor (de bază la nivelul întregii ferme şi superioare la nivelul suprafeţelor aflate sub angajament).

O clauză de revizuire este necesară pentru angajamentele încheiate în cadrul acestei submăsuri pentru a asigura ajustarea acestora în cazul modificării cerinţelor de bază sau măsurilor de înverzire (articolul 43 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013) pe care angajamentele trebuie să le depășească. O clauză de revizuire este necesară pentru angajamentele încheiate în cadrul acestei măsuri, care depășesc actuala perioadă de programare, pentru a asigura ajustarea acestora la cadrul juridic al următoarei perioade de programare. În cazul în care adaptarea nu este acceptată de beneficiar, angajamentul încetează și rambursarea nu este solicitată pentru perioada în care angajamentul a produs efecte.

8.2.9.3.2.3. Tipul sprijinului

Sprijinul prevăzut în cadrul acestei submăsuri poate fi furnizat pentru operațiunile efectuate în vederea menținerii practicilor de agricultură ecologică.

Submăsura conţine 5 pachete:

- Pachetul 1 – Culturi agricole pe terenuri arabile (inclusiv plante de nutreţ);
- Pachetul 2 – Legume;
- Pachetul 3 – Livezi;
- Pachetul 4 – Vii;
- Pachetul 5 – Plante medicinale şi aromatice.

Toate pachetele contribuie la domeniile de intervenţie 4A, **4B**, 4C şi 5E.

Sprijinul se acordă ca sumă fixă, acordată pe unitatea de suprafaţă (hectar) şi reprezintă o compensaţie pentru pierderile de venit şi costurile suplimentare suportate de beneficiarii care încheie angajamente voluntare.

8.2.9.3.2.4. Trimiteri către alte legi

Legislaţie UE:

- Titlul VI Capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013;
- Regulamentul (UE) nr. 1307/2013;
- Regulamentul Consiliului (CE) nr. 834/2007 împreună cu Regulamentul Comisiei (CE) nr. 889/2008 și Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 392/2013.

Legislaţie naţională:

- OUG nr. 125/2006 cu modificările şi completările ulterioare;
- Ordinul MADR nr. 246/2008 cu modificările şi completările ulterioare;
- Ordinul comun MADR/MMP nr. 30/147/2010 cu modificările şi completările ulterioare, – de aprobare GAEC în România;
- Ordinul comun MADR/ MMP/ ANSVSA nr. 187/2155/42/2011 cu modificările şi completările ulterioare, – de aprobare a SMR în România;
- Cerințele minime relevante pentru utilizarea îngrășămintelor și a produselor de protecție a plantelor prevăzute de legislaţia naţională (Ordinul MMGA nr. 1234/2006 – Codul Bunelor Practici Agricole, OG nr. 4/1995, OG 1559/2004 – acte normative cu modificările şi completările ulterioare).

8.2.9.3.2.5. Beneficiarii

Sprijinul va fi acordat numai fermierilor activi înregistrați în sistemul de agricultură ecologică.

8.2.9.3.2.6. Cheltuieli eligibile

Costurile eligibile în cadrul acestei submăsuri sunt constituite din costuri standard, calculate pe baza evaluării costurilor suplimentare şi a pierderilor de venituri, care depăşesc nivelul obligatoriu neremunerat al cerințelor de bază, înregistrate de fermieri în urma asumării angajamentelor voluntare pentru agricultura ecologică.

Cerinţele de bază sunt constituite din:

- standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013;
- criteriile relevante şi activităţile minime stabilite în temeiul articolului 4, alineatul (1), litera (c), punctele (ii) şi (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013;
- cerinţele minime relevante pentru utilizarea îngrăşămintelor şi a produselor de protecţie a plantelor prevăzute de legislaţia naţională;
- alte cerinţe obligatorii relevante prevăzute în legislaţia naţională.

Costurile standard calculate pentru această submăsură nu includ costuri tranzacţionale şi costuri investiţionale.

8.2.9.3.2.7. Condiţii de eligibilitate

Plăţile compensatorii pentru menţinerea practicilor de agricultură ecologică pot fi acordate ca parte a submăsurii dacă:

- beneficiarii sunt încadraţi în categoria fermierilor activi în înţelesul articolului 9 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013;
- beneficiarul este utilizatorul unei suprafeţe agricole, cu categoria de utilizare teren arabil, vii sau livezi, localizată pe teritoriul României, identificabilă în Sistemul Integrat de Administrare şi Control (IACS);
- suprafaţă minimă a fermei este de 1 ha, iar parcelele eligibile au dimensiunea minimă de 0,3 ha (0,1 ha pentru vii şi livezi, arbuşti fructiferi, hamei, pepiniere pomicole şi viticole);
- beneficiarul este înregistrat, în fiecare an pentru care solicită sprijin, conform prevederilor legale, ca operator în agricultura ecologică;
- beneficiarul încheie pe toată durata angajamentului un contract cu un organism de inspecţie şi certificare independent, acreditat conform prevederilor legislaţiei naţionale.

Beneficiarii submăsurii trebuie să prezinte un document justificativ (certificat), emis în conformitate cu legislaţia în vigoare.

Cererea de plată va fi depusă anual, pentru fiecare an de angajament.

Angajamentele pentru menţinerea agriculturii ecologice (inclusiv cele care urmează direct după perioada iniţială de conversie) se încheie pentru o perioadă de 5 ani.

După perioada de 5 ani a angajamentelor pentru menţinerea agriculturii ecologice acestea se pot prelungi anual.

8.2.9.3.2.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

Aplicarea tuturor tipurilor de angajamente propuse prin această submăsură contribuie la atingerea obiectivelor de mediu propuse. În acest context nu se poate face o diferenţiere a impactului diferitelor angajamente, aplicarea acestora contribuind la nivel naţional la promovarea practicilor agricole durabile. Aşadar, pentru submăsura 11.2 *Sprijin pentru menținerea metodelor de agricultură ecologică* nu se stabilesc criterii de selecţie.

În situaţia în care, în urma implementării măsurii 11 *Agricultura ecologică*, se constată insuficienţa resurselor financiare alocate în raport cu angajamentele încheiate, nu vor mai fi încheiate noi angajamente începând cu următorul an de primire a cererilor de plată.

Regula aplicabilă, în situaţia insuficienţei fondurilor, pentru prelungirea anuală a angajamentelor în cadrul unei campanii de primire a cererilor de plată este „*primul venit, primul servit*".

8.2.9.3.2.9. Sume și rate de sprijin aplicabile

Fiind vorba de o plată compensatorie, sprijinul acordat în cadrul acestei submăsuri are o intensitate de 100%.

Plăţile compensatorii sunt calculate sub formă de costuri standard pentru fiecare din cele 5 pachete propuse:

- Pachetul 1 - culturi agricole pe terenuri arabile (inclusiv plante de nutreţ) - ***220 euro/ha/an***,
- Pachetul 2 - legume - ***431 euro/ha/an***,
- Pachetul 3 - livezi - ***442 euro/ha/an***,
- Pachetul 4 - vii - ***480 euro/ha/an***,
- Pachetul 5 - plante medicinale şi aromatice - ***427 euro/ha/an***.

La nivel de pachet se va aplica degresivitatea sprijinului financiar. În cazul fermelor cu suprafeţe agricole mai mari de 50 ha, 100 ha și 300 ha, valoarea plăţii scade pentru acele suprafeţe agricole care depăşesc valorile respective, conform Anexei 8.2.M.11-1.

Plăţile acordate în cadrul Articolului 29, se pot cumula cu celelalte tipuri de plăţi acordate pe suprafaţă: plăţi directe, plăţi acordate în baza articolul 31 "*Plăţi pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice*". Numai pachetele 1 şi 2 ale submăsurii se pot combina cu pachetele 4 sau 5 ale submăsurii 10.1 de agro-mediu şi climă (articolul 28).

Pe perioada angajamentelor este permisă pe aceeaşi parcelă de teren rotaţia culturilor de la un la altul între pachetele 1, 2 şi 5.

Suprafața (ha)	Valoarea plății (Euro/Ha)
1-50	100% din valoarea plății pentru fiecare hectar
50,01-100	75% din plată
100,01-300	50% din plată
peste 300	35% din plată

Anexa 8.2.M.11-1

8.2.9.3.2.10. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.9.3.2.10.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Întrucât riscurile identificate sunt similare pentru ambele submăsuri, prezentarea acestora este realizată la lit. d, punctul 1 din capitolul de „*Verificabilitate și control*” din fișa măsurii.

8.2.9.3.2.10.2. Acțiuni de reducere a riscului

Întrucât măsurile întreprinse pentru reducerea riscurilor sunt aplicate pentru ambele submăsuri, prezentarea acestora este realizată la lit. d, punctul 2 din capitolul de „*Verificabilitate și control*” din fișa măsurii.

8.2.9.3.2.10.3. Evaluarea generală a măsurii

Întrucât evaluarea generală a măsurii este similară pentru toate submăsurile, prezentarea acesteia este realizată la Punctul „Riscuri aferente implementării măsurii” al Subcapitolului „Verificabilitate și control al măsurii” din fișa Măsurii 11.

8.2.9.4. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.9.4.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Posibilitatea de verificare și control a măsurii se bazează pe rezultatele evaluării ex-ante realizate de către AM și Agențiile de Plăți, evaluare care ia în considerare rezultatele controalelor efectuate inclusiv în perioada de programare anterioară, așa cum prevede articolul 62 din Regulamentul (UE) 1305/2013.

În perioada de programare 2014-2020 se estimează că pot exista o serie de riscuri specifice dintre care

enumerăm:

- perioada de depunere a cererilor de plată (depunerea cu întârziere a acestora);
- nedeclararea tuturor suprafețelor;
- identificarea incorectă a parcelelor agricole;
- nerespectarea criteriilor de eligibilitate referitoare la suprafața aflată sub angajament;
- nerespectarea standardelor de eco-condiţionalitate la nivelul fermei;
- nerespectarea cerinţelor specifice măsurii pe suprafeţele aflate sub angajament;
- neînregistrarea activităţilor agricole relevante din punctul de vedere al angajamentelor.

8.2.9.4.2. Acțiuni de reducere a riscului

Dintre măsurile luate pentru îmbunătăţirea implementării măsurii şi reducerii riscurilor, menţionăm:

- identificarea prin mijloace electronice a parcelelor agricole,
- promovarea anuală a unor ample campanii de informare a beneficiarilor prin care se diseminează informații legate de derularea corectă a angajamentelor.

În plus, experiența dobândită în perioada de programare 2007-2013 a relevat faptul că sistemul de control existent a asigurat verificarea respectării condițiilor şi angajamentelor asumate de beneficiari. De asemenea, sistemul de sancţiuni dezvoltat pentru măsura de agro-mediu (M.214) este unul progresiv, nivelul penalităţilor aplicate fermierilor fiind corelat cu impactul rezultat în urma nerespectării diferitelor tipuri de condiţii specifice măsurii. Acest sistem va fi preluat şi adaptat specificităţilor Măsurii 11.

Mecanismele de verificare şi control al măsurii stabilite pentru actuala perioada de programare 2014-2020 includ cerințele obligatorii privind evidența documentelor autorizate asupra conformității corespunzătoare a beneficiarului cu prevederile Regulamentului (CE) nr. 834/2007, stabilită conform Anexei XII a Regulamentului (CE) nr. 889/2008 (evidența documentelor furnizată de organismele de control) precum şi schimbul de informații între organismele de control şi autoritățile competente, conform articolului 27 din Regulamentul (CE) nr 834/2007 şi Regulamentului (UE) nr. 392/2013 al Comisiei din 29 aprilie 2013 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 889/2008 cu privire la statutul beneficiarului şi rezultatele inspecțiilor şi vizitelor efectuate la operator de către organismul de control şi verificărilor efectuate în teren de către autoritățile competente.

Angajamentele asumate de către fermieri în cadrul acestei măsuri vor fi verificate prin metode administrative şi pe teren, asigurându-se eficacitatea şi eficiența acestora prin prevederile procedurale specifice. Verificările administrative vor viza toate angajamentele aflate în derulare, bazându-se pe informaţiile înregistrate în sistemul informatic de administrare şi control al cererilor unice de plată pe suprafaţă şi pe verificări încrucişate cu alte baze de date relevante. Verificările pe teren vor fi făcute asigurându-se reprezentativitatea şi nivelul adecvat al eşantioanelor de control raportate la angajamentele eligibile, prin verificări vizuale şi documentare care să confirme respectarea cerinţelor. Angajamentele selecționate pentru control la fața locului vor fi verificate în momentul în care pot fi verificate cele mai

multe dintre cerințele și standardele pentru scopurile selectate de control.

Manualele de proceduri aferente etapelor fluxului procedural (promovarea măsurilor şi informarea beneficiarilor, depunerea şi administrarea cererilor de plată, analiza de risc şi eşantionarea, controlul pe teren şi supracontrolul, autorizarea plăţilor, monitorizarea şi raportarea) vor fi elaborate de Agenţia de Plăţi (sau o altă entitate delegată dacă este cazul) şi avizate de Autoritatea de Management, înaintea aprobării la nivelul Ministerului.

Pentru asigurarea premiselor necesare atingerii obiectivelor propuse, beneficiarii măsurii vor trebui să demonstreze că deţin cunoștințele și informațiile relevante sau beneficiază de expertiza tehnică necesară pentru implementarea angajamentelor, înainte de depunerea ultimei cereri de plată în cadrul angajamentelor.

În urma analizei realizate de Autoritatea de Management și Agențiile de Plăți pe baza experienţei din perioada 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea și controlul măsurii atât prin prisma pregătirii profesionale cât și îmbunătățirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

8.2.9.4.3. Evaluarea generală a măsurii

Măsura creează premisele atingerii obiectivelor stabilite în cadrul priorităților vizate, contribuind la protecţia solului, menţinerea ecosistemelor care sunt legate de aplicarea unor practici agricole durabile, promovând utilizarea eficientă a resurselor naturale şi sprijinind tranziţia către o economie cu emisii reduse şi adaptată la efectele schimbărilor climatic, concomitent cu promovarea unei dezvoltări durabile și echilibrate a spațiului rural.

Pachetele propuse în cadrul măsurii vizează continuarea eforturilor întreprinse în perioada 2007-2013 în materie de protecţie a mediului prin promovarea practicilor agricole specifice agriculturii ecologice care contribuie la conservarea biodiversității, a fertilității solului, la reducerea poluării resurselor de apă și a emisiilor de GES.

De asemenea, pentru a asigura maximizarea impactului aşteptat, măsura vizează tratamentul egal al solicitanților și al diferitelor tipuri de angajamentelor, o cât mai eficientă și eficace utilizare a resurselor financiare în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.9.5. Information specific to the measure

Identificarea și definirea elementelor de bază relevante; aceasta trebuie să includă standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul capitolului I din titlul VI de Regulamentul (UE) nr 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, criteriile relevante și activitățile minime stabilite în conformitate cu articolul 4 alineatul (1) litera (c) (ii) și (iii) de Regulamentul (UE) nr 1307/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, a cerințelor minime relevante pentru îngrășăminte și produse de protecție a plantelor utilizat, precum și alte cerințe obligatorii relevante stabilite prin legislația națională

Terenurile agricole pentru care se încheie angajamente trebuie să fie înregistrate ca terenuri certificate în sistem ecologic de către un organism de inspecţie şi certificare autorizat, în conformitate cu Regulamentul 834/2007. Suprafeţele pentru care se încheie angajamente în cadrul acestui pachet trebuie sa continue să fie înregistrate de către un organism de inspecţie şi certificare pe toată perioada angajamentului şi să continue sa fie utilizat conform metodelor de producţie ecologice în conformitate cu legislaţia naţională relevantă şi cu Regulamentul CE Nr. 834/2007.

- standardele obligatorii relevante stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013:

GAEC 6 - menținerea nivelului de materie organică din sol prin practici adecvate, inclusiv interdicția de a incendia miriștile arabile, cu excepția motivelor fitosanitare

GAEC 7 – menținerea particularităților peisajelor, inclusiv, dacă este cazul, a gardurilor vii, a iazurilor, a șanțurilor și a arborilor în aliniament, în pâlc sau izolați, precum și a marginilor câmpurilor și a teraselor, inclusiv interzicerea tăierii gardurilor vii și a arborilor în perioada de reproducere și creștere a păsărilor și, opțional, măsuri pentru evitarea speciilor de plante invazive

- criteriile relevante și activitățile minime stabilite în temeiul articolului 4 alineatul (1) litera (c) punctele (ii) și (iii) din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013

R (UE) nr.1305/2013, art. 4 par. (1) lit. (c) pct. (ii) – Menținerea suprafeței agricole într-o stare care o face adecvată pentru păşunat sau pentru cultivare, fără nici o acțiune pregătitoare care depășește cadrul metodelor și al utilajelor agricole uzuale, pe baza criteriilor definite de statele membre în cadrul stabilit de Comisie.

R (UE) nr.1305/2013, art. 4 par. (1) lit. (c) pct. (iii) – Efectuarea unei activități minime definite de către statele membre, pe suprafețele agricole menținute în mod natural într-o stare adecvată pentru păşunat sau pentru cultivare.

- cerințele minime relevante pentru utilizarea îngrăşămintelor și a produselor de protecție a plantelor prevăzute de legislaţia naţională,

Fito sanitar - OG *4/1995, cu modificările şi completările ulterioare* - Este permisă utilizarea numai a acelor produse de protecţie a plantelor care au fost autorizate pentru vânzare şi numai în conformitate cu instrucţiunile de utilizare

Cerinţe privind protecţia apei împotriva poluării cu nitraţi din agricultură - *Ordin Comun 1182/1270/2005* - Îngrăşămintele naturale aplicate nu pot conţine mai mult de 170 kg de azot (N) ca ingredient pur pe 1 ha de teren agricol. Fermierii trebuie să respecte perioadele în care aplicarea fertilizatorilor este interzisă. Fermierii trebuie să urmeze un plan de fertilizare.

Folosirea îngrăşămintelor - *Ordin Comun 277/983/2014* - Interzicerea folosirii fertilizatorilor neautorizaţi pentru vânzare.

- alte cerințe obligatorii relevante prevăzute în legislaţia naţională.

Agricultură ecologică - *Ordinul MADR nr.1253/2013* - Operatorii care produc produsele ecologice sau cei aflaţi în perioada de conversie au obligaţia de a-şi înregistra această activitate la Ministerul Agriculturii si

Dezvoltării Rurale, prin compartimentul de specialitate, şi de a se supune controlului unui organism de inspectie şi certificare aprobat.

Descrierea metodologiei şi a ipotezelor şi parametrilor agronomici, inclusiv descrierea cerinţelor minime prevăzută la articolul 28 alineatul (3) de Regulamentul (UE) nr 1305/2013, care sunt relevante pentru fiecare tip particular de angajament utilizate ca referinţă pentru calculele care justifică costurile suplimentare, pierderea de venituri care rezultă din angajamentele luate şi nivelul costurilor de tranzacţie; dacă este cazul, că metodologia ţine seama de ajutoarele acordate în temeiul Regulamentului (UE) nr 1307/2013, inclusiv plata pentru practici agricole benefice pentru climă şi mediu, în scopul de a exclude dubla finanţare; acolo unde este cazul, metoda de conversie utilizată pentru alte unităţi, în conformitate cu articolul 9 de prezentul regulament

Metodologia pentru calcularea plăţilor compensatorii (PC) este similară pentru toate culturile şi se bazează pe calculul costurilor suplimentare şi a pierderilor de venit generate de angajamentele asumate pentru conformitatea cu practicile specifice agriculturii ecologice.PC sunt calculate pentru culturile şi categoriile de culturi sau producţie, la nivel naţional.

Plăţile compensatorii (PC) se calculează în primul rând pentru culturi individuale reprezentative, cu ajutorul formulei generale:

PC pe ha = pierderea de venituri + costuri suplimentare (nete),

unde atât pierderea de venituri cât şi costul suplimentar pot fi negative (datorită unor venituri suplimentare sau economiilor de costuri înregistrate în agricultura ecologică); însă plăţile compensatorii pe ha nu pot fi negative. Această formulă generală de mai sus pentru calcularea PC pe ha se aplică tuturor culturilor individuale reprezentative, fie direct (pentru livezi şi vii), fie indirect prin realizarea unei comparaţii între marjele brute (MB) la ha pentru culturile reprezentative realizate în regim convenţional şi ecologic. Diferenţa dintre aceste MB reprezintă PC la ha.

Pentru culturi agricole, legume şi plante medicinale şi aromatice, PC aferente culturilor individuale reprezentative sunt agregate în PC aferente categoriilor de culturi respective, folosindu-se suprafeţele culturilor reprezentative din suprafaţa categoriei de cultură (grupului), ca ponderi. Se aplică ponderi diferite pentru categoriile convenţionale şi ecologice, pentru a reflecta utilizarea efectivă a suprafeţelor pentru cele două tipuri de producţie. Respectivele PC stabilesc un nivel de profitabilitate egal între suprafeţele utilizate în prezent pentru practicarea agriculturii ecologice şi cele utilizate în prezent pentru practicarea agriculturii convenţionale. Folosirea aceloraşi ponderi pentru agregare are drept rezultat PC care stabilesc o profitabilitate egală pentru o anumită parcelă sau fermă.

Marja brută este echivalentă cu valoarea adăugată; aceasta reprezintă diferenţa dintre valoarea producţiei (V) şi costurile variabile (C):

MB = V – C

V = preţ * producţie

Costurile variabile reprezintă suma:

- costurilor directe (semințe, îngrășăminte, protecţia culturilor);
- costurilor variabile cu utilajele (combustibil, reparaţii utilaje);
- costurilor cu forţa de muncă angajată.

Diferenţele dintre valoarea producţiei pentru producţia convenţională, comparativ cu producţia ecologică (Vc – Vo) sunt echivalente cu *pierderile de venituri*; diferenţele la nivelul costurilor (Cc – Co) sunt echivalente cu *costurile suplimentare:*

MBc – MBo = (Vc – Cc) - (Vo – Co)

= Vc – Cc - Vo + Co

= (Vc – Vo) + (Co – Cc)

= (pierderile de venituri) + (costurile suplimentare nete) [indirect, pentru culturi agricole, *legume și plante medicinale și aromatice]*

= PC pe ha.

Diferenţele la nivelul MB pentru oricare dintre culturile individuale sunt luate în considerare numai dacă sunt pozitive. În cazul culturilor arabile, se iau în calcul și diferențele de cost aferente costurilor forţei de muncă permanente, specifice pentru fiecare cultură, întrucât aceste costuri sunt direct afectate de decizia de a administra o fermă în conformitate cu metodele de agricultură convențională sau ecologică sau de a opera conversia de la prima formă de agricultură la cea de a doua.

Costurile cu forţa de muncă angajată sunt evaluate luând în calcul costul mediu al forţei de muncă pe salariat în sectorul de agricultură, de silvicultură și pescuit. Costurile variabile ale unei culturi pot fi mai mici în agricultura ecologică, datorită utilizării unor îngrășăminte și produse pentru protecţia plantelor în cantităţi mai reduse sau neutilizării acestora, precum și datorită nerecoltării unei culturi în cazul în care aceasta este utilizată pentru fertilizare.

Calcularea plăţilor compensatorii are la bază randamentul mediu la nivel național, preţurile și costurile variabile, care depind de randament. Cuantumurile plăţilor compensatorii depind foarte mult de pierderile de venituri, respectiv de diferenţele la nivelul valorii producţiei. Aceste diferenţe provin din diferenţele de randament la hectar (ha) și din preţurile de producător pentru produsele convenţionale și cele ecologice. Întrucât în România nu există date cu privire la randament și la preţurile de producător pentru producţia ecologică, iar la nivelul altor State Membre există foarte puține date în această privință, aceste date trebuie estimate pe baza informaţiilor de specialitate, respectiv pe baza ipotezelor. Cu toate acestea, calculele se bazează, pe cât posibil, pe date și surse de informații din România. Costurile tranzacționale nu sunt incluse în calcul.

Prin urmare, elementele luate în considerare la calcularea plăților compensatorii pentru fiecare cultură, pe hectar, sunt:

- randamentele;
- preţurile de producător;
- costurile cu semințele (sau plantele);

- costurile cu îngrăşămintele;
- costurile cu protecţia plantelor;
- costurile cu combustibilul;
- costurile cu reparaţiile utilajelor;
- costurile cu forţa de muncă angajată;
- costurile cu forţa de muncă permanentă (pentru "culturi arabile").

Calcularea plăţilor compensatorii pentru adoptarea şi practicarea agriculturii ecologice în cadrul PNDR 2014-2020 pentru culturi arabile şi legume în România, se bazează pe următoarele ipoteze:

- Producţia convenţională şi ecologică pentru principalele culturi arabile precum şi pentru legume se realizează în cadrul fermelor comerciale cu teren arabil, care folosesc metode de administrare moderne;
- Ferma convenţională de referinţă este cea care utilizează o cotă-parte din terenul său arabil (producţie vegetală), egală cu cota medie folosită la nivel naţional;
- Ferma ecologică comparativă foloseşte cotă-parte din terenul său arabil egală cu cota medie de teren în regim ecologic folosită la nivel naţional; nu deţine efective de animale şi foloseşte compost ecologic certificat achiziţionat pentru fertilizare;
- În timpul perioadei de conversie de la producţia convenţională la cea ecologică, sunt îndeplinite angajamentele care depăşesc standardele obligatorii relevante, cum ar fi trecerea la rotaţia culturilor ecologice, eliminarea utilizării îngrăşămintelor chimice şi a pesticidelor de sinteză; costurile variabile şi costurile cu forţa de muncă permanentă sunt deja la nivelul specific fermelor ecologice.
- La jumătatea perioadei de conversie, randamentul scade ca urmare a utilizării mai puţin eficiente a nutrienţilor (în special a azotului) din îngrăşămintele ecologice.
- În perioada de conversie, produsele ecologice pot fi vândute la un preţ mai mare faţă de produsele convenţionale.
- În UE există o piaţă competitivă care are drept rezultat stabilirea unor preţuri relativ similare pentru produse şi input-uri; cu toate acestea, valoarea absolută a preţurilor poate să difere de la o regiune la alta, în funcţie de cerere şi de distanţa faţă de furnizori.

Dubla compensare a pierderilor de venit şi a costurilor suplimentare înregistrate în cazul producţiei ecologice este prevenită, dacă ferma de referinţă (convenţională) include costurile de respectare a standardelor obligatorii relevante (standardele de "greening"). Conformitatea cu aceste standarde generează costuri pentru agricultura convenţională şi/sau scăderi ale venitului care poate fi obţinut dacă nu ar exista aceste standarde. Atâta timp cât veniturile şi costurile aferente agriculturii convenţionale sunt calculate luându-se în considerare aceste costuri, plata compensatorie nu le include.

În conformitate cu prevederile art. 62 din Regulamentul (UE)1305/2013, în Anexa 8.2.M.11-1 se regăseşte certificarea calculelor de către ICPA, în calitate de organism independent. Prin această declaraţie se confirmă caracterul adecvat al metodologiei şi precizia calculelor realizate, precum şi rezonabilitatea ipotezelor, a valorilor veniturilor utilizate, precum şi a indicatorilor folosiţi în cadrul metodologiilor aplicate pentru calculul platilor compensatorii care vor fi acordate în urma asumării angajamentelor voluntare pentru agricultră ecologică.

Pachet	Unitatea de măsură	Categoria eligibilă de folosință a terenului (INS)	Categoria elgibilă de folosință a terenului (APIA)
1. Culturi agricole pe terenuri arabile (inclusiv plante de nutreț)	ha de SAU	Arabil	Teren arabil
2. Legume	ha de SAU	Arabil	Teren arabil
3. Livezi	ha de SAU	Livezi și pepiniere pomicole	Culturi permanente
4. Vii	ha de SAU	Vii și pepiniere viticole	Vii
5. Plante medicinale și aromatice	ha de SAU	Arabil	Teren arabil

Tabelul 1

INSTITUTUL NAŢIONAL DE CERCETARE-DEZVOLTARE PENTRU
PEDOLOGIE AGROCHIMIE ŞI PROTECŢIA MEDIULUI – ICPA Bucureşti
Bd. Mărăşti nr. 61, 011464 sect. 1 Bucureşti, ROMÂNIA
Cont: RO72RZBR0000060000671307 – Raiffeisen BANK Agenţia Dorobanţi,
Cont: RO30TREZ7015069xxx006353 – ATCP Bucureşti
Cod fiscal nr.: RO 18107639 Reg. Comerţului: J40/18719/2005
Tel.: +40-0213184458, 0213184349; Fax: +40-0213184348
Web:http://www.icpa.ro E-mail: office@icpa.ro
CP nr. 71 OFICIUL POŞTAL 32

INSTITUTUL NATIONAL DE CERCETARE-DEZVOLTARE PENTRU PEDOLOGIE, AGROCHIMIE SI PROTECTIA MEDIULUI
ICPA BUCURESTI
INTRARE/IESIRE NR. 1519
20 14 LUNA 07 ZIUA 01

Bucureşti, 01.07.2014

DECLARAŢIE PRIVIND CARACTERUL ADECVAT AL METODOLOGIEI ŞI PRECIZIA CALCULELOR,

în temeiul art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European şi al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) şi de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului

În conformitate cu art. 62 posibilitatea de a verifica şi de a controla măsurile din cadrul Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, care stipulează: *"... În acest scop, un organism independent din punct de vedere funcţional de autorităţile responsabile pentru implementarea programului şi care dispune de expertiza corespunzătoare efectuează calculele sau confirmă caracterul adecvat şi precizia calculelor. În programul de dezvoltare rurală se include o declaraţie care confirmă caracterul adecvat şi precizia calculelor"*,

noi,

Institutul Naţional de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie şi

Protecţia Mediului – ICPA Bucureşti

în calitate de organism independent în temeiul art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

confirmăm prin prezenta declaraţie ***caracterul adecvat al metodologiei şi precizia calculelor realizate, precum şi rezonabilitatea ipotezelor, a valorilor veniturilor utilizate, precum şi a indicatorilor folosiţi în cadrul metodologiei (studiului) privind calcularea nivelului plăţilor compensatorii care urmează a se acorda în România în perioada 2014 – 2020, conform art.29 din Regulamentul (UE) nr.1305/2013. Certificăm de asemenea că plăţile compensatorii propuse asigură evitarea dublei finanţări.***

Director General

Cătălin SIMOTA

Institutul Naţional de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie şi Protecţia Mediului

Anexa 8.2. M.11-1

8.2.9.6. Alte specificații importante relevante pentru întelegerea și implementarea măsurii

Pentru asigurarea premiselor necesare atingerii obiectivelor propuse, beneficiarii măsurii trebuie să demonstreze că dețin cunoștințele și informațiile relevante sau beneficiază de expertiza tehnică necesară pentru implementarea angajamentelor. În acest sens, demonstrarea deţinerii de cunoştinţe necesare şi informaţii relevante sau asigurarea expertizei necesare se va realiza:

- înainte de efectuarea celei de-a II-a plăţi (până la finalul anului II de angajament) de către fermierii cu angajamente pe suprafețe mai mari de 300 ha;
- înainte de efectuarea celei de-a III-a plăţi (până la finalul anului III de angajament) de către fermierii cu angajamente pe suprafețe cuprinse între de 100 ha și 300 ha;
- înainte de efectuarea celei de-a IV-a plăţi (până la finalul anului IV de angajament) de către fermierii cu angajamente pe suprafețe cuprinse între 50 ha și 100 ha;
- înainte de efectuarea celei de-a V-a plăţi (până la finalul anului V de angajament) de către fermierii cu angajamente pe suprafețe de până la 50 ha.

Pentru atingerea acestor condiţii, prin intermediul sprijinului acordat în cadrul Programului, beneficiarilor măsurii de agricultură ecologică le vor putea fi acordate servicii de formare (Măsura 1), în condiţiile specifice (inclusiv cele care vizează selecţia beneficiarilor finali) prevăzute de Program.

Beneficiarii plăţilor aferente măsurii agricultură ecologică care nu beneficiază de serviciile vizate de măsura 1, trebuie să facă dovada:

- obţinerii cunoștințelor și informațiilor necesare prin prezentarea unor documente care să ateste participarea la un curs de instruire în domeniul implementării angajamentelor de agricultură ecologică sau
- asigurării expertizei prin servicii de consiliere sau consultanţă în domeniul implementării angajamentelor de agricultură ecologică, care să vizeze cel puţin aspectele legate de identificarea parcelelor agricole, completarea şi depunerea angajamentelor şi cererilor de plată, măsurile de management aplicabile la nivelul fermei necesare pentru conformarea la cerinţele de bază şi la cerinţele specifice ale angajamentelor.

Regulile minime aplicabile vor fi stabilite prin norme naţionale.

În plus, informaţiile relevante referitoare la angajamente, vor fi furnizate prin intermediul acţiunilor de informare şi publicitate derulate la nivelul Programului.

8.2.10. M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31)

8.2.10.1. Baza legală

Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Regulamentul de Implementare (UE) nr. …*pentru stabilirea normelor de aplicare a Regulamentului (UE) Nr. 1305/2013*

8.2.10.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv logica intervenției și contribuția la DI și obiectivele transversale

Suprafeţe largi ale României prezintă limitări naturale ale productivităţii agricole care conduc la producţii agricole reduse, limitări care se datorează unor condiţii climatice şi biofizice nefavorabile desfăşurării în condiţii optime a activităților agricole. Aceste suprafețe se regăsesc în special în zona Munţilor Carpaţi şi ale Deltei Dunării, precum și în alte zone cu specificităţi ale condiţiilor de climă, sol sau teren (Anexa 8.2.M.13-1). Totodată, o mare parte din aceste zone sunt de regulă asociate și cu o valoare ridicată a biodiversității, însă sunt amenințate de fenomenul de abandon al activităţilor agricole, fenomen ce poate afecta atât viabilitatea zonelor rurale, cât și factorii de mediu locali (biodiversitatea, solul sau peisajele).

În desemnarea zonelor, se remarcă în principal Munţii Carpaţi – acolo unde se întâlnesc valori mari de altitudine şi pantă, Delta Dunării – deoarece în acest areal se cumulează o serie de factori edafici care limitează activitatea agricolă, precum şi alte zone în partea de sud şi sud–est a ţării sau în zone mai puţin extinse (în vestul țării) unde caracteristicile naturale conduc la scăderea productivităţii naturale. O parte importantă a Munţilor Carpaţi, datorită condiţiilor legate de altitudine şi pantă, întâmpină obstacole în practicarea agriculturii, obstacole materializate mai ales în scurtarea perioadei de vegetaţie şi în costuri suplimentare asociate lucrărilor agricole induse de condiţiile de pantă.

În afară de zona montană, există alte zone ce sunt caracterizate în principal de o productivitate scăzută datorită acţiunii factorilor naturali restrictivi, în România factorul biofizic principal întâlnit, care conduce la apariția zonelor cu constrângeri naturale fiind cel climatic legat de apariția secetei. De asemenea, există alte zone caracterizate de o serie de particularităţi edafice (soluri argiloase sau nisipoase – care conduc fie la stagnarea apei, fie la un drenaj foarte rapid al acesteia), climatice (precipitaţii reduse, temperaturi ridicate în timpul verii ce amplifică deficitul de apă), etc. Identificarea zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative are la bază analiza criteriilor bio-fizice, atât din punct de vedere al intensităţii (praguri), cât şi din perspectiva extinderii (ponderea din suprafaţa agricolă utilizată).

Un potenţial natural agricol mai scăzut faţă de restul ţării se remarcă în zona Biosferei Deltei Dunării, unde datorită factorilor naturali legaţi de sol, precum și a densității scăzute a populaţiei, menţinerea activităţilor agricole prezintă dificultăți suplimentare, în comparație cu restul țării. Această zonă este caracterizată de omogenitatea teritoriului şi a manifestării unor factori restrictivi care induc dificultăți în desfăşurarea activităţilor economice. Încurajarea continuării activităţilor agricole în această zona este importantă pentru a conserva mediul, pentru a menține peisajul rural și a conserva potențialul turistic al zonei.

Deoarece o parte din zone cu potenţial scăzut pentru agricultură sunt terenuri agricole ce suportă o

agricultură mai puţin intensivă, fiind astfel caracterizate de o mai mare diversitate biologică, a fost realizată o analiză a acestor zone din care reies o serie de suprapuneri cu zone HNV şi cu zonele importante pentru unele specii sălbatice prioritare, încadrate ca zone eligibile pentru Măsura 10 - agro-mediu şi climă (Anexa 8.2.M.13-2).

În acest sens, s-a observat faptul că zona montană se suprapune într-o proporţie însemnată cu zonele HNV, dar şi cu o parte din arealele importante desemnate ca SPA, pentru specia *Crex crex* sprijinită în cadrul Pachetului 3.1 a măsurii de agro-mediu şi climă, în timp ce restul zonelor afectate de constrângeri naturale semnificative sau specifice, coincid într-o pondere ridicată cu zone desemnate ca SPA pentru conservarea speciilor *Lanius minor* şi *Falco vespertinus (*Pachetul 3.2 al măsurii de agro-mediu şi climă), dar şi pentru *Branta ruficollis* (Pachetul 7 al măsurii de agro-mediu şi climă).

Prin acest sprijin se urmărește compensarea dezavantajelor întâmpinate de fermieri în desfășurarea activităţilor agricole, legate de capacitatea de producţie scăzută a terenurilor agricole şi de costurile suplimentare pe care le implică menţinerea activităţilor agricole în aceste zone, diminuându-se în acest fel riscul de abandon al activităţilor agricole (mai ridicat în aceste zone). Prin încurajarea continuării activităţilor agricole în aceste zone, laolaltă cu aplicarea standardelor de eco-condiţionalitate, se asigură cel puţin menţinerea unor activităţi minime de întreţinere a terenurilor agricole, cu impact benefic în protecţia solului. Zonele afectate de constrângeri naturale deţin o pondere importantă din teritoriul României, suprapunându-se cu suprafeţe largi de terenuri asociate ca având o Înaltă Valoare Naturală (HNV) sau suprafeţe importante pentru biodiversitate (specii de animale sau plante prioritare şi habitate importante pentru aceste specii). În zonele identificate ca fiind afectate de constrângeri naturale este importantă menținerea echilibrului de mediu stabilit între practicile agricole și condițiile naturale. Continuarea activităţii agricole în aceste zone deţine, totodată, un rol important în conservarea peisajelor tradiţionale, putând servi ca bază de dezvoltare economică prin turism rural. Contribuţia măsurii va fi esenţială, în special pe termen scurt, în timp ce alte măsuri, precum cea de agro-mediu şi climă, vor ajuta la crearea unui sistem pe deplin funcţional, care să poată răspunde obiectivului de menţinere a calităţii mediului şi implicit a spaţiului rural.

Pentru a se adresa dificultăților cu care se confruntă fermierii din aceste zone, prin intermediul acestei măsuri sprijinul va fi acordat pentru încurajarea menţinerii activităţilor agricole în **zona montană**, în **zone care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative** şi în zone **care se confruntă cu alte constrângeri specifice**.

Contribuția la domeniile de Intervenție

Măsura va contribui la următoarea prioritate de dezvoltare rurală:

- Prioritatea 4 - Refacerea, conservarea şi consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură şi silvicultură

DI 4C – Prevenirea eroziunii solului și ameliorarea gestionării solului.

Contribuţia la tema orizontală "Mediul"

Prin sprijinul acordat în cadrul măsurii, în sensul încurajării fermierilor să își continue activitatea agricolă pe terenuri situate în zone unde practicarea agriculturii prezintă dificultăți și unde există un grad ridicat al riscului de abandon, este adresată tema orizontală privind **Mediul.**

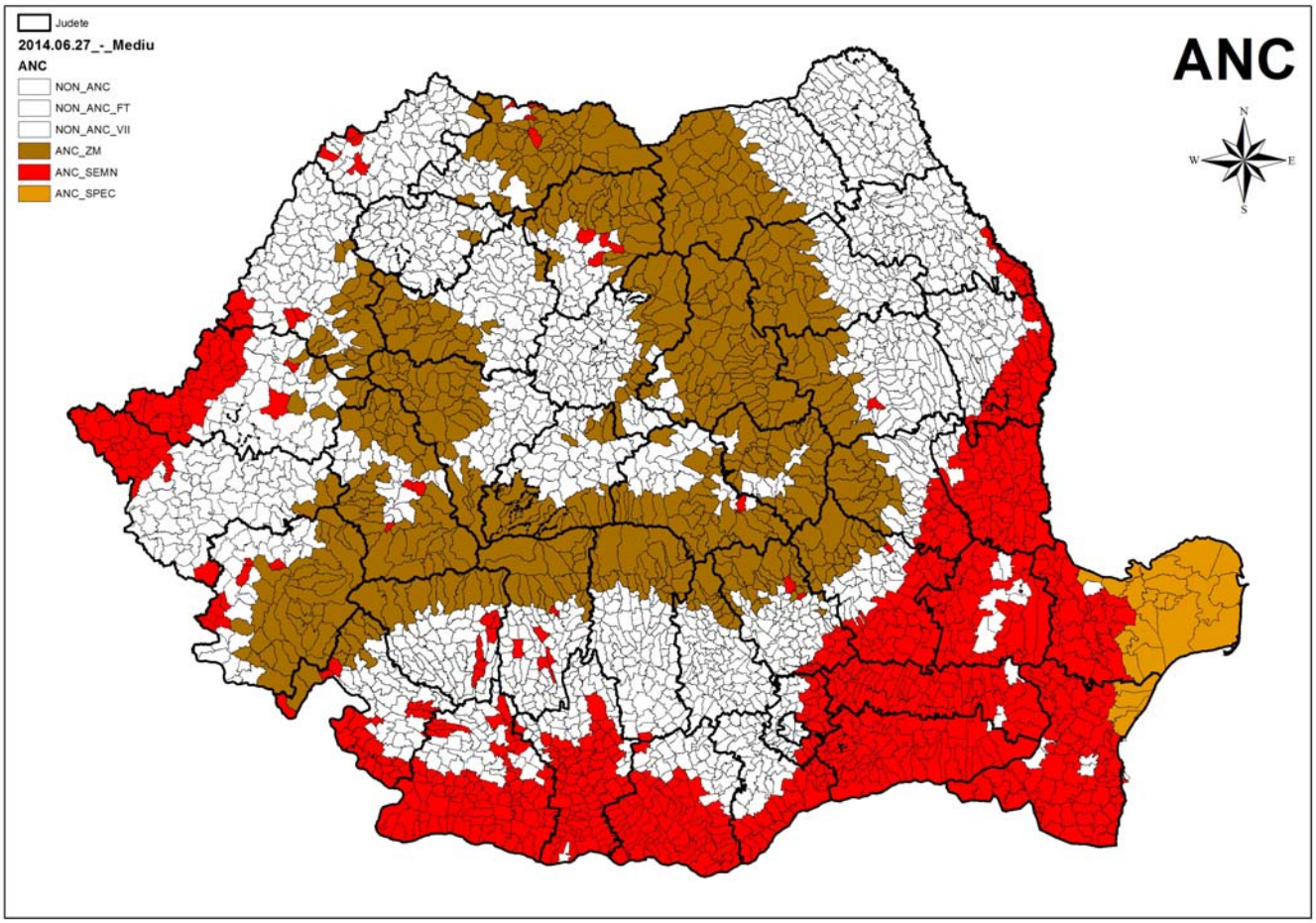

Anexa 8.2M.13-1

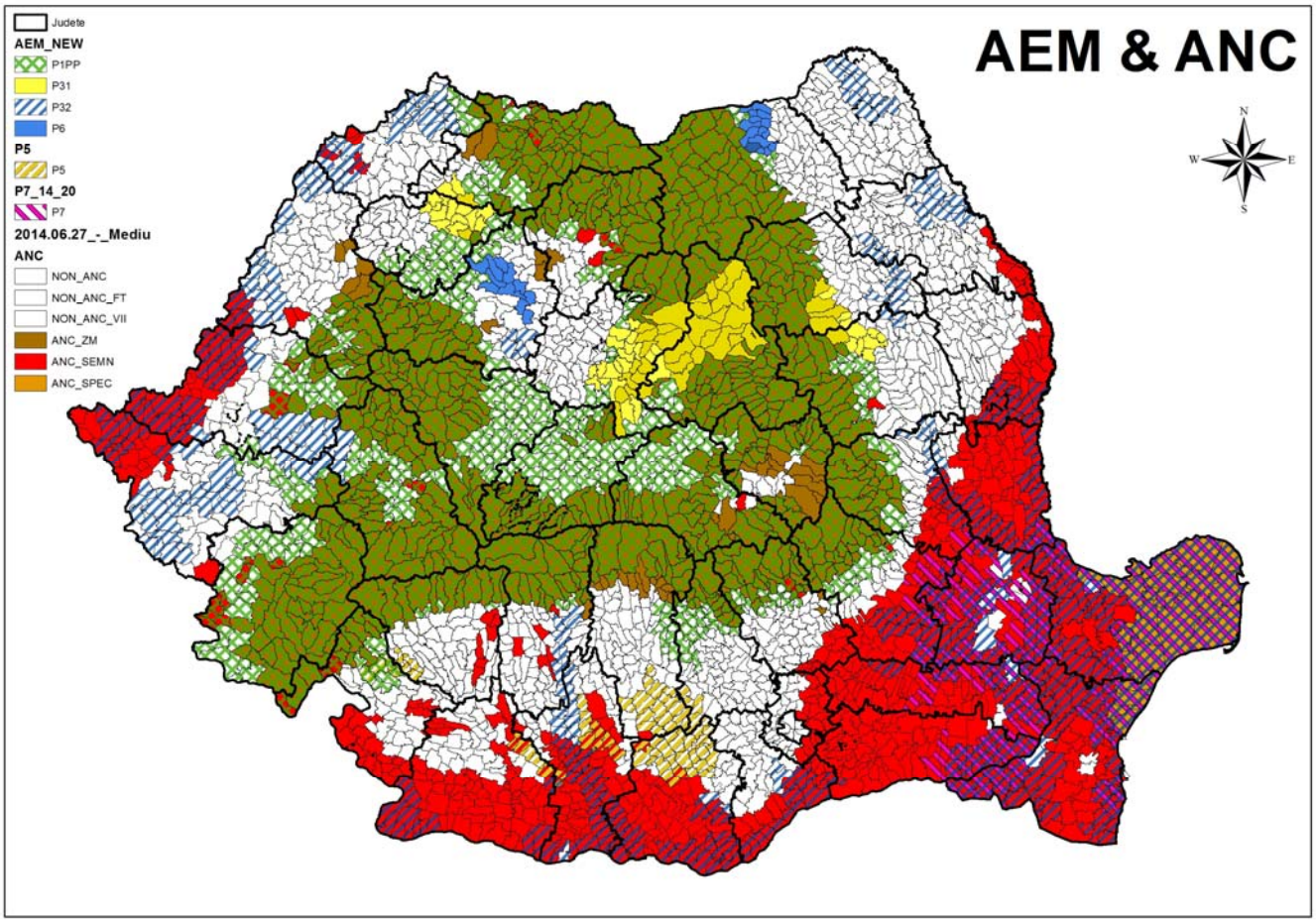

Anexa 8.2M.13-2

8.2.10.3. Domeniul de aplicare, nivelul de sprijin, precum și alte informații (defalcate pe sub-măsuri și tip de operațiuni)

8.2.10.3.1. **13.1 Plăți compensatorii în zona montană**

8.2.10.3.1.1. Sub-măsură:

- 13.1 - Plăți compensatorii în zona montană

8.2.10.3.1.2. Descrierea acțiunii

Submăsura 13.1 „***Plăți compensatorii în zona montană***” este un instrument prin care se sprijină financiar utilizarea terenurilor agricole situate în zone unde producția agricolă este afectată de condițiile climatice și de relief din cauza caracteristicilor de altitudine și pantă din zonele montane (art. 32 (2) al Regulamentului (UE) 1305/2013), fiind constituită din suma suprafețelor unităților administrativ-teritoriale (LAU 2)

desemnate conform criteriilor de mai jos:

- unitățile administrativ-teritoriale situate la altitudini medii mai mari sau egale cu **600 m**, limitele acestora fiind acelea ale blocurilor fizice (identificate în Sistemul Integrat de Administrare și Control), care aparțin de aceste UAT;
- unitățile administrativ-teritoriale situate la altitudini medii între **400-600 m** și care au o pantă medie egală sau mai mare de **15%**, limitele acestora fiind acelea ale blocurilor fizice (identificate în Sistemul Integrat de Administrare și Control), care aparțin de aceste UAT.

Beneficiarii măsurii trebuie să respecte normele privind ecocondiţionalitatea prevăzute de Titlul VI al Regulamentului (UE) nr. 1306/2013, pe toată suprafaţa agricolă a exploataţiei.

8.2.10.3.1.3. Tipul sprijinului

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri este de tip compensatoriu. Prima compensatorie este plătită anual, ca sumă fixă, acordată pe unitatea de suprafaţă (hectar) şi reprezintă o compensaţie pentru pierderile de venit şi costurile suplimentare suportate de fermierii care încheie angajamente voluntare anuale pentru continuarea activităţilor agricole în zonele desemnate în conformitate cu:

- art. 32 (2) din Regulamentul (UE) 1305/2013 plăți pentru zona montană (domeniile de intervenţie 4A şi **4C**)

8.2.10.3.1.4. Trimiteri către alte legi

Legislaţie UE:

- Titlul VI Capitolul I din **Regulamentul (UE) nr. 1306/2013**,
- **Regulamentul (UE) nr. 1307/2013**.

Legislaţie naţională:

- OUG nr. 125/2006 cu modificările şi completările ulterioare,
- Ordinul MADR nr. 246/2008 cu modificările şi completările ulterioare,
- Ordinul comun MADR/MMP nr. 30/147/2010 cu modificările şi completările ulterioare – de aprobare GAEC în România,
- Ordinul comun MADR/MMP/ANSVSA nr. 187/2155/42/2011 cu modificările şi completările ulterioare – de aprobare a SMR în România.

8.2.10.3.1.5. Beneficiarii

Beneficiarii acestei submăsuri sunt **fermierii activi**.

8.2.10.3.1.6. Cheltuieli eligibile

Vor fi reprezentate de primele compensatorii acordate beneficiarilor, care vor acoperi pierderile de venit sau costurile suplimentare pe care fermierii le suportă, datorită constrângerilor naturale care se manifestă în zonele în care aceştia își desfășoară activitatea.

Evitarea dublei finanțări

Pilonul I al PAC (finanțat prin Fondul European de Garantare Agricolă) asigură acordarea plăţilor directe către fermieri şi măsurile de intervenţie de piaţă, completând Pilonul II care vizează finanţarea acţiunilor de dezvoltarea rurală. Criteriile şi regulile administrative au în vedere ca activităţile care beneficiază de sprijin pentru dezvoltarea rurală, să nu fie sprijinite ca investiţii prin alte instrumente financiare. Demarcarea față de acțiunile finanțate prin art. 48-49 din Titlului III Capitolul 4 al Regulamentului (UE) 1307/2013 nu este necesară întrucât prevederile acestor articole nu vor fi implementate în România.

Acţiunile propuse în cadrul acestei sub-măsuri nu se suprapun cu acţiunile susţinite în cadrul celorlate măsuri compensatorii prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 1305/2013, aplicate pe suprafaţă.

Combinarea măsurilor

Plăţile acordate în cadrul acestei măsuri se pot cumula, pe aceeaşi suprafaţă de teren agricol, cu plăţile directe acordate fermierilor (Pilonul I al PAC) şi cu plăţile compensatorii acordate pe suprafaţa agricolă (Pilonul II al PAC - dezvoltare rurală).

8.2.10.3.1.7. Condiții de eligibilitate

Condiţiile de eligibilitate aplicabile în cadrul acestei submăsuri sunt următoarele:

- beneficiarul sprijinului trebuie să se încadreze în categoria ***fermier activ***, definită conform art. 9 a Regulamentului (UE) 1307/2013;
- beneficiarul este utilizatorul unei suprafețe agricole localizate pe teritoriul României, identificabilă în Sistemul Integrat de Administrare şi Control (IACS), încadrată în zona eligibilă pentru ***Zona Montană*** delimitată conform prevederilor art. 32 (2) din Regulamentul (UE) 1305/2013;
- ***suprafaţă minimă a fermei este de 1 ha***, iar ***parcelele eligibile au dimensiunea minimă de 0,3 ha*** (în cazurile prevăzute de condiţiile specifice schemei unice de plată pe suprafaţă, în cazul anumitor

tipuri de culturi, suprafaţa minimă a parcelei trebuie să fie de cel puţin 0,1 ha);

- ***beneficiarul se angajează, pe baze anuale, să își continue activitatea agricolă*** pe terenurile agricole situate în zonele afectate de constrângeri naturale.

Nu sunt eligibile pentru obținerea sprijinului:

- suprafeţele agricole situate în zone eligibile, dar pentru care practicarea activităţii agricole nu este influenţată de manifestarea constrângerilor naturale în urma investiţiilor (***sere, solarii, terenuri irigate, terenuri drenate***) sau prin metode de producţie sau sisteme agricole care compensează manifestarea constrângerilor naturale (terenuri agricole utilizate ca vii sau ca livezi intensive).
- ***parcelele agricole situate în zone eligibile, cu excepţia pajiştilor permanente, care au o suprafaţă mai mare de 50 ha***, considerându-se că datorită mărimii acestora, prin activitatea agricolă sau prin productivitatea normală a terenurilor sunt compensate pierderile de venit sau costurile suplimentare induse de manifestarea constrângerilor naturale.

8.2.10.3.1.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

Această submăsură nu necesită aplicarea unor criterii de selecţie. Această abordare este susţinută şi de faptul că măsura contribuie la atingerea obiectivelor de mediu, neputându-se face o diferenţă între beneficiile aduse de implementarea diferitelor angajamente asumate de beneficiari.

În situaţia în care, în urma implementării Măsurii 13, se constată insuficienţa resurselor financiare alocate în raport cu angajamentele încheiate, nu vor mai fi încheiate noi angajamente începând cu următorul an de primire a cererilor de plată.

8.2.10.3.1.9. Sume și rate de sprijin aplicabile

Fiind vorba de o plată compensatorie, sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri are o intensitate de 100%.

În scopul evitării supracompensării, valoarea sprijinului reprezintă 80% din pierderile de venituri şi costurile suplimentare cuantificate prin aplicarea metodologiei de calcul. Pentru zona montană nivelul plăţii compensatorii este de ***86 euro/ha/an*** (80% din pierderea de venituri şi costurile suplimentare evaluate la 108 euro/ha/an).

Degresivitatea sprijinului financiar la nivel de angajament

În cazul fermelor cu suprafeţe agricole mai mari de 50 ha, valoarea plăţii scade pentru acele suprafeţe agricole care depăşesc această valoare, conform tabelului din Anexa 8.2.M.13-3.

Suprafața (ha)	Valoarea plății (Euro/ha)
1-50	100% din valoarea plății pentru fiecare hectar
50,01-100	75% din valoarea plății
100,01-300	50% din valoarea plății
Peste 300	35% din valoarea plății

Degresivitate plăți

Anexa 8.2.M.13-3

[Delimitarea zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale și alte specifice] Descrierea nivelului de unitate, local, solicitat pentru desemnarea zonelor.

Desemnarea **Zonei Montane** a fost realizată la nivel LAU2 (fost NUTS5), reprezentat de cele 3.181 unități administrativ-teritoriale de pe întreg teritoriul României (comune, orașe şi municipii conform SIRUTA - INS decembrie 2013), organizate în conformitate cu prevederile Legii 2/1968 cu modificările și completările ulterioare.

8.2.10.3.2. **13.2 Plăți compensatorii pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative**

8.2.10.3.2.1. Sub-măsură:

- 13.2 - Plăți compensatorii pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative

8.2.10.3.2.2. Descrierea acțiunii

Submăsura 13.2 „plăți compensatorii pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative" este un instrument prin care se sprijină financiar utilizarea terenurilor agricole situate în zone unde producția agricolă este mai redusă cantitativ și/sau calitativ din cauza unor condiții naturale nefavorabile. În aceste zone cel puțin 60% din suprafața agricolă la nivel LAU2 îndeplinește cel puțin unul dintre criteriile biofizice enumerate în anexa III a Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, la valoarea indicată a pragului.

În vederea asigurării asupra faptului că în aceste zone se manifestă în continuare constrângeri naturale semnificative identificate în urma analizării criteriilor biofizice, şi că aceste constrângeri naturale nu au fost depăşite cu ajutorul unor investiții, prin activitatea economică sau prin metodele de producție ori sistemele agricole care compensează pierderile de venit sau costurile suplimentare, a fost efectuat un proces de ajustare (fine-tuning) pentru eliminarea din zonele eligibile a zonelor unde constrângerile au fost surmontate prin irigaţii. De asemenea, procesul de ajustare a fost realizat și în scopul eliminării zonelor în care practicarea unui anumit tip de agricultură este predominant (vii sau livezi intensive), iar practicarea acestui tip de agricultură nu conduce la apariția unor pierderi sau cheltuieli suplimentare din cauza condițiilor naturale. Situaţiile în care constrângerile naturale date de potenţialul natural de producţie au fost depăşite sunt gestionate caz cu caz, prin aplicarea criteriilor de eligibilitate stabilite prin fişa tehnică a măsurii.

Beneficiarii măsurii trebuie să respecte normele privind eco-condiţionalitatea prevăzute de Titlul VI al Regulamentului (UE) nr. 1306/2013, pe toată suprafaţa agricolă a exploataţiei.

8.2.10.3.2.3. Tipul sprijinului

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri este de tip compensatoriu. Prima compensatorie este plătită anual, ca sumă fixă, acordată pe unitatea de suprafaţă (hectar) şi reprezintă o compensaţie pentru pierderile de venit şi costurile suplimentare suportate de fermierii care încheie angajamente voluntare anuale pentru continuarea activităţilor agricole în zonele desemnate în conformitate cu:

- art. 32 (3) din Regulamentul (UE) 1305/2013 –plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative (domeniile de intervenţie 4A şi **4C**)

8.2.10.3.2.4. Trimiteri către alte legi

Legislaţie UE:

- Titlul VI Capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013,
- Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.

Legislaţie naţională:

- OUG nr. 125/2006 cu modificările și completările ulterioare,
- Ordinul MADR nr. 246/2008 cu modificările și completările ulterioare,
- Ordinul comun MADR/MMP nr. 30/147/2010 cu modificările și completările ulterioare – de aprobare GAEC în România,
- Ordinul comun MADR/MMP/ANSVSA nr. 187/2155/42/2011 cu modificările și completările ulterioare – de aprobare a SMR în România.

8.2.10.3.2.5. Beneficiarii

Beneficiarii acestei submăsuri sunt **fermierii activi**.

8.2.10.3.2.6. Cheltuieli eligibile

Vor fi reprezentate de primele compensatorii acordate beneficiarilor, care vor acoperi pierderile de venit sau costurile suplimentare pe care fermierii le suportă, datorită constrângerilor naturale care se manifestă în zonele în care aceştia își desfășoară activitatea.

Evitarea dublei finanțări

Pilonul I al PAC (finanțat prin Fondul European de Garantare Agricolă) asigură acordarea plăţilor directe către fermieri şi măsurile de intervenţie de piaţă, completând Pilonul II care vizează finanţarea acţiunilor de dezvoltarea rurală. Criteriile şi regulile administrative au în vedere ca activităţile care beneficiază de sprijin pentru dezvoltarea rurală, să nu fie sprijinite ca investiţii prin alte instrumente financiare. Demarcarea față de acțiunile finanțate prin art. 48-49 din Titlului III Capitolul 4 al Regulamentului (UE) 1307/2013 nu este necesară întrucât prevederile acestor articole nu vor fi implementate în România.

Acţiunile propuse în cadrul acestei sub-măsuri nu se suprapun cu acţiunile susţinite în cadrul celorlate măsuri compensatorii prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 1305/2013, aplicate pe suprafaţă.

Combinarea măsurilor

Plăţile acordate în cadrul acestei măsuri se pot cumula, pe aceeaşi suprafaţă de teren agricol, cu plăţile directe acordate fermierilor (Pilonul I al PAC) şi cu plăţile compensatorii acordate pe suprafaţa agricolă (Pilonul II al PAC - dezvoltare rurală).

8.2.10.3.2.7. Condiții de eligibilitate

Condiţiile de eligibilitate aplicabile în cadrul acestei submăsuri sunt următoarele:

- beneficiarul sprijinului trebuie să se încadreze în categoria ***fermier activ***, definită conform art. 9 a Regulamentului (UE) 1307/2013;
- beneficiarul este utilizatorul unei suprafeţe agricole localizate pe teritoriul României, identificabilă în Sistemul Integrat de Administrare şi Control (IACS), încadrată în zona eligibilă pentru z**one care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative**, delimitate conform prevederilor art. 32 (3) din Regulamentul (UE) 1305/2013,
- ***suprafaţă minimă a fermei este de 1 ha***, iar ***parcelele eligibile au dimensiunea minimă de 0,3 ha*** (în cazurile prevăzute de condiţiile specifice schemei unice de plată pe suprafaţă, în cazul anumitor tipuri de culturi, suprafaţa minimă a parcelei trebuie să fie de cel puţin 0,1 ha),
- b***eneficiarul se angajează, pe baze anuale, să își continue activitatea agricolă*** pe terenurile agricole situate în zonele afectate de constrângeri naturale.

Nu sunt eligibile pentru obținerea sprijinului:

- suprafeţele agricole situate în zone eligibile, dar pentru care practicarea activităţii agricole nu este influenţată de manifestarea constrângerilor naturale în urma investiţiilor (***sere, solarii, terenuri irigate, terenuri drenate***) sau prin metode de producţie sau sisteme agricole care compensează manifestarea constrângerilor naturale (terenuri agricole utilizate ca vii sau ca livezi intensive).
- ***parcelele agricole situate în zone eligibile, cu excepţia pajiştilor permanente, care au o suprafaţă mai mare de 50 ha***, considerându-se că datorită mărimii acestora, prin activitatea agricolă sau prin productivitatea normală a terenurilor sunt compensate pierderile de venit sau costurile suplimentare induse de manifestarea constrângerilor naturale.

8.2.10.3.2.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

Această submăsură nu necesită aplicarea unor criterii de selecție. Această abordare este susţinută şi de faptul că măsura contribuie la atingerea obiectivelor de mediu, neputându-se face o diferenţă între beneficiile

aduse de implementarea diferitelor angajamente asumate de beneficiari.

În situaţia în care, în urma implementării Măsurii 13, se constată insuficienţa resurselor financiare alocate în raport cu angajamentele încheiate, nu vor mai fi încheiate noi angajamente începând cu următorul an de primire a cererilor de plată.

8.2.10.3.2.9. Sume și rate de sprijin aplicabile

Fiind vorba de o plată compensatorie, sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri are o intensitate de 100%.

În scopul evitării supracompensării, valoarea sprijinului reprezintă 80% din pierderile de venituri şi costurile suplimentare cuantificate prin aplicarea metodologiei de calcul. Pentru zonele care se confruntă cu alte constrângeri naturale semnificative nivelul plăţii compensatorii este de ***54 euro/ha/an*** (80% din pierderea de venituri şi costurile suplimentare evaluate la 68 euro/ha/an).

Degresivitatea sprijinului financiar la nivel de angajament

În cazul fermelor cu suprafeţe agricole mai mari de 50 ha, valoarea plăţii scade pentru acele suprafeţe agricole care depăşesc această valoare, conform tabelului din Anexa 8.2.M.13-3.

În cazul în care în urma aplicării degresivității, valoarea plății compensatorii/ha ar ajunge la un nivel inferior celui de 25 €/ha, plata compensatorie acordată pe unitatea de suprafaţă va fi în cuantum de 25 €/ha.

Suprafața (ha)	Valoarea plății (Euro/ha)
1-50	100% din valoarea plății pentru fiecare hectar
50,01-100	75% din valoarea plății
100,01-300	50% din valoarea plății
Peste 300	35% din valoarea plății

Degresivitate plăți

Anexa 8.2.M.13-3

8.2.10.3.2.10. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.10.3.2.10.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Întrucât riscurile identificate sunt similare pentru toate submăsurile, prezentarea acestora este realizată la Punctul „Riscuri aferente implementării măsurii” al Subcapitolului „Verificabilitate şi control al măsurii” din fișa Măsurii 13.

8.2.10.3.2.10.2. Acțiuni de reducere a riscului

Întrucât riscurile identificate sunt similare tuturor submăsurilor, măsurile întreprinse pentru reducerea riscurilor sunt aplicabile la nivelul măsurii (tuturor submăsurilor), prezentarea acestora este realizată la la Punctul „Acțiuni de reducere a riscurilor" al Subcapitolului „Verificabilitate și control al măsurii" din fișa Măsurii 13.

8.2.10.3.2.10.3. Evaluarea generală a măsurii

Întrucât evaluarea generală a măsurii este similară pentru toate submăsurile, prezentarea acesteia este realizată la Punctul „Evaluarea măsurii" al Subcapitolului „Verificabilitate și control al măsurii" din fișa Măsurii 13.

8.2.10.3.2.11. Metodologia de calcul al nivelului sprijinului

Metodologia de calculare a plăților compensatorii acordate în cadrul submăsurii 13.2 este realizată la Subcapitolul „Metodologia de calculare a valorii plăților" din cadrul fișei măsurii 13.

8.2.10.3.2.12. Informații specifice măsurii

Definition of the threshold level of area per holding on the basis of which MS calculates degressivity of payments

Întrucât pragurile de degresivitate aplicate sunt similare în restul submăsurilor, definirea pragului este realiztă la Punctul „Definirea pragului de degresivitate al plăților" din cadrul Subcapitolului „Informații specifice măsurii" din cadrul fișei măsurii 13.

[Delimitarea zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale specifice și altele] Descrierea nivelului de unitate, local, solicitat pentru desemnarea zonelor.

Desemnarea **Zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative** a fost realizată la nivel LAU2 (fost NUTS5), reprezentat de cele 3.181 unități administrativ-teritoriale de pe întreg teritoriul României (comune, orașe și municipii conform SIRUTA - INS decembrie 2013), organizate în conformitate

cu prevederile Legii 2/1968 cu modificările și completările ulterioare.

8.2.10.3.3. **13.3 Plăți compensatorii pentru zone care se confruntă cu constrângeri specifice**

8.2.10.3.3.1. Sub-măsură:

- 13.3 - Plăți compensatorii pentru zone care se confruntă cu constrângeri specifice

8.2.10.3.3.2. Descrierea acțiunii

Submăsura 13.3 „Plăți compensatorii pentru zone care se confruntă cu constrângeri specifice" este un instrument prin care se sprijină financiar utilizarea terenurilor agricole situate în unităţile administrativ-teritoriale care se suprapun total sau parţial cu Rezervaţia Biosferei Delta Dunării. Potenţialul natural agricol din această zonă este mai scăzut decât în restul țării, condițiile naturale de producție fiind similare pe întreaga suprafață agricolă din această zonă, în condiţiile în care pe terenurile agricole din zonă se întâlnesc o serie de constrângeri definite prin indicatori biofizici de climă și sol în Anexa III. Toate UAT-urile din acest areal sunt afectate în de criteriul biofizic de Climă: „Deficit de apă".

Totodată, zona acoperită de aceste UAT-uri prezintă o deosebită importanță la nivelul Uniunii din punct de vedere al obiectivelor de mediu, fiind necesară continuarea gestionării terenurilor în vederea conservării mediului, menținerea peisajului rural și conservarea potențialului turistic, teritoriul acoperit de Biosfera Deltei Dunării primind de-a lungul timpului multiple recunoașteri naționale și internaționale din punct de vedere al protecției naturii. De asemenea, Delta Dunării împeună cu celelalte unități adiacente reprezintă cea mai mare rezervație de ținututi umede din Europa, făcând parte din patrimoniul mondial al UNESCO.

Beneficiarii măsurii trebuie să respecte normele privind ecocondiţionalitatea prevăzute de Titlul VI al Regulamentului (UE) nr. 1306/2013, pe toată suprafaţa agricolă a exploataţiei.

8.2.10.3.3.3. Tipul sprijinului

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri este de tip compensatoriu. Prima compensatorie este plătită anual, ca sumă fixă, acordată pe unitatea de suprafaţă (hectar) şi reprezintă o compensaţie pentru pierderile de venit şi costurile suplimentare suportate de fermierii care încheie angajamente voluntare anuale pentru continuarea activităţilor agricole în zonele desemnate în conformitate cu:

- art. 32 (4) din Regulamentul (UE) 1305/2013 – plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale specifice (domeniile de intervenţie 4A şi **4C**).

8.2.10.3.3.4. Trimiteri către alte legi

Legislaţie UE:

- Titlul VI Capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013,
- Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.

Legislaţie naţională:

- OUG nr. 125/2006 cu modificările și completările ulterioare,
- Ordinul MADR nr. 246/2008 cu modificările și completările ulterioare,
- Ordinul comun MADR/MMP nr. 30/147/2010 cu modificările și completările ulterioare – de aprobare GAEC în România,
- Ordinul comun MADR/MMP/ANSVSA nr. 187/2155/42/2011 cu modificările și completările ulterioare – de aprobare a SMR în România.

8.2.10.3.3.5. Beneficiarii

Beneficiarii acestei submăsuri sunt **fermierii activi**.

8.2.10.3.3.6. Cheltuieli eligibile

Vor fi reprezentate de primele compensatorii acordate beneficiarilor, care vor acoperi pierderile de venit sau costurile suplimentare pe care fermierii le suportă, datorită constrângerilor naturale care se manifestă în zonele în care aceştia își desfășoară activitatea.

Evitarea dublei finanțări

Pilonul I al PAC (finanțat prin Fondul European de Garantare Agricolă) asigură acordarea plăţilor directe către fermieri şi măsurile de intervenţie de piaţă, completând Pilonul II care vizează finanţarea acţiunilor de dezvoltarea rurală. Criteriile şi regulile administrative au în vedere ca activităţile care beneficiază de sprijin pentru dezvoltarea rurală, să nu fie sprijinite ca investiţii prin alte instrumente financiare. Demarcarea față de acțiunile finanțate prin art. 48-49 din Titlului III Capitolul 4 al Regulamentului (UE) 1307/2013 nu este necesară întrucât prevederile acestor articole nu vor fi implementate în România.

Acţiunile propuse în cadrul acestei sub-măsuri nu se suprapun cu acţiunile susţinite în cadrul celorlate măsuri compensatorii prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 1305/2013, aplicate pe suprafaţă.

Combinarea măsurilor

Plăţile acordate în cadrul acestei măsuri se pot cumula, pe aceeaşi suprafaţă de teren agricol, cu plăţile

directe acordate fermierilor (Pilonul I al PAC) şi cu plăţile compensatorii acordate pe suprafaţa agricolă (Pilonul II al PAC - dezvoltare rurală).

8.2.10.3.3.7. Condiții de eligibilitate

Condiţiile de eligibilitate aplicabile în cadrul acestei submăsuri sunt următoarele:

- beneficiarul sprijinului trebuie să se încadreze în categoria ***fermier activ***, definită conform art. 9 a Regulamentului (UE) 1307/2013;
- beneficiarul este utilizatorul unei suprafeţe agricole localizate pe teritoriul României, identificabilă în Sistemul Integrat de Administrare şi Control (IACS), încadrată în zona eligibilă pentru **zone care se confruntă cu alte constrângeri specifice**, delimitate conform prevederilor art. 32 (4) din Regulamentul (UE) 1305/2013,
- ***suprafaţă minimă a fermei este de 1 ha***, iar ***parcelele eligibile au dimensiunea minimă de 0,3 ha*** (în cazurile prevăzute de condiţiile specifice schemei unice de plată pe suprafaţă, în cazul anumitor tipuri de culturi, suprafaţa minimă a parcelei trebuie să fie de cel puţin 0,1 ha),
- b***eneficiarul se angajează, pe baze anuale, să își continue activitatea agricolă*** pe terenurile agricole situate în zonele afectate de constrângeri naturale.

Nu sunt eligibile pentru obținerea sprijinului:

- suprafeţele agricole situate în zone eligibile, dar pentru care practicarea activităţii agricole nu este influenţată de manifestarea constrângerilor naturale în urma investiţiilor (***sere, solarii, terenuri irigate, terenuri drenate***) sau prin metode de producţie sau sisteme agricole care compensează manifestarea constrângerilor naturale (terenuri agricole utilizate ca vii sau ca livezi intensive).
- ***parcelele agricole situate în zone eligibile, cu excepţia pajiştilor permanente, care au o suprafaţă mai mare de 50 ha***, considerându-se că datorită mărimii acestora, prin activitatea agricolă sau prin productivitatea normală a terenurilor sunt compensate pierderile de venit sau costurile suplimentare induse de manifestarea constrângerilor naturale.

8.2.10.3.3.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

Această submăsură nu necesită aplicarea unor criterii de selecţie. Această abordare este susţinută şi de faptul că măsura contribuie la atingerea obiectivelor de mediu, neputându-se face o diferenţă între beneficiile aduse de implementarea diferitelor angajamente asumate de beneficiari.

În situaţia în care, în urma implementării Măsurii 13, se constată insuficienţa resurselor financiare alocate în raport cu angajamentele încheiate, nu vor mai fi încheiate noi angajamente începând cu următorul an de primire a cererilor de plată.

8.2.10.3.3.9. Sume și rate de sprijin aplicabile

Fiind vorba de o plată compensatorie, sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri are o intensitate de 100%.

În scopul evitării supracompensării, valoarea sprijinului reprezintă 80% din pierderile de venituri şi costurile suplimentare cuantificate prin aplicarea metodologiei de calcul. Pentru zone care se confruntă cu alte constrângeri naturale specifice nivelul plăţii compensatorii este de ***70 euro/ha/an*** (80% din pierderea de venituri şi costurile suplimentare evaluate la 88 euro/ha/an).

Degresivitatea sprijinului financiar la nivel de angajament

În cazul fermelor cu suprafeţe agricole mai mari de 50 ha, valoarea plăţii scade pentru acele suprafeţe agricole care depăşesc această valoare, conform tabelului din Anexa 8.2.M.13-3.

În cazul în care în urma aplicării degresivităţii, valoarea plăţii compensatorii/ha ar ajunge la un nivel inferior celui de 25 €/ha, plata compensatorie acordată pe unitatea de suprafaţă va fi în cuantum de 25 €/ha.

Suprafața (ha)	Valoarea plății (Euro/ha)
1-50	100% din valoarea plății pentru fiecare hectar
50,01-100	75% din valoarea plății
100,01-300	50% din valoarea plății
Peste 300	35% din valoarea plății

Degresivitate plăți

Anexa 8.2.M.13-3

[Delimitarea zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale specifice și altele] Descrierea nivelului de unitate, local, solicitat pentru desemnarea zonelor.

Desemnarea **Zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale specifice** a fost realizată la nivel LAU2 (fost NUTS5), reprezentat de cele 3.181 unități administrativ-teritoriale de pe întreg teritoriul României (comune, orașe și municipii conform SIRUTA - INS decembrie 2013), organizate în conformitate cu prevederile Legii 2/1968 cu modificările și completările ulterioare.

8.2.10.4. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.10.4.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Posibilitatea de verificare și control a măsurii se bazează pe rezultatele evaluării ex-ante realizate de către AM și Agențiile de Plăți, evaluare care ia în considerare inclusiv rezultatele controalelor efectuate în perioada de programare 2007-2013, conform prevederilor art. 62 ale Regulamentului (UE) 1305/2013.

În perioada de programare 2014-2020, se estimează că pot exista o serie de riscuri specifice dintre care enumerăm:

- perioada de depunere a cererilor de plată (depunerea cu întârziere),
- nedeclararea tuturor suprafețelor,
- identificarea corectă a parcelelor agricole,
- nerespectarea criteriilor de eligibilitate referitoare la suprafața aflată sub angajament,
- nerespectarea standardelor de eco-condiționalitate la nivelul fermei.

8.2.10.4.2. Acțiuni de reducere a riscului

Dintre măsurile luate pentru îmbunătăţirea implementării măsurii şi reducerii riscurilor, menţionăm:

- identificarea prin mijloace electronice a parcelelor agricole,
- promovarea anuală a unor ample campanii de informare a beneficiarilor prin care se diseminează informații legate de derularea corectă a angajamentelor,

Dintre măsurile luate pentru îmbunătăţirea implementării măsurii şi reducerii riscurilor, menţionăm:

- identificarea prin mijloace electronice a parcelelor agricole,
- promovarea anuală a unor ample campanii de informare a beneficiarilor prin care se diseminează informații legate de derularea corectă a angajamentelor.

În plus, experiența dobândită în perioada de programare 2007-2013 a relevat faptul că sistemul de control existent a asigurat verificarea respectării condițiilor și angajamentelor asumate de beneficiari. De asemenea, sistemul de sancţiuni dezvoltat pentru măsurile 211 şi 212 este unul progresiv, nivelul penalităţilor aplicate fermierilor fiind corelat cu impactul rezultat în urma nerespectării diferitelor tipuri de condiţii specifice măsurii.

Angajamentele asumate de către fermieri în cadrul acestei măsuri vor fi verificate prin metode administrative şi pe teren, asigurându-se eficacitatea şi eficienţa acestora prin prevederile procedurale specifice. Verificările administrative vor viza toate angajamentele aflate în derulare, bazându-se pe informaţiile înregistrate în sistemul informatic de administrare şi control al cererilor unice de plată pe suprafaţă şi pe verificări încrucişate cu alte baze de date relevante. Verificările pe teren vor fi făcute asigurându-se reprezentativitatea şi nivelul adecvat al eşantioanelor de control raportate la angajamentele eligibile, prin verificări vizuale şi documentare care să confirme respectarea cerinţelor. Angajamentele

selecţionate pentru control la faţa locului vor fi verificate în momentul în care pot fi verificate cele mai multe dintre cerinţele şi standardele pentru scopurile selectate de control.

Manualele de proceduri aferente etapelor fluxului procedural (promovarea măsurilor şi informarea beneficiarilor, depunerea şi administrarea cererilor de plată, analiza de risc şi eşantionarea, controlul pe teren şi supracontrolul, autorizarea plăţilor, monitorizarea şi raportarea) vor fi elaborate de Agenţia de Plăţi (sau o altă entitate delegată dacă este cazul) şi avizate de Autoritatea de Management, înaintea aprobării la nivelul Ministerului.

Pentru asigurarea premiselor necesare atingerii obiectivelor propuse, beneficiarii măsurii vor trebui să demonstreze că deţin cunoştinţele şi informaţiile relevante sau beneficiază de expertiza tehnică necesară pentru implementarea angajamentelor, înainte de depunerea ultimei cereri de plată în cadrul angajamentelor.

În urma analizei realizate de Autoritatea de Management şi Agenţiile de Plăţi pe baza experienţei din perioada 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea şi controlul măsurii atât prin prisma pregătirii profesionale cât şi îmbunătăţirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

8.2.10.4.3. Evaluarea generală a măsurii

Măsura creează premisele îndeplinirii obiectivelor stabilite în cadrul priorităților vizate, contribuind la mentinerea activităţilor agricole în zonele care se confruntă cu constângeri naturale, concomitent cu promovarea unei dezvoltări durabile și echilibrate a spațiului rural.

De asemenea, măsura vizează tratamentul egal al solicitanţilor, o cât mai eficientă şi eficace utilizare a resurselor financiare în conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

În urma analizei realizate de AM și Agenţiile de Plăți bazată pe experienţa din perioada de programare 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea și controlul măsurii, atât prin prisma pregătirii profesionale, cât și îmbunătățirea procedurilor de lucru la nivelul agenţiilor, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

În acest sens vor fi elaborate proceduri pentru toate etapele fluxului de implementare, dându-se o atenție deosebită controalelor administrative și a celor pe teren.

8.2.10.5. Metodologia de calcul al nivelului sprijinului

Metodologia de calcul a valorilor compensaţiilor pentru zonele cu constrângeri naturale aplicată este bazată pe evaluarea diferenţelor de venit (standard output) dintre zonele afectate de constrângere şi cele din zonele fără constrângeri.

Metodologia constă în următorii paşi:

1. Evaluarea unei valori de referinţă pentru outputul standard **asociat terenurilor arabile.**

A fost stabilită o structură de culturi unitare la nivelul ţării bazate pe statistica anuală a suprafeţelor cultivate cu principalele culturi de câmp pentru perioada 2007-2011 furnizată de Anuarul Statistic al României, fiind luate în considerare principalele 7 culturi de câmp pentru care s-a calculat procentul din suprafaţa arabilă pe care au fost cultivate (medie pentru perioada 2007-2011), aceste culturi acoperind 79,99% din suprafaţa arabilă a ţării.

Pentru toate cele 7 culturi, procentul calculat anterior a fost corectat cu un coeficient pentru a duce totalul suprafețelor la 100% din suprafața arabilă a țării.

Pentru fiecare tip de cultură a fost calculat outputul standard ("standard output") ca medie pentru perioada 2008-2012.

A fost calculat outputul standard pentru structura de culturi considerată, fiind dat de media ponderată cu procentul din suprafaţa arabilă ocupat de fiecare dintre culturile selectate, formula de calcul fiind cea din Anexa 8.2.M.13-4, unde:

- *SO* este outputul standard (€/ha) asociat structurii de 7 culturi considerate;
- *SOi* este outputul standard (€/ha) asociat culturii "i";
- Pro*ci* este procentul (corectat) din suprafaţa arabilă ocupat de cultura "i";
- Valoarea rezultată pentru outputul standard este de **664 €/ha**.

Pentru aceeaşi structură de culturi a fost evaluată nota de bonitare medie pentru fiecare categorie de zone (zonă cu constrângeri naturale specifice, zonă cu constrângeri naturale semnificative, zonă de munte, zonă fără constrângeri) utilizând valorile medii pe UAT ale notelor de bonitare provenite din studiile pedologice la scara 1:50.000 (Anexa 8.2.M.13-5).

Pe baza notelor de bonitare rezultate anterior, s-a calculat pentru terenul arabil outputul standard mediu pe punct de bonitare prin raportarea outputului standard mediu stabilit anterior (664 €/ha) la nota medie de bonitare a terenurilor arabile la nivelul României din Anexa 8.2.M.13-5 (val: 33).

=> SO mediu arabil = 20,403 euro/ha/punct bonitare

Utilizând datele privind notele de bonitare pe fiecare categorie de zonă şi valoarea medie pe punctul de bonitare a outputului standard pentru terenurile arabile (20,403 euro/ha/punct bonitare) s-a calculat outputul standard corespunzător fiecărei zone (zonă cu constrângeri naturale specifice, zonă cu constrângeri naturale semnificative, zonă de munte, zonă fără constrângeri), fiind calculate diferenţele (de compensat) între zonele cu constrângeri naturale şi zona fără constrângeri.

2. Stabilirea procentului fiecărui tip de folosinţă a terenului în fiecare tip de zonă (zonă cu constrângeri naturale specifice, zonă cu constrângeri naturale semnificative, zonă de munte, zonă fără constrângeri).

Evaluarea procentului tuturor tipurilor de folosinţă în zonele rezultate în urma desemnării arealelor cu constrângeri naturale s-a făcut utilizând datele furnizate de APIA (februarie 2014) privind blocurile fizice şi folosinţa agricolă asociată, calculându-se pentru fiecare zonă cu constrângeri şi pentru cea fără constrângeri procentul din totalul agricol aferent fiecărei categorii de folosinţe (Anexa 8.2.M.13-6).

În vederea simplificării calculelor în evaluarea outputului standard pentru fiecare zonă au fost luate în considerare numai terenurile arabile şi pajiştile permanente, în acest scop realizându-se înglobarea procentelor aferente viilor şi livezilor în aceste două folosinţe, operație în urma căreia au rezultat procentele din Anexa 8.2.M.13-7.

3. Evaluarea unei valori de referinţă pentru outputul standard **asociat terenurilor cu pajişti permanente**

Outputul standard mediu pentru pajişti (păşuni şi fâneţe) pentru perioada 2008-2012 este de 261,96 €/ha, respectiv 94,74 €/ha pentru pajiştile situate pe teren accidentat (panta peste 15%).

Pentru zona de munte s-a considerat diferenţierea pajiştilor permanente în funcţie de panta terenului. Astfel, pentru blocurile fizice având folosinţă pajişte permanentă (PP) a fost calculată panta medie pe baza modelului digital de teren cu pasul reţelei de 100 x 100 m, procentul suprafeţelor cu pajişti permanente din zona de munte având panta medie peste 15% fiind de 43%.

Outputul standard mediu pentru pajişti permanente din zona de munte a fost calculat ca medie ponderată cu procentul suprafeţelor ocupate (43% pajişti situate pe teren accidentat, 57% pajişti situate pe teren neaccidentat) a outputului standard definit pentru cele două categorii de pajişti, valoarea rezultată pentru outputul standard mediu pentru pajişti permanente în regiunea de munte fiind de 190 €/ha.

Pentru restul zonelor (zonă cu constrângeri naturale specifice, zonă cu constrângeri naturale semnificative, zonă fără constrângeri) nota de bonitare medie pentru fiecare categorie de zone s-a realizat utilizând valorile medii pe UAT ale notelor de bonitare provenite din studiile pedologice la scara 1:50.000 (Anexa 8.2.M.13-8).

Folosind ponderile pajiştilor permanente pentru fiecare zonă s-a calculat o medie a notelor de bonitare pentru toate zonele cu excepţia zonei de munte, această medie având valoarea 29,5.

Outputul standard corespunzător pajiştilor permanente pe teren neaccidentat a fost împărţit la media notelor de bonitare, obţinându-se valoarea outputului standard per punctul de bonitare: 8,87 €/ha/punct.

Valoarea outputului standard per punct de bonitare astfel calculată, înmulţită cu nota de bonitare a fiecărei zone desemnate a condus la valoarea outputului standard pentru fiecare zonă. Diferenţele dintre outputul standard al fiecărei zone cu constrângeri şi outputul standard al zonei fără constrângeri reprezintă diferenţa de compensat ca urmare a constrângerilor naturale pentru pajişti permanente. In valorile rezultate la acest pas au fost incluse şi valorile calculate anterior ale outputului standard pentru pajişti permanente din zona de munte.

4. Stabilirea valorii plăților compensatorii

Valoarea compensaţiilor pentru fiecare zonă (Anexa 8.2.M.13-9) s-a calculat prin agregarea diferenţelor outputului standard pentru terenurile arabile şi pajişti permanente din zonele cu constrângeri faţă de zona fără constrângeri. Agregarea a fost realizată prin ponderarea cu procentul ocupat de terenul arabil şi pajiştile permanente în cadrul fiecărei zone a valorilor diferenţelor outputului standard din zonă faţă de outputul standard din zona fără constrângeri pentru terenul arabil şi pentru pajişti permanente..

În conformitate cu prevederile art. 62 din Regulamentul (UE)1305/2013, în Anexa 8.2.M13-10 se regăseşte ***certificarea calculelor*** de către un organism independent.

$$SO = \sum_{1}^{7} SO_i * \Pr oc_i / 100$$

Anexa 8.2.M.13-4

Note Bonitare (note de bonitare pe comune pe baza studiilor pedologice 1:50.000)					
	non ANC	ZM	SEMN	SP-DD	RO
TA	34.70	24.82	31.10	29.60	33

Anexa 8.2.M.13-5

TA (TA/Total1)	71.89%	24.53%	89.12%	77.06%
PP (PP/Total1)	23.76%	70.99%	9.31%	20.24%
CP (CP/Total1)	2.35%	3.02%	0.46%	0.58%
VI (VI/Total1)	1.99%	1.46%	1.10%	2.12%

Anexa 8.2.M.13-6

Corectii pentru eliminarea CP si VI				
TA	75.16	25.68	90.54	79.20
PP	24.84	74.32	9.46	20.80

Anexa 8.2.M.13-7

Note Bonitare (Note de bonitare pe comune pe baza studiilor pedologice 1:50.000)			
	non ANC	SEMN	SP-DD
Pajisti permanente PP	30	28	27

Anexa 8.2.M.13-8

	ZM	SEMN	SP-DD
Valori de compensat (€/ha)	**108**	**68**	**88**

Anexa 8.2.M.13-9

INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARE-DEZVOLTARE PENTRU PEDOLOGIE AGROCHIMIE ȘI PROTECȚIA MEDIULUI – ICPA București
Bd. Mărăști nr. 61, 011464 sect. 1 București, ROMÂNIA
Cont: RO72RZBR0000060000671307 – Raiffeisen BANK Agenția Dorobanți,
Cont: RO30TREZ7015069xxx006353 – ATCP București
Cod fiscal nr.: RO 18107639 Reg. Comerțului: J40/18719/2005
Tel.: +40-0213184458, 0213184349; Fax: +40-0213184348
Web:http://www.icpa.ro E-mail: office@icpa.ro
CP nr. 71 OFICIUL POȘTAL 32

București, 25.06.2014

Nr. înregistrare
1482/25.06.2014

DECLARAȚIE PRIVIND CARACTERUL ADECVAT AL METODOLOGIEI (STUDIULUI) ȘI PRECIZIA CALCULELOR,

în temeiul art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului

În conformitate Art. 62 Posibilitatea de a verifica si de a controla măsurile din cadrul Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, care stipulează: *"...În acest scop, un organism independent din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile pentru implementarea programului și care dispune de expertiza corespunzătoare efectuează calculele sau confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor. În programul de dezvoltare rurală se include o declarație care confirmă caracterul adecvat și precizia calculelor",*

noi,

INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETARE-DEZVOLTARE PENTRU PEDOLOGIE, AGROCHIMIE ȘI PROTECȚIA MEDIULUI – ICPA București,

în calitate de autor al studiului

"STUDIU CU PRIVIRE LA DELIMITAREA ZONELOR CARE SE CONFRUNTĂ CU CONSTRÂNGERI NATURALE SAU CU ALTE CONSTRÂNGERI SPECIFICE ȘI AJUSTAREA (FINE TUNING) ZONELOR, ALTELE DECÂT ZONELE MONTANE CARE SE CONFRUNTĂ CU CONSTRÂNGERI NATURALE SPECIFICE",

realizat în cadrul procesului de programare pentru PNDR 2014-2020,

confirmăm prin prezenta declarație ***caracterul adecvat al metodologiei (studiului) și precizia calculelor realizate în cadrul acestuia, precum și rezonabilitatea ipotezelor, a valorilor costurilor și veniturilor utilizate, precum și a indicatorilor folosiți în cadrul metodologiei.***

ICPA București România

Director General,

Cătălin SIMOTA

Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie și Protecția Mediului

Anexa 8.2.M.13-10

8.2.10.6. Information specific to the measure

[Delimitarea zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale specifice și altele] Descrierea aplicarea metodei, inclusiv criteriile prevăzute la articolul 32 de Regulamentul (UE) nr 1305/2013 pentru delimitarea celor trei categorii de zone menționate în articol, inclusiv descrierea și rezultatele exercițiului de ajustare pentru zonele care se confruntă cu constrângeri naturale și alte servicii specifice, altele decât zonele montane.

Metodologia de desemnare a zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale este realizată în Anexa 8.2.M.13 - desemnare.

Lista unităților administrativ teritoriale încadrate în una din categoriile prevăzute de art. 32 al Regulamentului 1305/2013 realizată conform metodologiei prezentate în Anexa 8.2.M.13 - desemnare, este realizată în Anexa 8.2.M.10-M.13 - zone eligibile.

Harta UAT-urilor încadrate în zonele care se confruntă cu constrângeri naurale conform metodologiei de desemnare este prevăzută în Anexa 8.2.M.13 - harta.

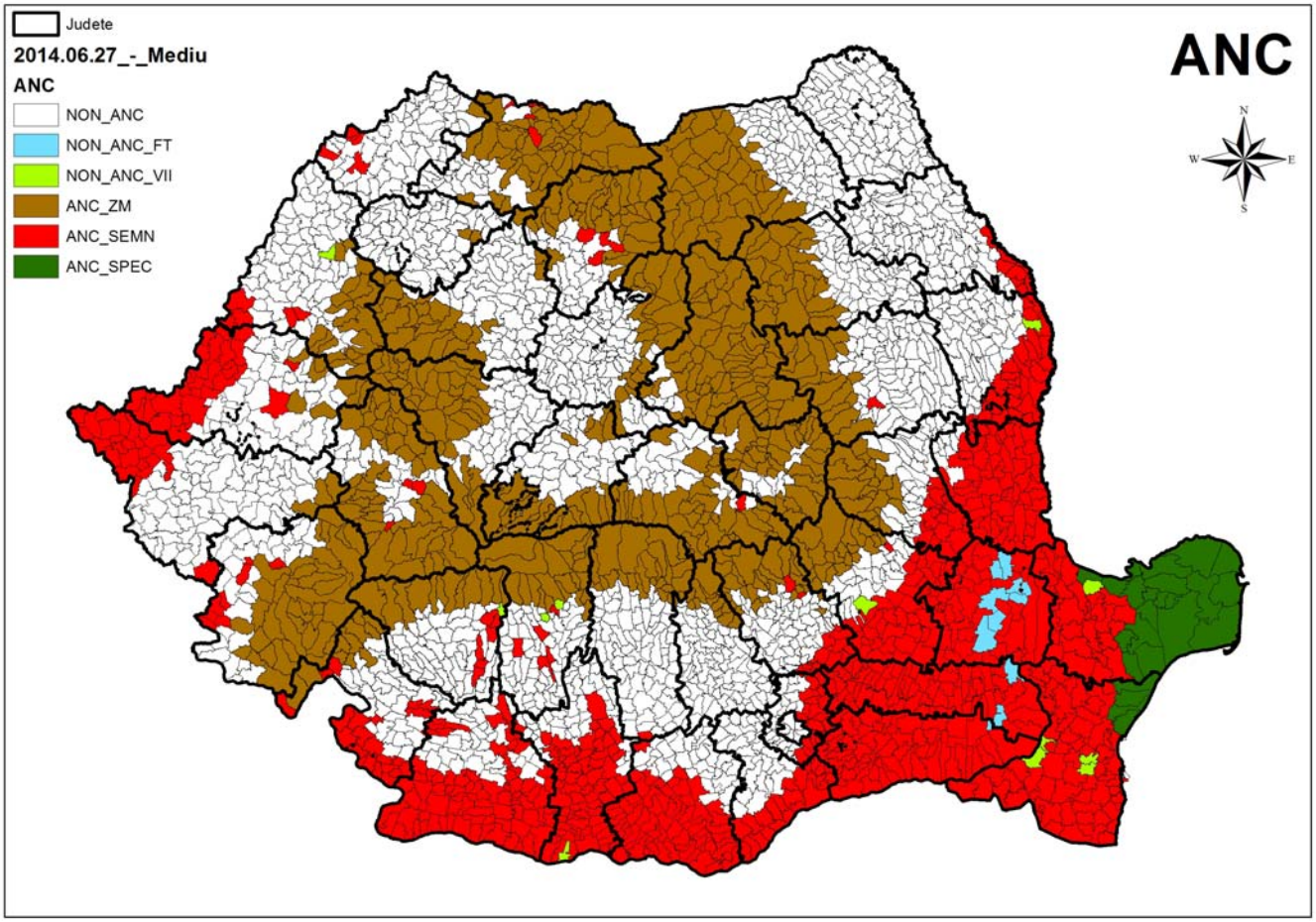

Anexa 8.2.M.13 - harta

[Delimitarea zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale specifice şi alte] Descrierea nivelului de unitate, local, solicitat pentru desemnarea zonelor.

Desemnarea **zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale** a fost realizată la nivel LAU2 (fost NUTS5), reprezentat de cele 3.181 unități administrativ-teritoriale de pe întreg teritoriul României (comune, orașe și municipii conform SIRUTA - INS decembrie 2013), organizate în conformitate cu prevederile Legii 2/1968 cu modificările și completările ulterioare.

Definirea nivelului pragului de suprafață pentru fiecare exploatație pe baza cărora statele membre calculează caracterul degresiv de plăților

Conform RGA 2010, peste 52% din suprafața agricolă utilizată a țării se regăsește în cadrul unor ferme ce depășesc pragul de 50 ha/fermă. Cu toate acestea, numărul total al fermelor din România ce depășesc pragul de 50 ha/fermă, reprezintă aproximativ 0,6%, din totalul exploatațiilor, majoritatea exploatațiilor din România (aproximativ 93%) fiind ferme mici, sub 5 ha. Luând în considerare aceste aspecte, se consideră util ca pragul de la care va începe degresivitatea plăților compensatorii să fie cel de 50 ha/fermă.

Întrucât fermele mari nu suferă aceleași nivel al pierderilor de venit sau costurilor suplimentare în comparație cu fermele mici (majoritare în România), datorită practicării unei agriculturi intensive, pentru a evita o supracompensare a plăților compensatorii acordate acestei categorii, pragul superior (la nivel de fermă) pentru aplicarea degresivității s-a stabilit la peste 300 ha. Luând în calcul faptul că, pentru o fermă mare Standard Output-ul mediu utilizat este de 250.000 € și utilizând Standard Output-ul mediu folosit la calcularea plăților compensatorii în valoare de 664 €/ha (la stabilirea căruia s-a folosit ca bază exclusivă principalele culturi de câmp, nefiind luat în calcul domeniul zootehnic), s-a decis utilizarea pragului de 300 ha pentru a ajusta pragul dimensiunii economice, astfel încât acesta să reflecte cât mai fidel realitatea.

8.2.10.6.1. M15 - Servicii de silvo-mediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (art 34)

8.2.10.7. Baza legală

Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Regulamentul de Implementare (UE) nr. …*pentru stabilirea normelor de aplicare a Regulamentului (UE) Nr. 1305/2013*

8.2.10.8. Descrierea generală a măsurii, inclusiv logica intervenției și contribuția la DI și obiectivele transversale

Suprafața FFN s-a menținut la un nivel relativ constant în timp, la nivelul anului 2012 aceasta fiind de 6.529.100 ha. Ponderea cea mai mare în cadrul FFN o dețin pădurile proprietate publică a statului (50,4% din total) urmate de cele proprietate privată a persoanelor fizice și juridice (32,6%), cele proprietate a unităților administrativ-teritoriale reprezentând cca.17%. Pădurile aflate în proprietate privată, se caracterizează printr-o mare varietate de mărimi ale exploatațiilor: de la proprietăți foarte mici, chiar sub un hectar, pentru care proprietarul a contractat doar un pachet minimal de servicii silvice (pază și marcarea produselor de igienă) la proprietăți foarte mari, de ordinul miilor de hectare, care dețin structuri proprii de administrare. În conformitate cu prevederile legislației silvice în vigoare, administrarea FFN, indiferent de natura proprietății, trebuie să se realizeze prin ocoale silvice, constituie în baza Codului Silvic. Până la sfarşitul anului 2011 au fost autorizate şi reautorizate 466 de structuri de administrare silvică din care 326 ocoale din structura Regiei Naţionale a Pădurilor Romsilva (administratorul legal al pădurilor statului) şi 140 ocoale silvice private. De asemenea, în conformitate cu prevederile legale în vigoare, gestionarea tuturor suprafețelor din componența FFN, trebuie să urmeze prevederile amenajamentelor silvice.

Suprafețele care fac parte din FFN sunt supuse regimului silvic, reprezentat de un sistem unitar de norme tehnice silvice, economice şi juridice stricte privind amenajarea, cultura, exploatarea, protecţia şi paza FFN, în scopul asigurării gestionării durabile a resurselor forestiere.

Amenajamentele silvice sunt realizate în baza *Normelor tehnice pentru amenajarea pădurilor (OM 1673/2000)* care au în vedere promovarea a trei principii de gestionare a pădurilor, respectiv principiul continuității, principiul eficacității funcționale și principiul conservării și ameliorării biodiversității.

Furnizarea serviciilor ecosistemice specifice pădurilor este asigurată de zonarea funcțională, adică decizia prin care unui arboret îi sunt atribuite anumite funcții, urmând ca cea mai restrictivă dintre funcții să dicteze ritmul și modalitatea în care respectivul arboret va fi exploatat la maturitate, dacă restricția nu este atât de severă încât să interzică orice tip de recoltare a lemnului. În conformitate cu funcțiile prioritare, potrivit Codului Silvic, pădurile se împart în două grupe funcționale, respectiv Grupa I *Păduri cu funcţii speciale de protecţie* și Grupa II *Păduri cu funcţii de producţie şi protecţie*. Proporția pădurilor cu funcţii speciale de protecţie din suprafața totală a FFN este de 53,3% iar a celor cu funcţii de producţie şi protecţie de 46,7%. Pădurile încadrate în Grupa I și Grupa II funcţională sunt la rândul lor clasificate în subgrupe, respectiv categorii funcționale. Pădurile cu funcţii speciale de protecţie sunt împărțite în 5 subgrupe funcționale, respectiv păduri cu funcții de protecție a solului (cu 11 categorii funcționale), păduri cu funcții de protecție a apelor (cu 8 categorii funcționale), păduri cu funcții de recreere (cu 6 categorii funcționale), păduri de interes ştiinţific şi de ocrotire a genofondului şi ecofondului forestier (cu 14 categorii funcționale) și păduri

cu funcții de protecție contra factorilor climatici și industriali (cu 12 categorii funcționale). Zonarea funcțională nu poate fi influențată de forma de proprietate în situațiile în care funcțiile protective sunt mai importante decât producția de lemn.

Suprafețele grupelor, subgrupelor și categoriilor funcționale la nivel național au rămas relativ constante de-a lungul ultimilor 30 de ani, datorită modului unitar de reglementare a încadrării pădurilor în acest sistem de clasificare.

Întinderea și durata procesului de regenerare a unui arboret depinde de importanța funcțiilor de protecție atribuite acelui arboret. Există o gamă largă de tratamente silvice posibil de aplicat, intensitatea intervenției în cadrul fiecărui tratament fiind diferită, cu intensitatea cea mai redusa la lucrările speciale conservare, urmate de cele care promovează regenerarea naturala pană la tratamentul tăierilor rase in suprafață de maxim 3 ha, admis pentru rășinoase si plop euramerican, respectiv tăierile în crâng la salcâm și zăvoaie.

Arborii pot fi recoltați sub formă de produse principale (se aplică tăieri al căror scop este regenerarea pădurii), produse secundare (când se aplică operațiuni culturale, în prime două treimi ale ciclului de viață), igienă (arborii uscați sau atacați de insecte, dar în limita a 1 m3/an/ha, în aceeași unitate amenajistică), produse accidentale II (similar celor de igienă, dar cu volume mai mari de 1 m3/an/ha, în păduri cu vârste mai mici de 60 ani), accidentale I (similar celor de igienă, dar cu volume mai mari de 1 m3/an/ha, în păduri cu vârste mai mari de 60 ani). Elementele cele mai importante ale amenajamentului sunt indicatorii posibilității (pe suprafață pentru produse secundare și pe volum pentru produse principale) și planurile de recoltare ale celor două categorii de produse.

Cerințele obligatorii relevante prevăzute de legislația națională prevăd măsuri care asigură în cea mai mare parte serviciile climatice si de conservarea pădurilor, în cele mai multe cazuri funcțiile de protecție a pădurilor prevalând asupra producție de lemn destinat valorificării economice.

Deși gestionarea durabilă a FFN este asigurată prin cadrul de administrare creat în România, caracterul intensiv al lucrărilor silvotehnice aplicate, reflectat prin numărul mare de intervenții, creează premiza afectării mediului natural al pădurii, contribuind la afectarea diversității biologice, eroziunea solului, creșterea emisiilor de GES etc.

Prin măsura de silvo-mediu se urmărește, în principal, reducerea numărului de intervenții silvotehnice în pădure și aplicarea de tehnologii de exploatare a lemnului cu impact redus asupra solului.

Astfel, prin asigurarea unor zone de liniște și reducerea periodicității intervențiilor silvotehnice în afara acestor zone, se urmărește în principal asigurarea condițiilor optime de cuibărit, adăpost și hrănire pentru dezvoltarea faunei specifice ecosistemelor forestiere. De asemenea, prin menținerea unei consistențe crescute a arboretelor, capacitatea pădurii de adaptare la efectele schimbărilor climatice și de retenție a scurgerilor de suprafață va fi îmbunătățită.

Suplimentar, pentru protejarea resurselor de sol, prin măsură se vor promova tehnologii extensive de exploatare a lemnului cu impact redus al solului, respectiv utilizarea de atelaje în lucrările de rărituri, în detrimentul lucrărilor mecanizate. De asemenea, în arboretele tinere în care se execută lucrări de rărituri, folosirea atelajelor in faza de scos-apropiat, reduce frecvența și gravitatea rănirii arborilor rămași, afectând astfel calitatea arborilor de viitor.

În cadrul acestei măsuri se acordă sprijin pentru deținătorii de păduri din fondul forestier național (FFN) care încheie angajamente de silvo-mediu, care vor contribui la conservarea diversității biologice și protecția

solului.

Sprijinul acordat în baza acestei măsuri poate, de asemenea, contribui la creşterea impactului de mediu al măsurii de împăduriri şi creare de suprafeţe împădurite, prin promovarea conservării biodiversităţii pe suprafeţele de pădure nou create.

Contribuţia la domeniile de intervenţie (DI):

DI 4A - *Refacerea, conservarea şi dezvoltarea biodiversităţii, inclusiv în zonele Natura 2000, în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice şi în cadrul activităţilor agricole de mare valoare naturală, precum şi a stării peisajelor europene*

Prin asigurarea unor zone de linişte şi reducerea periodicităţii intervenţiilor silvotehnice în afara acestor zone, se urmăreşte în principal asigurarea condiţiilor optime de cuibărit, adăpost şi hrănire pentru dezvoltarea faunei specifice ecosistemelor forestiere.

DI 4C - *Prevenirea eroziunii solului şi ameliorarea gestionării solului*

Prin promovarea utilizării atelajelor în lucrările de rărituri, în detrimentul lucrărilor mecanizate, se are în vedere reducerea eroziunii solului.

Contribuţia la obiectivele transversale "Mediu" şi "climă"

Prin aplicarea acestei măsuri se vizează creşterea stabilităţii ecosistemelor forestiere si îmbunătăţirea serviciilor de mediu, inclusiv prin conservarea biodiversităţii. Prin aplicarea pachetelor selectate se urmăreşte crearea unor condiţii favorabile de adăpost, de refugiu şi de asigurare a surselor de hrană pentru fauna specifică ecosistemelor forestiere. De asemenea, prin promovarea creşterii volumului de lemn mort in pădurile sub angajament se asigură păstrarea unor ecosisteme forestiere sănătoase. Totodată, aplicarea măsurii va contribui la reducerea eroziunii solului, reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, adaptarea la efectele schimbărilor climatice, promovarea sechestrării carbonului, precum şi la îmbunătăţirea capacităţii de retenţie a apei. Sprijinul acordat prin această măsură contribuie la atingerea obiectivului de alocare a 30% din contribuţia totală a FEADR a programului de dezvoltare rurală pentru atenuarea schimbărilor climatice şi adaptarea la acestea, precum şi pentru protecţia mediului.

8.2.10.9. Domeniul de aplicare, nivelul de sprijin, precum şi alte informaţii (defalcate pe sub-măsuri şi tip de operaţiuni)

8.2.10.9.1. **15.1 Plăţi pentru angajamente de silvo-mediu**

8.2.10.9.1.1. Sub-măsură:

- 15.1 - Plăţi pentru angajamente de silvo-mediu

8.2.10.9.1.2. Descrierea acțiunii

Plățile de silvo-mediu vor fi acordate deținătorilor de terenuri forestiere din FFN care își asumă, în mod voluntar, angajamente de silvo-mediu.

Angajamentele încheiate de deținătorii de terenuri forestiere acoperă o perioadă de 5 ani de la data semnării acestora.

Plăţile de silvo-mediu cuprind doar acele angajamente care depăşesc cerinţele obligatorii relevante prevăzute de legislaţia naţională în domeniul silvic sau dreptul intern relevant.

O clauză de revizuire este prevăzută pentru angajamentele încheiate în cadrul acestei măsuri pentru a asigura ajustarea acestora în cazul modificării cerinţelor obligatorii pe care angajamentele trebuie să le depăşească. O clauză de revizuire este prevăzută pentru angajamentele încheiate în cadrul acestei măsuri, care depăşesc actuala perioadă de programare, pentru a asigura ajustarea acestora la cadrul juridic al următoarei perioade de programare. În cazul în care adaptarea nu este acceptată de beneficiar, angajamentul încetează şi rambursarea nu este solicitată pentru perioada în care angajamentul a produs efecte.

Beneficiarii măsurii trebuie să respecte la nivelul întregii exploataţii agricole standardele de eco-condiţionalitate stabilite în temeiul titlului VI capitolul I din Regulamentul (UE) nr. 1306/2013, prevăzute în legislaţia naţională.

Cerinţele specifice pachetelor propuse în cadrul sub-măsurii sunt următoarele:

Pachetul 1 – Asigurarea de zone de liniște

1. Fiecare solicitant al sprijinului financiar delimitează o zona de liniște compactă de cel puțin 20% din totalul suprafeței eligibile angajate, delimitată prin limite parcelare/subparcelare.

In cadrul zonelor de liniște, pentru perioada de angajament, vor fi permise doar lucrări de împădurire, ajutorarea regenerărilor naturale, întreținere a culturilor și a semințișurilor până la realizarea stării de masiv, descopleșiri, degajări, depresaje si curățiri, precum și lucrări de reconstrucție ecologică care se continuă din perioada premergătoare angajamentului.

În cazul în care pe perioada de aplicare a angajamentului în cadrul zonei de liniște apar fenomene care impun recoltarea de produse accidentale I sau II, suprafața afectată de astfel de fenomene va fi compensată prin înlocuirea cu o suprafață echivalentă, adiacentă zonei de liniște. Noua suprafață se va alege din suprafețele adiacente care nu au fost parcurse cu lucrări silviculturale pe perioada angajamentului, cu excepția lucrărilor de împădurire, ajutorarea regenerărilor naturale, întreținere a culturilor și a semințișurilor până la realizarea stării de masiv, descopleșiri, degajări, depresaje si curățiri, precum și a lucrărilor de reconstrucție ecologică.

2. Pe suprafața din angajament care nu face obiectul constituirii zonei de liniște se pot executa lucrările prevăzute de amenajamentul silvic, avându-se în vedere ca pe perioada angajamentului să nu se intervină cu lucrări mai mult de o dată pe aceeași unitate amenajistică, cu excepția cazului în care este necesar să se efectueze lucrări de împădurire, ajutorarea regenerărilor naturale, întreținere a culturilor și a semințișurilor până la realizarea stării de masiv, descopleșiri, degajări, depresaje si curățiri. În situația in care pe suprafața unei unități amenajistice din afara zonei de liniște are loc un fenomen ce impune recoltarea de produse accidentale I sau II, lemnul afectat va fi extras în condițiile legii.

3. În situația în care pentru suprafața angajată, în afara zonei de liniște, exista unități amenajistice încadrate în tipul funcțional TII, pentru care în amenajament sunt prevăzute lucrări speciale de conservare, aceste lucrări se vor aplica, cu excepția recoltării de masă lemnoasă.

Pentru aplicarea pachetului 1 se va avea în vedere ca pe toată perioada de angajament :

- volumul rămas de recoltat prin tăieri de conservare pe suprafața din zona de liniște din angajament să fie egal cu cel puțin cinci posibilități anuale prevăzute în amenajamentul / amenajamentele silvice (cumulat) a se recolta prin tăieri de conservare, aferente suprafeței din zona de liniște din angajament şi
- volumul rămas de recoltat prin tăieri de conservare pe suprafața din afara zonei de liniște din angajament să fie egal cu cel puțin patru posibilități anuale prevăzute în amenajamentul / amenajamentele silvice (cumulat) a se recolta prin tăieri de conservare, aferente suprafeței din afara zonei de liniște din angajament şi
- pe suprafața din angajament pe care sunt programate a se executa tăieri de regenerare nu se va extrage un volum echivalent cu tăierile de igienă calculat astfel: indicele de recoltare a produselor de igienă înmulțit cu suprafața din angajament pe care sunt programate a se executa tăieri de regenerare. Prin indicele de recoltare a produselor de igienă se înțelege volumul pe hectar prevăzut a fi recoltat prin tăieri de igienă de pe suprafața aferentă acestora precizată în amenajamentul / amenajamentele unităților de producție din care face parte suprafața angajată.

Pachetul 2 – Utilizarea atelajelor la colectarea lemnului din rărituri

Pachetul 2 poate fi aplicat doar în combinație cu pachetul 1, însemnând că acest pachet poate fi aplicat doar de beneficiarii care au aplicat şi pentru pachetul 1.

Fiecare solicitant al sprijinului financiar precizează unitățile amenajistice pe care urmează să efectueze rărituri cu atelaje pe toată perioada de angajament. Unitățile amenajistice selectate trebuie să se regăsească in planul lucrărilor de îngrijire a arboretelor din amenajamentul silvic, în secțiunea rărituri. Suma suprafețelor unităților amenajistice selectate nu poate depăși jumătate din suprafața totală a unităților amenjistice precizate în planul lucrărilor de îngrijire a arboretelor din amenajamentul silvic, în secțiunea rărituri. Suprafața anuală pentru care se poate solicita sprijin este de 20% din suprafața selectată (+/-10%).

Adoptând acest pachet, solicitantul sprijinului se angajează să contracteze sau să efectueze lucrările de colectare a materialului lemnos folosind exclusiv atelaje la operațiile de adunat, scos şi apropiat pe suprafața parcursa cu rărituri ce face obiectul angajamentului, până la drumurile forestiere sau de tractor amenajate. Lucrările de colectare trebuie să cuprindă cel puțin operația de adunat şi una sau amândouă din operațiile de scos şi apropiat. Distanța de colectare pentru care se solicită sprijin trebuie sa fie de minimum 100 m, iar cea maximă de 1000 m. Atelajele vor fi folosite avându-se în vedere ca volumul arborelui mediu colectat să fie de cel mult 0,3 m3.

8.2.10.9.1.3. Tipul sprijinului

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri este de tip compensatoriu. Prima compensatorie de silvo-mediu este plătită anual, ca sumă fixă, acordată pe unitatea de suprafață (hectar) şi reprezintă o compensaţie pentru

pierderile de venit şi costurile suplimentare suportate de deținătorii de terenuri forestiere care încheie angajamente voluntare.

Submăsura 15.1 vizează promovarea următoarelor pachete:

- Pachetul 1 – *Asigurarea de zone de liniște*
- Pachetul 2 – *Utilizarea atelajelor la colectarea lemnului din rărituri*

8.2.10.9.1.4. Trimiteri către alte legi

Legislaţie UE:

- Regulamentul (UE) nr. 1306/2013.

Legislație națională:

- Legea nr.46/2008 *Codul silvic*, cu modificările şi completările ulterioare (denumită în cadrul măsurii Codul silvic),
- Ordinul ministrului mediului și pădurilor nr. 1540 din 03.06.2011 privind *termenele, modalitățile și perioadele de colectare, scoatere și transport al materialului lemnos,* cu modificările și completările ulterioare (denumit în cadrul măsurii Ordinul 1540/2011),
- Ordinul ministrului apelor, pădurilor și protecției mediului nr. 3814/2012 privind *neprecomptarea volumelor recoltate ca produse accidentale din pădurile zonate în tipul funcțional T II* (denumit în cadrul măsurii Ordinul 3814/2012),
- Ordinul ministrului apelor, pădurilor și protecției mediului nr. 1648 din 31.10.2000 privind aprobarea *Normelor tehnice privind compoziții, scheme și tehnologii de regenerare a pădurilor și de împădurire a terenurilor degradate* (denumite în cadrul măsurii Normele tehnice nr.1),
- Ordinul ministrului apelor, pădurilor și protecției mediului nr. 1672 din 07.11.2000 privind aprobarea *Normelor tehnice pentru amenajarea pădurilor* (denumite în cadrul măsurii Normele tehnice nr.2),
- Ordinul ministrul agriculturii, pădurilor, apelor şi mediului nr. 454 din 14.07.2003 privind aprobarea *Normelor tehnice pentru protecţia pădurilor şi a Îndrumărilor privind aplicarea Normelor tehnice pentru protecţia pădurilor* (denumite în cadrul măsurii Normele tehnice nr.3)
- Ordinul ministrului apelor, pădurilor și protecției mediului nr. 1649 din 31.10.2000 privind aprobarea *Normelor tehnice pentru îngrijirea și conducerea arboretelor* (denumite în cadrul măsurii Normele tehnice nr.4),
- Ordinul ministrului apelor, pădurilor și protecției mediului nr. 1650 din 31.10.2000 privind aprobarea *Normelor tehnice privind alegerea și aplicarea tratamentelor* (denumite în cadrul măsurii Normele tehnice nr.5).

8.2.10.9.1.5. Beneficiarii

Beneficiarii sprijinului sunt deținătorii de terenuri forestiere din FFN care pot fi:

A. Proprietarii de terenuri:
    a. proprietate privată a persoanelor fizice şi juridice
    b. proprietate publică a unităţilor administrativ-teritoriale
    c. proprietate privată a unităţilor administrativ-teritoriale
B. Asociații ale proprietarilor de terenuri prevăzuți anterior.

8.2.10.9.1.6. Cheltuieli eligibile

Costurile eligibile în cadrul acestei măsuri sunt constituite din costuri standard, calculate pentru fiecare pachet pe baza evaluării costurilor suplimentare şi a pierderilor de venituri, care depăşesc nivelul cerinţelor obligatorii relevante, înregistrate de deținătorii de terenuri forestiere în urma asumării angajamentelor voluntare de silvo-mediu.

Costurile standard calculate pentru măsura de silvo-mediu nu includ costuri tranzacţionale şi investiţionale.

8.2.10.9.1.7. Condiții de eligibilitate

Plățile compensatorii de silvo-mediu pot fi acordate ca parte a măsurii dacă:

- beneficiarul este deținătorul unei suprafețe de teren forestier din cadrul FFN, localizată pe teritoriul României,
- beneficiarul se angajează să mențină angajamentul de silvo-mediu pentru o perioada de 5 ani, de la data semnării acestuia,
- beneficiarul se angajează să respecte cerințele specifice pachetelor de silvo-mediu pentru care aplică.

Suprafața minimă pentru care se încheie angajamentul trebuie sa fie de cel puțin 100 ha (conform datelor din amenajamentul silvic). Fac obiectul aplicării măsurii terenurile acoperite cu păduri si terenuri destinate împăduririi sau reîmpăduririi, cu excepția suprafețelor încadrate în tipul I funcțional (T I), cu condiția ca terenurile destinate împăduririi sau reîmpăduririi să nu reprezinte mai mult de 15% din suprafața angajată. Suprafețele care fac obiectul angajamentului trebuie identificate în format electronic.

Beneficiarul trebuie sa dețină contract de administrare / prestări servicii silvice cu un ocol silvic autorizat.

Suprafața trebuie să facă parte dintr-un amenajament silvic în vigoare (amenajamentul se consideră a fi în vigoare după ce a fost avizat procesul verbal al conferinței a II-a de amenajare, act ce semnifică începerea perioadei de aplicare a amenajamentului).

Beneficiarul poate aplica măsura doar daca participă cu toată suprafață deținută de acesta într-o unitate de producție și/sau protecție.

8.2.10.9.1.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

Principii privind stabilirea criteriilor de selecţie:

1. Principiul prevalării funcțiilor de protecție: acest principiu este exprimat de indicatorul ”Ponderea pădurilor situate în tipul funcțional T II în total suprafață angajată”.
2. Principiul zonelor prioritare: se va acorda prioritate pădurilor situate în zone cu înaltă valoare naturală și care asigură servicii ecosistemice critice pentru protecția solului, a apei și a biodiversității;
3. Principiul proprietății: se va acorda prioritate solicitărilor depuse de deținătorii de pădure persoane fizice sau asociații ale acestora.

Principiile de selecție vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitanților, o mai buna utilizare a resurselor financiare și direcționarea acestora in conformitate cu prioritățile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.10.9.1.9. Sume și rate de sprijin aplicabile

Plăţile compensatorii, calculate sub formă de costuri standard pentru fiecare pachet sunt următoarele:

Pachetul 1 – Asigurarea de zone de liniște: **25 €/an/ha**

Pachetul 2 – Utilizarea atelajelor la colectarea lemnului din rărituri: **103 €/ha**

În cazul suprafețelor mai mari de 500 ha, valoarea plății scade pentru acele suprafețe care depășesc această valoare, conform Anexa 8.2M.15.1-1.

În cazul pădurilor cu suprafețe de peste 500 ha, cuantumul veniturilor asigurate de valorificarea masei lemnoase recoltabile sub formă de produse principale și secundare cresc în mod progresiv, astfel ca profitabilitatea exploatației forestiere este, de asemenea, îmbunătățită în mod progresiv, motiv pentru care cuantumul plății poate fi redus pentru suprafețele care depășesc acest prag.

Suprafaţa (ha)	Nivel plată
100 – 500	100 % din valoarea plăţii
500,01 – 1000	75% din valoarea plăţii
1000,01 – 5000	50 % din valoarea plă?ii
Peste 5000	35 % din valoarea plă?ii

Anexa 8.2M.15.1-1

8.2.10.9.1.10. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.10.9.1.10.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Posibilitatea de verificare și control a sub-măsurii se bazează pe rezultatele evaluării ex-ante realizate de către AM și Agențiile de Plăți, evaluare care ia în considerare rezultatele controalelor efectuate inclusiv în perioada de programare anterioară în cadrul unor măsuri similare, așa cum prevede articolul 62 din Regulamentul (UE) 1305/2013.

În perioada de programare 2014-2020, se estimează că pot exista o serie de riscuri specifice dintre care enumerăm:

- perioada de depunere a cererilor de plată (depunerea cu întârziere),
- nedeclararea tuturor suprafețelor din cadrul exploatației,
- identificarea corectă a suprafețelor angajate,
- nerespectarea criteriilor de eligibilitate referitoare la suprafața aflată sub angajament,
- nerespectarea standardelor de eco-condiţionalitate la nivelul exploatației,
- nerespectarea cerinţelor specifice sub-măsurii pe suprafeţele aflate sub angajament.

8.2.10.9.1.10.2. Acțiuni de reducere a riscului

Dintre măsurile luate pentru îmbunătăţirea implementării sub-măsurii şi reducerea riscurilor, menţionăm:

- identificarea prin mijloace electronice a parcelelor agricole din cadrul exploatației și a suprafețelor din angajament,
- promovarea anuală a unor ample campanii de informare a beneficiarilor prin care se diseminează informații legate de derularea corectă a implementării măsurii,
- definirea de proceduri clare de control, bazate și pe fluxurile de documente administrative existente în sectorul forestier,
- sistemul de sancţiuni dezvoltat pentru sub-măsura plăți pentru angajamente de silvomediu va trebui să fie unul progresiv, nivelul penalităţilor aplicate beneficiarilor să fie corelat cu impactul rezultat în

urma nerespectării diferitelor cerințe prevăzute în fișa măsurii.

Sistemul de sancţiuni dezvoltat pentru măsura de silvo-mediu va fi unul progresiv, nivelul penalităţilor aplicate beneficiarilor fiind corelat cu impactul rezultat în urma nerespectării diferitelor tipuri de condiţii specifice măsurii.

Angajamentele asumate de către beneficiari în cadrul acestei măsuri vor fi verificate prin metode administrative şi pe teren, asigurându-se eficacitatea şi eficienţa acestora prin prevederile procedurale specifice. Verificările administrative vor viza toate angajamentele aflate în derulare, bazându-se pe informaţiile înregistrate în sistemul informatic de gestionare a cererilor de finanţare şi pe verificări încrucişate cu alte baze de date relevante (inclusiv IACS şi LPIS). Verificările pe teren vor fi făcute asigurându-se reprezentativitatea şi nivelul adecvat al eşantioanelor de control raportate la angajamentele eligibile, prin verificări vizuale şi documentare care să confirme respectarea cerinţelor. Angajamentele selecționate pentru control la fața locului vor fi verificate în momentul în care pot fi verificate cele mai multe dintre cerințele și standardele pentru scopurile selectate de control.

Manualele de proceduri aferente etapelor fluxului procedural (promovarea măsurilor şi informarea beneficiarilor, depunerea şi administrarea cererilor de plată, analiza de risc şi eşantionarea, controlul pe teren şi supracontrolul, autorizarea plăţilor, monitorizarea şi raportarea) vor fi elaborate de Agenţia de Plăţi (sau o altă entitate delegată dacă este cazul) şi avizate de Autoritatea de Management, înaintea aprobării la nivelul Ministerului.

În urma analizei realizate de Autoritatea de Management și Agențiile de Plăți pe baza experienţei din perioada 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea și controlul măsurii atât prin prisma pregătirii profesionale cât și îmbunătățirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

8.2.10.9.1.10.3. Evaluarea generală a măsurii

Sub-măsura contribuie la conservarea diversității biologice și protecția solului pe terenurile forestiere din FFN.

Verificabilitatea şi controlul măsurii va fi asigurată prin prisma pregătirii profesionale cât şi îmbunătățirii continue a procedurilor de lucru la nivelul agențiilor responsabile cu implementarea măsurii, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene. În vederea asigurării expetizei tehnice necesare asigurării unor verificări eficiente, pot fi încheiate acorduri de delegare ale unor funcţii specifice sau protocoale de colaborare cu instituţiile specializate.

În acest sens vor fi elaborate proceduri pentru toate etapele fluxului de implementare tehnică, dându-se o atenție deosebită controalelor administrative (inclusiv a verificărilor incrucişate cu bazele de date IACS şi LPIS) și a celor pe teren.

8.2.10.9.1.11. Informații specifice măsurii

Identificarea cerințelor obligatorii relevante stabilite prin actul forestier național sau altă legislația națională relevantă

Cerințele obligatorii relevante prevăzute de legislația națională în domeniul silvic sau de dreptul intern relevant în legătură cu implementarea sub-masurii 15.1 plăți pentru angajamente de silv-mediu sunt:

Legislație relevantă general aplicabilă:

- **art.10 (1)** din *Codul silvic* – „sunt obligatorii administrarea, precum şi asigurarea serviciilor silvice, după caz, la toate pădurile, indiferent de forma de proprietate, prin ocoale silvice”,
- **art.19** din *Codul silvic* - „modul de gestionare a fondului forestier național se reglementează prin amenajamente silvice",
- **art.58 (2) d)** din *Codul silvic* - Produsele de igienă sunt rezultate din procesul normal de eliminare naturală,
- **art.59** din *Codul silvic* – Reglementarea volumului de lemn ce se poate recolta din păduri,

Legislație cu relevanță pentru cele două pachete:

- Posibilitatea restricționării tăierilor de regenerare – **art.59 (3)** din *Codul silvic*,
- Posibilitatea restricționării tăierilor de conservare – Cap.2.1. din *Normele tehnice nr.5,*
- Posibilitatea restricționării răriturilor – Cap.2.3. din *Normele tehnice nr.4,*
- Posibilitatea restricționării tăierilor de igienă sub 1 m3/an/ha – Cap.2.3. din *Normele tehnice nr.4,*
- Cuantumul orientativ al volumului posibil de extras prin tăieri de igienă – Cap. 7.4.2.2 din *Normele tehnice nr.2,*
- Intensitatea aplicării tăierilor de conservare – Cap.2.1. din *Normele tehnice nr.5*,
- Reguli referitoare la exploatarea masei lemnoase - **art. 62 (1)** – „exploatarea masei lemnoase se face după obţinerea autorizaţiei de exploatare şi predarea parchetului, cu respectarea regulilor silvice şi în conformitate cu instrucţiunile privind termenele, modalităţile şi perioadele de colectare, scoatere şi transport al materialului lemnos, aprobate prin ordin al conducătorului autorităţii publice centrale care răspunde de silvicultură.”

Descrierea metodologiei și a ipotezelor și parametrilor, inclusiv descrierea cerințelor minime prevăzute la articolul 34 alineatul (2) de Regulamentul (UE) nr 1305/2013, care sunt relevante pentru fiecare tip particular de angajament, utilizate ca referință pentru calculele care justifică costurile suplimentare și pierderile de venituri care rezultă din angajamentele luate

Metodologia de calcul a costurilor standard utilizate în cadrul acestei submăsuri a fost realizată prin expertiza Institutului de Cercetări și Amenajări Silvice (ICAS).

Pachetul 1 – Asigurarea de zone de liniște:

Dintr-un eșantion stratificat de 139 amenajamente silvice, realizate pentru pădurilor din FFN proprietate privată a persoanelor fizice, juridice, fizice indiviză si publică/privată a unităților administrativ teritoriale, reprezentative din punct de vedere silvicultural pentru zonele de câmpie, deal și munte, s-au extras suprafețele cu volumele aferente care urmează a se recolta, pe care au fost planificate *răriturii **(R)***, *tăieri de regenerare **(TR)***, *tăieri de conservare **(TC)*** și *tăieri de igienă **(TI)***. Din zona montană au fost analizate 79 amenajamente silvice, a căror distribuție, pe categorii de suprafață, este următoarea: 50 amenajamente pentru suprafețe între 100 și 500 ha, 13 amenajamente pentru suprafețe între 500,01 și 1000 ha, respectiv 16 amenajamente pentru suprafețe mai mari de 1000 ha. Din zona de deal (52 amenajamente în total), eșantionul este format din 33 amenajamente pentru categoria 100-500 ha, 9 amenajamente pentru categoria 500,01-10000 ha, respectiv 10 amenajamente pentru suprafețe mai mari de 1000 ha. Pentru zona de câmpie, au fost analizate 5 amenajamente (100-500 ha), un amenajament pentru suprafețe între 500,01 și 1000 ha și două amenajamente peste 1000 ha. Distribuția a urmărit respectarea ponderilor deținute de păduri pe cele trei etaje, la nivel național. Suprafața totală a proprietăților forestiere mai mari de 100 ha inclusă în eșantion este 113.402,08 ha, din care 111.657,56 ha păduri și terenuri destinate împăduriri, respectiv 3.694,00 ha păduri încadrate în tipul funcțional I, în care nu se execută nici un fel de lucrări (suprafață neeligibilă).

Suprafața totală prevăzută a fi parcursă cu ***TI***, în eșantion, este 44.035,67 ha, iar volumul recoltabil de 38.8129 mc.

Suprafața pe care urmează a se executa ***TC*** cu extragere de masă lemnoasă este 11.721,79 ha, iar volumul recoltabil de 492.832 mc.

În eșantion, au fost incluse 14.394,06 ha de păduri ce urmează a fi parcurse cu ***TR***.

Cu ***R*** a fost planificat a fi parcursă o suprafață de 30.254,00 ha.

Cantitățile recoltabile se referă la deceniu, și volumele recoltabile anual s-au estimat ca fiind 1/10 din volumul recoltabil pe deceniu (respectând principiul egalității recoltelor, stipulat în *Codul Silvic*).

Pierderile de venit se referă la volumul de lemn aferent **produselor de igienă** care nu se recoltează pe perioada și suprafața angajată de pe unitățile amenajistice pe care sunt planificate ***R***, ***TR*** și ***TI,*** precum și cel aferent **produselor** rezultate din ***TC***.

Pierderea de masă lemnoasă a fost echivalată cu volumele care ar fi putut fi recoltate sub forma celor două tipuri de produse (**produse de igienă**, aferente ***R***, ***TR*** și ***TI*** și **produse** rezultate din ***TC***) pe perioada angajamentului, iar pierderea cantitativă finală este media pierderilor corespunzătoare pentru patru, respectiv cinci ani. Pierderea corespunzătoare unei perioade de restricționare a tăierilor pe 4 ani se aplică suprafețelor situate în afara zonei de liniște, cu excepția suprafețelor încadrate în TII. Pierderea corespunzătoare unei perioade de restricționare a tăierilor pe 5 ani se aplică suprafețelor situate în zona de liniște și suprafețelor încadrate în TII din afara zonei de liniște.

Având în vedere că nu există studii de specialitate care să cuantifice proporția volumului de masă lemnoasă ce se depreciază în timp, s-au utilizat două ipoteze de lucru. Astfel, lemnul sub forma produselor de igienă, fiind rezultatul unui proces natural de eliminare, s-a considerat că se depreciază într-un an sau în anul al-2-

lea. Ca urmare, au fost realizate două variante de calcul, pe baza celor două ipoteze de lucru:

- Varianta 1 – volumul de lemn aferent produselor de igienă din ultimul an de angajament se consideră a fi pierdut;
- Varianta 2 - volumul de lemn aferent produselor de igienă din ultimul an de angajament nu se consideră a fi pierdut, acesta putând fi valorificat în anul imediat încheierii angajamentului;

În Anexa 8.2M.15.1-2 se prezintă rezultatul analizei efectuate având în vedere cele două ipoteze de lucru, respectiv volumele medii de lemn care nu se recoltează pe hectar şi pe an în cele două variante, reprezentând pierderea suferită de beneficiarul care aplică pentru pachetul 1.

Valoarea pierderilor de venit a fost calculată pe baza preţului mediu al lemnului din anul 2013 (26,13 euro/mc) calculat la nivel naţional pe baza datelor statistice si pe volumul de masă lemnoasă ce constituie pierderea pe perioada angajamentului de silvo-mediu.

Întrucât, nu s-a dispus de date detaliate privind preţul mediu al lemnului pe zone geografice sau pe natura de produse, s-a utilizat valoarea medie la nivel naţional, valoare ce surprinde corespunzător valoarea pierderilor de venit si prin prisma produselor lemnoase ce constituie pierderea: produse principale - prin asimilarea **produselor** provenită din ***TC*** si **produse de igienă** provenită din celelalte categorii de pierderi (**TI, TR, R**).

Pierderea economică medie pe fiecare din cei 5 ani de aplicare a angajamentului de silvomediu este dată de produsul dintre pierderea cantitativă medie aferentă suprafeţei angajate şi preţul mediu al lemnului pentru anul 2013, respectiv **28,0 €/ha/an** în cazul variantei 1 şi **22,4 €/ha/an** în cazul variantei 2. Prin medierea acestor valori, pe fondul deprecierii masei lemnoase în anumite condiţii de mediu şi climă de la un an la altul, se propune o primă compensatorie medie de **25 €/ha/an**.

Pachetul 2 – Utilizarea atelajelor la colectarea lemnului din rărituri

Au fost calculate costurile lucrărilor de colectare a lemnului rezultat din rărituri în două scenarii: folosind tractor dotat pentru lucrări de exploatare, respectiv atelaje. Pentru calcul au fost utilizate valorile din *Normele de timp şi producţie unificate pentru lucrări din silvicultură.* Astfel, pentru cele două scenarii, în condiţii medii din punct de vedere al pantei, condiţiilor de sol şi distanţei de colectare, s-au utilizat următoarele elemente de cheltuială: 1) manoperă, asigurări şi protecţie socială; 2) carburanţi şi lubrefianţi, respectiv hrana animalelor de tracţiune; 3) întreţinerea şi funcţionarea mijloacelor de exploatare folosite; 4) cheltuieli de amortizare. Însumând valorile respective, în cele două scenarii, au rezultat următoarele valori: pentru tractoare: 4,23 euro/mc, pentru atelaje: 8.23 euro/mc, diferenţa dintre cele două valori, reprezentând costurile suplimentare, fiind de 4€/mc.

Suprafaţa fondului forestier proprietate privată a persoanelor fizice, juridice, fizice indivize şi publică/privată a unităţilor administrative teritoriale, şi care poate face obiectul finanţării prin această submăsură (formată din proprietăţi mai mari de 100 ha) este de 2.525.000 ha.

Din datele extrase din amenajamentele silvice aferente bazei de date utilizată în cadrul studiului, ponderea suprafeţelor parcurse cu rărituri este de 26,15% din suprafaţa FFN. Din aceleaşi date, volumul mediu de masă lemnoasă prevăzut a fi recoltat din rărituri este de 25.81 mc/ha. Prin înmulţirea costului suplimentar al recoltării lemnului rezultat din rărituri prin utilizarea atelajelor (4 €/mc) cu volumul mediu de masă lemnoasă prevăzut a fi recoltat în urma execuţiei răriturilor (25.81 mc/ha) s-a obţinut valoarea medie a compensaţiei ce se poate acorda deţinătorilor de pădure, respectiv **103.2 €/ha/an**, propunându-se o plată

compensatorie de **103 €/ha/an**.

În conformitate cu prevederile art. 62 din Regulamentul (UE)1305/2013, în Anexa 8.2.M15.1-3 se regăsește ***certificarea calculelor*** de către un organism independent.

Categorii de pierderi	Pierderi de masa lemnoasa					
	Varianta1			Varianta2		
	pe 20%S	pe 80%S	total	pe 20%S	pe 80%S	total
	mc/an/ha	mc/an/ha	mc/an/ha	mc/an/ha	mc/an/ha	mc/an/ha
Din ***TI***	0,072	0,23	0,302	0,058	0,138	0,196
Din ***TC***	0,09	0,37	0,46	0,09	0,37	0,46
Din ***TR***	0,024	0,077	0,101	0,019	0,046	0,065
Din ***R***	0,05	0,16	0,21	0,04	0,096	0,136
Total	**0,236**	**0,837**	**1,073**	**0,207**	**0,65**	**0,857**

Anexa 8.2M.15.1-2

REGIA NAŢIONALĂ A PĂDURILOR – ROMSILVA

INSTITUTUL DE CERCETĂRI ŞI AMENAJĂRI SILVICE
Registrul comerţului J 40/450/1991 - Cod de înregistrare fiscală RO 2607964/1992
Oraş Voluntari, Bulevardul Eroilor nr. 128, cod 077190, judeţul ILFOv
Telefon: 3503238; 3503239; 3503240; 3503241; 3503242; 3503243; 3503244; Fax:3503245
email: icas@icas.ro http://www.icas.ro

Nr. Certificat: 01688
ISO 14001: 2004

București, 25.06.2014

Nr. înregistrare 2144

DECLARAŢIE PRIVIND CARACTERUL ADECVAT AL METODOLOGIEI (STUDIULUI) ŞI PRECIZIA CALCULELOR,

în temeiul art. 62 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European şi al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) şi de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului

În conformitate Art. 62 Posibilitatea de a verifica si de a controla măsurile din cadrul Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, care stipulează: *" ...În acest scop, un organism independent din punct de vedere funcţional de autorităţile responsabile pentru implementarea programului şi care dispune de expertiza corespunzătoare efectuează calculele sau confirmă caracterul adecvat şi precizia calculelor. În programul de dezvoltare rurală se include o declaraţie care confirmă caracterul adecvat şi precizia calculelor"*,

noi,

INSTITUTUL DE CERCETĂRI SI AMENAJĂRI SILVICE (ICAS),

în calitate de autor al studiului privind

"CALCULUL PIERDERILOR DE VENIT ŞI A COSTURILOR SUPLIMENTARE ÎNREGISTRATE DE DEŢINĂTORII DE PĂDURI CA URMARE A APLICĂRII VOLUNTARE DE MĂSURI DE SILVOMEDIU",

realizat în cadrul procesului de programare pentru PNDR 2014-2020,

confirmăm prin prezenta declaraţie ***caracterul adecvat al metodologiei (studiului) şi precizia calculelor realizate în cadrul acestuia, precum şi rezonabilitatea ipotezelor, a valorilor costurilor şi veniturilor utilizate, precum şi a indicatorilor folosiţi în cadrul metodologiei.***

Director,

dr.ing. **Romică TOMESCU**

Institutul de Cercetări şi Amenajări Silvice (ICAS)

REGIA NAȚIONALĂ A PĂDURILOR INSTITUTUL DE CERCETĂRI ȘI AMENAJĂRI SILVICE 1 ROMSILVA

Anexa 8.2.M15.1-3

8.2.10.10. Alte specificaţii importante relevante pentru întelegerea şi implementarea măsurii

Definițiile termenilor utilizați în cadrul măsurii:

Amenajamentul silvic reprezintă documentul de bază în gestionarea pădurilor, cu conţinut tehnico-organizatoric şi economic, fundamentat ecologic, întocmit pe o perioadă de 10 (5) ani şi aprobat de autoritatea publică centrală care răspunde pentru silvicultură.

Unitatea de producţie şi/sau protecţie reprezintă suprafaţa de fond forestier pentru care se elaborează un amenajament silvic.

Unitatea amenajistică (subparcelă) este unitatea teritorială elementară pentru studiul arboretelor şi pentru planificarea şi executarea lucrărilor silvice.

Posibilitate, reprezintă volumul de lemn ce poate fi recoltat dintr-o pădure, în baza amenajamentului silvic, pe perioada de aplicare a acestuia.

Tăierile de conservare (TC) cuprind lucrările prin care sunt promovate nucleele existente de regenerare naturală, prin efectuarea de extracții de intensitate redusă.

Tăierile de regenerare (TR) se referă la gama de tratamente silvice aplicate pe terenurile forestiere, reprezentând un sistem de măsuri biotehnice prin care se pregătește și se realizează, în cadrul unui regim dat, trecerea arboretelor și a pădurii de la o generație la alta.

Produsele de igienă sunt rezultate din procesul normal de eliminare naturală.

Răriturile (R) reprezintă lucrări care se efectuează periodic în arborete, după ce acestea şi-au realizat stadiul de păriş şi apoi în stadiile de codrişor şi codru mijlociu, prin care se reduce, prin selecţie pozitivă, numărul de exemplare la unitatea de suprafaţă, micşorându-se temporar consistenţa, în scopul ameliorării structurii, creşterii şi calităţii arboretelor şi, în final, a eficacităţii funcţionale a acestora, (commercial thinnings).

Atelajul este compus din animale de tracțiune (cai sau boi) și harnașamentul aferent, utilizat pentru colectarea lemnului exploatat.

Colectarea lemnului reprezintă acea parte a procesului tehnologic în care lemnul este deplasat de la cioată până în platforma primară aflată lângă o cale permanentă de transport. Această deplasare se face, într-o primă etapă, pe trasee neamenajate, fiind continuată, în etapa următoare, pe trasee amenajate denumite căi de colectare.

Adunatul este prima etapă din cadrul procesului de colectare caracterizată prin deplasarea fiecărei piese pe un traseu propriu, pe distanţe scurte, de la locul de doborâre până la locurile de concentrare a materialului lemnos, în general de-a lungul văilor sau la confluenţe ale acestora.

Scosul lemnului este o operaţie necesară în unele situaţii (în general în parchetele din zona de munte), atunci când tasoanele formate prin adunat nu se găsesc în raza de acţiune a mijloacelor principale de colectare şi constă în deplasarea materialului lemnos din aceste tasoane până la următoarele confluenţe. În acest caz este necesară amenajarea sumară a unor căi de scos justificată de cantitatea mai mare de biomasă lemnoasă ce

este deplasată pe un traseu.

Apropiatul lemnului reprezintă operaţia de deplasare a sarcinilor din tasoanele formate prin adunat (sau adunat şi scos) până în platforma primară ce se află lângă o instalaţie permanentă de transport. Se utilizează o anumită cale de apropiat amenajată corespunzător condiţiilor impuse de mijloacele tehnice cu care se realizează deplasarea materialului lemnos (tractoare, funiculare, atelaje).

8.2.11. M16 - Cooperare (art 35)

8.2.11.1. Baza legală

Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

Regulamentul de Implementare (UE) *nr. ...pentru stabilirea normelor de aplicare a Regulamentului (UE) Nr. 1305/2013*

Regulamentul Delegat (UE) *nr. .... al Comisiei de completare a Regulamentului (UE) Nr. 1305/2013 și de introducere a unor dispoziții tranzitorii*

Regulamentul (UE) nr. 1303/2013

Regulamentul Delegat (UE) nr. 480/2014 *de completare a Regulamentului (UE) nr. 1303/2013.*

Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 215/2014 *al Comisiei de completare a Regulamentului (UE) nr. 1303/2013.*

8.2.11.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv logica intervenției și contribuția la DI și obiectivele transversale

În cadrul acestei măsuri, sprijinul se acordă pentru a facilita cooperarea între între actorii implicați în dezvoltarea rurală, pentru a-i ajuta să depășească și să aplaneze problemele tipice de natura socio-economică legate de dezvoltarea afacerilor și de asigurarea de servicii în zonele rurale.

Parteneriatul European pentru Inovare privind productivitatea și durabilitatea agriculturii (PEI-AGRI) reprezintă o nouă abordare pentru promovarea inovării în agricultura europeană, în Statele Membre ale UE. În principiu, inovarea vizează crearea legăturii între știință și practică, în special prin proiecte derulate de grupuri operaționale (GO), dar și prin activități de colaborare în rețea. Conceptul încurajează eforturile de colaborare pentru realizarea de sinergii și de valoare adăugată la nivelul UE, pe baza politicilor existente, în special pe baza politicii de dezvoltare rurală și a politicii de cercetare și inovare a UE, Orizont 2020.

Produsele, practicile și procesele noi reprezintă principalele motoare pentru inovare și pentru diversificarea activităților agricole, precum și pentru îmbunătățirea competitivității economiei rurale. Analiza SWOT evidențiază existența unei lipse reale a factorilor componenți ai "culturii inovatoare" care să stimuleze astfel de rezultate în spațiul rural al României. Această situație generează un efect negativ asupra valorii adăugate și asupra viabilității afacerilor din spațiul rural, și în mod implicit, asupra nivelului de competitivitate al acestora în comparație cu nivelul existent în zona urbană.

Printre exemplele care evidențiază impactul negativ al acestei situații se numără: o gamă limitată de produse agro-alimentare recunoscute la nivel european, un nivel mai scăzut al productivității la nivelul fermelor și al sectorului de procesare, precum și al activităților de diversificare și de marketing. În plus, o mare pondere din produsele agricole exportate este constituită din produse neprocesate sau procesate primar, cu un nivel scăzut de prelucrare generat de neaplicarea de tehnologii și idei noi.

Inovarea poate fi încurajată și creată în modalități diferite. Ea se poate realiza sub forma transferului de bune practici sau adaptării tehnologiilor aplicate în alte țări, pe alte piețe sau în alte sectoare. În alte situații, inovarea se poate baza pe idei complet noi și pe activități de cercetare de ultimă oră. Proiectele pilot, dezvoltarea de metode de producție noi și furnizarea de servicii reprezintă modalități practice prin care se poate îmbunătăți procesul de dezvoltare socio-economică a spațiului rural.

Comercializarea produselor alimentare obținute la nivel local, prin lanțuri scurte și prin piețe locale trebuie să devină o componentă importantă a sectorului agroalimentar din România. Pentru o mare parte dintre micii fermieri, vânzarea directă a produselor proaspete ar putea reprezenta o sursă importantă de venit.

Conform analizei SWOT, lanțurile alimentare locale din România trebuie consolidate și diversificate. Acestea trebuie să fie mai bine organizate și concentrate pe calitate, siguranță alimentară și pe continuitatea aprovizionării. Pentru a putea răspunde preferințelor consumatorilor și pentru o mai bună integrare pe piață a micilor producători, nivelul de profesionalism trebuie sporit, iar activitățile de promovare trebuie îmbunătățite.

Prin cooperare, micii producători pot identifica noi modalităţi de comercializare a unui volum mai mare de produse proprii şi de atragere a unor noi categorii de consumatori.

De asemenea, pot fi dezvoltate legăturile dintre sectorul agro-alimentar și turistic, prin aprovizionarea cu produse alimentare locale.

Sprijinul financiar va viza crearea și funcționarea GO înființate de actorii din mediul rural, precum: fermieri, cercetători, consultanți, întreprinderi sau ONG-uri - cu scopul specific de a întreprinde în comun, un proiect de cercetare-dezvoltare-inovare prin care să se adreseze probleme specifice și să se valorifice oportunități din sectorul agro-alimentar. Proiectele se vor axa pe soluții inovatoare care generează beneficii directe pentru partenerii GO și, implicit, pentru economia locală și/sau pentru condițiile de mediu și sociale în zonele rurale, inclusiv prin diseminarea rezultatelor către toți actorii interesați.

Măsura include și cooperarea dintre fermieri, procesatori, comercianți cu amănuntul, restaurante, unități de cazare din spațiul rural precum și parteneriate cu organizații neguvernamentale, unități de învățământ din mediul rural, autorități publice etc.

Sprijinul acordat prin aceasta măsură va contribui la îmbunătățirea cunoștințelor fermierilor și creșterea viabilității afacerilor din mediul rural și la asigurarea unei game mai largi de produse și servicii.

Contribuția la domeniile de intervenție

Sub-măsura 16.1. "Sprijin pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale (GO), pentru dezvoltarea de proiecte pilot, noi produse, practici, procese si tehnologii în sectoarele agricol, alimentar și forestier"

DI 1A: *Încurajarea inovării, a cooperării și a bazei de cunoștințe în zonele rurale;*

Sprijinul acordat prin această sub-măsura va contribui la promovarea inovării și cooperarii în sectoarele agroalimentar și forestier, prin dezvoltarea de proiecte de proiecte pilot, produse, noi practici și tehnologii.

DI 1B: *Consolidarea legăturilor dintre agricultură, producția alimentară și silvicultură, pe de o parte, cercetare și inovare pe de altă parte, inclusiv în scopul unei gestionări mai bune a mediului și al unei*

performanțe de mediu îmbunătățite;

Înființarea Grupurilor Operaționale va facilita cooperarea dintre fermieri, organisme de cercetare, universități, consultanți și alți actori relevanți din sectoarele agroalimentar și forestier pentru creșterea gradului de inovare din aceste sectoare și adaptarea rezultatelor cercetării la nevoile sectoriale.

DI 3A: *Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agro-alimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor și organizațiilor de producători și al organizațiilor interprofesionale;*

Dezvoltarea de proiecte pilot, produse, noi practici şi tehnologii va conduce la creşterea valorii adăugate a produselor agroalimentare şi forestiere şi la întărirea rolului fermierilor şi silvicultorilor în lanţul de aprovizionare.

Sub-măsura 16.4. "Sprijin pentru cooperarea orizontală și verticală între actorii din lanțul de aprovizionare, în vederea stabilirii și dezvoltării de lanțuri scurte de aprovizionare și de piețe locale, precum și în vederea realizării de activități corelate de promovare în context local"

DI 1A:*Încurajarea inovării, a cooperării şi a bazei de cunoştinţe în zonele rurale;*

Sprijinirea cooperării actorilor din sectorul agroalimentar în scopul comercializării produselor în cadrul lanţurilor scurte va facilita utilizarea modalităţilor inovative de comercializare a produselor şi atragerea unor noi categorii de consumatori.

DI 1B: *Consolidarea legăturilor dintre agricultură, producția alimentară și silvicultură, pe de o parte, și cercetare şi inovare, pe de altă parte, inclusiv în scopul unei gestionări mai bune a mediului și al unei performanțe de mediu îmbunătățite;*

Sprijinul acordat prin această sub-măsură va contribui la încurajarea utilizarii de noi procese si tehnologii în sectorul agroalimentar, conducând la creșterea gradului de inovare din sector.

DI 3A: *Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanțul agro-alimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe piețele locale și în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor și organizațiilor de producători și al organizațiilor interprofesionale;*

Cooperarea dintre fermieri şi alţi actori în scopul dezvoltării de lanţuri scurte şi piețe locale poate conduce la creșterea competitivității, a valorii adaugate a produselor şi la întărirea rolului fermierilor în lanţul de aprovizionare, influențând pozitiv viabilitatea generală a fermelor.

Contribuție la temele transversale

Acțiunile desfășurate prin această măsurăau un rol extrem de important în cadrul Programului Naţional de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2014-2020 deoarece acestea sprijină **Inovarea** şi facilitează dezvoltarea, folosirea şi transferul de idei, produse sau tehnologii noi pentru a îmbunătăţi un anumit sistem de producție, produs, serviciu.

Totodata, prin cooperare, micii producători pot identifica modalităţi inovative de comercializare a unui

volum mai mare de produse proprii şi de atragere a unor noi categorii de consumatori.

Prin sprijinirea legăturilor dintre cercetare şi practica agricolă, **Grupurile Operaționale** vor contribui la promovarea unui sector agricol şi silvic mai eficient, viabil economic, productiv şi cu emisii scăzute de carbon.

Dezvoltarea de noi procese, tehnici de cultură prin sprijinul acordat prin această sub-măsură poate conduce la menținerea biodiversității şi diminuarea consumului de apa si energie, input-uri chimice şi implicit la reducerea emisiei de GES.

De asemenea, comercializarea produselor alimentare obținute la nivel local, prin lanțuri scurte şi prin piețe locale poate avea efecte pozitive asupra mediului şi climei prin reducerea consumului de energie şi implicit a emisiei de GES.

Sub-programul tematic pomicol

În cadrul acestei măsuri, sprijinul se acordă pentru a facilita cooperarea dintre actorii din sectorul pomicol, dar şi între aceştia şi alți actori care contribuie la îndeplinirea obiectivelor şi priorităților Politicii Agricole Comune pentru a-i ajuta să depaşească problemele specifice sectorului.

Inființarea Grupurilor Operaționale, dezvoltarea de proiecte pilot, noi produse, practici, procese si tehnologii în sectorul pomicol pot adresa problemele structurale ale pomiculturii (dimensiunea mică şi fărâmițarea exploatațiilor, numărul mare de exploatații de mici dimensiuni etc.), efectele schimbărilor climatice, dar şi gradul redus de adaptare la cerinţele pieţei prin implementarea unor soluții inovative care să vină în sprijinul nevoilor specifice sectorului (ex.: diminuarea efectelor schimbarilor climatice şi adaptarea la acestea, dezvoltarea de soiuri cu un consum scăzut de apă, rezistente la secetă, material saditor adaptat la conditiile pedoclimatice locale etc.).

De asemenea, folosirea unor tehnologii inovative se concretizează şi în efecte socio-economice şi de mediu cum ar fi: sporirea producției, reducerea consumului de combustibili, îmbunătățirea condițiilor de muncă ale fermierilor, menținerea structurii, conservării şi ameliorării caracteristicilor solului, obținerea scăderii semnificative a riscului erozional,realizarea creşterii rezervei de apă în sol etc.

Sprijinirea creării lanțurilor alimentare scurte este necesară din perspectiva deschiderii oportunităților de piață pentru fermierii din sectorul pomicol prin promovarea şi vânzarea produselor aproape de sursa de producție, fie individual, fie în comun.

Prin cooperare, micii producători pot identifica noi modalităţi de comercializare a unui volum mai mare de produse proprii şi de atragere a unor noi categorii de consumatori.

Prin aceasta sub-măsura se va sprijini crearea lanțurilor alimentare scurte prin facilitarea cooperarii în cadrul sectorului pomicol, dar si cooperarea dintre producătorii, procesatorii, comercianții de fructe şi produse din fructe şi restaurante, unități de cazare, instituții de invațamant, autorități publice şi alți consumatori.

Contribuția la domeniile de intervenție

16.1a *"Sprijin pentru înființarea şi funcționarea grupurilor operaționale (GO), pentru dezvoltarea de proiecte pilot, noi produse, practici, procese si tehnologii în sectorul pomicol"*

DI 1A

Sprijinul acordat prin această sub-măsură va contribui la promovarea inovării şi cooperarii în sectorul pomicol, prin dezvoltarea de proiecte de proiecte pilot, produse, noi practici şi tehnologii.

DI 1B

Înființarea Grupurilor Operaționale va facilita cooperarea dintre fermierii din sectorul pomicol, organisme de cercetare, universități, consultanți şi alți actori relevanți din sectorul pomicol pentru creșterea gradului de inovare din acest sector și adaptarea rezultatelor cercetării la nevoile sectoriale.

DI 3A

Dezvoltarea de proiecte pilot, produse, noi practici şi tehnologii va conduce la creșterea valorii adăugate a produselor din sectorul pomicol și la întărirea rolului fermierilor în lanţul de aprovizionare.

16.4a "Sprijin pentru cooperarea orizontală și verticală între actorii din lanțul de aprovizionare, în vederea stabilirii și dezvoltării de lanțuri scurte de aprovizionare in sectorul pomicol și de piețe locale, precum și în vederea realizării de activități corelate de promovare în context local"

DI 1A

Sprijinirea cooperării actorilor din sectorul pomicol în scopul comercializării produselor în cadrul lanțurilor scurte va facilita utilizarea modalităţilor inovative de comercializare a produselor şi atragerea unor noi categorii de consumatori.

DI 1B

Sprijinul acordat prin această sub-măsură va contribui la încurajarea utilizarii de noi procese si tehnologii în sectorul pomicol, conducând la creșterea gradului de inovare din sector.

DI 3A

Cooperarea dintre fermieri şi alți actori în scopul dezvoltării de lanțuri scurte şi piețe locale poate conduce la creșterea competitivității, a valorii adaugate a produselor și la întărirea rolului fermierilor în lanţul de aprovizionare, influențând pozitiv viabilitatea generală a exploataţiilor pomicole.

<u>Contribuţia la temele transversale</u>

Inovare

Cercetarea şi acţiunile de dezvoltare-inovare din domeniul pomicol pot deveni un pilon de sprijin important pentru adaptarea pomiculturii la schimbările climatice, putând furniza soluții eficiente, inovative ca soiuri rezistente la secetă, tehnici și sisteme de cultivare ce limitează numarul de intervenții asupra solului, reducând astfel pierderea apei din sol și degradarea acestuia, conservarea și promovarea potențialului genetic autohton.

Mediu şi climă

Dezvoltarea de noi procese, tehnici de cultură prin sprijinul acordat prin aceasta sub-măsură poate conduce la diminuarea consumului de apa si energie, input-uri chimice şi implicit la reducerea emisiei de GES din sectorul pomicol.

Sprijinirea creării lanturilor scurte alimentare prin intermediul acestei sub-măsuri este o metoda inovativa prin care, datorită caracterului local al lanțurilor scurte, se reduce consumul de energie și implicit emisia de GES, ceea ce are un impact pozitiv asupra mediului și climei.

8.2.11.3. Domeniul de aplicare, nivelul de sprijin, precum și alte informații (defalcate pe sub-măsuri și tip de operațiuni)

8.2.11.3.1. **16.1 Sprijin pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale (GO), pentru dezvoltarea de proiecte pilot, noi produse**

8.2.11.3.1.1. Sub-măsură:

- 16.1 - Sprijin pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale (GO), pentru dezvoltarea de proiecte pilot, noi produse

8.2.11.3.1.2. Descrierea acțiunii

Scopul general al acestei sub-măsuri este de a facilita cooperarea dintre actorii din sectoarele agroalimentar și forestier, dar și între aceștia și alți actori care contribuie la îndeplinirea obiectivelor și priorităților Politicii Agricole Comune pentru a-i ajuta să depașească problemele specifice sectorului

Obiectivul specific al sub-măsurii este de a sprijini înființarea și funcționarea **Grupurilor Operaționale (GO)** cu scopul specific de a întreprinde, în comun, un **proiect de cercetare-dezvoltare-inovare nou** prin care să se adreseze anumite probleme specifice și să se valorifice oportunitățile existente în sectoarele agro-alimentar și forestier. Proiectele se vor axa pe soluții inovatoare care vor genera beneficii directe pentru membrii GO, implicit pentru economia locală și/sau condițiile sociale și de mediu din zonele rurale, inclusiv prin diseminarea rezultatelor către toți actorii interesați.

Această sub-măsură vizează în mod specific acordarea de sprijin pentru implementarea PEI-AGRI, prin acordarea de ajutor financiar pentru înființarea și funcționarea GO și pentru costurile directe aferente derulării de acțiuni comune ce presupun "proiecte pilot″ sau "dezvoltarea de noi produse, practici, procese și tehnologii în sectoarele agricol, alimentar și forestier ″.

O caracteristică importantă a acestei sub-măsuri este aceea că oferă sprijin pentru costurile directe ale proiectelor pilot/de dezvoltare, care nu sunt la momentul de față sprijinite prin alte măsuri de dezvoltare rurală din PNDR 2014-2020.

Sesiunile de proiecte vor viza teme specifice, identificate în conformitate cu:

(a) prioritățile strategice ale PNDR 2014-2020, și

(b) temele de cercetare prioritare relevante identificate în *Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare (SNCI) pentru perioada 2014-2020.*

Vor fi necesare servicii de sprijinire a inovării, care să faciliteze procesele de animare și de înființare a GO. Rețeaua Națională Rurală (RNDR) va avea un rol cheie în promovarea conștientizării cu privire la PEI-AGRI și la oportunitățile aflate la dispoziția GO.

Serviciile de sprijinire a inovării pot fi furnizate și de alte entități private sau publice. Implicarea GAL-urilor va fi de asemenea încurajată pentru a disemina informațiile cu privire la oportunitățile oferite de PEI.

Durata de implementare a unui proiect pilot / de dezvoltare este de maximum 3 ani.

Beneficiarii acestei sub-măsuri au obligația de a disemina informații complete cu privire la rezultatele proiectelor, astfel încât acestea să poată fi utilizate și de alți actori interesați**, nu mai târziu de șase luni** de la finalizarea acestora. Plata finală aferentă proiectului se va acorda numai după finalizarea acestei activități.

Diseminarea obligatorie a rezultatelor obținute de către GO se va realiza atât prin rețeaua PEI-AGRI de la nivel european cât și la nivel național – prin RNDR dar și prin rețeaua publică de consultanță agricolă.

8.2.11.3.1.3. Tipul sprijinului

Sprijinul se va acorda în tranșe, conform etapelor de execuție identificate în planul proiectului.

8.2.11.3.1.4. Beneficiarii

Beneficiarii unici ai acestei sub-măsuri sunt **Grupurile Operaționale (GO)**.

- GO este un parteneriat
- GO este constituit din minim un partener din categoriile de mai jos și cel putin un/o fermier/grup de producători/ cooperativă sau un/o silvicultor/composesorat/ obște de moșneni/ obște răzeșească, în funcție de tema proiectului:
    - partener cu domeniul de activitate - cercetare;
    - partener cu domeniul principal de activitate în sectorul agro-alimentar sau silvic.

Se poate acorda sprijin prin această sub-măsură și parteneriatelor existente, dacă indeplinesc condițiile de mai sus și daca depun exclusiv proiecte noi.

Condițiile cu privire la forma de organizare legală a beneficiarilor vor fi detaliate în cadrul național.

8.2.11.3.1.5. Cheltuieli eligibile

Cheltuielile eligibile în cadrul acestei sub-măsuri sunt limitate la:

a) cheltuieli generate în mod specific de înființarea și funcționarea GO și pot include, spre exemplu următoarele tipuri de cheltuieli:

- realizare de studii și planuri, inclusiv planul proiectului;
- activități de animare;
- cheltuieli de funcționare ale GO;

b) costurile directe determinate în mod specific de activitățile incluse în planul de proiect depus de GO, inclusiv diseminarea rezultatelor

Toate costurile sunt acoperite prin această sub-măsură.

În cazul în care planul proiectului include și acțiuni care sunt eligibile prin alte măsuri, costurile sunt acoperite prin sub-măsura 16.1, cu respectarea ratei maxime a ajutorului aplicabilă măsurilor respective.

Se va acorda atenție aplicării regulilor de ajutor de stat în conformitate cu regulile specifice aplicabile, dacă este cazul.

8.2.11.3.1.6. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul se încadrează în categoria beneficiarilor eligibili;Solicitantul prezintă un acord de cooperare care face referire la o perioadă de funcționare cel puțin egală cu perioada pentru care se acordă finanțarea;
- Proiectul GO trebuie sa fie nou și nu în derulare sau finalizat.
- Solicitantul prezintă planul proiectului (care se încadrează în aria de cuprindere a PEI-AGRI conform prevederilor Articolului 55 din Regulamentul nr. 1305/2013) și care cuprinde în mod obligatoriu:

  - o descriere a proiectului inovator care urmează să fie dezvoltat, testat, adaptat sau implementat;

  - o descriere a rezultatelor preconizate și a contribuției la obiectivul PEI de creștere a productivității și de gestionare durabilă a resurselor;

  - o descriere a procedurilor interne pentru asigurarea transparenței în procesul de luare a deciziilor și evitarea conflictului de interese.

Continutul planului proiectului va fi detaliat în cadrul legislativ national.

8.2.11.3.1.7. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

În procesul de evaluare și de selecție a GO și a proiectelor comune propuse de acestea pentru a fi finanțate, se vor lua în considerare următoarele:

- Principiul sectorului prioritar;
- Principiul conformității cu temele prioritare;
- Principiul produselor de calitate, dezvoltarea de produse sau tehnologii cu valoare adăugată mare;
- Principiul componenței GO (diversitatea partenerilor).
- Principiul asocierii (Grupurile Operationale care au în componență lor grupuri de producatori sau cooperative din sectorul agricol respectiv composesorate, obști de moșneni, obști răzesești, din sectorul forestier).

Principiile de selecție vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitantilor, o mai buna utilizare a resurselor financiare și directionarea acestora in conformitate cu prioritatile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.11.3.1.8. Sume și rate de sprijin aplicabile

Cuantumul maxim al sprijinului este de până la **500.000 Euro.**

Costurile de înființare și funcționare ale GO nu vor depăși 20% din valoarea maximă a sprijinului acordat pe proiectul depus.

8.2.11.3.1.9. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.11.3.1.9.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Având în vedere caracterul inovativ al acestei sub-măsuri și lipsa unei culturi în ceea ce privește cooperarea dintre fermieri și alte entități, există riscul ca oportunitățile de finanțare să nu fie percepute corect de potențialii beneficiari. Aceasta se poate traduce în depunerea de proiecte care să nu trateze corect elementele cheie ale sub-măsurii (obiective, cheltuieli și tipuri de proiecte eligibile etc.) sau în necontractarea întregului buget alocat pe fondul interesului scăzut al beneficiarilor.

Un alt risc este generat de posibile dificultăți atât în evaluarea inițială a planurilor proiectelor cât și a progreselor în implementarea efectivă a acestora.

8.2.11.3.1.9.2. Acțiuni de reducere a riscului

Implementarea unei ample campanii de informare pentru beneficiari, prin care aceştia să fie înştiinţaţi şi consiliaţi cu privire la implementarea corectă a proiectelor şi la respectarea legislaţiei în vigoare în perioada 2014-2020.

Întarirea capacității administrative a autorităților de implementare pentru a permite evaluarea inițială a planurilor proiectelor și a implementarii corecte a acestora.

8.2.11.3.1.9.3. Evaluarea generală a măsurii

Având în vedere că această sub-măsură nu a fost implementată în perioada 2007-2013, evaluarea generală a acesteia din punct de vedere al lecțiilor invățate în perioada 2007-2013 nu este posibilă.

8.2.11.3.1.10. Informații specifice măsurii

Specificarea caracteristicilor proiectelor pilot, clustere, rețele, lanțuri scurte de aprovizionare și piețele locale

Prin proiect pilot se înțelege implementarea de noi produse, practici, procese și tehnologii în sectoarele agroalimentar și forestier, la scară mică, pentru a permite evaluarea impactului, beneficiilor și punctelor slabe înainte de implementarea la scară largă.

8.2.11.3.2. **16.1a Sprijin pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale, dezvoltarea de proiecte pilot, produse și procese**

8.2.11.3.2.1. Sub-măsură:

- 16.1a Sprijin pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale, dezvoltarea de proiecte pilot, produse și procese

8.2.11.3.2.2. Descrierea acțiunii

Sprijinul se acordă pentru a facilita cooperarea dintre actorii din sectorul pomicol, dar și între aceștia și alți actori care contribuie la îndeplinirea obiectivelor și priorităților Politicii Agricole Comune pentru a-i ajuta să depașească problemele specifice sectorului.

Obiectivul specific al sub-măsurii este de a sprijini înființarea și funcționarea **Grupurilor Operaționale (GO)** cu scopul specific de a consolida legăturile dintre sectorul pomicol și cel de cercetare-inovare. În acest scop membri GO vor întreprinde, în comun, un **proiect de cercetare-dezvoltare-inovare nou,** prin care să se adreseze anumite probleme ale fermierilor din sector, sau să se valorifice oportunitățile existente în sectorul pomicol.

Această sub-măsură vizează în mod specific acordarea de sprijin pentru implementarea PEI-AGRI, prin acordarea de ajutor financiar pentru înființarea și funcționarea GO și pentru costurile directe aferente derulării de acțiuni comune ce presupun "proiecte pilot″ (Art.35(2)(a)) sau "dezvoltarea de noi produse, practici, procese și tehnologii în sectorul pomicol″ (Art 35(2)(b)).

Dezvoltarea de noi practici și tehnologii în sectorul pomicol se adresează în principal, adaptării tehnologiilor existente la necesitățile specifice ale fermierilor din zonele/domeniile în care nu sunt folosite în prezent.

O caracteristică importantă a acestei sub-măsuri este aceea că oferă sprijin pentru costurile directe ale proiectelor pilot/de dezvoltare, care nu sunt la momentul de față sprijinite prin alte măsuri de dezvoltare rurală din PNDR 2014-2020.

Durata de implementare a unui proiect pilot / de dezvoltare este de maximum 3 ani.

Diseminarea rezultatelor obținute de către GO este obligatorie în cazul tuturor proiectelor, indiferent de rezultatul acestora și se va realiza atât prin rețeaua PEI-AGRI la nivel european cât și la nivel național – prin*RNDR* și rețeaua publică de consultanță. Beneficiarii acestei sub-măsuri au obligația de a disemina informații complete cu privire la rezultatele proiectelor, astfel încât acestea să poată fi utilizate și de alți actori interesați**, nu mai târziu de șase luni** de la finalizarea acestora. Plata finală aferentă proiectului se va acorda numai după finalizarea acestei activități.

8.2.11.3.2.3. Tipul sprijinului

Sprijin nerambursabil acordat în tranșe, conform etapelor de execuție identificate în planul proiectului.

8.2.11.3.2.4. Beneficiarii

Beneficiarii unici ai acestei sub-măsuri sunt:

- **Grupurile Operaționale (GO)**.

- GO este un parteneriat;

- GO este constituit din minim un partener din categoriile de mai jos și cel putin un/o fermier/grup de producători/ cooperativă din sectorul pomicol:

- Partener cu domeniul de activitate cercetare (de ex.: producție/procesare/ambalare fructe), corespunzator temei proiectului;

- Partener care are ca activitate principală procesarea/comercializarea fructelor provenite din sectorul pomicol sau producția de ambalaje și alte produse destinate sectorului, în concordanță cu tema proiectului.

Se poate acorda sprijin prin această sub-măsură și parteneriatelor existente, dacă indeplinesc condițiile de mai sus și daca depun exclusiv proiecte noi.

Condițiile cu privire la forma de organizare legală a beneficiarilor vor fi detaliate în cadrul național.

8.2.11.3.2.5. Cheltuieli eligibile

Cheltuielile eligibile în cadrul acestei sub-măsuri sunt limitate la:

a) cheltuieli generate în mod specific de înființarea și funcționarea GO și pot include, spre exemplu următoarele tipuri de cheltuieli:

- realizare de studii și planuri, inclusiv planul proiectului;
- activități de animare;
- cheltuieli de funcționare ale GO

b) costurile directe determinate în mod specific de activitățile incluse în planul de proiect depus de GO, inclusiv diseminarea rezultatelor.

Costurile directe vizează în principal costurile cu investițiile, însă nu sunt limitate la acestea.

Toate costurile sunt acoperite prin această sub-măsură.

În cazul în care planul proiectului include și acțiuni care sunt eligibile prin alte măsuri, costurile sunt acoperite prin sub-măsura 16.1, cu respectarea ratei maxime a ajutorului aplicabilă măsurilor respective.

Se va acorda atenție aplicării regulilor de ajutor de stat în conformitate cu regulile specifice aplicabile, dacă este cazul.

8.2.11.3.2.6. Condiții de eligibilitate

Condiții de eligibilitate:

- Solicitantul se încadrează în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul prezintă un acord de cooperare care face referire la o perioadă de funcționare cel puțin egală cu perioada pentru care se acordă finanțarea;
- Proiectul GO trebuie sa fie nou și nu în derulare sau finalizat.
- Solicitantul prezintă planul proiectului (care se încadrează în aria de cuprindere a PEI-AGRI conform prevederilor Articolului 55 din Regulamentul nr. 1305/2013) și care cuprinde în mod obligatoriu:

  - o descriere a proiectului inovator care urmează să fie dezvoltat, testat, adaptat sau implementat;

  - o descriere a rezultatelor preconizate și a contribuției la obiectivul PEI de creștere a productivității și de gestionare durabilă a resurselor;

  - o descriere a procedurilor interne pentru asigurarea transparenței în procesul de luare a deciziilor și evitarea conflictului de interese.

Continutul planului proiectului va fi detaliat în cadrul legislativ national.

8.2.11.3.2.7. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

În procesul de evaluare și de selecție a GO și a proiectelor comune propuse de acestea pentru a fi finanțate, se vor lua în considerare următoarele:

- Principiul componenței GO (diversitatea partenerilor));
- Principiul produselor de calitate (produse ecologice, scheme de calitate);
- Principiul asocierii (Grupurile Operationale care au în componența lor grupuri de producatori sau

cooperative din sectorul pomicol).

Principiile de selecție vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013urmărind să asigure tratamentul egal al solicitantilor, o mai buna utilizare a resurselor financiare și directionarea acestora in conformitate cu prioritatile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.11.3.2.8. Sume și rate de sprijin aplicabile

Cuantumul maxim al sprijinului este de până la **500.000 Euro.**

Costurile de înființare și funcționare ale GO nu vor depăși 20% din valoarea maximă a sprijinului acordat pe proiectul depus.

8.2.11.3.2.9. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.11.3.2.9.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Având în vedere caracterul inovativ al acestei sub-măsuri şi lipsa unei culturi în ceea ce privește cooperarea dintre fermieri și alte entități, există riscul ca oportunitățile de finanțare să nu fie percepute corect de potențialii beneficiari. Aceasta se poate traduce în depunerea de proiecte care să nu trateze corect elementele cheie ale sub-măsurii (obiective, cheltuieli și tipuri de proiecte eligibile etc.) sau în necontractarea întregului buget alocat pe fondul interesului scăzut al beneficiarilor.

Un alt risc este generat de posibile dificultăți atât în evaluarea inițială a planurilor proiectelor cât și a progreselor în implementarea efectivă a acestora.

8.2.11.3.2.9.2. Acțiuni de reducere a riscului

Implementarea unei ample campanii de informare pentru beneficiari, prin care aceştia să fie înştiinţaţi şi consiliaţi cu privire la implementarea corectă a proiectelor şi la respectarea legislaţiei în vigoare în perioada 2014-2020.

Întarirea capacității administrative a autorităților de implementare pentru a permite evaluarea inițială a planurilor proiectelor și a implementarii corecte a acestora.

8.2.11.3.2.9.3. Evaluarea generală a măsurii

Având în vedere că această sub-măsură nu a fost implementată în perioada 2007-2013, evaluarea generală a acesteia din punct de vedere al lecțiilor invățate în perioada 2007-2013 nu este posibilă.

8.2.11.3.2.10. Informații specifice măsurii

Specificarea caracteristicilor proiectelor pilot, clustere, rețele, lanțuri scurte de aprovizionare și piețele locale

Definiția proiectului pilot

Prin proiect pilot se înțelege implementarea de noi produse, practici, procese și tehnologii în sectorul pomicol, la scară mică, pentru a permite evaluarea impactului, beneficiilor si punctelor slabe înainte de implementarea la scară largă.

8.2.11.3.3. **16.4 Sprijin acordat pentru cooperare orizontală şi verticală între actorii din lanţul de aprovizionare**

8.2.11.3.3.1. Sub-măsură:

- 16.4 - Sprijin acordat pentru cooperare orizontală şi verticală între actorii din lanţul de aprovizionare

8.2.11.3.3.2. Descrierea acțiunii

Obiectivul acestei sub-măsuri este acela de a promova cooperarea între actorii locali, în scopul comercializării produselor agoalimentare prin intermediul lanțurilor scurte Sub-măsura nu presupune numai cooperarea dintre fermieri, procesatori, comercianţi alimentari cu amănuntul, restaurante, hoteluri şi alte forme de cazare în spațiul rural, ci şi realizarea de parteneriate cu organizații neguvernamentale şi autorităţi publice.

- Sprijinul se acordă pentru investiţii tangibile şi/sau intangibile pentru promovarea unor proiecte comune care implică cel puţin două entităţi care cooperează pentru: Crearea /dezvoltarea unui lanţ scurt de aprovizionare/piețe locale (cu produse alimentare), şi/sau
- Activităţi de promovare referitoare la crearea /dezvoltarea unui lanţ (sau lanţuri) scurt/e de aprovizionare (cu produse alimentare) şi la piața locală deservită de acest lanț/aceste lanțuri;

8.2.11.3.3.3. Tipul sprijinului

Sprijinul se va acorda în maximum două tranşe astfel:

- 70% din cuantumul maxim al sprijinului acordat, la primirea deciziei de finanțare;

- 30% din cuantumul maxim al sprijinului acordat la depunerea cererii finale de plată.

8.2.11.3.3.4. Beneficiarii

Sprijinul se va acorda pentru:

- Parteneriate constituite din minimum un partener din categoriile de mai jos şi cel putin un fermier sau un/o grup de producători/cooperativă care activează în sectorul agricol.
- Microîntreprinderi şi întreprinderi mici;
- Organizații neguvernamentale;
- Consilii locale.

- Unități școlare, sanitare, de agrement și de alimentație publică.

8.2.11.3.3.5. Cheltuieli eligibile

Cheltuielile eligibile vor fi acordate conform prevederilor Art. 35 (5) și pot cuprinde:

- Studii/planuri;
- Activități de animare;
- Costurile de funcţionare a cooperării;
- Costuri directe ale proiectelor specifice corelate cu planul proiectului;
- Costuri de promovare.

Sprijinul se acordă *pentru activităţile prevăzute pentru îndeplinirea obiectivelor din cadrul planului proiectului.*

8.2.11.3.3.6. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul se încadrează în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul prezintă un acord de cooperare care face referire la o perioadă de funcționare cel puțin egală cu perioada pentru care se acordă finanțarea;
- Solicitantul prezintă un studiu/plan, inclusiv studii de fezabilitate tehnică/economică privitor la conceptul de proiect privind lanțul scurt de aprovizionare;
- Solicitantul prezintă un concept de marketing adaptat la piața locală și un plan privind activitățile de promovare propuse.

8.2.11.3.3.7. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

Proiectele comune propuse în cadrul aceste sub-măsuri vor fi selectate pe bază de cereri de proiecte. Criteriile de selecție a proiectelor vor urmări următoarele principii:

- Principiul reprezentativității cooperării, respectiv numărul de parteneri implicați;
- Principiul structurii parteneriatului parteneriatele care au in componenta atât entități private cât și publice);

- Principiul valorii adăugate (parteneriatele care produc si comercializeaza produse cu valoare adăugată mare - ecologice, care participă la scheme de calitate etc.);

Principiile de selecţie vor fi detaliate în legislaţia naţională subsecventă şi vor avea în vedere prevederile art. 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitantilor, o mai buna utilizare a resurselor financiare şi directionarea acestora in conformitate cu prioritatile Uniunii în materie de dezvoltare rurală.

8.2.11.3.3.8. Sume și rate de sprijin aplicabile

Ponderea sprijinului nerambursabil va fi de **100% din totalul cheltuielilor eligibile**

Cuantumul maxim al sprijinului este de până la **100.000 Euro.**

Costurile de funcţionare a cooperării nu vor depăși 20% din valoarea maximă a sprijinului acordat pe proiectul depus.

8.2.11.3.3.9. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.11.3.3.9.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Având în vedere caracterul inovativ al acestei sub-măsuri și lipsa unei culturi în ceea ce privește cooperarea dintre fermieri și alte entități, există riscul ca oportunitățile de finanțare să nu fie percepute corect de potențialii beneficiari. Aceasta se poate traduce în depunerea de proiecte care să nu trateze corect elementele cheie ale sub-măsurii (obiective, cheltuieli și tipuri de proiecte eligibile etc.) sau în necontractarea întregului buget alocat pe fondul interesului scăzut al beneficiarilor.

Un alt risc este generat de posibile dificultăți atât în evaluarea inițială a planurilor proiectelor cât și a progreselor în implementarea efectivă a acestora.

8.2.11.3.3.9.2. Acțiuni de reducere a riscului

Implementarea unei ample campanii de informare pentru beneficiari, prin care aceştia să fie înştiinţaţi şi consiliaţi cu privire la implementarea corectă a proiectelor şi la respectarea legislaţiei în vigoare în perioada 2014-2020.

Întarirea capacității administrative a autorităților de implementare pentru a permite evaluarea inițială a planurilor proiectelor și a implementarii corecte a acestora.

8.2.11.3.3.9.3. Evaluarea generală a măsurii

Având în vedere că această sub-măsură nu a fost implementată în perioada 2007-2013, evaluarea generală a acesteia din punct de vedere al lecțiilor invățate în perioada 2007-2013 nu este posibilă.

8.2.11.3.3.10. Informații specifice măsurii

Specificarea caracteristicilor proiectelor pilot, clustere, rețele, lanțuri scurte de aprovizionare și piețele locale

Prin lanț scurt se înțelege acea configurație a lanțului alimentar care nu implică mai mult de un intermediar între producrmediai consumator, iar raza de comercializare a produselor nu depășește 85 km în raport cu exploatația de origine a produsului.

Prin piață locală se înțelege infrastructura de comercializare ce deservește exclusiv produsele comercializate printr-un lanț scurt.

Prin intermediar se înțelege acea entitate care achiziționează produsul de la fermier în scopul comercializării. Procesatorul nu este considerat intermediar doar dacă procesează materia primă proprie sau procesarea reprezintă o acțiune de prestare de servicii către fermier, cel din urmă deținând controlul asupra produsului și condițiilor de comercializare (ex.: stabilirea prețului).

Acțiunile de promovare a lanțurilor scurte/piețelor locale sunt eligibile doar dacă vizează produse comercializate prin intermediul lanțului scurt/pieței locale.

8.2.11.3.4. **16.4a Sprijin pentru cooperarea orizontală și verticală între actorii din lanțul de aprovizionare**

8.2.11.3.4.1. Sub-măsură:

- 16.4a - Sprijin pentru cooperarea orizontală și verticală între actorii din lanțul de aprovizionare

8.2.11.3.4.2. Descrierea acțiunii

Obiectivul acestei sub-măsuri este acela de a promova cooperarea între actorii locali, în scopul comercializării fructelor și produselor din fructe printr-un lanț scurt.

Prin aceasta sub-măsură se va sprijini crearea lanțurilor alimentare scurte prin facilitarea cooperarii în cadrul sectorului pomicol, inclusiv prin dezvoltarea de piețe locale pentru comercializarea produselor prin intermediul lanțului scurt.

Sprijinul se acordă pentru investiţii tangibile şi/sau intangibile pentru promovarea unor proiecte comune care implică cel puţin două entităţi care cooperează pentru:

- Crearea /dezvoltarea unui lanţ scurt de aprovizionare/piețe locale (cu produse rezultate din sectorul pomicol);
- Activităţi de promovare referitoare la crearea /dezvoltarea unui lanţ (sau lanţuri) scurt/e de aprovizionare (cu produse rezultate din sectorul pomicol) şi la piața locală deservită de acest lanț/aceste lanțuri;

8.2.11.3.4.3. Tipul sprijinului

Sprijin nerambursabil acordat în maximum două tranşe astfel:

- 70% din cuantumul maxim al sprijinului acordat, la primirea deciziei de finanțare;

- 30% din cuantumul maxim al sprijinului acordat la depunerea cererii finale de plată.

8.2.11.3.4.4. Beneficiarii

- Sprijinul se va acorda parteneriatelor constituite din minim un partener din categoriile de mai jos și cel putin un fermier sau un/o grup de producători/cooperativă care activează în sectorul pomicol:
- Microîntreprinderi și întreprinderi mici

- Organizații neguvernamentale înregistrate conform legislației naționale;
- Consilii locale;
- Unități școlare, sanitare, de agrement și de alimentație publică.

8.2.11.3.4.5. Cheltuieli eligibile

Cheltuielile eligibile vor fi acordate conform prevederilor Art. 35 (5) și pot cuprinde:

- Studii/planuri;
- Activități de animare;
- Costurile de funcţionare a cooperării;
- Costuri directe ale proiectelor specifice corelate cu planul proiectului;
- Costuri de de promovare

Sprijinul se acordă pentru activităţile prevăzute pentru îndeplinirea obiectivelor din cadrul planului proiectului.

8.2.11.3.4.6. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul se încadrează în categoria beneficiarilor eligibili;
- Solicitantul prezintă un acord de cooperare care face referire la o perioadă de funcționare cel puțin egală cu perioada pentru care se acordă finanțarea;
- Solicitantul prezintă un studiu/plan, inclusiv studii de fezabilitate tehnică/economică privitor la conceptul de proiect privind lanțul scurt de aprovizionare;
- Solicitantul prezintă un concept de marketing adaptat la piața locală și un plan privind activitățile de promovare propuse;
- Fermierii au domiciliul într-una din unitățile administrativ teritoriale prezente în anexa II și activează în sectorul pomicol;
- Membri grupurilor de producători/cooperativelor au domiciliul/sediul social în unitățile administrativ teritoriale prezente în anexa II și activează în sectorul pomicol;

8.2.11.3.4.7. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

Criteriile de selecție a proiectelor vor urmări următoarele principii:

- Principiul reprezentativității cooperării, respectiv numărul de parteneri implicați;
- Principiul structurii parteneriatului (parteneriatele care au în componență atât entități private cât și publice);
- Principiul valorii adăugate (parteneriatele care produc și comercializează produse cu valoare adăugată mare - ecologice, care participă la scheme de calitate etc.)

Principiile de selecție vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013urmărind să asigure tratamentul egal al solicitantilor, o mai buna utilizare a resurselor financiare și directionarea acestora in conformitate cu prioritatile Uniunii în materie de dezvoltare rurală. De analizat specificitate montana

8.2.11.3.4.8. Sume și rate de sprijin aplicabile

Ponderea sprijinului nerambursabil va fi de **100% din totalul cheltuielilor eligibile.**

Cuantumul maxim al sprijinului este de până la **100.000 Euro.**

Costurile de funcționare a cooperării nu vor depăși 20% din valoarea maximă a sprijinului acordat pe proiectul depus.

8.2.11.3.4.9. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.11.3.4.9.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Având în vedere caracterul inovativ al acestei sub-măsuri și lipsa unei culturi în ceea ce privește cooperarea dintre fermieri și alte entități, există riscul ca oportunitățile de finanțare să nu fie percepute corect de potențialii beneficiari. Aceasta se poate traduce în depunerea de proiecte care să nu trateze corect elementele cheie ale sub-măsurii (obiective, cheltuieli și tipuri de proiecte eligibile etc.) sau în necontractarea întregului buget alocat pe fondul interesului scăzut al beneficiarilor.

Un alt risc este generat de posibile dificultăți atât în evaluarea inițială a planurilor proiectelor cât și a progreselor în implementarea efectivă a acestora.

8.2.11.3.4.9.2. Acțiuni de reducere a riscului

Implementarea unei ample campanii de informare pentru beneficiari, prin care aceştia să fie înştiinţaţi şi

consiliaţi cu privire la implementarea corectă a proiectelor şi la respectarea legislaţiei în vigoare în perioada 2014-2020.

Întarirea capacității administrative a autorităților de implementare pentru a permite evaluarea inițială a planurilor proiectelor și a implementarii corecte a acestora.

8.2.11.3.4.9.3. Evaluarea generală a măsurii

Având în vedere că această sub-măsură nu a fost implementată în perioada 2007-2013, evaluarea generală a acesteia din punct de vedere al lecțiilor invățate în perioada 2007-2013 nu este posibilă.

8.2.11.3.4.10. Informații specifice măsurii

Specificarea caracteristicilor proiectelor pilot, clustere, rețele, lanțuri scurte de aprovizionare și piețele locale

Definiție lanț scurt

Prin lanț scurt se înțelege acea configurație a lanțului alimentar care nu implică mai mult de un intermediar între producător și consumator, iar raza de comercializare a produselor nu depășește 85 km în raport cu exploatația de origine a produsului.

Definiție piață locală

Prin piață locală se înțelege infrastructura de comercializarece deservește exclusiv produsele comercializate printr-un lanț scurt.

Definiție intermediar

Prin intermediar se înțelege acea entitate care achiziționează produsul de la fermier în scopul comercializării. Procesatorul nu este considerat intermediar doar dacă procesează materia primă proprie sau procesarea reprezintă o acțiune de prestare de servicii către fermier, cel din urmă deținând controlul asupra produsului și condițiilor de comercializare (ex.: stabilirea prețului).

Acțiunile de promovare a lanțurilor scurte/piețelor locale sunt eligibile doar dacă vizează produse comercializate prin intermediul lanțului scurt/pieței locale.

8.2.11.4. Alte specificații importante relevante pentru întelegerea și implementarea măsurii

Este posibil ca beneficiarul, pe parcursul implementării proiectului, să realizeze că ideea în curs de

testare/dezvoltare nu generează rezultatele preconizate și că se impune stoparea sau ajustarea proiectului.

- În cazul în care rezultatele intermediare indică faptul că planul inițial al proiectului poate fi ajustat în conformitate cu obiectivele proiectului, atunci se poate conveni asupra ajustării planului proiectului și asupra continuării finanțării, în limitele bugetului inițial al proiectului.
- În cazul în care proiectul trebuie stopat, din cauza nerespectarii planului proiectului, atunci toate costurile înregistrate până la acel moment vor fi rambursate. În cazul în care GO a respectat planul stabilit al proiectului, atunci nu vor exista consecințe financiare pentru beneficiar – cu excepția investițiilor în infrastructură/ capacități de producție și procesare, care vor fi rambursate.

8.2.12. M17 – Gestionarea riscurilor (art 36)

8.2.12.1. Baza legală

Art. 36, alin1, lit b) şi art. 38 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 *al Parlamentului European şi al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului*

Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime

Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 215/2014 *al Comisiei de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1303/2013*

Regulamentul delegat (UE) nr. 480/2014 al Comisiei *de completare a Regulamentului (UE) nr. 1303/2013*

8.2.12.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv logica intervenției și contribuția la DI și obiectivele transversale

Producția agricolă este profund dependentă de schimbările climatice, situație care impune facilitarea accesului fermierilor la fonduri prin intermediul cărora să-și compenseze parțial pierderile rezultate în urma dezastrelor naturale sau altor fenomene nefavorabile și care să le permită refacerea activelor fizice deteriorate, cât și garantarea unei siguranțe a veniturilor. Astfel de scheme de gestionare a riscurilor trebuie să poată acoperi, pe lângă daunele provocate de către fenomenele climatice nefavorabile (inundații, secetă, eroziuni ale solului etc.), și pe cele cauzate de boli ale animalelor și plantelor, infestări cu organisme dăunătoare și incidente de mediu (deversări de deșeuri toxice etc.), oferind o protecție de ansamblu fermierilor care se confruntă cu întreruperi ale activității și/sau pierderi ale producției din cauza unor astfel de incidente.

Intervenția măsurii și implicit a sub-măsurii alese este orientată către stimularea implicării fermierilor în scheme de prevenire și gestionare a riscurilor prin intermediul fondurilor mutuale pentru agricultură.

Definiții

Fond mutual – sistem acreditat de către autoritatea competentă în conformitate cu legislația națională și care permite fermierilor afiliați să adere la acesta și să încheie o asigurare, prin care fermierii afiliați afectați de pierderi economice cauzate de fenomene climatice nefavorabile, manifestarea unei boli a animalelor sau a plantelor sau de un incident de mediu beneficiază de plăți compensatorii din partea acestui sistem;

Pierderi economice – orice cheltuieli suplimentare suportate de un fermier drept rezultat al unor măsuri excepționale întreprinse de acesta cu scopul reducerii aprovizionării pieței în cauză sau orice pierdere

substanțială care afectează producția;

Fenomene climatice nefavorabile – fenomene meteorologice, cum sunt înghețul în timpul iernii, inundațiile sau seceta, care pot fi asimilate unor dezastre naturale;

Boli ale animalelor – boli specificate în lista de boli ale animalelor stabilită de Organizația Mondială pentru Sănătatea Animalelor sau în Anexa la Decizia Consiliului (CE) 470/2009, cu excepția celor care fac obiectul despăgubirilor prin Hotărârea Guvernului nr. 1214/2009;

Infestare cu dăunători - apariția uneia sau mai multor specii de dăunători într-o zonă sau locație unde numărul și impactul acestora sunt în prezent sau au potențial să atingă un nivel intolerabil;

Incident de mediu – apariție specifică a poluării, a contaminării sau a degradării în calitatea mediului legate de un eveniment specific și cu o extindere geografică limitată. Acesta nu acoperă riscurile generale de mediu care nu sunt legate de un eveniment specific, cum ar fi schimbările climatice sau poluarea atmosferei;

Dezastru natural – eveniment spontan de natură biotică sau abiotică care generează tulburări importante ale sistemelor de producție agricolă și/sau forestiere, în cele din urmă provocând pagube economice importante pentru sectoarele agricole sau forestiere.

Situația curentă

Riscuri. Deoarece în prezent, fermierii sunt expuși la creșterea riscurilor economice și de mediu ca o consecință a schimbărilor climatice, punerea în aplicare a unei practici eficiente de gestionare a riscurilor și măsurile de sprijin ulterioare, este o necesitate.

Sectorul agricol este în general expus la următoarele categorii de riscuri:

1. fenomene meteorologice nefavorabile, cum ar fi grindină, furtuni, vânturi puternice, ploi excesive sau secetă, expunerea la căldură sau frig excesiv și variații extreme de temperatură înaltă și scăzută - **[riscuri climatice]**
2. boli și probleme sanitare care afectează plantele și animale - **[risc sanitar]**
3. incidente de mediu/poluare care pot afecta atât plantele, cât și animalele - **[risc de mediu**]

În România, riscul climatic are unul dintre cele mai ridicate niveluri dintre statele UE, expunând fermierii la o frecvență crescută de șocuri climatice, cu pierderi de productivitate de 30% care afectează aproape toate regiunile țării. Având o medie anuală de una până la trei culturi afectate de șocurile climatice, pentru toate regiunile în perioada 1990-2012, cel mai mare număr de evenimente a fost înregistrat în special în regiunile de Sud-Est, Sud-Muntenia, București-Ilfov și regiunile Sud-Vest Oltenia (de exemplu, o medie de 8 evenimente au afectat producția de porumb în unele părți ale regiunii Sud Muntenia).[1]

Focare de boli epidemice în rândul culturilor și animalelor au existat local în ultimii ani în România, generând pierderi la nivelul exploatațiilor agricole. Chiar dacă **riscul sanitar** încă ar putea reprezenta o amenințare pentru veniturile fermierilor, date fiind bolile endemice încă existente, nivelul generic al acestuia a fost redus considerabil în ultimii ani, atât prin punerea în aplicare de reglementări sanitare și fito-sanitare (SFS) susținute, cât și prin educarea fermierilor pentru adoptarea de măsuri de prevenire.

Incidentele de mediu au o frecvență rară și o zonă limitată de impact, prin urmare **riscul de incidente de mediu** este generic redus la nivel de țară. Cu toate acestea, pentru regiuni sau zone specifice, un risc mai

mare ar putea fi evaluat dată fiind proximitatea față de exploatările industriale.

Zone de incidență. Suprafața agricolă utlizată din România acoperă, în total, 13,3 milioane de hectare (ha)[2] împărțite în:

- 8,3 milioane ha de teren arabil
- 4,5 milioane ha de pășuni și fânețe
- 0.3 milioane ha culturi permanente
- 0.2 milioane ha grădini familiale.

În funcție de mărime, exploatațiile agricole din România sunt împărțite în două mari categorii:

- un număr limitat de exploatații agricole de medii și mari dimensiuni (între 5-100 ha și mai mult de 100 ha), reprezentând mai mult de 70% din suprafața agricolă totală;
- un număr foarte mare de ferme foarte mici (mai puțin de 5 ha) care acoperă restul suprafeței agricole.

Opțiunile curente de diminuare a riscurilor. În contextul de mai sus, suprafața totală asigurată pe piața privată (valori aferente 2011-2012 - 2,8 milioane ha) a reprezentat 34% din totalul terenului arabil din țară, adunând un total de prime brute subscrise de aproximativ 19 milioane EUR. În plus, mai mult de 80% din instrumentele de asigurări agricole, în ceea ce privește suprafața asigurată, au fost emise pentru exploatațiile agricole mari și asociațiile agricole, restul de 20% fiind deținute de "micii" fermieri (exploatații sub 10 ha)[3].

Pe de altă parte, portofoliul de asigurări al asigurătorilor privați locali nu acoperă toate riscurile, neacoperind **riscurile climatice catastrofale** precum seceta, inundațiile din revărsare de râuri sau alte cursuri de apă, ploile persistente și excesive, temperaturile extrem de scăzute sub limita biologică de rezistență a plantelor, sau riscurile sistemice similare.

Nevoi. Se previzionează că schimbările climatice vor avea un impact ridicat asupra agriculturii românești pe termen mediu și lung. Facilitarea accesului fermierilor la fonduri care să le compenseze pierderile suferite ca urmare a unor calamități naturale sau alte fenomene nefavorabile, pentru a permite recuperarea activelor de producție, este o necesitate din punct de vedere al asigurării eficienței măsurilor de gestionare a riscurilor.

Deoarece industria de asigurări private în prezent nu acoperă suficient (sau chiar deloc) toate riscurile potențiale care afectează producția și activitatea agricolă a fermierilor, politica de gestionare a riscurilor agricole trebuie **să creeze și să definească cadrul de reglementare, sisteme adecvate de prevenire și de gestionare a riscurilor, cât și aranjamentele instituționale complementare pentru a atenua și a oferi acoperire pentru riscurile climatice nefavorabile** (de ex. secetă, inundații, precipitații persistente, îngheț în timpul iernii etc), **riscurile sanitare** și **riscurile de incidente de mediu**, riscuri ale unor evenimente care cauzează prejudicii semnificative pentru fermieri.

Reglementările naționale referitoare la acreditarea și funcționarea fondurilor mutuale vor impune un procent minim specific din suprafața agricolă totală a României (inclusiv echivalent UVM) pentru totalul suprafețelor deținute de către membrii unui fond mutual. Procentul de acoperire necesar minim trebuie să aibă în vedere o dispersie a riscului între fermierii din regiuni care statistic nu au o probabilitate mare de a fi

afectate de un eveniment nefavorabil, toate în același timp.

Rezultate așteptate

Rezultatele măsurii sunt orientate către a stimula fermierii să adere la fonduri mutuale pentru a acoperi riscurile climatice, sanitare și de mediu, precum și în același timp către implementarea de măsuri de prevenire a riscurilor prin adaptarea producției și metodelor de exploatare pentru a preveni pe cât de mult posibil pierderile cauzate de fenomenele naturale nefavorabile sau incidentele de mediu.

Rezultatele implementării măsurii vor fi evaluate prin **numărul de fermieri care participă la fondurile mutuale.**

Contribuția la domeniile de intervenție

DI 3B – *Sprijinirea gestionării și prevenirii riscurilor la nivelul exploatațiilor*

Producția agricolă este profund dependentă de schimbările climatice, situație care impune facilitarea accesului fermierilor la fonduri prin intermediul cărora să-și compenseze parțial pierderile rezultate în urma dezastrelor naturale sau altor fenomene nefavorabile și care să le permită refacerea activelor fizice deteriorate, cât și garantarea unei siguranțe a veniturilor. Astfel de scheme de gestionare a riscurilor trebuie să poată acoperi, pe lângă daunele provocate de către fenomenele climatice nefavorabile și pe cele cauzate de boli ale animalelor și plantelor, infestări cu organisme dăunătoare și incidente de mediu, oferind o protecție de ansamblu fermierilor care se confruntă cu întreruperi ale activității și/sau pierderi ale producției din cauza unor astfel de incidente.

Sub-măsura 17.2 are rolul de a sprijini fermierii să-și stabilizeze activitatea și producția prin primirea de compensații financiare pentru pierderile economice cauzate de fenomenele menționate mai sus. Cadrul care va permite compensarea fermierilor se bazează pe crearea de fonduri mutuale pentru agricultură la care fermierii vor adera, fonduri care îi vor compensa pentru pierderile cauzate de fenomenele nefavorabile menționate.

Contribuție la obiectivele transversale

Măsura contribuie la obiectivele transversale privind ***clima*** și ***mediul*** prin:

- facilitarea dezvoltării unor modele de analiză a riscurilor și a procedurilor aferente pentru evaluarea și gestionarea riscurilor schimbărilor climatice;
- stabilirea sau modificarea schemelor de asigurare și de compensare a riscurilor actuale;
- punerea în aplicare a unor sisteme de compensare în funcție de riscurile din anumite regiuni ale țării;
- implementarea culturilor rezistente la schimbările climatice, împreună cu practicile agricole corespunzătoare, ca premise pentru primirea de compensații prin intermediul sistemelor de asigurări de risc.

Politica de prevenire și gestionare a riscurilor va fi de asemenea însoțită de acțiuni de formare profesională și de dobândire de competențe și acțiuni de informare, toate grupate ca activități de transfer de cunoștințe și acțiuni de informare (Măsura 1 – Art. 14)..

[1] Evaluarea politicii curente de gestionarea a riscului în agricultură din România, Raport al Băncii Mondiale – 27 noiembrie 2013

[2] Date ale Institutului Național de Statistica pentru anul RGA 2010

[3] Evaluarea politicii curente de gestionarea a riscului în agricultură din România, Raport al Băncii Mondiale – 27 noiembrie 2013

8.2.12.3. Domeniul de aplicare, nivelul de sprijin, precum și alte informații (defalcate pe sub-măsuri și tip de operațiuni)

8.2.12.3.1. **17.2 Fonduri Mutuale**

8.2.12.3.1.1. Sub-măsură:

- 17.2 - Fonduri Mutuale

8.2.12.3.1.2. Descrierea acțiunii

Prezenta **Măsură** are rolul de a sprijini fermierii să-și stabilizeze activitatea și producția prin primirea de compensații financiare pentru pierderile economice cauzate de către fenomenele climatice nefavorabile, bolile animalelor și ale plantelor, infestările cu dăunători și pentru incidente de mediu. Cadrul care va permite compensarea fermierilor se bazează pe crearea de fonduri mutuale pentru agricultură la care fermierii vor adera, fonduri care îi vor compensa pentru pierderile cauzate de fenomenele nefavorabile menționate.

Prin intermediul măsurii vor fi sprijinite următoarele activități:

- compensarea fermierilor prin intermediul fondurilor mutuale pentru agricultură, pentru pierderile economice înregistrate de aceștia în urma unor evenimente nefavorabile;
- sprijin financiar acordat pentru înființarea fondurilor mutuale pentru agricultură.

8.2.12.3.1.3. Tipul sprijinului

a. Contribuții financiare acordate fondurilor mutuale pentru compensațiile financiare plătite fermierilor pentru pierderile economice cauzate de fenomene meteorologice nefavorabile sau de manifestarea unei boli a animalelor sau plantelor sau de organisme dăunătoare sau de un incident de mediu;
b. Contribuții financiare pentru cheltuielile administrative aferente creării fondurilor mutuale, alocate

într-un mod degresiv pe o perioadă de maximum trei ani;

c. Contribuții financiare pentru dobânzile aferente împrumuturilor comerciale contractate de fondurile mutuale, cu scopul de a plăti compensații financiare fermierilor în situații de criză.

8.2.12.3.1.4. Trimiteri către alte legi

Regulamentul nr. 73/2009/UE al Consiliului din 19 ianuarie 2009

Regulamentul nr. 1306/2013/UE al Parlamentului European Și al Consiliului din 17 decembrie 2013

Regulamentul nr. 1307/2013/UE al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013

Regulamentul nr. 1310/2013/UE al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013

Regulamentul 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013

Hotărârea Guvernului nr. 1214/2009.

Hotărârea Guvernului nr. 563/2007

8.2.12.3.1.5. Beneficiarii

Beneficiari direcți:

- **Fonduri mutuale** pentru agricultură constituite şi acreditate de către autoritatea competentă în conformitate cu legislația națională.

Beneficiari indirecți:

- **Fermierii activi** în sensul definiției art. 9 din Regulamentul nr 1307/2013, care au subscris la fonduri mutuale pentru agricultură, în sensul definiției din prezenta măsura și în conformitate cu legislația națională.

8.2.12.3.1.6. Cheltuieli eligibile

Cheltuielile eligibile ale fondurilor mutuale finanțate din fonduri publice în conformitate cu reglementările prezentei măsuri sunt grupate în trei categorii:

i. Compensații financiare plătite fermierilor pentru pierderile economice cauzate de fenomene

meteorologice nefavorabile sau de manifestarea unei boli a animalelor sau plantelor sau de infestare cu dăunători sau un incident de mediu

ii. Cheltuielile administrative aferente creării fondurilor mutuale repartizate pe o perioadă de maximum trei ani într-un mod degresiv

iii. Dobânzile plătite pentru împrumuturile comerciale contractate de fondul mutual cu scopul de a plăti compensații financiare fermierilor în caz de criză.

Nu sunt eligibile cheltuielile legate de reasigurarea fondurilor mutuale, precum nici contribuţiile la capitalul social iniţial al fondurillor.

8.2.12.3.1.7. Condiții de eligibilitate

Condiții privind eligibilitatea Fondurilor Mutuale

- Fondurile mutuale trebuie să fie acreditate în conformitate cu legislația națională. În acest sens, MADR şi celelalte autorități de reglementare implicate vor asigura conformitatea cadrului legislativ național de reglementare a fondurilor mutuale cu reglementările CE în acest domeniu.
- Fondurile mutuale trebuie să urmeze o politică transparentă în ceea ce privește plățile vărsate în fond și sumele retrase din acesta;
- Fondurile mutuale trebuie să prevadă norme clare privind atribuirea responsabilităților legate de eventualele datorii realizate;
- Fondurile mutuale trebuie să aibă capitalul social inițial format exclusiv din cotizațiile fermierilor înscriși în fond; nu se va face nicio contribuție financiară din fonduri publice la capitalul subscris inițial.

Condiții privind eligibilitatea compensațiilor acordate fermierilor de către fondurile mutuale:

- Producerea fenomenului care dă naştere dreptului la plata compensaţiei trebuie recunoscută oficial de către autoritatea competentă conform legislației naţionale aplicabile;
- Beneficiarul compensației trebuie să fie membru al fondului mutual;
- Beneficiarul compensației trebuie să fie fermier activ în sensul Regulamentului nr. 1307/2013;
- Pierderea producției pentru care se acordă despăgubirea trebuie să fie cauzată de unul din evenimentele stabilite în cadrul măsurii;
- Pierderea producției pentru care se acordă despăgubirea trebuie fie de minimum 30% din producţia medie anuală a fermierului în perioada de trei ani imediat anterioară sau într-o perioadă medie de trei ani bazată pe perioada imediat anterioară de cinci ani, excluzând valoarile minime şi maxime.
- În cazul compensaţiilor acordate pentru boli ale animalelor şi plantelor şi infestarea cu dăunători, fermierul trebuie să fi adoptat măsurile preventive şi/sau de reducere a efectelor evenimentului prevăzute de legislația în vigoare.

Sistemul de acordare a despagubirilor stabilit în procedurile fondurilor mutuale va prevedea penalizări în

caz de neglijenţă din partea fermierilor.

8.2.12.3.1.8. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

Chiar dacă regula generală este ca, pentru selectarea proiectelor, să fie stabilite criteriile de selecție, măsurile legate de gestionarea riscurilor sunt exceptate de la această cerință, în scopul de a promova participarea cât mai largă a fermierilor la sisteme de gestionare a riscului și de a crea o masă critică suficientă pentru ca aceste instrumente să funcționeze eficient.

8.2.12.3.1.9. Sume și rate de sprijin aplicabile

Sprijinul acordat în cadrul acestei măsuri va fi de maximum **65% din cheltuielile eligibile.**

8.2.12.3.1.10. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.12.3.1.10.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Principalele riscuri în implementarea prezentei măsuri sunt legate de următoarele aspecte:

a. Solicitările de plată incorecte

Solicitările de plată incorecte din partea beneficiarilor (fonduri mutuale) pot influența rezultatele obținute în urma implementării acestei măsuri.

b. Lipsa informațiilor statistice detaliate disponibile la nivelul exploatației agricole

Lipsa de informații statistice detaliate cu privire la evoluția istorică a valorilor de producție ale fermierilor poate conduce la dificultăți în verificarea îndeplinirii condiției privind pierderea de minimum 30% a producției în vederea acordării compensației si, astfel, poate limita accesul fondurilor mutuale la contribuțiile din fonduri publice. Fondul mutual poate întâmpina dificultăți în a justifica Agenției de Plăți faptul că pierderile suferite de către fermieri depășesc 30% din producția medie anuală individuală a acestora calculată ca medie anuală pe o perioadă imdeiat anterioară de trei ani sau ca o medie de trei ani bazată pe o perioadă imediat anterioară de cinci ani, excluzând cele mai mari și cele mai mici valori anuale.

8.2.12.3.1.10.2. Acțiuni de reducere a riscului

a. Procesarea solicitărilor de plată

Se vor defini de către Agenția de Plăți proceduri detaliate pentru procesarea solicitărilor de plată primite din partea fondurilor mutuale, precum şi proceduri pentru prevenirea şi detectarea posibilelor nereguli, greşeli sau tentative de fraudă.

Mai mult, Agenția de Plăți va efectua validări specifice:

(a1) cu privire la eligibilitatea efectivă a fermierilor pentru a beneficia de sprijin în conformitate cu Art. 36(2) al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013[1];
(a2) se vor controla cererile de plată depuse de către fondurile mutuale conform Art. 36(1)(b) al Regulamentului (UE) Nr 1305/2013, cu privire la plata efectivă în totalitate a compensației către fermierii afiliați in conformitate cu Art. 36(3) al Regulamentului menționat.

Aceste validări vor fi efectuate prin verificări administrative şi/ sau prin verificări la fața locului.

b. Colectarea informațiilor statistice detaliate disponibile la nivelul exploatației agricole și surse de date alternative

Lipsa de date de producție relevante poate fi compensată prin utilizarea datelor statistice oficiale privind producțiile medii (publicate de către Institutul Național de Statistică) pentru fiecare sector agricol şi regiune specifică, în sensul dispozițiilor de dezvoltare rurală privind fondurile mutuale.

În plus, Agenția de Plăti va defini cerințe de raportare regulată pentru fondurile mutuale, cu privire la date referitoare la activitatea membrilor lor (de exemplu, sectorul agricol specific şi regiunea, tipul de producție, volumele de producție, dimensiunea impactului cauzat de fenomenele nefavorabile, volumul pierderilor, valoarea compensațiilor acordate fermierilor etc). Astfel, anterior solicitării sprijinului, fondurile mutuale vor prezenta procedurile de colectare a datelor cu privire la valorile anuale de producție ale fermierilor. Implicit, fondurile mutuale vor prezenta de asemenea, metodele şi procedurile de evaluare a pierderilor suferite de fermieri. În acest sens, fondurile mutuale îşi vor asuma răspunderea în ceea ce priveşte conformitatea şi corectitudinea tuturor informațiilor furnizate către MADR sau, după caz, agenţia de plăţi (având în vedere inclusiv evitarea supra-compensării fermierilor pentru același eveniment nefavorabil).

[1] Art. 36(2) În sensul prezentului articol, "fermier" înseamnă fermier activ în înțelesul articolului 9 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013.

8.2.12.3.1.10.3. Evaluarea generală a măsurii

În urma analizei realizate de autoritatea de management şi agenția de plăți se poate concluziona că se asigură verificabilitatea şi controlul măsurii, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale

Uniunii Europene.

8.2.12.3.1.11. Informații specifice măsurii

Descrierea mecanismelor care să asigure că nu are loc o supracompensare

Prin măsură se urmăreşte contribuţia la plata despăgubirilor pentru riscurile neacoperite de către societăţile de asigurări. Totodată, pentru asigurarea complementarităţii cu programele de despăgubiri acordate din fonduri naţionale şi europene pentru boli ale animalelor, în cadrul acestei măsuri sunt eligibile pentru plata despăgubirilor bolile animalelor cu excepţia celor care fac obiectul despăgubirilor din alte fonduri naţionale sau europene.

În cadrul procesului de verificare în vederea acreditării, MADR va verifica existenţa, la nivelul fondurilor mutuale, a procedurilor privind evitarea supra-compensării fermierilor în cazul despăgubirii și din alte surse (de exemplu asigurări private).

[Fonduri mutuale pentru fenomene meteorologice adverse, bolile plantelor și animalelor, infestări parazitare și de incidente de mediu] Principii pentru acorduri de finanțare, constituirea și gestionarea fondurilor mutuale

a) **Lista fenomenelor adverse care dau dreptul la plata despăgubitilor.** Cheltuielile eligibile ale fondurilor mutuale sunt legate exclusiv de compensațiile acordate fermierilor conform art. 38(3) par. 2 şi 38 (4), pentru a acoperi pierderi generate de:

- fenomene meteorologice nefavorabile, respectiv seceta, îngheţul din timpul iernii și inundaţiile;
- boli ale animalelor stabilite de Organizaţia Mondială pentru Sănătatea Animalelor sau în Anexa la Decizia Consiliului (CE) 470/2009, cu excepţia celor care fac obiectul despăgubirilor din alte fonduri naţionale sau europene;
- organisme de carantină dăunătoare plantelor;
- măsuri adoptate conform legislației fitosanitare în vigoare în scopul eradicării și prevenirii răspândirii organismelor de carantină dăunătoare plantelor;
- incidente de mediu.

Lista și definițiile detaliate ale fiecărui astfel de eveniment, a procedurilor de recunoaștere și de notificare aferente se vor defini în conformitate cu regulamentele CE și legislația națională de către MADR.

b) **Criteriile de evaluare a evenimentelor care pot genera plăți compensatorii**:

- Plata despăgubirilor se acordă exclusiv pentru evenimentele reglementate prin fisa măsurii. În acest scop, producerea evenimentelor şi delimitarea zonelor afectate trebuie recunoscute oficial de către autoritatea competentă conform legislației naționale.
- Pentru constatarea pagubelor, în baza legislaţiei interne vor fi constituite comisii de specialitate la nivel județean.

c) **Metodele de calcul pentru determinarea costurilor suplimentare** care constituie pierderi economice vor fi stabilite prin legislația națională, urmând a face obiectul acordurilor încheiate cu fondurile mutuale sprijinite.

d) **Calculul cheltuielilor administrative.** Cheltuielile administrative aferente creării fondului mutual sunt acele cheltuieli efectuate pentru a permite fondului mutual să fie operațional şi să-şi desfăşoare activitatea conform statutului. Cheltuielile administrative aferente creării fondului mutual eligibile pentru compensații financiare sunt toate cheltuielile ocazionate de înființarea şi funcționarea fondului, cu excepția:

- cheltuielilor pentru achiziţia de imobile şi a amortizarii acestora;
- impozitelor şi taxelor datorate bugetului local sau de stat (altele decât cele aferente cheltuielilor de personal şi a cheltuielilor necesare pentru înfiinţare);
- provizioanelor;
- cheltuielilor excepționale;
- amenzilor şi penalităților financiare;
- cheltuielilor pentru acțiunile în contencios;
- taxei pe valoarea adăugată, cu excepţia celei nedeductibile.

Pentru a putea fi eligibil pentru sprijin financiar din fonduri publice, fiecare fond mutual va prezenta **situații financiare anuale auditate independent**, în care se vor detalia separat cheltuielile administrative aferente creării fondului.

Aceste cheltuielile administrative aferente creării fondului mutual vor fi repartizate pe o perioadă de maximum trei ani, în mod degresiv.

e) **Metode de calcul pentru determinarea proporției producției afectate în raport cu producția medie anuală**:

Prevederile măsurii (în corelare cu prevederile Organizației Mondiale a Comerțului) stabilesc pragul minim de pierdere, pentru a putea beneficia de compensații subvenționate din fonduri publice, la **30%** din producţia medie anuală a fermierului în perioada de trei ani imediat anterioară sau într-o perioadă medie de trei ani bazată pe perioada imediat anterioară de cinci ani, excluzând valorile minime şi maxime.

În timp ce valoarea reală a acestui prag de 30% nu va fi redusă, calculul pierderii va fi realizat pe fiecare tip de producție (cultură/specie) în parte. Acest aspect va fi stabilit la nivelul fondurilor mutuale la care fermierii au aderat (în ceea ce privește riscurile specifice asociate cu diferite tipuri de producții, culturi sau terenuri sau alte aranjamente specifice).

În cazul în care un producător agricol nu a mai cultivat/crescut în anii precedenţi cultura/specia afectată, sau fermierul nu deţine date istorice, pentru stabilirea încadrării în procentul de peste 30% de pierdere de producţie se vor utiliza datele publicate anual de către Institutul Naţional de Statistică.

f) **Limite privind costurile eligibile.** În funcţie de fondurile disponibile în cadrul măsurii, MADR poate decide plafonarea sprijinului acordat fondurilor mutuale pentru plata cheltuielilor eligibile.

[Fonduri mutuale pentru fenomene meteorologice adverse, bolile plantelor şi animalelor, infestări parazitare şi de incidente de mediu] În cazul în care sursa despăgubirii financiare care urmează să fie plătită din fondul mutual este un împrumut comercial, durata minimă şi maximă a creditului comercial

Dobânzile aferente împrumuturilor comerciale

Fondurile mutuale pot contracta împrumuturi comerciale în scopul de a plăti compensațiile financiare prevăzute în cadrul măsurii. Dobânzile aferente acestor împrumuturi comerciale sunt eligibile pentru contribuții din fonduri publice în cadrul acestei măsuri cu condiția ca durata împrumuturilor să fie de minimum 1 și maximum 5 ani, să fie contractate exclusiv pentru compensarea fermierilor în caz de criză și să fie respectată condiția evitării supra-compensării.

Dobânzile la creditele luate pentru a consolida capitalul social nu sunt cheltuieli eligibile în cadrul măsurii prezente.

Alături de credite bancare, fondurile mutuale pot utiliza alte instrumente financiare, în scopul de a asigura rezervele necesare pentru acoperirea pierderilor. Spre deosebire de dobânzile aferente creditelor comerciale menționate mai sus, orice alte cheltuieli legate de costul finanțării, cum ar fi cheltuieli legate de reasigurare sau similare nu sunt eligibile pentru contribuția din fonduri publice în conformitate cu Regulamentul FEADR.

8.2.13. M19 - Dezvoltarea locală a LEADER (art 35 Reg. (UE) Nr. 1303/2013)

8.2.13.1. Baza legală

Regulamentul (UE) Nr. 1305/2013

Regulamentul de implementare (UE) nr. …pentru stabilirea normelor de aplicare a *Regulamentului (UE) Nr. 1305/2013*

Regulamentul delegat (UE) nr. …. de completare *a Regulamentului (UE) Nr. 1305/2013*

Regulamentul (UE) Nr. 1303/2013

Regulamentul Delegat (UE) nr. 480/2014 *de completare a Regulamentului (UE) nr. 1303/2013.*

Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 215/2014 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1303/2013.

8.2.13.2. Descrierea generală a măsurii, inclusiv logica intervenției și contribuția la DI și obiectivele transversale

LEADER este un instrument important pentru România în reducerea dezechilibrelor economice și sociale și a disparităților dintre urban-rural. Experiența actuală reflectă o capacitate de dezvoltare la nivel local ce nu răspunde în totalitate nevoilor locale, în special în ceea ce privește colaborarea între partenerii publici și privați, iar abordarea strategică trebuie încurajată și dezvoltată.

În România, implementarea abordării LEADER și a Grupurilor de Acțiune Locală (GAL) a început în perioada 2007-2013 prin intermediul PNDR. În perioada 2011-2012, teritoriul a fost acoperit de 163 de GAL-uri, pe o suprafață de cca. 142.000 km²,reprezentând aproximativ 63% din teritoriul eligibil și circa 58% din populația eligibilă LEADER. Teritoriul eligibil LEADER este reprezentat de Unități Administrativ-Teritoriale-comune și Unități Administrativ-Teritoriale- orașe mici cu o populație de maximum 20.000 locuitori.

În perioada scurtă de implementare a strategiilor de dezvoltare locală și de funcționare a GAL-urilor, s-a demonstrat că, pe baza specificității sale, abordarea LEADER poate contribui la o dezvoltare echilibrată a teritoriilor LEADER și poate accelera evoluția structurală a acestora. Implicarea actorilor locali la dezvoltarea zonelor în care sunt activi va contribui la dezvoltarea locală și va conduce la o dezvoltare dinamică, pe bazele unei strategii de dezvoltare locală pregătită, implementată și gestionată de reprezentanții GAL-urilor.

LEADER poate fi văzut ca un instrument cheie de dezvoltare rurală, având în vedere că serviciile de bază curente nu întrunesc nevoile populației din teritoriile LEADER și nici condițiile sociale, ceea ce se reflectă în dezvoltarea economică a zonelor LEADER din România.

Finanțarea acțiunilor de valorificare a resurselor locale și de promovare a specificității locale, este relevantă, pentru a menține caracterul inovator al abordării LEADER, având în vedere experiența din perioada de implementare a PNDR 2007-2013. Totodată, programul LEADER, urmărind aceleași obiective generale și specifice ale Politicii Agricule Comune ale U.E. și ale PNDR presupune dezvoltarea comunităților locale într-o manieră specifică, adaptată nevoilor și priorităților acestora. Valoarea adăugată a abordării LEADER derivă din acele inițiative locale care combină soluții ce răspund problematicii existente la nivelul comunităților locate, reflectate în acțiuni specifice acestor nevoi.

Abordarea LEADER este susținută prin Prioritatea de dezvoltare rurală 6B "Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale", **care răspunde următoarelor nevoi identificate** prin analiza SWOT:

- Reducerea gradului de sărăcie și a riscului de excluziune socială;
- Dezvoltarea infrastructurii de bază și a serviciilor în zonele LEADER;
- Crearea de locuri de muncă înzonele LEADER;
- Conservarea moștenirii rurale și a tradițiilor locale;
- Stimularea și consolidarea dezvoltării locale;
- Acces la rețele TIC.

Nevoile relevante identificate pentru dezvoltarea locală pot fi adresate inclusiv prin următoarele domenii de intervenție:

6A – Sprijin în vederea dezvoltării de întreprinderi mici, precum și crearea de locuri de muncă

6C – Aria de cuprindere a TIC în cadrul proiectelor de dezvoltare rurală este semnificativă și acoperă o gamă largă de activități preponderent multisectoriale și inovatoare, precum: investiții în infrastructura IT în bandă largă, acces la TIC și la facilități online în zonele LEADER; creșterea nivelului de utilizare a tehnologiei informației la nivelul afacerilor din mediul LEADER; activități de instruire și de formare a cetățenilor; furnizarea de noi servicii de e-guvernare; valorificarea produselor de e -turism.

1A – Sprijin pentru inovare în spațiul rural, stimularea proceselor și a proiectelor realizate în comun de către afacerile locale și centrele de cercetare sau de inovare.

2A – Sprijin pentru fermieri și procesatori pentru îmbunătățirea performanței economice prin proiecte inovatoare.

3A – Sprijin pentru lanțurile scurte de aprovizionare și pentru realizarea de strategii de marketing în comun a produselor locale, prin înființarea de grupuri de producători, în conformitate cu strategia de dezvoltare locală.

4A – Sprijin pentru o abordare de mediu durabilă, prin valorificarea patrimoniului natural și cultural.

5C – Sprijin pentru inițiative legate de resurse de energie renegerabile/consum scăzut de energie, ca acțiuni de aplanare a efectelor schimbărilor climatice.

Cele mai semnificative provocări pentru LEADER se regăsesc în următoarele domenii de acțiune:

- contribuția la diversificarea activităților economice non-agricole și încurajarea micilor întreprinzători

din spaţiul LEADER;

- crearea, îmbunătăţirea şi diversificarea facilităţilor de dezvoltare economică, infrastructura fizică locală la scară mică şi a serviciilor de bază;
- creşterea atractivităţii zonelor LEADER şi diminuarea migraţiei populaţiei, în special a tinerilor; îmbunătăţirea condiţiilor sociale, economice şi de mediu;
- protejarea şi conservarea patrimoniului natural şi cultural rural;
- diversificarea ofertei turistice, încurajarea iniţiativelor de dezvoltare locală cu un grad ridicat de integrare economică şi socială teritorială,

GAL-urile reprezintă soluția concretă, transformarea în realitate a potențialului pe care comunitățile locale îl pot valorifica pentru a se putea înscrie în această nouă abordare a dezvoltării satului european, o abordare prin care se încurajează întoarcerea și/sau stabilirea tinerilor în teritoriul LEADER și dezvoltarea economică, socială și culturală a acestuia. Pentru a sprijini acest demers noua programare pune accentul pe: stimularea parteneriatelor, transferul de cunoștințe și implementarea inițiativelor inovative, dar, mai ales, implicarea reală a cetățenilor în deciziile strategice pe termen lung, etc.

LEADER, prin caracterul său transversal poate contribui la majoritatea obiectivelor de dezvoltare rurală identificate la nivelul PNDR 2014-2020 Inovarea este unul dintre elementele principale ale abordării LEADER. Prin urmare, LEADER va încuraja proiectele inovative ce sunt în acord cu tipurile de activități eligibile pentru sprijin prin PNDR 2014-2020 și cu obiectivele de dezvoltare locală ale comunității.

Asigurarea sinergiei dintre priorități va conduce la revitalizarea şi dezvoltarea zonelor LEADER. Sprijinul acordat prin Prioritatea 6, Domeniul de Intervenție 6B pentru îmbunătăţirea infrastructurii locale de bază contribuie la îmbunătăţirea calităţii vieţii populației din zonele LEADER şi atractivitatea satelor.

Sprijinirea conservării patrimoniului local şi a tradiţiilor prin Domeniile de Intervenție 6B şi 6A contribuie nu numai la sporirea calităţii vieţii în zonele LEADER, ci şi la stimularea activităţilor de turism rural, dezvoltarea produselor locale şi crearea de locuri de muncă. Cu toate acestea, proiectele sprijinite la nivelul strategiilor de dezvoltare locală au de cele mai multe ori un caracter integrat cu un impact pozitiv asupra domeniilor de intervenție.

Pentru a fi eligibilă SDL trebuie să fie elaborată pe baza unei abordări de jos în sus. Activitățile LEADER pot și trebuie să corespundă diferitelor tipuri de activități eligibile ale programului de dezvoltare rurală, inclusiv cele legate de activitățile de promovare a incluziunii sociale și a reducerii sărăciei. Grupurile de Acțiune Locală își pot structura strategia în funcție de prioritățile principale identificate în PNDR 2014-2020 și în funcție de nevoile identificate în analiza diagnostic din SDL, pentru a avea un domeniu de acțiune mai larg evitându-se prezentare detaliată a tipurilor de acțiuni eligibile care corespund măsurilor standard din PNDR. Valoarea adăugată a LEADER reiese din faptul că strategiile trebuie să promoveze inovarea și să reflecte modalitatea în care aceasta este abordată în cadrul proceselor și activităților specifice.

LEADER, ca abordare inovatoare, bazată pe cooperare și implementată într-o anumită regiune, generează valoare adăugată în respectiva regiune în special datorită implicării de jos în sus a populației și a participării integrate a reprezentanților sectoarelor economice . De aceea, LEADER nu este numai un instrument de finanțare, ci, prin prisma exemplelor de la nivel european, reprezintă modalitatea optimă de dezvoltare locală și regională a zonelor LEADER.

Printre exemplele de valoare adăugată generată prin LEADER se numără:

- SDL respectă caracterul unic al respectivei regiuni
- Capacitatea instituțională este creată și consolidată prin parteneriate, fiind dezvoltate și utilizate resursele umane și know-how
- Sunt generate situații de câștig reciproc între părțile implicate și avantaje colaborative la nivelul comunității
- Sunt identificate soluții locale integrate și creative pentru problemele manifestate la nivel local
- Flexibilitate în aplicarea conceptului de inovare în funcție de specificul local
- Dezvoltarea identității locale
- Schimburi de experiență și bune practici inter-teritoriale și trans-naționale

Grupul de acțiune local (GAL)

GAL este un parteneriat privat public activ. Parteneriatul local stabilit în cadrul strategiei va fi format din diferiți actori privați și publici reprezentativi, care vor fi definiți în liniile directoare naționale. Sarcinile ce revin GAL, conform Regulamentului 1303/2013 sunt obligatorii și esențiale pentru implementarea cu succes a SDL:

Art. 34 (3) (a) consolidarea capacității actorilor locali relevanți de a dezvolta și implementa operațiunile, inclusiv promovarea capacităților lor de management al proiectelor;

- (b) conceperea unei proceduri de selecție nediscriminatorii și transparente și a unor criterii obiective în ceea ce privește selectarea operațiunilor, care să evite conflictele de interese, care garantează că cel puțin 50 % din voturile privind deciziile de selecție sunt exprimate de parteneri care nu au statutul de autorități publice și permite selecția prin procedură scrisă;
- (c) asigurarea, cu ocazia selecționării operațiunilor, a coerenței cu strategia de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității, prin acordarea de prioritate operațiunilor în funcție de contribuția adusă la atingerea obiectivelor și țintelor strategiei;
- (d) pregătirea și publicarea de cereri de propuneri sau a unei proceduri permanente de depunere de proiecte, inclusiv definirea criteriilor de selecție;
- (e) primirea și evaluarea cererilor de contribuții;
- (f) selectarea operațiunilor și stabilirea cuantumului contribuției și, după caz, prezentarea propunerilor către organismul responsabil pentru verificarea finală a eligibilității înainte de aprobare;
- (g) monitorizarea implementării strategiei de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității și a operațiunilor sprijinite și efectuarea de activități specifice de evaluare în legătură cu strategia respectivă.

Partenerii economici privați, precum și alți reprezentanți ai societății civile vor reprezenta cel puțin 51% la nivel decizional. Reprezentanții orașelor vor reprezenta maximum 25% la nivel decizional (organisme de conducere ale GAL-ului și comitet de selecție) și raportat la populația acoperită într-un teritoriu GAL.

Aria de aplicabilitate a strategiilor de dezvoltare locale (SDL)

LEADER se aplică pentru teritorii cu o populație cuprinsă între 10.000 – 100.000 de locuitori, inclusiv în orașele mici cu o populație de maximum 20.000 de locuitori. Având în vedere densitatea redusă a populației

în zona Delta Dunării, pentru această zonă se va acepta un prag minim de 5000 locuitori. Aceste limitări asigură un echilibru adecvat între o masă critică de actori implicaţi şi identificarea regională a zonelor. Legăturile dintre urban şi rural reprezintă un instrument foarte important pentru dezvoltarea unei zone, vizând creşterea incluziunii sociale şi reducerea sărăciei. Suprafaţa eligibilă LEADER este de 228.754 km2, cu o populaţie de 11.359.703 locuitori.Acoperirea vizată a teritoriului şi a populaţiei eligibile LEADER este de 100%.

Selectarea SDL

Selectarea strategiilor de dezvoltare locală se va realiza în baza unei singure proceduri publice de selecţie care va fi elaborată la nivelul MADR şi care va presupune verificarea eligibilităţii şi aplicarea criteriilor de selecţie, urmând a fi stabilit în cadrul naţional de implementare un punctaj minim pentru selecţia strategiilor de dezvoltare locala. SDL-urile vor fi selectate de către un comitet constituit în acest scop şi aprobat la nivelul MADR. Se va organiza o singură sesiune de selecţie a GAL în cadrul LEADER 2014-2020. Alocările financiare pentru SDL se vor stabili proporţional cu populaţia acoperită de fiecare GAL (EURO/locuitor) şi cu teritoriul acoperit (EURO/km²), ponderea celor două criterii în calcularea bugetului SDL fiind egală, respectiv 50% populaţia şi 50% teritoriul.

Ulterior aplicării procedurii de selecţie, în cazul în care rezultă o economie financiară provenită din evaluarea strategiilor de dezvoltare locală ce nu au obţinut punctajul minim obligatoriu, suma disponibilă se constituie în rezerva de performanţă şi va fi alocată GAL-urilor – sub formă de premiere, pentru îndeplinirea indicatorilor de performanţă. Detaliile cu privire la sistemul de premiere vor fi precizate în cadrul naţional de implementare.

Calendarul indicativ de selecţie GAL se va desfăşura pe o perioada de 17 luni, care este raportată la un moment de referinţă, conform Reg. 1303/2013 - Art 33 (4) – aprobarea Acordului de Parteneriat şi include:

- Etapa 1: Sprijin pregătitor, care se desfăşoară pe o perioadă de 8 luni de la aprobarea AP

- Etapa 2; Selecţia SDL, care se desfăşoară pe o perioadă de 13 luni şi se finalizează la 17 luni de la aprobarea AP.

  În cadrul celor 17 luni, perioada din etapa 1 aferentă implementării contractelor pentru SP se suprapune cu perioada aferentă postării şi lansării apelului pentru selecţia SDL din etapa a 2-a.

Criterii de eligibilitate

- Parteneriatul trebuie să fie constituit din minimum 51 % reprezentanţi ai mediului privat;

- Organizaţiile din mediul urban trebuie să reprezinte maximum 25% la nivel decizional şi la nivelul total al populaţiei acoperite din teritoriu ;

- Omogenitatea teritoriala ;

- Teritoriul cu o populaţie cuprinsă între 10.000 – 100.000 de locuitori, inclusiv în oraşele mici cu o populaţie de maximum 20.000 de locuitori. Având în vedere densitatea redusă a populaţiei în zona Delta Dunării, pentru această zonă se va acepta un prag minim de 5000 locuitori;

- Capacitatea demonstrată pentru implementarea strategiei din punct de vedere administrativ ;

- Prezența unui singur GAL pe teritoriul eligibil LEADER.

Criteriile de selecție vor fi stabilite în cadrul național de implementare pentru selecția SDL și vor viza structura parteneriatului, populația, teritoriul și calitatea strategiei.

Principii privind stabilirea criteriilor de selecție:

- Prioritizarea teritoriilor cu zone dezavantajate, cu zone cu potențial natural și zone cu reprezentare a minorităților;

- Prioritizarea parteneriatelor care au reprezentare semnificativă a sectorului privat și societății civile;

- Prioritizarea parteneriatelor constituite în forma legală;

- Prioritizarea strategiilor care includ operațiuni cu valoarea adaugata demonstrată.

SDL trebuie să fie elaborată pe baza principiului de jos în sus, de partenerii privati-publici locali și va cuprinde, printre altele, cel puțin următoarele elemente de conținut și structură:

a. definirea teritoriului și a populației;
b. analiza nevoilor de dezvoltare și a potențialului zonei, inclusiv o analiză a punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și riscurilor;
c. descrierea obiectivelor, descrierea caracterului integrat și inovator al strategiei și ierarhizarea obiectivelor, inclusiv ținte măsurabile;
d. descrierea procesului de implicare a comunităților locale în elaborarea strategiei;
e. descrierea modului în care obiectivele sunt transpuse în proiecte;
f. descrierea modului de gestionare, monitorizare, evaluare și control a strategiei;
g. planul financiar al strategiei, cu alocare pe obiectivele majore;
h. descrierea parteneriatului local format cu respectarea cerințelor menționate anterior;

Capacitatea de implementare demonstrată printr mecanisme prevăzute pentru monitorizare, evaluare și control.

Detalii privind etapa de implementare a strategiilor

Pe parcursul implementării SDL selectate, MADR va stabili un sistem de redistribuire a alocării financiare în funcție de performanțele înregistrate de GAL în implementarea obiectivelor propuse prin strategie.

Diferența valorică rezultată între bugetul total al măsurii alocat pentru suprafața totală eligibilă și suprafața acoperită efectiv de SDL-urile selectate și GAL-urile autorizate, se va constitui într-un fond de premiere la dispoziția AM PNDR care va fi alocat către cele mai performante GAL-uri, respectiv către cele care vor atinge un nivel prestabilit al contractării bugetului alocat și/sau al plăților efectuate. Detaliile cu privire la sistemul de premiere vor fi detaliate în cadrul național de implementare.

Pentru GAL-urile care nu vor atinge un nivel de performanță prestabilit de către AM PNDR prin cadrul național de implementare, vor fi aplicate măsuri corective proporționale cu nerealizarea gradului de performanță stabilit, sumele astfel disponibilizate se vor constitui distinct în bugetul LEADER.

Contribuţia la temele orizontale

Măsura LEADER corespunde tuturor obiectivelor transversale din PNDR 2014-2020, după cum urmează:

Mediu și climă

Prin măsurile de interes local ce ar putea fi finanțate prin LEADER 2014-2020, se au în vedere și acțiunile de atenuare a schimbărilor climatice prin promovarea de soluții inovative care să răspundă nevoilor identificate în acest sens în SDL. De asemenea, prin LEADER sunt încurajate investițiile ce vizează eficientizarea energiei și a consumului de apă, crearea și dezvoltarea de activități neagricole privind identificarea și utilizarea energiilor din surse regenerabile, promovarea utilizării surselor de caldură pe bază de biomasă, crearea și dezvoltarea de sisteme de producere și distribuție a biogazului la nivel de comunitate, contribuind astfel la dezvoltarea competitivității locale, servicii de bază și a unei economii locale cu emisii scăzute de carbon.

Inovarea

Grupurile de acţiune locală joacă un rol important în dezvoltarea comunității. Prin capacitatea acestora de a întruni interesele membrilor comunităţilor locale, GAL-urile pot identifica soluţii inovatoare la problemele existente la nivel local. Inovarea în cadrul Leader constă, aşadar, în modul în care GAL-urile abordează oportunităţile şi provocările identificate la nivel local şi în modul în care reuşesc să crească interesul pentru dezvoltarea proiectelor inovatoare de utilitate publică și/sau cu impact economic, social, cultural și natural. Astfel, la nivelul unei comunități locale, acțiunile inovatoare pot viza de exemplu:

- eficiența energetică și promovarea energiei din surse regenerabile,

- TIC,

- patrimoniu material și imaterial inclusiv patrimoniu natural de interes local,

- grupuri de producători,

- piețe agricole, agroalimentare pentru produsele locale,

- grupuri vulnerabile și comunități dezavantajate,

- scheme de calitate pentru produse agricole și alimentare, etc.

8.2.13.3. Domeniul de aplicare, nivelul de sprijin, precum și alte informații (defalcate pe sub-măsuri și tip de operațiuni)

8.2.13.3.1. **19.1 Sprijin pregătitor**

8.2.13.3.1.1. Sub-măsură:

- 19.1 - Sprijin pregătitor

8.2.13.3.1.2. Descrierea acțiunii

Sprijinul pregătitor constă în sprijinul acordat parteneriatelor privat-publice locale pentru elaborarea strategiei de dezvoltare locală.

Elementele sprijinului pregătitor sunt:

- Un proces de consultare realizat la nivel local. Acest proces, care vizează întocmirea strategiei de dezvoltare locală, reprezintă o oportunitate ideală pentru GAL de a implica, în mod activ, actori locali și organizații noi. În acest fel, GAL-ul poate analiza nu numai nevoile și oportunitățile de dezvoltare, ci și mecanismul de implicare activă a populației.
- Sprijinul pregătitor cuprinde și acțiuni de construcție instituțională, de instruire și de creare de rețele, cu scopul de a pregăti și implementa o strategie integrată de dezvoltare locală pentru o anumită zonă.

Un obiectiv principal vizează creșterea capacității de colaborare, necesară pentru elaborarea unor strategii integrate, ceea ce va oferi actorilor locali și reprezentanților din diferite domenii de activitate posibilitatea de a lucra împreună și de a interacționa în favoarea comunităților din teritoriile LEADER.

8.2.13.3.1.3. Tipul sprijinului

Rambursarea cheltuielilor eligibile în funcție de categoria de cheltuieli.

GAL-urile care au beneficiat de sprijin pregătitor în perioada de programare 2007-2013 pot beneficia de acest tip de sprijin și în perioada 2014-2020, în concordanță cu condițiile stipulate în legislația comunitară și națională, precum și în cadrul național de implementare, cu condiția ca activitățile pregătitoare specifice pentru perioada 2014-2020 să nu fie finanțate din fonduri aferente perioadei 2007-2013.

Pentru evitarea dublei finanțări pentru GAL-urile care beneficiază de sprijin financiar pentru funcționare în perioada de programare 2007-2013, activitățile și cheltuielile aferente acestora vor fi evidențiate, monitorizate și verificate distinct, în conformitate cu legislația specifică în vigoare (de ex: contracte de muncă distincte, fișe de post, evidență contabilă distinctă, etc.).

8.2.13.3.1.4. Beneficiarii

În cadrul acestei sub-măsuri beneficiarii sunt parteneriate privat-publice constituite în baza unui Acord de Parteneriat, indiferent dacă reprezintă teritorii care sunt acoperite de GAL-uri ce au fost selectate în PNDR 2007-2013, sau parteneriate potențiale/existente formate din parteneri care au fost membri în GAL-uri autorizate și/sau parteneri care nu au mai fost membri în GAL-uri.

Partenerii economici privați, precum și alți reprezentanți ai societății civile vor reprezenta cel puțin 51% la nivel decizional. Reprezentanții orașelor vor reprezenta maximum 25% la nivel decizional (organisme de conducere ale GAL-ului și comitet de selecție) și raportat la populația acoperită într-un teritoriu GAL.

Criteriile cu privire la acordul de parteneriat vor fi detaliate în cadrul național de implementare.

În cazul unui parteneriat care nu este autorizat ca asociație, reprezentarea va fi realizată de o entitate juridică privată sau publică din cadrul parteneriatului, cu sediul social/punct de lucru în teritoriul acoperit de potențialul GAL, desemnat de respectivul parteneriat..

8.2.13.3.1.5. Cheltuieli eligibile

Cheltuieli pentru:

a. activități de consultare, animare și grupuri de lucru în vederea elaborării SDL;
b. consultanță tehnică și financiară în vederea elaborării SDL, inclusiv achiziția de informații și date necesare elaborării SDL;
c. costuri de personal necesar în vederea elaborării SDL.

8.2.13.3.1.6. Condiții de eligibilitate

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili;
- SDL-urile aferente unor teritorii care se suprapun nu sunt eligibile pentru sprijinul pregătitor;
- Grupuri alcătuite din parteneri care să reprezinte sectorul public, economic și social din teritoriul eligibil, în care partenerii publici reprezintă maximum 49% (cu un acord formal semnat de fiecare membru);
- Grupurile trebuie să aibă definit un teritoriu geografic omogen care să respecte spațiul eligibil pentru implementarea LEADER, cu o populație cuprinsă între 10.000 – 100.000 de locuitori. Pentru zona Delta Dunării se va accepta un prag minim de 5.000 de locuitori. Teritoriul eligibil LEADER cuprinde Unități Administrativ-Teritoriale-comune și poate cuprinde Unități Administrativ-Teritoriale-orașe mici cu o populație de maximum 20.000 locuitori.

8.2.13.3.1.7. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

- Principiul parteneriatelor care dovedesc expertiză pentru realizarea activităților de consultare, animare și grupuri de lucru în vederea elaborării SDL;
- Principiul structurii parteneriatului (se va acorda prioritate reprezentării semnificative a sectorului privat și a societății civile);
- Principiul densității populației din teritoriul vizat de parteneriat (se acordă prioritate teritoriului cu densitate redusă)

Principiile de selecție vor fi detaliate în legislația națională subsecventă și vor avea în vedere prevederile art. 49 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 urmărind să asigure tratamentul egal al solicitantilor, o mai buna utilizare a resurselor financiare și directionarea acestora în conformitate cu prioritatile Uniunii Europene în materie de dezvoltare rurală.

8.2.13.3.1.8. Sume și rate de sprijin aplicabile

- Se va oferi sprijin de asistență tehnică în conformitate cu prevederile Regulamentului nr. 1303/2013, până la suma maximă de 20.000 Euro pentru SDL depusă de parteneriat, astfel:
- Cheltuielile pentru animare (descrise la lit. a secțiunea cheltuieli eligibile) vor fi de maximum 10.000 euro, acordate proporțional cu numărul de locuitori acoperit de SDL. Rezultă că, în funcție de numărul de locuitori alocarea financiară va fi x euro/ locuitor.
- Cheltuielile legate de elaborarea strategiei (descrise la lit. b și c secțiunea cheltuieli eligibile) se vor încadra în suma maximă de 10.000 de euro, indiferent de mărimea teritoriului și populația acoperită de SDL.

Nu se acordă avans.

Metoda de calcul detaliată se va stabili în legislația națională.

Intensitatea sprijinului nerambursabil pentru această submăsură este 100%.

Rambursarea cheltuielilor pentru Sprijinul Pregătitor va fi efectuată doar pentru SDL-urile declarate eligibile de către Autoritatea de Management, ulterior procesului de evaluare și selecție a SDL.

Sprijinul nu este condiționat de selectarea SDL.

8.2.13.3.2. **19.2 Sprijin pentru implementarea acțiunilor în cadrul strategiei de dezvoltare locală**

8.2.13.3.2.1. Sub-măsură:

- 19.2 - Sprijin pentru implementarea acțiunilor în cadrul strategiei de dezvoltare locală

8.2.13.3.2.2. Descrierea acțiunii

Prin acțiunile sale, abordarea LEADER va îmbunătăți dezvoltarea și potențialul local. LEADER vizează consolidarea coerenței teritoriale. Sprijinirea implementării activităților în cadrul LEADER oferă posibilitatea de a acoperi nevoile locale printr-o abordare integrată, multisectorială, de jos în sus.

Competența tranversală a LEADER îmbunătățește competitivitatea și mediul natural, calitatea vieții și diversificarea economiei din teritoriile eligibile , precum și combaterea sărăciei și excluderii sociale.

În strategiile elaborate vor fi prezentate tipuri de acțiuni ce se regăsesc în categoriile de acțiuni eligibile specifice PNDR și/sau inovative. Proiectele vor fi selectate de către Grupul de Acțiune Locală prin intermediul Comitetulului de Selecție, alcătuit din membrii parteneriatului local.

LEADER poate juca un rol principal în ceea ce privește stimularea unei abordări noi și inovatoare pentru dezvoltarea zonei eligibile. Inovarea va fi încurajată printr-un proces decizional, flexibil și descentralizat cu privire la acțiunile care vor fi implementate.

Inovarea se poate concretiza la nivel local în tipuri de proiecte de servicii, produse, tehnologii, activități economice, forme de organizare, proiecte demonstrative cu caracter experimental cu rezultate ce pot fi transpuse în practică și prin care se corelează acțiuni principale într-un context nou etc. Inovarea trebuie să fie evaluată cu referire la situația locală, ca o abordare inovatoare la nivelul teritoriului acoperit de GAL și care este posibil să fie existentă în alt teritoriu.

Măsurile implementate prin LEADER cu caracter inovativ trebuie sa fie in concordonță cu obiectivele prestabilite în strategie si totodată să aducă valoare adăugată și impact economic, social, cultural și natural în teritoriu.

La nivelul unei comunități locale, acțiunile inovatoare pot viza de exemplu:

- eficiența energetică și promovarea energiei din surse regenerabile,
- TIC,
- patrimoniu material și imaterial inclusiv patrimoniu natural de interes local,
- grupuri de producători,
- piețe agricole, agroalimentare pentru produsele locale,
- grupuri vulnerabile și comunități dezavantajate etc.

Valoarea adăugată a operațiunilor care vor fi sprijinite prin LEADER se va realiza prin selectarea la nivelul

GAL-ului a proiectelor care vizează în principal:

- stimularea inovării
- consolidarea identității locale și a profilului local;
- îmbunătățirea calității vieții și a atractivității zonei locale;
- soluționarea problemelor demografice;
- crearea și păstrarea locurilor de muncă în zonele LEADER;
- îmbunătățirea egalității de șanse pentru tineri, femei, persoane în vârstă, persoane cu dizabilități și membrii minorităților;
- creșterea valorii adăugate și a competitivității la nivel local;
- conservarea resurselor și protecția mediului natural;
- aplicarea unei abordări integrate și multisectoriale.

8.2.13.3.2.3. Tipul sprijinului

Asistența în cadrul submăsurii se acordă sub forma sprijinului nerambursabil (grantului) pentru proiectele care vor fi implementate în cadrul strategiei de dezvoltare locală.

8.2.13.3.2.4. Beneficiarii

În cadrul acestei sub-măsuri beneficiarii sunt:

- Entități juridice private/publice în conformitate cu fișa măsurii din SDL sau cu fișa corespunzătoare măsurii din PNDR și/sau fișa LEADER. GAL nu este beneficiar eligibil.

Tipuri de acțiuni neeligibile:

- Sprijin pentru schimburi pe termen scurt la nivelul conducerii exploatațiilor și pădurilor, precum și pentru vizite în exploatații și în păduri; (Art 14/ Reg. 1305/2013)
- Servicii de consiliere, servicii de gestionare a exploatației și servicii de înlocuire în cadrul exploatației; (Art 15/ Reg. 1305/2013)
- Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere și ameliorarea viabilității pădurilor (Art 21/ Reg. 1305/2013);
- Plățile pentru agromediu și climă (Art 28/ Reg. 1305/2013);
- Plăți Natura 2000 și plăți legate de Directiva-cadru privind apa (Art 30/ Reg. 1305/2013);
- Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (Art

31/ Reg. 1305/2013);

- Plățile pentru bunăstarea animalelor (Art 33/ Reg. 1305/2013);
- Sprijin privind cooperarea (Art 35/Reg. 1305/2013);
- Sprijin pentru gestionarea riscurilor (Art 36/ Reg. 1305/2013);

8.2.13.3.2.5. Cheltuieli eligibile

Cheltuielile vor fi conforme cu cele din fişa măsurii PNDR/LEADER în funcţie de tipul măsurii şi în conformitate cu Regulamentul nr 1305/2014.

8.2.13.3.2.6. Condiții de eligibilitate

Condiţiile de eligibilitate vor fi conforme cu cele ale fişei măsurii corespunzătoare din PNDR/fişa LEADER/descrierea măsurii inovative din SDL şi cu obiectivele strategiei de dezvoltare locală.

Pentru a fi eligibile, toate cheltuielile aferente implementării SDL trebuie să fie efectuate pe teritoriul GAL.

8.2.13.3.2.7. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

- Sistemul de selecţie a proiectelor va fi stabilit în strategia de dezvoltare locală şi va fi aprobat de AM PNDR prin selecţia strategiei.
- GAL-urile vor evalua documentele şi vor selecta proiectele, pe bază de criterii coerente şi relevante, prin intermediul unui proces public de selecţie.
- GAL-urile vor prelua principiile din fişele măsurilor/sub-măsurilor din PNDR 2014-2020 la care vor adăuga, dacă este cazul, criterii de selecţie stabilite la nivel local precizate în SDL.
- Pentru măsurile inovative, GAL va aplica criterii de selecţie locale, precizate în SDL şi care au fost stabilite în conformitate cu obiectivele acesteia;

8.2.13.3.2.8. Sume și rate de sprijin aplicabile

Ponderea maximă a sprijinului din totalul cheltuielilor eligibile este de **până la 100%** - până la un maxim de 200.000 de euro/proiect.Se vor aplica regulile de ajutor de stat în vigoare (dacă este cazul) specifice fiecărui tip de măsură implementată prin LEADER.

Condițiile detaliate cu privire la acordarea sprijinului pentru proiectele inovative (altele decât cele aferente măsurilor din PNDR) vor fi stabilite de GAL-uri, astfel: intensitatea sprijinului pentru proiectele generatoare de venit va fi de maximum 90% (în funcție de domeniul de intervenție), iar pentru proiectele negeneratoare de venit va fi 100%:

Pentru operațiunile specifice măsurilor standard din PNDR se va respecta intensitatea sprijinului specifică măsurii din PNDR.

Pentru măsura ce vizează grupurile de producători finanțarea se va acorda în condițiile art. 27 (4) din Regulamentul FEADR.

Beneficiarii sub-măsurii 19.2 pot solicita Agenţiei de Plăţi, plata unui avans în conformitate cu prevederile Regulamentului (UE) nr. 1305/2013.

8.2.13.3.3. **19.3 Pregătirea și implementarea activităților de cooperare ale Grupului de Acțiune Locală**

8.2.13.3.3.1. Sub-măsură:

- 19.3 - Pregătirea și implementarea activităților de cooperare ale Grupului de Acțiune Locală

8.2.13.3.3.2. Descrierea acțiunii

În cadrul LEADER, cooperarea (interteritorială sau transnațională) este un mod de a îmbunătăți perspectivele și strategiile locale, de a obține acces la informații și idei noi, de a învăța din experiența altor regiuni sau țări, de a stimula și sprijini inovarea, de a dobândi aptitudini și a obține mijloace pentru îmbunătățirea calității serviciilor furnizate.

Pentru GAL-urile din România, cooperarea transnațională reprezintă o oportunitate excelentă pentru a avea acces la experiențele existente în alte state membre ale U.E. și de a se conecta și integra în comunitatea europeană LEADER.

Această sub-măsură va finanța proiectele de cooperare transnațională (dintre România și alte State Membre ale UE) și de cooperare inter-teritorială (în cadrul teritoriului României) între Grupurile de Acțiune Locală.

Alături de grupurile de acțiune locală, partenerii din cadrul unui proiect de cooperare pot fi:

(a) un grup de parteneri publici și privați locali pe un teritoriu rural, care implementează o strategie de dezvoltare locală în interiorul Uniunii Europene;

(b) un grup de parteneri publici și privați locali pe un teritoriu nerural, care implementează o strategie de dezvoltare locală în interiorul U.E.

Acțiunile de cooperare sunt eligibile pentru sprijin dacă acestea contribuie la atingerea obiectivelor SDL. În acest sens, în elaborarea SDL-urilor, se va avea în vedere includerea obiectivelor care vizează cooperarea.

Proiectele de cooperare transnațională sunt îngreunate de reguli de administrare diferite aferente statelor membre. În acest sens, GAL-urile care intenționează să realizeze proiecte de cooperare pot fi sprijinite, în principal, de Rețeaua Europeană de Dezvoltare Rurală și de Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală, având acces la bazele de date și solicitând sprijin/consultanță.

Proiectele de cooperare interteritorială sau transnațională sunt complexe prin natura lor și pot fi dificil de implementat de către GAL-urile care nu au experiență în acest domeniu. Pentru a facilita implementarea proiectelor de cooperare, se poate acorda sprijin pregătitor în acest sens care la final să se concretizeze într-un proiect de cooperare. Sprijinul pregătitor constă în finanțarea activităților premergătoare implementării unui proiect concret de cooperare.

Tipurile de activități includ, printre altele:

- pregătirea proiectelor de cooperare inter-teritorială și transnațională;

- promovarea unor produse, practici, procese și tehnologii noi;
- organizarea unor procese de lucru comune, prin partajarea echipamentelor și resurselor;
- crearea unor lanțuri scurte alimentare și a unor piețe locale;
- promovarea grupurilor de producători;
- promovarea grupurilor vulnerabile;
- activități culturale comune;
- abordările colective ale proiectelor de mediu;
- proiecte pilot care vizeaza oricare dintre actiunile de mai sus.

Acțiunile comune pot viza schimbul de experiență și bunele practici privind dezvoltarea locală prin publicații comune, organizarea de evenimente, activități comune de dezvoltare sau coordonate în comun.

Responsabilitățile fiecărui partener de cooperare vor fi detaliate în cadrul unui Acord de Cooperare și Parteneriat, inclusiv abordarea uniformă a activităților din acord, semnat de toți partenerii care participă la proiect. Acest document trebuie să includă referințe cu privire la bugetul general planificat, obiectivele proiectului, activitățile pentru implementarea comună și realizarea acestora, rolul fiecărui partener și contribuția financiară finală a fiecărui partener în cadrul proiectului.

Proiectele de cooperare vor fi implementate sub responsibilitatea unui partener coordonator.

8.2.13.3.3.3. Tipul sprijinului

Asistenţa în cadrul submăsurii se acordă sub forma sprijinului nerambursabil (grantului).

8.2.13.3.3.4. Beneficiarii

Vor beneficia de sprijin prin PNDR Grupurile de Acțiune Locală autorizate de AM PNDR.

8.2.13.3.3.5. Cheltuieli eligibile

Sunt eligibile costurile proiectelor de cooperare din teritoriul național (cooperare inter-teritorială), sau costurile proiectelor de cooperare între teritoriile naționale și teritoriile altor State Membre (cooperarea transnațională).

Cheltuielile sunt eligibile pentru:

- pregătirea proiectelor;
- organizarea misiunilor tehnice, întâlnirilor, atelierelor de lucru;
- proiecte comune de instruire, networking legate de acțiunea comună;
- costurile administrative;
- activități de promovare;
- achiziția/inchirierea de echipamente/bunuri aferente proiectului de cooperare.

Cheltuieli neeligibile:

- Simplul schimb de experiență neconcretizat intr-o acțiune comună (întrucât se poate finanța prin intermediul REDR) De asemenea, nu sunt eligibile cheltuielile legate de teritoriile din afara UE. Nu sunt eligibile cheltuielile conform art. 69 (3) din Regulamentul 1303/2013.

8.2.13.3.3.6. Condiții de eligibilitate

Condițiile principale de eligibilitate sunt:

a. integrarea în strategia teritoriului;
b. proiectul trebuie să prezinte activități concrete comune;
c. partenerul/inițiatorul unui proiect de cooperare din Romania trebuie sa fie un GAL autorizat la nivelul național
d. prezentarea unui plan financiar, care să includă contribuția tuturor partenerilor.

Pentru a fi eficiente proiectele de cooperare, Grupurile de Acțiune Locală trebuie să demonstreze necesitatea și oportunitatea acestora, printr-o descriere concretă, care să conțină inclusiv intervalul de timp stabilit pentru derularea proiectului.

8.2.13.3.3.7. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

Acțiunile de cooperare trebuie să contribuie la obiectivele din strategia de dezvoltare locală.

Selectarea proiectelor de cooperare se va face de către AM PNDR, în baza unui sistem de depunere a solicitărilor. În acest sens, se vor lansa apeluri care vor conține informații detaliate cu privire la criteriile de selecție a proiectelor și cheltuielile eligibile.

În conformitate cu Art. 44 (4) Reg. 1305/2013 toate proiectele de cooperare transnaționale aprobate vor fi comunicate de AM către COM.

Se va acorda prioritate proiectelor de cooperare care:

- includ acțiuni inovative;
- integrează aspecte legate de mediu;
- vizează să faciliteze implementarea acțiunilor care se adresează grupurilor de producători, asociațiilor și parteneriatelor;
- în cadrul parteneriatului coordonatorul proiectului de cooperare va fi un GAL recunoscut la nivel national;
- vizează accesarea de piețe noi pentru produsele locale și dezvoltare de lanțuri scurte de producție și desfacere;
- promovează transfer de noi tehnologii sau inovare;
- promovează valorificarea potențialului turistic/ecoturistic local;
- promovează grupurile vulnerabile;

8.2.13.3.3.8. Sume și rate de sprijin aplicabile

Cuantumul maxim al sprijinului va fi de 200.000 de euro pe proiect.

Se vor aplica regulile de ajutor de stat în vigoare (dacă este cazul).

Intensitatea sprijinului pentru proiectele generatoare de venit este de maximum 90% (în funcție de domeniul de intervenție), iar pentru proiectele negeneratoare de venit este de 100%.

8.2.13.3.4. **19.4 Sprijin pentru cheltuieli de funcționare și animare**

8.2.13.3.4.1. Sub-măsură:

- 19.4 - Sprijin pentru cheltuieli de funcționare și animare

8.2.13.3.4.2. Descrierea acțiunii

Grupul de Acțiune Locală este responsabil de reușita dezvoltării teritoriului acoperit. Prin urmare, este necesar un management profesionist cu resurse corespunzătoare. În acest context, desfășurarea eficientă a activității GAL-urilor reprezintă un aspect important al sprijinului acordat în cadrul acestei măsuri.

Evaluarea proprie și monitorizarea permanentă trebuie axate pe valoarea adăugată a abordării LEADER, eficiență și eficacitate pentru a asigura un management financiar adecvat.

Pe lângă sarcina principală de implementare a strategiei, GAL preia funcțiile administrative principale, respectiv:

- pregătirea și publicarea apelurilor de selecție, în conformitate cu SDL;
- animarea teritoriului;
- analiza, evaluarea și selecția proiectelor;
- monitorizarea și implementarea strategiei;
- verificarea conformității cererilor de plată pentru proiectele selectate;
- monitorizarea proiectelor contractate,
- întocmirea cererilor de plată, dosarelor de achiziții aferente costurilor de funcționare;
- aspecte specifice domeniilor: financiar, contabilitate, juridic, resurse umane etc.

Pentru a crește nivelul de conștientizare al actorilor locali cu privire la abordarea LEADER, GAL trebuie să realizezr sesiuni de informare și de instruire LEADER, privind dezvoltarea locală.

Activitățile de animare sunt importante pentru stimularea procesului de dezvoltare locală și trebuie să fie proporționale cu nevoile identificate de GAL la nivelul teritoriului.

GAL trebuie să utilizeze diferite mijloace pentru a informa comunitatea locală cu privire la posibilitățile de granturi existente pentru finanțarea proiectelor (întâlniri și evenimente publice, mass media locală, pliante și publicații proprii, pagini de internet și prin membrii GAL).

8.2.13.3.4.3. Tipul sprijinului

Bugetul total al SDL cuprinde bugetul pentru cheltuielile de funcționare și bugetul pentru realizarea proiectelor.

În timpul implementării, la nivelul fiecărei strategii de dezvoltare locală, costurile de funcționare și de animare pentru fiecare SDL nu trebuie să depășească 20% (25% pentru Delta Dunării) din costurile publice totale efectuate pentru această strategie. În cazul Deltei Dunării, procentul de 25% acordat pentru costurile de funcționare și animare are în vedere particularitățile acestui teritoriu, cu o densitate redusă a populației și cu costuri de transport și logistice mai mari comparativ cu restul teritoriului, determinate de geografia zonei.

Costurile de funcționare și animare sunt direct legate de strategie.

Costurile de funcționare vor viza și activități specifice pentru a consolida capacitatea GAL. GAL trebuie să prevadă proceduri și instrucțiuni cu privire la evaluarea/ monitorizarea proprie a SDL; acestea reprezintăun instrument care contribuie la managementul GALși la colectarea de date utile la nivelul programului.

Sprijinul pentru animarea teritoriului va avea drept obiectiv facilitarea schimbului dintre actori, oferirea unor informații relevante, promovarea oportunităților financiare relevante din strategie și sprijinirea beneficiarilor potențiali la pregătirea cererilor de finanțare.

Activitățile de animare pot fi realizate de către personalul GAL-ului.

Tipurile de sprijin pentru costurile de funcționare și de animare privind managementul implementării strategiei sunt stabilite în Art 35 (1) d, e din Regulamentul 1303/2013.

8.2.13.3.4.4. Beneficiarii

- Grupuri de Acțiune Locală

8.2.13.3.4.5. Cheltuieli eligibile

Pentru funcționarea GAL, sunt eligibile costurile legate de managementul implementării strategiei, respectiv costurile de funcționare, costurile de personal, costurile de instruire, costurile legate de comunicare, costurile financiare, precum și costurile legate de monitorizarea și evaluarea strategiei, conform articolului 34 (3) (g) Regulamentul 1303/2013.

În acest context, pentru funcționarea GAL, sunt eligibile următoarele:

- cheltuieli de personal;
- cheltuieli pentru servicii de expertiză legate de implementarea strategiei GAL,
- cheltuieli aferente sediului administrativ al GAL (închiriere și dotarea) din teritoriul GAL;
- cheltuieli pentru echipamente si consumabile necesare funcționării GAL;
- cheltuieli pentru organizarea întâlnirilor GAL și ale comitetului de selecție,
- cheltuieli pentru comunicare, transport și utilități;
- costuri de audit;
- costuri legate de monitorizarea și evaluarea strategiei;
- cheltuieli de participare la activitățile rețelei naționale și rețelei europene de dezvoltare rurală și la alte activități de instruire, informare și promovare care vizează implementarea strategiei;
- cheltuieli cu servicii de consultanță tehnică și financiară;
- cheltuieli pentru achiziția unui autoturism și întreținerea acestuia, în conformitate cu restricțiile prevăzute de legislația națională aplicabilă entităților publice;
- pentru Delta Dunării: un mijloc de transport fluvial, în conformitate cu bugetul stabilit în legislația națională privind achiziționarea de mijloace de transport persoane pentru sectorul public;
- instruirea și/sau dezvoltarea competențelor angajaților GAL și a liderilor locali din teritoriul GAL privind implementarea SDL;

Conform articolului 35 (1) (e) al Regulamentului (UE) nr. 1303/2013, costurile eligibile pentru animare sunt

costurile pentru facilitarea schimbului între părțile interesate, pentru furnizarea de informații, pentru promovarea strategiei și pentru sprijinirea beneficiarilor în vederea pregătirii cererilor de finanțare.

Pentru cheltuielile de promovare și informare sunt eligibile cheltuieli cu organizarea acțiunilor de promovare sau informare, inclusiv cheltuieli de personal, echipamente și logistică.

8.2.13.3.4.6. Condiții de eligibilitate

Strategia de dezvoltare locală este cadrul general pentru toate activitățile și cheltuielile aferente GAL-ului.

Cheltuielile administrative și de animare sunt eligibile doar după aprobarea strategiei de dezvoltare locală.

Pentru personalul și membrii GAL, cheltuielile de participare la activitățile rețelei naționale și rețelei europene de dezvoltare rurală și alte activități de instruire, informare și promovare pentru implementarea strategiei de dezvoltare locală sunt eligibile și dacă se realizează în afara teritoriului GAL.

Decontarea cheltuielilor de funcționare se va realiza în funcție de performanța GAL-ului în procesul de implementare a strategiei.

8.2.13.3.4.7. Principii privind stabilirea criteriilor de selecție

Nu se aplică.

8.2.13.3.4.8. Sume și rate de sprijin aplicabile

Cuantumul maxim al sprijinului din totalul cheltuielilor eligibile este de **100%**.

Grupurile de acțiune locală selectate pot solicita agenției de plăți plata unui avans aferent costurilor de funcționare și animare, după semnarea contractului de finanțare.

Cuantumul avansului nu poate depăși 50% din sprijinul public legat de costurile de funcționare și de animare.

8.2.13.4. Verificarea și controlul măsurilor/sub-măsurilor

8.2.13.4.1. Risc(uri) la implementarea măsurilor

Având în vedere că această măsură se adresează atât beneficiarilor publici cât și privați, printre potențialele riscuri identificate se numără:

Cu privire la beneficiarii privați:

- Procedura de achiziții pentru beneficiarii privați
- Rezonabilitatea costurilor
- Sisteme adecvate de verificare și control
- Selecția solicitanților
- Sistemul IT
- Cererile de plată
- Conflicte de interese

Cu privire la beneficiarii publici

- Procedurile de licitație pentru beneficiarii publici
- Selecția solicitanților
- Sistemul IT

8.2.13.4.2. Acțiuni de reducere a riscului

Măsurile care vor fi luate pentru a îmbunătăți implementarea măsurii şi pentru a reduce potențialele riscuri sunt următoarele:

Cu privire la beneficiarii privați:

- Se vor realiza **controale la fata locului** prin reverificarea întregii documentații de achiziții (în original), pe un eșantion determinat pe baza unei analize de risc. Pe site-ul Agentiei de Plăți se va crea un portal pentru publicarea **anunţurilor de achiziţii** pentru beneficiarii privați. Aceştia pot publica on-line invitațiile de participare și anunțurile de atribuire pentru licitațiile organizate în cadrul proiectelor finanțate prin PNDR
- Introducerea unui sistem de verificare a rezonabilității costurilor la nivelul FEADR. Actualizarea instrucțiunilor de achiziții aplicabile beneficiarilor privați în conformitate cu legislația în vigoare.
- Eficientizarea sistemelor de control în toate fazele de verificare a unui proiect.
- Stabilirea unor criterii clare, transparente și verificabile de selecție a beneficiarilor și informarea

potenţialilor beneficiari asupra acestora.

- Sistemul IT existent la nivelul Agenției de Plăți se va actualiza și optimiza cu noile fluxuri administrative și cu măsurile PNDR 2014-2020.
- *Cu privire la beneficiarii publici*
- Agenția de Plăți va elabora documentații standard pentru a fi utilizate de către beneficiarii publici. Vor fi realizate formate de documentații de atribuire în care cerințele de calificare, factorii de evaluare și ponderea acestora vor fi predeterminate
- Stabilirea unor criterii clare, transparente și verificabile de selecție a beneficiarilor și informarea potenţialilor beneficiari asupra acestora
- Sistemul IT existent la nivelul Agenției de Plăți se va actualiza și optimiza cu noile fluxuri administrative și cu măsurile PNDR 2014-2020.

În plus, o atenție deosebită se va acorda următoarelor aspecte:

- Evitarea conflictului de interese la nivelul GAL;
- Selectarea unor strategii de dezvoltare locală de calitate care conțin indicatori măsurabili și verificabili.

- Procedura de verificare a cererilor de plată va permite prevenirea și descoperirea eventualelor nereguli sau greșeli. Cererile de plată trebuie să conțină documente justificative ale cheltuielilor efectuate pentru care se solicită rambursarea cheltuielor. De asemenea, se vor desfășura activități de informare a beneficiarilor privind derularea corectă a proiectelor și respectarea legislației actualizate, precum și modul de evitare a neregulilor
- Pentru eliminarea riscului privind conflictul de interese din cadrul sub-măsurii 19.3, selectarea și aprobarea proiectelor de cooperare se va face de către AM.

Coordonarea dintre LEADER și alte măsuri principale ale PNDR (în special Art. 19, 20, 35) și teritoriul GAL este caracterizată de următoarele principii:

- Condiția principală pentru finanțare este reprezentată de Strategia de Dezvoltare Locală și de procedura specifică LEADER pentru selectarea proiectelor.
- Cuprinsul măsurii relevante (descriere, beneficiari, eligibilitate, sume și rate de sprijin), cu excepția existenței unei limitări în cadrul sub-măsurii LEADER rélevante, prezintă importanță pentru finanțare.

8.2.13.4.3. Evaluarea generală a măsurii

Măsura LEADER reprezintă cel mai important instrument de dezvoltare locală în România. Scurta istorie și abordarea LEADER evidențiaza povești de succes pentru dezvoltarea zonelor rurale și a orașelor mici, pentru animarea populației din aceste zone pentru stimularea inovării în rândul acesteia – din punctul de vedere al noilor modalități de implementare.

Însă, pentru a asigura o dezvoltare eficientă, condițiile generale LEADER trebuie să fie, în general, pozitive. Este obligatorie atât o înțelegere fundamentală a abordării LEADER, în special cu privire la caracterul

inovativ al proiectelor cât şi o viziune comună aplicată la toate nivelele.

Prin respectarea acestor condiţii de bază, LEADER va contribui în mare măsură la o dezvoltare inteligentă a zonelor în care actionează, va satisface nevoile populaţiei acestor zone şi va îndeplini ţintele PNDR 2014-2020.

În urma analizei realizate de Autoritatea de Management şi Agenţia de Plăţi pe baza experienţei din perioada 2007-2013, se poate concluziona că se asigură verificabilitatea şi controlul măsurii atât prin prisma pregătirii profesionale cât şi prin îmbunatăţirea procedurilor de lucru, astfel încât să nu se prejudicieze interesele financiare ale Uniunii Europene.

8.2.13.5. Information specific to the measure

Definirea sarcinilor ale Autorităţii de Management, agenţiei de plăţi şi GAL-uri în cadrul Leader, în special cu privire la o procedură non-discriminatorie şi transparentă de selecţie şi criterii obiective pentru alegerea operaţiunilor prevăzute la articolul 34 alineatul (3) litera (b) de Regulamentul (UE) nr 1303/2013

Definirea sarcinilor:

Autoritatea de Management pentru PNDR are următoarele sarcini principale:

- Lansare apelurilor pentru selecţia parteneriatelor privat-publice;
- Evaluarea strategiilor de dezvoltare locală;
- Selectarea GAL-urilor în baza unei proceduri publice de selecţie şi emiterea deciziilor de autorizare GAL;
- Selecţia proiectelor de cooperare;
- Monitorizarea implementării axei LEADER şi raportarea către CE.

Agenţia de Plăţi are următoarele sarcini principale:

– reevaluare, verificare în implementare şi verificare financiară a proiectelor selectate de GAL;

- evaluarea proiectelor pentru sprijin pregătitor şi proiectelor de cooperare;

- verificarea în implementare a proiectelor pentru sprijin pregătitor şi proiectelor de cooperare;

- verificarea, autorizarea şi efectuarea plăţilor în cadrul măsurii.

GAL are următoarele sarcini principale:

- Elaborarea, dezvoltarea, implementarea, evaluarea şi monitorizarea SDL;
- Evaluarea şi selectarea proiectelor din cadrul SDL;
- Verificarea conformităţii cererilor de plată pentru proiectele selectate de GAL.

8.2.13.6. Alte specificații importante relevante pentru întelegerea și implementarea măsurii

În urma unui proces de consultare, actorii relevanți de la nivel national, regional și local au decis că LEADER 2014 – 2020 va fi finanțat dintr-un singur fond, respectiv PNDR (monofond).

Dat fiind caracterul lor inovator, proiectele inovatoare pot fi implementate prin LEADER, în conformitate cu tipurile de operațiuni eligibile pentru sprijinirea obiectivelor PNDR și SDL, chiar dacă nu sunt acoperite prin măsurile naționale din program.

În figurile atașate puteți găsi descrierea circuitelor administrativ-financiare aplicabile LEADER (Fig. M19_1, Fig. M19_2, Fig. M19_3)

a) Etapa sprijinului pregătitor

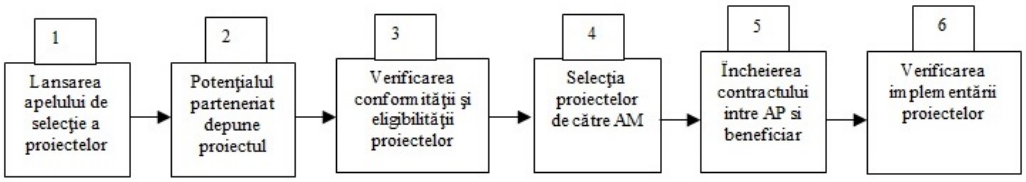

1. Agenția de Plăți lansează apelul de selecţie a proiectelor
2. Potențialul parteneriat depune proiectul la structurile teritoriale Agenția de Plăți
3. Agenția de Plăți efectuează verificarea conformității proiectului şi respectarea criteriilor de eligibilitate
4. AM realizează selecția proiectelor
5. Încheierea contractului între beneficiar şi Agenția de Plăți
6. Verificarea implementării proiectelor de către Agenția de Plăți

b) Faza de selecţie a Grupurilor de Acţiune Locală

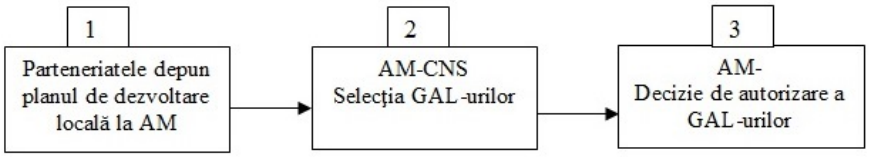

1. Parteneriatele public-private vor depune Planul de Dezvoltare Locală la Autoritatea de Management din cadrul Ministerului Agriculturii şi Dezvoltării Rurale
2. Autoritatea de Management prin intermediul Comitetului Naţional de Selecţie va realiza selecţia grupurilor de acţiune locală
3. În urma selecţiei, Autoritatea de Management va transmite GAL-urilor notificări privind rezultatul selecției

Fig. M19_1

c) Etapa de selecţie a proiectelor în cadrul GAL şi fluxurile acestora

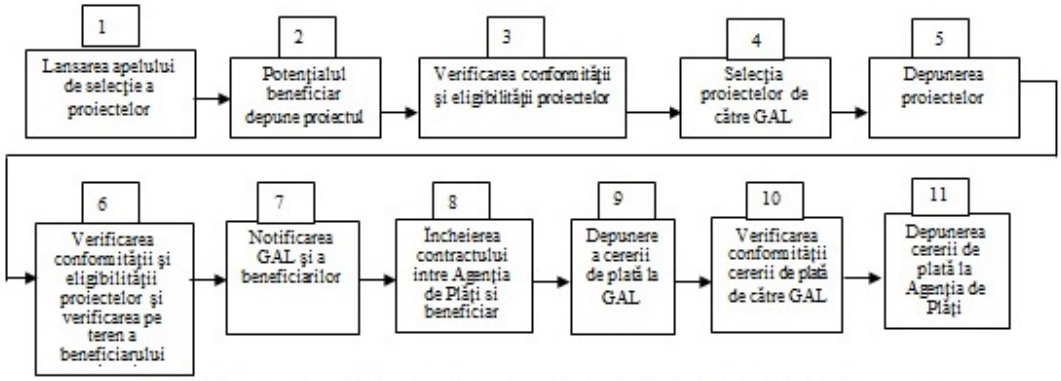

1. GAL lansează apelul de selecţie a proiectelor, folosind mijloacele de informare mass-media
2. Potenţialul beneficiar depune proiectul la secretariatul GAL,
3. GAL efectuează verificarea conformităţii proiectului şi respectarea criteriilor de eligibilitate
4. Selecţia proiectelor efectuată de GAL pe baza strategiei, utilizând criterii elaborate de fiecare GAL în parte
5. Depunerea proiectelor selectate de către GAL la Agenţia de Plăţi
6. Agenţia de Plăţi verifică conformitatea şi eligibilitatea proiectelor,
7. Agenţia de Plăţi transmite o notificare către beneficiar şi către GAL, de înştiinţare cu privire la aprobarea sau neaprobarea proiectului
8. Incheierea contractului între beneficiar şi Agenţia de Plăţi
9. Beneficiarul depune cererea de plată la GAL
10. GAL verifică conformitatea cererii de plată
11. Beneficiarul depune cererea de plată verificată de GAL la Agenţia de Plăţi.

d) Etapa de pregătire şi implementare a activităţilor de cooperare ale Grupului de Acţiune Locală

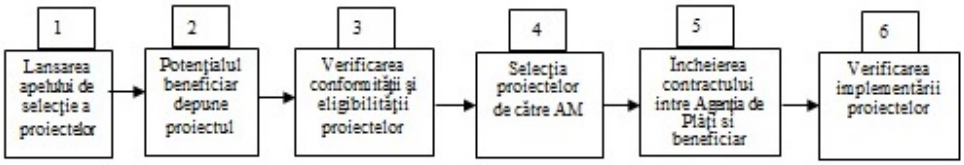

1. Agenţia de Plăţi lansează apelul de selecţie a proiectelor
2. Potenţialul beneficiar depune proiectul la structurile teritoriale Agenţia de Plăţi
3. Agenţia de Plăţi efectuează verificarea conformităţii proiectului şi respectarea criteriilor de eligibilitate
4. AM realizează selecţia proiectelor
5. Incheierea contractului între beneficiar şi Agenţia de Plăţi
6. Agenţia de Plăţi efectuează verificarea proiectelor în implementare

Fig. M19_2

e) Circuitul financiar pentru cheltuieli de funcționare și animare.

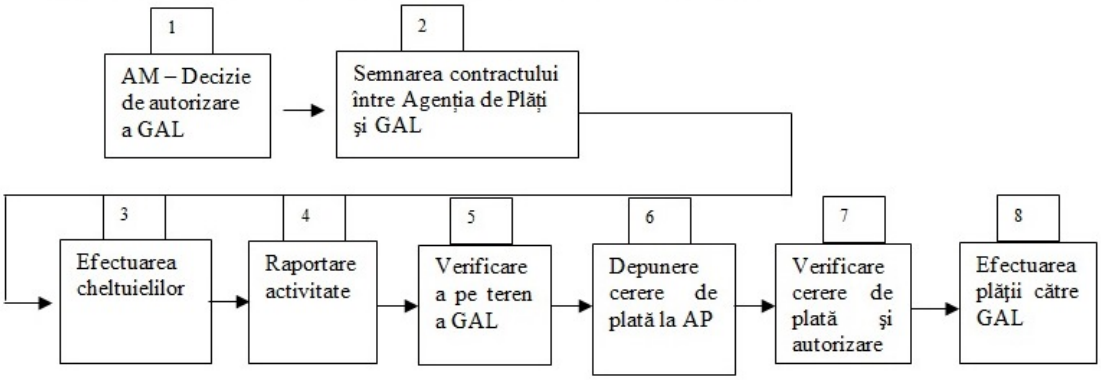

1. AM eliberează decizia de autorizare a GAL
2. GAL semnează contractul cu Agenția de Plăți
3. GAL realizează activități și efectueaza cheltuielile aferente acestora
4. GAL elaboreaza rapoartele de activitate în vederea aprobării de către Agenția de Plăți
5. Agenția de Plăți realizează verificarea pe teren a activității GAL
6. GAL depune cerere de plată la Agenția de Plăți
7. Agenția de Plăți verifică și autorizează plata
8. Agenția de Plăți realizează efectuarea plății

Fig. M19_3

9. PLANUL DE EVALUARE

9.1. Obiective și scop

Conform prevederilor art. 56 din Regulamentul nr. 1303/2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind fondurile europene structurale și de investiții, Autoritatea de Management (AM) elaborează un plan de evaluare (PE). În timpul perioadei de programare, AM asigură efectuarea evaluărilor, inclusiv a evaluărilor privind eficacitatea, eficiența și impactul programului, pe baza planului de evaluare.

Scopul Planului de Evaluare este să se asigure că sunt întreprinse activități adecvate și într-un număr suficient pentru evaluarea programului și că sunt disponibile resurse suficiente și adecvate, pentru a acoperi nevoile de evaluare comune și specifice programului, în special pentru:

- a stabili rolurile și responsabilitățile celor implicați în activitatea de evaluare, în vederea facilității unui dialog cât mai constructiv între aceștia,
- a demara activitățile de evaluare a programului încă dintr-o fază incipientă a implementării acestuia;
- a se asigura că datele solicitate pentru evaluare vor fi disponibile la momentul oportun în formatul adecvat;
- a se realiza o interconectare între activitățile de monitorizare, evaluare și raportare, care să asigure un nivel ridicat al calității rezultatelor activităților de evaluare;
- a se pune bazele unei strategii de comunicare a rezultatelor evaluărilor către factorii de decizie și către publicul interesat;
- a furniza informațiile necesare pentru coordonarea programului și pentru a completa Raportul Anual de Implementare consolidat prezentat în anul 2017;
- a furniza informațiile necesare pentru a arăta progresul intermediar înregistrat în îndeplinirea obiectivelor și pentru a completa Raportul Anual de Implementare consolidat prezentat în anul 2019;
- a sprijini activitățile de evaluare desfășurate de către Grupurile de Acțiune Locală, având în vedere că evaluarea programului se completează cu informațiile rezultate din activitățile de evaluare derulate la nivelul Grupurilor de Acțiune Locală;
- a asigura activitatea de evaluare a sub-programului tematic.

9.2. Guvernanță și coordonare

Organismele implicate și responsabilitățile acestora

Responsabilitățile legale de monitorizare și evaluare sunt descrise în Regulamentul nr. 1303/2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind fondurile europene structurale și de investiții (CPR), Regulamentul nr. 1305/2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului nr. 1698/2005 al Consiliului, precum și în propunerea regulamentului de implementare care stabilește reguli detaliate cu privire la aplicarea cadrului comun de monitorizare și evaluare a politicii de dezvoltare rurală.

Atribuțiile legate de monitorizare și evaluare sunt îndeplinite de AM și cele două agenții de plăți, în calitate de actori principali, precum și de alți actori secundari.

Autoritatea de Management

Autoritatea de Management (AM) are responsabilitatea generală pentru funcționarea și guvernanța sistemului de monitorizare și de evaluare, inclusiv pentru calitatea PE, pregătirea la timp și comunicarea rezultatelor. AM se asigură că există un sistem electronic de informații pentru înregistrarea, stocarea, gestionarea și raportarea datelor relevante privind programul și implementarea acestuia și că PE este în concordanță cu acest sistem.

Pe lângă cerințele de monitorizare și evaluare (M&E) aferente raportărilor naționale, AM prezintă Comisiei Europene și date relevante privind indicatorii operațiunilor selectate și finalizate pentru finanțare și întocmește Raportul Anual de Implementare (RAI). De asemenea, Autoritatea de Management monitorizează calitatea implementării programului prin intermediul indicatorilor și transmite Comitetului de Monitorizare informațiile și documentele necesare pentru monitorizarea progresului programului.

AM organizează evaluările și activitățile aferente conform Planului de Evaluare. Acest proces include asigurarea evaluării contribuției PNDR la obiectivele fiecărei priorități, cel puțin o dată în perioada de programare – această necesitate se reflectă în cerințele pentru întocmirea RAI consolidate depuse în 2017 și 2019 și în cerințele de evaluare ex post. AM se asigură că evaluările programului sunt în conformitate cu sistemul de M&E, inclusiv în ceea ce privește încadrarea în timp. De asemenea, Autoritatea de Management este responsabilă și de comunicarea rapoartelor de evaluare către Comisia Europeană și către publicul larg, precum și de publicarea acestora.

AM prezidează Comitetul de Coordonare a Evaluării, gestionează evaluarea și asigurarea furnizării datelor relevante, coordonează evaluările prin structura responsabilă de realizarea activităților de evaluare, facilitează cooperarea între părțile interesate implicate în monitorizare și evaluare și asigură consolidarea capacității părților interesate.

AM colectează date specifice prin structurile proprii pentru măsurile a căror implementare se află în propria responsabilitate. În programul anterior, în general, a existat o coordonare și o cooperare bună între AM și alți furnizori principali de date, precum și un cadru instituțional clar și stabil, care a condus la simplificarea aprobării rapoartelor de monitorizare și evaluare de către comitetul de monitorizare și de Comisie. Pe baza acestei experiențe, AM va gestiona procesul de monitorizare și evaluare a programului pentru eficientizarea implementării și realizării activităților din Planul de evaluare. În acest sens, AM va întreprinde din timp demersuri pentru a asigura furnizarea datelor necesare pentru realizarea evaluărilor, punând bazele unei colaborări de durată (pe perioada de implementare a Planului de evaluare) cu principalii furnizori de date. De asemenea, sistemul de monitorizarea va asigura din timp colectarea datelor necesare evaluărilor.

Agențiile de plăți

Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (AFIR) și Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA) au roluri importante de gestionare și de furnizare a datelor pentru activitățile de monitorizare și de evaluare. AFIR este responsabilă de primirea și înregistrarea cererilor de finanțare, contractarea proiectelor pentru măsurile PNDR delegate de AM și, de asemenea, este responsabilă pentru funcția de plată pentru toate măsurile din PNDR.

APIA este responsabilă de primirea formularelor cererilor de angajament și de plată pentru măsurile cu plăți

compensatorii pe suprafață.

Interfața IT curentă între agențiile de plăți va facilita transferul și gestionarea datelor solicitate pentru monitorizare și evaluare. Cele două AP vor furniza mare parte a datelor solicitate pentru RAI prin sistemul de date. Prin urmare, cele două AP vor lucra în parteneriat strâns cu Autoritatea de Management pe aspecte legate de monitorizare și evaluare, inclusiv printr-un grup de lucru tehnic comun și prin participare la activitățile Comitetului de Coordonare a Evaluării.

Comitetul de Monitorizare

Comitetul de Monitorizare (CM) examinează implementarea programului și progresul înregistrat în îndeplinirea obiectivelor acestuia, în principal prin intermediul indicatorilor. De asemenea, CM analizează și aprobă RAI înainte de a fi transmise Comisiei Europene.

CM monitorizează performanța programului și eficiența implementării și poate face recomandări către AM cu privire la implementarea și evaluarea programului. CM monitorizează măsurile luate în urma recomandărilor sale.

CM este format din reprezentanții AM, reprezentanții altor ministere, reprezentanții celor două agenții de plăți, reprezentanții altor instituții relevante care își desfășoară activitatea în domeniul agriculturii, industriei alimentare și dezvoltării rurale, precum și reprezentanții organizațiilor sectoriale partenere.

Având în vedere că în perioada anterioară de programare CM nu a funcționat atât de eficient, din cauza componenței extinse și a lipsei de experiență a unor reprezentanți, pentru noua perioadă de programare, la constituirea CM se va urmări asigurarea unei reprezentativități echilibrate, precum și consolidarea capacității necesare pentru a pregăti reprezentanții să-și îndeplinească atribuțiile.

Comitetul de Coordonare a Evaluării

AM va constitui un Comitet de Coordonare a Evaluării (CCE) pentru a sprijini procesul de monitorizare și de evaluare și a asigura relevanța și realizarea la timp a activităților aferente, inclusiv disponibilitatea datelor, informațiilor și contactelor relevante pentru evaluatori. De asemenea, CCE va permite interacțiunea cu și între parteneri și alte părți interesate. Având un rol de consultanță tehnică și operațională, CCE va monitoriza procesul de evaluare în timpul perioadei de implementare a programului. Având în vedere lecțiile din programul anterior, responsabilitățile CCE vor fi definite clar, fiind de asemenea necesară participarea pro-activă a membrilor săi.

CCE va include reprezentanții AM, inclusiv reprezentanții structurilor responsabile de monitorizare și evaluare, reprezentanții celor două agenții de plată, reprezentanții altor instituții care gestionează Fonduri Europene Structurale și de Investiții (Fonduri ESI) și experți ai institutelor de cercetare sau alte entități care pot contribui la procesul de evaluare.

Grupurile de lucru tehnice

Deși nu s-au stabilit grupuri de lucru tehnice în perioada anterioară, AM și/sau CM pot stabili organizarea unor grupuri de lucru tehnice. Acestea vor fi sub-grupuri ale Comitetului de Coordonare a Evaluării care vor oferi sprijin pe aspecte de natură tehnică care depășesc expertiza CCE (de exemplu, se pot constitui asemenea grupuri de lucru pe aspecte de mediu, cum ar fi conservarea solului și naturii sau pe Leader).

Beneficiari

Beneficiarii sunt implicați în procesul de monitorizare și evaluare în două modalități. În primul rând, li se solicită să furnizeze informații necesare pentru monitorizare și evaluare prin cererile de finanțare și de plată PNDR și prin alte documente și să participe la diferite sondaje de evaluare. În al doilea rând, beneficiarii sunt implicați prin organizațiile lor reprezentative (asociaţile fermierilor, asociațiile IMM-urilor, etc.) ca parteneri în CM.

Grupurile de Acțiune Locală

GAL-urile vor oferi informații relevante pentru monitorizarea și evaluarea PNDR. Aceasta include realizarea autoevaluărilor în timp util (a GAL-urilor individuale) și monitorizarea Strategiilor de Dezvoltare Locală (SDL). RNDR va fi implicată în consolidarea capacității de realizare a acestor acțiuni, prin elaborarea unor ghiduri operaționale de evaluare și prin acțiuni de instruire.

Rețeaua Națională Rurală

Rolul de sprijin al RNR la îmbunătățirea eficienței PNDR include contribuția la monitorizare și evaluare, în calitate de partener al AM și al părților interesate în sens mai larg. Activitățile sale permanente se concretizează și prin creșterea nivelului de conștientizare, activități de comunicare (inclusiv diseminarea informațiilor privind evaluarea către părțile interesate), consolidarea capacității, etc. între și pentru organizațiile membre. De asemenea, RNDR este o platformă simplă pentru dezvoltarea informațiilor calitative aferente și a schimbului de informații și bune practici care pot fi introduse în sistemul de evaluare. În perioada anterioară de programare, activitățile de rețea în ceea ce privește monitorizarea și evaluarea, inclusiv utilizarea măsurii de Asistență Tehnică (AT) și a resurselor RNDR pentru a îmbunătăți capacitatea de sprijin a M&E, s-au desfășurat mai puțin eficient, având în vedere timpul scurt în care au fost derulate acțiunile, ca urmare a suspendării activității rețelei. Lecțiile învățate vor fi avute în vedere pentru perioada 2014-2020. Implicarea Rețelei în activitatea de evaluare se va concretiza în colectarea informațiilor necesare acestor activități, în diseminarea rezultatelor evaluărilor, precum și în desfășurarea activităților de întărire a capacității administrative.

Evaluatorii

Evaluările PNDR se vor face de către evaluatori care sunt independenți față de autoritățile responsabile de implementarea programului (i.e. independenți față de MADR și față de agențiile de plăți). O lecție din perioada anterioară este că evaluatorii trebuie să fie suficient de familiarizați cu PNDR. Pentru a efectua evaluările, evaluatorii vor obține informații și/sau date de la o gamă largă de părți interesate care se ocupă de monitorizare și evaluare, inclusiv: AM, AP (APIA&AFIR), CCE, autoritățile și agențiile regionale, furnizorii de date și alte instituții și organizații relevante, grupurile de lucru tehnice, GAL-urile și RNDR. În procesul de evaluare, evaluatorii vor coopera și se vor coordona împreună cu CCE și grupurile tehnice, vor pregăti și prezenta metodologia de evaluare și vor realiza evaluările în conformitate cu caietul de sarcini. Evaluatorii vor pregăti și prezenta rapoartele de evaluare a calității, în conformitate cu planificările agreate. Activitățile de evaluare vor fi coordonate cu activitățile de monitorizare și de evaluare pentru Pilonul I, precum și cele prevăzute pentru alte fonduri structurale și de investiții ale UE.

Furnizorii de date și alte instituții și organizații relevante

Alte organizații sunt surse de informații, de date și de expertiză, ceea ce este (potențial) util pentru monitorizarea și evaluarea PNDR. Printre aceastea se numără Institutul Național de Statistică, Eurostat, etc. Se vor face demersurile necesare, după caz, cu organizațiile relevante pentru a furniza date corecte și în timp

util (cantitative şi calitative) pentru monitorizare şi evaluare. În timpul perioadei anterioare au existat întârzieri în furnizarea datelor din cauza întârzierii asigurării datelor de către furnizorii de date. Pentru remedierea acestei situaţii, AM intenţionează o mai bună planificare, inclusiv iniţierea din timp a tuturor demersurilor necesare pentru contractarea unui 'evaluator permanent' la începutul programului pentru organizarea furnizării de date.

9.3. Teme şi activităţi de evaluare

Evaluarea analizează realizările şi contribuţia Programului de Dezvoltare Rurală la îndeplinirea obiectivelor PAC, a strategiei Uniunii Europene pentru o creştere inteligentă, sustenabilă şi inclusivă, în raport cu situaţia socio-economică şi a mediului în zonele rurale şi cu Acordul de parteneriat. Totodată, evaluarea va urmări contribuţia PNDR la realizarea priorităţilor de dezvoltare rurală, precum şi rezultatele şi impactul programului. Prin urmare, evaluarea va contribui la îmbunătăţirea implementării programului şi va fi folosită ca bază pentru modificarea programului.

Temele de evaluare pentru PNDR vor avea în vedere nevoile specifice de evaluare şi monitorizare identificate pe parcursul implementării programului, care vor acoperi cel puţin următoarele teme: evaluarea indicatorilor de rezultat şi de impact, analiza efectului net, aspecte tematice (incluzând sub - programul), aspectele orizontale, utilizarea Asistenţei Tehnice, contribuţia la strategiile de dezvoltare locală & principiul parteneriatului, RNDR, sprijinul prevăzut pentru evaluarea la nivelul GAL-urilor, elementele specifice programului – activitatea necesară pentru dezvoltarea metodologiilor ori pentru a răspunde nevoilor specifice anumitor zone. Activitatea de evaluare va asigura toate informaţiile necesare realizării Rapoartelor Anuale de Implementare prezentate în anii 2017 şi 2019 precum şi a evaluării ex post.

Totodată, evaluările vor analiza schimbările înregistrate ca urmare a intervenţiilor programului, efectul net al programului, implementarea acestuia, inclusiv complementaritatea şi sinergiile cu celelalte fonduri structurale şi de investiţii. Pentru perioada 2014-2020, cel puţin o dată va fi evaluat modul în care fondurile europene acordate României prin FEADR contribuie la realizarea fiecărei priorităţi de dezvoltare rurală, precum şi a obiectivelor transversale. De asemenea, activitatea de evaluare va permite colectarea datelor necesare pentru stabilirea valorii indicatorilor complementari de rezultat. Alte evaluări pot avea în vedere anumite teme specifice.

În PE anual, AM va propune şi alte evaluări ad-hoc, în funcţie de necesităţile care apar în perioada de implementare a programului. De asemenea, AM va anticipa şi gestiona dificultăţile întâmpinate în perioada de programare anterioară, legate, în principal, de derularea procedurilor de achiziţii publice, care a condus la întârzieri în realizarea activităţii de evaluare.

Activităţile de evaluare se împart în 4 categorii, după cum urmează: pregătirea evaluărilor, evaluarea propriu-zisă, diseminarea informaţiilor şi activităţi legate de raportare şi demersuri întreprinse ca urmare a activităţii de evaluare (follow-up).

1. Activităţi privind pregătirea evaluărilor

În etapa de pregătire a evaluărilor, se vor desfăşura o serie de activităţi privind:

- Revizuirea întrebărilor comune de evaluare (inclusiv a legăturilor cu indicatorii);

- Elaborarea unor întrebări de evaluare specifice programului, prin consultarea părților interesate;
- Identificarea tipurilor suplimentare de date care vor fi colectate și examinarea surselor de informații;
- Agrearea cu furnizorii de date cu privire la disponibilitatea datelor;
- Completarea elementelor lipsă și acoperirea punctelor slabe identificate la colectarea datelor;
- Pregătirea caietului de sarcini (termenii de referință) și coordonarea procedurii de licitație.

2. Activități privind evaluarea propriu-zisă

Activitățile de evaluare ale PNDR realizate de *evaluatori:*

- Pregătirea și implementarea unor metodologii de evaluare adecvate;
- Colectarea, procesarea, analizarea și sintetizarea informațiilor relevante de la Autoritatea de Management:
    - Pentru analizarea efectelor multiple ale intervențiilor și a sinergiilor dintre activități/măsuri,
    - Pentru selectarea metodelor de evaluare și pentru realizarea evaluării indicatorilor complementari de rezultat și a indicatorilor specifici programului,
    - Pentru selectarea metodelor de evaluare și realizarea evaluării impactului programului.
- Analiza contribuțiilor PNDR la obiectivele generale ale PAC, obiectivele Europa 2020 și aspectele transversale (inovare, mediu, schimbările climatice) și contribuția intervențiilor specifice, inclusiv Leader, implementarea strategiilor de dezvoltare locală, și RNDR
- Analiza realizărilor programului față de obiectivele PNDR
- Răspunsuri la întrebările legate de evaluare
- Concluzii și recomandări legate de elaborarea și implementarea programului

3. Activități legate de diseminarea informațiilor

Activitățile de raportare și comunicare a rezultatelor evaluării sunt în sarcina AM. Astfel, AM va utiliza versiuni sintetizate sau extrase din rapoartele de evaluare pentru a informa părțile interesate și factorii de decizie. Aceste rapoarte vor fi diseminate prin canale de informare stabilite ale AM și diverse mijloace mass-media, inclusiv prin publicațiile și evenimentele Rețelei Naționale de Dezvoltare Rurală.

4. Activitățile de raportare și acțiunile întreprinse în urma activității de evaluare

Activitățile de evaluare de mai sus vor fi raportate în secțiunea specifică din Raportul Anual de Implementare (RAI). O raportare mai detaliată a activităților de evaluare se va face în cele două RAI consolidate prezentate în 2017 și 2019. Acestea vor necesita o planificare avansată detaliată. RAI consolidate necesită activități analitice suplimentare privind progresul PNDR. În consecință, activitățile de evaluare pregătitoare se vor finaliza înainte de elaborarea draftului RAI, astfel încât rezultatele acestora să poată fi incluse în rapoarte.

Raportul de evaluare ex post - care va fi depus la serviciile CE până cel târziu 31 decembrie 2024 - va încheia toate sarcinile și activitățile de evaluare. Evaluarea ex post va analiza eficacitatea și eficiența programului și contribuția sa la strategia Uniunii pentru o creștere inteligentă, sustenabilă și inclusivă, va oferi răspunsuri la întrebările legate de evaluare și va veni cu concluzii și recomandări pentru politica de

dezvoltare rurală.

Rezultatele evaluărilor PNDR vor fi avute în vedere la elaborarea Raportului de progres privind punerea în aplicare a Acordului de Parteneriat care trebuie transmis Comisiei Europene în 2017 și 2019, până la 31 august.

Pe baza rezultatelor evaluărilor, autoritățile responsabile vor întreprinde măsuri de îmbunătățire a implementării programului și, după caz, vor modifica programul.

9.4. Date și informații

Sistemul de informații statistice cu privire la implementarea și monitorizarea PNDR pentru evaluare

Agențiile de plăți - AFIR și APIA - folosesc sisteme de baze de date numite SPCDR (AFIR), respectiv IACS (APIA) pentru a înregistra, stoca și gestiona informațiile de monitorizare a PNDR care vor fi necesare pentru a evalua progresul către obiectivele și țintele programului. Sursele principale de informații pentru aceste baze de date sunt formularele de cerere (de finanțare și de plată), și contractele/angajamentele beneficiarilor. SPCDR va structura rapoartele de monitorizare în conformitate cu viitorul regulament de implementare și cu instrucțiunile aferente. Datele cu privire la sprijinul care nu se acordă prin proiect (de ex. pentru plăți pe agro-mediu) vor fi furnizate prin IACS.

Inițial, sistemul IT nu a fost complet operațional, din cauza multiplelor modificări de legislație și de procedură care au condus la modificarea sistemului informatic. O planificare mai bună pentru această perioadă, inclusiv o evaluare ex ante mai cuprinzătoare a sistemului, care să acopere cerințele din noul sistem (de raportare și flux de informații) împreună cu finalizarea cadrului instituțional și a procedurilor detaliate vor duce la o funcționalitate îmbunătățită.

Surse de date care trebuie folosite

Coordonarea evaluării în conformitate cu cerințele legale necesită colectarea unor date relevante în legătură cu indicatorii comuni și specifici programului. Tipurile și sursele de date importante pentru evaluare sunt:

- Datele de monitorizare, inclusiv pentru rezultatele programului, vor fi furnizate de beneficiari și instituțiile implicate în implementarea fizică și financiară a programului și vor fi colectate din sursele identificate în documentele de ghidare elaborate de serviciile COM în contextul definirii CMES (*cererea de finanțare, cerererea de plată, IACS, baza de date a Agenției de Plată, a furnizorului de servicii de formare sau consultanță, gestionarul fondului mutual, etc)*. Aceste date de monitorizare vor fi colectate și agregate într-o bază de date de APIA & AFIR și structurile proprii ale AM și trimise la AM central. Încă din momentul elaborării procedurilor se va avea în vedere necesarul de date pentru realizarea evaluărilor din Planul de evaluare. Se vor stabili, în mod oficial, proceduri clare pentru furnizarea de date și agregare, inclusiv responsabilitățile instituțiilor specifice, luându-se în considerare specificitatea inclusiv a noilor măsuri. În prezent există acorduri de delegare între instituțiile care sunt implicate direct în acest proces, urmând ca acestea să fie actualizate în contextul specificului PNDR 2014-2020, incluzând necesarul de date pentru noile acțiuni/măsuri. Pentru a evita imposibilitatea obținerii datelor necesare realizării evaluărilor, încă de la momentul lansării măsurilor, instituțiile implicate în gestionarea acestora vor identifica datele și sursele necesare furnizării informațiilor conform CMES, în vederea construirii unei baze de date în care să se

regăsească informațiile necesare realizării evaluărilor prevăzute în PE;

- Datele dezagregate, colectate de la non-beneficiari (pentru grupul de control/analiza contrafactuală) și/sau din eșantioanele reprezentative ale sectorului (analiza sectorială) prin sondaje regulate (inclusiv RICA, Ancheta Structurală în Agricultură (ASA), cercetări specifice pe țară).
- Datele specifice, colectate în mod periodic, prin diferite instituții/ministere pe diferite priorități de DR și domenii de intervenție.
- Datele statistice, folosite pentru analiza sectorială de context, agregate în conformitate cu cerințele UE. Datele statistice preluate de AM de la instituțiile abilitate să furnizeze date oficiale vor fi utilizate de AM în evaluare.

9.5. Planificarea

Jaloanele majore includ RAI consolidate prezentate Comisiei în 2017 și 2019, și evaluarea ex post, cu detaliile rezumate în ***Fig. Chp. 9.5***.

Mai jos se află un sumar orientativ cu planificarea activităților principale pentru a asigura finalizarea activităților, împreună cu rezultatele:

Stadiu - Activități - Data (stabilită)

- *Guvernanță*
  - Stabilirea Comitetului de Coordonare a Evaluării -> 2014
  - Planificarea resurselor pentru evaluare și consolidarea capacității -> 2014
  - Schema organizațională a sistemului de M&E - 2014
  - Pregătirea strategiei de comunicare -> 2014 - 2015
  - Pregătirea caietului de sarcini și a procedurilor de licitație și realizarea unei proceduri de licitație pentru RAI consolidat 2017 -> 2015
  - Pregătirea caietului de sarcini și a procedurilor de licitație și realizarea unei proceduri de licitație pentru RAI consolidat 2019 -> 2017
  - Prezentarea/discutarea RAI la Comitetul de Monitorizare -> 2016 - 2024
  - Monitorizarea strategiei de comunicare -> 2018 - 2024
  - Pregătirea caietului de sarcini și a procedurilor de licitație și realizarea unei proceduri de licitație pentru evaluarea ex post -> 2021 - 2020
- *Pregătire*
  - Revizuirea abordărilor metodologice potențiale pentru evaluarea rezultatelor și impactului -> 2016
  - Revizuirea întrebărilor & criteriilor de evaluare -> 2015
  - Revizuirea surselor potențiale de colectare a datelor; Identificarea datelor necesare și a surselor potențiale, inclusiv a nivelelor de referință -> 2014-2015

- Pregătirea sistemului de colectare a datelor -> 2014-2015
- Pregătirea metodologiei -> 2016

- *Implementarea*
  - RAI standard (2016, 2018, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024)
  - Evaluarea rezultatelor intervențiilor PDR și contribuția la domeniile de intervenție (DI) în cadrul priorităților DR, răspunsuri la întrebările de evaluare, concluzii și recomandări cu privire la elaborarea & implementarea programului, evaluarea folosirii fondurilor de AT, inclusiv descrierea implementării sub-programelor incluse în program (RAI consolidat prezentat în 2017) -> 2017
  - Evaluarea rezultatelor intervențiilor PDR și contribuție la DI în cadrul priorităților DR; contribuții la obiectivele transversale de DR; la eficacitatea, eficiența și impactul PDR, și contribuție la cele trei obiective generale ale PAC; contribuție la realizarea țintelor principale UE2020 și a strategiei Uniunii, inclusiv obiectivele tematice CSC; la progresul realizat pentru a asigura o abordare integrată a utilizării FEADR și a altor fonduri UE pentru a sprijini dezvoltarea teritorială, inclusiv SDL; răspunsuri la întrebările de evaluare și concluzii și recomandări cu privire la elaborarea și implementarea programului (RAI consolidat prezentat în 2019) -> 2019
  - Evaluarea rezultatelor intervențiilor PDR și contribuție la DI în cadrul priorităților DR; contribuții la obiectivele transversale de DR, la eficacitatea, eficiența și impactul PDR, și contribuție la cele trei obiective generale ale PAC; contribuție la realizarea țintelor principale UE2020 și a strategiei Uniunii, inclusiv obiectivele tematice CSC; la progresul realizat pentru a asigura o abordare integrată a utilizării FEADR și a altor fonduri UE pentru a sprijini dezvoltarea teritorială, inclusiv SDL; folosirea fondurilor de AT; răspunsuri la întrebările de evaluare și concluzii și recomandări cu privire la elaborarea și implementarea programului (ex post 2024) -> 2024

- *Diseminarea*
  - Revizuirea și diseminarea constatărilor de la evaluare -> 2017-2024

Jaloane/rezultate majore	Termen limită pentru depunerea la CE
Rapoartele anuale privind implementarea (**RAI**) programului de dezvoltare rurală pentru anul calendaristic anterior (Raportul depus în 2016 va acoperi anii calendaristici 2014 și 2015) depuse la Comisie. Rapoartele anuale vor oferi informații cu privire la implementarea programului și a priorităților sale, inclusiv date financiare, indicatorii comuni și indicatori specifici programului și valorile țintă cuantificate, inclusiv, dacă este cazul, cu privire la modificările valorice ale indicatorilor de rezultat și, începând cu raportul anual care trebuie prezentat în 2017, ale obiectivelor de etapă definite în cadrul de performanță. Datele transmise se vor referi la valorile indicatorilor pentru operațiunile implementate complet și, de asemenea, pentru operațiunile selectate. De asemenea, acestea vor prezenta acțiunile întreprinse pentru a îndeplini condiționalitățile ex ante și orice aspecte care afectează performanța programului, și măsurile de rectificare întreprinse. RAI consolidat care va fi depus în 2017 va prezenta și progresul realizat către îndeplinirea obiectivelor programului, inclusiv descrierea implementării sub-programelor incluse în program. RAI depus în 2019 va include informații suplimentare și va evalua progresul către realizarea obiectivelor programului și contribuția acestuia la realizarea strategiei Uniunii pentru o creștere inteligentă, sustenabilă și inclusivă.	30 iunie 2016 și 30 iunie în fiecare an până în 2024 (versiunile consolidate ale RAI prezentate în 2017 și 2019)
Raport de evaluare **ex post**	Cel târziu 31.12.2024

Fig. Chp. 9.5

9.6. Comunicare

Această secțiune descrie modul în care rezultatele activităților de evaluare vor fi disponibile pentru diferiți destinatari țintă (pentru cine) pentru a le acoperi nevoile de informații (ce), responsabilii cu diseminarea acestor rezultate (cine), canalele de informare care vor fi utilizate (cum) și planificarea (când) pentru a monitoriza folosirea rezultatelor din procesul de evaluare. Planul de comunicare va fi monitorizat și revizuit, atunci când este necesar. Planul general este prezentat în ***Fig. Chp. 9.6.***

Pentru asigurarea valorificării rezultatelor și constatărilor evaluărilor, Autoritatea de Management va solicita, periodic, structurilor responsabile un stadiu al implementării acestora.

CE	PENTRU CINE	CINE	CÂND	CUM
Constatările evaluării PNDR cu privire la nevoia de a îmbunătăți implementarea programului	AM, AP, CM, CE, grupurile tehnice de lucru, CCE, RNR, beneficiari, publicul general	AM (inclusiv secțiunea de comunicare)	În conformitate cu RDR (Art. 76(3))	Rapoarte de evaluare (inclusiv rezumate); prezentările evaluatorului; website; evenimente;
Constatări cu privire la realizările și impactul intervențiilor PNDR	AM, AP, CM, CE, grupurile de lucru tehnice, CCE, RNR, beneficiari, publicul general	AM (inclusiv secțiunea de comunicare)	Monitorizarea RAI consolidate 2017 & 2019 și evaluarea ex post	Rapoarte de evaluare (inclusiv rezumate); prezentările evaluatorului; evenimente; ateliere de lucru/ grupuri pe aspecte specifice (focus groups); website
Rezultatele, efectele și impactul intervențiilor sprijinite	Factorii de decizie politică	AM	În conformitate cu RDR (Art. 76(3))	Rezumatele rapoartelor de evaluare; întâlniri interne
Monitorizarea și revizuirea planului de comunicare	AM	AM	Anual, din 2016 (în urma depunerii RAI)	Întâlniri interne/ateliere de lucru

Fig. Chp. 9.6

9.7. Resurse

Description of the resources needed and foreseen to implement the plan, including an indication of administrative capacity, data, financial resources, IT needs. Description of capacity building activities foreseen to ensure that the evaluation plan can be fully implemented.

Resurse umane

În cadrul Autorității de Management precum și în cadrul agențiilor de plăți există structuri care desfășoară activități de monitorizare, responsabilitatea evaluării aparținând unei structuri distincte din cadrul AM. Experiența acumulată în perioada 2007-2013 de personalul din cadrul acestor structuri este valorificată în planurile și activitățile de monitorizare și evaluare desfășurate în perioada 2014-2020.

Instruirea și consolidarea competențelor profesionale ale personalului responsabil de monitorizare și evaluare este un proces continuu care implică acțiuni de training, grupuri de lucru și schimburi de experiență cu alte state membre. De asemenea, vor fi avute în vedere și ateliere de lucru privind analiza contrafactuală, participarea activă în cadrul Rețelei Europene de Evaluare și colaborarea cu mediul academic și cu structurile societății civile care desfășoară activități de evaluare. În perioada 2007-2013, resursele umane au reprezentat principala problemă în desfășurarea activităților de evaluare, având în vedere numărul redus de

personal. În aceste condiții, pentru următoarea perioadă de programare, după aprobarea Planului de evaluare, se va elabora un plan specific cu privire la capacitatea de evaluare, care va identifica nevoile și va prezenta activitățile întreprinse pentru consolidarea capacității administrative.

Resurse financiare

Activitățile legate de evaluarea programului sunt finanțate prin măsura de AT din cadrul PNDR. Distribuția fondurilor alocate evaluării programului se face anual pe baza Planului anual de achiziții și bugetul previzionat pentru activitatea de evaluare programată în anul respectiv având la bază PE.

Resurse materiale

Pentru desfășurarea activităților de monitorizare și evaluare, sistemul informatic din perioada 2007-2013 va fi actualizat pentru a răspunde cerințelor noi din perioada de programare 2014-2020.

Consolidarea capacității pentru alți actori implicați în sistemul de evaluare

Pentru Membrii Comitetului de Monitorizare sunt întreprinse acțiuni de conștientizare a rolului și importanței activităților de evaluare, aceștia fiind permanent informați cu privire la rezultatele procesului de monitorizare și evaluare.

În scopul unui proces eficient și calitativ de evaluare a programului, grupurile de acțiune locală vor furniza o serie de informații referitoare la activitatea desfășurată de acestea. În acest sens, pentru GAL-uri se vor desfășura acțiuni de conștientizare privind furnizarea de date și informații adecvate necesare procesului de evaluare.

10. PLANUL FINANCIAR

10.1. Contribuții anuale din FEADR (€)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Total
Regiunile mai puțin dezvoltate și OR & SAI , în sensul Regulamentului (CEE) nr 2019/93	1.143.033.279,83	1.141.530.073,61	1.139.995.970,62	1.138.430.319,73	1.136.836.057,43	1.135.157.289,99	1.133.170.724,78	**7.968.153.715,99**
Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor pentru perioada 2007-2013 era mai mic de 75 % din media UE-25, dar al căror PIB pe cap de locuitor este mai mare de 75 % din PIB-ul UE – 27	6.815.274,17	6.806.311,39	6.797.164,38	6.787.829,27	6.778.323,57	6.768.314,01	6.756.469,22	**47.509.686,01**
Total	**1.149.848.554,00**	**1.148.336.385,00**	**1.146.793.135,00**	**1.145.218.149,00**	**1.143.614.381,00**	**1.141.925.604,00**	**1.139.927.194,00**	**8.015.663.402,00**
Din care rezerva de performanta	**68.990.913,24**	**68.900.183,10**	**68.807.588,10**	**68.713.088,94**	**68.616.862,86**	**68.515.536,24**	**68.395.631,64**	**480.939.804,12**

10.2. Contribuția FEADR, aplicabilă tuturor măsurilor - articolul 59 alineatul (3)

Articolul de stabilire a pragului maxim de contribuție	Contribuția FEADR aplicabilă	Contribuția FEADR min aplicabilă 2014-2020 (%)	Contribuția FEADR maximă aplicabilă 2014-2020 (%)
Regiunile mai puțin dezvoltate și OR & SAI , în sensul Regulamentului (CEE) nr 2019/93	85%	20%	85%
Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor pentru perioada 2007-2013 era mai mic de 75 % din media UE-25 , dar al căror PIB pe cap de locuitor este mai mare de 75 % din PIB-ul UE – 27	75%	20%	75%

10.3. Defalcare pe măsură și tipul de operare cu diferite rata contribuției FEADR (în euro pentru întreaga perioadă 2014-2020)

10.3.1. M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare				Rata aplicabila contribuției FEADR 2014-2020	Rata aplicabilă contribuției FEADR cu art 59(4)(g(2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM 2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM cu art 59(4)(g) 2014 - 2020 (%)	Instrumente Financiare sumă FEADR indicativă 2014-2020 (€)	Total contribuție Uniune prevăzută 2014 - 2020 €)
59(3)(a)	Regiunile mai puțin dezvoltate și OR & SAI , în sensul Regulamentului (CEE) nr 2019/93	Main		85%					0.00 (2A) 0.00 (2B) 0.00 (3A) 0.00 (3B) 0.00 (P4)
		59(4)(a)	Operatiuni pentru măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35 , pentru dezvoltarea locala LEADER prevăzute la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr 1303/2013 și pentru operațiunile în conformitate cu art. 19 alineatul (1) (a) (i)	90%					11,232,000.00 (2A) 5,715,000.00 (2B) 2,700,000.00 (3A) 2,700,000.00 (3B) 28,039,100.00 (P4)
59(3)(b)	Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor pentru perioada 2007-2013 era mai mic de 75 % din media UE-25 , dar al căror PIB pe cap de locuitor este mai mare de 75 % din PIB-ul UE – 27	Main		75%					0.00 (2A) 0.00 (2B) 0.00 (3A) 0.00 (3B) 0.00 (P4)
		59(4)(a)	Operatiuni pentru măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35 , pentru dezvoltarea locala LEADER prevăzute la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr 1303/2013 și pentru operațiunile în conformitate cu art. 19 alineatul (1) (a) (i)	90%					0.00 (2A) 0.00 (2B) 0.00 (3A) 0.00 (3B) 0.00 (P4)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare	Rata aplicabila contribuției FEADR 2014-2020	Rata aplicabilă contribuției FEADR cu art 59(4)(g(2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM 2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM cu art 59(4)(g) 2014 - 2020 (%)	Instrumente Financiare sumă FEADR indicativă 2014-2020 (€)	Total contribuție Uniune prevăzută 2014 - 2020 €)
Total					0,00	50.386.100,00

10.3.2. M02 - Servicii de consiliere (art 15)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare			Rata aplicabila contribuției FEADR 2014-2020	Rata aplicabilă contribuției FEADR cu art 59(4)(g(2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM 2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM cu art 59(4)(g) 2014 - 2020 (%)	Instrumente Financiare sumă FEADR indicativă 2014-2020 (€)	Total contribuție Uniune prevăzută 2014 - 2020 €)
59(3)(a)	Regiunile mai puțin dezvoltate și OR & SAI , în sensul Regulamentului (CEE) nr 2019/93	Main	85%					18,686,094.00 (2A) 25,896,981.00 (2B) 1,530,000.00 (3A) 4,225,373.00 (6A)
59(3)(b)	Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor pentru perioada 2007-2013 era mai mic de 75 % din media UE-25 , dar al căror PIB pe cap de locuitor este mai mare de 75 % din PIB-ul UE – 27	Main	75%					0.00 (2A) 25,923.00 (2B) 0.00 (3A) 21,729.00 (6A)
Total							0,00	50.386.100,00

10.3.3. M04 – Investiții în active fizice (art 17)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare				Rata aplicabila contribuției FEADR 2014-2020	Rata aplicabilă contribuției FEADR cu art 59(4)(g(2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM 2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM cu art 59(4)(g) 2014 - 2020 (%)	Instrumente Financiare sumă FEADR indicativă 2014-2020 (€)	Total contribuție Uniune prevăzută 2014 - 2020 €)
59(3)(a)	Regiunile mai puțin dezvoltate și OR & SAI , în sensul Regulamentului (CEE) nr 2019/93	Main		85%					835,413,312.00 (2A) 180,109,670.00 (3A) 369,260,000.00 (5A) 377,089,291.00 (5D) 270,164,506.00 (6A)
		59(4)(b)	Operations contributing to the objectives of environment and climate change mitigation and adaptation under Article 17, points (a) and (b) of Article 21(1), Articles 28, 29, 30, 31 and 34	75%					0.00 (2A) 0.00 (3A) 0.00 (5A) 0.00 (5D) 0.00 (6A)
59(3)(b)	Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor pentru perioada 2007-2013 era mai mic de 75 % din media UE-25 , dar al căror PIB pe cap de locuitor este mai mare de 75 % din PIB-ul UE – 27	Main		75%					3,594,969.00 (2A) 7,504,570.00 (3A) 740,000.00 (5A) 1,894,921.00 (5D) 11,256,854.00 (6A)
		59(4)(b)	Operations contributing to the objectives of environment and climate change mitigation and adaptation under Article 17, points (a) and (b) of Article 21(1), Articles 28, 29, 30, 31 and 34	75%					0.00 (2A) 0.00 (3A) 0.00 (5A) 0.00 (5D) 0.00 (6A)
Total								0,00	2.057.028.093,00

10.3.4. M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare				Rata aplicabila contribuției FEADR 2014-2020	Rata aplicabilă contribuției FEADR cu art 59(4)(g(2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM 2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM cu art 59(4)(g) 2014 - 2020 (%)	Instrumente Financiare sumă FEADR indicativă 2014-2020 (€)	Total contribuție Uniune prevăzută 2014 - 2020 €)
59(3)(a)	Regiunile mai puțin dezvoltate şi OR & SAI , în sensul Regulamentului (CEE) nr 2019/93	Main		85%					215,569,938.00 (2A) 0.00 (2B) 1,500,000.00 (5C) 246,512,003.00 (6A)
		59(4)(a)	Operatiuni pentru măsurile prevăzute la articolele 14, 27 şi 35 , pentru dezvoltarea locala LEADER prevăzute la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr 1303/2013 şi pentru operațiunile în conformitate cu art. 19 alineatul (1) (a) (i)	90%					0.00 (2A) 400,355,600.00 (2B) 0.00 (5C) 0.00 (6A)
59(3)(b)	Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor pentru perioada 2007-2013 era mai mic de 75 % din media UE-25 , dar al căror PIB pe cap de locuitor este mai mare de 75 % din PIB-ul UE – 27	Main		75%					432,004.00 (2A) 0.00 (2B) 0.00 (5C) 1,988,000.00 (6A)
		59(4)(a)	Operatiuni pentru măsurile prevăzute la articolele 14, 27 şi 35 , pentru dezvoltarea locala LEADER prevăzute la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr 1303/2013 şi pentru operațiunile în conformitate cu art. 19 alineatul (1) (a) (i)	90%					0.00 (2A) 0.00 (2B) 0.00 (5C) 0.00 (6A)
Total								0,00	866.357.545,00

10.3.5. M07 - Servicii de bază şi reînnoirea satelor în zonele rurale (art 20)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare			Rata aplicabila contribuției FEADR 2014-2020	Rata aplicabilă contribuției FEADR cu art 59(4)(g(2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM 2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM cu art 59(4)(g) 2014 - 2020 (%)	Instrumente Financiare sumă FEADR indicativă 2014-2020 (€)	Total contribuție Uniune prevăzută 2014 - 2020 €)
59(3)(a)	Regiunile mai puțin dezvoltate și OR & SAI , în sensul Regulamentului (CEE) nr 2019/93	Main	85%					1,080,784,535.00 (6B)
59(3)(b)	Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor pentru perioada 2007-2013 era mai mic de 75 % din media UE-25 , dar al căror PIB pe cap de locuitor este mai mare de 75 % din PIB-ul UE – 27	Main	75%					19,810,714.00 (6B)
Total							0,00	1.100.595.249,00

10.3.6. M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere și ameliorarea viabilității pădurilor (art 21)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare				Rata aplicabila contribuției FEADR 2014-2020	Rata aplicabilă contribuției FEADR cu art 59(4)(g(2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM 2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM cu art 59(4)(g) 2014 - 2020 (%)	Instrumente Financiare sumă FEADR indicativă 2014-2020 (€)	Total contribuție Uniune prevăzută 2014 - 2020 €)
59(3)(a)	Regiunile mai puțin dezvoltate și OR & SAI , în sensul Regulamentului (CEE) nr 2019/93	Main		85%					105,695,160.00 (5E)
		59(4)(b)	Operations contributing to the objectives of environment and climate change mitigation and adaptation under Article 17, points (a) and (b) of Article 21(1), Articles 28, 29, 30, 31 and 34	75%					0.00 (5E)
59(3)(b)	Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor pentru perioada 2007-2013 era mai mic de 75 % din media UE-25 , dar al căror PIB pe cap de locuitor este mai mare de 75 % din PIB-ul UE – 27	Main		75%					0.00 (5E)
		59(4)(b)	Operations contributing to the objectives of environment and climate change mitigation and adaptation under Article 17, points (a) and (b) of Article 21(1), Articles 28, 29, 30, 31 and 34	75%					0.00 (5E)
Total								0,00	105.695.160,00

10.3.7. M09 - Înfiinţarea grupurilor de producători (art 27)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare				Rata aplicabila contribuției FEADR 2014-2020	Rata aplicabilă contribuției FEADR cu art 59(4)(g(2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM 2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM cu art 59(4)(g) 2014 - 2020 (%)	Instrumente Financiare sumă FEADR indicativă 2014-2020 (€)	Total contribuție Uniune prevăzută 2014 - 2020 €)
59(3)(a)	Regiunile mai puțin dezvoltate și OR & SAI , în sensul Regulamentului (CEE) nr 2019/93	Main		85%					0.00 (3A)
		59(4)(a)	Operatiuni pentru măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35 , pentru dezvoltarea locala LEADER prevăzute la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr 1303/2013 și pentru operațiunile în conformitate cu art. 19 alineatul (1) (a) (i)	90%					7,760,000.00 (3A)
59(3)(b)	Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor pentru perioada 2007-2013 era mai mic de 75 % din media UE-25 , dar al căror PIB pe cap de locuitor este mai mare de 75 % din PIB-ul UE – 27	Main		75%					240,000.00 (3A)
		59(4)(a)	Operatiuni pentru măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35 , pentru dezvoltarea locala LEADER prevăzute la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr 1303/2013 și pentru operațiunile în conformitate cu art. 19 alineatul (1) (a) (i)	90%					0.00 (3A)
Total								0,00	8.000.000,00

10.3.8. M10 - Agro-mediu şi climă (art 28)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare				Rata aplicabila contribuției FEADR 2014-2020	Rata aplicabilă contribuției FEADR cu art 59(4)(g(2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM 2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM cu art 59(4)(g) 2014 - 2020 (%)	Instrumente Financiare sumă FEADR indicativă 2014-2020 (€)	Total contribuție Uniune prevăzută 2014 - 2020 €)
59(3)(a)	Regiunile mai puțin dezvoltate și OR & SAI , în sensul Regulamentului (CEE) nr 2019/93	Main		85%					0.00 (5A) 849,964,916.00 (P4)
		59(4)(b)	Operations contributing to the objectives of environment and climate change mitigation and adaptation under Article 17, points (a) and (b) of Article 21(1), Articles 28, 29, 30, 31 and 34	75%					0.00 (5A) 0.00 (P4)
59(3)(b)	Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor pentru perioada 2007-2013 era mai mic de 75 % din media UE-25 , dar al căror PIB pe cap de locuitor este mai mare de 75 % din PIB-ul UE – 27	Main		75%					0.00 (5A) 0.00 (P4)
		59(4)(b)	Operations contributing to the objectives of environment and climate change mitigation and adaptation under Article 17, points (a) and (b) of Article 21(1), Articles 28, 29, 30, 31 and 34	75%					0.00 (5A) 0.00 (P4)
Total								0,00	849.964.916,00

10.3.9. M11 – Agricultură ecologică (art 29)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare				Rata aplicabila contribuției FEADR 2014-2020	Rata aplicabilă contribuției FEADR cu art 59(4)(g(2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM 2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM cu art 59(4)(g) 2014 - 2020 (%)	Instrumente Financiare sumă FEADR indicativă 2014-2020 (€)	Total contribuție Uniune prevăzută 2014 - 2020 €)
59(3)(a)	Regiunile mai puțin dezvoltate și OR & SAI , în sensul Regulamentului (CEE) nr 2019/93	Main		85%					200,686,161.00 (P4)
		59(4)(b)	Operations contributing to the objectives of environment and climate change mitigation and adaptation under Article 17, points (a) and (b) of Article 21(1), Articles 28, 29, 30, 31 and 34	75%					0.00 (P4)
59(3)(b)	Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor pentru perioada 2007-2013 era mai mic de 75 % din media UE-25 , dar al căror PIB pe cap de locuitor este mai mare de 75 % din PIB-ul UE – 27	Main		75%					0.00 (P4)
		59(4)(b)	Operations contributing to the objectives of environment and climate change mitigation and adaptation under Article 17, points (a) and (b) of Article 21(1), Articles 28, 29, 30, 31 and 34	75%					0.00 (P4)
Total								0,00	200.686.161,00

10.3.10. M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare				Rata aplicabila contribuției FEADR 2014-2020	Rata aplicabilă contribuției FEADR cu art 59(4)(g(2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM 2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM cu art 59(4)(g) 2014 - 2020 (%)	Instrumente Financiare sumă FEADR indicativă 2014-2020 (€)	Total contribuție Uniune prevăzută 2014 - 2020 €)
59(3)(a)	Regiunile mai puțin dezvoltate și OR & SAI , în sensul Regulamentului (CEE) nr 2019/93	Main		85%					1,130,796,418.00 (P4)
		59(4)(b)	Operations contributing to the objectives of environment and climate change mitigation and adaptation under Article 17, points (a) and (b) of Article 21(1), Articles 28, 29, 30, 31 and 34	75%					0.00 (P4)
59(3)(b)	Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor pentru perioada 2007-2013 era mai mic de 75 % din media UE-25 , dar al căror PIB pe cap de locuitor este mai mare de 75 % din PIB-ul UE – 27	Main		75%					0.00 (P4)
		59(4)(b)	Operations contributing to the objectives of environment and climate change mitigation and adaptation under Article 17, points (a) and (b) of Article 21(1), Articles 28, 29, 30, 31 and 34	75%					0.00 (P4)
Total								0,00	1.130.796.418,00

10.3.11. M14 – Bunăstarea animalelor (art 33)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare			Rata aplicabila contribuției FEADR 2014-2020	Rata aplicabilă contribuției FEADR cu art 59(4)(g(2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM 2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM cu art 59(4)(g) 2014 - 2020 (%)	Instrumente Financiare sumă FEADR indicativă 2014-2020 (€)	Total contribuție Uniune prevăzută 2014 - 2020 €)
59(3)(a)	Regiunile mai puțin dezvoltate și OR & SAI , în sensul Regulamentului (CEE) nr 2019/93	Main	85%					437,013,969.00 (3A)
59(3)(b)	Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor pentru perioada 2007-2013 era mai mic de 75 % din media UE-25 , dar al căror PIB pe cap de locuitor este mai mare de 75 % din PIB-ul UE – 27	Main	75%					0.00 (3A)
Total							0,00	437.013.969,00

10.3.12. M15 - Servicii de silvo-mediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (art 34)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare				Rata aplicabila contribuției FEADR 2014-2020	Rata aplicabilă contribuției FEADR cu art 59(4)(g(2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM 2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM cu art 59(4)(g) 2014 - 2020 (%)	Instrumente Financiare sumă FEADR indicativă 2014-2020 (€)	Total contribuție Uniune prevăzută 2014 - 2020 €)
59(3)(a)	Regiunile mai puțin dezvoltate și OR & SAI , în sensul Regulamentului (CEE) nr 2019/93	Main		85%					100,000,000.00 (P4)
		59(4)(b)	Operations contributing to the objectives of environment and climate change mitigation and adaptation under Article 17, points (a) and (b) of Article 21(1), Articles 28, 29, 30, 31 and 34	75%					0.00 (P4)
59(3)(b)	Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor pentru perioada 2007-2013 era mai mic de 75 % din media UE-25 , dar al căror PIB pe cap de locuitor este mai mare de 75 % din PIB-ul UE – 27	Main		75%					0.00 (P4)
		59(4)(b)	Operations contributing to the objectives of environment and climate change mitigation and adaptation under Article 17, points (a) and (b) of Article 21(1), Articles 28, 29, 30, 31 and 34	75%					0.00 (P4)
Total								0,00	100.000.000,00

10.3.13. M16 - Cooperare (art 35)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare				Rata aplicabila contribuției FEADR 2014-2020	Rata aplicabilă contribuției FEADR cu art 59(4)(g(2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM 2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM cu art 59(4)(g) 2014 - 2020 (%)	Instrumente Financiare sumă FEADR indicativă 2014-2020 (€)	Total contribuție Uniune prevăzută 2014 - 2020 €)
59(3)(a)	Regiunile mai puțin dezvoltate și OR & SAI , în sensul Regulamentului (CEE) nr 2019/93	Main		85%					0.00 (3A)
		59(4)(a)	Operatiuni pentru măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35 , pentru dezvoltarea locala LEADER prevăzute la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr 1303/2013 și pentru operațiunile în conformitate cu art. 19 alineatul (1) (a) (i)	90%					28,021,100.00 (3A)
59(3)(b)	Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor pentru perioada 2007-2013 era mai mic de 75 % din media UE-25 , dar al căror PIB pe cap de locuitor este mai mare de 75 % din PIB-ul UE – 27	Main		75%					0.00 (3A)
		59(4)(a)	Operatiuni pentru măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35 , pentru dezvoltarea locala LEADER prevăzute la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr 1303/2013 și pentru operațiunile în conformitate cu art. 19 alineatul (1) (a) (i)	90%					0.00 (3A)
Total								0,00	28.021.100,00

10.3.14. M17 – Gestionarea riscurilor (art 36)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare				Rata aplicabila contribuției FEADR 2014-2020	Rata aplicabilă contribuției FEADR cu art 59(4)(g(2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM 2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM cu art 59(4)(g) 2014 - 2020 (%)	Instrumente Financiare sumă FEADR indicativă 2014-2020 (€)	Total contribuție Uniune prevăzută 2014 - 2020 €)
59(3)(a)	Regiunile mai puțin dezvoltate și OR & SAI , în sensul Regulamentului (CEE) nr 2019/93	Main		85%					200,000,000.00 (3B)
		59(4)(a)	Operatiuni pentru măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35 , pentru dezvoltarea locala LEADER prevăzute la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr 1303/2013 și pentru operațiunile în conformitate cu art. 19 alineatul (1) (a) (i)	90%					0.00 (3B)
59(3)(b)	Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor pentru perioada 2007-2013 era mai mic de 75 % din media UE-25 , dar al căror PIB pe cap de locuitor este mai mare de 75 % din PIB-ul UE – 27	Main		75%					0.00 (3B)
		59(4)(a)	Operatiuni pentru măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35 , pentru dezvoltarea locala LEADER prevăzute la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr 1303/2013 și pentru operațiunile în conformitate cu art. 19 alineatul (1) (a) (i)	90%					0.00 (3B)
Total								0,00	200.000.000,00

10.3.15. M19 - Dezvoltarea locală a LEADER (art 35 Reg. (UE) Nr. 1303/2013)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare				Rata aplicabila contribuției FEADR 2014-2020	Rata aplicabilă contribuției FEADR cu art 59(4)(g(2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM 2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM cu art 59(4)(g) 2014 - 2020 (%)	Instrumente Financiare sumă FEADR indicativă 2014-2020 (€)	Total contribuție Uniune prevăzută 2014 - 2020 €)
59(3)(a)	Regiunile mai puțin dezvoltate și OR & SAI , în sensul Regulamentului (CEE) nr 2019/93	Main		85%					0.00 (6B)
		59(4)(a)	Operatiuni pentru măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35 , pentru dezvoltarea locala LEADER prevăzute la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr 1303/2013 și pentru operațiunile în conformitate cu art. 19 alineatul (1) (a) (i)	90%					652,364,672.00 (6B)
59(3)(b)	Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor pentru perioada 2007-2013 era mai mic de 75 % din media UE-25 , dar al căror PIB pe cap de locuitor este mai mare de 75 % din PIB-ul UE – 27	Main		75%					0.00 (6B)
		59(4)(a)	Operatiuni pentru măsurile prevăzute la articolele 14, 27 și 35 , pentru dezvoltarea locala LEADER prevăzute la articolul 32 din Regulamentul (UE) nr 1303/2013 și pentru operațiunile în conformitate cu art. 19 alineatul (1) (a) (i)	90%					0.00 (6B)
Total								0,00	652.364.672,00

10.3.16. M20 – Asistență tehnică State Membre (art 51-54)

Tipuri de regiuni și alocări suplimentare			Rata aplicabila contribuției FEADR 2014-2020	Rata aplicabilă contribuției FEADR cu art 59(4)(g(2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM 2014 - 2020 (%)	Rata aplicabilă Instrumentelor Financiare cu responsabilitatea AM cu art 59(4)(g) 2014 - 2020 (%)	Instrumente Financiare sumă FEADR indicativă 2014-2020 (€)	Total contribuție Uniune prevăzută 2014 - 2020 €)
59(3)(a)	Regiunile mai puțin dezvoltate și OR & SAI , în sensul Regulamentului (CEE) nr 2019/93	Main	85%					178,367,919.00
59(3)(b)	Toate regiunile al căror PIB pe cap de locuitor pentru perioada 2007-2013 era mai mic de 75 % din media UE-25 , dar al căror PIB pe cap de locuitor este mai mare de 75 % din PIB-ul UE – 27	Main	75%					0.00
Total							0,00	178.367.919,00

11. PLAN INDICATORI

11.1. Plan indicatori

11.1.1. P1: Încurajarea transferului de cunoştinţe şi a inovării în agricultură, în silvicultură şi în zonele rurale

11.1.1.1. 1A) Încurajarea inovării, a cooperării şi a creării unei baze de cunoştinţe în zonele rurale

Indicator(i) țintă 2014-2020

Indicator țintă	Valoare target 2023
T1: procent cheltuieli în conformitate cu articolele 14, 15 şi 35 din Regulamentul (UE) nr 1305/2013 în raport cu cheltuielile totale pentru dezvoltare rurală (1A)	**1,56**
Cheltuieli publice totale prevăzute pentru PDR	9.363.187.655,00

Indicator(i) de rezultat prevazuți

Măsură	Indicator	Valoare
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	Totalul cheltuielilor publice € (training-uri, schimb experienţă, demonstraţii) (1.1 to 1.3)	55.984.556,00
M02 - Servicii de consiliere (art 15)	Totalul cheltuielilor publice € (2.1 to 2.3)	59.285.240,00
M16 - Cooperare (art 35)	Totalul cheltuielilor publice € (16.1 to 16.9)	31.134.556,00

11.1.1.2. 1B) Consolidarea legăturilor dintre agricultură, producția alimentară şi silvicultură, pe de o parte, şi cercetare şi inovare, pe de altă parte, inclusiv în scopul unei gestionări mai bune a mediului şi al unei performanțe de mediu îmbunătățite

Indicator(i) țintă 2014-2020

Indicator țintă	Valoare target 2023
T2: Numărul total de operațiuni de cooperare sprijinite în baza măsurii de cooperare (articolul 35 din Regulamentul (UE) nr 1305/2013) (grupuri, retele / grupuri, proiecte pilot ...) (1B)	**215,00**

Indicator(i) de rezultat prevazuți

Măsură	Indicator	Valoare
M16 - Cooperare (art 35)	Nr de grupuri operaționale PEI sprijinite (stabilire și operare) (16.1)	24,00
M16 - Cooperare (art 35)	Nr de alte operațiuni de cooperare (organizații, retele/grupuri, proiecte pilot…) (16.2 la 16.9)	191,00

11.1.1.3. 1C) Încurajarea învățării pe tot parcursul vieţii şi a formării profesionale în sectoarele agricol şi forestier

Indicator(i) țintă 2014-2020

Indicator țintă	Valoare target 2023
T3: Numărul total de participanți instruiți în conformitate cu articolul 14 din Regulamentul (UE) nr 1305/2013 (1C)	**153.318,00**

Indicator(i) de rezultat prevazuți

Măsură	Indicator	Valoare
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	Formare/obținerea de calificări (1.1) Nr participanți formare	153.318,00

11.1.2. P2: Creşterea viabilităţii exploataţiilor şi a competitivităţii tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile şi promovarea tehnologiilor agricole inovatoare şi a gestionării durabile a pădurilor

11.1.2.1. 2A) Îmbunătăţirea performanţei economice a tuturor fermelor şi facilitarea restructurării şi modernizării fermelor, în special în vederea creşterii participării şi orientării către piaţă, cât şi a diversificării agricole

Indicator(i) ţintă 2014-2020

Indicator ţintă	Valoare target 2023
T4: procent exploataţii agricole, cu sprijin PDR pentru investiţii în restructurare sau modernizare (2A)	**2,89**
Număr exploataţii agricole, cu sprijin PDR pentru investiţii în restructurare sau modernizare (2A)	3.679,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru ţintă

Indicator de context	Valoare an de bază
17 Exploataţii agricole (ferme) – total	127.107,00

Indicator(i) de rezultat prevazuţi

Măsură	Indicator	Valoare
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	Formare/obţinerea de calificări (1.1) Nr participanţi formare	18.000,00
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	Formare/obţinerea de calificări (1.1) - Total public pentru formare/calificări	9.000.000,00
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	Totalul cheltuielilor publice € (training-uri, schimb experienţă, demonstraţii) (1.1 la 1.3)	12.480.000,00
M02 - Servicii de consiliere (art 15)	Nr de beneficiari consiliaţi (2.1)	36.639,00
M02 - Servicii de consiliere (art 15)	Totalul cheltuielilor publice € (2.1 la 2.3)	21.983.640,00
M04 – Investiţii în active fizice (art 17)	Nr exploataţii sprijinite pentru investiţii în exploataţii agricole (4.1)	3.679,00
M04 – Investiţii în active fizice (art 17)	Totalul cheltuielilor publice pentru investiţii în infrastructură (4.3)	235.385.187,00
M04 – Investiţii în active fizice (art 17)	Investiţie totală € (public + privat)	1.310.024.182,71
M04 – Investiţii în active fizice (art 17)	Totalul cheltuielilor publice € (4.1)	752.247.297,00
M04 – Investiţii în active fizice (art 17)	Totalul cheltuielilor publice €	987.632.483,00
M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)	Nr de beneficiari (exploataţii) care primesc sprijin start up pentru dezvoltarea de ferme mici (6.3)	16.946,00
M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)	Investiţie totală € (public + privat)	254.187.697,00
M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)	Totalul cheltuielilor publice €	254.187.697,00

11.1.2.2. 2B) Facilitarea intrării în sectorul agricol a unor fermieri calificaţi corespunzător şi, în special, a reînnoirii generaţiilor

Indicator(i) țintă 2014-2020

Indicator țintă	Valoare target 2023
T5: procent exploatații agricole cu sprijin PDR pentru planul de dezvoltare a afacerilor/ de investiții pentru tinerii fermieri (2B)	**10,00**
Număr exploatații agricole cu sprijin PDR pentru planul de dezvoltare a afacerilor/ de investiții pentru tinerii fermieri (2B)	12.709,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru țintă

Indicator de context	Valoare an de bază
17 Exploatații agricole (ferme) – total	127.107,00

Indicator(i) de rezultat prevazuți

Măsură	Indicator	Valoare
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	Formare/obținerea de calificări (1.1) Nr participanți formare	12.700,00
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	Formare/obținerea de calificări (1.1) - Total public pentru formare/calificări	6.350.000,00
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	Totalul cheltuielilor publice € (training-uri, schimb experiență, demonstrații) (1.1 la 1.3)	6.350.000,00
M02 - Servicii de consiliere (art 15)	Nr de beneficiari consiliați (2.1)	25.418,00
M02 - Servicii de consiliere (art 15)	Totalul cheltuielilor publice € (2.1 la 2.3)	30.501.600,00
M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)	Nr de beneficiari (exploatații) care primesc sprijin start-up pentru tineri fermieri (6.1)	12.709,00
M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)	Numar de beneficiari (exploatații) care primesc sprijin pentru investițiile în activități non-agricole în zonele rurale (6.4)	0
M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)	Numar de beneficiari (exploatații) care primesc plată pentru transfer (6.5)	0
M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)	Investiție totală € (public + privat)	444.839.556,00
M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)	Totalul cheltuielilor publice€ (6.1)	444.839.556,00
M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)	Totalul cheltuielilor publice €	444.839.556,00

11.1.3. P3: Promovarea organizării lanţului alimentar, inclusiv procesarea şi comercializarea produselor agricole, a bunăstării animale şi gestionării riscurilor în agricultură

11.1.3.1. 3A) Îmbunătățirea competitivității producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanţul agro-alimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creșterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe pieţele locale şi în caorganisations

Indicator(i) țintă 2014-2020

Indicator țintă	Valoare target 2023
Procent exploatații agricole care beneficiază de sprijin pentru participarea la sistemele de calitate, piețele locale și circuite scurte de aprovizionare, precum și grupurilor de producători / organizații (3A)	**0,92**
Număr exploatații agricole care beneficiază de sprijin pentru participarea la sistemele de calitate, piețele locale şi circuite scurte de aprovizionare, precum şi grupurilor de producători / organizații (3A)	1.164,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru țintă

Indicator de context	Valoare an de bază
17 Exploatații agricole (ferme) – total	127.107,00

Indicator(i) de rezultat prevazuți

Măsură	Indicator	Valoare
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	Formare/obținerea de calificări (1.1) Nr participanți formare	0
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	Formare/obținerea de calificări (1.1) - Total public pentru formare/calificări	0
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	Totalul cheltuielilor publice€ (trainings, farm exchanges, demonstration) (1.1 to 1.3)	3.000.000,00
M02 - Servicii de consiliere (art 15)	Nr de beneficiari consiliați (2.1)	300,00
M02 - Servicii de consiliere (art 15)	Totalul cheltuielilor publice € (2.1 la 2.3)	1.800.000,00
M04 – Investiții în active fizice (art 17)	Număr de operațiuni sprijinite pentru investiții (ex. în exploatații agricole, în procesarea şi comercializarea produselor agricole) (4.1 și 4.2)	277,00
M04 – Investiții în active fizice (art 17)	Investiție totală € (public + privat)	443.059.977,93
M04 – Investiții în active fizice (art 17)	Totalul cheltuielilor publice €	221.899.823,00
M09 - Înființarea grupurilor de producători (art 27)	Număr de operațiuni sprijinite (înființare grupuri producători)	40,00
M09 - Înființarea grupurilor de producători (art 27)	Număr de exploatații sprijinite care fac parte din grupuri de producători	400,00
M09 - Înființarea grupurilor de producători (art 27)	Totalul cheltuielilor publice(€)	8.922.222,00
M14 – Bunăstarea animalelor (art 33)	Număr de beneficiari	497,00
M14 – Bunăstarea animalelor (art 33)	Totalul cheltuielilor publice(€)	514.134.081,00
M16 - Cooperare (art 35)	Număr de exploatații agricole care participă la cooperare/promovare locală printre actorii de lanțuri de aprovizionare (16.4)	764,00
M16 - Cooperare (art 35)	Totalul cheltuielilor publice€ (16.1 la 16.9)	31.134.556,00

11.1.3.2. 3B) Sprijinirea gestionării şi a prevenirii riscurilor la nivelul exploataţiilor

Indicator(i) ţintă 2014-2020

Indicator ţintă	Valoare target 2023
T7: procentul fermelor care participă la sistemele de management al riscului (3B)	**11,80**
Numărul fermelor care participă la sistemele de management al riscului (3B)	15.000,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru ţintă

Indicator de context	Valoare an de bază
17 Exploataţii agricole (ferme) – total	127.107,00

Indicator(i) de rezultat prevazuţi

Măsură	Indicator	Valoare
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	Formare/obţinerea de calificări (1.1) Nr participanţi formare	0
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	Formare/obţinerea de calificări (1.1) - Total public pentru formare/calificări	0
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	Totalul cheltuielilor publice € (formare, schimburi de experienţă, demonstraţii) (1.1 la 1.3)	3.000.000,00
M17 – Gestionarea riscurilor (art 36)	Număr de exploataţii agricole sprijinite de prima pentru asigurare (17.1)	0
M17 – Gestionarea riscurilor (art 36)	Totalul cheltuielilor publice (€) (17.1)	0
M17 – Gestionarea riscurilor (art 36)	Număr de exploataţii agricole care participă la fondurile mutuale (17.2)	15.000,00
M17 – Gestionarea riscurilor (art 36)	Totalul cheltuielilor publice (€) (17.2)	235.294.118,00
M17 – Gestionarea riscurilor (art 36)	Nr exploataţiilor agricole participante la instrumentul de stabilizare a veniturilor (17,3)	0
M17 – Gestionarea riscurilor (art 36)	Totalul cheltuielilor publice(€) (17.3)	0

11.1.4. P4: Refacerea, conservarea şi consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură şi silvicultură

11.1.4.1. 4A) Refacerea, conservarea şi dezvoltarea biodiversităţii, inclusiv în zonele Natura 2000, în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice şi în cadrul activităţilor agricole de mare valoare naturală, precum şi a st

Agricultură

Indicator(i) țintă 2014-2020

Indicator țintă	Valoare target 2023
T9: procentul de teren agricol în cadrul contractelor de management de susținere a biodiversității și / sau a peisajelor (4A)	**7,92**
Teren agricol în cadrul contractelor de management de susținere a biodiversității și/sau a peisajelor (ha) (4A)	1.053.500,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru țintă

Indicator de context	Valoare an de bază
18 Suprafață agricolă totală SAU	13.306.130,00

Indicator(i) de rezultat prevazuți

Măsură	Indicator	Valoare
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	Formare/obținerea de calificări (1.1) Nr participanți formare	122.618,00
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	Formare/obținerea de calificări (1.1) - Total public pentru formare/calificări	30.654.556,00
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	Totalul cheltuielilor publice€ (trainings, farm exchanges, demonstration) (1.1 to 1.3)	31.154.556,00
M10 - Agro-mediu şi climă (art 28)	Suprafață (ha) agro-mediu-climă (10.1)	1.283.500,00
M10 - Agro-mediu şi climă (art 28)	Cheltuiala publică pentru conservarea resurselor genetice (10.2)	2.999.876,00
M10 - Agro-mediu şi climă (art 28)	Totalul cheltuielilor publice (€)	981.959.468,00
M11 – Agricultură ecologică (art 29)	Suprafață (ha) - conversie în agricultură ecologică (11.1)	85.000,00
M11 – Agricultură ecologică (art 29)	Suprafață (ha) - menținere a agriculturii ecologice (11.2)	78.900,00
M11 – Agricultură ecologică (art 29)	Totalul cheltuielilor publice (€)	236.101.366,00
M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31)	Suprafață (ha) - zone montane (13.1)	1.370.000,00
M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31)	Suprafață (ha) - alte zone cu constrângeri naturale semnificative (13.2)	3.050.000,00
M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31)	Suprafață (ha) - zone cu constrângeri specifice (13.3)	180.000,00
M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31)	Totalul cheltuielilor publice(€)	1.330.348.728,00

Silvicultură

Indicator(i) țintă 2014-2020

Indicator țintă	Valoare target 2023
T8: procent paduri / altă zone împădurite sub contracte de management de susținere a biodiversității (4A)	**12,60**
Paduri / altă zone împădurite sub contracte de management de susținere a biodiversității (ha) (4A)	850.000,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru țintă

Indicator de context	Valoare an de bază
29 Păduri şi alte terenuri cu vegetaţie forestieră - total	6.747,00

Indicator(i) de rezultat prevazuți

Măsură	Indicator	Valoare
M15 - Servicii de silvo-mediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (art 34)	Zone cu angajamente de silvo-mediu (15.1)	850.000,00
M15 - Servicii de silvo-mediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (art 34)	Totalul cheltuielilor publice (€)	117.647.060,00
M15 - Servicii de silvo-mediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (art 34)	Cheltuieli publice pentru acțiuni de resurse genetice (15.2)	0

11.1.4.2. 4B) Ameliorarea gestionării apelor, inclusiv gestionarea îngrăşămintelor şi a pesticidelor

Agricultură

Indicator(i) țintă 2014-2020

Indicator țintă	Valoare target 2023
T10: procentul de teren agricol în cadrul contractelor de management pentru îmbunătățirea gestionării apei (4B)	**1,23**
Teren agricol în cadrul contractelor de management pentru îmbunătățirea gestionării apei (ha) (4B)	163.900,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru țintă

Indicator de context	Valoare an de bază
18 Suprafață agricolă totală SAU	13.306.130,00

Indicator(i) de rezultat prevazuți

Măsură	Indicator	Valoare
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	Formare/obținerea de calificări (1.1) Nr participanți formare	122.618,00
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	Formare/obținerea de calificări (1.1) - Total public pentru formare/calificări	30.654.556,00
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	Totalul cheltuielilor publice€ (trainings, farm exchanges, demonstration) (1.1 to 1.3)	31.154.556,00
M10 - Agro-mediu şi climă (art 28)	Suprafață (ha) agro-mediu-climă (10.1)	1.283.500,00
M10 - Agro-mediu şi climă (art 28)	Cheltuiala publică pentru conservarea resurselor genetice (10.2)	2.999.876,00
M10 - Agro-mediu şi climă (art 28)	Totalul cheltuielilor publice(€)	981.959.468,00
M11 – Agricultură ecologică (art 29)	Suprafață (ha) - conversie în agricultură ecologică (11.1)	85.000,00
M11 – Agricultură ecologică (art 29)	Suprafață (ha) - menținere a agriculturii ecologice (11.2)	78.900,00
M11 – Agricultură ecologică (art 29)	Totalul cheltuielilor publice(€)	236.101.366,00
M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31)	Suprafață (ha) - zone montane (13.1)	1.370.000,00
M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31)	Suprafață (ha) - alte zone cu constrângeri naturale semnificative (13.2)	3.050.000,00
M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31)	Suprafață (ha) - zone cu constrângeri specifice (13.3)	180.000,00
M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31)	Totalul cheltuielilor publice (€)	1.330.348.728,00

Silvicultură

Indicator(i) țintă 2014-2020

Indicator țintă	Valoare target 2023
T11: procent de teren forestier în cadrul contractelor de management pentru îmbunătățirea managementului apei (4B)	**0**
Teren forestier în cadrul contractelor de management pentru îmbunătățirea managementului apei (4B)	0

Indicator de context utilizat ca numitor pentru țintă

Indicator de context	Valoare an de bază
29 Păduri şi alte terenuri cu vegetaţie forestieră - total	6.747,00

Indicator(i) de rezultat prevazuți

Măsură	Indicator	Valoare
M15 - Servicii de silvo-mediu, servicii climatice şi conservarea pădurilor (art 34)	Zone cu angajamente de silvo-mediu (15.1)	850.000,00
M15 - Servicii de silvo-mediu, servicii climatice şi conservarea pădurilor (art 34)	Totalul cheltuielilor publice(€)	117.647.060,00
M15 - Servicii de silvo-mediu, servicii climatice şi conservarea pădurilor (art 34)	Cheltuieli publice pentru acțiuni de resurse genetice (15.2)	0

11.1.4.3. 4C) Prevenirea eroziunii solului şi ameliorarea gestionării solului

Agricultură

Indicator(i) țintă 2014-2020

Indicator țintă	Valoare target 2023
T12: procentul de teren agricol în cadrul contractelor de management pentru îmbunătățirea managementului solului și / sau prevenirea eroziunii solului (4C)	**1,73**
Teren agricol în cadrul contractelor de management pentru îmbunătățirea managementului solului și / sau prevenirea eroziunii solului (ha) (4C)	230.000,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru țintă

Indicator de context	Valoare an de bază
18 Suprafață agricolă totală SAU	13.306.130,00

Indicator(i) de rezultat prevazuți

Măsură	Indicator	Valoare
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	Formare/obținerea de calificări (1.1) Nr participanți formare	122.618,00
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	Formare/obținerea de calificări (1.1) - Total public pentru formare/calificări	30.654.556,00
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	Totalul cheltuielilor publice€ (trainings, farm exchanges, demonstration) (1.1 to 1.3)	31.154.556,00
M10 - Agro-mediu şi climă (art 28)	Suprafață (ha) agro-mediu-climă (10.1)	1.283.500,00
M10 - Agro-mediu şi climă (art 28)	Cheltuiala publică pentru conservarea resurselor genetice (10.2)	2.999.876,00
M10 - Agro-mediu şi climă (art 28)	Totalul cheltuielilor publice(€)	981.959.468,00
M11 – Agricultură ecologică (art 29)	Suprafață (ha) - conversie în agricultură ecologică (11.1)	85.000,00
M11 – Agricultură ecologică (art 29)	Suprafață (ha) - menținere a agriculturii ecologice (11.2)	78.900,00
M11 – Agricultură ecologică (art 29)	Totalul cheltuielilor publice(€)	236.101.366,00
M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31)	Suprafață (ha) - zone montane (13.1)	1.370.000,00
M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31)	Suprafață (ha) - alte zone cu constrângeri naturale semnificative (13.2)	3.050.000,00
M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31)	Suprafață (ha) - zone cu constrângeri specifice (13.3)	180.000,00
M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31)	Totalul cheltuielilor publice(€)	1.330.348.728,00

Silvicultură

Indicator(i) țintă 2014-2020

Indicator țintă	Valoare target 2023
T13: procentul de teren forestier în cadrul contractelor de management pentru îmbunătățirea managementului solului și / sau prevenirea eroziunii solului (4C)	**1,26**
Teren forestier în cadrul contractelor de management pentru îmbunătățirea managementului solului și / sau prevenirea eroziunii solului (ha) (4C)	85.000,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru țintă

Indicator de context	Valoare an de bază
29 Păduri și alte terenuri cu vegetație forestieră - total	6.747,00

Indicator(i) de rezultat prevazuți

Măsură	Indicator	Valoare
M15 - Servicii de silvo-mediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (art 34)	Zone cu angajamente de silvo-mediu (15.1)	850.000,00
M15 - Servicii de silvo-mediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (art 34)	Totalul cheltuielilor publice (€)	117.647.060,00
M15 - Servicii de silvo-mediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (art 34)	Cheltuieli publice pentru acțiuni de resurse genetice (15.2)	0

11.1.5. P5: Promovarea eficienței resurselor şi sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și mai rezistente la schimbările climatice în sectorul agricol, alimentar şi forestier

11.1.5.1. 5A) Eficientizarea utilizării apei în agricultură

Indicator(i) țintă 2014-2020

Indicator țintă	Valoare target 2023
T14: procentul de teren irigat trecerea la un sistem de irigare mai eficient (5A)	**14,78**
Teren irigat trecerea la un sistem de irigare mai eficient (ha) (5A)	465.410,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru țintă

Indicator de context	Valoare an de bază
20 Terenuri irigate - total	3.148.882,00

Indicator(i) de rezultat prevazuți

Măsură	Indicator	Valoare
M04 – Investiții în active fizice (art 17)	Număr de operațiuni de investiții sprijinite (4.1, 4.3)	435,00
M04 – Investiții în active fizice (art 17)	Suprafață (ha) vizată de investiții pentru economisirea apei (ex. sisteme de irigații mai eficiente...)	435.410,00
M04 – Investiții în active fizice (art 17)	Investiție totală € (public + privat)	435.410.196,00
M04 – Investiții în active fizice (art 17)	Totalul cheltuielilor publice€	435.410.196,00
M10 - Agro-mediu şi climă (art 28)	Suprafață (ha) (ex. reducerea terenurilor irigate)	30.000,00
M10 - Agro-mediu şi climă (art 28)	Totalul cheltuielilor publice (€)	17.999.257,00

11.1.5.2. 5C) Facilitarea furnizării şi a utilizării surselor regenerabile de energie, a subproduselor, a deşeurilor, a reziduurilor şi a altor materii prime nealimentare, în scopul bioeconomiei

Indicator(i) țintă 2014-2020

Indicator țintă	Valoare target 2023
T16: Valoarea totală a investițiilor în producerea de energie din surse regenerabile (€) (5C)	**1.960.784,44**

Indicator(i) de rezultat prevazuți

Măsură	Indicator	Valoare
M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)	Număr de beneficiari (exploatații) care primesc sprijin start-up pentru investiții ăn activități non-agricole în zonele rurale (6.2 și 6.4)	0
M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)	Investiție totală € (public + privat)	1.960.784,44
M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)	Număr de operațiuni	9,00
M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)	Totalul cheltuielilor publice €	1.764.706,00

11.1.5.3. 5D) Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră şi de amoniac din agricultură

Indicator(i) țintă 2014-2020

Indicator țintă	Valoare target 2023
LU vizate de investiții în gestionarea șeptelelor în vederea reducerii emisiilor de de GHG și/sau amoniac (5D)	**23.578,00**
T17: procent de LU vizate de investiții în gestionarea șeptelelor în vederea reducerii emisiilor de de GHG și/sau amoniac (5D)	0,43
T18: procent de teren agricol în cadrul contractelor de management vizând reducerea emisiilor GHG și/sau amoniac (5D)	**0,00**
Teren agricol în cadrul contractelor de management vizând reducerea emisiilor GHG și/sau amoniac (5D)	0,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru țintă

Indicator de context	Valoare an de bază
21 Unități șeptel - total	5.444.180,00
18 Suprafață agricolă totală SAU	13.306.130,00

Indicator(i) de rezultat prevazuți

Măsură	Indicator	Valoare
M04 – Investiții în active fizice (art 17)	Număr de operațiuni de investiții sprijinite (ex. gunoiul de grajd((4.1, 4.4, 4.3)	943,00
M04 – Investiții în active fizice (art 17)	LU vizat de investiții în gestionarea șeptelului în vederea reducerii emisiilor de GES și amoniac	23.578,00
M04 – Investiții în active fizice (art 17)	Investiție totală € (public + privat)	637.372.888,57
M04 – Investiții în active fizice (art 17)	Totalul cheltuielilor publice €	446.161.022,00

11.1.5.4. 5E) Promovarea conservării şi a sechestrării carbonului în agricultură şi silvicultură

Indicator(i) țintă 2014-2020

Indicator țintă	Valoare target 2023
T19: procent de teren agricol şi forestier în cadrul contractelor de management care contribuie la captarea şi conservareacarbonului (5E)	**0,05**
Teren agricol şi forestier în cadrul contractelor de management care contribuie la captarea şi conservareacarbonului (ha) (5E)	10.995,00

Indicator de context utilizat ca numitor pentru țintă

Indicator de context	Valoare an de bază
18 Suprafață agricolă totală SAU	13.306.130,00
29 Păduri şi alte terenuri cu vegetație forestieră - total	6.747,00

Indicator(i) de rezultat prevazuți

Măsură	Indicator	Valoare
M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere şi ameliorarea viabilității pădurilor (art 21)	Suprafață (ha) vizată pentru împăduriri (stabilire - 8.1)	10.995,00
M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere şi ameliorarea viabilității pădurilor (art 21)	Totalul cheltuielilor publice(€) (8.1)	124.347.250,00
M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere şi ameliorarea viabilității pădurilor (art 21)	Suprafață (ha) de stabilire în sistemele agro-silvice (8.2)	0
M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere şi ameliorarea viabilității pădurilor (art 21)	Totalul cheltuielilor publice (€) (8.2)	0
M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere şi ameliorarea viabilității pădurilor (art 21)	Totalul cheltuielilor publice (€) (8.3)	0
M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere şi ameliorarea viabilității pădurilor (art 21)	Totalul cheltuielilor publice (€) (8.4)	0
M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere şi ameliorarea viabilității pădurilor (art 21)	Totalul cheltuielilor publice (€) (8.5)	0
M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere şi ameliorarea viabilității pădurilor (art 21)	Număr de operațiuni (investiții pentru îmbunătățirea rezistenței şi valorificarea ecosistemelor silvice) (8.5)	0
M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere şi ameliorarea viabilității pădurilor (art 21)	Totalul cheltuielilor publice (€) (8.6)	0

11.1.6. P6: Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei şi a dezvoltării economice în zonele rurale

11.1.6.1. 6A) Facilitarea diversificării, a înființării şi a dezvoltării de întreprinderi mici şi a creării de locuri de muncă

Indicator(i) țintă 2014-2020

Indicator țintă	Valoare target 2023
T20: Locuri de muncă create prin proiectele sprijinite (6A)	**24.417,00**

Indicator(i) de rezultat prevazuți

Măsură	Indicator	Valoare
M02 - Servicii de consiliere (art 15)	Nr de beneficiari consiliați (2.1)	4.167,00
M02 - Servicii de consiliere (art 15)	Totalul cheltuielilor publice € (2.1 la 2.3)	5.000.000,00
M04 – Investiții în active fizice (art 17)	Număr de beneficiari pentru investiții sprijinite (în procesarea şi comercializarea produselor agricole) (4.2)	415,00
M04 – Investiții în active fizice (art 17)	Investiție totală € (public + privat)	664.589.968,89
M04 – Investiții în active fizice (art 17)	Totalul cheltuielilor publice €	332.849.734,00
M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)	Număr de beneficiari (exploatații) care primesc sprijin start-up pentru investiții ăn activități non-agricole în zonele rurale (6.2 şi 6.4)	2.934,00
M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)	Investiție totală € (public + privat)	312.097.257,56
M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)	Totalul cheltuielilor publice €	292.664.787,00

11.1.6.2. 6B) Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale

Indicator(i) țintă 2014-2020

Indicator țintă	Valoare target 2023
Populație	2.560.342,00
T21: procent din populația rurală care intră sub incidența strategiilor locale de dezvoltare (6B)	**80,00**
Populația rurală care intră sub incidența strategiilor locale de dezvoltare (6B)	7.688.106,00
T22: procent din populația rurală care beneficiază de servicii /infrastructuri îmbunătățite (6B)	**26,64**
T23: Locuri de muncă create prin proiectele sprijinite (Leader) (6B)	**2.055,00**

Indicator de context utilizat ca numitor pentru țintă

Indicator de context	Valoare an de bază
1 Populație - rural	45,00
1 Populație - intermediar	0,00
1 Populație - total	21.355.849,00

Indicator(i) de rezultat prevazuți

Măsură	Indicator	Valoare
M07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (art 20)	Număr de peratiuni sprijinite pentru a elabora planurile de management pentru dezvoltarea localităților și a zonelor N2000/HNV (7.1)	0
M07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (art 20)	Număr de operatiuni sprijinite pentru investițiile de infrastructură la scară mică, inclusiv investiții în domeniul energiei regenerabile și economisirea energiei (7.2)	762,00
M07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (art 20)	Număr de operațiuni sprijinite pentru investițiile în servicii locale de bază pentru populația din zona rurală (7.4)	0
M07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (art 20)	Număr de operațiuni sprijinite pentru investiții în infrastructura turistică și de agrement (7.5)	0
M07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (art 20)	Număr de operatiuni sprijinite pentru studi /investiții în patrimoniul cultural și natural rural, inclsiteuri HNV (7.6)	389,00
M07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (art 20)	Număr de operatiuni sprijinite pentru investiții în relocarea de activități din rațiuni de mediu/calitate a vieții (7.7)	0
M07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (art 20)	Număr de operațiuni altele (7.8)	0
M07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (art 20)	Populația care beneficiază de servicii/infrastructuriîmbunătățite (7.1; 7.2; 7.4; 7.5.;7.6; 7.7)	2.560.342,00
M07 - Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale (art 20)	Totalul cheltuielilor publice (€)	1.297.925.504,00
M19 - Dezvoltarea locală a LEADER (art 35 Reg. (UE) Nr. 1303/2013)	Numărul GAL-urilor selectate	120,00
M19 - Dezvoltarea locală a LEADER (art 35 Reg. (UE) Nr. 1303/2013)	Populația acoperită de GAL-uri	7.688.106,00
M19 - Dezvoltarea locală a LEADER (art 35 Reg. (UE) Nr. 1303/2013)	Totalul cheltuielilor publice(€) - sprijin pregătitort (19.1)	2.400.000,00
M19 - Dezvoltarea locală a LEADER (art 35 Reg. (UE) Nr. 1303/2013)	Totalul cheltuielilor publice(€) - sprijin pentru implementare operțiunilor de Strategii de dezvoltare locală (19.2)	645.888.286,88
M19 - Dezvoltarea locală a LEADER (art 35 Reg. (UE) Nr. 1303/2013)	Totalul cheltuielilor publice(€) - pregătirea și implementarea activităților de cooperare ale GAL-urilor (19.3)	16.561.238,13
M19 - Dezvoltarea locală a LEADER (art 35 Reg. (UE) Nr. 1303/2013)	Totalul cheltuielilor publice(€) - sprijin pentru costurile de funcționare și animare (19.4)	60.000.000,00

11.2. Prezentare generală a rezultatelor prevăzute și a cheltuielilor planificate, pe măsuri și domenii de intervenție

Măsuri	Indicatori	P2		P3		P4			P5					P6			Total
		2A	2B	3A	3B	4A	4B	4C	5A	5B	5C	5D	5E	6A	6B	6C	
M01	Formare/obținerea de calificări (1.1) Nr participanți formare	18,000	12,700			122,618											153,318
	Formare/obținerea de calificări (1.1) - Total public pentru formare/calificări	9,000,000	6,350,000			30,654,556											46,004,556
	Totalul cheltuielilor publice€ (trainings, farm exchanges, demonstration) (1.1 to 1.3)	12,480,000	6,350,000	3,000,000	3,000,000	31,154,556											55,984,556
M02	Nr de beneficiari consiliați (2.1)	36,639	25,418	300										4,167			66,524
	Totalul cheltuielilor publice € (2.1 la 2.3)	21,983,640	30,501,600	1,800,000										5,000,000			59,285,240
M04	Investiție totală € (public + privat)	1,310,024,182.71		443,059,977.93					435,410,196			637,372,888.57		664,589,968.89			3,490,457,214.1
	Totalul cheltuielilor publice€	987,632,483		221,899,823					435,410,196			446,161,022		332,849,734			2,423,953,258
M06	Investiție totală € (public + privat)	254,187,697	444,839,556								1,960,784.44			312,097,257.56			1,013,085,295
	Totalul cheltuielilor publice€	254,187,697	444,839,556								1,764,706			292,664,787			993,456,746
M07	Totalul cheltuielilor publice(€)														1,297,925,504		1,297,925,504
M08	Totalul cheltuielilor publice(€) (8.1)												124,347,250				124,347,250
M09	Totalul cheltuielilor publice(€)			8,922,222													8,922,222
M10	Suprafață (ha) agro-mediu-climă (10.1)					1,283,500											1,283,500
	Suprafață (ha) (ex. reducerea terenurilor irigate)								30,000								30,000
	Totalul cheltuielilor					981,959,468			17,999,257								999,958,725

	publice(€)														
M11	Suprafață (ha) - conversie în agricultură ecologică (11.1)					85,000									85,000
	Suprafață (ha) - menținere a agriculturii ecologice (11.2)					78,900									78,900
	Totalul cheltuielilor publice(€)					236,101,366									236,101,366
M13	Suprafață (ha) - zone montane (13.1)					1,370,000									1,370,000
	Suprafață (ha) - alte zone cu constrângeri naturale semnificative (13.2)					3,050,000									3,050,000
	Suprafață (ha) - zone cu constrângeri specifice (13.3)					180,000									180,000
	Totalul cheltuielilor publice(€)					1,330,348,728									1,330,348,728
M14	Număr de beneficiari			497											497
	Totalul cheltuielilor publice(€)			514,134,081											514,134,081
M15	Zone cu angajamente de silvo-mediu (15.1)					850,000									850,000
	Totalul cheltuielilor publice(€)					117,647,060									117,647,060
M16	Număr de exploatații agricole care participă la cooperare/promovare locală printre actorii de lanțuri de aprovizionare			764											764
	Totalul cheltuielilor publice€ (16.1 la 16.9)			31,134,556											31,134,556
M17	Totalul cheltuielilor publice(€) (17.2)				235,294,118										235,294,118
M19	Number of LAGs selected												120		120
	Populația acoperită de GAL-uri												7,688,106		7,688,106
	Totalul cheltuielilor publice(€) - sprijin pregătitor												2,400,000		2,400,000

	(19.1)														
	Totalul cheltuielilor publice(€) - sprijin pentru implementare operţiunilor de Strategii de dezvoltare locală (19.2) (19.2)												645,888,286.88		645,888,286.88
	Totalul cheltuielilor publice(€) - pregătirea şi implementarea activităţilor de cooperare ale GAL-urilor (19.3)												16,561,238.13		16,561,238.13
	Totalul cheltuielilor publice(€) - sprijin pentru costurile de funcţionare şi animare (19.4)												60,000,000		60,000,000

11.3. Contribuţii secundare ale măsurilor/sub-măsurilor de Dezvoltare Rurală

DI din PI	Măsură	P1			P2		P3		P4			P5					P6		
		1A	1B	1C	2A	2B	3A	3B	4A	4B	4C	5A	5B	5C	5D	5E	6A	6B	6C
2A	M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	X		X	**P**														
	M02 - Servicii de consiliere (art 15)	X			**P**														
	M04 – Investiţii în active fizice (art 17)				**P**		X					X	X	X			X		
	M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)				**P**		X										X		
2B	M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	X		X		**P**													
	M02 - Servicii de consiliere (art 15)	X				**P**													
	M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)				X	**P**	X										X		
3A	M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	X		X			**P**												
	M02 - Servicii de consiliere (art 15)	X					**P**												
	M04 – Investiţii în active fizice (art 17)				X		**P**										X		
	M09 - Înfiinţarea grupurilor de producători (art 27)				X		**P**										X		
	M14 – Bunăstarea animalelor (art 33)				X		**P**								X				
	M16 - Cooperare (art 35)		X		X		**P**	X									X		
4A	M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)								**P**						X	X			
	M10 - Agro-mediu şi climă (art 28)								**P**	X	X	X			X	X			
	M15 - Servicii de silvo-mediu, servicii climatice şi conservarea pădurilor (art 34)								**P**		X				X	X			
4B	M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)									**P**					X	X			
	M11 – Agricultură ecologică (art 29)								X	**P**	X								
4C	M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)										**P**				X	X			

	M10 - Agro-mediu şi climă (art 28)								X	X	**P**	X			X	X				
	M13 - Plăţi pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31)								X		**P**									
	M15 - Servicii de silvo-mediu, servicii climatice şi conservarea pădurilor (art 34)								X		**P**				X	X				
5A	M04 – Investiţii în active fizice (art 17)											**P**					X			
	M10 - Agro-mediu şi climă (art 28)								X	X	X	**P**			X	X				
5C	M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)				X		X							**P**						
5D	M04 – Investiţii în active fizice (art 17)				X		X					X			**P**		X			
5E	M08 - Investiţii în dezvoltarea zonelor forestiere şi ameliorarea viabilităţii pădurilor (art 21)								X	X	X					**P**				
6A	M02 - Servicii de consiliere (art 15)	X															**P**			
	M04 – Investiţii în active fizice (art 17)				X		X					X	X	X			**P**			
	M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)				X							X		X			**P**			
6B	M19 - Dezvoltarea locală a LEADER (art 35 Reg. (UE) Nr. 1303/2013)				X	X	X								X		X	**P**		

12. FINANȚARE NAȚIONALĂ SUPLIMENTARĂ

Nu se aplică.

13. ELEMENTE NECESARE PENTRU EVALUAREA AJUTORULUI DE STAT

Pentru măsurile şi operaţiunile care nu intră în sfera de aplicare a articolului 42 din Tratat, pentru implementarea programului va fi utilizat tabelul de scheme de ajutor care intră sub incidența articolului 88 alineatul (1) și conține titlul schemei de ajutor, precum și contribuția FEADR, cofinanțarea națională și finanțarea națională suplimentară. Compatibilitatea cu ajutoarele de stat va fi asigurată pe întreaga perioada de derulare a programului.

Măsură	Titlul schemei de ajutor	FEADR (€)	Cofinanțare Națională (€)	Cofinanțare Națională suplimentară (€)	Total (€)
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	Sprijin pentru formarea profesională şi dobândirea de competenţe; Sprijin pentru activităţi demonstrative şi de informare	50.380.000,00	5.030.000,00		55.410.000,00
M02 - Servicii de consiliere (art 15)	Servicii de consiliere pentru fermieri, tinerii fermieri, microîntreprinderile si întreprinderile mici	50.380.000,00	8.890.000,00		59.270.000,00
M04 – Investiţii în active fizice (art 17)	Investiţii procesare şi marketing; Investiţii pentru dezvoltarea, modernizarea sau adaptarea infrastructurii silvice	216.000.000,00	44.000.000,00		260.000.000,00
M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)	Sprijin pentru înfiinţarea de activităţi neagricole în zone rurale; Investiţii în crearea şi dezvoltarea de activităţi neagricole	250.000.000,00	44.420.000,00		294.420.000,00
M07 - Servicii de bază şi reînnoirea satelor în zonele rurale (art 20)	Investiţii în crearea şi modernizarea infrastructurii de bază la scară mică; Investiţii asociate cu protejarea patrimoniului cultural	1.100.590.000,00	165.090.000,00		1.265.680.000,00
M08 - Investiţii în dezvoltarea zonelor forestiere şi ameliorarea viabilităţii pădurilor (art 21)	Împădurirea şi crearea de suprafeţe împădurite	105.695.160,00	18.652.090,00		124.347.250,00

M09 - Înființarea grupurilor de producători (art 27)					
M10 - Agro-mediu și climă (art 28)					
M11 – Agricultură ecologică (art 29)					
M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31)					
M14 – Bunăstarea animalelor (art 33)					
M15 - Servicii de silvo-mediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (art 34)	Sprijin pentru angajamentele de silvomediu	100.000.000,00	15.000.000,00		115.000.000,00
M16 - Cooperare (art 35)	Sprijin pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale (GO); Sprijin pentru cooperarea orizontală și verticală între actorii din lanțul de aprovizionare, în vederea stabilirii și dezvoltării de lanțuri scurte de aprovizionare	28.020.000,00	2.800.000,00		30.820.000,00
M17 – Gestionarea riscurilor (art 36)	Fond mutual pentru compensarea financiară a fermierilor	200.000.000,00	35.290.000,00		235.290.000,00
M19 - Dezvoltarea locală a LEADER (art 35 Reg. (UE) Nr. 1303/2013)	Sprijin pentru dezvoltarea proiectelor implementate în cadrul strategiilor de dezvoltare locală LEADER	574.930.000,00	63.880.000,00		638.810.000,00

13.1. M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)

Titlul schemei de ajutor: Sprijin pentru formarea profesională şi dobândirea de competenţe; Sprijin pentru activităţi demonstrative şi de informare

FEADR (€): 50.380.000,00

Cofinanțare Națională (€): 5.030.000,00

Cofinanțare Națională suplimentară (€):

Total (€): 55.410.000,00

13.1.1.1. Indicativ:*

Exceptare pe categorii

13.2. M02 - Servicii de consiliere (art 15)

Titlul schemei de ajutor: Servicii de consiliere pentru fermieri, tinerii fermieri, microîntreprinderile si întreprinderile mici

FEADR (€): 50.380.000,00

Cofinanțare Națională (€): 8.890.000,00

Cofinanțare Națională suplimentară (€):

Total (€): 59.270.000,00

13.2.1.1. Indicativ:*

Exceptare pe categorii

13.3. M04 – Investiții în active fizice (art 17)

Titlul schemei de ajutor: Investiţii procesare şi marketing; Investiţii pentru dezvoltarea, modernizarea sau adaptarea infrastructurii silvice

FEADR (€): 216.000.000,00

Cofinanțare Națională (€): 44.000.000,00

Cofinanțare Națională suplimentară (€):

Total (€): 260.000.000,00

13.3.1.1. Indicativ:*

Exceptare pe categorii

13.4. M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)

Titlul schemei de ajutor: Sprijin pentru înfiinţarea de activităţi neagricole în zone rurale; Investiţii în crearea şi dezvoltarea de activităţi neagricole

FEADR (€): 250.000.000,00

Cofinanțare Națională (€): 44.420.000,00

Cofinanțare Națională suplimentară (€):

Total (€): 294.420.000,00

13.4.1.1. Indicativ:*

Sprijin pentru înfiinţarea de activităţi neagricole în zone rurale - **Notificare***
Investiţii în crearea şi dezvoltarea de activităţi neagricole - **Plățile sunt efectuate în cadrul ajutorului de tip "de minimis"**

13.5. M07 - Servicii de bază şi reînnoirea satelor în zonele rurale (art 20)

Titlul schemei de ajutor: Investiţii în crearea şi modernizarea infrastructurii de bază la scară mică; Investiţii asociate cu protejarea patrimoniului cultural

FEADR (€): 1.100.590.000,00

Cofinanțare Națională (€): 165.090.000,00

Cofinanțare Națională suplimentară (€):

Total (€): 1.265.680.000,00

13.5.1.1. Indicativ:*

Notificare*

13.6. M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere şi ameliorarea viabilității pădurilor (art 21)

Titlul schemei de ajutor: Împădurirea şi crearea de suprafeţe împădurite
FEADR (€): 105.695.160,00
Cofinanțare Națională (€): 18.652.090,00
Cofinanțare Națională suplimentară (€):
Total (€): 124.347.250,00

13.6.1.1. Indicativ:*

Exceptare pe categorii

13.7. M09 - Înfiinţarea grupurilor de producători (art 27)

Titlul schemei de ajutor:
FEADR (€):
Cofinanțare Națională (€):
Cofinanțare Națională suplimentară (€):
Total (€):

13.7.1.1. Indicativ:*

13.8. M10 - Agro-mediu şi climă (art 28)

Titlul schemei de ajutor:
FEADR (€):

Cofinanțare Națională (€):

Cofinanțare Națională suplimentară (€):

Total (€):

13.8.1.1. Indicativ:*

13.9. M11 – Agricultură ecologică (art 29)

Titlul schemei de ajutor:

FEADR (€):

Cofinanțare Națională (€):

Cofinanțare Națională suplimentară (€):

Total (€):

13.9.1.1. Indicativ:*

13.10. M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31)

Titlul schemei de ajutor:

FEADR (€):

Cofinanțare Națională (€):

Cofinanțare Națională suplimentară (€):

Total (€):

13.10.1.1. Indicativ:*

13.11. M14 – Bunăstarea animalelor (art 33)

Titlul schemei de ajutor:

FEADR (€):

Cofinanțare Națională (€):

Cofinanțare Națională suplimentară (€):

Total (€):

13.11.1.1. Indicativ:*

13.12. M15 - Servicii de silvo-mediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (art 34)

Titlul schemei de ajutor: Sprijin pentru angajamentele de silvomediu

FEADR (€): 100.000.000,00

Cofinanțare Națională (€): 15.000.000,00

Cofinanțare Națională suplimentară (€):

Total (€): 115.000.000,00

13.12.1.1. Indicativ:*

Exceptare pe categorii

13.13. M16 - Cooperare (art 35)

Titlul schemei de ajutor: Sprijin pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale (GO); Sprijin pentru cooperarea orizontală și verticală între actorii din lanțul de aprovizionare, în vederea stabilirii și dezvoltării de lanțuri scurte de aprovizionare

FEADR (€): 28.020.000,00

Cofinanțare Națională (€): 2.800.000,00

Cofinanțare Națională suplimentară (€):

Total (€): 30.820.000,00

13.13.1.1. Indicativ:*

Notificare

13.14. M17 – Gestionarea riscurilor (art 36)

Titlul schemei de ajutor: Fond mutual pentru compensarea financiară a fermierilor

FEADR (€): 200.000.000,00

Cofinanțare Națională (€): 35.290.000,00

Cofinanțare Națională suplimentară (€):

Total (€): 235.290.000,00

13.14.1.1. Indicativ:*

Notificare*

13.15. M19 - Dezvoltarea locală a LEADER (art 35 Reg. (UE) Nr. 1303/2013)

Titlul schemei de ajutor: Sprijin pentru dezvoltarea proiectelor implementate în cadrul strategiilor de dezvoltare locală LEADER

FEADR (€): 574.930.000,00

Cofinanțare Națională (€): 63.880.000,00

Cofinanțare Națională suplimentară (€):

Total (€): 638.810.000,00

13.15.1.1. Indicativ:*

Plățile sunt efectuate în cadrul ajutorului de tip "de minimis"

14. INFORMAȚII ASUPRA COMPLEMENTARITĂȚII

14.1. Descrierea mijloacelor pentru asigurarea complementarității/coerenței cu:

14.1.1. Alte instrumente ale Uniunii Europene şi, în particular, cu ESI şi Pilonul I şi alte instrumente specifice Politicii Agricole Comune

a) FEADR - alte FESI

În cadrul Acordului de Parteneriat (AP) cu Uniunea Europeană pentru perioada de programare 2014-2020, România propune o abordare integrată a investiţiilor UE în vederea asigurării complementarităţii utilizării Fondurilor Europene Structurale şi de Investiţii (FESI) şi a atingerii obiectivelor tematice comune (OT). Modalitatea practică prin care la nivel instituţional se vor asigura sinergia şi coerenţa între intervenţiile din FESI, este crearea unui **mecanism instituţional de coordonare** structurat pe trei nivele: i) **comitet de monitorizare al AP**, ii) **cinci sub-comitete tematice** şi iii) **patru grupuri de lucru funcţionale** sub responsabilitatea şi coordonarea MFE. Rolul acesui mecanism este de a asigura coordonarea strategică şi complementară pe parcursul implementării AP şi a programelor finanţate din FESI, luând în calcul coerenţa cu celelalte instrumente naţionale şi ale UE.

În perioada 2014-2020, FESI pentru România contribuie în mod complementar la atingerea OT după cum urmează:

Cercetare, dezvoltare inovare

Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) –activităţile CDI pe baza domeniilor de dezvoltare inteligentă, infrastructura de cercetare-inovare şi transfer tehnologic, activităţi specifice entităţilor de transfer tehnologic şi ale centrelor de competenţe regionale **(OT1)**.

Fondul European pentru Pescuit şi Afaceri Maritime (FEPAM) - dezvoltarea de produse, practici şi procese inovative în domeniul piscicol **(OT1)**.

Fondul European Agricol de Dezvoltare Rurală (FEADR) – acţiuni de inovare în sectorul agro-alimentar şi forestier prin sprijinirea înfiinţării de grupuri operaţionale în cadrul PEI (proiecte-pilot, dezvoltarea de noi produse, practici, procese şi tehnologii, transferul de bune practici, inclusiv diseminarea rezultatelor către toţi actorii interesaţi). Astfel, în timp ce FEADR finanţează activităţile de inovare, realizate prin intermediul grupurilor operaţionale, FEDR sprijină cercetarea de tip clasic, inclusiv în domeniul agro-alimentar, pe baza domeniilor de specializare inteligentă identificate în Strategia de Cercetare şi Inovare 2014-2020 **(OT1)**.

Infrastructura TIC

FEDR - infrastructura TIC, inclusiv pentru creşterea accesului populaţiei rurale la infrastructura de internet în bandă largă **(OT2)**.

FEADR - infrastructura TIC la scară mică prin abordarea **LEADER (OT9).**

Infrastructură rutieră

FEADR - drumuri de acces la fermă şi drumuri pentru exploataţiile forestiere **(OT3),** investiţii privind

înființarea, extinderea și îmbunătățirea rețelei de drumuri de interes local din spațiul rural **(OT9).**

FEDR - reabilitarea şi modernizarea reţelei de drumuri judeţene care asigură conectivitatea, directă sau indirectă, cu reţelele europene de transport (TEN-T). **(OT7)**

Fondul de Coeziune (FC) - investiţiile aferente drumurilor naţionale **(OT7).**

Dezvoltarea afacerilor

FEDR - întreprinderi mijlocii non-agricole în zonele rurale şi IMM-uri non-agricole în zonele urbane (mai mari de un an) **(OT3)**.

FSE - sprijină micii antreprenori (PFA, II, IF), susţinând crearea de microîntreprinderi şi întreprinderi mici non-agricole în zonele rurale şi urbane, furnizând sprijin financiar şi servicii de consiliere/consultanţă (ex. legislaţie, contabilitate, servicii de marketing), training antreprenorial şi alte forme de sprijin (ex. mentorat) **(OT8)**.

FEADR – investiţii în **întreprinderi agricole** indiferent de mediul de rezidenţă; procesarea şi marketingul produselor agricole în cadrul întreprinderilor care procesează materii prime (incluse în Anexa I la Tratatul de Instituire a Comunităţii Europene şi care obţin produse ce fac obiectul Anexei I la Tratat, cu excepția produselor pescărești) **(OT3, OT8).**

FEADR – înființarea de activități non-agricole de către microîntreprinderi şi întreprinderi mici nou-înfiinţate în mediul rural; crearea şi dezvoltarea de activităţi non-agricole de către microîntreprinderi şi întreprinderi mici deja existente, pe baza unui plan de afaceri (ex. investiţii în active fizice, crearea si dezvoltarea capacitaţilor de cazare agro-turistica, prelucrarea produselor lemnoase, etc.) **(OT8),** inclusiv acordare de consultanţă pentru elaborarea planului de afaceri pentru activitatea propusă **(OT 10).**

FEPAM - activităţi productive din acvacultură prin investiţii în prelucrarea produselor obţinute din pescuit şi acvacultură **(OT3).**

Infrastructură turistică

FEADR - proiecte de investiţii private aplicate de către microîntreprinderi şi întreprinderi mici care vizează infrastructura agro-turistică de cazare, servicii de agrement şi alimentaţie publică în spaţiul rural **(OT8).**

FEPAM - investiţii pentru diversificarea activităţilor de pescuit în ape interioare către alte activităţi în afara pescuitului (inclusiv turism) **(OT8)**.

FEDR - investiţii la scară mare în infrastructura turistică din spaţiul urban, precum şi în staţiunile balneare şi balneo-climaterice (din zonele rurale şi urbane) **(OT6).**

Infrastructură socială

FEDR – investiţii în centre de intervenţie integrată care furnizează servicii medico-sociale atât în mediul urban cât şi în cel rural **(OT9)**.

FEADR – investiţii în infrastructura socială la scară mică (after-school) în mediul rural **(OT9)**.

FSE - investiţii în capital uman vizând acţiuni de incluziune socială, îmbunătăţirea serviciilor sociale, în mod complementar cu intervenţiile prin FEDR şi FEADR **(OT9)**.

Infrastructura de sănătate

FEDR - infrastructura de sănătate (construirea, reabilitarea, modernizarea infrastructurii de servicii medicale – ambulatorii, centre de intervenţie integrate) în mediul urban şi rural **(OT9)**.

FEADR - infrastructura publică medicală din mediul rural (dispensare) **(OT9)**.

FSE - investiţii în capital uman vizând îmbunătăţirea capacităţii sistemului de sănătate **(OT9)**.

Infrastructură de apă/apă uzată

FEADR (OT9) - **infrastructura de apă-apă uzată**, în mod complementar cu **FC (OT6)**, în acord cu cerinţele Master Planurilor regionale aprobate şi a listei de investiţii prioritare a acestora, gestionate de către Operatorii Regionali (mecanism de coordonare care va asigura o abordare comună, un management integrat şi eficient al investiţiilor în acest sector). **FEADR** se concentrează pe aglomerările între 2000 şi 10.000 l.e. care nu sunt propuse a fi finanţate prin **FC**, dar sunt parte din Master Planuri. Aceste investiţii sunt prioritare pentru România în vederea respectării angajamentelor de ţară în conformitate cu Directiva 91/271/CEE; în contextul în care se îndeplinesc angajamentele de ţară până în 2018, se vor realiza investiţii în localităţile rurale din aglomerările sub 2000 l.e..

Patrimoniu

FEDR - restaurarea, protecţia şi valorificarea (prin turism) a patrimoniului UNESCO şi a celui cultural naţional (grupa A), respectiv a patrimoniului cultural local din mediul urban (grupa B) **(OT6).**

FEADR - investiţii asociate cu păstrarea, conservarea şi renovarea patrimoniului cultural local din mediul rural **(OT9)**.

Dezvoltare locală

FEDR şi **FSE** – investiţii în sprijinirea regenerării economice a zonelor urbane aflate în declin şi stimularea incluziunii sociale a comunităţilor defavorizate, inclusiv a comunităţii rroma prin intermediul dezvoltării locale plasate sub responsabilitatea comunităţii (CLLD) **(OT9)**.

FEADR - susţine GAL-urile care îşi desfăşoară activitatea în zonele rurale şi în oraşele mai mici de 20.000 de locuitori **(OT9)**.

FEPAM - investiţiile realizate de actorii din sectorul pescăresc (grupuri de acţiune locală de tip FLAG) **(OT9)**.

Infrastructură educaţională

FEDR - reabilitarea şi modernizarea infrastructurii educaţionale antepreşcolare şi universitare urbane, construcţia şi reabilitarea infrastructurii preşcolare şi şcolare urbane şi rurale şi reabilitarea, respectiv modernizarea echiparea infrastructurii şcolilor profesionale în urban şi rural (exceptând unităţile cu profil

agricol din rural) **(OT10).**

FEADR - reabilitarea, extinderea şi modernizarea (inclusiv dotarea) instituțiilor de învățământ secundar cu profil agricol, înființarea și modernizarea (inclusiv dotarea) infrastructurii educaţionale antepreşcolare şi preşcolare. Investiţiile vizează comunele şi asociaţiile acestora **(OT9).**

Instruire (OT10)

FSE - organizarea de sesiuni de instruire şi calificare de lungă durată în domenii agricole şi cursuri de scurtă şi lungă durată în domenii non-agricole atat în mediul rural cât şi în mediul urban. Cursurile se vor finaliza cu obţinerea unei calificări/atestări/recunoaşteri.

FEADR - cursuri de iniţiere, specializare şi perfecţionare în domeniul agro-alimentar (inclusiv al protecţiei mediului) şi în domenii conexe (management, marketing, etc.) finalizate cu un certificat de instruire care nu reprezintă o diplomă de calificare/reconversie profesională. Beneficiarii cursurilor vor fi, cu preponderenţă, aplicanţii pentru proiecte finanţate din FEADR.

Gestionarea riscului

FEADR - gestionarea riscului în agricultură prin sprijinirea creării unui fond mutual **(OT3).**

FC - acţiuni de informare şi conştientizare publică privind managementul riscului (**OT5).**

Energie regenerabilă (OT4)

FEDR - valorificarea resurselor regenerabile pentru producerea energiei electrice şi termice, inclusiv în centrale pe biomasă.

FEPAM - fermele de acvacultură în vederea utilizării surselor regenerabile de energie, precum şi investiţii în cadrul unităţilor de procesare a produselor piscicole în surse regenerabile de energie (solară şi eoliană).

FC - investiţiile în unităţile de producere a energiei electrice şi termice din biomasă, surse geotermale şi microhidroenergie.

FEADR - investiţiile în exploataţii agricole pentru producerea de biocombustibili şi bioenergie din culturi energetice şi biomasă pentru consum propriu, precum şi investiții în procesarea biomasei și alte tipuri de energii regenerabile, beneficiarii fiind atât fermieri, cât şi alți agenți economici (persoane fizice sau microîntreprinderi şi întreprinderi mici din spațiul rural).

Eficientizarea utilizării resurselor

FEADR – investiţii pentru reducerea consumului de energie în sectorul agro-alimentar **(OT4).**

FEDR - reabilitarea termică a clădirilor şi locuinţelor din mediul urban **(OT6)**.

FEPAM - investiţii pentru reducerea consumului de energie în domeniul piscicol şi maritim **(OT4)**.

FEADR - creşterea eficienţei utilizării apei în agricultură prin investiţii în infrastructura secundară de irigaţii, iar în mod complementar, finanţarea pentru infrastructura principală de irigaţii va fi realizată din

bugetul naţional şi prin parteneriate public-private **(OT6)**

b) FEADR - FEGA

Pilonul I al PAC contribuie la asigurarea veniturilor fermierilor prin plăţi directe acordate pe hectar şi măsuri de piaţă specifice.

Programul Naţional de Sprijin al României în Sectorul Vitivinicol 2014-2018 - reconversia/restructurarea culturilor de viţă de vie nobilă pentru vin, plată la hectar (ha), asigurarea recoltei, investiţii în modernizarea cramelor şi marketingul produselor viti-vinicole, respectiv promovarea, operaţiuni care nu sunt eligibile prin **FEADR.**

Programul Naţional Apicol 2014-2016 - servicii de asistenţă tehnică pentru apicultori şi grupuri de apicultori, activităţi de profilactică şi combatere a varoozei, achiziţionare stupi, raţionalizarea transhumanţei, asistenţă pentru laboratoarele de analiză a caracteristicilor fizico-chimice ale mierii, asistenţă pentru refacerea şeptelului apicol pe teritoriul naţional, operaţiuni neeligibile prin **FEADR**.

În mod complementar, **FEADR** susţine investiţii în exploataţii agricole pentru construcţia şi modernizarea clădirilor din cadrul fermei, achiziţionarea de utilaje agricole, amenajarea de spaţii de desfacere, achiziţionarea de software, etc.

Plata de bază (SAPS) şi plata redistributivă - sprijin direct fermierilor printr-o plată pe ha eligibil condiţionată de îndeplinirea statutului de fermier activ şi respectarea eco-conditionalităţii. **Plata redistributivă** prevede acordarea unei plăţi suplimentare pe ha pentru primle 30 de hectare.

FEADR - acordarea unei plăţi forfetare (pe baza unui plan de afaceri) pentru fermele mici (SM 6.3).

Complementaritatea **FEGA - FEADR**, privind **fermele mici**, se asigură în condiţiile în care fermerii înrolaţi de cel puţin un an în **schema simplificată pentru micii fermieri** (**FEGA**), vor alege să îşi transfere permanent exploataţia către un alt fermier. Prin intermediul **FEADR** (***SM 6.5)*** aceştia vor putea accesa 120% din plata la care ar fi fost eligibili în cadrul schemei simplificate din Pilonul I.

Plata pentru tineri fermieri - plată suplimentară/ ha pentru fermierii sub 40 de ani pentru 5 ani pe o suprafaţă de max. 90 ha. Nu este luată în considerare definirea unor criterii adiţionale legate de competenţele adecvate şi/sau de cerinţe legate de formare pentru fermierii care solicită acest tip de plată, tocmai pentru a facilita incurajarea unui număr cât mai mare de fermieri. SM 6.1 din **FEADR** susţine stabilirea pentru prima dată a tinerilor fermieri, ca şefi/conducători unici ai unei exploataţii agricole pe baza unui plan de afaceri şi care au competenţe adecvate, pentru dezvoltarea exploataţiei.

Ajutoarele naţionale de tranziţie (TNA) - ajutor de tip phasing-out, pentru susţinerea din fonduri naţionale anumite sectoare importante specificului agriculturii româneşti. Acordarea lor vizează şi asigurarea continuităţii de funcţionare şi dezvoltare pentru fermele care primesc acest sprijin.

Plata pentru practici agricole benefice pentru climă şi mediu pentru fermierii care respectă practici de diversificarea culturilor, menţinerea păşunilor permanente şi prezenţa unei zone de interes ecologic pe suprafaţa agricolă. România nu intenţionează să recurgă la aplicarea practicilor echivalente menţionate la art. 43.3 din R(CE) 1307/2013, deci nu există riscul dublei finanţări. România va aplica art. 43.11, care recunoaşte dreptul ipso facto la plata de înverzire pentru fermierii care practică agricultura ecologică. Plata de agro-mediu (**FEADR**) sprijină fermierii în baza angajamentului voluntar de respectare a unor condiţii

suplimentare (care depăşesc cerinţele de bază) de protejare a mediului.

14.1.2. Acolo unde PDR naţionale şi regionale se aplică în cadrul aceluiaşi teritoriu, informaţii asupra complementarităţii dintre cele două PDR

Nu se aplică.

14.2. Acolo unde este relevant, informaţii asupra complementarităţii cu alte instrumente ale Uniunii Europene, incluzând LIFE

Programul ORIZONT2020 reprezintă programul-cadru al UE pentru cercetare şi inovare pentru îndeplinirea obiectivelor Strategiei Europa 2020. Prin **FEADR** se va acorda sprijin pentru înfiinţarea de grupuri operaţionale (în cadrul Parteneriatului European pentru Inovare) pentru realizarea de proiecte-pilot şi dezvoltarea de noi produse, practici, procese. Odată formate, aceste grupuri operaţionale, în parteneriat cu grupuri din alte state membre, vor putea accede la oportunităţile oferite de instrumentul Orizont2020.

Programul Uniunii Europene pentru ocuparea forţei de muncă şi inovare socială (EaSI) oferă sprijin financiar pentru a testa în practică idei de reformă, pentru evaluarea acestora şi pentru dezvoltarea ulterioară a celor mai bune idei la o scară mai amplă în statele membre, contribuind la atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020 pentru locuri de muncă şi incluziune socială. **FEADR** contribuie la crearea de locuri de muncă şi la creşterea gradului de incluziune socială în mod implicit prin sprijinirea înfiinţării şi dezvoltării întreprinderilor în domeniul agricol şi non-agricol.

Fondul de Solidaritate al Uniunii Europene (FSUE) oferă sprijin financiar statelor membre care sunt afectate de catastrofe naturale majore. **FEADR** sprijină crearea de fonduri mutuale în agricultură pentru gestionarea riscurilor cu privire la incidentele de mediu, boli la plante şi animale şi volatilitatea preţurilor.

Se vor asigura sinergii dintre programul **LIFE+** şi **FEADR** prin promovarea acelor activităţi finanţate din FEADR care completează proiectele integrate din cadrul LIFE în domeniul biodiversităţii, a apei, a atenuării şi adaptării la schimbările climatice, etc. De asemenea, soluţiile, metodele şi abordările validate prin programul LIFE (de exemplu, în domeniul tehnologiilor inovatoare) vor fi promovate prin intermediul FEADR, în acord cu Strategiile Europene în domeniul protecţiei mediului şi schimbărilor climatice.

Conform **Cadrului European pentru Strategiile Naţionale de Incluziune a Romilor până în 2020**, statele membre trebuie să se asigure că fondurile disponibile, inclusiv prin FEADR, vor fi accesibile minorităţii rome. Drept pentru care, în cadrul **FEADR**, un puternic accent va fi pus pe sprijinul minorităţii rome în contextul **LEADER** prin intermediul Strategiilor de Dezvoltare Locală. Prin urmare, se intenţionează prioritizarea strategiilor de dezvoltare locală care promovează proiecte dedicate problemelor specifice minorităţii rome, acordându-se punctaj suplimentar. Vor fi stimulate acţiuni de animare şi promovare LEADER care se vor adresa tuturor comunităţilor locale, potenţiale teritorii GAL (inclusiv semnificativ populate cu cetăţeni români aparţinând minorităţilor naţionale, dintre care şi minoritatea de etnie romă.

Intervenţiile finanţate din **FEADR,** în mod complementar cu investiţiile din **FEDR, FSE** şi **FC** vor contribui la obiectivele stabilite prin ***Strategia de dezvoltare sustenabilă integrată a Deltei Dunării 2030*** printr-o alocare indicativă separată de **168 mil. €** (buget PNDR 2014-2020, inclusiv contribuţie naţională) care va viza investiţii în active fizice, dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor, servicii de bază şi reînoirea satelor în zonele rurale, agro-mediu şi climă şi LEADER.

În mod complementar cu investiţiile din **FEDR, FC, FEPAM, FSE**, intervenţiile prin **FEADR** vor contribui la cei patru piloni ai ***Strategiei UE pentru Regiunea Dunării (SUERD***) prin investiţii în active fizice, dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor, servicii de bază şi reînoirea satelor în zonele rurale, transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare, agro-mediu şi climă, cooperare şi LEADER. Alocarea financiară indicativă pentru aceste intervenţii va fi de **1.718 mil. €** (FEADR şi contribuţie naţională). De asemenea, intervenţiile din PNDR pe judeţele riverane Dunării vor fi monitorizate în mod distinct de către Autoritatea de Management pentru PNDR.

15. ACȚIUNI DE IMPLEMENTARE A PROGRAMULUI

15.1. Desemnarea tuturor autorităților relevante și o descriere sumară a structurii de gestionare și de control

15.1.1. Autoritățile

Autoritatea/organismul	Numele autorității/organismal sau departamentul sau unitatea	Liderul autorității/organismului (poziția sau postul ocupat)	Adresa	Email
Managing authority	Ministerul Agriculturii şi Dezvoltării Rurale (MADR) - Direcția Generală de Dezvoltare Rurală (AM PNDR)	Director General	Bucureşti, B-dul Carol I, nr. 2-4, sector 3, codul poştal 030163, oficiul poştal 37	mihai.herciu@madr.ro
Certification body	Autoritatea de Audit constituită pe lângă Curtea de Conturi a României	Preşedinte	Bucureşti, strada Gral. Ernest Broşteanu, nr. 20, sector 1, cod poştal 101528	aron.popa@rcc.ro
Accredited paying agency	Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (AFIR)	Director General	Bucureşti, Strada Ştirbei Vodă, număr 43, Sector 1	cabinet@apdrp.ro

15.1.2. Descriere sumară a structurii de gestionare şi de control şi dispozițiile prevăzute pentru examinarea independentă a reclamațiilor

15.1.2.1. Structura de management și control

<u>Baza legală</u>

Conform prevederilor art. 8 (1) (m) (i) și art. 65 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat prin FEADR, Statul Membru trebuie să creeze cadrul legislativ, de reglementare şi administrativ pentru a asigura o protecție eficace a intereselor financiare ale Uniunii.

Pentru **România**, sistemul instituţional de administrare, control şi implementare este alcătuit din:

- **Autoritatea de Management (AM PNDR)**, reprezentată de Ministerul Agriculturii şi Dezvoltării Rurale (MADR) - Direcţia Generală Dezvoltare Rurală (DGDR-AM PNDR), care are în responsabilitate funcţia de implementare şi managementul Programului;
- **Agenţia de Plăţi**, reprezentată de Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (AFIR), care are în responsabilitate funcţia de plată;
- **Organismul de Certificare**, reprezentat de Autoritatea de Audit constituită pe lângă Curtea de Conturi a României care are în responsabilitate certificarea veridicităţii, integralităţii şi acurateţei conturilor Agenţiilor de Plăţi acreditate.

Având în vedere că la nivelul României funcţionează două agenţii de plăţi pentru derularea fondurilor comunitare, respectiv AFIR pentru FEADR şi Agenția de Plăți și Intervenție în Agricultură (APIA) pentru FEGA, a fost constituit **Organismul de Coordonare**, în vederea acţionării ca unic interlocutor al celor două

agenţii cu Comisia Europeană. Acreditarea agenţiilor de plăţi şi a organismului de coordonare revine în responsabilitatea **Autorităţii Competente**, constituită în cadrul MADR.

a) Autoritatea de Management

Conform art. 66 al Regulamentului (UE) nr. 1305/2013, Autoritatea de Management este responsabilă de managementul şi implementarea eficientă, eficace şi corectă a programului.

Autoritatea de Management pentru PNDR din România – AM PNDR este MADR, prin Direcţia Generală Dezvoltare Rurală, conform Hotărârii Guvernului nr. 725/2010 privind reorganizarea şi funcţionarea MADR, precum şi a unor structuri aflate în subordinea acestuia, cu modificările şi completările ulterioare.

În baza art. 66 alin. 2 din Regulamentul nr. 1305/2013, AM PNDR va delega atribuţii de implementare a anumitor măsuri către agenția de plăți. Cu toate acestea, AM păstrează întreaga responsabilitate pentru managementul şi implementarea eficientă şi corectă a sarcinilor delegate şi se asigură că sunt instituite dispoziții corespunzătoare care să permită celorlalte organisme să obțină toate datele și informațiile necesare pentru executarea acestor sarcini.

Pentru asigurarea corectitudinii şi eficienţei gestionării atribuţiilor delegate, AM PNDR va monitoriza respectarea funcţiilor delegate.

In vederea indeplinirii responsabilitatilor legate de monitorizare si evaluare, AM PNDR se asigura ca există un sistem electronic adecvat și sigur pentru înregistrarea, păstrarea, gestionarea și raportarea informațiilor statistice cu privire la program şi la implementarea acestuia, pentru a putea transmite Comisiei Europene informațiile solicitate conform prevederilor regulamentelor europene. De asemenea, AM va avea atribuţii de implementare a anumitor măsuri din PNDR, precum și atribuții legate de publicitatea programului și de informarea instituțiilor care participă la implementarea PNDR, a potențialilor beneficiari și a Comitetului de Monitorizare şi gestionarea Reţelei Naţionale de Dezvoltare Rurală.

b) Agenţia de plăţi

Agenţia de plăţi conform art.7 al Regulamentului (UE) 1306/2013 pentru implementarea măsurilor cu finanţare din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală este AFIR, agenţie acreditată în prezent pentru PNDR 2007-2013.

AFIR are o structură formată din:

- O unitate centrală de coordonare;
- Centre Regionale;
- Oficii Judeţene.

În cadrul AFIR, la nivel central, regional şi judeţean există personal cu atribuţii pentru implementarea FEADR (atât pentru sarcinile specifice funcţiei de plată, cât şi pentru cele rezultate în urma delegării de către AM PNDR).

Prin dezvoltarea unei structuri de implementare, management şi control, AFIR asigură:

a. verificarea eligibilităţii cererii, a procedurii de alocare a sprijinului, precum şi a conformităţii cu regulile comunitare, înainte de autorizarea plăţii;

b. păstrarea unor evidenţe contabile exhaustive şi corecte privind plăţile efectuate;

c. efectuarea verificărilor stipulate în legislaţia comunitară şi naţională;

d. prezentarea documentelor de către beneficiari, în termenele şi formatele prevăzute de regulile comunitare şi naţionale;

e. accesibilitatea documentelor şi păstrarea lor într-o manieră care să asigure validitatea, legalitatea, precum şi menţinerea lor într-o formă completă de-a lungul timpului, inclusiv a documentelor electronice prevăzute în legislaţia comunitară şi naţională.

În concordanţă cu normele comunitare, AFIR rămâne în totalitate responsabilă de legalitatea şi respectarea termenelor de plată, inclusiv de protejarea intereselor financiare ale Uniunii Europene, precum şi de declararea cheltuielilor către Comisie şi de gestionarea corespunzătoare a evidenţelor contabile.

c) Organismul de certificare

Autoritatea de Audit, constituită pe lângă Curtea de Conturi a României, reprezintă organismul de certificare pentru fondurile ce vor fi derulate în cadrul PNDR 2014-2020, conform art.9 al Regulamentului (UE) nr. 1306/2013.

Autoritatea de Audit funcţionează în baza Legii nr. 200/2005 privind aprobarea Ordonanţei de Urgenţă a Guvernului nr. 22/2005 pentru completarea Legii nr.94/1992 privind organizarea şi funcţionarea Curţii de Conturi republicată, cu modificările şi completările ulterioare, şi este un organism independent din punct de vedere operaţional faţă de Curtea de Conturi şi instituţiile implicate în implementarea fondurilor comunitare.

Autoritatea de Audit furnizează un aviz, elaborat în conformitate cu standardele de audit acceptate la nivel internațional, privind exhaustivitatea, exactitatea şi veridicitatea conturilor anuale ale agențiilor de plăți, buna funcționare a sistemului de control al acestora şi legalitatea şi corectitudinea cheltuielilor a căror rambursare a fost solicitată Comisiei Europene. Avizul menționează, de asemenea, dacă examinarea pune la îndoială afirmațiile făcute în declarația de gestiune.

d) Organismul de Coordonare

România are două agenţii de plăţi, una pentru efectuarea plăţilor acordate din FEADR, respectiv AFIR, iar cea de-a doua, APIA - pentru plăţile aferente FEGA. Astfel, conform art.7, alin (4) al Regulamentului (UE) nr.1306/2013, a fost constituită Direcţia pentru Coordonarea Agenţiilor de Plăţi, ca strucutură în cadrul MADR, în calitate de organism de coordonare, care acţionează ca unic interlocutor cu Comisia Europeană.

e) Autoritatea Competentă

Autoritatea Competentă este organizată la nivelul MADR, conform Hotărârii Guvernului 725/2010 cu modificările şi completările ulterioare, şi este responsabilă de transmiterea către Comisia Europeană a documentului de acreditare a AFIR, APIA şi a Organismului de coordonare, precum şi a documentelor ce descriu funcţiile acestora.

f) Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA)

AFIR deleagă către APIA o parte din atribuțiile specifice aferente măsurilor ce implică plăți compensatorii.

Cu toate acestea, AFIR rămâne în continuare responsabilă pentru implementarea eficientă şi corectă a atribuțiilor delegate.

15.1.2.2. Măsurile întreprinse pentru examinarea independentă a reclamațiilor

În România, Departamentul pentru Luptă Antifraudă (DLAF) deţine calitatea de instituţie de contact cu Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF).

În îndeplinirea atribuţiilor care îi revin potrivit legii, DLAF acţionează pe bază de autonomie funcţională şi decizională, independent de alte autorităţi şi instituţii publice. DLAF este instituţia responsabilă pentru coordonarea implementării *Strategiei Naţionale de Luptă Antifraudă pentru Protecţia Intereselor Financiare ale Uniunii Europene în România* şi a *Planului de acţiune* aferent.

DLAF asigură, sprijină şi coordonează, după caz, îndeplinirea obligaţiilor ce revin României privind protecţia intereselor financiare ale UE, în conformitate cu prevederile art. 325 din Tratatul privind funcţionarea UE.

Autoritatea desemnată responsabilă pentru raportarea oricăror nereguli din FEADR, este AFIR, care transmite rapoarte privind neregulile la DLAF.

Primirea și soluționarea reclamațiilor

Primirea, soluționarea, precum şi termenele de soluționare a reclamațiilor sunt stabilite conform legislației naționale.

La cererea Comisiei, România, prin autoritățile responsabile de managementul şi controlul PNDR, examinează reclamațiile depuse la Comisia Europeană. La cererea Comisiei, aceasta este informată cu privire la rezultatele examinărilor respective.

Publicul va fi informat privind posibilitățile de înaintare a reclamațiilor prin:

1. Pagina web a AM PNDR și AFIR;
2. Adresă de e-mail;
3. Afişe de informare.

15.2. Componența prevăzută a Comitetului de Monitorizare

În conformitate cu prevederile art. 47 din Regulamentul nr. 1303/2013, în termen de maximum trei luni de la data notificării privind decizia Comisiei de adoptare a Programului Naţional de Dezvoltare Rurală, în scopul de a asigura eficienţa, eficacitatea şi corectitudinea punerii în aplicare a acestuia, se va institui Comitetul de Monitorizare pentru PNDR 2014 – 2020 (CM).

În scopul exercitării atribuțiilor CM, secretariatul acestuia elaborează un Regulament de Organizare şi

Funcționare, care se aprobă la prima reuniune a acestuia.

CM funcționează pe toată perioada de implementare a PNDR 2014-2020.

Structura Comitetului de Monitorizare

CM este o structură națională de tip parteneriat, fără personalitate juridică, cu rol în asigurarea performanței PNDR și eficienței implementării acestuia.

CM este prezidat de AM PNDR. Partenerii în CM vor fi reprezentați în conformitate cu principiul european al parteneriatului, asigurându-se în același timp și o reprezentare echilibrată a partenerilor publici și privați.

Astfel, membrii CM vor fi desemnați din rândul următoarelor categorii:

- autorități competente naționale, regionale, locale,
- reprezentanți ai mediului academic,
- organizații ale societății civile,
- parteneri economici și sociali - asociații profesionale, sindicale, patronale care își desfășoară activitatea în domeniul agriculturii, industriei alimentare și dezvoltării rurale,
- parteneri din domeniul protecției mediului;
- parteneri care au responsabilități de promovare a egalității de șanse și nediscriminării.

Principiile aplicabile pentru selecția și funcționarea acestui cadru partenerial sunt următoarele: respectarea guvernanței pe mai multe niveluri, valorificarea experienței, a bunelor practici și know-how-ului partenerilor relevanți, asigurarea asumării de către toate părțile implicate a intervențiilor programate.

AM PNDR va identifica organizațiile cele mai reprezentative în cadrul sectorului în care își desfășoară activitatea, cu relevanță din perspectiva politicii de dezvoltare rurală, cu respectarea principiului european al parteneriatului. În interesul valorificării experienței din faza de pregătire a Programului Național de Dezvoltare Rurală, instituțiile participante în cadrul Comitetului Consultativ Tematic pentru Dezvoltare Rurală Agricultură și Pescuit, precum și în cadrul grupurilor de lucru constituite la nivelul acestuia, vor fi avute în vedere la constituirea CM.

Ulterior constituirii CM, în funcție de evoluția procesului de implementare a PNDR 2014-2020, componența acestuia poate fi revizuită sau completată cu alți membri reprezentativi.

Reprezentanții Comisiei pot, din proprie inițiativă, să participe la lucrările CM, având rol consultativ.

Secretariatul Comitetului de Monitorizare

Secretariatul CM va fi asigurat de AM PNDR care va fi responsabil de pregătirea documentelor legate de monitorizare, rapoarte, ordinea de zi și elaborarea minutelor întâlnirilor.

Responsabilitățile principale ale Secretariatului vor include:

- elaborarea ordinei de zi pentru reuniunile Comitetului de Monitorizare;

- pregătirea și distribuirea de invitații, programe ale reuniunii și documente;
- elaborarea minutei reuniunii Comitetului de Monitorizare.

Funcții ale Comitetului de Monitorizare

CM se reunește cel puțin o dată pe an și examinează implementarea programului și progresele înregistrate în îndeplinirea obiectivelor acestuia. În acest scop:

1. CM ia în considerare datele financiare, indicatorii comuni și specifici programului, inclusiv modificările valorice cu privire la indicatorii de rezultat și progresele în vederea atingerii valorilor țintă cuantificate și a obiectivelor de etapă definite în cadrul de performanță și, dacă este cazul, rezultatele analizelor calitative;
2. CM este consultat și emite un aviz în termen de patru luni de la adoptarea deciziei de aprobare a programului, în ceea ce privește criteriile de selecție a operațiunilor finanțate, care se revizuiesc în funcție de necesitățile de programare;
3. CM este consultat cu privire la orice modificare a programului propusă de AM PNDR;
4. CM examinează activitățile și realizările legate de progresele înregistrate în punerea în aplicare a planului de evaluare a programului;
5. CM examinează acțiunile din cadrul programului legate de îndeplinirea condiționalităților *ex ante* care intră în sfera responsabilităților AM PNDR și este informat cu privire la acțiunile legate de îndeplinirea condiționalităților *ex ante*;
6. CM poate formula observații în ceea ce privește implementarea și evaluarea programului, incluzând acțiuni legate de reducerea sarcinii administrative pentru beneficiari;
7. CM participă la rețeaua rurală națională pentru a face schimb de informații cu privire la implementarea programului;
8. CM analizează și aprobă rapoartele anuale de implementare, înainte de a le transmite Comisiei.

15.3. Acțiunile de publicitate pentru program (cu referire la strategia de informare și publicitate prevăzute la articolul 13 din regulamentul de aplicare)

Responsabilitățile Autorității de Management

Conform articolului 66, alin. 1, lit. (i) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, AM PNDR are obligaţia să asigure publicitatea în favoarea programului, inclusiv prin intermediul rețelei rurale naționale, prin informarea potențialilor beneficiari, a organizațiilor profesionale, a partenerilor economici și sociali, a organismelor implicate în promovarea egalității între bărbați și femei, precum și a organizațiilor neguvernamentale în cauză, inclusiv a organizațiilor de protecție a mediului, cu privire la posibilitățile oferite de program și la normele privind accesul la finanțare, precum și prin informarea beneficiarilor cu privire la contribuția Uniunii și informarea publicului larg cu privire la rolul Uniunii în cadrul programului.

Conform articolului 13 din Actul de Implementare al FEADR, strategia de informare și publicitate va fi trimisă către Comitetul de Monitorizare cel mai târziu în 6 luni după aprobarea PDR.

De asemenea, conform articolului 66, alin. 1, lit. (c) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013, AM PNDR are obligaţia să se asigure că beneficiarii şi celelalte organisme participante la implementarea operațiunilor sunt informați cu privire la obligațiile care le revin ca urmare a acordării ajutorului şi utilizează fie un sistem separat de contabilitate, fie o codificare contabilă adecvată pentru toate tranzacțiile aferente operațiunii.

AM PNDR transmite o strategie de informare şi promovare, precum şi orice modificări ale acesteia Comitetului de Monitorizare spre infromare, conform art.13 din Regulamentul de punere în aplicare a R 1305/2013. AM PNDR va informa CM cel puțin o dată pe an cu privire la progresele înregistrate în punerea în aplicare a strategiei de informare şi publicitate şi la rezultatele obţinute, precum şi cu privire la acțiunile de informare şi publicitate planificate pentru a fi efectuate în anul următor.

AM are responsabilitatea de a conduce, împreună cu agenţia de plăţi, procesul general de comunicare, și de a gestiona Rețeaua Națională pentru Dezvoltare Rurală în asigurarea acțiunilor de publicitate pentru PNDR. Strategia de informare și publicitate elaborată de către AM va constitui baza planului de comunicare a rețelei.

Obiectivul principal al strategiei de informare şi promovare

Acţiunile de informare şi promovare privind PNDR trebuie să asigure conştientizarea publicului larg şi în mod special a:

- potenţialilor beneficiari, în vederea accesării fondurilor europene destinate dezvoltării rurale;
- beneficiarilor Programului, privind conţinutul măsurilor şi modul de derulare a proiectelor;
- administraţiei publice naţionale şi locale, organizaţiilor profesionale, partenerilor economici şi sociali, organizaţiilor neguvernamentale, atât pentru accesarea Fondului European Agricol de Dezvoltare Rurală, cât şi pentru diseminarea informaţiilor specifice.

Comunicarea trebuie să fie clară, concisă, concretă, adaptată publicului ţintă şi coerentă la nivel judeţean, regional şi central, pe durata întregii perioade de implementare a programului. Aceasta se articulează în jurul a trei principii:

- *flexibilitatea* (capacitatea de a răspunde rapid la semnalele venite din mediul intern şi extern);
- *transparenţa* (capacitatea de a furniza informaţie obiectivă şi corectă referitoare la PNDR şi la contribuţia UE);
- *eficienţa* (utilizarea optimă a resurselor în vederea atingerii impactului maxim).

AM PNDR, împreună cu agenţia de plăţi, va elabora o strategie informare şi promovare care va cuprinde:

a. obiectivele și grupurile țintă de potențiali beneficiari;
b. descrierea conținutului acțiunilor de informare și publicitate;
c. bugetul indicativ al strategiei;
d. descrierea organelor administrative, inclusiv resursele de personal responsabile pentru punerea în aplicare a măsurilor de informare și publicitate;
e. descrierea rolului jucat de Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală și modului în care planul de comunicare solicitat în temeiul art. 51 (3) (vi) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 va contribui la

susținerea aplicării strategiei;

f. descrierea modului în care măsurile de informare şi publicitate vor fi evaluate în termeni de vizibilitate şi conştientizare a publicului ţintă, precum şi pentru aprecierea rolului jucat de fondurile europene pentru dezvoltare rurală şi de UE;

g. o actualizare prin planuri anuale de comunicare pentru stabilirea activităților de informare şi publicitate care urmează a fi efectuate în anul următor.

Implementarea strategiei de informare şi promovare privind PNDR va fi asigurată de către Direcţia Generală Dezvoltare Rurală, în calitate de AM PNDR împreună cu Agențiile de plată completată de activitatea RNDR.

Strategia va fi implementată prin Planuri de comunicare anuale, întocmite de AM PNDR împreună cu toate entitățile implicate în activitatea de informare şi publicitate. Planul de comunicare anual va fi prezentat spre informare membrilor CM, la ultimul Comitet din fiecare an şi va prezenta activitățile care vor fi efectuate în anul următor.

Strategie de informare şi promovare va cuprinde şi acțiuni referitoare la sub-programul tematic. În acelaşi timp se vor desfăşura şi acțiuni particularizate în funcție de specificul sub-programului şi al măsurilor ce se vor derula prin sub-program.

Măsuri de informare a potenţialilor beneficiari

AM PNDR împreună cu agențiile de plată vor pune la dispoziţia potenţialilor beneficiari informaţii privind fluxul accesării fondurilor alocate, condiţiile de eligibilitate, procedurile administrative legate de accesul la finanţare, procedura de examinare a cererilor de finanţare, criteriile de selecţie a proiectelor, precum şi numele persoanelor de contact la nivel naţional, regional şi local responsabile cu activitatea de informare şi comunicare privind PNDR.

Activitățile de comunicare sunt specifice pentru faze diferite de implementare, astfel:

- *Faza 1: pregătirea lansării PNDR* - Activitățile de comunicare aplicabile: campanii de informare şi prezentare, realizare şi distribuire de materiale tipărite şi campanie multimedia de informare generală şi tehnică, evaluare necesităţi şi modalităţi de informare.
- *Faza 2: lansarea PNDR şi a măsurilor de finanțare* - Activitățile de comunicare aplicabile: campanii de informare şi promovare generală, campanii publicitare de conştientizare şi convingere pentru accesarea fondurilor disponibile, campanii de prezentare a exemplelor de bună practică, campanii publicitare de informare, mediatizare PNDR, evenimente publice de informare şi prezentare specifică şi tehnică, realizare şi distribuire de materiale de informare.
- *Faza 3: derularea PNDR şi a măsurilor de finanțare*- Activitățile de comunicare aplicabile: campanii de informare specifică şi tehnică, campanii publicitare de informare şi promovare pentru accesarea şi derularea fondurilor europene, campanii de promovare a exemplelor de bună practică, mediatizare Program, evenimente publice de informare şi prezentare tehnică, realizare şi distribuire de materiale de informare.

Acţiunile de informare a publicului larg cu privire la rolul jucat de Comunitate în cadrul PNDR şi la rezultate

Publicul larg va fi informat cu privire la rolul pe care îl are UE în implementarea PNDR prin:

- campanii de informare, de promovare și publicitare. Pentru informarea publicului larg vor avea loc campanii specifice în mod deosebit la începutul implementării PNDR (pentru a acoperi o gamă cât mai largă de potenţiali beneficiari). La sfârşitul acestei perioade, campaniile vor fi organizate în scopul informării publicului cu privire la rezultate, experienţa dobândită şi beneficiarii care au accesat FEADR.
- Portal unic de internet care va facilita accesul la informațiile de interes public disponibile inclusiv pe alte pagini de internet (RNDR, Agenții de plată).
- Publicarea constantă a unor rapoarte anuale cu privire la implementarea PNDR care vor continua pe toată perioada implementării, până la evaluarea rezultatelor acestuia.
- Menționarea în mod explicit a contribuției UE pe toate materialele tipărite și multimedia, în cadrul tuturor evenimentelor și activităților de comunicare, precum și pe toate mijloacele de comunicare ale AM PNDR, Agențiilor de plată și RNDR.

Rolul Rețelei Naționale de Dezvoltare Rurală în activitățile de informare și de comunicare referitoare la programul de dezvoltare rurală

Una dintre sarcinile RNDR va fi elaborarea unui Plan de comunicare a rețelei, ca parte a planului de acțiune, care va completa Strategia de informare şi promovare a Programului Naţional de Dezvoltare Rurală. Planul de comunicare va fi corelat cu obiectivele politice generale, va cuprinde sarcini şi un calendar clar de realizare, cu desemnarea explicită a grupurilor țintă. Instrumentele de comunicare și modalitățile de comunicare vor fi stabilite în așa fel încât să răspundă cerințelor diferitelor grupuri-țintă și ale publicului larg.

Activitățile de informare şi de comunicare desfăşurate de către RNDR vor fi complementare cu activitățile similare aferente programului desfăşurate de către structurile responsabile. Având în vedere specificul Rețelei, aceste activități se vor axa în principal pe acțiuni de informare la nivel local și la nivelul Grupurilor de Acțiune Locală, exemple de bune practici, precum şi implicarea multiplicatorilor de informatii în activitatea de promovare a PNDR.

Instrumentele şi activitățile utilizate de USR pentru a facilita procesele de conectare în rețeaua RNDR pot cuprinde **Instrumente de diseminare a informațiilor** precum: instrumente media, materiale informative şi publicitare, baza de date, forumuri de discuții, cursuri de instruire, pagină web, schimburi de experienţă şi bune practici etc.

Notificarea privind acordarea sprijinului

AM PNDR şi AFIR se vor asigura că notificarea beneficiarilor privind acordarea sprijinului va curpinde informaţii privind finanţarea acţiunii din Programul Naţional de Dezvoltare Rurală co-finanţat din FEADR, precum şi cu privire la măsura şi prioritatea din car eprovine sprijinul.

Responsabilitățile beneficiarilor

Beneficiarii PNDR vor asigura transparența utilizării fondurilor europene prin acțiuni care vor facilita vizualizarea informațiilor privind finanțarea obținută, a termenelor de implementare a proiectului, a autorității contractante și a detaliilor relevante privind realizarea activității, prin următoarele modalități:

- amplasarea de elemente publicitare explicative, astfel încât să fie uşor vizibile pentru public, atât ca amplasare, cât şi ca realizare, astfel:

  - pentru investiţii care au obţinut finanţare de peste 500.000 de euro se vor amplasa panouri stradale;
  - pentru investiţii care au obţinut finanţare de peste 50.000 de euro (valoare totală eligibilă) şi la sediile Grupurilor de Acţiune Locală se vor amplasa plăcuţe;
  - pentru activităţi care au obţinut finanţare mai mică de 50.000 de euro (valoare totală eligibilă) se vor amplasa afişe;
  - pe bunurile achiziţionate prin activităţile finanţate se vor aplica autocolante.

- menţionarea pe paginile de internet ale beneficiarilor, dacă există şi dacă fac obiectul activităţilor finanţate, a contribuţiei FEADR şi postarea unui link către site-ul Comisiei;
- menţionarea pe materialele tipărite şi multimedia, dacă există şi dacă fac obiectul activităţilor finanţate, a contribuţiei FEADR;
- facilitarea mediatizării activităţii finanţate prin PNDR ca exemplu de bună practică, la solicitarea Autorităţii Contractante a beneficiarului.

15.4. Descrierea mecanismelor de asigurare a coerenţei între strategiile locale de dezvoltare puse în aplicare în cadrul Leader, activităţile prevăzute în cadrul art. 35, măsura "Cooperare" art. 20, măsura "Servicii de bază şi reînnoirea satelor în zonele rurale" şi alte fonduri ESI

În cadrul LEADER, GAL-urile elaborează şi implementează strategii de dezvoltare locală prin intermediul cărora sunt identificate pe principii ascendente şi parteneriale, între mediul privat şi cel public local, nevoile şi priorităţile de dezvoltare locală specifice unui anumit teritoriu. Cooperarea (Art. 35) sprijină înfiinţarea şi funcţionarea grupurilor operaţionale (GO) pentru dezvoltarea de proiecte pilot, noi produse, practici, procese şi tehnologii în sectoarele agricol, alimentar şi forestier, precum şi cooperarea orizontală şi verticală între actorii din lanţul de aprovizionare, prin dezvoltarea de lanţuri scurte şi de pieţe locale precum şi activităţi de promovare adaptate contextului local, servind drept catalizator pentru dezvoltarea comunităţii rurale. Complementaritatea dintre GO şi GAL este dată şi de aria teritorială diferită a celor două abordări. Astfel, în timp ce GAL este strict limitat teritorial, GO nu este limitat la o anumită dimensiune teritorială. Prin urmare, GAL-urile pot reprezenta un partener activ în dezvoltarea grupurilor operaţionale, prin diseminarea la nivel local a informaţiilor cu privire la oportunităţile PEI şi prin încurajarea proiectelor inovative la nivelul strategiilor de dezvoltare locală. Astfel, acţiunile de cooperare , împreună cu acţiunile sprijinite prin strategiile de dezvoltare ale teritoriului (SDL) şi planurile de dezvoltare locală ale regiunii vor contribui, printr-o abordare complementară, la atingerea obiectivelor PNDR.

În procesul de elaborare şi de implementare a strategiilor de dezvoltare locală, partenerii locali vor ţine cont de nevoile locale şi de posibilitatea de a include caracteristici inovatoare în context local, ca şi acţiuni complementare proiectelor de cooperare inovative.

Serviciile de bază şi reînnnoirea satelor în zonele rurale (Art. 20) vizează preponderent investiţii în infrastructura de bază la scară mică şi investiţii pentru conservarea patrimoniului cultural. Desi investiţiile prevăzute prin Măsura Leader şi prin Art. 20 pot viza aceleasi tipuri de investitii, prin masura LEADER se va avea în vedere prioritizarea investiţiilor pe plan local, conform obiectivelor strategice prevăzute în strategia de dezvoltare locală a zonei rurale. Prin selectarea proiectelor de la nivel local, GAL va urmări

consolidarea coerenței teritoriale. Principiile privind stabilirea criteriilor de selecție in cadrul art.20 vizeaza prioritizarea proiectelor la nivel national: (ex., principiul conectivității în vederea asigurării legăturii cu principalele căi rutiere şi alte căi de transport, principiul rolului multiplu în sensul accesibilizării agenților economici, a zonelor turistice, a investițiilor sociale, accesibilizarea altor investiții finanțate din fonduri europene, principiul prioritizării investițiilor care vin în completarea celor finanțate prin POS Mediu şi/ sau POIM).

În același timp, măsura de cooperare, care, prin obiectivele sale, vizează sprijinirea fermierilor, întreprinderilor şi altor entități în vederea încurajării cooperării cu privire la dezvoltarea de proiecte inovatoare, ajută la potențarea rezultatelor şi proiectelor demarate prin Masurile 7 şi 19, ajutând la crearea de beneficii economice, de mediu şi sociale pentru populația din mediul rural.

Ca parte din abordarea LEADER, proiectele de cooperare transnațională (dintre România şi alte State Membre ale UE) şi de cooperare inter-teritorială (în cadrul teritoriului României) între Grupurile de Acțiune Locală vor putea fi implementate de GAL-uri. Luând în considerare dimensiunea redusă a proiectelor şi abordarea specifică de jos în sus a LEADER, precum şi experiențele/lecțiile învățate în urma PNDR 2007-2013, noul program va pune accent pe finanțarea operațiunilor care vizează valorificarea resurselor locale şi promovarea specificului local.

În vederea asigurării evitării suprapunerilor investițiilor finanțate prin măsurile M7 şi M19, România va lua măsuri în procesul de programare pentru evitarea dublei finanțări. Se va asigura astfel că strategiile de dezvoltare locală implementate de către grupurile de parteneri din domeniul public şi din cel privat în cadrul LEADER (care abordează una sau mai multe dintre prioritățile UE în materie de dezvoltare rurală conform art. 2 (19) Regulamentul (UE) nr. 1303/2013) nu se vor suprapune cu alte tipuri de investiții disponibile.

Având în vederea faptul că LEADER 2014 – 2020 va fi finanțat doar din FEADR (mono-finanțare), nu au fost definite fonduri principale. Ca un criteriu general de demarcație, FEDR şi FSE vor sprijini acțiunile de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității în mediul urban, în timp ce FEADR va sprijini GAL-uri în zonele rurale şi în orașele cu mai puțin de 20.000 de locuitori. FEPAM va susține investițiile efectuate de către actorii din sectorul pescuitului (FLAG-uri).

Specificatii privind ITI/Delta Dunarii/SUERD

- Intervenţiile finanţate din **FEADR,** în mod complementar cu investiţiile din **FEDR, FSE** şi **FC,** vor contribui la obiectivele stabilite prin ***Strategia de dezvoltare sustenabilă integrată a Deltei Dunării 2030*** printr-o alocare indicativă separată de **168 mil. €** (buget PNDR 2014-2020, inclusiv contribuție națională) care va viza investiţii în active fizice, dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor, servicii de bază şi reînoirea satelor în zonele rurale, agro-mediu şi climă şi LEADER.
- În mod complementar cu investiţiile din **FEDR, FC, FEPAM, FSE**, intervenţiile prin **FEADR** vor contribui la cei patru piloni ai ***Strategiei UE pentru Regiunea Dunării (SUERD***) prin investiţii în active fizice, dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor, servicii de bază şi reînoirea satelor în zonele rurale, transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare, agro-mediu şi climă, cooperare şi LEADER. Alocarea financiară indicativă pentru aceste intervenţii va fi de circa 1.7mld **. €** (FEADR şi contribuţie naţională). De asemenea, intervenţiile din PNDR pe judeţele riverane Dunării vor fi monitorizate în mod distinct de către Autoritatea de Management pentru PNDR.
- În cadrul Acordului de Parteneriat (AP) cu Uniunea Europeană pentru perioada de programare 2014-2020, România propune o abordare integrată a investiţiilor UE în vederea asigurării complementarităţii utilizării Fondurilor Europene Structurale şi de Investiţii (FESI) şi a atingerii

obiectivelor tematice comune (OT). Modalitatea practică prin care la nivel instituţional se vor asigura sinergia şi coerenţa între intervenţiile din FESI, va fi crearea unui mecanism de coordonare. **Mecanismul instituţional de coordonare** va funcţiona pe trei nivele: i) **Comitet de Monitorizare al AP**, ii) **cinci sub-comitete tematice** şi iii) **patru grupuri de lucru funcţionale** sub responsabilitatea şi coordonarea Ministerului Fondurilor Europene (MFE). Rolul acesui mecanism este de a asigura coordonarea strategică şi complementară pe parcursul implementării AP şi a programelor ESI, luând în calcul coerenţa cu celelalte instrumente naţionale şi ale UE.

15.5. Acțiuni în vederea reducerii sarcinii administrative pentru beneficiari conform Art. 27(1) din Regulamentul (UE) Nr. 1303/2013

Actuala perioadă de programare a evidențiat faptul că povara administrativă la nivelul beneficiarilor şi al autorităţilor a avut consecințe negative în ceea ce privește procesul de selecție a proiectelor, creând în același timp probleme și în implementare.

Principalele dificultăți întâmpinate în implementarea proiectelor pentru infrastructura de bază au fost legate de nivelul mare de complexitate și de durata de execuție a proiectelor. De asemenea, pentru realizarea investițiilor a fost necesară obținerea unui număr mare de autorizații emise de diverse autorități, ceea ce a îngreunat procesul de implementare pentru beneficiari. În plus, a existat o dificultate în aplicarea conceptului de proiecte integrate de dezvoltare sub forma intervențiilor concentrate, interconectate, în zone clar definite.

De asemenea, din verificarea criteriilor de selecție pentru proiectele de investiţii în perioadă de programare 2007-2013 s-a constatat faptul că o pate din acestea au fost utilizate de către beneficiaripentru crearea unor condiții artificiale care să permită obținerea sprijinului. În aceste condiții, în elaborarea fișelor măsurilor care vor fi implementate în perioada 2014-2020 s-a ținut cont de experiența anterioară, în sensul eliminării criteriilor de selecție care ar putea conduce la riscuri în implementare.

În vederea fluidizării și reducerii termenelor de la depunerea proiectelor până la selecția acestora, pentru simplificarea proceselor și, în general, pentru creșterea eficienței implementării programului, se au în vedere următoarele modificări în gestionarea PNDR 2014-2020:

***La nivel legislativ*:** Implementarea PNDR a fost deseori îngreunată de modificările legislative, de prevederi naţionale care nu sunt corelate cu prevederile PNDR, modificarea PNDR, etc.

AM PNDR va aborda acest aspect prin dezvoltarea comunicării PNDR şi a cerinţelor acestuia pentru implementare, către toate instituţiile implicate. Se va urmări evitarea elaborării ad hoc a politicii, iar coerența legislației va fi asigurată prin verificarea sistematică a propunerilor legislative față de cerințele PNDR.

La nivelul programului, în vederea reducerii sarcinii administrative pentru beneficiari, sistemul de evaluare și control se va modifica şi simplifica, astfel:

Depunerea cererilor de finanțare:

- depunerea on-line a proiectelor, care va fi disponibilă gradual pentru majoritatea măsurilor;

- limitarea la minim a documentelor solicitate la depunerea proiectelor, rămânând ca o serie de documente să fie prezentate la contractare. O altă serie de documente vor fi eliminate prin verificarea on-line de către experţi a bazelor de date disponbile la alte instituţii publice.
- totodată, pentru reducerea poverii administrative vor fi disponibile proiecte model pentru finanțarea anumitor tipuri de investiții realizate prin PNDR.

Evaluarea proiectelor privind verificarea conformității administrative, a criteriilor de eligibilitate şi a criteriilor de selecție, cu stabilirea scorului se va realiza în mod continuu pentru proiectele primite în vederea scurtării termenelor de la depunerea la contractarea proiectelor.

Verificarea rezonabilității prețurilor se va face prin aplicarea fie a unei proceduri de licitaţie sau selecţie de către beneficiari, fie prin încadrarea în prețurile din baza de date cu prețuri de referință. Baza de date cu preţuri de referință va creşte calitatea activității, va asigura un tratament egal şi, în general, va grăbi procesul administrativ al agenției de plăți. Pentru bunurile, serviciile şi lucrările care nu se regăsesc în baza de date cu prețuri de referință, beneficiarii privați vor putea prezenta 3 oferte conforme. AFIR va crea procedurile necesare în acest sens. În acest scop, Agenția de Finanțare a Investițiilor Rurale a demarat procedura de întocmire a Bazei de Date cu Prețuri de Referință pentru maşini, utilaje şi echipamente specializate, care pot fi achiziționate prin măsurile de investiții aferente PNDR 2020. Utilizarea bazei de date va elimina procedurile de achiziție pentru beneficiarii privați şi va conduce la reducerea poverii administrative la nivelul acestora.

Selecția proiectelor va fi organizată pe baza următoarelor principii:

- organizarea de sesiuni anuale continue de depunere a proiectelor cu selecţie lunară/trimestrială;
- alocarea disponibilă va fi stabilită de către AM PNDR cu consultarea membrilor CM la nivelul alocării aferente anului în cauză (inclusiv sumele neutilizate, realocate sau dezangajate din anii precedenti) cu adăugarea unui procent din alocarile anilor următori, astfel încât să se asigure implementarea proiectelor în perioada de programare- (alocarea anului respectiv plus un procent din anul/anii urmatori, stabilit in CM);
- depunerea proiectelor se va realiza continuu pe perioada de derulare a sesiunii, iar selecția se va realiza trimestrial/lunar, în funcție de numarul de proiecte depus, prin ierarhizarea proiectelor în ordinea descrescătoare a punctajului obţinut. Pentru fiecare lună/trimestru se va stabili în CM un prag minim de punctaj, care va asigura selectarea prioritară a proiectelor calitativ superioare, prag sub care nu poate fi selectat niciun proiect în luna/trimestrul respectiv.
- în CM se va stabili şi procentul cu care valoarea proiectelor depuse poate depăşi alocarea sesiunii anuale. În cazul atingerii acestei valori înainte de termenul final de depunere a proiectelor, sesiunea se va închide/depunerea se va opri. În cursul unui an, vor fi selectate proiecte în limita alocării stabilite pentru sesiunea anuală respectivă.
- proiectele care au un punctaj mai mic decat pragul minim lunar/trimestrial de selectie, vor rămâne în aşteptare pentru finanțare şi vor intra în competiție cu proiectele depuse în lunile/trimestrele următoare, putând fi selectate dacă pragul minim este inferior punctajelor acestora şi există alocare disponibilă din sesiunea respectivă.

Simplificările propuse vor fi monitorizate, evaluate şi îmbunătățite în mod continuu şi la timp, prin următoarele mecanisme:

- monitorizarea modului în care răspunde sistemul privind depunerea on-line şi îmbunătățirea acestuia

în timp util, astfel încât beneficiarii să poată depune cererile de finantare în conditii optime,

- actualizarea şi completarea periodică a Bazei de date cu preţuri de referinţă;
- evaluarea anuală a modului de organizare a sesiunilor şi a alocărilor disponibile în ceea ce priveşte numărul de proiecte depuse şi timpul de evaluare necesar AFIR în vederea îmbunătăţirii modului de organizare a sesiunilor, pentru a limita timpul de decizie privind aprobarea proiectelor.

De asemenea, în contextul evaluărilor programului, vor fi analizate şi acţiunile propuse pentru simplificare.

15.6. Descrierea utilizării asistenţei tehnice inclusiv acţiunile legate de pregătirea, gestionarea, monitorizarea, evaluarea, informarea şi controlul programului şi implementarea acestuia, precum şi a activităţilor referitoare la perioadele de programare anterioare sau ulterioare, în conformitate la Art. 59(1) din Regulamentul (UE) nr 1303/2013

Descrierea generală

Măsura de asistenţă tehnică (AT) contribuie la implementarea efectivă, eficientă, corectă şi transparentă a PNDR prin următoarele tipuri de activităţi:

a. Pregătirea şi implementarea programului prin realizarea de studii, documentaţii, cercetări etc. inclusiv programul viitor;
b. Gestionarea programului prin creşterea competenţelor administrative şi de management ale personalului de la nivelul beneficiarilor măsurii, prin activităţi de ordin administrativ legate de derularea programului, sprijinirea activităţilor de implementare şi audit si dezvoltarea şi actualizarea software-ului necesare derularii programului, asigurarea suportului tehnic şi logistic necesar;
c. Monitorizarea şi evaluarea programului prin sprijinirea activităţilor Comitetului de Monitorizare (CM) şi a activităţilor cu privire la colectarea, actualizarea şi interpretarea informaţiilor referitoare la măsurile PNDR, precum şi sprijinirea, la nivelul beneficiarilor măsurii, a activităţilor de implementare a planului de evaluare a Programului, precum şi realizarea evaluării ex-ante a Programului următor şi a evaluării ex-post a PNDR 2007-2013;
d. Implementarea strategiei de informare şi promovare a PNDR prin acţiuni de diseminarea informaţiilor, comunicare şi promovare, în vederea maximizării impactului PNDR la nivel naţional, regional, judeţean şi local realizate de beneficiarii măsurii;
e. Colaborarea în reţeaua de dezvoltare rurală naţională (RNDR) prin implicarea tuturor actorilor în procesul de dezvoltare rurală şi promovarea unui flux eficient de informaţii, schimburi de idei şi bune practici;
f. Soluţionarea contestaţiilor şi plângerilor prin derularea de activitati care să permită beneficiarilor măsurii de AT identificarea şi solutionarea cu celeritate a reclamaţiilor, inclusiv determinarea şi înlăturarea cauzelor apariţiei acestora în vederea implementarii cursive a PNDR;
g. Controlul şi auditul prin sprijinirea activităţilor de control şi audit al implementării programului, desfăşurate de către organismele de specialitate din cadrul instituţiilor beneficiare măsurii şi de către alte organisme de la nivel naţional sau european cu atribuţii în control şi audit, în vederea prevenirii aplicării incorecte sau defectuoase a prevederilor legislaţiei naţionale sau europene a PNDR;
h. Actiuni în vederea eliminării corupţiei cu impact asupra managementului financiar al programului,

transparenţei cheltuielilor şi eficienței controalelor.

Descrierea acțiunii

AT poate sprijini acțiuni de pregătire, management, monitorizare, evaluare, informare și promovare, crearea de rețele, soluționarea contestațiilor și plângerilor, control și audit precum și eliminarea corupției la nivelul PNDR.

Fondurile de AT pot fi utilizate de către SM pentru a sprijini acțiuni de reducere a sarcinii administrative și acțiuni de consolidare a capacității instituționale la nivelul beneficiarilor măsurii.

Domeniul de aplicare al AT este:

- Acțiuni legate de funcțiile necesare pentru punerea în aplicare a fondurilor FEADR. *Pentru FEADR aceste funcții sunt îndeplinite de către AM, Agenția de Plăți (AP) acreditată, APIA,Organismul de coordonare, Autoritatea Competenta (AC) și CM.*
- Înființarea și funcționarea RNDR.

AT nu va sprijini:

- acțiunile de consolidare a capacităților administrative care nu sunt legate de administrarea și utilizarea fondurilor FEADR;
- alte funcții îndeplinite de alte organisme în implementarea PNDR;
- costurile aferente organismului de certificare.

Prin intermediul AT se vor finanța:

1. proiecte de AT, contractate cu respectarea legislației naționale în domeniul achizițiilor publice;
2. cheltuieli efectuate direct care nu necesită implementarea sub formă de proiect.

Tipul sprijinului

- elaborarea de studii, cercetări, analize, expertize, etc. cu caracter general sau specific;
- activităţi de instruire, organizarea de seminarii, ateliere de lucru, schimburi de informaţii şi experienţă, inclusiv la nivel comunitar, vizite de studiu, etc. pentru creşterea competenţelor administrative şi de management ale personalului organismelor implicate în derularea PNDR;
- activităţi strict legate de managementul şi derularea programului, desfăşurate de beneficiarii măsurii de AT;
- sprijinirea activităţilor privind controlul şi auditul intern şi extern al implementării PNDR;
- dezvoltarea şi actualizarea sistemului informatic de gestiune a fondurilor alocate României din FEADR şi ale aplicaţiilor software ale beneficiarilor măsurii de AT necesare implementării eficiente a PNDR, inclusiv dezvoltarea şi actualizarea website-ului PNDR;
- achiziţionarea de echipamente informatice, pedagogice, materiale de documentare, de birotică etc., necesare derulării PNDR, inclusiv licenţe software, precum şi echipamente specifice desfăşurării

activităţilor de control;

- activităţi de monitorizare a Programului, inclusiv sprinijirea activităţilor CM şi consolidarea capacitaţii administrative a acestuia;
- activităţi de evaluare în scopul implementării planului de evaluare a Programului, precum şi evaluarea ex-ante a programului următor şi evaluarea ex-post a PNDR 2007-2013;
- pregatirea următoarei perioade de programare;
- implementarea strategiei de informare şi promovare a PNDR prin acţiuni de diseminare a informaţiilor, comunicare şi promovare, în vederea maximizării impactului PNDR la nivel naţional, regional, judeţean şi local şi organizarea campaniilor de informare şi diseminarea informaţiilor, comunicare şi promovare a programului, inclusiv acţiuni în vederea eliminării corupţiei la nivelul programului;
- managementul informaţiei electronice.

Beneficiari

- AM - PNDR;
- AP acreditată;
- APIA;
- Autoritatea Competentă (AC);
- Organismul cordonator (OC);
- RNDR.

Costuri eligibile

- plata salariilor şi a stimulentelor salariale ale personalului implicat în managementul şi controlul programului de la nivelul beneficiarilor măsurii de AT; plata salariilor pentru personalul APIA, OC și AC va fi suportată din măsura de asistență tehnică, proporțional cu activitatea desfășurată pentru implementarea activităților specifice FEADR;
- cheltuieli cu achiziţionarea de autoturisme pentru AM PNDR, AP și AC;
- plata cheltuielilor de chirie, întreţinere şi funcţionare a sediilor AM PNDR și AP;
- plata cheltuielilor de întreţinere şi funcţionare a autoturismelor AM PNDR, AP, AC achiziţionate prin AT;
- cheltuieli privind asigurarea transportului (intern şi internaţional), cazarea şi masa personalului de la nivelul beneficiarilor măsurii, pentru personalul implicat în proiectele de AT şi pentru participanţii din cadrul instituţiilor publice/private de la nivel național sau european la acțiunile finanțate prin AT;
- cheltuieli privind diurna pentru personalul beneficiarilor, pentru activităţile prevăzute în cadrul acestei măsuri, în limita diurnei prevăzute de instituţiile UE;
- cheltuieli cu onorariile personalului implicat în proiectele de AT;
- cheltuieli pentru achiziţia de bunuri şi servicii care nu necesită implementare sub formă de proiect;
- cheltuieli pentru traduceri şi interpretare pentru activităţile prevăzute în cadrul acestei măsuri;

- cheltuieli cu achiziţia şi întreţinerea echipamentelor informatice, pedagogice, materiale de documentare, de birotică etc., inclusiv licenţe software, precum şi echipamente specifice desfăşurării activităţilor de control pentru beneficiarii măsurii de AT;
- cheltuieli pentru închirierea de spaţii adecvate pentru derularea activităţilor finanţate prin AT;
- cheltuieli pentru închirierea de bunuri, logistică pentru derularea proiectelor finanţate prin AT;
- cheltuieli pentru auditul financiar al acțiunilor finanțate prin AT;
- cheltuieli pentru materiale informative și de promovare a programului;
- cheltuieli cu elaborarea şi actualizarea sistemelor informatice;
- cheltuieli cu înfiinţarea şi funcţionarea RNDR;

Această listă nu este exhaustivă, însă pentru alte tipuri de cheltuieli trebuie să existe o justificare fundamentată, astfel încât să se asigure îndeplinirea obiectivelor măsurii.

Condiții de eligibilitate

- respectarea legislației naționale în domeniul achizițiilor publice cu privire la selectarea furnizorilor de servicii, bunuri sau lucrări. Această regulă nu se aplică acțiunilor de AT, reprezentate de cheltuieli efectuate directe și care nu necesită implementare sub formă de proiect;
- finanţarea operațiunilor de AT se va realiza numai din fonduri FEADR, în vederea evitării dublei finanţări;
- implementarea proiectelor de AT va respecta principiile utilizării eficiente a fondurilor publice, egalităţii de şanse, nediscriminării şi transparenţei.

Criteriile de selecție ale furnizorilor de servicii, bunuri sau lucrări se stabilesc conform prevederilor legislației naționale în domeniul achizițiilor publice, în vigoare.

Sume și rate de sprijin

Sprijinul acordat este de 100% din totalul cheltuielilor eligibile.

Indicatori

I. de realizare:

- nr. de proiecte împărţite pe tip de activitate (echipamente IT, consultanță, servicii, etc.);
- valoarea acţiunilor efectuate de către beneficiari;

II. de rezultat:

- nr. de personal care a beneficiat de salarii şi stimulente salariale plătite prin AT;
- nr. de persoane instruite de la nivelul beneficiarilor prin acţiunile finanţate prin AT;
- nr. de materiale informative realizate și distribuite în cadrul acţiunilor de promovare şi informare privind PNDR şi FEADR.

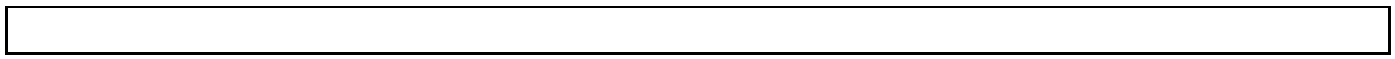

16. LISTA ACȚIUNILOR DESFĂȘURATE PENTRU IMPLICAREA PARTENERILOR

16.1. a. Nivel tehnic - Constituirea Comitetului Consultativ Tematic pentru Dezvoltare Rurală Agricultură și Pescuit CCT DRAP

16.1.1. Subiectul corespunzător consultării

Analizarea documentelor elaborate în cadrul grupurilor de lucru, agrearea orientărilor strategice tematice, prioritizarea intervenţiilor, alocărilor financiare indicative aferente şi a principalilor indicatori de rezultat cu respectarea prevederilor reglementărilor comunitare, precum şi a modalităţilor de implementare, monitorizare şi evaluare, având în vedere şi rezultatele evaluărilor ex-ante şi de mediu.

Propunerea includerii în documentele de programare a elementelor agreate către Comitetul Interinstituțional pentru elaborarea Acordului de Parteneriat (CIAP) și, după caz, celorlalte comitete consultative.

Au fost organizate 5 întâlniri CCT DRAP în perioada august 2012 – Iunie 2014.

16.1.2. Sumarul rezultatelor

Validarea documentelor supuse consultării în GL și CCT DRAP, respectiv analiza socio-economică, analiza SWOT și a nevoilor identificate precum și principalele elemente ale PNDR 2014-2020 (conținut, strategia de dezvoltare rurală 2014-2020, măsurile selectate în cadrul programului, alocări financiare, indicatori PNDR, implementarea principiilor orizontale (egalitatea de șanse, nediscriminare, dezvoltare durabilă) și principiile alcătuirii Comitetului de Monitorizare.

În ultima reuniune a fost supus dezbaterii conținutul programului care a facut obiectul consultărilor în grupurile de lucru, principalele observații ale membrilor CCT DRAP vizând necesitatea introducerii în PNDR 2014-2020 a măsurii Natura 2000, analiza oportunității introducerii măsurii privind schemele de calitate și solicitarea reducerii bugetului măsurii transfer de cunoștințe.

În urma acestor solicitări, AM a precizat că în lipsa planurilor de management Natura 2000, care conduc la imposibilitatea elaborării și implementării unei măsuri compensatorii pentru aceste zone, prin PNDR 2014-2020 se va încerca o mai bună orientare a pachetelor adresate protecției habitatelor importante pentru unele specii sălbatice. Ulterior, pe perioada de implementare a Programului, după aprobarea unui număr relevant de planuri de management, în urma analizelor care vor fi făcute cu scopul identificării incompatibilității în aplicare a Măsurii 10 în siturile Natura 2000, urmează a se analiza posibilitatea elaborării unei măsuri compensatorii adresate acestor zone.

Referitor la schemele de calitate, s-a clarificat faptul că din analiza SWOT nu a reieșit nevoia introducerii acestei măsuri, pe parcursul procesului de consultare partenerii contribuind activ la identificarea și prioritizarea nevoilor și stabilirea priorităţilor de finaţare.

Față de solicitările de reducere a alocării pentru măsura transfer de cunoștințe, AM a precizat că inițial bugetul programat pentru actuala măsură a fost mai mic, dar în urma recomandărilor evaluatorului ex-ante, aceste alocări au fost majorate pentru a fi corelate cu nevoile identificate în urma analizei și pentru a asigura îndeplinirea obiectivului acestei măsuri care reprezintă o măsură orizontală, suport pentru celelalte măsuri

ale programului.

16.2. b. Constituirea Grupurilor de Lucru la nivel tehnic

16.2.1. Subiectul corespunzător consultării

- Grup de Lucru Agricultură și Industrie alimentară – 9 întâlniri
- Grup de Lucru Mediu – 6 întâlniri
- Grup de Lucru Inovare și formare profesională – 6 întâlniri
- Grup de Lucru Dezvoltare Economică în spațiul rural – 7 întâlniri
- Grup de Lucru LEADER – 7 întâlniri
- Grup de Lucru Instrumente Financiare – 2 întâlniri

Prezentări, dezbateri și informări, pe marginea documentelor programatice elaborate de AM PNDR, structurate pe următoarele sectoare:

- agricultură și Industrie alimentară,
- mediu,
- inovare și formare profesională,
- dezvoltare economica în spațiul rural,
- LEADER,
- instrumente financiare.

Au fost consultate Descrierea generală, Analiza SWOT și identificarea nevoilor, Strategia pentru PNDR 2014-2020, precum și Fișele măsurilor pentru noua perioadă de programare.

Pentru analiza SWOT, membrii grupurilor de lucru au avut la dispoziție 43 de zile calendaristice (28 iunie – 9 august 2013) pentru a-și aduce sprijinul în vederea îmbunătățirii conținutului acestui document și 15 zile calendaristice (22 noiembrie - 6 decembrie 2013) pentru observații pe marginea Strategiei de dezvoltare rurală a României pentru perioada 2014-2020.

În ce privește fisele măsurilor pentru noua programare, perioada pe care au avut-o la dispoziție partenerii din cadrul grupurilor de lucru pentru transmiterea recomandărilor/comentariilor, a fost de 8 zile calendaristice (25 02 -transmise materialele -4-7 martie organizarea GL).

Principalele măsuri ale Programului au facut obiectul unei noi runde de consultări în GL Agricultură și Industrie Alimentară, GL Dezvoltare Economică în Spațiul Rural și Leader, în săptămână 23-27 iunie 2014, anterior prezentării Porgramului în CCT DRAP.

16.2.2. Sumarul rezultatelor

Rezultatele întâlnirilor din cadrul Grupurilor de Lucru s-au concretizat în îmbunătățirea analizelor, a strategiei, a fișelor măsurilor și a secțiunilor orizontale ale PNDR și se regăsesc detaliate în minutele reuniunilor, dar și într-un tabel centralizator al tuturor acestor propuneri, realizat la nivelul MADR (atât propuneri preluate, cât și justificări pentru cele nepreluate). Acestea au fost diseminate prin intermediul minutelor transmise membrilor Grupurilor de lucru. De asemenea, a fost acordat timp pentru ca membrii GL să poată interveni cu observații pe marginea acestora.De asemenea, pe site-ul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale - www.madr.ro au fost publicate, în permanență, atât documentele privind noua perioadă de programare, cât și rezultatele procesului de consultare (minutele), astfel încât cei interesați să poată fi la curent cu evoluția elaborării programului.

Procesul de consultare a fost extrem de transparent, dezbaterile purtându-se nu doar între partenerii sociali și Autoritatea de Management, dar și între diverși parteneri sociali, ceea ce a dus uneori la necesitatea supunerii la vot a observațiilor formulate; s-a înregistrat o participare activă și constructivă, propunerile fiind preluate în track, direct pe fișele măsurilor.

În cadrul elaborării strategice a PNDR 2014-2020, nevoile identificate au fost prioritizate, iar selectarea măsurilor a avut în vedere capacitatea reală de soluționare a acestor nevoi.

Membrii GL şi-au adus contribuţia, în funcţie de sectorul pe care îl reprezentau, la realizarea analizelor sectoriale şi identificarea nevoilor, precum şi la corelarea acestora cu strategia propusă. În ceea ce priveşte dezbaterea fişelor măsurilor propuse în PNDR, acestea s-au concentrat cu preponderență asupra prevederilor privind "Beneficiarii", „Principii privind stabilirea criteriilor de selecție", „Cheltuieli eligibile" și „Condiții de eligibilitate".

16.3. c. Nivel non-tehnic: Conferințe naționale – 2 întâlniri/Conferințe regionale – 7 întâlniri

16.3.1. Subiectul corespunzător consultării

Consultarea publică cu privire la nevoile de dezvoltare rurală, prioritățile României și la domeniile de finanțare.

Conferințele la nivel central implică părțile interesate de la nivel național, precum autoritățile publice, asociațiile şi toate organizațiile ce operează la nivel național.

Conferințele la nivel regional sunt implementate în cele 7 regiuni din România. Sunt implicate părțile interesate de la nivel regional şi local precum și potenţialii beneficiari finali.

16.3.2. Sumarul rezultatelor

Feedback ul primit din partea partenerilor este analizat, rezultând că părțile interesate și implicate în agricultura românească (fermieri, oameni de afaceri, beneficiari şi potenţiali beneficiari ai PNDR etc.) își doresc:Un program cu proceduri simple în care aspectele legate de birocrație să fie inexistente. Această

simplificare a procedurilor se referă implicit şi în îmbunătăţirea relaţiilor dintre autorităţile implicate în program şi potenţialii beneficiari.

16.4. d. Informarea şi consultarea beneficiarilor – Call Center: contactarea a 35.137 beneficiari ai PNDR 2007-2013 şi potenţiali beneficiari ai PNDR 2014-2020

16.4.1. Subiectul corespunzător consultării

Pe lângă conferinţele de la nivel central şi regional s-a realizat şi un dialog direct cu (potenţialii) beneficiari prin intermediul unui call center care are ca scop consolidarea dialogului atât cu beneficiarii PNDR actuali, cât şi cu cei potenţiali.

Acest proces de comunicare directă cuprinde toate regiunile din România şi beneficiari potenţiali ai tuturor măsurilor PNDR 2014-2020. De asemenea, pe site-ul Ministerului Agriculturii şi Dezvoltării Rurale - www.madr.ro au fost publicate, în permanenţă, atât documentele privind noua perioadă de programare, cât şi rezultatele procesului de consultare (minutele), astfel încât cei interesaţi să poată fi la curent cu evoluţia elaborării programului.

16.4.2. Sumarul rezultatelor

Obiectivul acestui call center este completarea procesului de colectare a informaţiilor.

Concluziile rezultate sunt:

- în ceea ce priveşte implementarea proiectelor de investiţii, aceasta este întârziată pe de o parte de perioada lungă de procesare a cererilor de finanţare înregistrată de la efectuarea verificării conformităţii acestora de către funcţionarii cu atribuţii în acest sens şi până la semnarea contractelor de finanţare şi pe de altă parte, de dificultăţile derulării procedurilor de achiziţii publice.
- beneficiarii intervievaţi au afirmat că se confruntă şi cu dificultăţi în elaborarea planurilor de afaceri solicitate în cadrul documentaţiei aferente proiectelor şi în a obţine cofinanţarea privată pentru a le duce la bun sfârşit proiectele.

16.5. e. Site-ul MADR: http://www.madr.ro/ro/programare-2014-2020-pndr.html, ce cuprinde secţiunea dedicată dezvoltării rurale pentru perioada 2014-2020; Platforma www.pndr2020.ro; Adresă de e-mail: viitorulpndr@madr.ro

16.5.1. Subiectul corespunzător consultării

Consultarea tuturor variantelor de lucru ale PNDR, comentariile fiind adresate prin intermediul platformei PNDR şi adresei de e-mail.

16.5.2. Sumarul rezultatelor

Analiza propunerilor și preluarea acelora cu impact pozitiv pentru dezvoltarea rurală.

16.6. (Opțional) Explicații sau informații suplimentare pentru a completa lista de acțiuni desfășurate

În contextul procesului de consultare pentru pregătirea perioadei de programare 2014-2020, la nivelul Guvernului României a fost aprobat Memorandumul cu tema „Aprobarea acţiunilor şi documentelor privind pregătirea accesării şi implementării fondurilor europene în perioada 2014-2020", în baza căruia a fost constitut CCT DRAP, conform prevederilor pct. 2 al Anexei 2 privind Organizarea şi funcţionarea cadrului partenerial pentru programarea fondurilor europene destinate unei dezvoltări inteligente, durabile şi incluzive 2014-2020 ca structură partenerială organizată pentru domeniile privind dezvoltarea rurală, agricultura şi pescuitul. CCT DRAP îşi desfăşoară activitatea atât prin reuniuni în plen, cât şi pe Grupuri de lucru stabilite corespunzător domeniilor în dezbatere, cu asigurarea reprezentării echilibrate a instituţiilor şi organizaţiilor menţionate în Anexa I la PNDR. CCT DRAP are rol consultativ, fiind constituit pentru asigurarea consultărilor parteneriale privind stabilirea şi prioritizarea investiţiilor în domeniul pentru care s-a constituit, în acord cu obiectivele strategice la nivel european în perioada 2014-2020 şi cu principiile orizontale privind egalitatea între femei şi bărbaţi, nediscriminarea şi dezvoltarea durabilă, pe baza analizelor şi orientărilor strategice formulate în cadrul grupurilor de lucru.

În procesul de selectare a partenerilor s-a ținut cont de următoarele criterii: relevanța sectorului în care își desfășoară activitatea organizația, (agricultură și industrie alimentară, mediu, incluziune socială, cercetare – inovare, consiliere, formare profesională, sprijinirea IMM-urilor, conservarea tradițiilor, culturii, turism, păduri), reprezentativitatea organizației în cadrul sectorului în care își desfășoară activitatea, precum și activitatea organizației desfășurată până în prezent.

Au fost implicate, la nivel extins, şi categoriile de organizaţii din mediul economic, social, academic şi din societatea civilă. În anexa Cap.16 PNDR se regăseşte lista partenerilor cooptați în grupurile de lucru constituite.

Reuniunile CCT DRAP au demonstrat cât de importantă este colaborarea și implicarea tuturor factorilor pentru a elabora un program cât mai bun pentru dezvoltarea rurală din România pentru perioada 2014 – 2020.

Principiile aplicabile acestui cadru partenerial sunt următoarele: respectarea guvernanţei pe mai multe niveluri, valorificarea experienţei, a bunelor practici şi know-how-ului partenerilor relevanţi, asigurarea asumării de către toate părţile implicate a intervenţiilor programate.

Prin desemnarea partenerilor cuprinși în grupurile tehnice consultative se urmărește acoperirea domeniilor vizate de Programul Național de Dezvoltare Rurală, astfel încât documentul să poată aborda, în mod eficient, provocările specifice ale fiecărei direcții de dezvoltare rurală.

Partenerii economico-sociali si de mediu au fost reprezentați corespunzător în cadrul comitetului consultativ tematic, precum și a grupurilor de lucru constituite la nivelul acestuia, în fiecare dintre etapele programării menționate, respectiv analiza și identificarea nevoilor, definirea / selectarea priorităților și a obiectivelor specifice, stabilirea alocărilor financiare, implementarea aspectelor orizontale.

Rolul reuniunilor tehnice consultative a constat în asigurarea transparenței și aducerea la cunoștința partenerilor implicați a prevederilor Regulamentelor UE pentru perioada 2014 – 2020 și oferirea posibilității de a contribui la elaborarea PNDR 2014 - 2020, conform necesităților și prin prisma cunoștințelor de specialitate.

Grupurile de Lucru contribuie la elaborarea analizelor sectoriale specifice, propun şi dezbat aspecte legate de domeniile prioritare de intervenţie şi alocările financiare aferente, indicatorii specifici de rezultat, grupuri ţintă, categorii de potenţiali beneficiari, cu respectarea prevederilor reglementărilor comunitare. De asemenea, partenerii consultaţi contribuie la elaborarea strategiilor naţionale necesare fundamentării procesului de accesare a fondurilor europene, la îndeplinirea condiţionalităţilor ex-ante prevăzute prin regulamentele europene pentru accesarea fondurilor comunitare în perioada de programare 2014-2020, precum şi la elaborarea documentelor de programare, pentru elementele aflate în sfera de competențe a grupului de lucru.

Propunerile au vizat îmbunătățirea PNDR 2014-2020 prin introducerea de noi măsuri - respectiv ferma mică, consultanță; propuneri ce vizează categoriile de beneficiari, categorii de proiecte eligibile și intensitatea sprijinului acordat, precum și propuneri de îmbunătățire a subprogramului pomicol.

Dintre acestea, au fost acceptate propuneri referitoare la dezvoltarea infrastructurii rurale, construcția și/sau modernizarea fermelor, racordarea la utilități a fermelor și clădirilor, mărirea intensității sprijinului pentru zonele defavorizate, pentru investițiile care conduc la un lanț scurt de aprovizionare local, dotarea infrastructurii de irigații, diminuarea plafonului maxim al dimensiunii fermei mici, diminuarea plafonului minim de la instalarea tinerilor fermieri.

Nu au fost preluate propuneri precum diminuarea plafonului minim pentru ferma mică (valoarea producției standard), întrucât această diminuare nu justifică sprijinul, în contextul în care este urmărită creșterea viabilității exploatațiilor agricole și încurajarea intrării acestora pe piață, nu a fost acceptată introducerea întreprinderilor sociale în lista potenţialilor beneficiari, din motive ce ţin de cadrul legislativ specific, propunerea de eliminare a condiției de eligibilitate ca 80% dintre angajaţi să aibă domiciliul în mediul rural a fost, de asemenea, neacceptată întrucât indicatorii ţintă, prevăzuţi în cadrul acestei sub-măsuri a PNDR, vizează crearea de noi locuri de muncă în mediul rural. De asemenea, recomandarea de punctare suplimentară în faza de selecție a GAL-urilor cu experiență în actuala perioadă de programare nu a fost acceptată deoarece prevederile regulamentelor europene fac referire la selecția viitoarelor strategii de dezvoltare locală pe principii concurențiale și nediscriminatorii.

Colaborarea cu grupurile de lucru a presupus o consultare extinsă, fiind primită o contribuție variată din partea tuturor partenerilor economici, sociali și de mediu. De aceea, având în vedere diversele categorii sociale implicate în consultări, precum și faptul că o mare parte a observațiilor nu erau conforme cu regulamentele Uniunii Europene, unele dintre observații nu au putut fi preluate în PNDR 2014-2020.

În urma procesului de consultare, inputul cel mai valoros a fost în etapa de identificare a nevoilor, întrucât recomandările au venit de la părțile interesate și implicate direct în agricultura românească (fermieri, oameni de afaceri, beneficiari ai PNDR etc.), urmare a constatării din practică a nevoilor și a acțiunilor concrete care trebuie sprijinite în cadrul noului program. Astfel, s-a pus accent pe lecțiile învăţate din perioada de programare 2007-2013, dar şi pe continuarea susţinerii acelor măsuri ce au avut un impact pozitiv în perioada anterioară.

În ceea ce priveşte rezultatelor procesului de consultare în cadrul CCT DRAP, în prima reuniune au fost structurate acțiunile CCT DRAP și ale grupurilor de lucru formate în cadrul acestui comitet. A fost prezentat

proiectul de Regulament de Organizare şi Funcţionare al Comitetului Consultativ Tematic pentru Dezvoltare Rurală, Agricultură şi Pescuit, componenţa Grupurilor de lucru şi calendarul estimativ al activităţilor CCT DRAP şi al grupurilor de lucru până în luna ianuarie 2013.

Totodată, au fost stabilite sarcinile membrilor grupurilor de lucru ce au avut în vedere pregătirea documentelor care vor sta la baza stabilirii priorităţilor strategice şi investiționale. Astfel, s-a decis că vor fi organizate întâlniri periodice în funcție de necesități pentru a se asigura o colaborare eficientă a grupurilor de lucru.

Cea de-a doua reuniune CCT DRAP a avut ca scop (i) prezentarea evoluției activităților din grupurile de lucru, care s-a materializat prin (ii) prezentarea principalelor elemente ale primului draft al analizei socio-economice a dezvoltării rurale în România. În urma discuţiilor purtate, au fost aduse completări pentru îmbunătăţirea documentului.

Cea de-a treia reuniune a prevăzut (i) prezentarea principalelor etape parcurse de la ultima reuniune a CCT DRAP până în prezent, cu privire la elaborarea documentelor programatice şi (ii) prezentarea și validarea analizei socio-economice a dezvoltării rurale.

În cea de-a 4-a reuniune au fost prezentate și dezbătute (i) analiza SWOT și (ii) nevoile identificate pentru dezvoltarea rurală din perspectiva cerințelor UE.

În cea de-a 5-a reuniune, organizată anterior depunerii oficiale a Programului, au fost prezentate și supuse consultării activitățile desfășurate de la ultima reuniune a CCT DRAP, respectiv aspectele relevante privind conținutul programului discutate şi agreate în cadrul grupurilor de lucru fiind supus validării documentul programatic care se depune oficial.

17. REȚEAUA NAȚIONALĂ DE DEZVOLTARE RURALĂ

17.1.1. Procedura şi planul de înființare a rețelei naționale de dezvoltare rurală (RNDR)

Reţeaua Naţională de Dezvoltare Rurală (RNDR) va fi reînființată în cel mult 12 luni de la aprobarea PNDR. Etapele principale și programul de reînființare a RNDR sunt descrise mai jos:

1. Înființarea unui **Grup de Lucru Strategic** temporar la nivelul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR) care va decide cu privire la abordarea strategică pentru animarea rețelei, inclusiv logica intervenției, stabilirea obiectivelor, prioritizarea acțiunilor și alocarea resurselor financiare/umane. Realizarea unui **Plan de Acțiune pentru RNDR**, sub forma unui cadru multianual care să asigure continuitatea activităților pe parcursul întregii perioade a programului.

Termenindicativ : Trim. III 2014

2. Înființarea unui **Comitet Național de Coordonare permanent (CNC)** pentru consultări și decizii privind planificarea strategică a noii RNDR. Se vor stabili criterii de eligibilitate clare pentru calitatea de membru în CNC, pentru a asigura pluralitatea și o reprezentare teritorială și socială echilibrată.

Termen indicativ: 3 luni după aprobarea programului

3. Înființarea unui birou central al **Unității de Sprijin a Rețelei (USR)** în cadrul Autorității de Management (AM), format dintr-o echipă de experți calificați care va asigura gestionarea și dotarea cu resurse (bunuri și servicii) pentru funcționarea noii RNDR. Crearea componenței regionale a USR prin identificarea și mobilizarea de personal relevant la nivel regional. In scopul asigurării capacitatii administrative va fi asigurată formarea întregului personal USR.

Termen indicativ: 4 luni, după aprobarea programului

4. Finalizarea **Planului de Acțiune Anual (PLA)** pentru Anul 1 al USR. Planul de Acțiune Anual (PAA) va operaționaliza Planul de Acțiune al RNDR din punctul de vedere al activităților pe termen scurt și mediu sprijinite de USR. Planul de acțiune va cuprinde obiective și indicatori clari și o descriere a sistemului de monitorizare și evaluare a acestora, pentru a asigura o monitorizare adecvată a activităților.

PAA va fi consultat / agreat cu CNC și va fi coordonat cu Planul de Comunicare al PNDR 2014-2020. Rețeaua trebuie promovată în Planul de Comunicare ca și parte integrantă a PNDR.

Termen indicativ: 6 luni, după aprobarea programului

5. **Lansarea RNDR** ca și componentă importantă a PNDR 2014-2020.

Termen indicativ: 12 luni, după aprobarea programului

17.1.2. Structura organizatorică planificată a rețelei, modalitatea de implicare a organizațiilor și administrațiilor, inclusiv a partenerilor, conform Art. 55(1) din RD și modalitatea de facilitare a activităților rețelei

Participarea și reprezentarea actorilor relevanți

Calitatea de membru al **RNDR** va fi informală și permisă tuturor instituțiilor publice, organizațiilor actorilor relevanți, grupurilor din cadrul comunităților și persoanelor interesate sau implicate în dezvoltarea rurală din România – inclusiv toate grupurile de acțiune locală LEADER și cele prevăzute în Acordul de Parteneriat. Membrii rețelei vor participa la activitățile RNDR și vor beneficia de acestea.

Conferința națională a RNDR, va fi organizată anual cu scopul de a mobiliza actori relevanți din mediul rural.

Guvernarea și gestionarea rețelei

RNDR va acționa sub jurisdicția AM și va fi guvernată de **CNC.**

CNC se va întruni de cel puțin două ori pe an.

În cadrul CNC se pot înființa și sub-comitete provizorii pe anumite tematici.

Acțiunile de coordonare și de facilitare a RNDR vor fi asigurate de USR cu două componente: o **structură centrală** și **structuri regionale** în cadrul AM**.** Anumite funcții ale USR, pot fi externalizate cu respectarea prevederilor legale referitoare la achizițiile publice.

Procesele de conectare în rețea

Funcția de bază a RNDR va consta în faciltarea schimbului de informații, practici, experiențe, idei și resurse în rândul tuturor actorilor relevanți din domeniul rural. Operaționalizarea RNDR nu se va putea realiza fără aceste procese de conectare în rețea. Cu toate acestea, realizarea acestor procese va necesita timp, acestea nefiind asigurate în mod automat prin înființarea USR.

Conform experiențelor dobândite de alte rețele rurale în perioada 2007-2013, se vor încuraja următoarele **procese generale de conectare în rețea**:

1. Implicarea eficientă a actorilor relevanți;
2. Asigurarea unei abordări unitare a Politicii Agricole Comune;
3. Colectarea, analiza și diseminarea de bune practici;
4. Schimburi de experiențe și cunoștințe între actori locali;
5. Activități pentru dezvoltarea capacităților de cooperare;
6. Cooperare și acțiuni realizate în comun.

Procesul de activare și de animare a noii RNDR va începe cu colaborarea activă dintre USR și grupurile de actori relevanți. Această colaborare se va realiza pe baza unei abordări comune pentru toți actorii relevanți, în paralel cu activități specifice care vor viza grupurile mai dificil de cooptat sau grupurile cu nevoi

specifice (de ex. publicul larg).

Odată cooptați în cadrul rețelei, acești actori vor beneficia și vor contribui totodată la o înțelegere comună a PNDR și a oportunităților oferite de acesta. USR va colecta exemple de bune practici de la membrii rețelei și beneficiari ai PNDR, în scopul diseminării către alți actori relevanți prin, publicații, seminarii, pagina web, etc.)

USR va mobiliza diferiți actori relevanți în vederea participării la acțiuni de formare profesională, precum și schimburi directe de cunoștințe și de experiențe. Un grup-cheie pentru acțiunile de instruire va fi reprezentat de Grupurile de Acțiune Locală (GAL) însă se vor identifica și cerințele de instruire ale altor grupuri-țintă specifice.

Acțiunile de conectare la rețea sunt necesare în vederea dezvoltării și implementării de proiecte comune. Această cooperare se poate realiza între antreprenori, GAL-uri, sau se poate concretiza în noi parteneriate între fermieri, consultanți și cercetători, sub forma grupurilor operaționale din cadrul Parteneriatului European pentru Inovare (PEI).

Toate elementele de mai sus vor contribui la creșterea nivelului de conștientizare în rândul actorilor din mediul rural.

Instrumente pentru conectarea la rețeaua rurală

Instrumentele/activitățile utilizate de USR pentru a facilita procesele de conectare în rețeaua RNDR pot cuprinde:

- **Instrumente de dezvoltare a cunoștințelor precum:** – studii analitice; grupuri de lucru tematice; grupuri de lucru pe aspecte specifice; colectarea de exemple de proiecte tip, de bune practici și de studii de caz etc.
- **Instrumente de diseminare a informațiilor** precum: instrumente media, materiale informative și publicitare, baza de date, forumuri de discuții, cursuri de instruire, pagină web, etc.
- **Instrumente de schimb de experiență și cooperare precum:** ghiduri de cooperare, baze de date cu informații de contact; instrumente de identificare a partenerilor, evenimente de cooperare/târguri etc.

Se va acorda o atenție deosebită pentru a realiza un echilibru între utilizarea de instrumente electronice de conectare în rețea și activitățile/instrumentele relevante și accesibile și comunităților, care nu au nicio posibilitate de a avea acces la internet.

RNDR va fi un participant și va contribui activ la activitățile Rețelei Europene de Dezvoltare Rurală (REDR) și ale Parteneriatului European pentru Inovare (PEI). Pe lângă consolidarea relațiilor cu alte țări, printre beneficiile activităților realizate la nivel european se vor număra: schimb de experiențe și de cunoștințe, identificarea de oportunități de cooperare transnațională și folosirea în comun a resurselor. Deasemenea, RNDR va realiza schimburi periodice de informații cu rețelele rurale - naționale și regionale - din alte State Membre.

17.1.3. Descrierea concisă a principalelor categorii de activități ce se vor realiza prin RNR conform obiectivelor programului

Planul multi-anual de Acțiune pentru RNDR și **Planurile de Acțiune Anuale (PLA)** vor fi realizate în conformitate cu scopurile acțiunii de conectare în cadrul rețelei, așa cum sunt acestea evidențiate în Articolul 54(2):

a. Sporirea nivelului de implicare a actorilor relevanți în implementarea dezvoltării rurale,;
b. Îmbunătățirea calității implementării programelor de dezvoltare rurală;
c. Informarea publicului larg și a potențialilor beneficiari cu privire la politica de dezvoltare rurală și la oportunitățile de finanțare;
d. Stimularea inovării în agricultură, sectorul agroalimentar, silvicultură și zonele rurale.

În etapa de reînființare a RNDR se vor lua decizii privind abordarea strategică pentru realizarea logicii intervenției, stabilirea obiectivelor, prioritizarea acțiunilor și alocarea resurselor financiare / umane.

Planul multi-anual de acțiune pentru RNDR și Planurile de acțiune anuale vor include și o descriere a modului în care vor fi identificați și implicați actorii relevanți,

În Anul 1 al Planului de Acțiune Anual (PAA) nu se va iniția îndeplinirea tuturor obligațiilor stipulate în Articolul 54(3) al R (UE) 1305/2014.

Prioritățile principale pentru Anul 1 (care vor continua în anii următori) vor viza printre altele:

A.Publicitate și informare pentru PNDR 2014-2020, cu accent specific pe activitățile de informare și de comunicare destinate potențialilor beneficiari și publicului larg ;

B. Acțiuni de instruire și de conectare la rețea pentru GAL-uri și alte grupuri cheie de actori din spațiul rural;

C. Acțiuni de conectare la rețea pentru consultanți și serviciile de sprijin pentru inovare, și totodată facilitarea identificării de parteneri pentru măsura de Cooperare (Art. 35), aceste activități fiind esențiale pentru încurajarea unei „culturi a inovării" în rândul fermierilor;

D. Conectarea grupurilor operaționale în cadrul Parteneriatului European pentru Inovare (PEI) pentru productivitatea și durabilitatea agriculturii prin facilitarea accesului la rezultatele Rețelei PEI europene și colaborarea cu grupurile operaționale de la nivel european;

E. Colectarea de exemple de proiecte de succes și bune practici care să acopere toate prioritățile programului de dezvoltare rurală;

F. Activități legate de participarea și contribuirea la Rețeaua Europeană de Dezvoltare Rurală (REDR) și Rețeaua Europeană PEI.

Prioritățile suplimentare pentru anii următori vor viza printre altele:

G. Facilitarea de schimburi tematice și analitice între actorii relevanți din spațiul rural și împărtășirea

şi diseminarea concluziilor;

H. Facilitarea cooperării dintre GAL-uri, în special prin oferirea de consiliere pentru proiectele de cooperare inter-teritorială şi transnaţională;

I. Împărtăşirea şi diseminarea concluziilor acţiunilor de monitorizare şi evaluare;

J. Dezvoltarea şi implementarea de proiecte comune între diverşii actori din zona rurală implicaţi în RNDR.

17.1.4. Resursele disponibile pentru înfiinţarea şi funcţionarea RNR

Conform Articolului 51(2), pentru măsura de Asistenţă Tehnică din PNDR se va rezerva o sumă destinată înfiinţării şi funcţionării RNDR.

Având în vedere dimensiunea spaţiului rural al României, nevoile acestuia şi experienţele existente în România cu privire la reţeaua rurală, această sumă va fi de aproximativ 15 milioane euro din cuantumul fondurilor publice totale. alocate măsurii de Asistenţă Tehnică.

Echipa de sprijin a reţelei (USR) de la nivel central va fi formată din 8 persoane, echivalentul unui serviciu. Echipa regională a USR va fi alcătuită din 16 persoane, respectiv 2 persoane/regiune, din cadrul structurilor regionale ale MADR.

Personalul selectat va trebui să demonstreze abilităţi relevante în ceea ce priveşte:

1. Capacităţi de animare.
2. Cunoştinţe extinse cu privire la problematica politicii de dezvoltare rurală.
3. Cunoştinţe şi experienţa de lucru cu părţile interesate.
4. Cunoştinţe cu privire la instrumentele de comunicare şi activităţile de diseminare (abilităţi editoriale, bună cunoaştere a diferitelor instrumente de comunicare, internet şi de gestionare a mass-media socială, abilitati de prezentare).
5. Experienţa şi aptitudini pentru organizarea de evenimente şi ateliere de lucru.
6. Competenţe lingvistice pentru a lucra la nivel internaţional, cu Reţeaua Europeană de Dezvoltare Rurală şi cu alte reţele rurale şi pentru a ajuta actorii din spaţiul rural, pentru a facilita cooperarea transnaţională.

18. EVALUAREA EX ANTE VERIFICARE, CONTROL ŞI RATA DE EROARE

18.1. Declarație a Autorității de Management și a Agenției de Plăți cu privire la verificabilitatea și controlul măsurilor sprijinite în cadrul Programului de Dezvoltare Rurală

Baza legală

Regulamentul (UE) Nr. 1305/2013, Regulamentul (UE) Nr. 1303/2013, Regulamentul (UE) Nr. 1306/2013

În conformitate cu articolul 62 din Regulamentul UE 1305/2013, **Autoritatea de Management și Agenția pentru Finanţarea Investiţiilor Rurale, în calitate de agenţie de plăţi pentru PNDR, au realizat în comun o analiză a fiecărei măsuri din Program în vederea stabilirii** posibilității de a verifica și controla măsurile care urmează să fie incluse în PNDR 2014-2020.

În urma acestei analize, **Autoritatea de Management şi Agenţia de Plăţi s-au asigurat cu privire la verificabilitatea acţiunilor finanţabile pe baza condiţiilor de eligibilitate şi selecţie introduse în program, iar acolo unde au fost identificate potenţiale riscuri în implementare au fost adoptate, de comun acord, acţiuni de remediere.** În acest demers, cele două entităţi au utilizat experienţa anterioară, respectiv planul de acțiune stabilit pentru perioada 2007-2013 pentru identificarea principalelor cauze care au determinat rata de eroare, precum şi acțiunile preventive întreprinse și măsurile corective luate pentru reducerea sau înlăturarea acestora.

Astfel, AM şi AFIR au definit condițiile de eligibilitate, respectiv criteriile de eligibilitate, solicitanții eligibili, angajamentele și alte obligații, astfel încât acestea să fie măsurabile și verificabile. În scopul de a asigura transparența și interpretarea uniformă, în implementarea măsurilor, AM şi AFIR s-au asigurat că sunt stabilite definiții exacte ale termenilor specifici astfel încât să se evite interpretarea individuală a lor. Îndeplinirea condițiilor de eligibilitate trebuie să fie demonstrată de către un solicitant, atât la momentul depunerii cererii de ajutor, cât și la depunerea cererii de plată.

În acest sens, în cazul **investițiilor private**, pentru PNDR 2014-2020 s-a agreat utilizarea unei baze de date cu prețuri de referință. În cazul **investițiilor publice**, procedurile de achiziții se derulează conform legislației naționale. Regulile și procedurile de achiziții publice vor fi reflectate în Ghidurile pentru solicitanți și în manualele de proceduri. Respectarea lor din partea solicitanților și prin urmare verificarea acestora de către AFIR va asigura punerea în aplicare a principiilor economicității, eficienței, eficacității, transparenței. Selectarea organismelor care furnizează servicii de instruire și consultanță pentru beneficiarii finali este, de asemenea, obiectul normelor privind achizițiile publice, iar Autoritatea de Management va asigura elaborarea unor proceduri adecvate ale căror prevederi să asigure conformitatea cu această cerință.

Gestionarea cererilor de plată se va face astfel încât să se asigure prevenirea și descoperirea eventualelor nereguli sau greșeli. Se va utiliza sistemul IT ce se va dezvolta în cadrul AFIR.

În ceea ce privește **măsurile cu plăți compensatorii**, identificarea prin mijloace electronice a parcelelor agricole, precum și promovarea anuală a unor ample campanii de informare a beneficiarilor prin care se diseminează informații legate de derularea corectă a angajamentelor, crează premizele reducerii riscului de apariție a erorilor în implementarea măsurilor. Sistemul de control instituit pentru verificarea acestor măsuri presupune atât efectuarea controalelor administrative pentru toate angajamentele aflate în derulare, cât și verificări pe teren prin eșantionare pentru beneficiarii și angajamentele care prezintă un risc mai ridicat. De asemenea, sistemul de sancțiuni dezvoltat este unul progresiv, nivelul penalităților aplicate fermierilor fiind

corelat cu impactul rezultat în urma nerespectării diferitelor tipuri condiţii specifice măsurilor.

În urma evaluării realizate de AM și agentia de plăţi, pe baza experienţei din perioada 2007-2013, cele două entităţi s-au asigurat de verificabilitatea și controlul măsurilor incluse în Program.

18.2. Declarație a organismului funcțional independent menționat în Art. 62(2) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 care să confirme caracterul adecvat și precizia calculelor privind costurile standard, costurile suplimentare și pierderile de venit

În conformitate cu prevederile art. 62 din Regulamentul (UE)1305/2013, în cadrul fişelor tehnice ale submăsurilor 8.1, 10.1, 10.2, 11.1, 11.2, 13.1, 13.2, 13.3 şi în fişa tehnică a măsurii 15 se regăsește ***certificarea calculelor*** de către un organism independent. Prin aceste declaraţii se confirmă ***caracterul adecvat al metodologiei și precizia calculelor realizate, precum și rezonabilitatea ipotezelor, a valorilor veniturilor utilizate, precum și a indicatorilor folosiți în cadrul metodologiilor aplicate pentru calculul platilor compensatorii care vor fi acordate în urma asumării angajamentelor voluntare***.

În cazul costurilor standard aplicate pentru sM 4.1 din cadrul sub-programului pomicol valorile costurilor standard vor fi calculate de Institutul de Cercetare – Dezvoltare pentru Pomicultură Piteşti - Mărăcineni, Argeş. Acest organism este independent de Autoritatea de Management a PNDR 2014-2020 şi deține competențele necesare elaborării calculului privind costurile standard. O declarație a Institutului de Cercetare – Dezvoltare pentru Pomicultură Piteşti – Mărăcineni care va confirma corectitudinea datelor utilizate, va fi furnizată după finalizarea acestora.

19. DISPOZIȚII TRANZITORII

19.1. Descrierea condițiilor tranzitorii pentru fiecare măsură

Baza legală: PNDR 2007 – 2013, R1698/2005, R1974/2006, R335/2013, R1305/2013, R1310/2013

Conform art.71, alineatul (1) din R1698/2005, cheltuielile sunt eligibile din bugetul PNDR 2007-2013, dacă sunt plătite de către agenția de plăți până cel târziu 31 decembrie 2015. În conformitate cu art.3 din R1310/2013, plățile din bugetul PNDR 2014-2020 începând cu 01.01.2014 pentru angajamente conform regulilor PNDR 2007-2013 se pot derula atunci când bugetul PNDR 2007-2013 este epuizat sau după 31.12.2015, oricare dintre acestea survine primul.

În conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1698/2005 a fost implementată asistenţa financiară comunitară FEADR destinată măsurilor din PNDR 2007-2013.

Pentru operatiunile tranzitorii, Romania va asigura respectarea prevederilor art. 1 (2) (c) din Regulamentul 1310/2013, conform căruia acestea sunt clar identificate în sistemul de gestiune și control.

Măsura 112 - Instalarea tinerilor fermieri

PNDR 2013 prevede: Verificarea condiţiilor pentru acordarea celei de-a doua tranșe nu va depăși 36 de luni de la data adoptării de către APDRP a deciziei pentru acordarea sprijinului.

Angajamentele semnate după septembrie 2012, la care se adaugă max. 36 de luni, pot fi plătite din alocarea PNDR 2014-2020.

După 30 septembrie 2012 au fost încheiate contracte pentru 3.827 de beneficiari în valoare de 126.374.000 Euro. Din aceasta valoare, 75.824.400 Euro (prima tranșă de 60%) sunt plătiți din PNDR 2007-2013, iar 50.549.600 Euro (a doua tranșă de 40%) vor fi plătiți din PNDR 2014-2020.

Ultimele contracte aferente ses. iunie – iulie 2012 au fost semnate în luna decembrie 2013, termenul maxim pentru efectuarea celei de a doua transe de plată fiind sfarsitul anului 2016. Măsura 121 – Modernizarea exploatațiilor agricole – sesiunea lansată in perioada 20 mai - 18 iulie 2014 în baza regulilor de tranziţie ce asigură trecerea la programul 2014-2020 *(prevederile Regulamentului 1310/2013, art. 1, respectiv reguli vechi – bani noi*) – maxim 150.000.000 Euro.

Măsura 142 Înfiinţarea grupurilor de producători

PNDR 2007-2013 prevede: Rate anuale acordate în primii 5 ani de la data recunoaşterii grupului de producători.

Valoarea plăților aferente contractelor încheiate în cadrul PNDR 2007-2013 care vor fi efectuate începând cu anul 2015 este de 3.626.880 euro pentru aproximativ 30 de grupuri de producatori care in prezent nu au nicio tranșă de plată efectuată.

Termenul estimat pentru efectuarea ultimei tranșe de plată este sfarsitul anului 2017.

Măsura 214 Plăţi de agro-mediu

PNDR 2013 prevede: Plata de agro-mediu este plătită ca plată fixă la hectar şi reprezintă o compensaţie pentru pierderile de venit şi costurile adiţionale suportate de fermieri. Plata se va face în întregime către fermier. Plata se efectuează anual.

Întrucât bugetul PNDR 2007-2013 pot acoperi numai plăţile efectuate pentru cererile de plată depuse până în anul 2014 (inclusiv), begetul necesar efectuării plăţilor pentru campania 2015 va fi asigurat din alocarea Măsurii 10 – plăţi de agro-mediu şi climă a PNDR 2014-2020 (pentru pachetele 1-4, 6 şi 7) şi din alocarea Măsurii 11 – agricultură ecologică (pachetul 5). Plăţile aferente acestei campanii vor fi constituite din angajamentele încheiate în anul 2011. De asemenea, în perioada 2016-2017 vor fi asigurate resursele financiare necesare efectuării plăţilor aferente angajamentelor încheiate în perioada 2012-2013. În anul 2014, prin aplicarea prevederilor art. 41b al Regulamentului (CE) nr. 1974/2006, nu au fost încheiate noi angajamente de agro-mediu prin Măsura 214, motiv pentru care după anul 2017 nu vor mai fi angajamente în derulare încheiate în perioada de programare 2007-2013.

Datele rezultate în urma interogării IACS indică volumul resurselor financiare reprezentate din costuri publice necesare finanţării angajamentelor încheiate în vechiul cadru juridic, care vor fi asigurate din alocarea Măsurii 10 – plăţi de agro-mediu şi climă a PNDR 2014-2020. Astfel, suma de 468.130.817 euro reprezentată de costuri publice din bugetul Măsurii 10 – plăţi de agro-mediu şi climă a PNDR 2014-2020 este destinată efectuării plăţilor pentru vechile angajamente. Anexa 19.1

Datele rezultate în urma interogării IACS indică de asemenea şi volumul resurselor financiare reprezentate din costuri publice necesare finanţării angajamentelor încheiate în vechiul cadru juridic, care vor fi asigurate din alocarea Măsurii 11 – agricultură ecologică a PNDR 2014-2020. Astfel, suma de 22.876.048 euro reprezentată de costuri publice din bugetul Măsurii 11 – agricultură ecologică a PNDR 2014-2020 este destinată efectuării plăţilor pentru vechile angajamente. Anexa 19.2

Termenul estimat pentru efectuarea ultimelor plăți este sfârşitul anului 2017.

Măsura 215 Plăţi privind bunăstarea animalelor

PNDR 2013 prevede: Sprijinul pentru bunăstarea animalelor are forma unei plăţi anuale fixe pe unitate vită mare (UVM) şi reprezintă o compensaţie pentru pierderile de venit şi costurile adiţionale suportate de fermieri. Plata se va face în întregime către fermier.

Cererile de plată depuse până în anul 2015 (inclusiv) în cadrul angajamentelor încheiate sub cadrul juridic al PNDR 2007-2013 vor fi plătite din bugetul PNDR 2007-2013. În acelaşi timp, cererile de plată depuse în cadrul angajamentelor încheiate începând cu anul 2014 în baza prevederilor Regulamentului (UE) nr. 1310/2013 vor fi plătite din bugetul PNDR 2014-2020 (porc sesiune III, pasare sesiunea II). În acest context nu va fi necesară acoperirea plăţilor aferente vechilor angajamente din alocarea PNDR 2014-2020, asa cum se arata in tabelul din Anexa 19.3. Termenul estimat pentru efectuarea ultimelor plati este sfarsitul anului 2019.

Măsura 221 Prima împădurire a terenurilor agricole

PNDR 2007-2013 prevede ca eligibile:

- Costurile aferente perioadei de după plantare pentru întreţinerea plantaţiilor (primă anuală pe ha pentru 5 ani, începând cu anul de plantare);
- Compensarea pierderii de venit agricol ca urmare a împăduririi (primă anuală pe ha pentru 15 ani,

începând cu anul înfiinţării plantaţiei).

Din bugetul alocat Măsurii 8 – împădurirea şi crearea de suprafeţe împădurite din PNDR 2014-2020 se vor efectua plăți pentru angajamentele încheiate în perioada 2007-2013 pentru Măsura 221 – prima împădurire a terenurilor agricole, începând cu anul 2016. Bugetul estimat pentru plăţile acestor angajamente, care depăşesc perioada de implementare a PNDR 2007-2013, este de 1.070.087 euro.

Plățile vor fi efectuate pe toata durata de implementare a programului.

LEADER

Pentru M41 – Implementarea strategiilor, pentru Măsura 141, situația cu deciziile de finanțare aprobate pe Măsura 411.141 la data de 12.02.2014.

Există un număr de 809 de decizii de finanțare aprobate, din care:

- În anul 2012 un număr de 31 de decizii de finanțare, deci vor avea un an de plată din PNDR 2020 = 31*1500 = 46.500 euro;

- În anul 2013 un număr de 778 de decizii de finanțare, deci vor avea 2 ani de plată din PNDR 2020 = 778*3000 = 2.334.000 euro

Termenul estimat pentru efectuarea ultimelor plăți este sfârşitul anului 2017.

Asistența tehnică

Conform R1698/2005 se pot încheia angajamente noi în 2014 şi 2015 pentru evaluarea ex-ante a noilor programe, costurile de pregătire (de acțiuni comune), pentru elaborarea strategiilor de dezvoltare locală şi pentru cheltuielile referitoare la alte activități pregătitoare necesare pentru a asigura continuitatea.

Plățile din PNDR 2014-2020 sunt permise în temeiul articolului 59 din R1303/2013 (CPR).

Asistența tehnică atât din PNDR 2007-2013 cât şi din PNDR 2014-2020 se poate derula în paralel, în 2014 şi 2015.

M.214	Previziune 2015			Previziune 2016			Previziune 2017		
	Nr. fermieri	Suprafata (ha)	Plăţi (euro)	Nr. fermieri	Suprafata (ha)	Plăţi (euro)	Nr. fermieri	Suprafata (ha)	Plăţi (euro)
P1	165,085	887,439.21	110,042,462.04	149,599	780,865.61	96,827,335.64	130,158	692,768.36	85,903,276.64
P1.2	128,851	689,653.96	39,999,929.68	116,119	602,821.38	34,963,640.04	100,919	532,596.71	30,890,609.18
P3.1	784	10,126.75	2,116,490.75	756	9,705.87	2,028,526.83	414	5,080.41	1,061,805.69
P3.2	438	26,678.06	2,694,484.06	326	16,197.83	1,635,980.83	169	7,051.12	712,163.12
P4	7,455	139,949.43	18,193,425.90	6,421	102,113.18	13,274,713.40	1,617	55,088.68	7,161,528.40
P6	475	3,614.89	867,573.60	475	3,614.89	867,573.60	232	1,565.66	375,758.40
P7	639	51,957.66	8,884,776.96	639	51,957.66	8,884,776.96	107	4,350.79	743,985.09
TOTAL			182,799,142.99			158,482,547.30			126,849,126.52

anexa 19_1

M.214	2015			2016			2017		
	Nr. fermieri	Suprafata solicitata eligibila (HA)	Suma solicitata (euro)	Nr. fermieri	Suprafata solicitata eligibila (HA)	Suma solicitata (euro)	Nr. fermieri	Suprafata solicitata eligibila (HA)	Suma solicitata (euro)
P5.1	591	80,157.26	12,985,476.12	334	31,676.08	5,131,524.96	221	16,037.92	2,598,143.04
P5.2	81	418.14	140,076.90	52	192.01	64,323.35	40	142.85	47,854.75
P5.3	102	1,550.82	609,472.26	65	987.64	388,142.52	42	700.31	275,221.83
P5.4	19	570.61	224,249.73	9	279.64	109,898.52	7	249.9	98,210.70
P5.5	26	655.43	176,966.10	11	91.07	24,588.90	6	7.03	1,898.10
TOTAL			14,136,241.11			5,718,478.25			3,021,328.42

anexa 19_2

215 - pasari- Sesiunea 1		0.00	Apr-14	70.00										
			Dec-14	84.00	Dec-15	84.00	Dec-16	84.00	Dec-17	84.00				
215 pasari - Sesiunea 2		0.00		0.00	Dec-15	3.14	Dec-16	3.14	Dec-17	3.14	Dec-18	3.14	Dec-19	3.14
TOTAL		70.25		238.50		174.84		174.84		174.84		10.84		6.34
plati 2013-2015 din PNDR 2007-2013 cu un deficit de 147 mil euro de acoperit din viirorul programsau din realocare in cadrul prezentului program, depinde cum va sta situatia dezangajarilor		*483.59*					*plati transferate in viitorul program 2016-2019*	366.86						

I an plata	
II an plata	
III an plata	
VI an plata	
V an plata	

372,879,978	alocare PNDR 11
319,501,843	alocare FEADR
alocare reala aplicand 95%	
336,317,729	336.32
deficit din actuala perioada	147.27
2014-2020 necesar	514.13

anexa 19_3

19.2. Tabel indicativ de indicatori

Measures	Total contribuție Uniune prevăzută 2014 - 2020 €)
M01 - Transfer de cunoştinţe şi acţiuni de informare (art 14)	0,00
M02 - Servicii de consiliere (art 15)	0,00
M04 – Investiţii în active fizice (art 17)	127.500.000,00
M06 - Dezvoltarea exploataţiilor şi a întreprinderilor (art 19)	45.494.640,00

M07 - Servicii de bază şi reînnoirea satelor în zonele rurale (art 20)	0,00
M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere și ameliorarea viabilității pădurilor (art 21)	1.070.087,00
M09 - Înființarea grupurilor de producători (art 27)	3.264.192,00
M10 - Agro-mediu şi climă (art 28)	397.911.194,00
M11 – Agricultură ecologică (art 29)	19.444.641,00
M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31)	0,00
M14 – Bunăstarea animalelor (art 33)	437.013.968,00
M15 - Servicii de silvo-mediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (art 34)	0,00
M16 - Cooperare (art 35)	0,00
M17 – Gestionarea riscurilor (art 36)	0,00
M19 - Dezvoltarea locală a LEADER (art 35 Reg. (UE) Nr. 1303/2013)	2.142.450,00
M20 – Asistență tehnică State Membre (art 51-54)	0,00
Total	1.033.841.172,00

20. SUBPROGRAMUL TEMATIC PENTRU SECTORUL POMICOL

20. SUBPROGRAMUL TEMATIC PENTRU SECTORUL POMICOL

20.1. Analiza SWOT și identificarea nevoilor pentru sectorul pomicol

20.1.1. ANALIZA SWOT

i. . Analiza sectorului pomicol

Teritoriu și populație

România deține o arie semnificativă, caracterizată de condiții pedoclimatice favorabile cultivării unui numar mare de specii pomicole. Arealele pomicole ocupă o suprafață de 100957 km^2 **{2}[IA 34]** cu o populație de aproximativ 9.407 milioane locuitori **{2}[IA 32].**

În 2011 peste 84.7% din suprafața arealelor pomicole **{2}[IA 34]** și peste 44,1% din populație se afla în spațiul rural **{2}[IA 32],** situație similară cu cea existentă la nivel național.

Populația din cadrul arealelor pomicole cunoaște un declin demografic, fiind în continuă scădere și în curs de îmbătrânire.

Astfel, în intervalul 2005-2011 populația prezentă în arealele pomicole a scăzut cu 124450 de persoane **{2}[IA 32]**, această scădere fiind cauzată atât de scăderea suprafeței totale a arealelor pomicole, cât și de sporul natural negativ (-5,2‰ în 2012 față de -4,8‰ în 2005**{2}[IA 37,38]**,).

În perioada 2005-2012, fenomenul de îmbătrânire a populației din arealele pomicole este evident. Astfel, categoria 0-14 ani a scăzut cu aproximativ 0.74 puncte procentuale (de la 15.74% în 2005 la 15.0% în 2012), în timp ce categoria de 65 de anișI peste a înregistrat o creștere de aproximativ 0.5 puncte procentuale (de la 14% în 2005 la 14.5% în 2012) **{2}[IA 33]**.

Analiza sectorului pomicol

Teritoriul care face obiectul sub-programului tematic pentru sectorul pomicol acoperă un număr de 1.341 de localități ce dețin o suprafață pomicolă totală de 158.632,57ha **{3}[IA 1]**, reprezentând aproximativ 1.2% din SAU **{4}[IC 1]**.

În ultimii 23 de ani, sectorul pomicol s-a aflat într-un declin constant, cu consecințe negative nu doar asupra dezvoltării economice a mediului rural, ci şi asupra calităţii vieţii

comunităţilor din zonele pomicole tradiţionale şi asupra contribuţiei acestui sector la protejarea mediului.

În perioada 1990-2013 suprafaţa ocupată cu plantaţii pomicole a scăzut cu aproximativ 50% (de la 313.4 mii ha în 1990 la 158.6 mii ha în 2013 **{3}[IA 1]**).

Tendința de diminuare a suprafețelor ocupate cu plantații pomicole se menține, în ultimii cinci ani ritmul defrișărilor fiind mai accelerat decat cel al înființărilor (în perioada 2008-2012 au fost defrisate 5722 ha **{3}[IA 7]** și înființate doar 3007 ha **{3}[IA 8]**).

Structura pe vârste, sisteme de cultură și clase de productivitate

Majoritatea plantaţiilor pomicole sunt îmbătrânite, cu vârste mai mari de 25 ani, cu potenţial productiv redus, în declin sau abandonate, încadrarea pe grupe de vârstă indică faptul că, din totalul suprafeţei cu plantaţii pomicole, 73,8% (117 mii ha) sunt plantaţii cu vârsta mai mare de 25 ani, 18,7% (29,7 mii ha) sunt plantaţii cu vârsta cuprinsă între 10-25 ani şi doar 7,5% (11,8 mii ha) sunt plantaţii cu vârsta cuprinsă între 1-10 ani **{3}[IA 3]**.

În funcţie de potenţialul productiv al plantaţiilor pomicole existente, circa 83 mii ha reprezintă plantaţii în declin (52,4% din total suprafaţă), circa 67 mii ha reprezintă plantaţii pe rod (42,2% din total suprafaţă) şi 8,54 mii ha reprezintă plantaţii tinere (5,4% din total suprafaţă) **{3}[IA 4]**.

În funcţie de sistemul de cultură, circa 108.5 mii ha plantaţii (68,4%) sunt în sistem extensiv, 47,2 mii ha plantaţii (29,7%) sunt cultivate în sistem intensiv, iar 2.93 mii ha (1,9%) sunt plantaţii superintensive **{3}[IA 5]**.

Suprafaţa exploatatiilor pomicole ecologice este încă redusă, darîn creştere, sectorul încercând sa vină în întâmpinarea cerinţelor crescânde ale consumatorilor pentru produse de calitate. Astfel, suprafaţa cultivată în sistem ecologic a crescut de la 211 ha în 2006 la 6083 ha în 2012. Din cele 6083 hectare aproximativ 86% sunt în conversie și doar 14% sunt certificate **{1}[[IA 6].**

De asemenea, suprafaţa cultivată în spaţii protejate este redusă și în scădere (de la 47,3 ha în 2002 la 43,9 ha în 2010), fapt ce afectează capacitatea sectorului de a asigura fructe proaspete şi materie primă pe toată perioada anului **{4}[[IA 30].**

Dimensiunea fizică a exploataţiilor agricole ce deţin plantaţii pomicole

Un factor principal ce a condus la declinul sectorului este fărâmiţarea excesivă a terenurilor, cu precădere în zona colinară, favorabilă culturilor pomicole, suprafaţa medie a suprafeţelor pomicole deținute de exploataţiile agricole fiind în 2010 de 0.38 ha **{4}[IA 13]**, mult mai mică decât suprafaţa minimă necesară unei exploataţii pomicole pentru a deveni viabilă (în funcţie de cultură și de sistemul de cultură folosit: minimum 0,3 ha-5 ha).

Conform RGA 2010, cea mai mare dimensiune medie se întâlnește în cazul plantaţiilor de piersic şi nectarin şi cea mai mică în cazul perilor, de 0.64 ha, respectiv 0,16 ha **{4}[IA 13]**.

Cea mai mare pondere o au exploatațiile agricole (care dețin plantatii pomicole) cu dimensiunea cuprinsă în intervalul 0 şi 5 ha, care reprezintă 86% din totalul exploataţiilor pomicole și gestionează aproximativ 52% din suprafață. Fermele mari, peste 50 de ha, reprezintă doar 0.76% din total și dețin aproximativ 24% din suprafața totală **{4}[IA 18, 19]**.

Forma juridică de organizare a exploatațiilor agricole ce dețin plantații pomicole

În ceea ce privește formele juridice de organizare a exploatațiilor agricole ce dețin plantații pomicole, situația este similară celei întâlnite la nivelul sectorului agricol, respectiv 98,92% din acestea sunt organizate sub formă deexploataţii individuale, persoane fizice autorizate sau întreprinderi familiale și gestionează peste 76% din suprafața pomicolă **{4}[IA 14, 16].** Ponderea mare a exploatațiilor fără personalitate juridică se reflectă în capacitatea financiară redusă a pomicultorilor și în gradul scăzut de tehnologizare a exploatațiilor pomicole.

Accesul la resurse financiare

Scăderea suprafețelor ocupate de plantațiile pomicole a fost cauzată și de costurile ridicate ale investiţiilor pentru înfiinţarea de noi plantanţii şi de procesul tehnologic care presupune o perioadă semnificativă de la momentul înfiinţării culturii până la intrarea pe rod a acesteia.

Volumul mic al investițiilor din sectorul pomicol este și rezultatul veniturilor scăzute per gospodărie în mediul rural (503 euro – 2011)**{2}[IA 9]**, cauzate și de numărul redus de locuri de muncă disponibile în mediul rural (în 2012 57,9% din totalul populaţiei ocupate în mediul rural erau lucrătorii pe cont propriu şi lucrătorii familiali neremuneraţi, aspect ce este asociat mai curând cu agricultura de subzistență și cu lipsa alternativelor decât cu spiritul antreprenorial **{12}[IA 35, 36]**.

Alți factori ce au determinat volumul mic al investițiilor sunt accesul redus la resurse financiare și costurile mari ale produselor de creditare.

În 2010, nivelul creditelor acordate pentru agricultură a fost sub 3% din volumul total al creditelor pentru sectorul nonguvernamental din economie **{6}[IA 10]**.

Forme asociative

Slaba asociere și cooperare în scopul producerii, dar mai ales al valorificării în comun a producţiei de fructe, este un alt factor important ce influențat negativ valorificarea producției,

calitatea produselor, aprovizionarea cu input-uri și implicit veniturile pomicultorilor, în 2013 existând doar 14 forme asociative – 3 organizaţii de producători și 11 grupuri de producători recunoscute preliminar – din care doar 8 acoperă exclusiv produse din sectorul pomicol **{3}[IA 11].**

În anul 2011 a fost recunoscută, conform legislației în vigoare, Organizația Națională Interprofesională "Prodcom" Legume-fructe. Aceasta reunește asociații profesionale din sectorul legumelor, fructelor, ciupercilor și din industria de procesare. Prodcom este direct implicată în derularea de proiecte de promovare a produselor membrilor săi, se implică activ în acordarea de consultanța de specialitate acestora și contribuie, împreuna cu MADR, la implementarea politicilor sectoriale.

Producţie și consum

În perioada analizată, producţia totală de fructe a înregistrat o evoluţie relativ constantă de creştere, cu un maxim în 2011, de 1.479,9 mii tone şi cu minime apropiate în 2007 şi 2012, de 1.085,8 mii tone, respectiv 1128.6 mii tone, cauzate de condiţii climatice severe, precum secetă, grindină sau îngheţ târziu de primăvară **{5}[IA 2]**

Deşi condiţiile pedo-climatice permit creşterea unui număr semnificativ de specii, conform datelor statistice, principalele specii pomicole cultivate sunt mărul şi prunul care, în 2013, însumau aproximativ 83% din suprafaţa cultivată cu pomi **{3}[IA 1]** și 77% din producția de fructe (2012)**{5}[IA 2]**. Diversificarea slabă a gamei sortimentale conduce la un deficit de fructe, produse local, destinate atât consumului în stare proaspătă și procesării cât și exportului.

În cazul celor mai multe specii pomicole, producția medie la hectar este în România mult mai mică decât cea înregistrată în UE 27 (ex.: în 2011 producția medie din Romania pentru cultura mărului reprezenta doar 54% din producția medie înregistrată în UE 27 (fără Irlanda), iar în 2012 aproximativ 46% (UE 27 fără Italia şi Irlanda) **{1}[IA 20].**

Randamentul scăzut al exploatațiilor pomicole din România este și urmare a dotării tehnice învechite și a slabei adaptări la efectele schimbărilor climatice, acestea fiind caracterizate de sisteme de irigații insuficiente și ineficiente din punct de vedere al consumului de energie și apă, de lipsa sistemelor de avertizare și a sistemelor de protecție împotriva grindinei, ploii, înghețului etc.

Conform datelor furnizate de INS, la nivel național consumul mediu de fructe pe cap de locuitor este în creștere (de la 62.3 kg în 2009 la 66.9 kg în 2012), acest fapt indicand creșterea necesarului intern de fructe destinate consumului populației **{7}[IA 21].**

O contribuție importantă la creșterea consumului mediu de fructe pe cap de locuitor a avut și *Programul de încurajare a consumului de fructe proaspete în școli* care a fost implementat

incepand cu anul 2009. Chiar daca momentan se distribuie gratuit doar mere, a caror origine este în proporție de 80% autohtonă, programul oferă posibilitatea diversificării ofertei de fructe distribuite.

Industria de procesare

La nivelul exploataţiilor pomicole se regăsesc dotări tehnologice uzate fizic şi moral, fără sisteme integrate de valorificare a producţiei (colectare, sortare, calibrare, condiţionare, depozitare, ambalare, comercializare), aspect ce se reflectă negativ în productivitatea, profitabilitatea şi competitivitatea acestor exploataţii.

Astfel, la nivelul anului 2011 spațiile de depozitare nu acoperă nevoia existentă în acest sens, capacitatea totală a depozitelor de fructe fiind de doar 132.735 tone (în contextul unei producții totale de fructe de 1479,9 mii tone) **{3} [22]**.

De asemenea, din totalul depozitelor 12,35 % (respectiv cu o capacitate de 16.400 tone) sunt nefuncţionale, fără dotări şi 1,34% (1.780 tone) în construcţie **{3} [22]**.

Comerțul cu fructe și produse din fructe

Din cauza specificului climatic, a suprafețelor reduse ocupate de culturile în spații protejate și a spațiilor de depozitare și condiționare insuficiente (din punct de vedere cantitativ și calitativ), producția de fructe a Romaniei poate acoperi necesarul intern doar pentru trimestrele III si IV, în primele două trimestre aceasta fiind acoperită în mare parte din import.

Analizând situația comerțului internațional cu fructe și produse din fructe, pe specii pomicole, se constată un deficit important în cazul piersicilor şi nectarinelor, unde, în 2012, importul a fost de peste trei ori mai mare decat producția internă, iar cantitatea exportată a reprezentat sub 4% din cantitatea importată **{7} [23].**

De asemenea, și în cazul comerțului international cu mere se înregistrează un deficit comercial important, în 2012 importurile au depășit exporturile cu peste 31 mii de tone și au reprezentat peste 22% din productia internă **{7} [24]**.

Educație și formare profesională

Atractivitatea scăzută a sectorului, precum şi scăderea numărului de absolvenți ai școlilor cu profil agricol (invătământ profesional, liceal și postliceal) sunt factori care au contribuit la scăderea nivelului de instruire a managerilor exploataţiilor pomicole.

În intervalul 2005-2012 numărul de absolvenți ai unitaților de învățământ profesional, liceal și postliceal, cu profil agricol, a scăzut de la 16937 în 2005 la 4511 în 2012 **{8} [25]**.

Un alt factor ce a contribuit la scăderea nivelului de instruire a managerilor exploataţiilor pomicole a fost și scăderea numărului liceelor cu profil agricol de la 124 în 1997 la doar 44 în 2011 **{10}[29]**.

Nivelul slab de educație și formare profesională a fost determinat și de dotarea tehnică slabă a unităților de învățământ agricol și de diminuarea suprafețelor deținute de fermele didactice.

Consultanța

Serviciile de consiliere şi consultanță sprijină pomicultorii în vederea îmbunătățirii performanțelor economice ale exploataţiilor și în identificarea adaptărilor necesare în ceea ce privește cerințele de reglementare în materie de gestionare, bune practici agricole, standarde de sănătate și siguranță alimentară, precum și anumite elemente legate de atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, biodiversitate, protecția apelor și inovare.

Pe lângă îmbunătățirea productivității exploataţiilor pomicole, serviciile de consultanță și consiliere pot avea și alte functii cum ar fi facilitarea accesului fermierilor din sector la piața locală de desfacere, adaptarea acestora la cerințele pieței și promovarea tehnicilor de producție prietenoase cu mediul.

La nivelul anului 2012, numărul total de angajaţi din reţeaua de consultanţă publică era de 850 persoane din care 500 în centrele locale de consultanţă agricolă şi 350 în camerele agricole județene **{3}[IA 26].** Aceștia acoperă doar 25% din unitățile administrative (raportul optim fiind de 1 consultant/unitate administrativă). Astfel, în perioada de programare anterioară, sistemul de consultanță agricolă a fost unul insuficient adaptat din punct de vedere al cerințelor Politicii Agricole Comune și al calității și accesului fermierilor la serviciile de consultanță agricolă.

Cercetarea pomicolă

Declinul sectorului pomicol a avut repercusiuni și asupra cercetării în domeniu, astfel ca în ultimii 23 de ani numarul institutelor și stațiunilor de cercetare pomicolă (publice) a scăzut de la 26 de unitati înainte de 1990 la doar 8 în 2013 **{9} [28]**.

Totodată, între cele două recensăminte (2002-2010), suprafața pepinierelor pomicole (public și privat) s-a redus cu 330 ha de la 859 de ha în 2002 la 529 ha în 2010 **{4} [27]**. Scăderea suprafețelor deținute de unitățile de cercetare pomicolă este o consecința atât a declinului sectorului pomicol cât si a retrocedării terenurilor.

De asemenea, din cauza resurselor financiare limitate a fost afectată și calitatea materialului de plantare și capacitatea institutelor de cercetare pomicolă și a stațiunilor de a produce material de plantare de calitate, certificat.

Calitatea vieții în arealele pomicole

Peste 84,7% din suprafața arealelor pomicole se află în spațiul rural și ca atare sunt afectate de lipsa infrastructurii sau de infrastructura deficientă, ceea ce are un impact negativ asupra dezvoltării economice a spațiului rural și implicit asupra dezvoltării sectorului pomicol**{2}[IC 3]**.

Serviciile de bază nu răspund nevoilor populaţiei din arealele pomicole, iar deficitul condiţiilor pentru dezvoltarea spaţiului rural din perspectivă socială se va reflecta în dezvoltarea economică a zonelor rurale din România.

De asemenea, infrastructura educaţională, sanitară şi culturală nu are capacitatea de a susţine un nivel de viaţă decent.

Sectorul pomicol în perioada de programare 2007-2013

FEADR

Prin măsura 121 – *Modernizarea exploatațiilor agricole* din cadrul Programului Național pentru Dezvoltare Rurală 2007 – 2013, s-a acordat prioritate prin punctajul de selecție, proiectelor din sectorul *pepiniere și plantații de pomi și arbuști fructiferi, căpșunării*. Astfel, de-a lungul a 11 sesiuni de depunere au fost contractate un număr de 79 de proiecte având o valoare totală eligibilă de 48,96 milioane Euro.

În cadrul măsurii 123 – *Creșterea valorii adăugate a produselor agricole și silvice* au fost prioritizate prin punctajul de selecție proiectele din sectorul *legume, fructe și cartofi*, iar de-a lungul celor 12 sesiuni de depunere au fost contractate 41 de proiecte care au vizat procesarea în valoare totală eligibilă de 45,52 milioane Euro **{3}**.

FEGA

În cadrul OCP – sectorul legume-fructe, există în momentul de faţă 14 forme asociative – 3 organizaţii de producători și 11 grupuri de producători recunoscute preliminar – din care doar 8 acoperă exclusiv produse din sectorul pomicol.

În anul 2012, conform ultimei notificări transmise CE, suprafaţa pomicolă deţinută de aceste forme asociative însuma 2.590,67 ha, reprezentând 1,65% din suprafaţa pomicolă totală la

nivelul anului 2013. Suprafaţa medie la nivel de membru în cele 8 grupuri aparţinând exclusiv sectorului pomicol este de 25,5 ha **{3} [11]**.

În planurile de recunoaştere ale grupurilor au fost incluse spre realizare capacităţi de depozitare de până la 13.600 t, în valoare de 12,08 milioane euro **{3}**.

Analiza de mediu

Depopularea constantă a comunităţilor rurale din zonele pomicole, cauzată de reducerea activităţilor economice legate de pomicultură poate determina, pe termen mediu şi lung, abandonul plantaţiilor existente şi scăderea resursei umane specializate în activitatea pomicolă.

Scăderea numărului de pomi diminuează considerabil contribuţia pe care aceştia o au la stabilizarea solurilor, cu atât mai mult cu cât bazinele pomicole tradiţionale sunt situate în zona colinară a României, cu terenuri în pantă, cu soluri argiloase unde riscul de alunecări este foarte pronunțat.

Totodată, sistemele vechi de irigaţii generează un consum mare de apă şi energie, ceea ce are un impact negativ asupra rezervelor de apă ale României, țară încadrată în categoria țărilor cu rezerve reduse de apă (cantitatea medie de apă disponibilă pe locuitor este de 2660 m^3 apă/loc/an, inclusiv Dunărea, puțin peste jumătate din media europenă 4230 m^3 apă/loc/an) **{11}[31].**

De asemenea, urmărind distribuția spațială a arealelor pomicole se constată că, în ceea ce privește accesibilitatea resurselor de apă din Dunare, doar o arie foarte restrânsă a arealelor pomicole poate beneficia de aceasta resursă de apă.

Deși cantitatea de GES rezultată din agricultură a scăzut semnificativ față de anul de referință (1989), acest fapt s-a datorat în mică măsură politicii de mediu și mai mult reducerii semnificative a producției din acest sector. În sectorul pomicol sursele cele mai importante de GES sunt instalațiile de depozitare și condiționare învechite (datorită consumului ridicat de energie), mașinile și utilajele uzate fizic, cu un consum ridicat de energie și fertilizanții pe bază de azot.

Livezile extensive reprezintă aproximativ 68% din suprafața totală a exploatațiilor pomicole și sunt unul dintre cele mai valoroase şi mai bine conservate habitate tradiționale din zona carpatică, Transilvania şi zona pericarpatică. În plus, aceste livezi, conservă în cele mai multe cazuri, soiuri autohtone vechi de pomi fructiferi, care constituie un genofond cultural ancestral, periclitat, ce nu trebuie pierdut **{3} [5]**.

În situaţia livezilor extensive, lipsa mecanizării cu utilaje grele şi utilizarea redusă a input-urilor chimice, alături de aplicarea tehnicilor agricole traditionale (păşunat non-intensiv şi cosit) favorizeaza menţinerea integrală a habitatelor respective, a fondului cultural tradiţional,

a biodiversităţii precum şi a învelişului edafic. Totodată, datorită perioadei mari de exploatabilitate a livezilor extensive și cantității reduse de input-uri folosite, acestea au o contribuție netă la sechestrarea carbonului, atât în sol cât și în masa lemnoasă.

De asemenea, plantațiile pomicole reprezintă o sursă importantă de biomasă, care poate fi folosită pentru obținerea de energie în cadrul exploatațiilor pomicole, astfel contribuind la diminuarea utilizarii combustibililor fosili și implicit la reducerea emisiilor de GES.

ii Puncte tari

Situația socio-economică

- Pondere ridicată a zonelor rurale în cadrul arealelor pomicole.

Nivel sectorial

- Suprafață semnificativă, caracterizată de condiții pedoclimatice favorabile cultivării unui număr mare de specii pomicole.
- Tradiţie în domeniul pomiculturii în România şi existența unor bazine pomicole consacrate.
- Tradiție în activitatea de cercetare - dezvoltare în domeniul pomiculturii.
- Număr însemnat de soiuri autohtone şi portaltoi adaptate condiţiilor pedoclimatice din România.
- Existenţa unei structuri interprofesionale recunoscute care derulează diferite programe şi proiecte în beneficiul membrilor săi.

Mediu şi climă

- Ponderea mare a livezilor în sistem de cultură extensiv.
- Consumul scăzut de input-uri chimice cu impact redus asupra calităţii apei şi solului.
- Diversitate biologică mare asociată plantatiilor pomicole.
- Utilizarea unor specii pomicole cu o perioadă mare de exploatabilitate, care contribuie la stocarea carbonului.

iii Puncte slabe

Situația socio-economică

- Trend demografic negativ şi populatie în curs de îmbătrânire.
- Nivel scăzut al venitului pe gospodărie şi numărul redus de locuri de muncă.
- Infrastructură rurală de bază slab dezvoltată sau incompletă şi servicii de bază

neadaptate nevoilor populaţiei.

Nivel sectorial

- Nivel scăzut al educației și formării profesionale în domeniul pomicol, cauzat și de scăderea numărului de unități școlare cu specific agricol (licee) și a numărului de absolvenți (invătământ profesional, liceal și postliceal).
- Costul ridicat al investițiilor, acces redus la resurse financiare și costuri mari ale produselor de creditare.
- Dimensiunea medie redusă a exploataţiilor și un nivel mare de fărâmițare a suprafețelor pomicole.
- Numărul mare de exploatații pomicole de mici dimensiuni.
- Numărul mare de exploatații fără personalitate juridică.
- Suprafața redusă ocupată de culturi în spații protejate.
- Procent ridicat de plantații pomicole îmbătranite, în declin.
- Rata scăzută de înlocuire a plantațiilor pomicole în declin.
- Dotări tehnice cu un grad ridicat de uzură fizică și morală şi insuficiente în cadrul exploataţiilor pomicole.
- Capacitatea redusă a sistemelor de colectare şi depozitare de a acoperi nevoile sectorului.
- Dificultăţi în valorificarea fructelor pe piaţă, din cauza cooperării și asocierii reduse a producătorilor de fructe.
- Producție orientată către autoconsum și nu către comercializare.
- Producție scăzută per unitatea de suprafață (ha).
- Sistem public de consultanță în tranziție, capacități globale de consultanță inadecvate cerințelor pieței și structuri și sisteme pentru transferul de cunoștințe și inovare slab dezvoltate.
- Existența a două specii pomicole principale (măr, prun), urmate la mare distanță de celelalte specii.
- Susținere financiară slabă a instuțiilor de cercetare cu specific pomicol, scăderea numarului și a suprafețelor deținute de acestea.
- Capacitatea redusă a institutelor de cercetare pomicolă și a stațiunilor de a produce material de plantare de calitate, certificat.
- Număr mic de sisteme integrate de valorificare a producţiei (colectare, sortare, calibrare, condiţionare, depozitare, ambalare, comercializare).
- Nivelul redus al exporturilor concomitent cu un nivel ridicat al importurilor.
- Fluctuația producției de fructe, cauzată în special de efectele climatice extreme.
- Incapacitatea producatorilor autohtoni de a asigura necesarul de ofertă în termeni cantitativi, calitativi și de continuitate.
- Capacitatea redusă a fermierilor de a achiziționa și utiliza tehnologii și tehnici inovative.

Mediu şi climă

- Insuficientă corelare a cercetării din domeniul pomicol (inclusiv cea relevantă pentru provocările specifice legate de diminuarea efectelor schimbărilor climatice și adaptarea la acestea) cu practica agricolă.
- Dotare tehnică și unitati de procesare cu un grad ridicat de uzură fizică și morală ce generează un consum ridicat de resurse.

- Sisteme inadecvate de gestionare a riscurilor prin care să se diminueze / prevină efectele produse de potențialele riscuri (ex.: plase antigrindină, sisteme de irigații, sisteme de avertizare în timp real, folii antiploaie).
- Utilizarea de sisteme învechite de irigații ce generează un consum mare de energie și apă.
- Scăderea suprafețelor pomicole, cu impact direct asupra condiţiilor de mediu şi climă.

iv Oportunităţi

Situația socio-economică

- Interes cresut pentru dezvoltarea infrastructurii în zonele rurale.
- Creşterea accesului populațieidin zonele rurale la programele de instruire şi formare.
- Creşterea accesului antreprenorilor din arealele pomicole la instrumente financiare.

Nivel sectorial

- Trendul ascendent al consumului de fructe per locuitor.
- Continuarea programului de încurajare a consumului de fructe proaspete în şcoli.
- Interes crescut pentru înființarea / extinderea pepinierelor pomicole.
- Reînnoirea generațiilor de fermieri.
- Accesul fermierilor din arealele pomicole la instrumentele de gestionare a riscurilor în agricultură (fondul mutual).
- Parteneriatele care promovează transferul de cunoştințe și inovarea și facilitează formarea lanțurilor scurte.

Mediu şi climă

- Biomasa rezultată din activitățile specifice sectorului pomicol.
- Creşterea interesului consumatorilor față de produsele provenite din zone cu un grad scăzut de poluare și obținute prin practicarea sistemelor de cultură extensiv / ecologic.

v. Amenințări

Situația socio-economică a mediului rural

- Continuarea depopulării satelor și a îmbătrânirii populației.
- Dificultăți în formarea de parteneriate locale puternice şi reticenţa fermierilor de a constitui forme asociative.

Nivel sectorial

- Folosirea de material săditor, neadaptat la condiţiile pedoclimatice specifice arealelor

pomicole.

- Înfiintarea plantațiilor pomicole în zone cu potențial pomicol redus.
- Scăderea suprafeţelor ocupate de plantațiile pomicole concomitent cu creşterea ponderii suprafeţelor ocupate de livezile îmbătrânite, slab productive.
- Cresterea consumului de fructe din importconcomitent cu scăderea exportului.
- Continuarea reducerii numarului instituțiilor de cercetare cu profil pomicol și diminuarea/încetinirea activității de cercetare – dezvoltare – inovare specifică sectorului.
- Menţinerea unui grad mare de fărâmiţare a plantațiilor pomicole.
- Abandonul plantațiilor pomicole.

Mediu şi climă

- Intensificarea degradării solurilor, poluării apelor, afectarea biodiversității și creșterea emisiilor GES.
- Intensificarea fenomenelor climatice extreme (secetă, valuri prelungite de căldură, inundații, grindină).
- Reducerea cantității de apă dulce disponibilă.

Indicatorii de context

Denumirea indicatorului	Unitatea de masură	Valoare	An	Observații
Indicatori de context				
1. Suprafața agricolă utilizată	Ha	13 306 130	2010	EUROSTAT

Indicatori suplimentari

Denumirea indicatorului	Unitatea de masură	Valoare	An	Observații
1. Suprafața pomicolă	Ha	158.632,57	2013	Date administrative MADR
2. Producție totală fructe	Mii tone	1128,6	2012	INS – Anuar statistic
3. Structura pe vârste a plantațiilor pomicole 1-10 Ani	% %	7,5 18,7	2013	Date administrative MADR

10-25 Ani > 25 Ani	% 	73,8 		
4. Structura pe clase de productivitate a plantațiilor pomicole - tinere - pe rod - în declin	 % % %	 5,4 42,2 52,4	2013	Date administrative MADR
5. Structura pe sisteme de cultură a plantațiilor pomicole - extensiv - intensiv - superintensiv	 % % %	 68,4 29,7 1,9	2013	Date administrative MADR
6. Suprafața pomicolă cultivată în sistem ecologic - % din SAU total	Ha %	6083 0.046	2012	Eurostat
7. Suprafața pomicolă defrișată	Ha/an	1.098	2012	Date administrative MADR
8. Suprafața pomicolă înființată	Ha/an	708	2012	Date administrative MADR
9. Venituri per gospodărie în mediul rural	Euro	503	2011	Surse administrative INS
10. Nivelul creditelor pentru agricultură din volum total credite	%	3	2010	Cadrul Naţional Strategic Rural - Comisia prezidenţială pentru politici publice

sector neguvernamental				de dezvoltare a agriculturii Bucureşti 2013
11. Forme asociative în sectorul pomicol - organizații de producători - grupuri de producători recunoscute preliminar	Nr.	 3 11	2012	Date administrative MADR
12. Exploatații ce dețin plantații pomicole	Nr.	379550	2010	INS – RGA 2010
13. Dimensiunea medie a suprafețelor pomicole deținute de exploatațiile agricole	Ha	0.38	2010	INS – RGA 2010
14. Exploatații agricole ce dețin plantțtii pomicole, fără personalitate juridică	Nr.	375437	2010	INS – RGA 2010
15. Exploatații agricole ce dețin plantații pomicole, cu personalitate juridică	Nr.	4113	2010	INS – RGA 2010
16. Suprafața pomicolă deținută de exploatațiile fără personalitate juridică	Ha	109839.8	2010	INS – RGA 2010
17. Suprafața pomicolă deținută de exploatațiile cu personalitate juridică	Ha	33573	2010	INS – RGA 2010
18. Structura pe clase de dimensiune a exploatațiilor agricole ce dețin exploatații pomicole 0-5 ha >50 ha	Nr.	 326374 2895	2010	INS – RGA 2010
19. Suprafața	Ha		2010	INS – RGA 2010

pomicolă deținută, pe clase de dimensiune a exploatațiilor agricole 0-5 ha >50 ha		74176,79 34266,18		
20. Producție medie mere UE 27 (fără Italia și Irlanda) Romania	100 kg/ha	178,3 82	2012	EUROSTAT
21. Consumul mediu de fructe	kg/locuitor	66.9	2012	INS – Bilanț alimentar
22. Capacitate depozitare fructe	Tone	132.735	2011	Date administrative MADR
23. Comerțul internațional cu piersici și nectarine (proaspete sau procesate) - producție internă - import - export	Tone - echivalent fructe proaspete	17428 56634 2113	2012	INS – Bilanț alimentar
24. Comerțul internațional cu mere (proaspete sau procesate) - producție internă - import - export	Tone - echivalent fructe proaspete	462935 103230 71888	2012	INS – Bilanț alimentar
25. Absolvenții unităților de învățământ profesional, liceal și postliceal, cu profil agricol	Nr.	4511	2012	INS - Statistica pentru educație
26. Consultanți din sistemul public de	Nr.	850	2012	Date administrative MADR

consultanță				
27. Suprafață pepiniere pomicole	Ha	529	2010	INS RGA - 2010
28. Unități publice de cercetare pomicolă	Nr.	8	2013	ICDP - Mărăcineni
29. Liceee cu profil agricol	Nr.	44	2011	INS – Tempo Online
30. Culturi în spații protejate	Ha	43,92	2010	RGA - 2010
31. Cantitatea de apă disponibilă, inclusiv Dunărea	m^3 apă/locuitor/an	2660	2012	Ministerul Mediului și Climei – Raportul National cu Privire la starea mediului.
32. Populație areale pomicole	Nr. locuitori	9407636	2011	Surse administrative INS
32.1 Populația arealelor pomicole - rural	Nr. locuitori	4154638	2011	Surse administrative INS
33. Populația pe grupe de vârstă: - sub 15 ani - între 15 și 64 de ani - 65 de ani și peste	 % % %	 15 70.5 14.5	2012	Surse administrative INS
34. Teritoriul sub-programului pomicol	km^2	100957	2011	Surse administrative INS
34.1. Teritoriul sub-programului pomicol - rural	km^2	85530	2011	Surse administrative INS
35. Lucrători pe cont propriu în mediul rural	%	31,5	2012	Studiul CNPS
36. Lucrători familiali neremunerați	%	26,4	2012	Studiul CNPS

37. Rata natalității în arealele pomicole	‰	9,1	2012	Surse administrative INS
38. Rata mortalității în arealele pomicole	‰	14,3	2012	Surse administrative INS

20.1.2 Analiza nevoilor pe baza analizei SWOT

	Nevoi abordate prin sub-programul tematic pentru sectorul pomicol																				
	Titlul nevoii	**Prioritatea 1**			**Prioritatea 2**		**Prioritatea 3**		**Prioritatea 4**			**Prioritatea5**					**Prioritatea 6**			**Teme transversale**		
	Domenii de intervenție	**1a**	**1b**	**1c**	**2a**	**2b**	**3a**	**3b**	**4a**	**4b**	**4c**	**5a**	**5b**	**5c**	**5d**	**5e**	**6a**	**6b**	**6c**	**mediu**	**clima**	**inovare**
1	***Creșterea suprafețelor ocupate de plantații pomicole și de pepiniere***				√															√	√	√
2	***Ferme pomicole competitive***				√		√													√	√	√
3	***Produse cu valoare adaugată mare și locuri de muncă în arealele pomicole***						√										√			√	√	√
4	***Grupuri de producători și cooperarea fermierilor și a actorilor din sectorul pomicol***	√	√				√													√	√	√
5	***Activități decercetare-dezvoltare-inovare adaptate la nevoile sectorului și un sector pomicol adaptat la efectele schimbărilor climatice***	√	√		√		√													√	√	√
6	***Acces facil la instrumente financiare adecvate pentru fermieri, microintreprinderile si intreprinderile mici din arealele pomicole***				√		√										√					√

	Nevoi abordate prin PNDR 2014-2020																					
	Titlul nevoii	**Prioritatea 1**			**Prioritatea 2**		**Prioritatea 3**		**Prioritatea 4**			**Prioritatea5**					**Prioritatea 6**			**Teme transversale**		
	Domenii de intervenție	**1a**	**1b**	**1c**	**2a**	**2b**	**3a**	**3b**	**4a**	**4b**	**4c**	**5a**	**5b**	**5c**	**5d**	**5e**	**6a**	**6b**	**6c**	**mediu**	**clima**	**inovare**
7.	***Reînnoirea generațiilor în exploatațiile pomicole***					√																√
8.	***Cunoștințe adecvate în sectorul pomicol***	√		√	√	√	√	√	√	√	√									√	√	√
9.	***Servicii de consiliere și consultanță, adaptate la cerințele reale ale pieței***	√			√	√	√										√			√	√	√
10.	***Restructurarea fermelor pomicole mici, în ferme orientate către piață***				√															√	√	√
11.	***Gestionarea riscului în agricultură***							√												√	√	
12.	***Infrastructură de bază și servicii adecvate în localitățile rurale din bazinele pomicole***																	√		√	√	√

1. Creşterea suprafeţelor ocupate de plantaţii pomicole şi de pepiniere

Priorităţi/ Domenii de intervenţie acoperite:

Prioritatea 2
Domenii de intervenţie 2a

Obiective orizontale acoperite:

Inovare
Mediu
Climă

Descrierea nevoii:

În prezent, majoritatea plantaţiilor de pomi fructiferi şi arbuşti sunt abandonate, îmbătrânite, au o productivitate scăzută si sunt dominate de doar doua specii. Plantaţiile îmbătrânite, cu randamente scăzute şi gama sortimentală redusă afectează calitatea şi cantitatea ofertei de fructe proaspete pe pieţele interne, favorizează apariţia produselor din import şi diminuează exportul. Este necesară aşadar înfiinţarea de plantaţii pomicole, inclusiv în spaţii protejate şi întinerirea plantaţiilor pomicole existente. De asemenea, pentru a putea asigura necesarul de material săditor, de calitate, adaptat la condiţiile pedoclimatice din România, este nevoie de creşterea suprafeţelor ocupate de pepinierele pomicole. Extinderea suprafeţelor exploatate de plantaţiile pomicole şi de pepiniere si diversificarea gamei sortimentale ar avea un efect pozitiv asupra furnizării de fructe proaspete pentru pieţele interne şi externe, ar creşte gradul de procesare a materiei prime produse pe plan intern şi ar avea un efect pozitiv asupra dezvoltării sectorului pomicol în general. Totodată, aceste acţiuni ar contribui secundar la protejarea solului de eroziune, la prevenirea alunecărilor de teren, dar şi la creşterea cantitatii de carbon sechestrat.

2.Ferme pomicole competitive

Priorităţi/ Domenii de intervenţie acoperite:

Prioritatea 2

Domenii de intervenție 2a

Prioritatea 3

Domenii de intervenție 3a

Obiective orizontale acoperite:

Inovare

Mediu

Climă

Descrierea nevoii:

La nivelul exploataţiilor pomicole se regăsesc dotări tehnologice uzate fizic şi moral, aspect ce se reflectă negativ în productivitatea, profitabilitatea şi competitivitatea acestor exploataţii și asupra mediului și climei.

Pentru a valorifica potențialul acestor exploataţii sunt necesare investiții de modernizare, precum construcții, echipamente, utilaje, eficienta energetica etc.

Totodată, exploataţiile pomicole necesită sprijin pentru investiţii inovative şi eficiente care să le îmbunătățească sustenabilitatea, adaptarea la schimbările climatice şi să le ajute ajute să se orienteze spre un consum mai eficient de energie si spre producerea şi utilizarea de energie regenerabilă.

Un acces mai bun la echipamente şi utilaje agricole moderne ar permite exploataţiilor pomicole să crească volumele, calitatea, varietatea produselor, ar asigura continuitatea aprovizionării cu fructe și ar facilita integrarea producatorilor pe piața, cu efecte vizibile în creşterea performanţei economice de ansamblu a sectorului pomicol.

De asemenea, tehnologiile inovatoare şi moderne ar avea un efect pozitiv asupra procesului de adaptare a fermelor la schimbările climatice şi asupra competitivităţii de ansamblu a exploataţiilor.

3. Produse cu valoare adăugată mare și locuri de muncă în arealele pomicole

Priorități/ Domenii de intervenție acoperite:

Prioritatea 3

Domenii de intervenție 3a

Prioritatea 6

Domenii de intervenție 6a

Obiective orizontale acoperite:

Inovare
Mediu
Climă

Descrierea nevoii:

În prezent, industria de procesare a fructelor, în special sistemele de colectare, depozitare şi condiţionare, nu corespunde din punct de vedere cantitativ şi calitativ nevoilor sectorului. Această ramură are nevoie de investiţii pentru modernizarea sau construcţia de unităţi de procesare,sisteme de colectare, sortare, calibrare, depozitare, condiţionare, ambalare, achiziţia de utilaje, instalaţii şi echipamente moderne, inclusiv în sisteme de eficientizare a consumului de apă şi energie, producţie de energie regenerabilă sau tehnologii de eliminare a deşeurilor. De asemenea, pentru dezvoltarea de noi produse şi mărci locale, această ramură are nevoie de sprijin pentru îmbunătăţirea marketingului produselor agricole. Totodată, arealele pomicole sunt în principal localizate în mediul rural ale carui funcţii economice depind aproape în întregime de existenţa activităţilor agricole şi astfel este necesară facilitarea accesului populatiei la surse de venit suplimentare. O dezvoltare durabilă a ramurii de procesare a fructelor arconduce la creşterea ponderii de produse procesate cu valoare adăugată mareşi ar contribui secundar la îndeplinirea obiectivelor de mediu şi climă. Sprijinirea acestor investiţii ar facilita şi crearea de locuri munca alternative în arealele pomicoleşi asigurarea accesului populaţiei la surse de venit suplimentare.

4. Grupuri de producători şi cooperarea fermierilor şi a actorilor din sectorul pomicol

Priorităţi /Domenii de intervenţie acoperite:

Prioritatea 1
Domenii de intervenţie 1a,1b
Prioritatea 3
Domenii de intervenţie 3a

Obiective orizontale acoperite:

Inovare

Descrierea nevoii:

Numărul grupurilor de producători din sectorul pomicol și acțiunile de cooperare între actorii relevanți pentru sector este redus. Astfel, pentru a putea deveni puternic şi competitiv, sectorul pomicol are nevoie de grupuri de producători funcţionale și de acțiuni de cooperare între fermieri și alți actori din sectorul pomicol. O mai bună organizare a producătorilor primari din sectorul pomicol ar permite acestora să valorifice în comun produsele obţinute, să-şi ajusteze producţia la cerinţele pieţei, să aibă un acces mai bun la inputuri, echipamente credite şi piața, să-şi optimizeze costurile de producţie și să înfrunte mai uşor diversele provocări de piaţă. De asemenea, cooperarea fermierilor prin structuri organizate ar conduce la o stabilitate mai mare a volumelor de materie primă necesară industriei procesatoare de fructe, ar facilita crearea de lanţuri scurte și ar conduce la o dezvoltare durabila a sectorului. În plus, grupurile de producători ar putea să le faciliteze membrilor acestora accesul la cunoştinţe, inovare şi bune practici.

5.Activităţi de cercetare-dezvoltare-inovare adaptate la nevoile sectorului și un sector pomicol adaptat la efectele schimbărilor climatice

Priorități/ Domenii de intervenție acoperite:

Prioritatea 1
Domenii de intervenție 1a,1b
Prioritatea 2
Domenii de intervenție 2a
Prioritatea 3
Domenii de intervenție 3a

Obiective orizontale acoperite:

Inovare
Mediu
Climă

Descrierea nevoii:

Plantaţiile pomicole din România sunt foarte vulnerabile la efectele climatice extreme (secetăprelungită, grindină, îngheț etc.), doar o mică parte din exploataţii deținând sisteme corespunzătoare de diminuare a efectelor negative produse de acestea (sisteme de irigații, plase antigrindină, folie antiploaie, sisteme de avertizare, etc.). În plus, numarul și calitatea acțiunilor de cercetare-dezvoltare-inovare și diseminarea rezultatelor lor nu raspund nevoilor sectorului.

Astfel, sectorul pomicol are nevoie de sprijin pentru dezvoltarea unor sisteme de irigaţii eficiente, din punct de vedere al consumului de energie și apă, de sisteme de protecție/avertizare împotriva grindinei, ploii şi înghețului.

De asemenea, sectorul pomicol are nevoie de acțiuni decercetare-dezvoltare-inovare care să furnizeze soluţii adaptate la nevoile sectorului, inclusiv pentru adaptarea pomiculturii la schimbările climatice, precum soiuri rezistente la secetă, material săditor adaptat la condiţiile pedo-climatice, tehnici și sisteme de cultivare carecresc productivitatea, limitează numărul de intervenții asupra solului etc. și de actiuni de diseminare a informatiilor relevante, rezultate în urma acțiunilor de cercetare-dezvoltare-inovare.

Îmbunătăţirea capacităţii fermelor pomicole de a face faţă schimbărilor climatice şi utilizarea rezultatelor activităților de cercetare-dezvoltare-inovare ar contribui la creşterea competitivităţii de ansamblu a sectorului pomicol, la existenţa unei oferte constante de fructe pe piaţă și în plan secundar la eficientizarea consumului de apa, la reducerea pierderii de materie organică, carbon și apa din sol.

Totodată, îmbunătățirea acțiunilor de diseminare a informațiilor relevante pentru sector ar permite producătorilor primari să adopte mai rapid şi mai eficient metode şi practici noi și moderne cu efecte vizibile asupra sustenabilitatii exploatațiilor pomicole.

6. Acces facil la instrumente financiare adecvate pentru fermieri, microintreprinderile si intreprinderile mici din arealele pomicole

Priorități/Domenii de intervenție acoperite:

Prioritatea 2

Domenii de intervenție 2a

Prioritatea 3

Domenii de intervenție 3a

Prioritatea 6

Domenii de intervenție 6a

Obiective orizontale acoperite:

Inovare

Descrierea nevoii:

Accesul la finanțare este un aspect important al oricărei afaceri agricole. În România, nivelul scăzut al investițiilor în exploatațiile pomicolea fost puternic influenţat de capacitatea financiară scăzută a producătorilor primari, de costul ridicat al creditelor şi al investiţiilor şi de lipsa garanţiilor. Costurile mari legate de înfiinţarea livezilor şi menţinerea acestora au limitat interesul investitorilor în acest domeniu.

Astfel,în pomicultură, fermierii au nevoie de acces îmbunătățit la credite cu dobânzi şi rate avantajoase, pentru a-şi moderniza exploatațiile, a îmbunătăți siguranța alimentară şi trasabilitatea produselor, a introduce tehnologii noi şi moderne şi a-şi diversifica sursele de venit.

Un acces sporit la capital ar permite pomicultorilorachiziționareala prețuri competitiveainputurilor de calitate, ar conduce la o orientare mai bună a fermelor către piață, inclusiv în contextul lanțurilor alimentare scurte, la diversificarea produselor şi la îmbunătățirea viabilității generale a exploataţiilor.

Nevoi abordate prin PNDR 2014 – 2020

7.Reînnoirea generaţiilor în exploataţiile pomicole

Priorități/Domenii de intervenție acoperite:

Prioritatea 2

Domenii de intervenție 2b

Obiective orizontale acoperite:

Inovare

Descrierea nevoii:

Numărul insuficient de tineri fermieri şi îmbătrânirea rapidă a deținătorilor de ferme au avut un impact considerabil asupra dezvoltării sectorului pomicol din România. Similar cu alte sectoare, pomicultura are nevoie de forţă de muncă tânără şi calificată pentru a fi competitivă şi orientată spre piață.

Noile generații au capacitatea de a introduce idei noi, practici și metode de marketing inovatoare, precum și de a îmbunătăți productivitatea exploataţiilor și de a diversifica activitățile din cadrul fermelor. Tinerii fermieri sunt, de asemenea, mult mai dispuși să dezvolte noi canale de piață, să dezvolte produse locale și să îndeplinească cerinţele de securitate alimentară, igienă, etc. Mai mult decât atât, tinerii fermieri sunt, de obicei, mai bine calificați și pregătiți pentru a face față noilor provocări.

Reînnoirea generaţiilor va conduce la evitarea abandonului terenurilor, va spori productivitatea sectorului și va îmbunătăți viaţa socială și atractivitatea zonelor rurale. Transferul de active de la fermierii care ies din agricultură către cei tineri va contribui pe termen lung la creșterea economică globală a zonelor rurale și la dezvoltarea unui sector pomicol mai durabil și viabil.

8. Cunoștințe adecvate în sectorul pomicol

Priorități/Domenii de intervenție acoperite:

Prioritatea 1

Domenii de intervenție 1a, 1c

Prioritatea 2

Domenii de intervenție 2a, 2b

Prioritatea 3

Domenii de intervenție 3a, 3b

Prioritatea 4

Domenii de intervenție 4a, 4b, 4c

Obiective orizontale acoperite:

Mediu

Climă

Inovare

Descrierea nevoii:

Formarea profesională specifică sectorului, informarea și transferul de cunoștințe suntelemente cheie pentru îmbunătăţirea managementului exploataţiilor pomicole și pentru adoptarea de noi tehnologii și de soluţii inovative, care să răspundă nevoilor specifice ale sectorului.

Prin urmare, pomicultorii au nevoie de un nivel corespunzător de instruire tehnică și economică, inclusiv expertiză în noile tehnologii ale informaţiei. De asemenea, aceştia au nevoie de informaţii cu privire la gestionarea durabilă a resurselor de sol și apă, protejarea mediului, aplicarea de tehnologii și practici prietenoase cu mediul și producerea și utilizarea de

energie regenerabilă în cadrul exploatațiilor pomicole.

Creşterea nivelului de cunoştinţe a fermierilor activi în producţia pomicolă ar conduce la sporirea performanţei economice şi de mediu a exploataţiilor, la o mai bună adaptare a acestora la schimbările climatice şi la o mai bună valorificare a producţiei de fructe pe piaţă, îmbunătăţind astfel competitivitatea şi viabilitatea de ansamblu a exploataţiilor pomicole.

9. Servicii de consiliere şi consultanţă, adaptate la cerinţele reale ale pieţei

Priorități/ Domenii de intervenție acoperite:

Prioritatea 1

Domenii de intervenție 1a

Prioritatea 2

Domenii de intervenție 2a, 2b

Prioritatea 3

Domenii de intervenție 3a

Prioritatea 6

Domenii de intervenție 6a

Obiective orizontale acoperite:

Mediu

Climă

Inovare

Descrierea nevoii:

Accesul producătorilor primari la servicii de asistență și consultanță tehnică de calitate este limitat. Serviciile de consultanță nu sunt conectate suficient cu activitățile de cercetare-inovare și la tehnologiile moderne, iar activitățile de diseminare și informare sunt ineficiente.

Pomicultorii din România, în special micii și tinerii fermieri, au nevoie de servicii accesibile și dedicate de consultanță privind modernizarea exploatațiilor agricole, standarde de management, diversificare, practici agricole, standarde de sănătate și siguranță alimentară precum și elemente legate mediu și climă.

Serviciile de consultanță vor contribui la o performanță economică și de mediu crescută a exploatațiilorpomicole,la facilitarea accesului fermierilor din sector la piața locală de desfacere, la adaptarea producţieila cerințele pieței și la promovarea tehnicilor de producție prietenoase cu mediul.

10. Restructurarea fermelor pomicole mici, în ferme orientate către piaţă

Priorităţi/Domenii de intervenţie acoperite:

Prioritatea 2
Domenii de intervenţie 2a

Obiective orizontale acoperite:

Mediu
Climă
Inovare

Descrierea nevoii:

Sectorul pomicol este caracterizat de prezenţa unui număr mare de ferme foarte mici, cu un grad ridicat de fărâmiţare a terenurilor şi cu o capacitate redusă de a face faţă rigorilor pieţei. Aceste ferme deţin o dotare tehnică insuficientă, neadaptată tehnicilor de producţie moderne şi efectelor schimbărilor climatice. Mai mult, capitalul fizic se caracterizează printr-un grad ridicat de uzură. Pentru a valorifica potenţialul acestor ferme sunt necesare investiţii de modernizare, precum construcţii, echipamente, utilaje,etc. De asemenea, fermele mici au nevoie de sprijin pentru consolidare şi pentru a deveni orientate către piaţă. Restructurarea fermelor pomicole de mici dimensiuni ar conduce la o mai bună adaptare a producţiei la cerinţele pieţei, la creşterea viabilităţii exploataţiilor şi implicit la sporirea veniturilor fermierilor.

11. ***Gestionarea riscului în agricultură***

Priorităţi/Domenii de intervenţie acoperite:

Prioritatea 3
Domenii de intervenţie 3b

Obiective orizontale acoperite:

Mediu
Climă

Descrierea nevoii:

Se previzionează că schimbările climatice vor avea un impact important asupra performanţei generale a exploataţiilor pomicole din România în condiţiile unor sisteme inadecvate de gestionare a riscurilor.

Astfel, pomicultorii au nevoie de instrumente prin care să poată recupera parțial sau integral pierderile de venit cauzatedegrindină, înghețuri târzii, secetă etc.

Participarea fermierilor la instrumente de gestionare a riscurilorar avea un rol important în compensarea eventualelor pierderi de venit ca urmare a unor evenimente climatice nefavorabile cu un efect favorabil asupra veniturilor acestora și asupra viabilității exploatațiilor pomicole.

12. Infrastructură de bază şi servicii adecvate în localităţile rurale din bazinele pomicole

Priorități/Domenii de intervenție acoperite:

Prioritatea 6

Domenii de intervenție 6b

Obiective orizontale acoperite:

Mediu

Climă

Inovare

Descrierea nevoii:

Lipsa unei infrastructuri adecvate în zonele rurale este un impediment major în dezvoltarea economiei rurale per ansamblu și implicit în dezvoltarea sectorului pomicol.

Astfel, fermierii din sectorul pomicol au nevoie o infrastructură modernă care să faciliteze colectarea, transportul, depozitarea, distribuţia, procesarea şi alte activităţi conexe legate de producţia, procesarea și comercializarea fructelor şi a produselor din fructe, dar și de un sistem de învățământ agricol modern care să poată furniza forță de muncă ce deține competențe în domeniu.

O infrastructură de bază modernă şi servicii adecvate în arealele pomicolevoravea un rol importantîn îmbunătățireacompetitivității exploatațiilor pomicole, dar și în creşterea calităţii vieţii în arealele pomicole.

20.2. DESCRIEREA STRATEGIEI

Fundamentarea nevoilor selectate pentru a fi acoperite prin Sub-programul tematic pomicol şi selectarea obiectivelor, priorităților și domeniilor de intervenție pe baza rezultatelor analizei SWOT şi a analizei nevoilor

Sectorul pomicol românesc se confruntă cu serioase probleme structurale. Vârsta înaintată a mai mult de jumătate din plantaţii coroborată cu ritmul lent de întinerire şi cu sistemul de cultură neadaptatproducţiei comerciale au efecte directe asupra productivităţii şi competitivităţii acestui sector.

Din analiza SWOT, reiese că acest sector are nevoie de restructurare, pornind de la înfiinţarea şi reconversia plantaţiilor pomicole, modernizarea fermelor şi a industriei de procesare în vederea creşterii competitivităţii concomitent cu înfiinţarea formelor asociative pentru comercializarea în comun a producţiei membrilor, cu înființarea grupurilor operaționale, în scopul dezvoltării de proiecte pilot, produse, tehnici și practici care să contribuie la rezolvarea problemelor specifice și a parteneriatelor care să faciliteze comercializarea produselor prin intermediul lanțurilor scurte.

Sub-programul pomicol se adresează nevoilor principale ale sectorului, prin rezolvarea punctelor slabe ce caracterizează pomicultura românească, urmărind totodată dezvoltarea durabilă a acesteia.

În mod complementar, prin PNDR, se vor asigura îmbunătățirea accesului la acțiunile de informare și diseminare a rezultatelor, accesul la servicii de consultanţă, reînnoirea generațiilor, restructurarea fermelor mici, conservarea habitatelor tradiționale și înființarea și dezvoltarea activităților nonagricole.

Prin intermediul sub-programului pomicol vor fi abordate următoarele obiective generale:

i) Restructurarea sectorului pomicol şi îmbunătăţirea competitivităţii acestuia.

ii) Asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale și adaptarea la efectele schimbărilor climatice

iii) Obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a comunităților rurale din arealele pomicole

<u>i) Restructurarea sectorului pomicol şi îmbunătăţirea competitivităţii acestuia</u>

Aşa cum reiese din analiza SWOT, sectorul pomicol se înscrie principalelor caracteristici ale sectorului agricol în ansamblu, în special în ceea ce priveşte gradul ridicat de fărâmiţare a suprafeţelor, dimensiunea medie redusă, precum şi dotările tehnice uzate și insuficiente.

În particular, elementele definitorii ale acestui sector rezidă în suprafeţe semnificative cu livezi îmbătrânite şi în declin, ritm lent de întinerire a plantaţiilor, capacitate redusă a sistemelor existente de depozitare de a acoperi necesarul, dificultăți în valorificarea produselor pe fondul lipsei de cooperare între producători şi a gradului scăzut al asocierii acestora.

De asemenea, sectorul este caracterizat și de numarul redus de sisteme integrate de valorificare, de gradul redus de inovare generat de slabaadaptare a activităţii de cercetare la nevoile reale ale sectorului, de îmbatranirea populației din arealele pomicole, de sisteme de consultanţă și de transfer de cunoştinţe subdimensionate şi de nivelul redus de pregătire profesională specifică.

Principalele nevoi ale sectorului pomicol se referă la restructurarea acestuia şi la creșterea competitivităţii.

Restructurarea acestui sector presupune reconversia speciilor pomicole şi înfiinţarea de plantaţii în scopul refacerii suprafeţelor şi întineririi livezilor. În scopul creșterii competitivităţii se va avea în vedere atât modernizarea exploataţiilor slab tehnologizate care nu pot desfăşura activităţile necesareo bținerii unei producţii de fructe adaptate cerinţelor pieţei, cât şi integrarea activităţilor de producţie, depozitare şi/sau procesare şi desfacere.

Obiectivul specific al sub-programului

Intensificarea restructurării exploataţiilor pomicole, atât la nivelul plantaţiilor, prin reconversia speciilor şi întinerirea livezilor, cât şi în privinţa mijloacelor tehnice, prin modernizarea echipamentelor şi utlilajelor

Pentru a duce la îndeplinirea acestui obiectiv specific, nevoile ce vor fiadresate prin sub-programul pomicol sunt:

1. *Creșterea suprafețelor ocupate de plantațiile pomicole și de pepiniere*
2. *Ferme pomicole competitive*
3. *Produse cu valoare adaugată mare și locuri de muncă în arealele pomicole*
4. *Grupuri de producători și cooperarea fermierilor și a actorilor din sectorul pomicol*
5. *Activităţi de cercetare-dezvoltare-inovare adaptate la nevoile sectorului și un sector pomicol adaptat la efectele schimbărilor climatice*
6. *Acces facil la instrumente financiare adecvate pentru fermieri, microîntreprinderi și întreprinderile mici din arealele pomicole*

Abordarea primelor șase nevoi prin sub-programul pomicol va conduce la creșterea competitivității sectorului ca urmare a creșterii calității materiei prime provenite din sector și a volumului, diversificării gamei sortimentale de fructe, creșterii capacităților de stocare și condiționare ce va permite asigurarea

continuității aprovizionării cu fructe, adaptării materialului de plantare la condițiile pedoclimatice locale, creșterii gradului de mecanizare, creșterii ponderii de produse cu valoare adaugată mare și facilitării accesului la credite.

De asemenea, abordarea lor va conduce la creșterea competitivității sectorului printr-o mai bună integrare pe piață a producatorilor primari, prin intensificarea cooperarii de-a lungul lanțului valoric ce va facilita comercializarea produselor prin intermediul lanțurilor scurte și dezvoltarea și utilizarea de soluții adaptate nevoilor sectorului.

Măsurile implementate prin sub-programul pomicol care includ acțiuni ce conduc la îndeplinirea obiectivului specific sunt:

4a - Investiții în active fizice în sectorul pomicol – acțiunile principale sprijinite prin această măsură ce vor conduce la îndeplinirea obiectivului sunt cele care contribuie la prioritățile 2 și 3,DI 2A și 3A și abordează primele trei nevoi.

Prin această măsură vor fi sprijinite sprijinite investiții care asigură: refacerea suprafețelor pomicole prin înființarea de plantații, inclusiv pepiniere pomicole, și prin reconversia plantațiilor existente, modernizarea exploataţiilor pomicole prin dotarea corespunzătoare a acestora cu echipamente și utilaje specifice, sisteme de irigații la nivelul fermelor, plase antigrindină, construcția, extinderea și modernizarea centrelor de colectare, depozitare și condiționare pentru asigurarea continuității aprovizionării atât cu fructe proaspete cât și cu materie primă necesară sectorului de procesare și construcția și modernizarea unităților de procesare fructe atât în cadrul fermelor cât și în afara acestora, în scopul creșterii valorii adăugate a produselor provenite din sectorul pomicol.

De asemenea, va fi sprijinită și dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare prin amenajarea, construcția și dotarea spațiilor de desfacere din cadrul exploatației și achiziționarea de mijloace de transport specilizate.

Totodata, vor fi vizate și acțiuni ce contribuiela atingerea obiectivelor de mediu precum investiții ce vizează creșterea eficienței energetice a clădirilor, utilizareași producerea de energie din surse regenerabile, la nivelul fermelor sau al unităților de procesare și care contribuie în mod secundar și la creșterea competitivitătii.

9a - Înființarea grupurilor de producători în sectorul pomicol – acțiunile sprijinite prin această masură ce conduc la îndeplinirea obiectivului specific sunt cele care contribuie la prioritatea 3, DI 3A și abordează nevoile 2, 3, 4 și 6.

Prin această măsură se va urmări crearea verigii lipsă a lanțului agroalimentar în acest sector, esențială pentru creșterea valorii adăugate – desfacerea producției și relația directă cu comerțul organizat sau consumatorul final, ceea ce va conduce la creșterea vizibilă a viabilității exploatațiilor pomicole.

Sprijinul va fioferit pentru înființarea și funcționarea grupurilor de producători, iar investițiile efectuate de aceste forme asociative vor fi sprijinite și prioritizate prin celelalte măsuri din sub-program.

16a - Cooperare în sectorul pomicol - acțiunile sprijinite prin această măsură ce conduc la îndeplinirea obiectivului specific sunt cele care contribuie la prioritatatile 1 și 3, DI 1A, 1B și 3A și abordează nevoile 2, 3, 4 și 5.

Sprijinul se va acorda pentru înființarea și funcționarea Grupurilor Operationale pentru a facilita cooperarea dintre actorii din sectorul pomicol, inclusiv cercetătorii din acest sector, dar și alți actori, pentru dezvoltarea de proiecte pilot și noi produse, tehnici și practici care să crească gradul de inovare din sector și accesul pomicultorilor la soluții adaptate nevoilor specifice.

De asemenea, diseminarea obligatorie a rezultatelor proiectelor sprijinite prin această măsură va facilita accesul actorilor din sectorul pomicol la informații actualizate, relevante pentru activitățile desfașurate de aceștia.

Prin această măsură se va acorda sprijin financiar și pentru cooperarea dintre toți membri lanțului valoric, în scopul formării lanțurilor alimentare scurte, cu accent pe comercializarea produselor de calitate.

În mod complementar, prin PNDR 2014-2020 vor fi abordate urmatoarele nevoi identificate în urma analizei SWOT:

7. Reînnoirea generațiilor în exploatațiile pomicole

8. Cunoștințe adecvate în sectorul pomicol

9. Servicii de consiliere şi consultanță, adaptate la cerinţele reale ale pieţei

10. Restructurarea fermelor pomicole mici, în ferme orientate către piață

11. Gestionarea riscului în agricultură

Astfel, prin intermediul măsurilor relevante din PNDR 2014-2020, vor fi sprijinite acțiuni ce vor conduce la reînnoirea generațiilor, îmbunătățirea accesului la acțiunile de informare și diseminare a rezultatelor, facilitarea accesului fermierilor la servicii de consultanță, restructurarea fermelor mici, compensarea pierderilor de venit, toate acestea conducand la indeplinirea obiectivului specific identificat.

<u>ii) Asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale și adaptarea la efectele schimbărilor climatice</u>

Sectorul pomicol poate contribui la dezvoltarea armonioasă și durabilă a teritoriului prin conservarea biodiversității, menținerea în stare buna a ecosistemelor, gestionarea judicioasă a resurselor de apă și sol, dezvoltarea unor sisteme de eficientizare a consumului de energie și prin producerea de energie din surse regenerabile.

Atfel, este necesară dotarea fermelor pomicole cu echipamente şi utilaje şi utilizarea unor tehnici de cultură care să contribuie la prevenirea potenţialelor riscuri de mediu şi climă precum alunecări de teren, degradarea solului, secetă, grindină etc. Toate acestea pe fondul creşterii gradului de conştientizare a fermierilor în privinţa practicilor agricole prietenoase cu mediul, creşterii numărului de acţiuni de cercetare–dezvoltare-inovareşi a îmbunătăţirii transferului de cunoştinţe.

Obiectivul specific al sub-programului identificat pentru a răspunde acestui obiectiv general este:

Creşterea contribuţiei sectorului pomicol la menţinerea şi protejarea mediului înconjurător şi la utilizărea sustenabila a resurselor naturale, prin creşterea numărului de exploataţii care folosesc practici de cultură prietenoase cu mediul şi dispun de mijloace tehnice adaptate noilor coordonate de mediu şi climă şi prin modernizarea sectorului de procesare.

Pentru a duce la îndeplinirea acestui obiectiv specific ,nevoile ce vor fi adresate prin sub-programul pomicol sunt:

1. Creşterea suprafeţelor ocupate de plantaţiile pomicole şi de pepiniere

2. Ferme pomicole competitive

3. Produse cu valoare adaugată mare şi locuri de muncă în arealele pomicole

4.Grupuri de producători şi cooperarea fermierilor şi a actorilor din sectorul pomicol

5.Activităţi de cercetare-dezvoltare-inovare adaptate la nevoile sectorului şi un sector pomicol adaptat la efectele schimbărilor climatice

Abordarea obiectivului specific se va face prin intermediul **efectelor secundare** generate de acţiunile principale sprijinite prin intermediul sub-programului pomicol şi va conduce la reducerea consumului de energie şi apă, cu impact direct asupra emisiilor de GES şi asupra rezervelor de apă şi la conservarea proprietatilor solului.

Măsurile implementate prin sub-programul pomicol care includ acţiuni ce conduc la abordarea obiectivului specific sunt:

4a - Investiţii în active fizice în sectorul pomicol – acţiunile sprijinite prin această măsură ce conduc la abordarea obiectivului prin intermediul **efectelor secundare** sunt cele care contribuie la prioritaţile 2 şi 3, DI2A şi 3A şi abordează nevoile 1, 2 şi 3.

Astfel, acest obiectiv va fi abordat prin intermediul **efectelor secundare** generate de înfiinţarea, reconversia şi modernizarea plantaţiilor pomicole, modernizarea sistemelor de colectare, depozitare, a unităţilor de procesare şi a parcului tehnologic.

Acțiunile specifice din cadrul proiectelor care vor conduce la abordarea acestui obiectiv vor fi creșterea eficienței energetice și stimularea producerii de energie din surse regenerabileîn exploatatiile pomicole și unitățile de procesare, instalarea de plase antigrindină și sisteme de irigații moderne.

De asemenea, reconversia și înființarea plantațiilor pomicole contribuie secundar la protejarea solului de deșertificare, alunecări de teren, dar și la stocarea carbonului, atât în sol cât și în masă lemnoasă.

16a - Cooperare în sectorul pomicol - acțiunile sprijinite prin această măsură ce vor conduce la abordarea obiectivului sunt cele care contribuie la prioritățile 1 și 3,DI 1A, 1B și 3A .

Sprijinul va fi acordat pentru proiecte pilot, crearea de lanțuri scurte, dezvoltarea de tehnici și tehnologii inovative care sa aibă un impact pozitiv asupra condițiilor de mediu și climă și care să faciliteze adaptarea sectorului pomicol la efectele schimbărilor climatice prin reducerea consumului de combustibili, conservarea și ameliorarea caracteristicilor solului, scăderea riscului erozional,creșterea/conservarea rezervei de apă din sol, utilizarea de soiuri rezistente la secetă etc.

9a - Înființarea grupurilor de producători în sectorul pomicol - acțiunile sprijinite prin această măsură ce vor conduce la abordarea obiectivului sunt cele care contribuie la prioritatea 3, DI 3A.

Grupurile de producători pot avea o contribuție importantă la atenuarea și adaptarea la schimbările climatice prin acțiuni practice pentru a atinge țintele agreate cum ar fi modernizarea sistemelor de colectare, depozitare, condiționare și a unităților de procesare și promovarea inovării și a practicilor prietenoase cu mediul în interiorul grupului.

În mod complementar, prin PNDR 2014-2020 vor fi abordate urmatoarele nevoi identificate în urma analizei SWOT:

8. Cunoștințe adecvate în sectorul pomicol

9. Servicii de consiliere şi consultanță, adaptate la cerinţele reale ale pieţei

10. Restructurarea fermelor pomicole mici, în ferme orientate către piaţă

De asemenea, prin PNDR 2014-2020 vor fi sprijinite și exploatatiile pomicole ce dețin suprafețe cultivate în sistem ecologic sau în sistem tradițional, ceea ce va avea un impact pozitiv asupra mediului și climei.

iii) Obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a comunităților rurale din arealele pomicole

Din analiza SWOT reiese că arealele pomicole se afla predominant în spațiul rural unde populația este angajată majoritar în agricultura de subzistență, iar infrastructura de bază și serviciile sunt deficitare, toate acestea afectând veniturile populației, nivelul de trai și dezvoltarea sectorului pomicol.

Astfel, este necesară creșterea atractivității arealelor pomicole și a numarului de locuri de muncă prin dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor, respectiv prin înființarea de unități de procesare a fructelor.

Obiectivul specific al sub-programului identificat pentru a răspunde acestui obiectiv general este:

Obținerea unei dezvoltări teritoriale echilibrate a economiilor și comunităților rurale din arealele pomicole, inclusiv prin crearea de locuri de muncă

Pentru a duce la îndeplinirea acestui obiectiv specific, nevoia ce va fi adresată prin sub-programul tematic pomicol este:

3. Produse cu valoare adaugată mare și locuri de muncă în arealele pomicole

Acest obiectiv va fi abordat prin intermediul acțiunilor corespunzatoare priorității 6, DI 6A din masura **4a - Investiții în active fizice în sectorul pomicol,** respectiv înființarea de unități de procesare fructe și în subsidiar prin realizarea obiectivelor specifice anterior definite în cadrul sub-programului tematic.

În mod complementar, prin PNDR 2014-2020 vor fi abordate urmatoarele nevoi identificate în urma analizei SWOT:

10. Restructurarea fermelor pomicole mici, în ferme orientate către piaţă

12. Infrastructură de bază şi servicii adecvate în localităţile rurale din bazinele pomicole

De asemenea, prin PNDR 2014-2020 va fi facilitată înființarea și dezvoltarea activităților nonagricole în arealele pomicole, ceea ce va asigura accesul populației la surse de venit suplimentare.

5.2 Alegerea, combinarea și justificarea măsurilor sub-programului tematic pomicol

Prioritatea 1 Încurajarea transferului de cunoștințe şi a inovării în agricultură, în silvicultură şi în zonele rurale

Domeniul de intervenție 1A

Încurajarea inovării, a cooperării şi a creării unei baze de cunoștințe în zonele rurale

Măsuri selectate

Măsura16a Cooperare în sectorul pomicol

Combinarea şi justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Problemele structurale ale pomiculturii (dimensiunea mică şi fărâmiţarea exploataţiilor, numărul mare de exploataţii de mici dimensiuni etc.), efectele schimbărilor climatice, dar şi gradul redus de adaptare la cerinţele pieţei necesită implementarea unor soluții inovative care să vină în sprijinul nevoilor specifice sectorului.

Astfel, prin măsura **16a Cooperare în sectorul pomicol** se va acorda sprijin pentru înființarea Grupurilor Operaționale în scopul promovării inovării și cooperarii în arealele pomicole, dar și pentru facilitarea cooperării actorilor din sector în scopul comercializării produselor în cadrul lanțurilor scurte.

De asemenea, diseminarea obligatorie a rezultatelor proiectelor sprijinite prin aceasta măsură (PEI) facilitează accesul actorilor din sectorul pomicol la informații actualizate, relevante pentru activitățile desfașurate de aceștia și contribuie la la formarea unei baze de cunoștinte în arealele pomicole.

Prin intermediul acestei măsuri se va urmări dezvoltarea de proiecte pilot, noi produse, practici, procese și tehnologii în sectorul pomicol, dar și crearea de lanțuri scurte.

Complementar, prin măsurile relevante din PNDR sunt sprijinite acțiuni de formare, informare și consultanțăîn arealele pomicole.

Domeniul de intervenție 1B

Consolidarea legăturilor dintre agricultură, producția alimentară şi silvicultură, pe de o parte, şi cercetare şi inovare, pe de altă parte, inclusiv în scopul unei gestionări mai bune a mediului şi al unei performanțe de mediu îmbunătățite

Măsuri selectate

Măsura16a Cooperare în sectorul pomicol

Combinarea şi justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

O importanță tot mai mare trebuie să o dobândească creșterea productivității prin cercetare și prin promovarea cooperării și a inovării (inclusiv prin intermediul Parteneriatului European pentru Inovare).

Colaborarea dintre fermieri şi cercetători şi alţi actori relevanţi prin intermediul grupurilor operaţionale, bazată pe o adaptare a ofertei de cercetare, este esenţială pentru a adresa soluţii specifice sectorului pomicol.

În acest context, prin măsura **16a Cooperare în sectorul pomicol** se va acorda sprijin în scopul facilitării cooperării dintre fermieri, organisme de cercetare, universități, consultanți și alți actori relevanți din sectorul pomicol pentru creșterea gradului de inovare din sector și adaptarea rezultatelor cercetării la nevoile sectorului.

Prioritatea 2 - Creşterea viabilităţii exploataţiilor şi a competitivităţii tuturor tipurilor de agricultură în toate regiunile şi promovarea tehnologiilor agricole inovatoare și a gestionării durabile a pădurilor

Domeniul de intervenție 2A

Îmbunătăţirea performanţei economice a tuturor fermelor şi facilitarea restructurării şi modernizării fermelor, în special în vederea creşterii participării şi orientării către piaţă, cât şi a diversificării agricole

Alegerea măsurilor sub-programului

Măsura 4a. Investiții în active fizice în sectorul pomicol

Combinarea și justificarea măsurilor sub-programului

La nivelul exploataţiilor pomicole se regăsesc dotări tehnologice uzate fizic şi moral, aspect ce se reflectă negativ în productivitatea, profitabilitatea, competitivitatea acestor exploataţii.

De asemenea, plantațiile pomicole sunt îmbătrânite, în declin, iar suprafața totală ocupată de acestea este într-o continuă scadere.

Astfel, sprijinul acordat prin sub-măsura **4a Investiții în active fizice în sectorul pomicol** vizează creșterea potențialului acestor exploatații atât prin investiții precum echipamente, utilaje, sisteme de irigatii în ferma și procesare la nivelul fermei cât și prin investiții ce conduc la creșterea suprafeței ocupate cu plantații pomicole și/sau la reconversia plantațiilor existente.

În mod complementar, prin intermediul măsurilor relevante din PNDR, sunt sprijinite acțiuni ce conduc la creșterea competitivității sectorului precum servicii de consultanțăși de informare, sprijin pentru fermele micișI instalarea tinerilor fermieri.

Prioritatea 3 Promovarea organizării lanţului alimentar, inclusiv procesarea şi comercializarea produselor agricole, a bunăstării animale şi gestionării riscurilor în agricultură

Domeniul de intervenţie 3A

Îmbunătăţirea competitivităţii producătorilor primari printr-o mai bună integrare a acestora în lanţul agroalimentar prin intermediul schemelor de calitate, al creşterii valorii adăugate a produselor agricole, al promovării pe pieţele locale şi în cadrul circuitelor scurte de aprovizionare, al grupurilor şi organizaţiilor de producători şi al organizaţiilor interprofesionale

Alegerea măsurilor sub-programului

Măsura nr.4a. Investiţii în active fizice în sectorul pomicol
Măsura nr.9a. Înfiinţarea grupurilor de producători în sectorul pomicol
Măsura nr.16a. Cooperare în sectorul pomicol

Combinarea şi justificarea măsurilor sub-programului

În contextul problemelor structurale ale sectorului şi gradului redus de adaptare la cerinţele pieţei, asocierea şi cooperarea dintre producatori sunt esenţiale în ceea ce priveşte consolidarea puterii de negociere, procurarea utilajelorşi tehnologiilor agricole, creşterea gradului de acces la credite, introducerea inovaţiilorşi a ideilor noi de management.

Fermierii au nevoie să coopereze în structuri organizate menite să asigure legatura acestora cu piaţa de desfacere, în scopul îmbunătăţirii şi adaptării producţieila cerinţele pieţei.

Sprijinul acordat prin măsura **9a. Înfiinţarea grupurilor de producători în sectorul pomicol** facilitează asocierea producătorilor din sector şi reprezintă o importantă măsură de întărire a rolului acestora în relaţie cu procesatorii şi comercianţii pentru valorificarea eficientă a producţiei şi poate contribui la creşterea calităţii producţiei şi la o mai bună aprovizionare cu input-uri.

De asemenea, sprijinul acordat prin masura **16aCooperare în sectorul pomicol** facilitează cooperarea între actorii relevanţi pentru sectorul pomicol în scopul promovării comercializarii producţiei prin intermediul lanţurilor scurte, dar şi cooperarea dintre fermieri şi alţi actori în scopul dezvoltării de produse noi, proiecte pilot ce pot conduce la creşterea valorii adaugate a produselor din sectorul pomicol şi la comercializarea lor prin intermediul lanţurilor scurte.

Totodată, acţiunile sprijinite prin intermediul măsurii **4a** precum modernizarea şi extinderea sistemelor de colectare şi condiţionare şi a unităţilor de procesare, coroborate cu activităţi de marketing şi cu creşterea calităţii produselorcontribuie la stimulareaformării lanţurilor scurte de aprovizionare.

Complementar, prin intermediul măsurilor din PNDR, se vor sprijini acțiuni de informare, transfer de cunoștințe și consultanță ce vor contribui la crearea de lanțuri scurte și la obținerea de produse de calitate.

Prioritatea 6 Promovarea incluziunii sociale, a reducerii sărăciei şi a dezvoltării economice în zonele rurale

Domeniul de intervenție 6A

Facilitarea diversificării, a înființării și a dezvoltării de întreprinderi mici și a creării de locuri de muncă

Măsuri selectate

Măsura 4a Investiții în active fizice în sectorul pomicol

Combinarea și justificarea măsurilor de dezvoltare rurală

Avand în vedere ca 85% din suprafața arealelor pomicole și aproximativ 45% din populație se află în spațiul rural, iar funcţiile economice ale zonelor rurale depind aproape în întregime de desfasurarea activităţilor agricole, crearea de locuri de muncă alternative în arealele pomicole este necesară în scopul asigurării accesului populației din aceste zone la surse de venit suplimentare.

Astfel, prin măsura **4a** sunt sprijinite investiții în sectorul de procesare a fructelor, în scopul infiinţării de unități de procesare la nivel local ceea ce va contribui la creșterea numărului de locuri de muncă disponibile în arealele pomicole.

În mod complementar, prin măsurile relevante din PNDR, vor fi sprijinite acțiuni precum înființarea și dezvoltarea de activități nonagricole în arealele pomicole.

O descriere a modului în care vor fi abordate temele transversale

Inovarea, împreună cu mediul şi clima sunt cele trei obiective transversale pentru îndeplinirea obiectivelor Uniunii Europene în domeniul dezvoltării rurale.

În efortul de a avea o creştere inteligentă, sustenabilă şi favorabilă incluziunii, acţiunile inovatoare, respectarea mediului şi atenuarea schimbărilor climatice sunt elemente importante. Direcţiile trasate de UE în materie de dezvoltare rurală pentru perioada 2014-2020 privilegiază şi accentuează rolul acestor trei elemente esenţiale în atingerea celor şase priorităţi de dezvoltare rurală.

În cadrul sub-programului tematic pomicoltemele transversale vor fi abordate astfel:

Inovare

Inovarea are un rol extrem de important în cadrul Programului Naţional de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2014-2020 deoarece aceasta facilitează dezvoltarea, folosirea şi transferul de idei, produse sau tehnologii noi.

Astfel, promovarea tehnologiilor şi ideilor inovatoare în scopul creşterii competitivităţii sectorului pomicol, adaptării la efectele schimbărilor climatice şi menţinerea biodiversităţii pe terenurile ocupate de acestea se va face prin intermediul următoarelor măsuri astfel:

a) Măsura 4a - Investiţii în active fizice în sectorul pomicol

Investiţiile efectuate prin intermediul acestei măsuri vor contribui la promovarea inovării în sectorul pomicol prin înnoirea parcului de maşini şi utilajeşi prinînfiinţarea şi modernizarea unităţilor de procesare.

Folosirea unor tehnologii şi idei inovative în sectorul pomicol se va concretiza şi prin efecte socio-economice cum ar fi: sporirea producţiei, reducerea consumului de combustibili, îmbunătăţirea condiţiilor de muncă ale fermierilor, dezvoltarea de noi soiuri de pomi fructiferişi arbuşti şi de noi produse in industria alimentara.

b) Măsurile 16a - Cooperare în sectorul pomicol şi 9a - Înfiinţarea grupurilor de producători în sectorul pomicol

Prin măsura **16a** se acordă sprijin pentru înfiinţarea Grupurilor Operaţionale, dezvoltarea de proiecte pilot, noi produse, practici, procese şi tehnologii în sectorul pomicol şi pentru cooperarea pe tot lanţul valoric.

Aceste acţiuni adresează problemele structurale ale pomiculturii, dar şi gradul redus de adaptare a exploataţiilor pomicole la cerinţele pieţei si la efectele schimbarilor climatice, prin implementarea unor soluţii inovative care să vină în sprijinul nevoilor specifice sectorului (ex.: diminuarea efectelor schimbărilor climatice şi adaptarea la acestea, dezvoltarea de soiuri cu un consum scăzut de apă, rezistente la secetă, material saditor adaptat la conditiile pedoclimatice locale etc.).

De asemenea, prin aceasta masură va fi facilitat accesul actorilor din sectorul pomicol la informaţii actualizate, relevante pentru activităţile desfăşurate de aceştia, ceea ce va contribui la creşterea competitivităţii sectorului.

Totodată, sprijinirea creării lanţurilor alimentare scurte prin acţiuni de cooperare sprijinite prin intermediul acestei măsuri, dar şi prin înfiinţarea grupurilor de producători (**9a**) este necesară din perspectiva deschiderii

oportunităților de piață pentru fermierii din sectorul pomicol prin promovarea și vânzarea produselor aproape de sursa de producție, fie individual, fie în comun.

În mod complementar, prin masurile relevante din PNDR, este sprijinită furnizarea de servicii de consultanțăși informare.

Mediu si climă

Efectele schimbărilor climatice sunt deja evidente, iar probabilitatea intensificării acestora este ridicată. Astfel, este necesară o abordare coerentă în scopul adaptării agriculturii la efectele produse de schimbările climatice.

În sectorul pomicol sursele cele mai importante de GES sunt instalațiile de depozitare și condiționare învechite (din cauza consumului ridicat de energie), mașinile și utilajele uzate fizic și moral, cu un consum ridicat de energie și fertilizanții pe bază de azot.

De asemenea, depopularea constantă a comunităţilor rurale din zonele pomicole, cauzată de reducerea activităţilor economice legate de pomicultură va determina, pe termen mediu şi lung, abandonul plantaţiilor existente, cu impact negativ asupra habitatelor, fondului cultural tradiţional, biodiversităţii precum şi asupra învelişului edafic.

Având în vedere că obiectivele principale ale sub-programului tematic pomicol sunt restructurarea sectorului și creșterea competitivității, **obiectivele de mediu și climă sunt abordate prin intermediul efectelor secundare** generate de acțiunile principale sprijinite prin măsurile sub-programului.

a) Măsura 4a - Investiții în active fizice în sectorul pomicol

Prin această măsură este sprijinită modernizarea parcului de mașini și utilaje agricole, a unităților de procesare, creșterea eficienței energetice a clădirilor din exploatațiile pomicole, stimularea producerii de energie din surse regenerabile în exploatațiile pomicole și unitățile de procesare și utilizarea de sisteme de irigații cu un consum scăzut de apă, ceea ce va contribui la reducerea consumului de energie și apăși implicit la reducerea emisiilor de GES, respectiv la reducerea presiuni exercitate asupra bazinelor hidrografice.

Sprijinul acordat pentru înființarea de plantații pomicole are o contribuție importantă în protejarea solului de deșertificare, în prevenirea alunecărilor de teren, dar și în stocarea carbonului, atât în sol cât și în masă lemnoasă.

b) Măsura 16a - Cooperare în sectorul pomicol

Inovarea în domeniul pomicol trebuie să devină un pilon de sprijin important pentru adaptarea pomiculturii la schimbările climatice, putând facilita accesul fermierilor lasoluții eficiente, inovative ca soiuri rezistente la secetă, tehnici și sisteme de cultivare ce limitează numarul de intervenții asupra solului, reducând astfel pierderea apei din sol, conservarea și promovarea potențialului genetic autohton.

Astfel, sprijinul acordat prin această măsură va facilita cooperarea dintre fermieri, cercetători și alți actori relevanți prin înființarea Grupurilor Operationale în scopul dezvoltării de proiecte pilot, noi produse, practici, procese și tehnologii inovative în sectorul pomicol ce pot contribui la atingerea obiectivelor de mediuși climăîn arealele pomicole.

Dezvoltarea de noi procese, tehnici de cultură prin sprijinul acordat prin această măsură poate conduce la diminuarea consumului de apăși energie și input-uri chimice, la diminuarea semnificativă a riscului erozional și la conservarea biodiversității.

De asemenea, sprijinirea creării lanțurilor scurte alimentare prin intermediul acestei măsuri este o metodă inovativă prin care, datorită caracterului local al lanțurilor scurte, se reduce consumul de energie și implicit emisia de GES, ceea ce are un impact pozitiv asupra mediului și climei.

Complementar, prin măsurile relevante din PNDR, sunt sprijinite acțiuni care contribuie la aceste obiective transversale precum sprijinirea exploatațiilor ce dețin suprafețe pomicole cultivate în sistem ecologic sau tradițional și furnizarea de servicii de informare fermierilor din arealele pomicole.

c) 9a - Înființarea grupurilor de producători în sectorul pomicol

Grupurile de producători pot avea o contribuție importantă la atenuarea și adaptarea la schimbările climatice prin acțiuni practice pentru a atinge țintele agreate cum ar fi modernizarea sistemelor de colectare, depozitare, condiționare și a unităților de procesare și promovarea inovării și a practicilor prietenoase cu mediul în interiorul grupului.

Tabel sumar al logicii de intervenție indicând prioritățile și domeniile de intervenție selectate pentru sub-programul tematic pomicol, țintele cuantificate, precum și o combinație de măsuri care urmează să fie folosite pentru a le atinge.

Prioritatea 1			
Domeniul de intervenție	Target indicator name	Target value 2023	Combinarea măsurilor
1A	T1 % of expenditure for the 3 measures: "Knowledge transfer & information action" + "advisory services" + "cooperation" in relation to the total expenditure for the RDP (1A)	0,18	M16

1B	T2 Total number of co-operation operations supported under the cooperation measure (groups, networks/clusters, pilot project…) (1B)	118	M16
Prioritatea 2			
Domeniul de intervenţie	Target indicator name	Target value 2023	Combinarea măsurilor
2A	T4 % of agriculture holdings with RDP support for investments in restructuring or modernisation (P2A)	0.69	M04
Prioritatea 3			
Domeniul de intervenţie	Target indicator name	Target value 2023	Combinarea măsurilor
3A	T6 % of agricultural holdings supported under quality schemes, local markets and short supply circuits, and producer groups/organisations (P3A)	0.65	M04 M09 M16
Prioritatea 6			
Domeniul de intervenţie	Target indicator name	Target value 2023	Combinarea măsurilor
6A	T20 Jobs created in supported projects (P6A)	1419	M04

21. PLAN DE INDICATORI

22. **P1:** FOSTERING KNOWLEDGE TRANSFER AND INNOVATION IN AGRICULTURE, FORESTRY AND RURAL AREAS

1A) Fostering innovation, cooperation, and the development of the knowledge base in rural areas

Target indicator(s) 2014-2020

Target indicator name	Target value 2023
T1 % of expenditure for the 3 measures: "Knowledge transfer & information action" + "advisory services" + "cooperation" in relation to the total expenditure for the RDP (1A)	**0,18**
Total RDP planned public expenditures	**9,363,187,655.00**

Planned output indicator(s) 2014-2020

Measure name	Indicator name	Value
M16 - Co-operation (art 35)	Total public expenditure € (16.1 to 16.9)	**16.666.667,00**

1B) Strengthening the links between agriculture, food production and forestry and research and innovation, including for the purpose of improved environmental management and performance

Target indicator(s) 2014-2020

Target indicator name	Target value 2023
T2 Total number of co-operation operations supported under the cooperation measure (groups, networks/clusters, pilot project…) 1B	**118**

Planned output indicator(s) 2014-2020

Measure name	Indicator name	Value
M16 - Co-operation (art 35)	Nr of EIP operational groups to be supported (establishment and operation) (16.1)	**12**
M16 - Co-operation (art 35)	Nr of other cooperation operations (groups, networks/clusters, pilot projects…) (16.2 to 16.9)	**106**

P2: ENHANCING FARM VIABILITY AND COMPETITIVENESS OF ALL TYPES OF AGRICULTURE IN ALL REGIONS AND PROMOTING INNOVATIVE FARM TECHNOLOGIES AND THE SUSTAINABLE MANAGEMENT OF FORESTS

2A) Improving the economic performance of all farms and facilitating farm restructuring and modernisation, notably with a view to increasing market participation and orientation as well as agricultural diversification

Target indicator(s) 2014-2020

Target indicator name	Target value 2023
T4 % of agriculture holdings with RDP support for investments in restructuring or modernisation (P2A)	**0.69**
Nr of agriculture holdings with RDP support for investments in restructuring or modernisation (P2A)	**874**

Context Indicator used as denominator for the target

Context Indicator name	Base year value
17 Agricultural holdings (farms) - total	**127107**

Planned output indicator(s) 2014-2020

Measure name	Indicator name	Value
M04 - Investments in physical assets (art 17)	Nr of holdings supported for investment in agricultural holdings (4.1)	**874**
M04 - Investments in physical assets (art 17)	Total investment € (public + private)	**437.266.107,14**
M04 - Investments in physical assets (art 17)	Total public expenditure € (4.1)	**306.086.275,00**

P3: PROMOTING FOOD CHAIN ORGANISATION, INCLUDING PROCESSING AND MARKETING OF AGRICULTURAL PRODUCTS, ANIMAL WELFARE AND RISK MANAGEMENT IN AGRICULTURE

3A) Improving competitiveness of primary producers by better integrating them into the agri-food chain through quality schemes, adding value to agricultural products, promotion in local markets and short supply circuits, producer groups and inter-branch organisations

Target indicator(s) 2014-2020

Target indicator name	Target value 2023
T6 % of agricultural holdings supported under quality schemes, local markets and short supply circuits, and producer groups/organisations (P3A)	**0.65**
Nr of agricultural holdings supported under quality schemes, local markets and short supply circuits, and producer groups/organisations (P3A)	**824**

Context Indicator used as denominator for the target

Context Indicator name	Base year value
17 Agricultural holdings (farms) - total	**127,107.00**

Planned output indicator(s) 2014-2020

Measure name	Indicator name	Value
M04 - Investments in physical assets (art 17)	Nr of operations supported for investment (e.g. in agricultural holdings, in processing and marketing of ag. products) (4.2)	**24**
M04 - Investments in physical assets (art 17)	Total investment € (public + private)	**37.847.844,00**
M04 - Investments in physical assets (art 17)	Total public expenditure €	**18.923.922,00**
M09 - Setting-up of producer groups and organisations (art 27)	Nr of operations supported (producer groups set up)	**40**
M09 - Setting-up of producer groups and organisations (art 27)	Nr of holdings participating in producer groups supported	**400**
M09 - Setting-up of producer groups and organisations (art 27)	Total public expenditure (€)	**8,922,222.00**
M16 - Co-operation (art 35)	Nr of agricultural holdings participating in cooperation/local promotion among supply chain actors (16.4)	**424**
M16 - Co-operation (art 35)	Total public expenditure € (16.1 to	**16.666.667,00**

	16.9)	

P6: PROMOTING SOCIAL INCLUSION, POVERTY REDUCTION AND ECONOMIC DEVELOPMENT IN RURAL AREAS

6A) Facilitating diversification, creation and development of small enterprises, as well as job creation

Target indicator(s) 2014-2020

Target indicator name	Target value 2023
T20 Jobs created in supported projects (P6A)	**1419**

Planned output indicator(s) 2014-2020

Measure name	Indicator name	Value
M04 - Investments in physical assets (art 17)	Nr of beneficiaries of support for investment (in processing and marketing of ag. products) (4.2)	**35**
M04 - Investments in physical assets (art 17)	Total investment € (public + private)	**56.771.764,00**
M04 - Investments in physical assets (art 17)	Total public expenditure €	**28.385.882,00**

Efecte secundare: identificarea contribuțiilor potențiale ale măsurilor de dezvoltare rurală / sub-măsuri programate sub un DI la alte DI

FA from IP	**Measure**	**P1**			**P2**		**P3**		**P4**			**P5**					**P6**		
		1A	1B	1C	2A	2B	3A	3B	4A	4B	4C	5A	5B	5C	5D	5E	6A	6B	6C
2A	M04 - Investments in physical assets (art 17)				**P**		X				X	X	X	X	X	X			
3A	M04 - Investments in physical assets (art 17)				X		**P**						X	X	X				
	M09 - Setting-up of producer groups and organisations (art 27)	X	X		X		**P**												
	M16 - Co-operation (art 35)	X	X		X		**P**			X	X	X	X	X	X	X			
6A	M04 - Investments in physical assets (art 17)				X		X						X	X			**P**		

ANEXA I

Specia	**Suprafaţa (ha)**
Prun	71.479,86
Măr	60.731,34
Cireş şi Vişin	7.760,55
Păr	4.824,49
Cais	2.877,02
Piersic şi Nectarin	2.689,68
Nuc, Alun şi Migdal	2.253,53
Căpşun	2.082,10
Arbuşti fructiferi	1.431,28
Alte specii[1]	2.477,33
Total	158.607,18

* situaţia pe specii nu cuprinde 25.39 ha pepiniere din judeţele Cluj şi Ialomiţa

Fig. 1 Suprafaţa pomicolă, pe specii *(an de referinţă 2013)*

Sursa: {3}

	Producţie totală –inclusiv grădini familiale (mii to)					
	2007	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
Fructe total, din care:	**1085,8**	**1179,2**	**1323**	**1419,6**	**1479,9**	**1128,6**
Prune	372,6	475,3	533,7	624,9	573,6	420,8
Mere	475,4	459	517,5	552,9	620,4	452,1
Pere	62,8	52,6	66,1	60,4	66,9	54,2
Piersici şi nectarine	17,0	16,4	17,1	11,2	22,5	16,6
Cireşe si vişine	65,2	67,7	67,9	70,3	81,8	69,8
Caise şi zarzăre	27,6	32,1	32,5	23,8	33,7	28,8
Nuci	25,5	32,3	38,3	34,3	35,1	30,4
Căpşuni	16,5	21,2	22,0	21,4	18,9	15,8
Alte fructe	23,2	22,6	27,9	20,4	27,0	23,9

[1]Alte specii: catină, aronia, trandafir de dulceaţă, soc, loniceră, maceş, corn

Fig. 2 ***Evolutia producției de fructe***

Sursa {5}

An	**Plantări noi**	**Defrisări**
2008	471	1502
2009	378	1609
2010	774	737
2011	676	776
2012	708	1098

Fig. 3 Evoluția suprafețelor pomicole înființate și defrișate

Sursa {3}

SITUATIA CENTRALIZATOARE A PLANTATIILOR POMICOLE

Specia	Suprafaţa (ha)	cu varsta cuprinsa intre						Categoria						Sistemul de cultura					
		>25 ani		10-25 ani		1-10 ani		in declin		pe rod		tinere		Extensiv		Intensiv		superint	
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
MAR	**60.731,34**	**46.221,77**	**76**	**10.784,62**	**18**	**3.724,95**	**6**	**34.716,29**	**57**	**22.666,29**	**37**	**3.348,76**	**6**	**37.228,61**	**61**	**22.680,83**	**37**	**821,90**	**2**
PAR	**4.824,49**	**3.512,67**	**73**	**975,64**	**20**	**336,18**	**7**	**2.614,72**	**54**	**1.968,47**	**41**	**241,30**	**5**	**3.934,09**	**82**	**814,81**	**17**	**75,59**	**1**
CIRES+ VISIN	**7.760,55**	**4.525,30**	**58**	**2.012,30**	**26**	**1.222,95**	**16**	**3.418,04**	**44**	**3.839,79**	**49**	**502,72**	**7**	**5.073,15**	**65**	**2.544,78**	**33**	**142,62**	**2**
PRUN	**71.479,86**	**56.113,06**	**78**	**13.272,45**	**19**	**2.094,35**	**3**	**37.136,58**	**52**	**31.979,32**	**45**	**2.363,96**	**3**	**56.381,98**	**79**	**14.993,07**	**21**	**104,80**	**0**
CAIS	**2.877,02**	**1.986,60**	**69**	**591,55**	**21**	**298,87**	**10**	**1.374,26**	**48**	**1.317,15**	**46**	**185,61**	**6**	**1.400,97**	**49**	**1.427,25**	**50**	**48,80**	**1**
NUC	**2.253,53**	**1.305,80**	**58**	**367,38**	**16**	**580,35**	**26**	**704,70**	**31**	**981,90**	**44**	**566,93**	**25**	**1.784,00**	**80**	**461,53**	**20**	**8,00**	**0**
ARBUSTI	**1.431,28**	**11,00**	**1**	**829,40**	**58**	**590,88**	**41**	**13,00**	**1**	**1.042,04**	**73**	**376,24**	**26**	**116,30**	**8**	**1.078,27**	**75**	**236,71**	**17**
PIERSIC	**2689,68**	**1535,5**	**57**	**698,32**	**26**	**455,86**	**17**	**1310,5**	**49**	**1113,78**	**41**	**265,4**	**10**	**1362,69**	**51**	**1296,39**	**48**	**30,6**	**1**
CAPSUN	**2.082,10**	**26,00**	**1**	**68,00**	**3**	**1.988,10**	**96**	**26,00**	**1**	**1.844,10**	**89**	**212,00**	**10**	**191,60**	**9**	**451,50**	**22**	**1.439,00**	**69**
ALTELE	**2.477,33**	**1.852,73**	**75**	**108,99**	**4**	**515,61**	**21**	**1.744,73**	**70**	**252,67**	**10**	**479,93**	**20**	**1.023,39**	**41**	**1.434,23**	**58**	**19,72**	**1**
TOTAL	**158.607**	**117.090**	**74**	**29.709**	**19**	**11.808**	**7**	**83.059**	**52**	**67.006**	**42**	**8.543**	**5**	**108.497**	**68**	**47.183**	**30**	**2.928**	**2**

*situația pe specii nu cuprinde 25.39 ha pepiniere din județele Cluj și Ialomița

Fig. 4 ***Structura pe vârste, sisteme de cultură și clase de productivitate (2013)***

Sursa: {3}

Specia	Nr. exploatații	Suprafață (ha)	Suprafață medie ha/exploatație
Măr	107827	54797,96	0,51
Păr	22092	3449,14	0,16
Prun	198538	66333,6	0,33
Caisi și zarzăr	6483	2997,03	0,46
Piersic și nectarin	3039	1934,03	0,64
Cireș și vișin	14878	5644,85	0,38
Gutui	1566	281,77	0,18
Castani	98	31,97	0,33
Nuci și aluni	3343	1899,9	0,57
Alte specii nucifere	85	17,94	0,21
Arbuști fructiferi	1384	717,45	0,52
Căpșuni	5167	1334,16	0.26
Alți pomi fructiferi	13201	2810,45	0,21
Alte specii	927	632,78	0,68
Pepiniere	**922**	**529.02**	**0.57**
TOTAL	**379550**	**143412.8**	**0,38**

Fig. 5 ***Numărul de exploatații agricole ce dețin plantatii pomicole și dimensiunea medie a plantațiilor pomicole deținute***

Sursa: {4}

	Exploatații 0-5 Ha	Exploatații >50 Ha
Numar	326374,00	2895,00
Suprafata	74176,79	34266,18

Fig. 6 ***Numărul și suprafața pomicolă deținută de exploatațiile de până la 5 ha și de peste 50ha***

Sursa: {4}

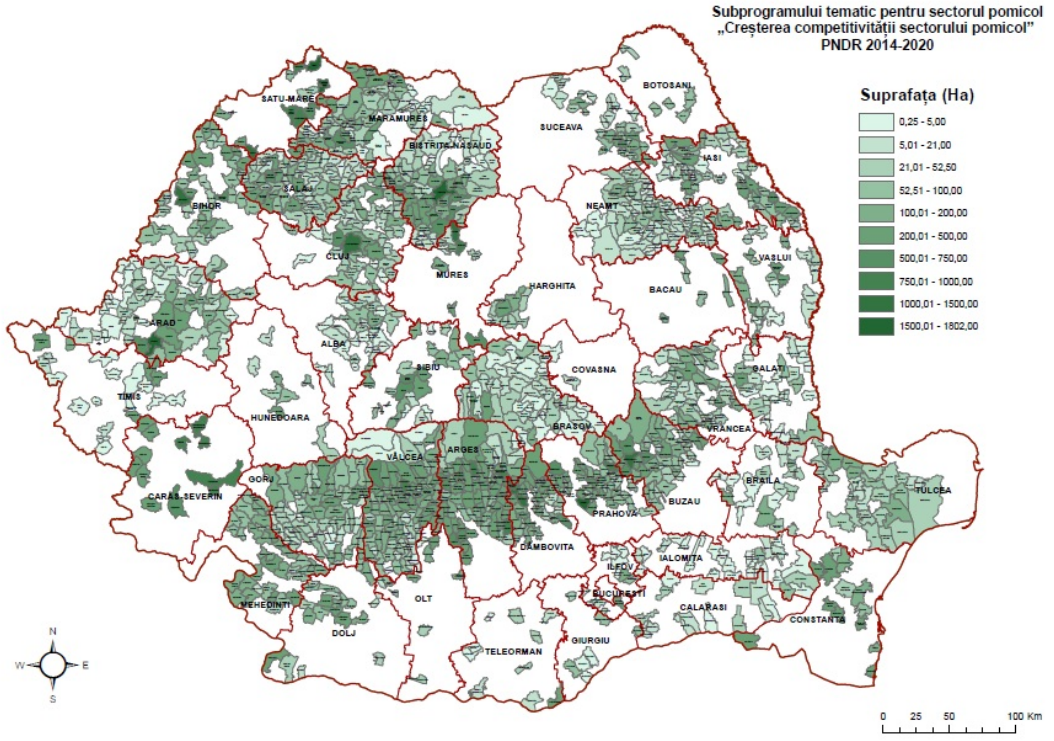

Fig. 7 ***Teritoriul sub-programului tematic pomicol***

Sursa: {3}

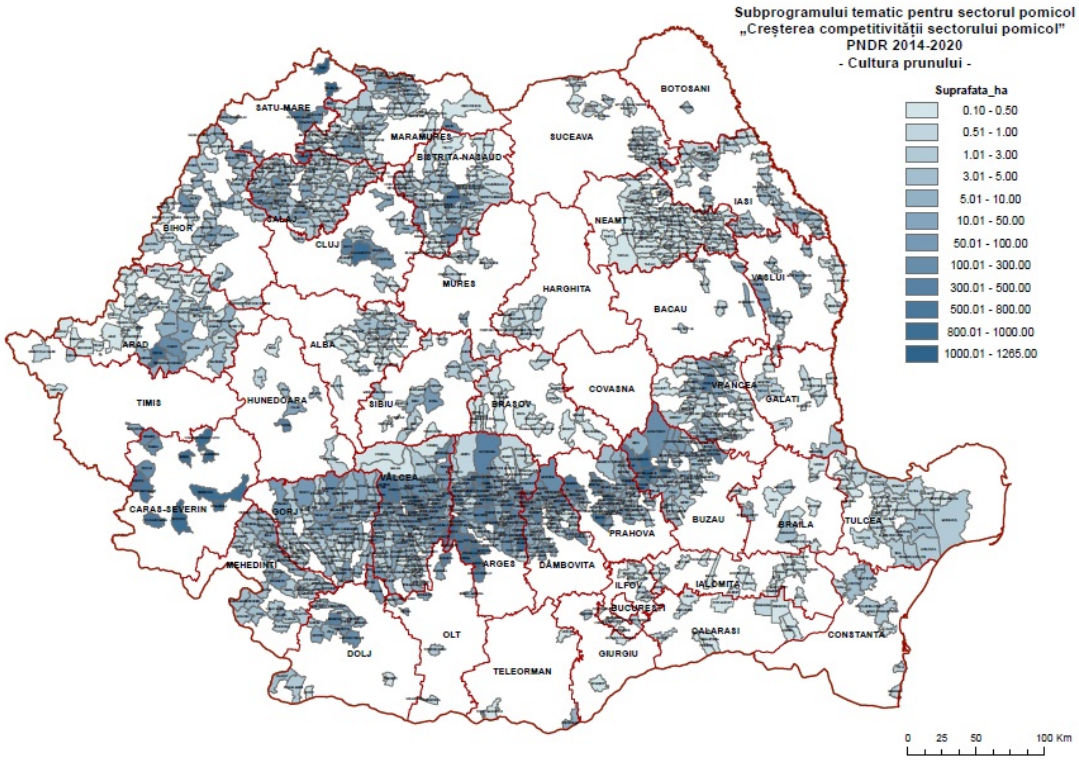

Fig. 8 ***Teritoriul sub-programului tematic pomicol – Cultură prun***

Sursa: {3}

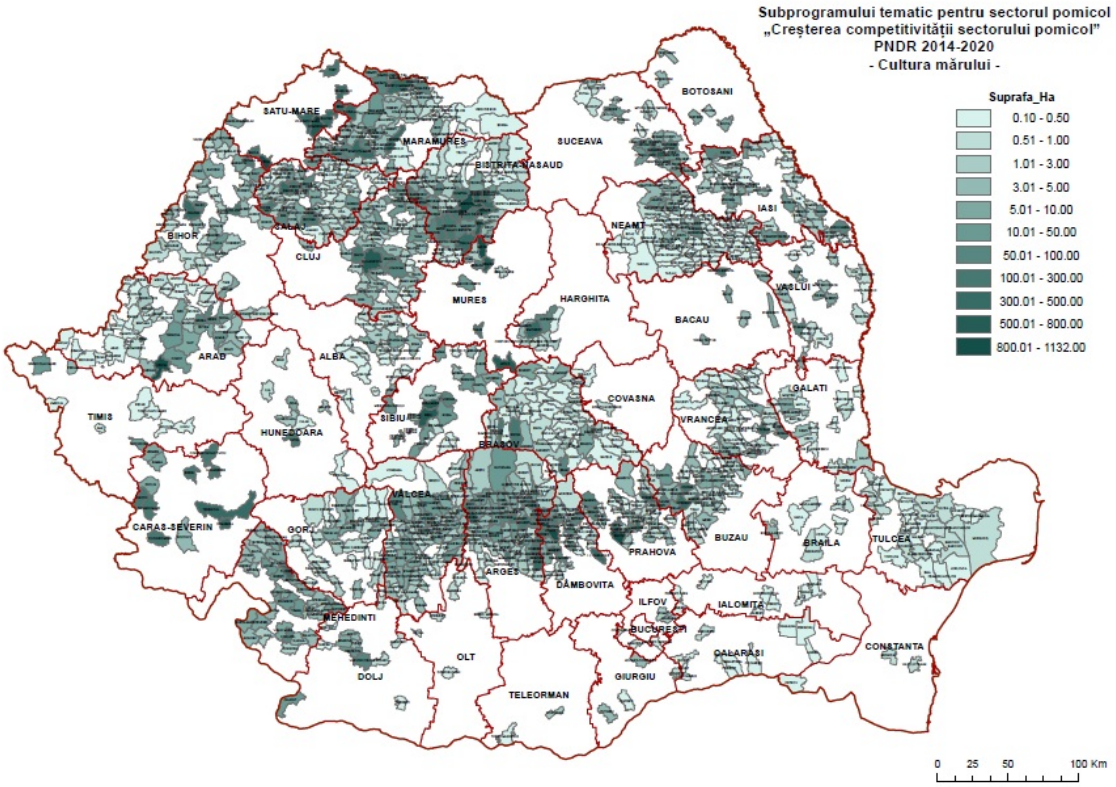

Fig. 9 ***Teritoriul sub-programului tematic pomicol – Cultură măr***

Sursa: {3}

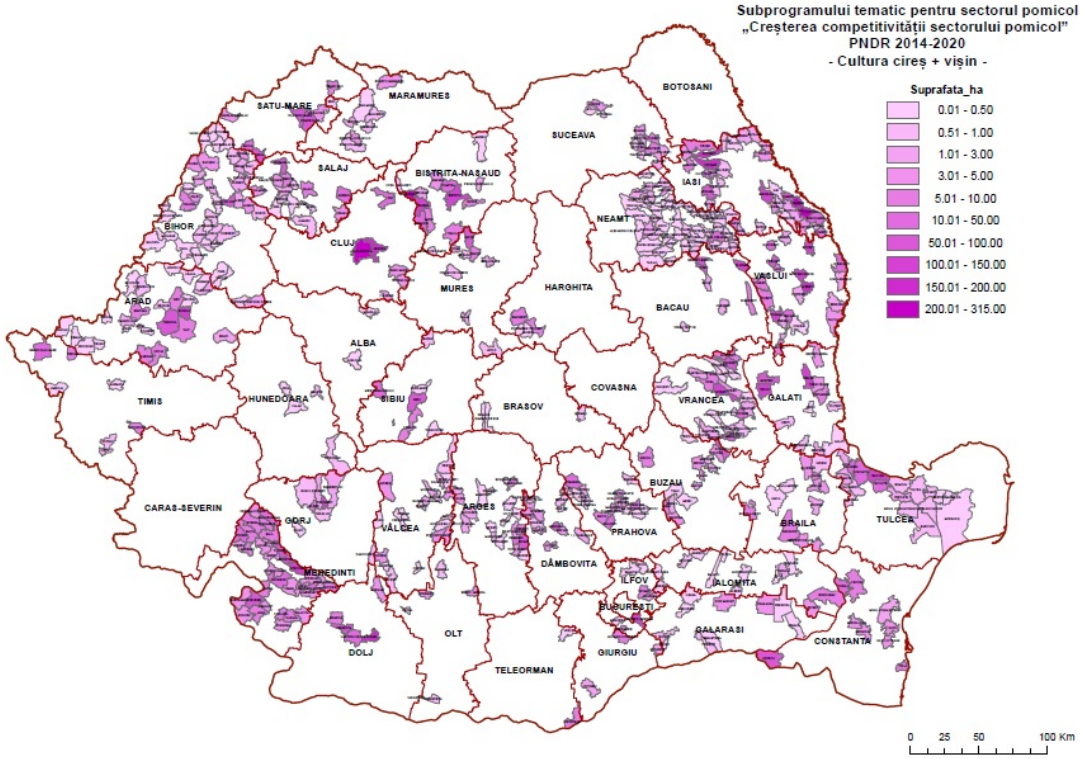

Fig. 10 ***Teritoriul sub-programului tematic pomicol – Cultură vișin și cireș***

Sursa: {3}

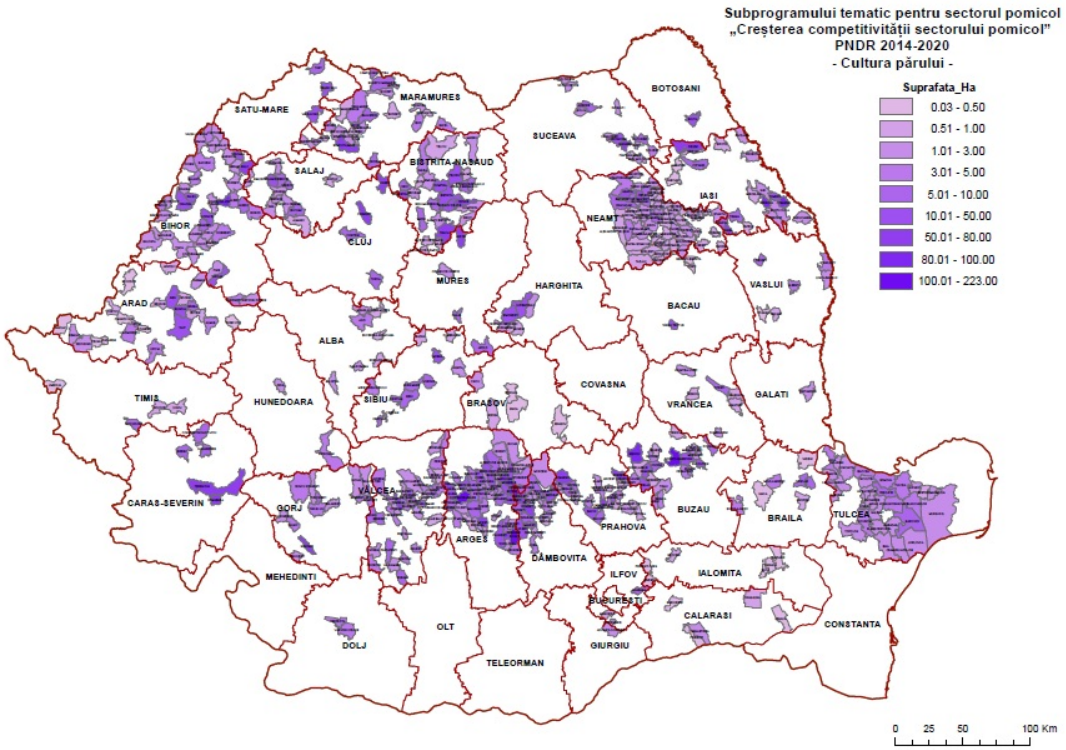

Fig. 11 ***Teritoriul sub-programului tematic pomicol – Cultură păr***

Sursa: {3}

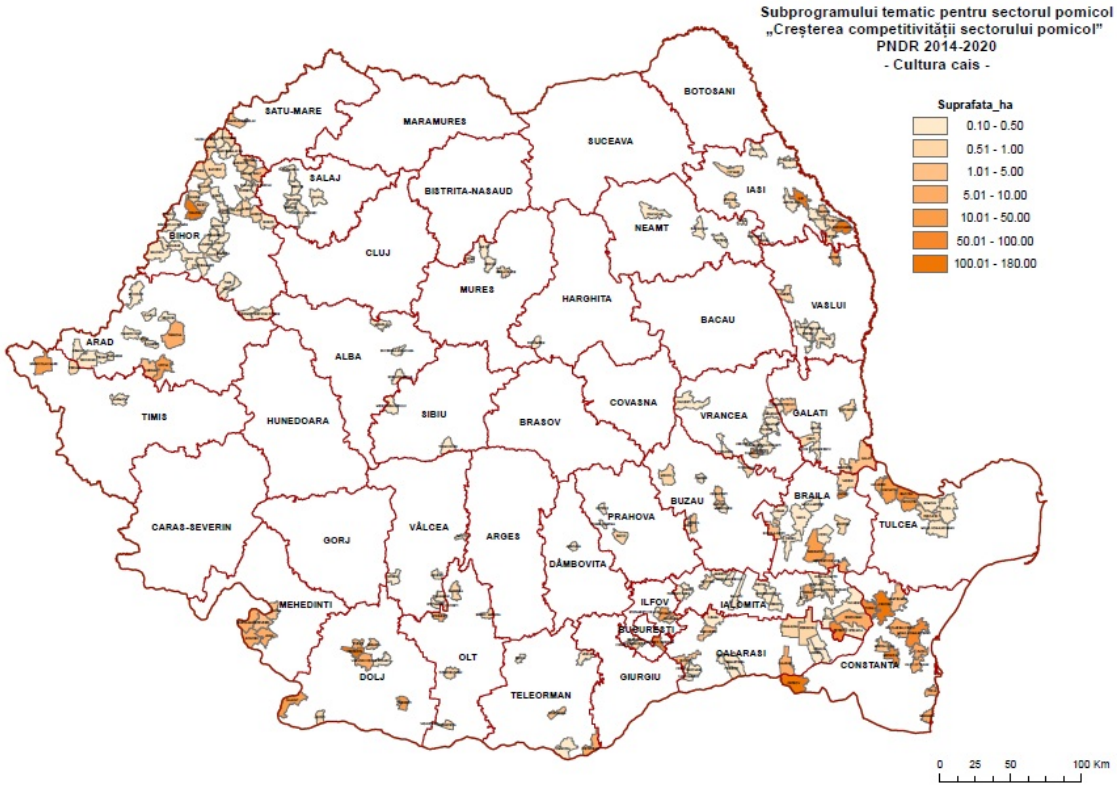

Fig. 12 ***Teritoriul sub-programului tematic pomicol – Cultură cais***

Sursa: {3}

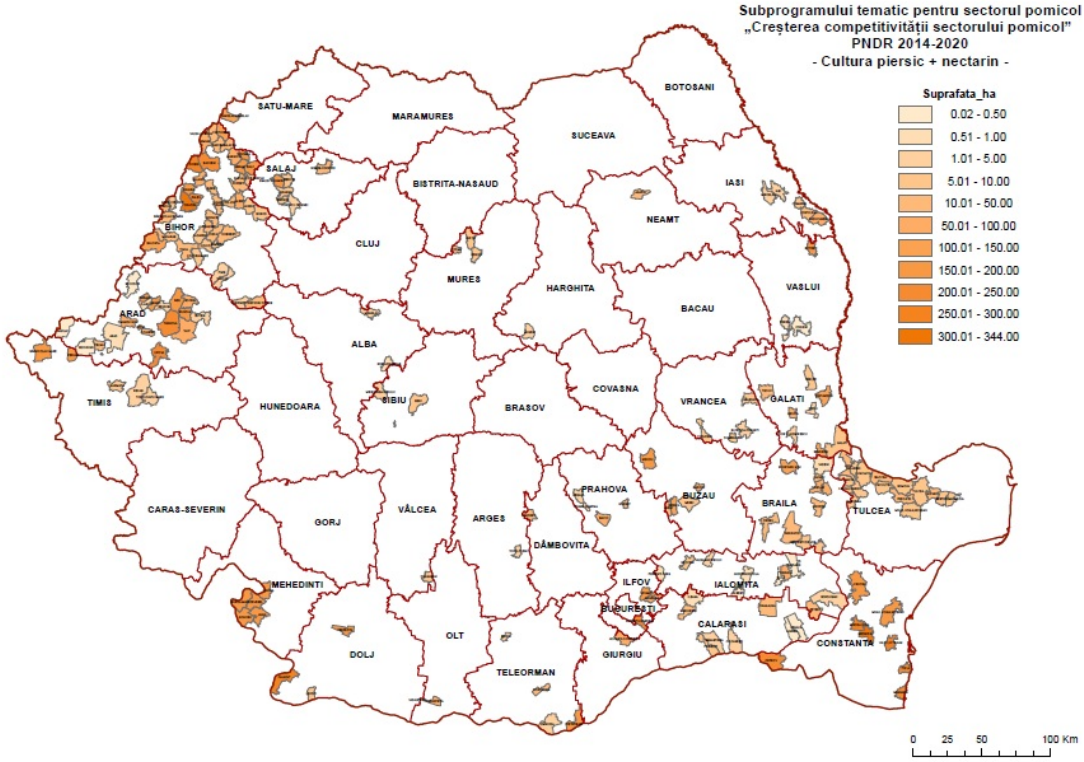

Fig. 13 ***Teritoriul sub-programului tematic pomicol – Cultură piersic și nectarin***

Sursa: {3}

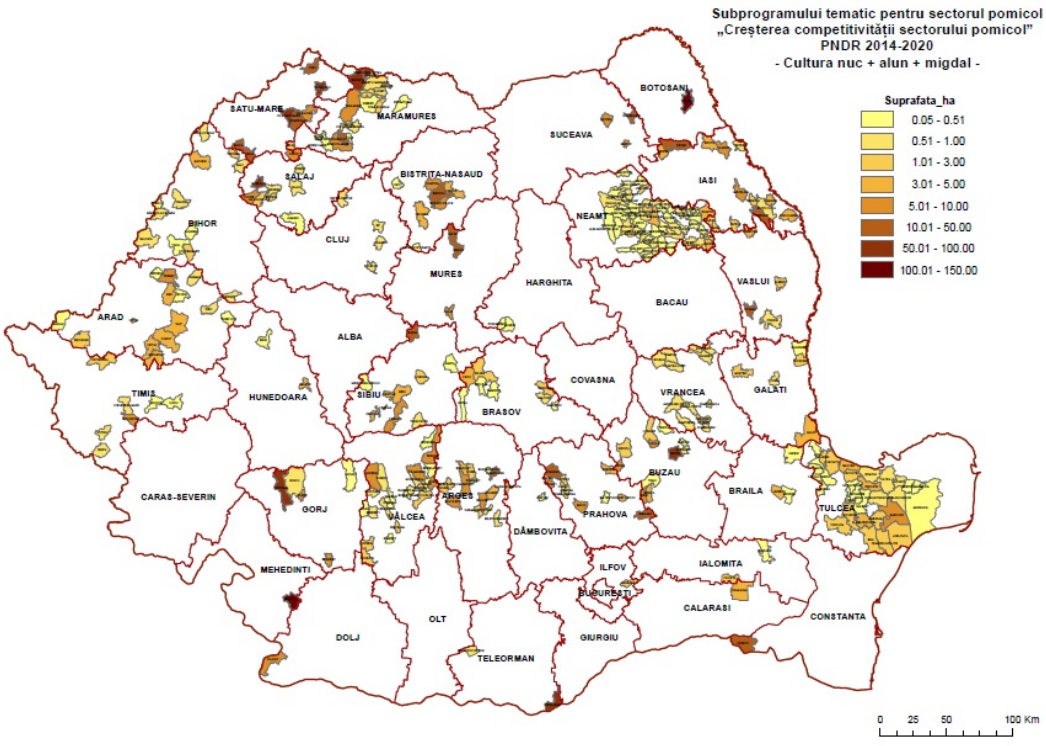

Fig. 14 ***Teritoriul sub-programului tematic pomicol – Cultură nuc, alun, migdal.***

Sursa: {3}

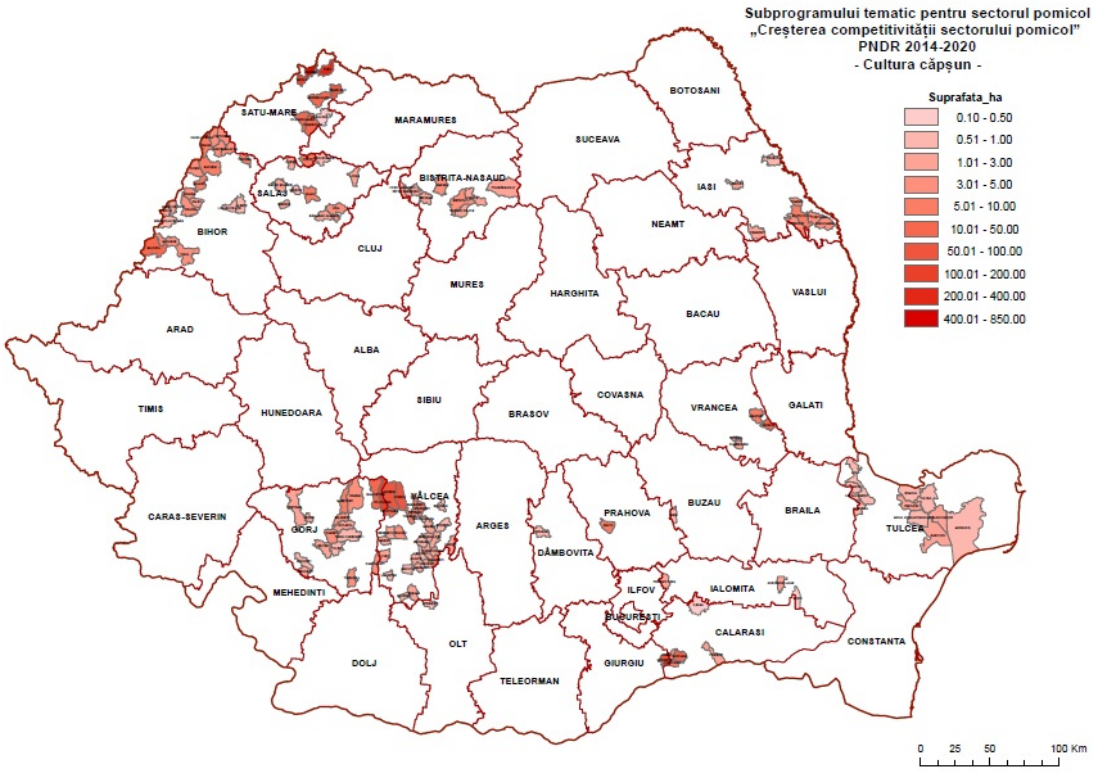

Fig. 15 ***Teritoriul sub-programului tematic pomicol – Cultură capșun***

Sursa: {3}

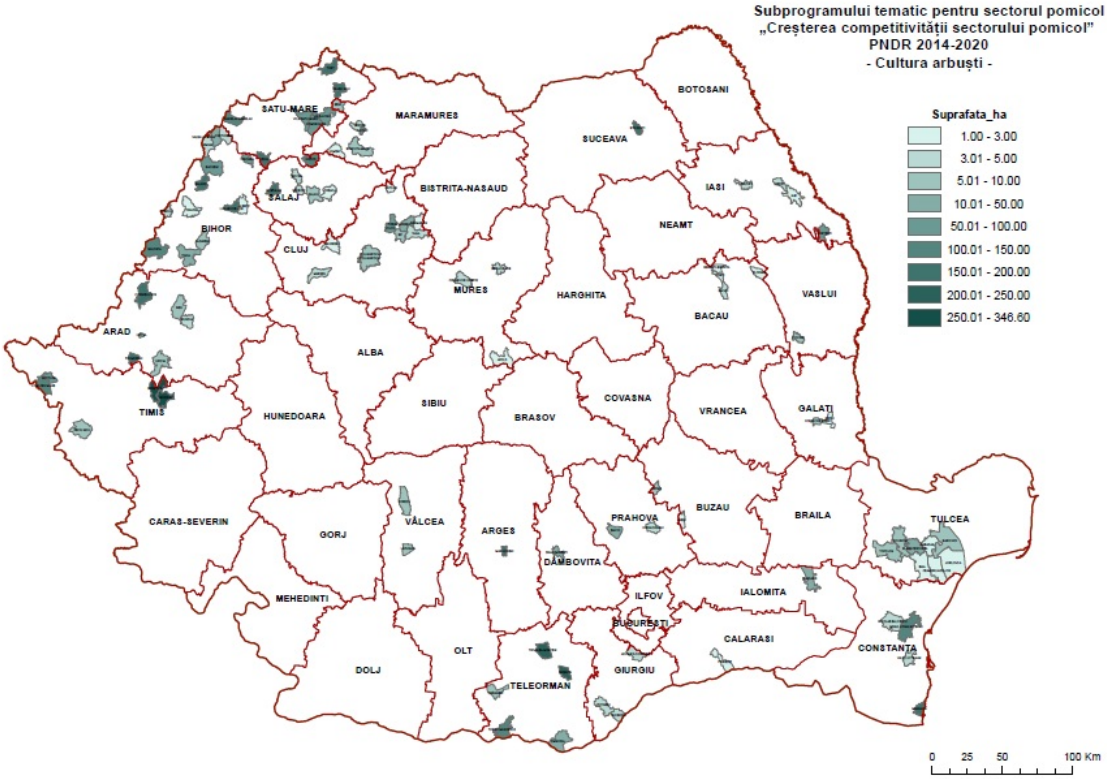

Fig. 16 ***Teritoriul sub-programului tematic pomicol – Cultură arbuști***

Sursa: {3}

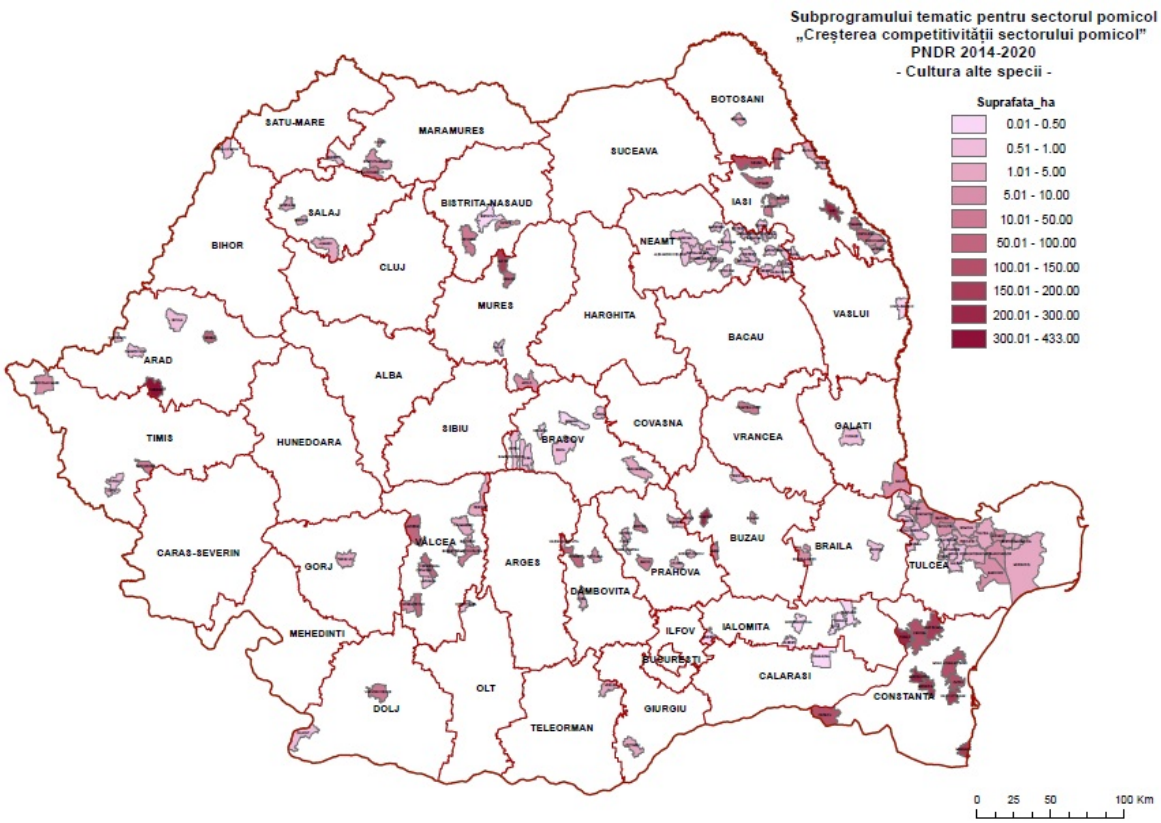

Fig. 17 ***Teritoriul sub-programului tematic pomicol – Cultură alte specii***

Sursa: {3}

Acronime

INS – Institutul Național de Statistică

ICDP – Mărăcineni - Institutul de Cercetare – Dezvoltare pentru Pomicultură Piteşti – Mărăcineni

RGA – Recensământul General Agricol

CNPS – Centrul Național de Pregătire în Statistică

OCP – Organizarea Comuna a Pietelor Agricole

FEGA – Fondul European de Garantare Agricolă

FEADR – Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală

PNDR – Programul Naţional de Dezvoltare Rurală

UE – 27 – 27 state membre ale UE după aderarea din 2007

MADR – Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale

CNPS – Centrul Național de Pregătire în Statistică

Referințe bibliografice:

{1} – Eurostat;

{2} – INS - surse administrative;

{3} – Date administrative MADR;

{4} - INS – RGA 2002-2010;

{5} - INS – Anuarul statistic

{6} – Cadrul Naţional Strategic Rural. Comisia prezidenţială pentru politici publice de dezvoltare a agriculturii Bucureşti 2013;

{7} – INS – Bilanțuri alimentare 2009-2012

{8} – INS- Statistica pentru educaţie

{9} – ICDP -Mărăcineni

{10} – INS – Tempo Online

{11} - Ministerul Mediului și Climei – Raportul National cu Privire la starea mediului – 2012.

{12} - Studiul *CNPS*

23. DOCUMENTE

Titlul	Tipul documentului	Data	Referință	Referință Comisie	Fișiere	Data trimis	Trimis de
4.1.1 - Referinte bibliografice	4 SWOT and identification of needs - annex	19-06-2014			Anexa 4.1.1 - Referinte bibliografice		
Anexa 8.2.M.10.2 - informatii specifice rase locale	8.2 M10 - Agro-mediu şi climă (art 28) - annex	27-06-2014			Anexa 8.2.M.10.2 - informatii specifice rase locale		
Declaratie ajutor de stat	13 Elements needed for state aid assessment - annex	27-06-2014			Declaratie ajutor de stat		
Anexa Cap. 16 - Parteneri consultati	16 Actions taken to involve partners - annex	30-06-2014			Anexa Cap. 16 - Parteneri consultati		
Document explicativ IP	11 Indicator Plan - annex	30-06-2014			Document explicativ IP		
Sub-programul tematic pomicol	20 Thematic sub-programmes - annex	01-07-2014			Sub-programul tematic pomicol		
Anexa 8.2.M8 – Metodologia de calcul a costurilor standard şi a pierderilor de venit	8.2 M08 - Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere şi ameliorarea viabilității pădurilor (art 21) - annex	01-07-2014			Anexa 8.2.M08 – Metodologia de calcul a costurilor standard şi a pierderilor de venit		
Anexa 8.2.M.10-M.13 - zone eligibile	8.2 M10 - Agro-mediu şi climă (art 28) - annex	01-07-2014			Anexa 8.2.M.10-M.13 - zone		

					eligibile		
Anexa 8.2.M.13 - desemnare	8.2 M13 - Plăți pentru zone care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice (art 31) - annex	01-07-2014			Anexa 8.2.M.13 - desemnare		
4.1.7 Indicatori specifici de context	4 SWOT and identification of needs - annex	01-07-2014			4.1.7 Indicatori specifici de context		
Raport preliminar privind evaluarea ex-ante	3 Ex-ante evaluation report - annex	01-07-2014			Raport preliminar privind evaluarea ex-ante		
Raport SEA preliminar	3 Ex-ante evaluation report - annex	01-07-2014			Raport SEA preliminar		